T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

SANAT TARİHİ BİLİM DALI

TOKAT'TAKİ TEKKE VE ZAVİYELER

Faruk ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Remzi DURAN

Konya - 2019

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

SANAT TARİHİ BİLİM DALI

TOKAT'TAKİ TEKKE VE ZAVİYELER

Faruk ŞAHİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Remzi DURAN

Konya - 2019

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin		
	Adı Soyadı	Faruk ŞAHİN
	Numarası	164204001003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SANAT TARİHİ / SANAT TARİHİ
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora □
	Tezin Adı	Tokat'taki Tekke ve Zaviyeler

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Faruk ŞAHİN

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin		
	Adı Soyadı	Faruk ŞAHİN
	Numarası	164204001003
	Ana Bilim / Bilim Dalı	SANAT TARİHİ / SANAT TARİHİ
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora □
	Tez Danışmanı	Prfo. Dr. Remzi DURAN
	Tezin Adı	Tokat'taki Tekke ve Zaviyeler

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan **Tokat'taki Tekke ve Zaviyeler** başlıklı bu çalışma **21/01/2019** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Prof. Dr. Remzi DURAN	Danışman	
Prof. Dr. Ali BAŞ	Üye	
Doç. Dr. Mehmet EKİZ	Üye	
Prof. Dr. Osman KUNDURACI	Üye	
Doç. Dr. Celil ARSLAN	Üye	

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası I

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu II

ÖNSÖZ V

ÖZET VI

SUMMARY VII

ÇİZİMLER LİSTESİ VIII

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ XV

1. GİRİŞ 1

1.1. Konunun Tanımı, Sınırları ve Önemi 1

1.2. Konu Hakkında Yapılmış Yayın ve Araştırmalar 1

1.3.Amaç ve Yöntem 3

1.4. Tokat İli'nin Tarihi ve Coğrafi Özellikleri 5

2. TEKKE VE ZAVİYELER 7

3. TOKAT'TAKİ TEKKE VE ZAVİYELER 11

3.1. Günümüze Ulaşmış Olan Tekke ve Zaviyeler 11

3.1.1. Şeyh Meknun Açıkbaş Türbe ve Zaviyesi 11

3.1.2. Ebu Şems (Vezir Ahmet Pa Türbe ve Zaviyesi 22

3.1.3. Halef Sultan Zaviyesi 28

3.1.4. Sünbül Baba Zaviyesi 37

3.1.5. Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi 50

3.1.6. Hamza Bey Zaviyesi 63

3.1.7. Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi 70

3.1.8. Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) 77

3.1.9. Tokat Mevlevîhânesi 82

3.1.10. Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi 93

3.1.11. Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi 97

3.1.12. Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi 103

3.1.13. Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi 109

3.1.14. Zile Şeyh Eylük Türbesi 126

3.1.15. Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi 132

3.1.16. Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi..... 138
3.2. Günümüze Kısmen Ulaşmış Olan Tekke ve Zaviyeler..... 142
3.2.1. İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi 142
3.3. Arşiv Belgelerinde Adı Geçen Tekke ve Zaviyeler.....144
3.2.2. Tokat Kömsek Baba Tekke ve Zaviyesi..... 144
3.2.3. Tokat Kâbili Zâde Zaviyesi 146
3.2.4. Niksar Ahi Pehlivan Türbe ve Zaviyesi 148
3.2.5. Niksar Melik Gazi Tekkesi..... 151
3.2.6. Ahî Nehcevan (Nehcevanzâde Şemseddin) Zaviyesi..... 152
4. DEĞERLENDİRME 154
4.1. Malzeme ve Teknik..... 155
4.2. Plan Özellikleri..... 156
4.3. Süsleme Özellikleri 156
4.3.1. Taş Süsleme..... 157
4.3.2. Çini Süsleme..... 159
4.3.3. Ahşap ve Kalemişi..... 160
4.3.4. Alçı Süsleme..... 161
5. SONUÇ 163
KAYNAKÇA..... 164
ÇİZİMLER..... 172
FOTOĞRAFLAR 229
ÖZGEÇMİŞ……...607

ÖNSÖZ

Anadolu coğrafyasını incelediğimizde tarih boyunca sürekli olarak insan iskânına açık bir bölge olduğu görülmektedir. Anadolu'nun Türkleşme süreci ile birlikte günümüze kadar Türk dönemime ait birçok yapı türü ile karşılaşmaktayız. Bu yapı türlerinin arasında tekke ve zaviye yapıları da mevcuttur. Dini veya tarikat yapısı olarak akıllarda kalmasına rağmen çok yönlü bir sisteme sahip olduğu günümüze kadar yapılan çalışmalarda karşımıza çıkmaktadır.

Tokat il sınırlarında gerek arşiv kaynaklarında gerekse günümüze kadar gelebilmiş örnekler tekke ve zaviye örnekleri incelendiğinde çok yönlü bir yapı sisteminin olduğunu görebilmekteyiz. Sadece il merkezinde değil ilçe ve kasabalarda bu yapı örneklerinden mevcut yapı örnekleri bulunmaktadır. Bu sebeple yüksek lisans tezi olarak incelenen "Tokat Merkez ve İlçelerdeki Tekke ve Zaviyeler" konusunun da seçilmesi bu yapı grubunun mimari özellikleri ve gelişimi hakkında bütünlük amaçlayan bir çalışma yapma amacı güdülmüştür.

Bu konuda tez konusu seçiminde bana yardım ve desteklerini esirgemeyen başta danışman hocam Prof. Dr. Remzi DURAN'a saygı ve hürmetlerimi sunuyorum. Çalışma süresince yardımlarını esirgemeyen çok kıymetli saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Ali BAŞ'a, Dr. Şükrü DURSUN'a, Arş, Gör. Hazal ORGUN'a, Arş. Gör. Yürdagül ÖZDEMİR'e, Arş. Gör. Elif YİĞİTER'e teşekkür ediyorum. Ayrıca tez konusu hakkında bana her türlü kaynak ve desteği sağlayan Tokat Müze Müdürü kıymetli amcam Arkeolog Halis ŞAHİN'e, Sanat Tarihçileri Filiz ÇEVİK, Gülhayat KAYA'a, Tokat tarihi ve kültürüne gönül vermiş olan çok kıymetli ağabeyim Hasan ERDEM'e, teknik çizimlerde benden yardımını esirgemeyen çok kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Emine SAKA AKIN'a, gerek maddi ve gerek manevi desteğini esirgemeyen çok kıymetli ağabeyim Yunis ŞAHİN'e, Danişmend Hüseyin ŞAHİN'e teşekkür ediyorum.

KONYA-2018 Faruk ŞAHİN

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı	Faruk ŞAHİN
Numarası	164204001003
Ana Bilim / Bilim Dalı	SANAT TARİHİ / SANAT TARİHİ
Programı	Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora □
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Remzi DURAN
Tezin Adı	Tokat'taki Tekke ve Zaviyeler

ÖZET

Yapılan bu tez çalışmasında Tokat'ta ve ilçelerde bulunan günümüze kadar gelebilmiş ve günümüze kadar gelememiş olan tekke ve zaviyelerin mimari özellikleri, mimari tipolojisi ve yapı bünyesinde bulunan süsleme özellikleri değerlendirilmiştir.

İncelemesi yapılan bu örnekler Danişmendli 12. yüzyıl döneminden itibaren 15. yüzyıl Erken Osmanlı dönemine kadar tarihi bir süreci kapsadığı görülmektedir. Genel mimari özellikleri incelendiğinde çok fonksiyonlu bir yapı tipolojisine sahip oldukları dikkat çekmektedir. Yapılar içerisinde medrese, mescit ve ocaklık gibi günlük hayatın idame edildiği bölümlerinde mevcut olduğu görülmektedir.

Yapılan tez çalışmasında da bu örnek yapıların Beylikler, Selçuklu ve Osmanlı döneminden günümüze kadar gelebilmiş olan örneklerin arasındaki mimari ilişki ve gelişmeler üzerinde durulmuştur. İncelenen birçok yapı örneğinin değişik dönem içerisinde restorasyon gördüğü ve yapıların özgün haline getirilmesi amaçlandığı görülmektedir. Bu sebeple tez çalışması süresinde yapılan bu değişiklikler saptanmış ve incelenmiştir.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı	Faruk ŞAHİN
Numarası	164204001003
Ana Bilim / Bilim Dalı	SANAT TARİHİ / SANAT TARİHİ
Programı	Tezli Yüksek Lisans ■ Doktora □
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Remzi DURAN
Tezin Adı	Tekke and Zawiyas in Tokat

SUMMARY

In this thesis, architectural features, architectural typology and ornamental features of the structure of the tekka and dervish lodges which has/has not survived to present day in Tokat and districts have been evaluated.

These examples cover a historical process from the 12th century to the 15th century the early Ottoman period, Danişmendli. When the general architectural features are examined, it could be inferred that they have a multifunctional typology. It is seen that there are buildings in the sections where daily life such as madrasah, masjid and quarry are maintained.

In this thesis, the architectural relations and developments between the examples from the principalities, the Seljuk and the Ottoman period to the present are emphasized. It is seen that many of the buildings examined have been restored in different periods and the structures are intended to be original. For this reason, these changes made during the thesis were determined and examined.

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim-1: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

Çizim-2: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Plan Çizimi (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Çizim-3: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Plan Çizimi (Gabriel'den)

Çizim-4: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Restitüsyon Planı (V.G.M Arşivi)

Çizim-5: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Planı (Akın'dan)

Çizim-6: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Kesit Çizimi (Güney Cepheden)

Çizim-7: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Kesit Çizimi (Doğu Cepheden)

Çizim-8: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Güney Cephe Çizimi

Çizim-9: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Doğu Cephe Çizimi

Çizim-10: Afyon İhsaniye Camii'nde Bulunan Lahit Kapağı Üzerinde Geyik Tasviri

Çizim-11: Konya Ereğli Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi Tekke ve Zaviyesi Yapı Topluluğu Planı

Çizim-12: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

Çizim-13: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Plan Çizimi (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Çizim-14: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-15: Halef Sultan Zaviyesi Rölöve Çizimi (Karagülle'den)

Çizim-16: Halef Sultan Zaviyesi Rölöve Çizimi (Gabriel'den)

Çizim-17: Halef Sultan Zaviyesi Rölöve Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-18: Halef Sultan Zaviyesi Batı Cephe Pencere Üstünde Yer Alan Bitkisel Bezeme

Çizim-19: Sünbül Baba Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

Çizim-20: Sünbül Baba Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-21: Sünbül Baba Zaviyesi Doğu Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-22: Sünbül Baba Zaviyesi Batısında Yer Alan Mekân Bölümü

Çizim-23: Sünbül Baba Zaviyesi Rölöve Planı (V.G.M. Arşivi)

Çizim-24: Sünbül Baba Zaviyesi Restitüsyon Planı (V.G.M. Arşivi)

Çizim-25: Sünbül Baba Zaviyesi Rölöve Planı (Gabriel'den)

Çizim-26: Sünbül Baba Zaviyesi Rölöve Planı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Çizim-27: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

Çizim-28: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-29: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Çizimi (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Çizim-30: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Mescit Bölümü (Akın'dan)

Çizim-31: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Eyvan Geçişi Arasındaki Duvar Bölümü (V.G.M. Arşivi)

Çizim-32: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Pencere Detay Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-33: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Güneydoğu'da Yer Alan Oda Bölümü (V.G.M. Arşivi)

Çizim-34: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Kuzeydoğu'da Yer Alan Oda Bölümü (V.G.M. Arşivi)

Çizim-35: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Pencere Bölümü (V.G.M. Arşivi)

Çizim-36: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Türbe Bölümü (V.G.M. Arşivi)

Çizim-37: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Türbe Giriş Kapısı (V.G.M. Arşivi)

Çizim-38: Hamza Bey Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-39: Hamza Bey Zaviyesi Plan Çizimi (Kapısı (V.G.M. Arşivi)

Çizim-40: Hamza Bey Zaviyesi Plan Çizimi (Ayverdi'den)

Çizim-41: Hamza Bey Zaviyesi Rölöve Planı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Çizim-42: Hamza Bey Zaviyesi Kuzey Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-43: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-44: Hamza Bey Zaviyesi Doğu Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-45: Hamza Bey Zaviyesi Güney Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-46: Hamza Bey Zaviyesi Mihrap Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-47: Hamza Bey Zaviyesi Minber Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-48: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Kubbe Göbeği Süsleme Detay Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-49: Hamza Bey Zaviyesi Gravür Çizimi (Gabriel'den)

Çizim-50: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

Çizim-51: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-52: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Plan Çizimi (Eyice'den)

Çizim-53: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-54: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Kesit Çizimi (Kuzey Cepheden), (V.G.M. Arşivi)

Çizim-55: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğu Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-56: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Batı Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

Çizim-57: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Kuzey Cephe Çizimi

Çizim-58: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Güney Cephe Çizimi

Çizim-59: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Batı Cephe Çizimi

Çizim-60: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Plan Çizimi

Çizim-61: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi Türbe Planı (Eravşar'dan)

Çizim-62: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi Türbe Kesit Çizimi (Eravşar'dan)

Çizim-63: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi Türbe Doğu Cephe Çizimi (Eravşar'dan)

Çizim-64: Tokat Mevlevîhânesi Vaziyet Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-65: Tokat Mevlevîhânesi Renkli Vaziyet Planı

Çizim-66: Tokat Mevlevîhânesi Zemin Kat Planı (Tokat Mevlevîhâne Vakıf Müzesi Arşivi)

Çizim-67: Tokat Mevlevîhânesi'nde Sergilenen Şamdan Üzerinde Aslan, Başak ve Terazi Burçları Çizimleri (Köksal ve Özköklü'den)

Çizim-68: Tokat Mevlevîhânesi'nde Sergilenen Şamdan Üzerinde Akrep, Yay ve Oğlak Burçları Çizimleri (Köksal ve Özköklü'den)

Çizim-69: Tokat Mevlevîhânesi'nde Sergilenen Şamdan Üzerinde Kova, Balık ve Koç Burçları Çizimleri (Köksal ve Özköklü'den)

Çizim-70: Tokat Mevlevîhânesi'nde Sergilenen Şamdan Üzerinde Boğa, İkizler ve Yengeç Burçları Çizimleri (Köksal ve Özköklü'den)

Çizim-71: Tokat Mevlevîhânesi Birinci Kat Planı (Tokat Mevlevîhâne Vakıf Müzesi Arşivi)

Çizim-72: Tokat Mevleîhânesi Hamam Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-73: Muslu Ağa Konağı Zemin Kat Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-74: Muslu Ağa Konağı Birinci Kat Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-75: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Zemin Kat Plan Çizimi (Anaç'tan)

Çizim-76: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Birinci Kat Plan Çizimi (Anaç'tan)

Çizim-77: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Çini Detayı Çizimi (Çal'dan)

Çizim-78: Niksar Çöreğibüyük Cami Plan Çizimi (Gabriel'den)

Çizim-79: Niksar Yağıbasan Medresesi Plan Çizimi (Kuran'dan)

Çizim-80: Tokat Yapıbasan Medresesi Plan Çizimi (Kuran'dan)

Çizim-81: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi İnşa Kitabesi Estampaj Çizimi

Çizim-82: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Rölöve Çizimi (Yurdakul'dan)

Çizim-83: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Kesit Çizimi (Yurdakul'dan)

Çizim-84: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi İnşa Kitabesi Estampaj Çizimi (Yurdakul'dan)

Çizim-85: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi İnşa Kitabesi Detayı Çizimi (Yurdakul'dan)

Çizim-86: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Vaziyet Planı (Akın'dan)

Çizim-87: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi +1.50 m. Kot Planı (Akın'dan)

Çizim-88: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi +4.50 m. Kot Planı (Akın'dan)

Çizim-89: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğu ve Batı Yönündeki Ahşap Blok Başlıkları (Akın'dan)

Çizim-90: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğu Duvarına Bitişik Olan Ahşap Blok Başlıkları (Akın'dan)

Çizim-91: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan Orijinal Gömme Dolap Kapağı Çizimi (Akın'dan)

Çizim-92: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan 1 No'lu Baş Şahide Çizimi (Akın'dan)

Çizim-93: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan 2 No'lu Baş Şahide Ön ve Arka Yüz Çizimi (Akın'dan)

Çizim-94: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan 3 No'lu Baş Şahide Çizimi (Akın'dan)

Çizim-95: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan Kubbe Göbeği Süsleme Çizimi (Akın'dan)

Çizim-96: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Batı Duvarı'nda Yer Alan Süsleme Çizimi (Akın'dan)

Çizim-97: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Güney Duvarı'nda Yer Alan Süsleme Çizimi (Akın'dan)

Çizim-98: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Doğu Duvarı'nda Yer Alan Süsleme Çizimi (Akın'dan)

Çizim-99: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Kuzey Duvarı'nda Yer Alan Süsleme Çizimi (Akın'dan)

Çizim-100: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Yanında Bulunan Cami Mihrap Çizimi (Akın'dan)

Çizim-101: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Yanında Bulunan Cami Minber Çizimi (Akın'dan)

Çizim-102: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Cami Doğu Cephe Çizimi (Akın'dan)

Çizim-103: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Cami Güney Cephe Çizimi (Akın'dan)

Çizim-104: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Cami Batı Cephe Çizimi (Akın'dan)

Çizim-105: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Cami Kuzey Cephe Çizimi (Akın'dan)

Çizim-106: Zile Şeyh Eylük Türbesi Vaziyet Planı

Çizim-107: Zile Şeyh Eylük Türbesi Rölöve Planı (Çal'dan)

Çizim-108: Zile Şeyh Eylük Türbesi Kuzey Cephe Çizimi

Çizim-109: Zile Şeyh Eylük Türbesi Kuzey Bozulma Çizimi

Çizim-110: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Cephe Kesit Çizimi

Çizim-111: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Cephe Kesit Çizimi

Çizim-112: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Plan Çizimi (V.G.M. Arşivi'nden)

Çizim-113: Tokat Merkez Kâbilizade Zaviyesi Rölöve Plan Çizimi (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf-1: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-2: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-3: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-4: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi Arşiv Fotoğrafı (İlter'den)

Fotoğraf-5: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi Gazeteci Yazar Ekrem Çatalbaş Tarafından Yeşilırmak İstinad Duvarında Bulunması

Fotoğraf-6: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi İstinad Duvarındaki Durumu

Fotoğraf-7: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi İstinad Duvarındaki Sökülen Bölüm

Fotoğraf-8: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi İstinad Duvarındaki Konumu

Fotoğraf-9: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Sökülen İnşa Kitabe Detay

Fotoğraf-10: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Güney Duvarında Yer Alan Niş Bölümü

Fotoğraf-11: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Sökülen Kitabe Metninin Bulunduğu Güney Cephede Yer Alan Giriş Kapısı

Fotoğraf-12: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Doğu Cephede Yer Alan Mazgal Pencere Bölümü

Fotoğraf-13: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephesinde Bulunan Mazgal Pencere Bölümü

Fotoğraf-14: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephesinde Bulunan Mazgal Pencere Bölümü İçten Görünüm

Fotoğraf-15: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Kubbe Dış Görünüş

Fotoğraf-16: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Kubbe İç Görünüş ve Geçişleri

Fotoğraf-17: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi 1935 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-18: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Kuzey Cepheye Açılmış Olan Önceki Dönem Kapı Bölümü (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-19: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-20: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş ve Güney Duvarında Yer Alan Niş Bölümü

Fotoğraf-21: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa ve Kuzey Duvarı Bölümü

Fotoğraf-22: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe İçerisinde Bulunan Çini Süsleme

Fotoğraf-23: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe İçerisinde Bulunan Çini Süsleme Arşiv Fotoğrafı (Kültür ve Tabiat Varlıkları Envanteri'nden)

Fotoğraf-24: Tokat Yağıbasan Medresesi Güney Eyvanında Bulunan Çini Süsleme Detay

Fotoğraf-25: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Doğu Duvarı Pencere Detayı

Fotoğraf-26: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Kuzey Duvarında Bulunan Ancak Günümüze Kadar Gelememiş Sgrafitto Süsleme (Karamağralı'dan)

Fotoğraf-27: Bağdat'ta Bulunan Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi Medrese ve Haziresi

Fotoğraf-28: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Kuzey Duvarında Bulunan Ancak Günümüze Kadar Gelememiş Geyik ve İnsan Figürlü Sgrafitto Süsleme (Karamağralı'dan)

Fotoğraf-29: Hacı Bektaş Veli Kucağında Aslan ve Geyik

Fotoğraf-30: Konya Ereğli'de Bulunan Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi Tekkesi

Fotoğraf-31: Konya Ereğli'de Bulunan Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi Tekkesi İnşa kitabesi

Fotoğraf-32: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi 1935 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-33: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-34: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Genel Görünüş 1983 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-35: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Doğu Cephesi 1983 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den

Fotoğraf-36: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Batı Cephesi 1983 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-37: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi 2015 Yılı Restorasyon Çalışması

Fotoğraf-38: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa ve Kubbe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-39: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Kubbe Detayı Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-40: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Kubbe Detayı Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-41: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Batı Eyvan Bölümü Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-42: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Batı Eyvan Bölümü Detay Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-43: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Batı Eyvan Bölümü Kapı Detayı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-44: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Kapısı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-45: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Kapısı Kemer Detayı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-46: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Kapısı Kemer Detayı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-47: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Kapısı Kemeri Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-48: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi 2015 Yılı Restorasyon Öncesi Genel Görünüş (Kültür ve Tabiat Varlıkları Envanteri'nden)

Fotoğraf-49: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-50: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-51: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi İnşa Kitabesi Detayı

Fotoğraf-52: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı

Fotoğraf-53: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Güneyde Yer Alan Tonoz Örtülü Mekân

Fotoğraf-54: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı Ve Merkezi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-55: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Merkezi Kubbe Detay

Fotoğraf-56: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Kubbe Geçişleri Detay

Fotoğraf-57: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-58: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-59: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısındaki Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-60: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısındaki Oda Üst Örtü Detayı

Fotoğraf-61: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısındaki Oda Pencere Detayı

Fotoğraf-62: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısındaki Oda Pencere Detayı Dış Cepheden

Fotoğraf-63: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-64: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş Güneydoğu'dan

Fotoğraf-65: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Arşiv Fotoğraf (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-66: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-67: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Batı Cephe Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-68: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Güneybatı Cephe Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-69: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi 1987 Restorasyonu Sonrası Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-70: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi 1987 Restorasyonu Sonrası Arşiv Fotoğrafı Güney Cephe (Emir'den)

Fotoğraf-71: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi 1987 Restorasyonu Sonrası Arşiv Fotoğrafı İç Mekân Tonoz Örtü Bölümü (Emir'den)

Fotoğraf-72: Halef Sultan Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-73: Halef Sultan Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-74: Halef Sultan Zaviyesi İnşa Kitabesi Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-75: Halef Sultan Zaviyesi Mescit Pencere Alınlığında Yer Alan İkinci Kitabe

Fotoğraf-76: Halef Sultan Zaviyesi Mescit Pencere Alınlığında Yer Alan İkinci Kitabe Detay

Fotoğraf-77: Halef Sultan Zaviyesi Mescit Pencere Alınlığında Yer Alan İkinci Kitabe Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-78: Halef Sultan Zaviyesi Türbe Penceresi Alınlık Bölümünde Yer Alan Üçüncü Kitabe

Fotoğraf-79: Halef Sultan Zaviyesi Türbe Penceresi Alınlık Bölümünde Yer Alan Üçüncü Kitabe Detay

Fotoğraf-80: Halef Sultan Zaviyesi Taç Kapı Genel Görünüş

Fotoğraf-81: Halef Sultan Zaviyesi Taç Kapı Yanlarında Yer Alan Niş Bölümleri

Fotoğraf-82: Halef Sultan Zaviyesi Niş Bölümleri Çerçevesindeki Süsleme Detayı

Fotoğraf-83: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı

Fotoğraf-84: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı İçten Görünüş ve Üzerinde Yer Alan Mazgal Pencere

Fotoğraf-85: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Bölümü Tonoz Örtü Detay

Fotoğraf-86: Halef Sultan Zaviyesi Güneybatı'da Yer Alan Oda Bölümü

Fotoğraf-87: Halef Sultan Zaviyesi Güneybatı Cephe Dış Görünüş

Fotoğraf-88: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Kubbe ve Kubbe Geçiş Öğeleri

Fotoğraf-89: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Kubbe Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü

Fotoğraf-90: Halef Sultan Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvanda Yer Alan Pencereler

Fotoğraf-91: Halef Sultan Zaviyesi Güney Cephede Yer Alan Pencereler

Fotoğraf-92: Halef Sultan Zaviyesi Güney Cephede Yer Alan Pencere Detayları

Fotoğraf-93: Halef Sultan Zaviyesi Doğu Cephede Yer Alan Pencereler

Fotoğraf-94: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Sofanın Kuzeyinde Yer Alan Oda Bölümü

Fotoğraf-95: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Sofanın Kuzeyinde Yer Alan Oda Bölümü Detay

Fotoğraf-96: Halef Sultan Zaviyesi Kitabe Üzerinde Bulunan Mukarnas Süsleme

Fotoğraf-97: Halef Sultan Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Bulunan Sütunçe Süsleme Detayı

Fotoğraf-98: Halef Sultan Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Bulunan Sütunçe Zar Süsleme Detayı

Fotoğraf-99: Halef Sultan Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-100: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-101: Halef Sultan Zaviyesi Halef Sultan Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-102: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı Kemeri Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-103: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı İç Mekân Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-104: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Sofa Doğusunda Pencere ve Niş Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-105: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş Arşiv Fotoğraf (Emir'den)

Fotoğraf-106: Halef Sultan Zaviyesi Kubbe Örtüsü Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-107: Halef Sultan Zaviyesi Kubbe Örtüsü Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-108: Halef Sultan Zaviyesi Mescit Mihrap Duvarı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-109: Halef Sultan Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-110: Halef Sultan Zaviyesi Hava Fotoğrafı Genel Görünüş

Fotoğraf-111: Halef Sultan Zaviyesi Kuzey Cephesinde Bulunan Pencere Bölümü Detay

Fotoğraf-112: Sünbül Baba Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-113: Sünbül Baba Zaviyesi İnşa Kitabesi ve Mukarnas Kavsara Bölümü

Fotoğraf-114: Sünbül Baba Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-115: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-116: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Kemer Detayı

Fotoğraf-127: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Sağ Niş Detayı

Fotoğraf-118: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Sol Niş Detayı

Fotoğraf-119: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Yanında Yer Alan Niş Kubbe Detayı

Fotoğraf-120: Sünbül Baba Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-121: Sünbül Baba Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-122: Tokat Gök Medrese Genel Görünüş

Fotoğraf-123: Nureddin İbn-i Esentimur Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-124: Taşhan (Voyvoda) Hanı Genel Görünüş

Fotoğraf-125: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı ve Koridor

Fotoğraf-126: Sünbül Baba Zaviyesi Mutfak Olarak Kullanılan Oda

Fotoğraf-127: Sünbül Baba Zaviyesi Depo Olarak Kullanılan Oda

Fotoğraf-128: Sünbül Baba Zaviyesi Koridor Sonundaki Oda

Fotoğraf-129: Sünbül Baba Zaviyesi Koridor Sonundaki Oda Üst Örtü ve Pencere Bölümü

Fotoğraf-130: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı

Fotoğraf-131: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbesi

Fotoğraf-132: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Geçiş Detayı

Fotoğraf-133: Sünbül Baba Zaviyesi Kubbe Devamında Yer Alan Tonoz Örtülü Mekân Bölümü

Fotoğraf-134: Sünbül Baba Zaviyesi tonoz Örtü Pencere Detayı Dış Cephe Görünüşü

Fotoğraf-135: Sünbül Baba Zaviyesi Güney Cephe Pencereleri

Fotoğraf-136: Sünbül Baba Zaviyesi Güney Cephe Pencereleri Detay

Fotoğraf-137: Sünbül Baba Zaviyesi Güney Cephe Pencere Görünüşü Dış Cephe

Fotoğraf-138: Sünbül Baba Zaviyesi Tonoz Örtü Kemeri

Fotoğraf-139: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı Eyvan Güneybatı Köşe

Fotoğraf-140: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Doğu Cephede Bulunan Pencere Bölümü

Fotoğraf-141: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Kubbe Geçişleri

Fotoğraf-142: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Genel Görünüşü

Fotoğraf-143: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephe Penceresi Dış Cephe Görünüş

Fotoğraf-144: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephe Penceresi İç Cephe Görünüş

Fotoğraf-145: Sünbül Baba Zaviyesi Batı Cephe Penceresi İç Cephe Detay

Fotoğraf-146: Sünbül Baba Zaviyesi Batı Cephe Penceresi Dış Cephe Detay

Fotoğraf-147: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümünde Bulunan Sanduka Bölümü

Fotoğraf-148: Sünbül Baba Zaviyesi Batısında Yer Alan ve Günümüze Ulaşamayan Oda Genel Görünüşü

Fotoğraf-149: Sünbül Baba Zaviyesi Tonoz Örtü Sistemi Detayı

Fotoğraf-150: Sünbül Baba Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Bölümü Giriş Kapısı Merkezi Sofa Görünüşü

Fotoğraf-151: Sünbül Baba Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Bölümü Giriş Kapısı Dış Cephe Görünüşü

Fotoğraf-152: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Üzerinde Yer Alan Kaval Silme Detayı

Fotoğraf-153: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Üzerinde Yer Alan Akant Süsleme Detayı

Fotoğraf-154: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-155: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Mukarnas Kavsara Detay

Fotoğraf-156: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Mukarnas Kavsara Detayı Sağ Kenarında Bulunan **"Ali"** Lafzı Detayı

Fotoğraf-157: Sünbül Baba Zaviyesi Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Mukarnas Kavsara Detayı Sol Kenarında Bulunan **"Ali"** Lafzı Detayı

Fotoğraf-158: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Yer Alan Sütunce

Fotoğraf-159: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Yer Alan Sütunce Başlığı

Fotoğraf-160: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Yer Alan Sütunce Başlığı Detay

Fotoğraf-161: Sünbül Baba Zaviyesi İnşa Kitabesi Altında Yer Alan Palmet ve Lotus Kuşağı

Fotoğraf-162: Sünbül Baba Zaviyesi İnşa Kitabesi Altında Yer Alan Palmet ve Lotus Kuşağı Devamı

Fotoğraf-163: Sünbül Baba Zaviyesi Sol Niş Kubbesi Süslemesi

Fotoğraf-164: Sünbül Baba Zaviyesi Sağ Niş Kubbesi Süslemesi

Fotoğraf-165: Sünbül Baba Zaviyesi Niş Kubbesi Süsleme Detayı

Fotoğraf-166: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Nişler Üzerinde Yer Alan Geometrik Bezemeli Pano

Fotoğraf-167: Sünbül Baba Zaviyesi Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-168: Sünbül Baba Zaviyesi Doğu Cephede Yer Alan Mutfak Bölümü Bacası

Fotoğraf-169: Sünbül Baba Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüşü İkinci Kat Kapısı

Fotoğraf-170: Sünbül Baba Zaviyesi Batıda Yer Alan Oda Bölümü Dış Cephe Görünüşü

Fotoğraf-171: Sünbül Baba Zaviyesi Batıda Yer Alan Oda Bölümü Pencere Detayı

Fotoğraf-172: Sünbül Baba Zaviyesi Batıda Yer Alan Oda Bölümü Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-173: Sünbül Baba Zaviyesi Doğu Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-174: Sünbül Baba Zaviyesi Kuzey Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-175: Sünbül Baba Zaviyesi Batı Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-176: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Doğu Cephesinde Yer Alan Pencere Bölümü Onarımdan Önceki Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-177: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Doğu Cephesinde Yer Alan Pencere Bölümü Onarımdan Sonra

Fotoğraf-178: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephesinde Yer Alan Pencere Bölümü Onarımdan Önce Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-179: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-180: Sünbül Baba Zaviyesi Mukarnas Kavsara Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-181: Sünbül Baba Zaviyesi Mukarnas Kavsara Onarımdan Sonra

Fotoğraf-182: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sol Niş Genel Görünüş Onarımdan Önce Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-183: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sol Niş Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-184: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sol Niş Kubbe Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-185: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Çerçevesinde Bulunan Kaval Silme Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-186: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sağ Niş Genel Görünüş Onarımdan Önce Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-187: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sağ Niş Detay Onarımdan Önce Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-188: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Etrafında Yer Alan Akant yaprağı Süsleme Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-189: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Koridoru Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-190: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-191: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-192: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Koridoru Duvar Örgü Detayı

Fotoğraf-193: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Genel Görünüş (Emir'den)

Fotoğraf-194: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Geçiş Detayı (Emir'den)

Fotoğraf-195: Sünbül Baba Zaviyesi Sünbül Baba Zaviyesi Tonoz Örtü Kemeri (Emir'den)

Fotoğraf-196: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Batı Duvarı Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-197: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Güney Duvarında Yer Alan Boşaltma Kemer Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-198: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Tonoz Örtü Detayı

Fotoğraf-199: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Kubbe Aydınlık Penceresi Detay

Fotoğraf-200: Sünbül Baba Zaviyesi Kubbe Geçiş Öğesi Detay

Fotoğraf-201: Sünbül Baba Zaviyesi Tonoz Örtü Kemeri Detay

Fotoğraf-202: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-203: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-204: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-205: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Bulunan Pencere Genel Görünüş

Fotoğraf-206: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Bulunan İnşa Kitabesi

Fotoğraf-207: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Bulunan Tek Satırlı kitabe Detayı

Fotoğraf-208: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş ve Eyvan Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-209: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Kubbe Geçiş Detayı

Fotoğraf-210: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Kubbe Geçiş Detayı

Fotoğraf-211: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Kubbe Geçişinde Yer Alan Çini Mozaik Süslemeli Kuzey Sağır Pencere Detayı

Fotoğraf-212: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Kubbe Geçişinde Yer Alan Çini Mozaik Süslemeli Doğu Sağır Pencere Detayı

Fotoğraf-213: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Kubbe Geçişinde Yer Alan Çini Mozaik Süslemeli Batı Sağır Pencere Detayı

Fotoğraf-214: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Kubbe Aydınlık Penceresi Detay

Fotoğraf-215: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofada Yer Alan Havuz Detayı

Fotoğraf-216: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Sofanın Güneyinde Yer Alan Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü

Fotoğraf-217: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Sofanın Güneyinde Yer Alan Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Aydınlık Penceresi Detay

Fotoğraf-218: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Kuzey Duvarında Yer Alan Niş Detayı

Fotoğraf-219: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Güney Duvarında Yer Alan Pencere Bölümü

Fotoğraf-220: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Bölümünün Doğusunda Yer Alan Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-221: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Bölümünün Doğusunda Yer Alan Oda İçerisinde Niş Detayı

Fotoğraf-222: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-223: Nureddin İbn-i Esentimur Türbesi Doğu Cephesi Pencere Genel Görünüşü

Fotoğraf-224: Nureddin İbn-i Esentimur Türbesi Doğu Cephesi Pencere Detayı

Fotoğraf-225: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Üst Kat Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-226: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Üst Kat Giriş Kapısı Detay

Fotoğraf-227: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-228: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Batı Cephe Genel Görünüş (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-229: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-230: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı Arşiv Fotoğraf (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-231: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Eyvan Geçiş Kapısı Onarım Öncesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-232: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-233: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-234: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-235: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Batı Cephede Yer Alan Kapı Üzerinde Bulunan Kalemişi Bezeme Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-236: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi İnşa Malzemesi Detay Fotoğrafı

Fotoğraf-237: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Bölümü Batısında Bulunan Kapı Bölümü Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-238: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Bölümü Batısında Bulunan Kapı Bölümü Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-239: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephede Bulunan Pencereler

Fotoğraf-240: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Eyvan Bölümü Batı Cephe Penceresi ve Mescit Penceresi Genel Görünüş

Fotoğraf-241: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Bölümü Batı Cephe Penceresi Detay

Fotoğraf-242: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü Arşiv Fotoğraf (Emir'den)

Fotoğraf-243: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü Kapı Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-244: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü Pencere Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-245: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü İç Mekân Detayı (Emir'den)

Fotoğraf-246: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü Dış Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-247: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü Giriş Kapı Kemer Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-248: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü İç Mekân Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-249: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü İç Mekân ve Üst Kat MerdivenDetayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-250: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-251: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü Duvar Örgü Sistemi Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-252: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü Restorasyon Sonrası Genel Görünüş

Fotoğraf-253: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-254: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Batısında Yer Alan Oda Bölümü Giriş Kapısı Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-255: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısında Yer Alan Oda Bölümü Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-256: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısında Yer Alan Oda Bölümü Pencere Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-257: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Batı Duvarında Bulunan Pencere Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-258: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Yapısı Batı Cephesinde Yer Alan Pencere Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-259: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Kubbesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-260: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Yapısı Batı Cephesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-261: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-262: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-263: Hamza Bey Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-264: Hamza Bey Zaviyesi Giriş Kapısı ve Kuzey Cephesi

Fotoğraf-265: Hamza Bey Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-266: Hamza Bey Zaviyesi Tokat Müzesi'nde Bulunan Bicaroğlu Hamza Bey Mezar Şahide Taşı

Fotoğraf-267: Hamza Bey Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-268: Hamza Bey Zaviyesi Giriş Kapı Detay

Fotoğraf-269: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı Üzerinde Bulunan Aydınlık Penceresi

Fotoğraf-270: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Sofa Mihrap Duvarı Genel Görünüş

Fotoğraf-271: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Bölümü

Fotoğraf-272: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Bölümü Süsleme Detayı

Fotoğraf-273: Hamza Bey Zaviyesi Minber ve Mihrap Genel Görünüş

Fotoğraf-274: Hamza Bey Zaviyesi Mihrap Bölümü

Fotoğraf-275: Hamza Bey Zaviyesi Mihrap Süsleme Detayı

Fotoğraf-276: Hamza Bey Zaviyesi Kuzeyinde Yer Alan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-277: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü

Fotoğraf-278: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Üst Örtü Detayı

Fotoğraf-279: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Batı Cephesi Pencere Detayı

Fotoğraf-280: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Kuzey Cephe Mazgal Pencere Detayı

Fotoğraf-281: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Güney Cephe Mazgal Pencere Detayı

Fotoğraf-282: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Niş Detayı

Fotoğraf-283: Hamza Bey Zaviyesi Kuzeydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Giriş Kapısı ve Üzerinde Yer Alan Niş Detayı

Fotoğraf-284: Hamza Bey Zaviyesi Kuzeydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Doğu Cephesinde Bulunan Mazgal Pencere Detayı

Fotoğraf-285: Hamza Bey Zaviyesi Kuzeydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Kuzey Cephesinde Bulunan Mazgal Pencere Detayı

Fotoğraf-286: Hamza Bey Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Giriş Kapısı

Fotoğraf-287: Hamza Bey Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Mihrap Detayı

Fotoğraf-288: Hamza Bey Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Niş Detayı

Fotoğraf-289: Hamza Bey Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Kemer Detayı

Fotoğraf-290: Hamza Bey Zaviyesi Minare Genel Görünüş

Fotoğraf-291: Hamza Bey Zaviyesi Minare Kaide Detayı

Fotoğraf-292: Hamza Bey Zaviyesi Şerefe Altlığı

Fotoğraf-293: Hamza Bey Zaviyesi Pencere Genel Görünüş Dış Cepheden

Fotoğraf-294: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi genel Görünüş

Fotoğraf-295: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi Pencere Detayı

Fotoğraf-296: Hamza Bey Zaviyesi Doğu Cephe Detayı

Fotoğraf-297: Hamza Bey Zaviyesi Mevlevîhâne Vakıf Müzesi'nde Sergilenen Alçı Süsleme

Fotoğraf-298: Hamza Bey Zaviyesi Mevlevîhâne Vakıf Müzesi'nde Sergilenen Alçı Süsleme

Fotoğraf-299: Hamza Bey Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-300: Hamza Bey Zaviyesi Kuzey Cephe Detay Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-301: Hamza Bey Zaviyesi Kuzey Cephede Yer Alan Seyir Köşkü Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-302: Hamza Bey Zaviyesi Kuzey Cephede Yer Alan Seyir Köşkü Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-303: Hamza Bey Zaviyesi Cephede Yer Alan Seyir Köşkü Detay Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-304: Hamza Bey Zaviyesi Genel Görünüş (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-305: Hamza Bey Zaviyesi Giriş Kapısı Ve İnşa Kitabesi Detay Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-306: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi Detay Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-307: Hamza Bey Zaviyesi Batı ve Kuzey Cephesi Detay Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-308: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi ve Yapı Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-309: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatı Cephesi Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-310: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-311: Hamza Bey Zaviyesi Önceki Dönem Kadınlar Mahfiline Ulaşım Sağlayan Merdiven Bölümü

Fotoğraf-312: Hamza Bey Zaviyesi Kadınlar Mahfili Detay

Fotoğraf-313: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-314: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe Yapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-315: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-316: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe İçerisinde Yer Alan Mermer Sandukalar

Fotoğraf-317: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe Eyvan Kemer Detayı

Fotoğraf-318: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Alçı Süsleme (Erkara'dan)

Fotoğraf-319: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Alçı Süsleme Detay Fotoğrafı (Erkara'dan)

Fotoğraf-320: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-321: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Kubbe Genel Görünüş

Fotoğraf-322: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-323: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Tabhane Odası Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-324: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Tabhane Odası Kubbe Geçiş Öğesi Detay

Fotoğraf-325: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Tabhane Odası Mazgal Pencere Detay

Fotoğraf-326: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Tabhane Odası Duvarında Yer Alan Niş Bölümü

Fotoğraf-327: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Çatısında Bulunan Ocaklık Bacası Genel Görünüş

Fotoğraf-328: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğu Cephesinde Bulunan Giriş Kapısı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-329: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğu Cephesinde Bulunan Giriş Kapısı Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-330: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-331: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-332: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-333: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Zaviyesi Güneydoğu Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-334: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş (Erkara'dan)

Fotoğraf-335: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa Doğusunda Yer Alan Tabhane Giriş Kapıları (Erkara'dan)

Fotoğraf-336: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa ve Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-337: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-338: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğusunda Bulunan Tabhane Odası

Fotoğraf-339: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Genel Görünüş

Fotoğraf-340: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Günümüzdeki Mezarlık Bölümü

Fotoğraf-341: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-342: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-343: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) İnşa Kitabesi

Fotoğraf-344: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Güney Cephede Yer Alan Pencere Bölümü ve Kubbe Geçiş Öğeleri

Fotoğraf-345: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Merkezi Kubbe

Fotoğraf-346: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-347: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Batı Cephe ve Üst Örtü Sistemi Genel Görünüş

Fotoğraf-348: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Güney Duvarda Yer Alan Alçı Mihrap Bölümü

Fotoğraf-349: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe İçerisinde Yer Alan Sandukalar

Fotoğraf-350: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Kubbe Geçiş Öğesi Detay

Fotoğraf-351: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Tonoz Örtü ve Pencere Detay

Fotoğraf-352: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Etrafında Bulunan Eski Dönem Mezarlık

Fotoğraf-353: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Sonradan İnşa Edilmiş Ocaklık Bölümü

Fotoğraf-354: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Sonradan İnşa Edilmiş Olan Namazgâh

Fotoğraf-355: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Yakınında Yer Alan Buğday Dibeği

Fotoğraf-356: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Etrafında Bulunan Antik Dönem Mimari Parça

Fotoğraf-357: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Kuzey Cephesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-358: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Güney Cephesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-359: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Doğu Cephesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-360: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe İç Mekân Arşiv Fotoğrafı (Eravşar'dan)

Fotoğraf-361: Tokat Mevlevîhânesi Bey Sokağı Genel Görünüş

Fotoğraf-362: Tokat Mevlevîhânesi Genel Görünüş

Fotoğraf-363: Tokat Mevlevîhânesi 1915 Mevlevi Alayına Katılan Hadi Dede ve 50 Mevlevi Dervişi Arşiv Fotoğrafı (Hasan Erdem'den)

Fotoğraf-364: Tokat Mevlevîhânesi 1915 Mevlevi Alayına Katılan Hadi Dede ve 50 Mevlevi Dervişi Arşiv Fotoğrafı (Hasan Erdem'den)

Fotoğraf-365: Tokat Mevlevîhânesi Bahçe Giriş Kapısı

Fotoğraf-366: Tokat Mevlevîhânesi Ön Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-367: Tokat Mevlevîhânesi Zemin Kat Giriş Kapısı ve Zemin Kat Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-368: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Pirinç ve Bronz Şamdanlar

Fotoğraf-369: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Pirinç ve Bronz Şamdanlar

Fotoğraf-370: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Bakır Şamdanlar

Fotoğraf-371: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Bakır Şamdanlar

Fotoğraf-372: Tokat Mevlevîhânesi 13. Yüzyıla Ait Sergilenen Şamdan Genel Görünüş

Fotoğraf-373: Tokat Mevlevîhânesi 13. Yüzyıla Ait Sergilenen Şamdan Detay

Fotoğraf-374: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Halı ve Seccade Genel Görünüş

Fotoğraf-375: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Halı ve Seccade

Fotoğraf-376: Tokat Mevlevîhânesi Hareketli Panel Üzerinde Sergilenen Halı, Kilim ve Seccadeler

Fotoğraf-377: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Ulu Cami Tavan Göbeği Genel Görünüş

Fotoğraf-378: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Ulu Cami Tavan Göbeği Detay

Fotoğraf-379: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Muslu Ağa Konağı'na Ait Kalemişi Bezemeli Pervaz Parçaları

Fotoğraf-380: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Muslu Ağa Konağı'na Ait Kalemişi Bezemeli Pervaz Parçaları Detay

Fotoğraf-381: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Yağıbasan Medresesi Kazısında Ele Geçirilen Kâse 13. Yüzyıl

Fotoğraf-382: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Döküm Potaları

Fotoğraf-383: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Yağıbasan Medresesi Plaka Çini Parçaları 13. Yüzyıl

Fotoğraf-384: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen 18. Yüzyıl Seramik Parçası

Fotoğraf-385: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen El Bombaları

Fotoğraf-386: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Yağıbasan Medresesi Plaka Çini Parçaları 13. Yüzyıl

Fotoğraf-387: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Osmanlı Dönemi Duvar Saati

Fotoğraf-388: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Sakal- Şerif Sandığı

Fotoğraf-389: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Sakal-ı Şerif Sandığı Süsleme Detayı

Fotoğraf-390: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Altın Yaldızlı Pano

Fotoğraf-391: Tokat Mevlevîhânesi Şeyh Odası Genel Görünüş

Fotoğraf-392: Tokat Mevlevîhânesi Şeyh Odası Tavan Göbeği Genel Görünüş

Fotoğraf-393: Tokat Mevlevîhânesi Şeyh Odası Tavan Göbeği Detay

Fotoğraf-394: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen El Yazma Eserler

Fotoğraf-395: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen El Yazma Eserler

Fotoğraf-396: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen El Yazma Kur'an ve Şecere

Fotoğraf-397: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Kâbe İçi Örtüsü

Fotoğraf-398: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Kat Bölümü ve Genel Görünüş

Fotoğraf-399: Tokat Mevlevîhânesi İkinici Kat Merdiveni Başında Yer Alan Mevlevî Sikkesi

Fotoğraf-400: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Kat Balkon Genel Görünüş

Fotoğraf-401: Tokat Mevlevîhânesi Sütun Başlık Detayı

Fotoğraf-402: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Yer Alan Seyir Köşkü

Fotoğraf-403: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Yer Alan Seyir Köşkü Genel Görünüş

Fotoğraf-404: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Kat Sema Odası Giriş Kapısı

Fotoğraf-405: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Bulunan Semâhâne Genel Görünüş

Fotoğraf-406: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Bulunan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-407: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Kubbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-408: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Genel Görünüş

Fotoğraf-409: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Kubbe Merkezinde Yer Alan Tavan Göbeği

Fotoğraf-410: Latifoğlu Konağı Paşa Odası Tavan Göbeği Genel Görünüş

Fotoğraf-411: Latifoğlu Konağı Paşa Odası Tavan Göbeği Detay

Fotoğraf-412: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Eserler

Fotoğraf-413: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Semâ Talim Tahtası

Fotoğraf-414: Tokat Müzesi'nde Sergilenen Tarikat Eşyaları

Fotoğraf-415: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Odası Sağında Yer Alan Müzisyen Mahfili

Fotoğraf-416: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Odası Solunda Yer Alan Müzisyen Mahfili

Fotoğraf-417: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Odasında Sergilenen 1899 Tarihli Sancak

Fotoğraf-418: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Bulunan Kadınlar Mahfili Merdiven Başlığında Bulunan Mevlevî Sikkesi Detay

Fotoğraf-419: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Halı ve Seccadeler Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf-420: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Halı ve Seccadeler Oda Genel Görünüş

Fotoğraf-421: Tokat Mevlevîhânesi Güney Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-422: Tokat Mevlevîhânesi Hamam Genel Görünüş

Fotoğraf-423: Tokat Mevlevîhânesi Hamam Güney Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-424: Muslu Ağa Konağı Genel Görünüş

Fotoğraf-425: Muslu Ağa Konağı Giriş Kapısı

Fotoğraf-426: Muslu Ağa Konağı Bahçe Genel Görünüş

Fotoğraf-427: Muslu Ağa Konağı Mutfak Bölümü

Fotoğraf-428: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa

Fotoğraf-429: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-430: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Şerbetlik

Fotoğraf-431: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Şerbetlik Süsleme Detayı

Fotoğraf-432: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Pencereler

Fotoğraf-433: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Tavan Süslemesi

Fotoğraf-434: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Tavan Bölümü

Fotoğraf-435: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Genel Görünüş

Fotoğraf-436: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Arşiv Fotoğraf (Çal'dan)

Fotoğraf-437: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği (Çal'dan)

Fotoğraf-438: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Bordür Detayı

Fotoğraf-439: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Bordür Detayı

Fotoğraf-440: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Genel Görünüş

Fotoğraf-441: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Detay

Fotoğraf-442: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Sergen Raf Genel Görünüş

Fotoğraf-443: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Sergen Raf motif Detayı

Fotoğraf-444: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümünde Bulunan Ahşap Dolap Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-445: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümünde Bulunan Ahşap Dolap Bölümü Kapakları

Fotoğraf-446: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümünde Bulunan Ahşap Dolap Bölümü Kapakları Detay

Fotoğraf-447: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümünde Bulunan Ahşap Dolap Bölümü Kapakları Detay

Fotoğraf-448: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Girişi

Fotoğraf-449: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-450: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Giriş Kapısı

Fotoğraf-451: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Genel Görünüş

Fotoğraf-452: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Kubbe Geçişleri

Fotoğraf-453: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Baş Oda Genel Görünüş

Fotoğraf-454: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Baş Oda Ahşap Dolaplar

Fotoğraf-455: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Baş Oda Tavanı Genel Görünüş

Fotoğraf-456: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Baş Oda Tavanı Tavan Köşeliği Süsleme Detay

Fotoğraf-457: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Oturma Odası Giriş Kapısı

Fotoğraf-458: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Oturma Odası Genel Görünüş

Fotoğraf-459: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Oturma Odası Tavan Göbeği

Fotoğraf-460: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Oturma Odası Tavan Göbeği Süsleme Detayı

Fotoğraf-461: Muslu Ağa Konağı Batısında Yer Alan Teras Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-462: Muslu Ağa Konağı Batısında Yer Alan Teras Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-463: Tokat Mevlevîhânesi Arşiv Fotoğrafı Balkon Detayı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-464: Tokat Mevlevîhânesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-465: Tokat Mevlevîhânesi Restorasyon Çalışması Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-466: Tokat Mevlevîhânesi Restorasyon Çalışması Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-467: Tokat Mevlevîhânesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-468: Tokat Mevlevîhânesi Kuzey Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-469: Tokat Mevlevîhânesi Doğu Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-470: Tokat Mevlevîhânesi Bahçe Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-471: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-472: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-473: Tokat Gök Medrese Genel Görünüş

Fotoğraf-474: Tokat Gök Medrese Batı Eyvanı Üzerinde Yer Alan Çini Bezeme Detayı

Fotoğraf-475: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kuzeyinde Yer Alan Zaviye Mekânı

Fotoğraf-476: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kuzeyinde Yer Alan Zaviye Mekânı Genel Görünüş

Fotoğraf-477: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-478: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephesinde Yer Alan Kripta Giriş Kapısı

Fotoğraf-479: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kripta Bölümü ve Taş Mezar Sandukaları

Fotoğraf-480: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kripta Bölümü Kubbe Geçiş Öğeleri

Fotoğraf-481: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kripta Bölümü Kubbe Detayı

Fotoğraf-482: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Güney Bölümde Yer Alan Odaya İniş Merdiveni ve Giriş Kapısı

Fotoğraf-483: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Güney Bölümde Yer Alan Odaya İniş Merdiveni ve Giriş Kapısı

Fotoğraf-484: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Güney Bölümde Yer Alan Odadaki Pencere ve Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-485: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Güney Bölümde Yer Alan Odadaki Ocaklık Nişi

Fotoğraf-486: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Batı Cephesi

Fotoğraf-487: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephe Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-488: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Batı Cephe Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-489: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Batı Cephe Detay Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-490: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-491: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kripta Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-492: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-493: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Kitabelik Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-494: Tokat Yağıbasan Medresesi Genel Görünüş

Fotoğraf-495: Niksar Yağıbasan Medresesi Genel Görünüş

Fotoğraf-496: Niksar Yağıbasan Medresesi Eyvanları Genel Görünüş

Fotoğraf-497: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Günümüze Kadar Gelebilmiş Olan Taçkapı Genel Görünüş

Fotoğraf-498: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Kenarında Yer Alan Bezeme Detayı

Fotoğraf-499: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Kenarında Yer Alan Bezeme Detayı

Fotoğraf-500: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Üst Köşe Bölümde Bulunan Başlık ve Kabara Süslemesi

Fotoğraf-501: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Kavsara Üzerinde Yer Alan Diskler

Fotoğraf-502: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Üzerinde Yer Alan Geyik Figürü

Fotoğraf-503: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Mihrap Duvarı Genel Görünüş

Fotoğraf-504: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Kadınlar Mahfili Genel Görünüş

Fotoğraf-505: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Minare Genel Görünüş

Fotoğraf-506: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Minare ve Arka Bahçe Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-507: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Arka Bahçeye Geçiş Koridoru

Fotoğraf-508: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Güneyinde Yer Alan Bahçe Bölümü

Fotoğraf-509: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Güneyinde Yer Alan Bahçe Bölümündeki Mezarlar

Fotoğraf-510: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-511: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-512: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-513: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Arşiv Fotoğrafı Besim Karagülle ve Nuri Savuran (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-514: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi İç Mekân Taç Kapı Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-515: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-516: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi İç Mekân Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-517: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Genel Görünüş

Fotoğraf-518: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Sağında Bulunan Taş Oyma Detay

Fotoğraf-519: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Solunda Bulunan Taş Oyma Detay

Fotoğraf-520: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Süsleme Detayı

Fotoğraf-521: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Kitabe Detayı

Fotoğraf-522: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-523: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-524: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-525: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-526: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Merkezi Sofa ve Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-527: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Merkezi Kubbe

Fotoğraf-528: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Mihrap Duvarı ve Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-529: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Kemer Detay

Fotoğraf-530: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Merkezi Sofa Güneydoğu Bölümünde Yer Alan Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-531: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Merkezi Sofa Mihrap Bölümü ve Niş Bölümü

Fotoğraf-532: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güneydoğu Bölümünde Yer Alan Oda Üst Örtü Sistemi ve Aydınlık Penceresi

Fotoğraf-533: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güneydoğu Bölümünde Yer Alan Oda Güney Duvarında Yer Alan Pencere ve Niş Genel Görünüş

Fotoğraf-534: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güneydoğu Bölümünde Yer Alan Oda Güney Duvarında Yer Alan Pencere ve Niş Detay

Fotoğraf-535: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-536: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Oda Üst Örtü Sistemi ve Kubbe Geçiş Öğeleri

Fotoğraf-537: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Oda Kuzey Duvarında Yer Alan Niş Detayları

Fotoğraf-538: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-539: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-540: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Kuzeyindeki Ocaklık Genel Görünüş

Fotoğraf-541: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Kuzeyindeki Ocaklık Davlumbaz Detayı

Fotoğraf-542: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Kuzeyindeki Ocaklık Solunda Niş Detayı

Fotoğraf-543: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Kuzeyindeki Ocaklık Sağında Niş Detayı

Fotoğraf-544: Tokat Latifoğlu Konağı Paşa Odasında Yer Alan Ocaklık

Fotoğraf-545: Tokat Latifoğlu Konağı Havuzbaşı Odasında Yer Alan Ocaklık

Fotoğraf-546: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe Bölümü Giriş Kapısı

Fotoğraf-547: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe İnşa Kitabesi

Fotoğraf-548: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-549: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe Bölümü Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-550: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe İçerisinde Yer Alan Sanduka

Fotoğraf-551: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Sanduka Baş Şahide

Fotoğraf-552: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Sanduka Ayak Kitabesi

Fotoğraf-553: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe İçerisinde Yer Alan Alçı Köşelik

Fotoğraf-554: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-555: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-556: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batı Cephe Detay

Fotoğraf-557: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-558: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güney Cephe Kubbe ve Baca Genel Görünüş

Fotoğraf-559: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batı Cephesi Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-560: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi

Fotoğraf-561: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Genel Görünüş

Fotoğraf-562: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-563: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Onarım Kitabesi

Fotoğraf-564: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Bahçesinde Yer Alan Taş Yazıt

Fotoğraf-565: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harimi Doğu Duvarında Yer Alan Mimari Parça

Fotoğraf-566: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğu Cephesinde Yer Alan Bahçe Genel Görünüş

Fotoğraf-567: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğusunda Yer Alan Mezarlık

Fotoğraf-568: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğusunda Yer Alan Mezar Detay

Fotoğraf-569: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğusunda Yer Alan Bahçe Giriş Kapısı

Fotoğraf-570: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Son Cemaat Giriş Kapısı ve Niş Bölümü

Fotoğraf-571: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Son Cemaat Genel Görünüş

Fotoğraf-572: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Son Cemaat Bölümünde Yer Alan Ahşap Sütun Başlık

Fotoğraf-573: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Giriş Kapısı

Fotoğraf-574: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Güney Duvarında Bulunan Ahşap Kapaklı Dolap Bölümü

Fotoğraf-575: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kubbe Geçiş Bölümü

Fotoğraf-576: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kubbe Örtüsü

Fotoğraf-577: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe İçerisinde Yer Alan Sandukalar

Fotoğraf-578: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi 1 No'lu Baş Şahide

Fotoğraf-579: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi 2 No'lu Baş Şahide

Fotoğraf-580: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi 3 No'lu Baş Şahide

Fotoğraf-581: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Batı Cephesinde Yer Alan Tamir Kitabesi

Fotoğraf-582: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kubbe Merkezi

Fotoğraf-583: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kubbe Eteğinde Kalemişi Bezeme

Fotoğraf-584: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Pandantif Bezemeleri

Fotoğraf-585: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Pandantif Bezemeleri

Fotoğraf-586: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe İçi Genel Görünüş

Fotoğraf-587: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Bezeme

Fotoğraf-588 Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Bezeme Detayı**:**

Fotoğraf-589: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Cennet – Cehennem Tasviri

Fotoğraf-590: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Cennet – Cehennem Tasviri Detay

Fotoğraf-591: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Sırat Köprüsü Detayı

Fotoğraf-592: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesi Minber ve Ağaç Tasvirleri

Fotoğraf-593: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesi Ağaç Tasvirleri

Fotoğraf-594: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Sikke Tasviri Detay

Fotoğraf-595: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kemer Bezeme Detayı

Fotoğraf-596: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kemer Bezeme Detayı

Fotoğraf-647: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-598: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kâbe Tasviri Doğusunda Yer Alan Derviş Sikkeleri

Fotoğraf-599: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri Detay

Fotoğraf-600: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Güney Duvarında Yer Alan Ağaç Tasvirleri Detay

Fotoğraf-601: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-602: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Şehir Detayı

Fotoğraf-603: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Tamirat Kitabesi

Fotoğraf-604: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Baldaken Türbe Tasviri

Fotoğraf-605: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Ağaç Tasvirleri

Fotoğraf-606: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Duvarında Yer Alan Cami Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-607: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Duvarında Yer Alan Cami Tasviri Önünde Yer Alan Şadırvan Detayı

Fotoğraf-608: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Duvarında Yer Alan Cami Tasviri Solunda Yer Alan Saat ve Fes Detayı

Fotoğraf-609: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Giriş Kapısı ve Üzerinde Yer Alan Kale Tasviri Detay

Fotoğraf-610: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Minare Genel Görünüş

Fotoğraf-611: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Minare Giriş Kapısı

Fotoğraf-612: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Minare Şerefe ve Külah Bölümü

Fotoğraf-613: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Depo Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-614: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Giriş Kapısı

Fotoğraf-615: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harim Giriş Koridoru

Fotoğraf-616: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harim Genel Görünüş

Fotoğraf-617: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Kuzeyinde Yer Alan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-618: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harimi Ahşap Dikme Detayı

Fotoğraf-619: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-620: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Minber ve Mihrap Bölümü

Fotoğraf-621: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Mihrabının Doğusunda Yer Alan Şamdanlar

Fotoğraf-622: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Mihrap Bölümü

Fotoğraf-623: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami İçerisinde Yer Alan Bakır Şamdanlar

Fotoğraf-624: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami İçerisinde Yer Alan Bakır Şamdanlar Detay

Fotoğraf-625: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Minber Bölümü

Fotoğraf-626: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Minber Detayı

Fotoğraf-627: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harim Genel Görünüş

Fotoğraf-628: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Kuzey Cephesinde Yer Alan Kadınlar Mahfili Genel Görünüş

Fotoğraf-629: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Yapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-630: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Yapısı Kuzey Cephe Penceresi

Fotoğraf-631: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-632: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-633: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-634: Zile Şeyh Eylük Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-635: Zile Şeyh Eylük Türbesi Onarım Kitabesi

Fotoğraf-636: Zile Şeyh Eylük Türbesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-637: Zile Şeyh Eylük Türbesi Türbe İçerisinde Yer Alan Sanduka

Fotoğraf-638: Zile Şeyh Eylük Türbesi Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-639: Tokat Reşadiye İlçesi Kızılcaören Köyü Cami Genel Görünüş

Fotoğraf-640: Tokat Reşadiye İlçesi Kızılcaören Köyü Cami Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-641: Zile Şeyh Eylük Türbesi Güney Cephede Yer Alan Pencere Bölümü

Fotoğraf-642: Zile Şeyh Eylük Türbesi Giriş Kapısı Batısında Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-643: Zile Şeyh Eylük Türbesi Batısında Yer Alan Kalemişi Bezeme Detayı

Fotoğraf-644: Tokat Müzesi'nde Sergilenen Tarikat Eşyaları

Fotoğraf-645: Zile Şeyh Eylük Türbesi Giriş Kapısı Doğusunda Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-646: Zile Şeyh Eylük Türbesi Giriş Kapısı Doğusunda Yer Alan Kalemişi Bezeme Detayı

Fotoğraf-647: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Duvarında Günümüze Silik Olarak Gelmiş Olan Bezeme Kalıntıları

Fotoğraf-648: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Duvarında Günümüze Silik Olarak Gelmiş Olan Bezeme Kalıntıları Detay

Fotoğraf-649: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Duvarında Günümüze Silik Olarak Gelmiş Olan Bezeme Kalıntıları Arşiv Fotoğrafı (Çal'dan)

Fotoğraf-650: Zile Şeyh Eylük Türbesi Batı Duvarında Yer Alan Baldaken Türbe Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-651: Tokat Müzesi'nde Sergilenen Tarikat Eşyaları

Fotoğraf-652: Tokat Müzesi'nde Sergilenen Nefir

Fotoğraf-653: Zile Şeyh Eylük Türbesi İçerisinde Yer Alan Ağaç Topuz

Fotoğraf-654: Zile Şeyh Eylük Türbesi Sanduka Başlık Bölümü

Fotoğraf-655: Zile Şeyh Eylük Türbesi Sanduka Başlık Bölümü üzerinde Yer Alan Sarık Detayı

Fotoğraf-656: Zile Şeyh Eylük Türbesi Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-657: Zile Şeyh Eylük Türbesi Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-658: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-659: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Genel Görünüş

Fotoğraf-660: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Giriş Kapısı

Fotoğraf-661: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Harim Tavanı

Fotoğraf-662: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Mihrabı

Fotoğraf-663: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Kuzeyinde Yer Alan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-664: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Güney Cephede Yer Alan Türbe Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-665: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-666: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Harimi Doğu Duvarında Yer Alan Pencere ve Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-667: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Giriş Kapısı Solunda Yer Alan Ahşap Sanduka

Fotoğraf-668: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Merkezinde Yer Alan Ahşap Sandukalar

Fotoğraf-669: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbede Bulunan Kişi Listesi

Fotoğraf-670: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbede Bulunan Sanduka Tanıtım Yazısı

Fotoğraf-671: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbede Bulunan Sanduka Tanıtım Yazısı

Fotoğraf-672: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Sandukalar Etrafında Yer Alan Platform Genel Görünüş

Fotoğraf-673: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri

Fotoğraf-674: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Doğu Duvarında Yer Alan Cennet-Cehennem Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-675: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kubbesi Kasnak Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-676: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kubbesi Kasnak Bölümündeki Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-677: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kemeri İç Yüzeyinde Yer Alan Kalemişi Bezeme

Fotoğraf-678: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Bölümü Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-679: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Güney Cephesinde Bulunan Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-680: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Pandantifinde Yer Alan Ebubekir Lafzı

Fotoğraf-681: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Pandantifinde Yer Alan Ömer Lafzı

Fotoğraf-682: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Pandantifinde Yer Alan Osman Lafzı

Fotoğraf-683: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Pandantifinde Yer Alan Ali Lafzı

Fotoğraf-684: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-685: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri Detay

Fotoğraf-686: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Doğu Duvarında Yer Alan Cennet-Cehennem Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-687: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Doğu Duvarında Yer Alan Cennet-Cehennem Tasviri Ağaç Tasviri Detay

Fotoğraf-688: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kubbesi Kasnak Bölümündeki Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-689: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kubbe Merkezinde Yer Alan Bezeme Detay

Fotoğraf-690: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-691: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Detay

Fotoğraf-692: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Cami Tasviri

Fotoğraf-693: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Ağaç Tasviri

Fotoğraf-694: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Ağaç Tasviri Detay

Fotoğraf-695: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Yazı Panoları

Fotoğraf-696: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-697: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-698: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Dutluca Köyü'ndeki Konumu

Fotoğraf-699: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-700: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Tamirat Kitabesi

Fotoğraf-701: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı

Fotoğraf-702: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-703: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Harim Giriş Kapısı

Fotoğraf-704: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Taşıyıcılar ve Harim Genel Görünüş

Fotoğraf-705: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Mihrap ve Minber Bölümü

Fotoğraf-706: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-707: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Direk Başlık Bölümü Detay

Fotoğraf-708: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Direk Başlık Bölümü Detay

Fotoğraf-709: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Direk Başlık Bölümü Detay

Fotoğraf-710: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Direk Kaide Bölümü Detay

Fotoğraf-711: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kaide Bölümü Detay

Fotoğraf-712: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephede Yer Alan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-713: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Üst Örtü Sistemi Detay

Fotoğraf-714: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-715: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kadınlar Mahfili Merdiven Bölümü

Fotoğraf-716: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kadınlar Mahfili Genel Görünüş

Fotoğraf-717: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-718: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Harim Batısında Yer Alan Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-719: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Türbe İçerisinde Yer Alan Sandukalar

Fotoğraf-720: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Türbe Üst Örtü sistemi

Fotoğraf-721: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Türbe Güney Duvarı Mazgal Pencere

Fotoğraf-722: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Duvarında Yer Alan Mezar Steli

Fotoğraf-723: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Duvarında Yer Alan Mezar Steli

Fotoğraf-724: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Bahçesinde Yer Alan Sütun

Fotoğraf-725: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-726: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Minber Yanında Yer Alan Pencereler

Fotoğraf-727: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephede Yer Alan Pencere Detay

Fotoğraf-728: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-729: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Bahçede Yer Alan Şadırvan

Fotoğraf-730: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Minare Genel Görünüş

Fotoğraf-731: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-732: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Doğu ve Kuzey Cephe Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-733: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephe Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-734: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-735: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Türbe Genel Görünüş

Fotoğraf-736: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-737: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-738: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-739: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Günümüze Ulaşan Tonoz Örtü Sistemi

Fotoğraf-740: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Günümüze Ulaşan Kemer Detayı

Fotoğraf-741: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Günümüze Ulaşan Kemer Genel Görünüş

Fotoğraf-742: Tokat Kömsek Baba Tekke ve Zaviyesi Genel Görünüş (Hasan Erdem Arşivi)

Fotoğraf-743: Tokat Kömsek Baba Tekke ve Zaviyesi Genel Görünüş (Hasan Erdem Arşivi)

Fotoğraf-744: Tokat Kömsek Baba Tekke ve Zaviyesi Yapı Genel Görünüş (Hasan Erdem Arşivi)

Fotoğraf-745: Tokat Kâbili Zâde Zaviyesi Kitabe Metni (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-746: Niksar Ahi Pehlivan Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-747: Niksar Ahi Pehlivan Türbe ve Zaviyesi Ahi Pehlivan Türbe Anıt Mezarı

Fotoğraf-748: Niksar Melik Gazi Tekkesi Melikgazi Mezarlık Yolu

Fotoğraf-749: Niksar Melik Gazi Tekkesi Doğan Şah Alp Türbesi

Fotoğraf-750: Niksar Melik Gazi Tekkesi Doğan Şah Alp Türbesi Doğu Cephesi

Fotoğraf-751: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Seyyid Nureddin Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-752: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Seyyid Nureddin Türbesi İçerisinde Sergilenen Mezar Taşları

Fotoğraf-753: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Seyyid Nureddin Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-754: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Doğan Şah AlpTürbesi Arşiv Fotoğrafı (Çal'dan)

Fotoğraf-755: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Seyyid Nureddin Türbesi Arşiv Fotoğrafı (Çal'dan)

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Tanımı, Sınırları ve Önemi

Tekke ve Zaviyeler Anadolu coğrafyasında dini, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yürütüldüğü merkezler olarak karşımıza çıkmaktadır. Devletlerin sosyalleşme ve İslam ahlakına uygun bir toplum yetiştirmek amacı ile bu kurum ve kuruluşları tarih boyunca yoğun olarak desteklediklerini görebilmekteyiz. Tekkeler sadece dini yönden değil askeri, dini, kültürel, ticari ve vakıf anlayışı içerisinde toplumun ahlak sağlığı için hizmet eden kuruluşlar olarak görülmektedir. Selçuklu döneminden Osmanlı dönemine kadar amaç ve gaye olarak toplum yararına çalışan merkezler halinde çalışmışlardır.

Yapılan bu tez çalışmasında da Tokat il sınırları içerisinde yer alan merkez ve ilçelerde bulunan günümüze kadar ulaşabilmiş ve ulaşamamış tekke ve zaviyeleri incelenmiştir. Ayrıca bu yapılar ile ilgili arşiv belge bilgileri ışığında mimari özelikleri ve dönemi hakkında bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Özellikle Tokat yöresinde ilk örnekler üzerinde yapılan çalışmalarda daha sonraki inşa edilen yapılara hangi alanlarda ilham kaynağı olduğu araştırılmıştır.

1.2. Konu Hakkında Yapılmış Yayın ve Araştırmalar

Tokat Merkez ve İlçelerde bulunan tekke ve zaviye yapıları hakkında günümüze kadar yapılmış çeşitli yayın ve derlemeler bulunmaktadır. Bu yayınları incelediğimizde genellikle tek yapı olarak ölçeğinde inceleme yapıldığı anlaşılmaktadır. Günümüze kadar çalışılmış olan kaynaklarda ise daha çok bu yapıların restorasyon uygulamaları ve arşiv kayıtlarının araştırıldığı görülmektedir. Ağırlıklı olarak Tokat merkezdeki yapıların incelenmesi sebebiyle örnekler hakkında detaylı bir çalışma yapılmadığı görülmektedir.

Sedat Emir, kitabında Tokat merkezinde yer alan tekke ve zaviyelerin inşası, mimari özellikleri ve plan özellikleri ile birlikte arşiv çalışması yaparak merkezde bulunan bu yapı örneklerini değerlendirmiştir (Emir, 1994).

Şirin Menevşe hazırladığı **"13. – 14. Yüzyıl Tokat Merkez Yapılarında Taş Süsleme"** konulu yüksek lisans çalışmasında Tokat Merkez'de yer alan Halef Sultan ve Sünbül Baba Zaviyelerinde bulunan Taş süsleme unsurları hakkında çalışma hazırlamıştır. Burada süsleme unsurlarının analizi yapılarak dönem özelliği ve üslupsal özellikleri incelenmiş olup benzer örnekteki diğer yapılarla karşılaştırması yapılmıştır (Menevşe, 2010: 48-59).

Yahya Mustafa Keskin Doktora tez çalışmasında Tokat'ın sosyal ve kültürel yapısınma yön vermiş olan ziyaretgah, tekke, türbe ve zaviyeler ele alınmış, bu çalışmada ilçe ve il merkezinde yer alan tekke ve zaviyelerin, türbelerin ve ziyaretgahların toplum üzerindeki sosyal etkilerinden bahsedilmiştir (Keskin, 1999).

Hasan Demirtaş, Arşiv Belgeleri Işığında Şeyh Meknun isimli makale çalışmasında Tokat merkezde yer alan Şeyh Meknun Açıkbaş Türbe ve Zaviyesi hakkında günümüze kadar gelebilmiş arşiv kayıtlaı hakkında bir araştırma yaparak önceki dönem vakıf kayıtlarını gün yüzüne çıkarmıştır. Bu sebeple bu zaviyenin işleyişi ve diğer özellikleri hakkında bilgiler yer almaktadır (Demirtaş, 2015: 485-499).

Erol Yurdakul Tokat Vilayetinin Gümüştop (Dazya) Köyündeki 14. Yüzyıla Ait Eski Eserler isimli makalesinde Tokat'ın Turhal ilçesinde bulunan Gümüştop eski ismi Dazya olan bu köyde yer alan zaviye örneğini incelemiştir. Bu yapı örneği incelendiği tarifte büyük oranda tahribata uğramış olmasından dolayı makale çalışmasında yapının ayakta kalan kısımlar üzerinden değerlendirme yapmıştır (Yurdakul, 1969: 243-249).

Emine SAKA AKIN, Tokat merkezinde yer alan anıtsal ve sivil mimari eserler hakkında yaptığı doktora çalışmasında ise merkezde yer alan bütün tarihi eserlerin yanı sıra tekke ve zaviye örneklerini de kendi içinde mimari özellikler açısından incelemiştir. Ayrıca plan özellikleri ve dönem özellikleri açısından değerlendirme yapmıştır (Akın, 2009).

Halit Çal'ın Niksar ilçesinde bulunan Türk eserleri hakkında yaptığı çalışmasında buradaki eserlerin özellikleri detaylı bir şekilde ele alınmış ve

incelenmiştir. Bu oluşturulan kitap çalışması içerisinde ayrıca Niksar ilçesi merkezinde yer alan Türk devri yapılarının yanı sıra günümüze kadar gelebilmiş ve gelememiş olan tekke ve zaviyeler hakkında bilgiler yer almaktadır (Çal, 1989).

Nuri Seçgin'in yaptığı doktora çalışmasını Tokat ve İlçelerde yer alan mimari eserlerin analizi yapılmıştır. Bu tez çalışmasında ayrıca tekke ve zaviyeler içinde bir bölüm yer aldığı görülmektedir. Ancak sadece listeleştirilmiş ve isimleri yazılı olduğundan detaylı bir bilgi yer almamaktadır (Seçgin, 1997).

1.3.Amaç ve Yöntem

Tokat Merkez ve İlçelerdeki Tekke ve Zaviyeler konusunun seçilmesindeki amaç günümüze kadar gelebilmiş ve gelememiş olan olan yapı unsurlarının belirlenmesi ve halen bu yapı unsurlarının işlevsel özelliğinin nasıl devam ettirilmiş olduğunun araştırılmasıdır.

Bu çalışma için ilk olarak tarihi belge ve bilgiler ışığında inceleme başlatılmıştır. Tokat ve ilçelerindeki Tekke ve Zaviyelerin önceki arşiv kayıt bilgi ve belgeleri ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra bu merkezlerin daha önceki görsel kayıtları incelenerek günümüzdeki durumları ile karşılaştırma yapılmıştır. Geçirdiği restorasyonlar sonucu geçirmiş olduğu değişiklikler tespit edilerek kayıt altına alınmıştır. Araştırma safhasında eldeki bilgi ve belgeler ışığında eserlerin bulundukları köy, kasaba ve ilçeler hakkında tarihi bilgiler elde edilmiştir. Bu merkezlerde yer alan yapı örnekleri eldeki bilgi ve belgeler ışığında saha çalışması yapılarak fotoğraflama ile kayıt altına alınmıştır.

Günümüze kadar gelebilmiş ve restorasyon görmüş olan yapıların rölöve çizimlerive ayrıca yapı bünyesinde bulunan süslemelerin çizimleri yapılarak teknik çalışmalar yapılmıştır. Konu ile ilgili kuruluşlardan da eski fotoğraf ve çizimler temin edilmiştir.

Tokat Merkez ve İlçelerdeki Tekke ve Zaviyeleri konu alan bu yüksek lisans tez çalışmasında ilk bölümü oluşturan giriş kısmında; konunun tanımı ve önemi,

çalışmanın yöntemi ve konu ile ilgili daha önceden hazırlanmış olan araştırma ve yayınlar ele alınmıştır.

İkinci bölümde ise tekke ve zaviyelerin kelime anlamları ayrıca tarihçesi ile birlikte toplum üzerindeki etki ve özellikleri üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise asıl tez konusu olan Tokat merkez ve ilçelerde bulunan tekke ve zaviyelerin günümüze kadar ulaşabilmiş veya ulaşamamış olan yapıların inşa tarihleri, malzeme ve plan özellikleri, kitabe bilgileri, vakıf kayıtları ele alınmıştır. Günümüze kadar ulaşabilmiş yapıların ayrıca daha önceki dönemlerde geçirdiği onarımları ve güncel restorasyon bilgileri ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde ise karşılaştırma ve değerlendirme yapılmıştır. Bu bölümde yapıların tarihsel özellikleri dikkate alınarak kendinden önce inşa edilen yapı örneklerinden ne şekilde etkilendiği ve kendinden sonrakilere nasıl bir birikim aktardıkları hususu değerlendirilmiştir.

Beşinci bölümde ise sonuç bölümü yer almaktadır. Yapılan çalışmanın araştırma sonrası ne gibi bilgi ve verilere ulaşıldığı anlatılmıştır.

Günümüze kadar gelebilmiş ve restorasyon görmüş olan yapıların rölöve çizimleri ve ayrıca yapı bünyesinde bulunan süsleme kitabe çizimleri yapılarak teknik çalışmalar yapılmıştır.

1.4. Tokat İli'nin Tarihi ve Coğrafi Özellikleri

Tokat Karadeniz bölgesinin iç kesiminde yer almaktadır. Şehir içerisinden Yeşilırmak'ın geçtiği doğu- batı istikametinde, güneyinde ise Behzad deresinin bulunduğu derenin iki yamacında kurulmuştur. İlin kuzeyinde Karadeniz, güneyinde ise Karasal iklim etkilidir (Gökbilgin, 1979:401-402). Tokat ili güneyinde Sivas, kuzeyinde Ordu ve Samsun batısında ise Amasya illeri ile komşudur.

Jeolojik olarak baktığımızda ise Tokat ili Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde olmasından dolayı I. derece deprem kuşağı üzerindedir. Tokat üzerinde hazırlanmış olan birçok tarihi kaynaklarda büyük boyutlarda meydana gelmiş deprem felaketleri yer almaktadır. Ayrıca yüzey şekilleri çeşitlilik göstermektedir.

Tokat isminin kökeni hakkında birçok görüşler bulunmaktadır. Verilen bu bilgiler ışığında Tokat'ın **"Togayitler"** tarafından kurularak bu bölgenin merkezleri olması nedeniyle Tokat adının verildiği iddia edilmektedir. Ayrıca ismi **"surlu şehir"** anlamınada gelmektedir (Gökbilgin, 1979: 402). Tokat ilinin tarihte bölgesel olarak Pontus Galaktikos sonra Pontus Polemmomiakos ve Armenia Secanda adlarını da aldığı görülmektedir. (Gökbilgin, 1979: 401) Ayrıca Tokat; Komana, Evdoksia-Dokeia, Dokat, Kah-cun, Dar'ün- Nusret, Da'ün Nasr isimleri ile de anılmıştır (Akın, 2009:12).

Tokat 1973 yılında Tahsin ÖZGÜÇ'ün yapmış olduğu Maşathöyük kazılarında ortaya çıkan eserlerden yola çıkılarak M.Ö. 5000 lere kadar indirmektedir. Daha sonraki dönemlerde oluşturulan tarihi kaynaklara bakıldığında M.Ö. 1650 yıllarında Hititler tarafından daha aktif bir yerleşim merkezi olarak kullanılmaya başlandığı görülmektedir (Gökbilgin, 1967: 28).

M.Ö. 47 yılında yapılan tarihi Zela savaşı sonucunda Romalılar Pontuslar'ı yenerek bu bölgede hakimiyet kurmayı başarmışlardır. Bu savaş sonrası Roma İmaparatoru II. Sezar *"VENİ VİDİ VİCİ yani GELDİM GÖRDÜM YENDİM"* sözünü burada söylediği belirtilmektedir.

1071 Malazgirt Meydan Savaşı ile Bizans'ı yenen Sultan AlpArslan Anadolu'nun Türkleşme sürecini başlatmıştır. Bu nedenle Tokat bölgesinde ilk olarak Danişmendlilerin hüküm sürdüğü görülmektedir. Danişmendliler Kayseri, Sivas, Tokat, Niksar, Amasya illerinin içinde bulunduğu bölgede egemenlik sürmüşleridir (Melikoğlu, 1986: 23-24). 1243 Kösedağ Savaşı'ndan sonra Moğollara yenilen Selçuklular çöküş sürecine girmiştir. Sürekli olarak devlet içerisinde baş gösteren iktidar ve taht kavgaları sonucu 1318 yılında tamamen yıkılmış ve Anadolu İlhanlı hakimiyeti altına girmiştir (Kafesoğlu, 1972:105-106).

14. yüzyıl ortalarına doğru Anadolu'ya hakim olan İlhanlılar döneminde Tokat, Erzincan bölgesi ise Pervane Munied-din Süleyman'ın kontrolü altında yönetilmiştir (Gökbilgin, 1979: 403). Tokat daha sonraki kısa bir süre içerisinde Eretna Beyliği hakimiyeti altına girmiştir.

1392 yılında Tokat Yıldırım Bâyezid zamanında Osmanlı hakimiyetine girmiştir. Fatih Sultan Mehmet zamanında Tokat Amasya sancağına bağlanmıştır. 1683 yılında Osmanlı Padişahlarından Sultan IV. Mehmet zamanında Sivas'a bağlı bir nahiye olarak yönetilmiş ve cumhuriyetin ilanından hemen sonra 1923 yılı içerisinde Tokat il sitatüsüne getirilmiştir.

2. TEKKE VE ZAVİYELER

İslam tarihinde tekke ve zaviyelerin ne zaman oluşturulduğu ve açıldığı hakkında çeşitli görüş ve bilgiler yer almaktadır. Tekke ve zaviyenin doğuşu hakkında 8. yüzyıl sonlarıyla 9. yüzyıl başlarında itibaren İslam coğrafyasının hâkimiyet alanının gelişmesi ile birlikte ortaya çıktığı fikri kabul edilmektedir. İçinde belirli bir tasavvufi görüşü paylaşan dini bir lidere tabi olmuş kişi veya kişilerin bir alanda yaşadıkları müesseseler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak 8. yüzyılın sonlarında vefat etmiş Kûfeli Ebu Haşim Osman bin Serik'in Şam yakınlarında Remle denilen yerde ilk zaviyeyi kurduğu kabul edilmektedir (Ocak, 1985: 247).

Zaviye, şehir, kasaba ve köylerde veya yollar üzerine kurulmuş olan içinde bir tarikata mensup şeyh ve dervişlerin yaşadığı, gelip geçen yolcuların ücretsiz olarak misafir edildikleri bina veya binalar topluluğudur (Ocak, 1985: 248).

Zaman içerisinde zaviye kelimesinin yanında terim olarak "hankah", "hangah", "bukaa", "savmaa" veya tekke gibi isimlerde kullanılmıştır (Uludağ, 1997: 43; Savaş, 1999: 461). Zaviyenin dini topluluklarının dışında kalan bölümünü şeyh veya zaviyedar, dervişler ve bunların aileleri oluşturmaktadır. Zaviyenin kendi masrafları için ise vakfedilen menkul ve gayrimenkullerin gelirleri ve zaviye halkının vermiş olduğu bağış ve ödeneklerden karşılanmıştır (Açıkel, 2011:1-21).

Arapça *"tekye"* kelimesinden türetilmiş ve *"dayanılacak yer, irtibat, bağlantı"* anlamında da gelmektedir. Zaman içerisinde kullanılan tekke kelimesi genel anlamda ise Bektaşi tekkesi, Mevlevî tekkesi ve Ahi tekkesi gibi ekol haline gelmiş merkezi terbiye ocaklarını ifade etse bile günlük kullanımda daha çok bu tekkelerin şubesi olan *"zaviye"* kelimesi kullanılmıştır. Yine arapça bir kelime olan *"zaviye"* ise dilimizde "*bakış açısı"* anlamında da kullanılmaktadır. Merkezi nitelik taşıyan tekke ve zaviye yapıları ise daha çok kent merkezlerinde ve medeniyet bölgelerinde kurumsal bir yapı haline gelirken bu merkezi tekkelerin şubeleri denilen bölgesel oluşumlar ise daha çok taşra bölgelerinde köy, kasaba, havza hatta uçsuz bucaksız dağ başlarında kurumsallaşmış ve dönemin Anadolu coğrafyasının müslümanlaşmasında önemli birer etken olmuşlardır. Bu nedenle inşa mekânlar

geçici konaklama, terbiye ve eğitim dışında karakol, istihbarat ve gözetleme işlevini yerine getiren merkezler olarak da görülür. Ayrıca devletin güvenliği hakkında istihbarat en kısa süre içerisinde yetkili makamlara ulaştırılmıştır (Gerçek, 2018:6-16).

Anadolu coğrafyasında tekke ve zaviyeler ile aynı anlam ve işleyişe sahip dergâh ve asitaneler de mevcuttur. Fars'ca da *"kapı"* anlamına gelen **der** kelimesinin sonuna yer bildiren *gâh* ekinin getirilmesi ile oluşturulan *dergâh*ın sözlük anlamına baktığımızda *"kapı yeri"* demektir. Terim olarak birçok islam ve müslüman Türk devletinde, özellikle Selçuklular'da bazan *"bargah"* ile aynı anlamda kullanılmıştır. Osmanlı döneminde ise kelimenin *"saray"* anlamında kullanışının ne zaman ve hangi padişah zamanında ortaya çıktığı bilinmemektedir. Ancak eldeki verilerden hareketle Fatih Sultan Mehmet'in fermanlarında sık olarak bu kelimenin zikredildiği görülmüştür (Uçman, 1994: 174). Daha sonraki dönemlerde Osmanlı bürokrasisinde ise *"dergâh-ı ali çavuşları, dergâh-ı ali kapıcıları, dergâh-ı ali mualla yeniçerileri, dergâh-ı ali müteferrikaları"* gibi unvanlarla görev yapan devlet adamları bulunmaktadır.

Anadolu'nun Türkleşmesinden itibaren bütün çoğrafyada Selçuklu-Beylikler- Osmanlı dönemi boyunca tekke ve zaviyler kurulmuştur. Özellikle Anadolu üzerinde uygulanan fetih hareketleri sonucunda ele geçirilen yerleşim birimlerinin oluşmasında tekke ve zaviye kuruluşlarının önemli rol oynadığı bilinmektedir. Ayrıca bu kurumlarda tasavvufî eğitimin yanısıra normal beşeri eğitim ve diğer dini hizmetlerde vermişlerdir (Savaş, 1999:461). Ancak zaviyeler sadece dini hizmet temeli üzerine kurulu bir sistem değildir. Birçok kaynakta askeri, ticari ve kültürel alanlarda da tekke ve zaviyelerin hizmet verdiği görülmektedir. Tekkeler birer yardım ve dini kuruluş olmalarının yanında aynı zamanda bir yerleşim ve iskan faaliyetlerinin yürütüldüğü merkezler olarak karşımıza çıkabilmektedir. Ayrıca bu merkezlerin güvenlik ve asayişin sağlandığı yerler şeklinde de görevler üstlendiği görülebilmektedir. Zikir ve ibadet yerleri olmasının yanında okul, sosyal yardımlaşma merkezi ve misafirhane gibi görevler de üstlenmiş olup, özellikle de

tasavvuf düşüncesinin geliştirildiği, işlendiği ve derinleştirildiği merkezlerdir (Sönmez, 1992:85).

"Zaviyelerin din propagandası bakımıdan oynamış bulundukları rolün büyük olması lazım gelir. Cahil halk yığınları için, azizler mezarına, onların metruklarına ve kerametlerine inanmak daha basit ve daha kolay anlaşılabilir bir din teşkil etmektedir. Bu sebeple, bahsettiğimiz zaviyelerdeki dini hayat kolayca "evliya perestlik" şeklinle girebilmiş bulunduğundan halk arasında büyük bir tesir icra edecek vaziyettedir (Köprülü, 1942:277)**.**"

İslam alimlerine göre din unsuru insan mutluluğu kaynaklıdır. Bu sebeple insanın kalbi ve uhrevi duyguları bu tekke ve zaviye ocakları sayesinde tatmin olmuştur. Üye adedinin çoğalmasında sosyal etkilerin varlığı kabul edilmiştir. Bunun en gülçü sebebi ise toplum içinde meydana gelecek olan kavga, anarşi, istila gibi çeşitli afetlerin oluşturduğu baskı ve etkiden kurtulmak amacıyla insanlar bu kurumları bir ruhani dinlenme ve sığınak gibi görmüşlerdir (Çelik, 2005:28).

Bütün İslam dünyasında görüldüğü gibi Anadolu'da Selçuklu sultanlarının, Anadolu beylerinin ve Osmanlı padişahlarınında tarikat şeyhlerini destekledikleri ve bu şeyhlerin zaviyelerine bir takım yardımda bulundukları bilinmektedir. Ancak verilen desteklerin kontrollü ve planlı bir şekilde yapıldığı ayrıca siyasi destek amaçlı gerekli sayıdan daha fazla olarak tekke ve zaviye yapımına izin verdikleri görülmektedir (Savaş, 1999:462). Anadolu Selçuklu hükümdarlarından I. İzzeddin Keykavus (1220-1237) ve I. Alâeddin Keykubad (1220-1237) dönemlerinde Selçuklu vezir ve devlet adamlarının yaptırdıkları zengin vakıflı zaviyelerin o dönemdeki şehirlerin merkezlerinde yer aldıkları bilinmektedir. Ayrıca bu zaviyede görevli olacak olan şeyh, mürid ve diğer hizmetlilerin bizzat hükümet eliyle atama şeklinde göreve geldikleri ve ayrıca devletten belirli bir maaş karşılığı çalıştırılmaktaydı. 1274 yılında kurulan Sadreddin-i Konevi'nin ihtişamlı ve büyük bir zaviyesinin olduğu bilinmektedir (Ocak, 1985:254-255).

Osmanlı döneminde de bu gelenek değişmemiş Tekke ve zaviyelerin etkinliği aynı canlılık ve güçlü etki ile devam edebilmiştir. Özellikle meslek alanında etkin bir

kurum olan ahilik geleneğinin Osmanlı devletinin kuruluşunda ve siyasi olarak güçlenmesinde önemli bir rol oynadığını görebilmekteyiz. Bu nedenle Osmanlı kuruluş döneminde bu tarikat şeyhlerinin vermiş olduğu destek ile fetih siyasetini daha raht yönlendirebilmiştir.

Osman Gazi'den sonra padişah olan Orhan Gazi'nin vezirlerinin birçoğu ise ahi geleneğinden yetişmiş kişilerdir. Bunlar Alaeedin Paşa, Nizameddin Paşa, Ahmet Paşa, Hacı Paşa gibi ahilik geleneğinden yetişen ve devlet bürokrasisinde önemli söz sahhibi ve yetkileri olan kişilerdi (Çelik, 2005:31).

Tekke ve zaviyelerin sadece dini, sosyal, eğitim alanlarında değil askeri alanlarda da gerek Anadolu Selçuklu gerekse Osmanlı zamanında da etkin bir denetim mekanizmasına sahip kurumlar olduğu bilinmektedir. Sultan II. Murat zamanında 1422 yılında yapılan İstanbul kuşatması sırasında dönemin büyük şeyhlerinden olan Emir Sultan yüzlerce müridi ile İstanbul kuşatmasına katılarak ordunun manevi yönden güçlenmesine ve hareketlenmesine vesile olmuştur (Çelik, 2005:32-33). Bir diğer örnek ise 1453 yılında İstanbul kuşatması sırasında Sultan II. Mehmet'in İstanbul kuşatması sırasında tarikat şeyhlerinin ordu ile birlikte sefere çıktığı ve manen orduyu ayakta tutacak şekilde moral ve manevi destek sağladığı bilinmektedir. Osmanlı devlet tarihi incelendiğinde sadece bu dönemle sınırlı kalmadığı görülmektedir. Sultan III. Murat'ın halveti şeyhi Şüca, nakşi Şa'ban Efendi ve uşşakiyye tarikatının şeyhi Hüssamüd-din-i Uşşaki'nin İstanbul'a gelip yerleşmesi için büyük oranda yardım ve destek verdiği bilinmektedir. Ayrıca ava düşkünlüğü sebebi ile "Avcı Mehmed" olarak da bilinen IV. Mehmed ise bazı zamanlarda meşayih ve ulemanın eleştirisine uğradığı kayıtlarda karşımıza çıkmaktadır (Çelik, 2005:34-35).

3. TOKAT'TAKİ TEKKE VE ZAVİYELER

Tokat'ta tarihin her döneminden kültür varlığı ile karşılaşmak mümkündür. Yapılan tez çalışmasının bu bölümünde Tokat merkez ve ilçelerinde yer alan günümüze ulaşmış ve ulaşamamış tekke, zaviye, hangah, mevlevihane yapılarının elde bulunan bilgi ve belgeler ışığında analizi yapılarak tarihi bir kronoloji sırasına göre anlatımı yapılmıştır.

3.1. Günümüze Ulaşmış Olan Tekke ve Zaviyeler

3.1.1. Şeyh Meknun Açıkbaş Türbe ve Zaviyesi

Katalog No: 1

Yapının Banisi: Pervane Seyfeddin Hamit

Yapım Tarihi: H. 683- 696/ M. 1284-1296

Çizim No: 1-11

Fotoğraf No: 1- 51

İnceleme Tarihi: 10 Haziran 2017

Kadastral Durum

Pafta: 32

Ada: 285

Parsel: 8

Koordinat Bilgileri: 40 º 19' 48.91" K / 36 º 33' 18.72" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Yapı, kent merkezinin kuzeyinde yer alan Yeşilırmak kenarında bulunmaktadır (Çizim: 1). Ayrıca doğusunda Pervane Seyfeddin Hamid tarafından

H. 648 / M. 1250 inşa edilmiş Yeşilırmak Köprü'sü yer almaktadır. (Emir, 1994:34), (Fotoğraf: 1-2) Yapı inşa kitabesine göre Anadolu Selçuklu Sultanı II. Mesut'un ilk saltanat dönemine (1284-1296) tarihlenmektedir (Fotoğraf: 3), (Önkal, 1996:286). Tokat merkezde bu yapı örneği ile aynı döneme tarihlenen üç adet yapı daha bulunmaktadır. Bunlar; Ahmat Paşa Mescidi H. 687/ M. 1288, Sümbül Baba ve Halef Sultan H. 691 / M. 1291- 1292 yapılarıdır. Mimarı ve yaptıran kişi hakkında herhangi bir bilgi veya belgeye rastlanılmamıştır (Emir, 1994:35).

Zaviye yapısının inşa kitabesi hakkında ilk kayıtlar İsmail Hakkı Uzunçarşılı'dan sonra Tokat Müzesi'nin ilk çalışanlarından olan Besim Karagülle'nin çalışması olan *"Tokat Müzesi Eski Eserler Envanteri"* isimli kayıt defterinde bulunan kitabe metni şu şekildedir:

"Ümira bi-inşâi hâza'l- 'imâreti'i- mübareketi'l fi eyyâmi devletli's Sultâni'l-a'zam eş-şâhinşâhi'l-mu'azzam zı'llullâhi fi'l-âlem gıyâsü'dünyâ ve'd-din Mes'ûd bin Keykâvüs"

"Bu mübarek imaretin yapılmasını, büyük sultan alemde Allahın gölgesi, büyük şehinşah Gıyaseddin Mesud bin Keykavus zamanında emretti" şeklindedir. Bu bilgilerden hareketle yapının Sultan II. Mesut döneminde inşa edilmiştir (Fotoğraf: 3).

Ancak Sedat Emir'in 1994 yılında hazırlamış olduğu *"Erken Osmanlı Mimarlığında Çok İşlevli Yapılar: Kentsel Kolonizasyon Yapıları Olarak Zaviyeler, Cilt : 1, Öncül Yapılar: Tokat Zaviyeleri"* isimli çalışmasında yapının inşa kitabesinin bulunmadığını ve Besim Karagüllenin Tokat Müzesi'nde bulunan envanter kayıt defterinden hareketle bu bilgiye ulaştığını belirtmiştir. Sanat Tarihi alanında çalışmalar yapmış olan Fügen İlter, *"Osmanlılara Kadar Anadolu Türk Köprüleri"* isimli çalışmasında da bu yapının kitabesinin Hıdırlık (Yeşilırmak) Köprüsü kanat duvarı üzerinde yer aldığını belirtmiştir (Demirtaş,2015:490), (Fotoğraf: 4). Daha sonra 1996 yılında yapılan bir araştırma neticesinde yapının inşa tarihi ve dönemi hakkında bilgiler içeren kitabesini Gazeteci Yazar **Ethem ÇATALBAŞ** tarafından güney istinat duvarının alt bölümünde, günümüzde sular

altında kalan bir kısımda yapının kitabesine ulaşmıştır (Fotoğraf: 5). 2015 yılında yapılan restorasyon çalışmaları sırasında bu kitabe duvar bölümünden sökülerek (Fotoğraf: 6-7-8) güney cephede yer alan kapının üst bölümüne yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 9-11).

Zaviye ile ilgili en erken kayıt H. 859 /1455 tarihli vakıf kaydıdır. Bu ilk kayıt belgesini H. 890 /M.1485, H.937 /M.1530 ve H. 984 /M. 1576 tarihlerinde tutulan belgeleri takip ettmiştir. Tokat'ta bulunan hangâhlar arasında Bektut Hangahı'nın da kayıt edildiği bilgisine ulaşılmış olup, 1485 yılı tahrir tutanağında ise Artukâbad'a bağlı Kızılca Karyesi'nin Alaüddevle Bey hassasından olduğu ve mâlikane hissesi gelirlerinin Tokat'ta bulunan Bektut Hangahı Vakfına ait olduğu kayıt altına alınmıştır. Yine 1530 tarihli tahrir kayıtlarında, önceki kayıtlara benzer ifadeler yer almıştır (Demirtaş, 2015: 493).

Şeyh Meknun Açıkbaş zaviyesi ile ilgili 25 Rebiülahir 1071/ 28 Aralık 1660 tarihli Derviş İbrahim Vakfiyesi'nde yer alan bilgiler önceki dönem kayıtlarını doğrular niteliktedir. Aynı zamanda vakfın kurucusu olan Derviş İbrahim *"Açıkbaş Mustafa Efendi"* zaviyesinde *"münzevi"* (yalnız yaşamayı seven) olarak tanımlanmıştır. Bu yapı ile ilgili olarak diğer kayıt bilgileri incelendiğinde *"Bektût Dede Türbesi, Şeyh Bektût Merkadi"* gibi ifadeler de kullanılmıştır (Demirtaş, 2015:495).

1576 tarihli vakıf kayıtlarında zaviyenin mali gelirin düşmesi nedeniyle 1660 yılına ait Derviş İbrahim'in kurmuş olduğu vakıf ile tekrar canlandırılmıştır. Zaviye hakkında atama bilgileri incelendiğinde, zaviyesi ve türbesi ile ilgili tespit edilen kayıtlar özellikle 18. ve 19. yüzyıl dönemlerini aydınlatıcı bilgiler vermektedir. Atama kayıtlarında H. 1104 /1693, H. 1234 /M. 1819 tarihleri arasında türbedar, hafız ve câbilik görevlerine ait on bir adet atama kaydına rastlanmıştır. Diğer arşiv kaynakları ile birlikte değerlendirildiğinde Selçukludan Cumhuriyet dönemine kadar olan süreçte, varlığını devam ettirmiş olan zaviyenin 18. ve 19. yüzyıl dönemleri hakkında da bilgiler yer almaktadır (Demirtaş, 2015: 496).

Yapı hakkında bilgi edinilen diğer veren diğer kaynaklar arasında 1576 tarihli *"Defter-i Evkâf-ı Rûm"* dur. Bu defterdeki Tokat Merkez kazasi vakıfları arasında yapının *"Vakf-ı Zaviye-i Meknun der nezd-i kebîr der nefs-i Tokat"* adıyla bir vakıf kaydı bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır (Emir, 1994:35).

Evliya Çelebi seyahatnamesinde bu tekke yapısı ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır. *"Bağlar içinde Hızırlık adlı yerde Açıkbaş Tekkesi. Bir Bektaşi tekkesidir ki tâ Hazret-i Hacı Bektaş Veli, bu şehir Yarıneni elinde iken bu şehirde konuk olup Bektaşî tekkesi olmuştur. Hala bütün zengin yoksul bütün halka minnetsiz sofrasında nimeti dağıtılmaktadır. Sonra bu yere yakın Hızırlık Tekkesi. Bu da Bektaşî hüzün kulübesidir. Bundan sonra Hızırlık Irmağı kenarında Hazret-i Kömsek Baba Sultan Tekkesi: Eski Tekkedir. Gâh Bektaşî fukaraları ve gâh Halvetî fukaraları kaldılar. Evkafı (Vakfı) yoktur. Cisr başında merkad-i pâk-i Âl-i Abâ, yani eş-Şeyh Hazret-i Bek Dûd Baba Bi – kavl-i müverrihîn beğdir. Ve deyyândan ulu sultan imiş Cisre kârib bir tekke içinde medfundur* (Kahraman, 2010:92-94)**."** şeklinde anlatılmıştır. Ayrıca Zaviyenin bilimsel literatürde, Şeyh Meknun (Açıkbaş) Zaviyesi ve Türbesi'nden ilk olarak Fransız mimar ve arkeolog olan Albert Gabriel söz etmektedir. Gabriel, Evliya Çelebi'nin Bektaşi tekkeleri arasında saydığı bu Açıkbaş Tekkesi'nden yola çıkarak yapıyı "Açıkbaş Türbesi" olarak adlandırmış ve planını çıkardığı yapının 13. yüzyılda inşa edilmiş olabaileceğini de belirtmiştir (Gabriel, 1934:105).

Sedat Emir çalışmasında ise Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde anlatılmış olan bu yapının Şeyh Meknun olduğu, 1576 tarihli vakıf kaydının bu yapıya ait olduğunu doğrulamıştır (Emir, 1994:37).

Vakfiye belgeleri araştırmalarında Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi ve Türbesi ismi ile anılan yapı hakkında 1660 yılına ait *Derviş İbrahim Vakfiyesi*'nde Şeyh Bektut Zaviyesi, Bektut Dede Türbesi isimleri ile birlikte o dönemde zaviyede şeyhlik yapmış olan Açıkbaş Mustafa Efendi'nin adıyla da anılmıştır (Demirtaş, 2015:492).

Zaviye ile ilgili son atama kayıtları ise 1819, 1837 ve 1857 tarihli bilgilerinde zaviye isminin *"Meknun"* olarak kaydedildiği bilgisi yer almaktadır (Demirtaş, 2015:497).

Beyhan Karamağaralı, 1986 yılında yapılan Tokat Sempozyumu'nda yapı bünyesinde bulunan bir sgrafittodan bahsetmektedir. Sofa bölümünün kuzey duvarında bulunan, ancak günümüze kadar ulaşamayan sgrafittoda Beyhan Karamağaralı Şeyh Şihabü'd-din Ebu Hafs Ömer Sühreverdi'nin Bağdat'taki türbesi (1145-1234) olarak değerlendirmiştir. Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi alevilik ile sünniliğin arasını bulmaya çalışmıştır. Bağdat'ta kurulan türbesinin Selçuklu Veziri Sahip Ata Fahreddin Ali tarafından yaptırıldığı söylenmektedir (Fotoğraf: 26-27). Bu nedenle zaviyenin Sühreverdîye tarikatına yakınlığı ve bu tarikata bağlı bir şeyhe ait olduğunu belirtmiştir (Karamağralı, 1987: 420-421). Ayrıca bu sgrafitto ile birlikte iki geyiği çeken bir insan figürü ve *"Ali"* sözcüğü yer almaktadır (Fotoğraf: 28).

Geyik, dağ keçisi gibi hayvanların hükümdarın köşkünün, gök ve yer ve atalar tapınağının bulunduğu bir kutlu dağda, başka efsanevi hayvanlar ile birlikte yaşadıkları tasavvur edilmektedir. Bu sebeple geyiğin o kutlu dağda biten ölümsüzlük otunu (sıgun otı) yiyerek, ölümsüz olup, ölümsüzlük timsali sayılıyordu. Bu geleneğin muhtelif izleri Kök-Türklerde de takip edilmektedir. Dağ keçisi ve geyik cinsinden hayvanların gök tanrısı ile ilgisi bulunmaktadır. Bunlar hükümdar dağında yaşamaktaydı. Hükümdar sülalesi hakkında efsanelerde bu hayvanlar yer alıyor ve bunlar ancak hükümdar tarafından avlanabilmekteydi. İlteriş Kağan ve başka Kök-Türk sülalesi mensublarına Kutlug adı verilmişti. Hamilton ve Tryjaski, bir Kök-Türk kitabesinde bir geyik resmi altında **"yagış"** yani kurban ibaresini okumuşlardır. Bu sebeple bu hayvanların aynı zamanda kurban edildiğinin de işareti olmuştur (Esin, 1978:94-95).

Ayrıca Afyon'un İhsaniye ilçesinde bulunan bir lahit kapağı üzerinde geyik kabartması bulunmaktadır (Çizim: 10). Afyon'da türbelere veya yatır mezarlarına geyik boynuzu konulmaktadır. Genellikle mezarlar üzerine bırakılan geyik boynuzundan ölümsüzlükten başka şifa da umulmaktadır (Karamağralı, 1987: 420). Niksar'da bulunan Çöreği Büyük Tekkesi'nin kapısında da benzer geyik

kabartmasının bulunduğu görülmektedir (Fotoğraf: 502). Hacı Bektaş Veli hazretlerinin temsili olarak yapılan tablolarında da bir koltuğunda aslan bir koltuğunda da geyik ile tasvir edilmiştir (Fotoğraf: 29). Bu verilerden de yola çıkarak Şeyh Meknun Açıkbaş zaviyesinde bu sgrafitto figürünün Hz. Ali'ye veya ona bağlı bir veli yahut bir şeyhi temsil ettiği anlaşılmaktadır (Karamağralı, 1987:421). Konya Ereğli'de 14. yüzyıl başlarına tarihlenen bir kompleks yapı grubunun içinde bulunan türbenin girişinde de Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi'nin türbesinin (Çizim: 11) sgrafitto çiziminin yer aldığı ifade edilmektedir (Karamağralı, 1987:422), (Fotoğraf: 30-31).

Mimari Özellikler

L şeklinde plan şemasına sahip olan yapı doğu-batı doğrultusunda uzanan kubbeli ve eyvanlı bir birim, güneyde bitişik olan türbe kısmından oluşmaktadır (Çizim:2-3-4). Yapının inşa malzemesinin moloz taştır, cephe uygulamasına baktığımızda sade ve gösterişsizdir (Fotoğraf: 1-2).

Rölöve çizimleri ise ilk olarak iki kişi tarafından yapılmıştır. Bunlardan birincisi Albert Gabriel'in Tokat'ı ziyareti esnasında çizmiş olduğu rölöve çizimidir (Çizim:3). Diğer rölöve çalışması ise Tokat Müzesi görevlisi ve kütüphaneci Besim Karagülle'nin çlışması olan Tokat'ın Eski Eserler Kitabı'nda bulunan rölöve çizimidir (Çizim: 2). 1994 yılında Sedat Emir *"Tokat Tekke ve Zaviyeleri"* hakkında yaptığı kitap çalışmasında diğer önceki rölöve plan çizimlerinden yararlanarak bir restitüsyon planı oluşturmuştur (Çizim: 4). Son oluşturulan bu tez çalışmasında ise diğer rölöve çizimleri kaynak alınmış ve yapının kesit, cephe görünüşleri oluşturulmuştur (Çizim: 5-6-7-8-9).

Yapıya ilişkin rölöve çalışmalarını incelediğimizde Besim Karagülle'nin plan çiziminde doğu ve batı cephelerinde mazgal pencere uygulamasının bulunmaktadır (Çizim: 2). Daha sonraki Albert Gabriel'in oluşturduğu çizimde ise bu pencere detayının olmadığı dikkat çekmektedir (Çizim: 3). Bu sebeple tez çalışması esnasında oluşturulan çizimde iki ihtimal de göz önünde bulundurulmuştur. Bunlardan birincisi o dönemde pencere tamir veya çeşitli nedenlerden dolayı

kapatılarak pencerenin iptal edilmesi, diğer ihtimal ise Sedat Emir'in üzerinde çalıştığı planı Besim Karagülle'nin oluşturduğu plandan esinlenerek ortaya çıkmış olmasıdır. Günümüzde ise bu iki cephede yer alan pencereler incelendiğinde yarım daire kemerli ve düz bir şekilde tuğla söveli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun sebebi ise 2015 yılında yapılan restorasyon esnasında yapının değişikliğe uğraması ihtimalidir (Fotoğraf: 12). Günümüzde mazgal pencere uygulaması sadece yapının türbe bölümünün güney cephesinde bulunamktadır (Fotoğraf: 13-14). Besim Karagülle'nin çalışmasında, sofa kubbesi üzerinde bir aydınlık açıklığının olduğu kaydedilmiştir. Ancak daha sonraki yapılan restorasyonlarda bu açıklık kapatılmış ve kubbe üzerinde işlevsel bir değişiklik yapıldığı anlaşılmıştır. Kubbe bölümü dıştan kare, iç kısımdan kubbe bölümüne Türk üçgenleri ile geçiş yapıldığı görülmektedir. Ayrıca tonoz örtülü mekânların kubbe eteğinin hemen bitiminde itibaren başladığı dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 15-16). Arşiv fotoğraflarını incelediğimizde, sofa bölümünün kuzey duvarında yer alan kemer açıklığının alt kısmı yıkılmış ve sonradan buraya bir kapı açıklığı eklenmiştir. Günümüzde ise bu kapı açıklığı pencere olarak kullnılmaktadır (Fotoğraf: 2-17-18). Yapının iki adet giriş kapısı mevcut olup, günümüzde kuzey cephede yer alan kapıdan giriş sağlanmaktadır (Fotoğraf: 2). Türbeye ikinci bir kapı açılmasındaki sebep ise araştırılan kaynaklarda kıbleye yakın yönlendirilmiş eyvan bölümünde namaz kılınması sebep gösterilmiştir. Bu nedenlen türbe kapısının bulunduğu duvara dönülerek namaz kılınabilmektedir. Bu yapı örneğinde ilk başlarda sorun teşkil etmese bile daha sonraki dönemlerde sorun haline gelmiş, mezar üzerinde ve karşısında namaz kılınması sakıncalı görüldüğünden ikinci bir giriş kapısı açma ihtiyacı doğurmuştur. Bu nedenle yapının batısında yer alan eyvanının doğu duvarı ortasında, kıbleye yakın bir konumda bulunan özgün türbe kapısının kapatılarak yerine mihrap nişi yapılmıştır. 1576 tarihli vakıf kayıtlarında yapının geniş çaplı bir tamir gördüğü, bu tamir sırasında kıbleye yakın bir mihrap nişi yerleştirildiği anlaşılmıştır. Bu sebeple bu mihrap uygulaması 16. yüzyıl dönemine ait olduğu bilgisini vermektedir (Fotoğraf: 10), (Emir, 1994:40).

Yapının sofa bölümüne güney cephede yer alan tuğla malzemeden yapılmış olan basık kemerli bir kapıdan giriş sağlanmaktadır (Fotoğraf: 11). Kapı üzerinde 1996 yılında bulunan ve 2015 restorasyonu sonrası ilave edilen inşa kitabesi yer

almaktadır (Fotoğraf: 3-11). Sofa bölümü üzeri kubbe ile örtülü olup, kubbe geçişleri Türk üçgenleri ile sağlanmıştır (Fotoğraf: 16-19). Arşiv fotoğraflarını incelediğimizde kubbe ve geçiş öğelerinin tuğla malzemeden diğer alt kısımlarının ise moloz taş malzemeden inşa edilmiştir. Geçiş öğeleri arasında sivri kemerli ve tuğla malzemeden oluşturulmuş sağır pencereler yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 16). Bu uygulama Vezir Ahmet Paşa Hankahı'nda da karşımıza çıkmaktadır. Kubbe bölümü daha önceki çekilmiş olan arşiv fotoğraflarına baktığımızda yıkılmış olması nedeni ile üzerinin tam örtülü olup olmadı hakkında kesin bir bilgi yer almamaktadır. Ancak önceki yapılan çalışmalarda diğer yapı örneklerinde olduğu gibi bu yapının kubbe bölümünde de aydınlık fenerinin bulunduğu belirtilmiştir (Emir, 1994: 38).

Yapının batı eyvan bölümü ile merkezi kubbe bölümü arasında bir bütünlük bulunduğu görülmektedir. Bu sebeple yapının sofa bölümü merkezde bulunan kubbe bölümü ile eyvan bölümünden oluşmaktadır (Fotoğraf: 19-20), (Çizim: 5). Batı bölümünde yer alan eyvan kısmına baktığımızda, eyvan kemerinin kubbe eteğinden itibaren başladığı görülmektedir. Eyvan bölümü üst örtüsü tuğla malzeme ile inşa edilmiş ve moloz taş duvara oturtulmuş olup, restorasyon sonrasında tuğla örgünün üzeri sıva ile kapatılmıştır. Batı duvarında üstte tuğla malzemeli yuvarlak kemerli, altta ise yine basık kemerli tuğla malzemeden iki adet pencere bulunmaktadır. Ayrıca kuzey duvarında tuğla malzemeli basık kemerli bir adet pencere bulunmaktadır (Fotoğraf: 21). Daha önceden de bahsettiğimiz üzere eyvan bölümünün doğu duvarında daha sonradan eklenmiş olan mihrap nişi bulunmaktadır (Fotoğraf: 20). Türbe bölümüne geçiş bu eyvan bölümünün güneybatısında yer alan tuğla çerçeveli ve sivri kemerli bir kapı açıklığı ile sağlanmaktadır (Fotoğraf: 20). Plan çizimlerinden de anlaşılacağı üzere kubbe ile örtülüdür. Günümüze kadar gelebilmiş olan türbe içerisinde yer alan çini süsleme unsurlarını incelediğimizde oda içerisinde şerit halinde patlıcan moru ile çerçevelenmiş altıgen şeklinde duvarların kaplandığı görülmektedir. Aynı özelliklere sahip çini plakalar ise Tokat'ta bulunan Yağıbasan Medresesi H. 546/ M. 1151 onarımı sırasında ele geçmiştir (Fotoğraf:22-23-24).

Merkezde yer alan sofa bölümünün doğusunda bulunan eyvanın kemer bölümü, batıdaki eyvan bölümündeki gibi kubbe eteğine kadar yükseltilmiştir. Ancak bu eyvan tonozu beden duvarı ile başkemer denilen bölüm arası bir moloz taş malzemeden oluşturulan duvar ile ayrılmaktadır (Fotoğraf: 19). Doğu eyvanını incelediğimizde ise örtü sisteminin tuğla malzemeden oluşturulduğu görülmektedir. Doğu duvarına baktığımızda üst bölümünde tuğla malzemeli ve yuvarlak kemerli bir pencere bulunmaktadır. Yapının bu bölümüde diğer eyvan bölümünde olduğu gibi moloz taş malzemeden oluşturulan duvar üzerine oturtulmuştur. Beden duvarları üzerine lambalık nişlerinin yer aldığı görülmektedir (Fotoğraf: 25).

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Zaviye yapısı ile ilgili günümüze kadar ulaşmış olan ilk fotoğraf 1935 yılında Besim Karagülle tarafından çekilmiş olan ve Tokat Müzesi arşivinde bulunan fotoğraftır (Fotoğraf: 32). Yapı ile ilgili diğer arşiv fotoğrafları ise Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde yer alan 1940 ve 1983 yılından önceki dönemlere ait fotoğraflardır (Fotoğraf: 17-34). Restorasyon kayıtlarında göre ilk olarak 1983 yılında restore edilerek günümüzdeki görünüme kavuşmuştur (Emir, 1994: 41), (Fotoğraf: 34-35-36). 1996 yılında yapılan araştırmalar ile birlikte yapının inşa kitabesi bulunmuş ve tekrar genel bir restorasyon çalışması gündeme gelmiştir (Fot.: 5). Kitabenin Yeşilırmak istinat duvarı kenarında bulunup, temizleme çalışması yapılmış ve yapının içerisine konulmuştur (Fotoğraf: 6-7-8-9). 2015 yılında tekrar genel bir restorasyona alınarak (Fotoğraf: 37) İnşa kitabesi güney cephede yer alan ana giriş kapısı üzerine yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 3-9-11).

Günümüze kadar 1983, 1996 ve 2015 yıllarında toplam üç defa restorasyon geçirmiştir. Araştırmalar neticesinde ulaşılan arşiv fotoğrafları incelendiğinde yapının genel düzeni çok fazla bir değişikliğe uğramamıştır (Fotoğraf: 1-37). Günümüzde değişikliğe uğrayan bölüm olarak kabul edilmiş olan kısım ise kuzey cephenin batısında görülen kemerli kapı açıklığı olmuştur (Fotoğraf: 17-18). Ancak daha sonraki dönemlerde bu kapı açıklığı kapatılmış ve günümüzde bu bölüm pencere olarak kullanılmaktadır. Üst örtü sisteminin ise toprak ve alaturka kiremit örtüye sahip olduğu yine 1935 yılına ait arşiv fotoğrafından da anlaşılabilmektedir

(Fotoğraf: 32). Yapının 2015 restorasyonu sonrasında 1983 yılında yapılan restorasyon uygulamasında üzerinde bulunan kursun kaplama sökülmüş ve üzeri kiremit örtü ile kaplanmıştır (Fotoğraf: 1-48).

Yapının iç mekân bölümüne baktığımızda merkezi kubbe ile batı eyvanının bir bütünlük içerisinde yapının sofa bölümünü oluşturduğunu görebilmekteyiz (Fotoğraf: 19). 1983 öncesi çekilmiş olan arşiv fotoğraflarında yapının sofa bölümünde yer alan batı eyvan kemeri ve kubbe geçiş öğelerinin tuğla malzemeden yapıldığı görülmektedir (Fotoğraf:19- 41). Kubbe eteğine yerleştirilmiş olan sağır pencere bölümlerinin turkuaz mavisi altıgen ve üçgen patlıcan moru renklerine sahip cinilerle kaplandığı görülmektedir (Fotoğraf: 42-43). Önceki dönem kaynaklarında yapının sofa bölümünde yer alan, günümüze kadar ulaşamamış sgrafitto süslemeleri dikkat çekicidir. Bu süsleme kompozisyonu ise 1986 yılında Beyhan Karamağaralı tarafından sempozyum bildirisi olarak sunulmuştur (Fotoğraf: 20- 26-38). Sofa bölümünün kuzey duvarında yer alan bu sgrafitto çizimlerini incelediğimizde, 1145-1234 Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi'nin Bağdat'ta bulunan türbesinin çizimi yer almaktadır (Fotoğraf: 27). Karamağaralı'nın üzerinde çalıştığı bir diğer çizim ise iki geyik figürü arasında ayer alan insan figürleridir (Fotoğraf: 28). Ancak bu iki değerli çalışmada günümüze kadar ulaşamamıştır. Ayrıca batı eyvan duvarlarının yaklaşık 2 metreye kadar çini ile kaplı olduğuda dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 41-42). Bu bölümün altıgen çini plakar ile kaplı olduğu ve üzerinde patlıcan moru bir çini bordür ile sonlandırıldığı bilgisi yer almaktadır (Emir, 1994: 38). Eyvan bölümünün diğer iki yan duvarının da aynı şekilde çinilerle kaplı olduğu kaydedilmiştir. Eyvan duvarını tam ortalayan bu açıklık incelendiğinde, etrafındaki çini kaplamanın bozulmasından dolayı sonradan açıldığı net olarak görülebilmektedir. Ancak daha sonraki dönemlerde ise bu açıklık bölümünün kapatılarak günümüzde pencereye dönüştürüldüğü görülmektedir (Fotoğraf: 19- 41). Yapı içerisinde çini süslemesi ile dikkat çekici bölümlerinden birisi de yapının türbe bölümüdür (Fotoğraf: 22-23). Türbe duvarlarının merkez sofanın süslemelerine benzer nitelikte türkuaz mavisi altıgen çini ile kaplı olduğu görülmektedir. Ayrıca şerit şeklinde patlıcan moru cini ile çerçevelenmiştir. Yapının türbesine ise birisi kuzeyde diğeri doğuda olmak üzere iki adet kapıdan giriş yapılmaktadır (Fotoğraf: 23). Türbe giriş kapıları sivri kemerli

ve tuğla malzemelidir. Kapı sövelerinin köşe bölümlerinde altıgen ve üçgen çini kaplama bulunduğu görülmektedir (Fotoğraf: 44-45-46-47). Günümüzde bu çini kaplamaların kısmen günümüze kadar gelebildiği görülmektedir (Fotoğraf: 22).

Önceki şehir yerleşmesi dikkate alındığında konumu itibariyle, içerisindeki çini süsleme uygulaması, dönem içerisinde yapılmış olan diğer örnekler dahilinde yapı analizi dikkate alındığında daha dikkat çekici bir özelliğe sahiptir.

3.1.2. Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi

Katalog No: 2

Yapının Banisi: Ebu Şems bin el- Hüseyin

Yapım Tarihi: H. 687/ M. 1288

Çizim No:12-13-14

Fotoğraf No: 49-71

İnceleme Tarihi: 31 Temmuz 2017

Kadastral Durum

Pafta: 4

Ada: 384

Parsel: 68

Koordinat Bilgileri: 40 º 18' 53.95" K / 36 º 33' 03.82" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Yapı, kent merkezinde bulunan Ali Paşa Hamamı ve Ali Paşa Cami arasında yer almaktadır (Çizim:12). İnşa kitabesine göre zaviye, Sultan II. Mesut'un Birinci saltanat (1284-1296) döneminde Ebû Şems bin el- Hüseyin tarafından H.687 / M.1288 yılında yaptırılmıştır (Fotoğraf: 49-50-51), (Emir, 1994:26). Yapının inşa kitabesinin Türkçe tercümesi şu şekildedir:

" Kim salih iş yaparsa kendisi için yapar." Casiye Suresi, ayet:15. Bu mübarek hangâh Sultan'ı azam lehinşah-ı muazzam Gıyaseddin Ebu'l-feth Mesud bin Keykavus (Allah hükmünü baki kılsın) zamanında ve melike-i muazzama saftevü'd-dünya ve'd-din (Allah hükmünü te'yid etsin) günlerinde sonunu güzel bir şekilde 687 Rebi'ü'l-ahir ayında tamamlayan Rabbinin rızasını gösteren ve Rabbinin

bağışlamasına muhtaç Ebu'l- Hasan bin eş-Şems'in taatini Allah kabul etsin" (Mercan ve Ulu, 2003:18)**.**

Kitabe bilgilerinde Sultan II. Mesut ile birlikte anılan Melike'nin ismi verilmemiştir. Bu kadının ulaşılan bilgiler dâhilinde 1284-1291 yılları arasında İlhanlıların Anadolu valiliğini yapmış olan Geyhatu'nun karısı ve 1293- 1295 yılları arasında Kürman'da Kutluğ Devleti'nin hükümdarı olan "Safveted din Padişah Hatun" olabileceği yolunda görüşler de mevcuttur (Taşağıl, 2002:493-495). Kitabede *safvetid-dîn* deyimi ise devlet yönetimini elinde bulunduran kadın sultanlara verilen unvandır (Taşağıl, 2002:493). Kitabe bilgilerinde geçen deyime baktığımızda ise *"saf-veti'd- dünya ve'd-din"* deyimdir ve anlamı *"yüce hatun"* un unvanı olarak kullanılmıştır. Aynı unvanın Sünbül Zaviyesi'nin inşa kitabesinde de Muinüddin Süleyman Pervane'nin kızı olan *"yüce hatun"* için de kullanıldığı görülmektedir. İsmanil Hakkı Uzunçarşılı'nın kaleme aldığı *"Kitabeler"* eserinde açıklama yaptığı bu kadın Pervane'nin Sultan II. Mesut ile evlenen kızı olduğu bilgisi yer almaktadır (Uzunçarşılı, 1929:10-11). Bu sebeple Ebû Şems Hankâhı'nın kitabesinde "Allah devletini güçlendirsin" denilen Melike'nin Sultan Mesut'un karısı olduğu bilgisine ulaşılmaktadır (Emir, 1994:26).

İncelenen kaynaklarda Ebû Şems'in kim olduğu veya kimliği hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak 859/ 1455 yılına ait tahrir defterlerinde sayılan hankâhlar arasında **Vezir** isimli bir hankâhın yer aldığı görülmektedir. 1455 tarihli ilk Tokat Tahrir Defterin'nde hankâh listesi şu şekilde belirtilmiştir; **"Tokat'ta 34 hankâh mevcut olup, başlıcaları şunlardır: Hamza Bey, Bicâr İmareti, Veled-i Kâblu, Âhi Paşa, Âhi Evren, Ahmedli Cam, Aceb-Şir, Alemdâr, Akbel Bey, Seyyid Şerefeddin, Mir, Sünbül, Vezir, Halef, Muhyiddin Çelebi, Bum Dede, Turâyi, Yuvaklıca, Misafir Bey, Haydarhâne, Kalenderhâne, Şeyh Gâzi, Veled Çıkrıkçı, Şeyh Abdurrahman, Âhi İdris, Küçük, Dârüşşifa, Mevlevihane, Turgay, Vecid, Zaim, Zinde, Ali Sipah, Hoca Ali"** şeklinde sıralanmıştır (Gökbilgin, 1979:405).

Tahrir defterlerine göre Hankâhın vakıfları arasında, **"hangâh-ı Vezir"** civarındaki müteferrik bahçelerin kesim usulü yılda 3500 akçe olan kira geliri de

bulunmaktadır. Defter-i Evkâf- Rum'daki diğer vakıfların bahçe gelirleriyle kıyaslandığında oldukça yüksek sayılabilecek bu gelir miktarının geniş bir bahçelik alana denk geldiği görülmektedir. Yine bu defterde verilen bilgiler ışığında zaviye ve hankâh vakıfları arasında, Sünbül Zaviyesi ve Vezir Hankâhı dışında yalnızca iki yapının, Yar Ali Çelebi Zaviyesi ve Zaim Hankâhı'nın yanında yada yakınında birer bahçe veya arazi bulunmaktadır. Bu bahçelerin gelirleri sırasıyla 1323 akçe ve 300 akçedir (Üstek, 1985:145). Evliya Çelebi seyahatnamesinde *"Vezir Hankahı'nın geniş bir ekim alanı ve bağlık bahçelik bir arazisi vardır"* bilgisine yer verdiği görülmektedir (Kahraman, 2010:94).

1455 tarihli tahrir defterinde ve 1576 tarihli vakıf defterinde isminin hep Vezir Hankâhı olarak kayıt edildiği görülmüştür. Ancak Ahmed Paşa ismi ile anılması H.1237 / M. 1821 tarihli Şer'iyye Sicil defterlerinde Tokat'ın ileri gelen isimlerinden Şeyh Ahmed Adlı bir kimsenin *"Vezir Ahmed Paşa Hankâhı Vakfı"* ismiyle kaydedilmiş olmasıdır (Cinlioğlu, 1951:106).

Mimari Özellikler

Zaviyenin genel planına baktığımızda giriş ekseninde yer alan kubbeli bir sofa bölümü, devamında ise tonozlu bir eyvan yer almaktadır (Fotoğraf: 53-54). Batıda sofaya bitişik bir türbe ve sofanın iki yanında odalardan oluşan bir plana sahiptir (Çizim: 13-14). Yapıya kuzey cephenin orta eksenine yerleştirilmiş basık kemerli bir kapıdan giriş yapılmaktadır. Giriş kapısının kemer bölümü ve söveleri kesme taş malzemeden yapılmıştır. Kemer bölümünde kırmızı ve beyaz taşlar dönüşümlü kullanılarak renkli taş işçiliği oluşturulmuştur (Fotoğraf: 52). Giriş kapısından üzeri kubbe ile örtülü bir sofa bölümüne girilmektedir (Fotoğraf: 54-55). Kubbe bölümünün geçiş öğelerinde Türk üçgenleri kullanılmıştır (Fotoğraf: 56). Yapı moloz taş malzeme ile inşa edilmiştir. Yapının kubbe bölümünün geçiş kısımlarında sivri kemerli sağır pencerelerin yerleştirildiği görülmektedir (Fotoğraf: 56). 1939 ve 1942 depremlerinde ağır hasar gören yapının 1986 ve 1987 yıllarında çekilen fotoğraflar incelendiğinde, bu pencerelerin tamamen yıkılmış olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 57-58). Eyvan bölümü günümüzde mescit olarak kullanılmaktadır. Tonoz örtü sistemi kemerleri tümüyle kesme taş malzemeden inşa

edilmiştir. Altlık pencere bölümünün türbe penceresine yakın bir yükseklikte oluşu, eyvanın sofa döşemesinden bir basamak kadar yüksek tutulmuş olduğu düşünülmektedir. Tokat Müzesi Eski Eserler Defteri incelendiğinde, günümüzdeki eyvan penceresinin iç kısmında mihrap olduğu belirtilen bir niş bölümünün işlendiği görülmektedir (Çizim: 13). Ancak bu pencere bölümü 16. yüzyıl ortalarında veya daha öncesine ait bir onarım sırasında eyvanın güney duvarında bir mihrap yapılmasından dolayı iptal edilmiş olabileceği düşüncesi belirtilmektedir (Emir, 1994:31).

Merkezde kubbeli sofa bölümünün batısında yer alan tonoz örtülü bölüme baktığımızda günümüzde görevli odası olarak kullanılmaktadır. Tonoz örtü bölümünün tam sivri kısmına küçük kare boyutlu aydınlık pencereleri yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 59-60). Bu pencere üzerinde çatı bölümü ise fil gözü ile kapatılmıştır. Oda içerisi iki adet mazgal pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf:61-62). Bu odadan yapının güneybatısında yer alan kubbeli türbe bölümüne geçiş kapısı yer almaktadır. Kapı bölümünün sövelerinde kesme taş malzeme kullanılmıştır. Ayrıca yıldızlı kemerli bir forma sahiptir. Kemer bölümü kırmızı diğer bölümlerde beyaz taş kullanılarak renkli taş işçiliği oluşturulmuştur (Fotoğraf: 63). Yapının doğusunda yer alan ve plan üzerinde işlenmiş olan eyvanlı bölüm günümüze kadar gelememiş, yapılan restorasyon çalışmalarında temel seviyesinde dondurulmak suretiyle yarım bırakılmıştır (Fotoğraf: 64).

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Yapı hakkında günümüze kadar ulaşmış en erken çekilmiş fotoğraf Nuri Savuran'ın Tokat Müzesi arşivinde bulunan giriş kapısı fotoğrafıdır (Fotoğraf:65). Bunun haricinde diğer restorasyon ve onarım sırasında çekilmiş olan fotoğraflar ise Vakıflar Bölge Müdürülüğü arşivinde bulunmaktadır (Fotoğraf: 57-58-66-67-68-69-70-71). Yapı elde bulunan bu fotoğraflar incelendiğinde 1986-1988 yılına kadar herhangi bir onarım veya restorasyon uygulamasına tabi tutulmamıştır. Besim Karagülle Tokat Mimari Eserler Envanterinde 1951 yılında kaydettiği bilgilerde 1939-42 depremleri neticesinde harabe olmuş vaziyette olduğunu anlatmaktadır. Bu sebeple Vakıflar 1987 yılında yapı üzerinde genel bir restorasyon çalışması

başlatmıştır. Yapının bu onarım çalışmalarına kadar sağlam gelebilen sadece türbe bölümüdür (Fotoğraf: 58). Diğer bölümler ise envanter bilgileri ışığında yapının tanımına uygun bir şekilde onarımı gerçekleştirilmiştir.

Sofa bölümü üzerinde bulunan kubbesi ve devamında yer alan eyvan bölümü aslına uygun olarak restorasyonu yapılmıştır. Eyvan bölümü tamamen kesme taş malzemeden inşa edilmiştir (Fotoğraf: 71). Buna rağmen diğer bölümlerin moloz taş malzeme ile restorasyonunun yapıldığı görülmektedir. Tokat'ın deprem bölgesi göz önüne alınmasından dolayı, yapının köşelik kısımlarında kesme taş malzeme kullanıldığı dikkat çekmektedir. İlk yapıldığı dönemlerden günümze kadarki süreç içerisinde yapının ömrünün uzun olması ve dayanıklı olması amaçlanmıştır. Ayrıca kapı sövelerinde ve pencere sövelerinde de bu uygulamanın mevcut olduğunu bu arşiv fotoğraflarından da görebilmekteyiz.

Yapının sofa üzerini örten kubbesi büyük oranda sağlam kalabilmiş olan türbe kubbesi dikkate alınarak aslına uygun şekilde restore edilmiştir. Bu sebeple yapı onarım görürken ayakta kalan diğer bölümler ile uyumu ve malzeme kullanılmıştır.

Zaviyenin kayıtlardaki en son onarımı ise 2003 yılında olmuştur. Yapılan genel onarımda iç mekân bölümünde oluşan deformasyonlar engellenmiş, yapının beden duvarları üzerinde bulunan bozulmalar onarılmıştır. Ancak restorasyon çalışmalarında yapılan en büyük hatalı işlemlerden birisi de mekânın içinin sıvanması olmuştur. Sıva uygulaması neticesinde duvar sisteminin içerisinde barındırdığı nemi dışarı verememesi neticesinde, sıva üzerinde nemlenmeler meydana gelmiş ve yapılan boyayaların deformasyona uğradığı görülmüştür (Fotoğraf: 60-61).

Dış cephe onarımını incelediğimizde ise yapının ilk inşasındaki uygulamaya yakın bir restorasyon uygulaması yapılmıştır. Yapının duvar sistemlerine baktığımızda kesme taş uygulamasının bulunduğundan bahşetmiştik. 2003 yılında yapılan restorasyon esnasında bu bölümler yapının ömrünün uzun olması amaçlanarak bakım ve onarımı gerçekleştirilmiştir. Üst örtüsünde bulunan daha

önceki kiremit kaplama kaldırılmış ve değiştirilmiştir. Ayrıca merkez sofa kubbesi ve diğer eyvan bölümlerinin aydınlık açıklıkları üzerlerinin fil gözleri ile kapatıldığı görülmektedir (Fotoğraf: 49).

3.1.3. Halef Sultan Zaviyesi

Katalog No: 3

Yapının Banisi: Halef Bin Süleyman

Yapım Tarihi: H. 691/ 1292

Çizim No: 15-16-17-18

Fotoğraf No: 72-111

İnceleme Tarihi: 14 Haziran 2017

Kadastral Durum

Pafta: 19

Ada: 278

Parsel: 36

Koordinat Bilgileri: 40 º 19' 13.53" K / 36 º 33' 10.88" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Zaviye Gülbahar Hatun mahallesinde, Emniyet Müdürlüğü'nün arkasında, Samsun-Sivas yolu ile Behzat Deresi arasında bulunmaktadır (Fotoğraf: 72). Giriş kapısı üzerinde yer alan kitabe bilgilerine göre Sultan II. Mesut'un birinci yönetim döneminde, Halef bin Süleyman tarafından H. 691/M.1291-1292 yılında yaptırılmıştır (Fotoğraf: 73-74).

Giriş kapısı üzerinde yer alan kitabenin okunuşu ve transkripsiyonu şu şekildedir:

"Kâle'llahu tebâreke ve te'âlâ selâmün aleyküm tıbtüm fe'dhulûhâ hâlidin ve kale'n- nebiyyü aleyhi's-elam izâ mâte ibnü âdeme inkata'a amelühu illâ'an selâsin veledin sâlihin yed'û lehu ev ilmin yüntefe'u bihi ev sadekatin câriyetin amera bi-

imâreti hâze'l- buk'ati'ş-şerîfeti-l müsemmâ dârâ'l-ilmi ve'l-ameli fi-eyyâmin devleti's- Sultâni'l-a'zami gıyâs'id-dünyâ ve'd-dîn Ebu'l-Feth Mes'ûd ibni Keykâvüs halleda'llâhu mülkehu ve eyyâmi devleti meliketi'l mu'azzameti hamîde'l-havâkîn azameti'd-dünya ve'd-din Selçûkî Havand binti Kılıç Arslân eyyeda'llâhu devletehâ el-abdü'd-da'ifü el-muhtâcu ilâ rahmeti'llâhi Halef ibni Süleymân tekabbela'llahu minhü fi-seneti ihdâ ve tis'îne sitti mi' e."

"Yüce Allah şöyle der: "Selam size! Hoş geldiniz! Temelli olarak buraya girin!"(Zümer Zuresi: 73. Ayet) Ve Hz Peygamber (a.s) de şöyle der: "İnsan ölünce, üç şey hariç, ameli kesilir: Kendisine dua eden Salih bir evlat, faydalı bir ilim ve sadaka-i cariye." Dâru'l-ilim ve'l-amel diye adlandırılan bu mübarek binanın yapımı için yüce Sultan, din ve dünya işlerinde kendisine başvurulan Ebu'l-Feth Mesud bin Keykavus- Allah onun devletini ölümsüz kılsın- ve yüce hatun, hükümdarların övüleni, din ve dünyanın ulusu, Kılıç Arslan kızı Selçukî Havand- Allah onun devletini güçlendirsin idareleri zamanında, Allah'ın rahmetine muhtaç ve çaresiz kul Halef bin Süleyman emir vermiştir. Allah ondan kabul etsin. 691 yılı" (Mercan ve Ulu, 2003:23)**.**

İkinci kitabe ise mescit penceresinin alınlık kısmında bulunmaktadır (Fotoğraf:75-76-77). Kitabe okunuşu şu şekildedir.

Kâle'llâhu tebâreke ve te'âlâ inne'l-mesâcide li'llahi felâ ted'û me'a'llâhi ehadâ.

Yüce Allah şöyle der: "Mescidler şüphesiz Allah'ındır. Öyleyse oralarda Allah'a yalvarırken başkasını katmayın" Cin Suresi: 18. Ayet

Mescit penceresinde yer alan bu kitabenin üst kısmında düğümlü rumiler ile oluşturulmuş bir kompozisyon yer almaktadır (Fotoğraf: 76-77).

Üçüncü kitabe ise türbe penceresinin alınlık kısmında yer alan kitabedir (Fotoğraf: 78-79). Kitabe okunuşu:

"Bismillâhirrahmânirrahîm. Allâhu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyu'l kayyûm lâ te'huzuhu sinetün ve lânevm. Lehu mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard. Men ze'llezî

yeşfe'u indehu illâ bi-iznihi ya'lemu mâ beyne eydîhim ve mâ halfehüm ve lâ yuhîtune bi-şeyh'in min'ilmihi illâ bimâ şâ'e vesi'a kursiyyühü's-semâvâti ve'l-arda ve lâ ye'ûdühü hıfzuhumâ ve hüve'l-'aliyyü'l-azîm." (Bakara Suresi: 255. Ayet)

"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla. Allah, Ondan başka tanrı olmayan, kendisini uyuklama ve uyku tutmayan, diri, her an yaratıklarını gözetip durandır. Göklerde olan ve yerde olan ancak Onundur. Onun izni olmadan katında şefaat edecek kimdir? Onların işlediklerini ve işleyeceklerini bilir, dilediğinden başka ilminden hiçbir şeyi kavrayamazlar. Hükümranlığı gökleri ve yeri kaplamıştır, ondan gözetilmesi Ona ağır gelmez. O yücedir, büyüktür."

Kitabe bilgileri incelendiğinde *"eyyam-ı devleti"* nden söz edilen Selçukî Havand yani Selçuk Hatun Sultan Mesud'un amcası olan IV. Kılıç Arslan'ın kızıdır (Uzunçarşılı, 1929:13). Yapının bânisi olan Halef bin Süleyman hakkında herhangi bir bilgi veya belge bulunamamıştır. Ancak devlet erkânından olup, dönemin bölge sorumlusu olarak görev yapan bir bürokrat olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca yapının giriş kapısı üzerinde yer alan kitabede başında Zümer Suresi 73. ayet ve peygamberimizin bir hâdis-i şerifleri yer almaktadır. Bu hâdis-i şerifin içeriğinde *Dâru'l-ilm ve'l amel* olarak adlandırılan yapının ayrıca *buk'a* olarak tanımlanması diğer benzer nitelikteki yapı örneklerinden farklı bir yönünü vurgulamaktadır. Bu kelime Osmanlı lügatinde sağlam ve büyük bina veya yeryüzü olarak tanımlanmaktadır (Kanar, 2011:62). Zaviye H. 859 /M. 1455 tarihli *Tokat Tahrir Defteri'*nde adı geçen hankahlar arasında yer almaktadır. H.984/ M. 1576 tarihli *Defter-i Evkaf- Rûm*'da ise Tokat bölümündeki kayıtlarda hankah vakıf yapıları arasında da yapının ismi *vakf-ı hangâh- Halef der nefs-i Tokat* şeklinde kayıt altına alımıştır (Emir, 1994:44).

1455 ve 1576 yılına ait vakıf kayıtları incelendiğinde zaviyenin işleyiş ve durumunda tutarsızlıkların bulunduğu ve düzensiz bir gelir miktarının olduğu kayıtları yer almaktadır. Bu sebeple 1576 kayıtlarında görevli kadrosunun mütevelli, câbi, şeyh, imam, müezzin ve iki adet hafızdan oluşması ve gelirden kalanın âyende ve revendeye harcanmasının uygun görüldüğü kararı yer almıştır (Emir, 1994:45-46).

Evliya Çelebi seyahatnamesinde Tokat tekkelerini anlatırken "*Taş Oluk"* adlı bir bektaşi tekkesinden bahsetmektedir. Aynı yapı seyahatnamenin Tokat bölümünde "*ibret verici"* yapılar arasında da yer almaktadır:

" Eke Bağları içinde Taşoluk Tekkesi: Bektaşî tekkesi ve bir gezinti ve dinlenme yeridir." şeklinde bir anlatım yer almaktadır (Kahraman, 2010:93).

Seyahatnamenin diğer bölümünde anlatım şu şekilde devam etmektedir: **"** *Yukarıda geçen Sümbüllü Baba Tekkesi yakınında bağlar içre Taşoluk Tekkesi adlı tekkede hâlâ bir tuhaf renkli taş vardır. Bir tarafı oluk gibi kazılmıştır ve üzerinde İbrî hattı yazılmıştır. Eski zamanlarda geçmiş âlimler mi yahut eski kâhinler mi bu taşa üç satır hat ile bir tılsım harfleri yazmış, günde birer kere bu sert taştan süt akarmış ve bir saat sonra yine kesilirmiş. Hazret-i Resulullah saadetle yeryüzüne ayak bastığı yüz binlerce tılsımların etkisi kaybolunca bu da harap olur. Hatta bu diyar, kefere elinde iken Hacı Bektaş Velî, kefereden bu kaleyi Osmancık'a isteyince, Ermeniler sultandan keramet isteyip,*

"Şu taştan zaman ile süt akardı, yine aksın. Bu kaleyi senin Osmancığına tamamen teslim edelim" derler.

Hemen Beştaş Velî bir kere, "Ey taş, Allah'ın izniyle ak süt ak" deyince yedi saat süt akıp Sümbüllü deresinden süt akar. Sonra kefereler sözlerinde durmayıp Tokat Kalesi'nin anahtarlarını vermediklerinde süt kesildiğini Ermeniler "Sihirdir" diye yazmışlardır.

Hâla o taş oluk durduğu için Taşoluk Tekkesi adıyla gezinti yeri ve bir ibretlik mesiregâh taş oluktur." şeklinde Evliya Çelebi bir anlatım yapmıştır (Kahraman, 2010:100-101). Bu anlatımda bahsi geçen oluk mescit penceresinin alınlığında bulunan kitabe üzerinde yer alan oluk şeklindeki bölümdür (Fotoğraf: 75-76-77).

Mimari Özellikler

Enine dikdörtgen planlı olan zaviye yapısı, kuzey ekseninde sıralanan kubbeli bir sofa ve ona açılan tonozlu bir eyvan bölümü ile birlikte bu merkezin batısında yerleştirilmiş bir türbe, bir mescid ve bir giriş sofası ve ayrıca kuzeyde yer alan üç odadan oluşmaktadır (Emir, 1994:46), (Çizim: 15-16-17).

Yapıya batı cephede yer alan kesme taş malzemeden yapılmış bir taç kapıdan giriş yapılmaktadır (Fotoğraf: 80). Giriş kapısının iki yanında çokgen planlı karşılıklı iki niş bölümü yer almaktadır. Silmeli çerçeve bölümlerinin iç köşeleri piramidal başlıklara sahip olan birer sütunçe ile yumuşatılmıştır (Fotoğraf:80-81-82). Yapının esas giriş kapısı basık yuvarlak kemerli olup, üst kısmına taç kapı genişliğinde inşa kitabesi yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 83). Kitabenin hemen üzerinde ise ortada sivri kemerli küçük bir pencere bölümü yer almaktadır (Fotoğraf:84). Pencerenin, kemer bölümü yekpare taş malzeme kenarları ise tuğla dolgudur. Taçkapının almaşık örgüsünü incelediğimizde günümüze kadar çeşitli bölümlerinde bozulma ve aşınmalar meydana geldiği görülmektedir.

Giriş kapısından odalara dağılım sağlanan beşik tonozlu bir ön sofa bölümüne girilmektedir (Fotoğraf: 84-85). Sofanın güneyinde yer alan basık kemerli bir kapı açıklığı ile yapının mescid bölümüne girilir. Mescit bölümü üzeri kubbe ile örtülü olup, kubbeye geçişte Türk üçgenleri kullanılmıştır. Kubbe geçiş öğeleri arasında güney yönünde yuvarlak kemerli sağır bir pencerenin olduğu da görülmektedir. Mescit içerisi dikdörtgen bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Ayrıca güney yönünde bir mihrap nişi yerleştirilmiştir. Yapının türbe bölümüne mihrap nişi ile aynı eksende yer alan kesme taş malzemeden yapılmış basit bir kapı bölümünden geçiş yapılmaktadır (Fotoğraf:86). Türbe üzerinde de aynı mescid bölümünde olduğu gibi kubbe örtü sistemi kullanılmış olup kubbeye geçiş öğeleri yine Türk üçgenidir. Bu bölümün güney ve batı cephelerinde dikdörtgen ve söve bölümleri kesme taştan yapılmış pencerelerin bulunmaktadır. Ayrıca bu büyük boyutlu pencere sistemeleri üzerine birer adet küçük mazgal pencerelerinde yerleştirildiği görülmektedir (Fotoğraf: 87).

Yapının giriş kapısı ile aynı eksende yer alan bir kapıdan kubbeli bir sofaya sahip olan tonoz örtülü bir mekâna geçiş yapılmaktadır. Giriş kapısının söve bölümleri ve eşik kısmı kesme taş malzemeden yapılmıştır. Bu bölümde yine mescid ve türbede olduğu gibi kubbeye geçiş öğesi olarak Türk üçgeni kullanılmıştır. Eyvan ve kubbe arasında kesme taş malzemeden oluşturulmuş sivri kemer ile ayrım sağlanmıştır. Kubbe ortasında aydınlık fenerinin olduğu görülmektedir. Ayrıca geçiş öğeleri arasında diğer kubbe uygulamarında olduğu gibi sağır pencerelerin yerleştirildiği görülmektedir. Kubbenin üzerinde ayrıca bakışık olarak yerleştirilmiş dört adet küçük pencere bulunmaktadır (Fotoğraf: 88-89-90). Eyvan bölmünde plandan da anlaşılacağı üzere, simetrik olarak karşılıklı iki adet niş bölümünün bulunduğu görülmektedir. Yapının bu bölümüne türbeden geçiş sağlanmaktadır. Yapının genel planı incelendiğinde bu kısmın salon gibi kullanıldığı fikrini vermektedir. Bu bölümde pencere dağılımlarına baktığımızda, güney cephede altlı üstlü olmak üzere dikdörtgen iki tane, doğu cephede ise üç adet aynı ebatlarda pencere açıklığı bulunmaktadır. Pencerelerin söveleri kesme taş malzemeden yapılmıştır (Fotoğraf: 91-92-93). Albert Gabriel'in oluşturduğu plan incelendiğinde bu kubbeli sofa bölümünde doğu cephesinde bir adet mazgal pencerenin yer aldığı görülmektedir. Ancak, bu pencere bölümü günümüze ulaşamış ve yapının geçirdiği tamiratlar neticesinde pencerenin yapısı değişmiştir (Çizim: 16-17).

Sofanın kuzeyinde yer alan tonoz örtülü bir mekân bulunmaktadır. Bu odaya geçiş kubbeli sofa bölümünden sağlanmaktadır. Odanın, kuzey ve batı duvarlarında toplam üç adet nişin yer aldığı görülmektedir. Oda içerisi yapının doğu duvarındaki dikdörtgen bir pencere ile aydınlatılmıştır. Yapının bu bölümü günümüzde bilgisayar salonu ve çalışma salonu olarak kullanılmaktadır (Fotoğraf: 94-95).

Kuzeydeki tonoz örtülü iki mekâna ise ana giriş sofasından, kesme taş malzemeden yapılmış olan giriş kapılarından geçiş sağlanmaktadır. Bu bölümlerden doğudaki günümüzde idareci kişilerin kullandığı oda, diğer oda bölümü ise depo ve arşiv odası olarak kullanılmaktadır. Yapının oda bölümlerinin hiçbirinde ocaklık bölümü ile karşılaşılmamıştır.

Dış cephe sistemine baktığımızda diğer örneklerde olduğu gibi sade ve gösterişsizdir. Yapının inşa malzemesi moloz taş malzemedir. Ayrıca köşe bölümlerine kesme taş malzeme ile köşelikler oluşturulmuştur. Bunun amacı deprem bölgesi olması ve yapının uzun ömürlü olması içindir. Yapının süsleme unsurlarına baktığımızda ilk olarak taç kapı bölümünde birkaç örnek karşımıza çıkmaktadır. Kitabe üzerindeki pencerenin etrafı oyma tekniği ile yapılmış olan mukarnaslı kavsarası merkezde, sivri kemerli pencere bölümünü çevrelemektedir (Fotoğraf: 96). Ayrıca yapının taç kapı köşelerinde yer alan sütunçelerin yan bölümlerinde istiridye kabuğu motifi dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 97). Yapının taç kapı bölümünde dikkat çeken bir diğer süsleme unsuru ise sütuçe kaidesinde yer alan zar süslemesidir (Fotoğraf: 98). Diğer süsleme unsuru ise daha önceden de bahsettiğimiz üzere mescid penceresinde bulunan kitabe bölümünde bir bordür içersinde yer almaktadır. Merkezden çıkarak farklı iki yöne doğru giden kıvrık dallar yarım daire oluşturarak, düğümlü rumiler ile sonlanmaktadır. Ayrıca dallar üzerinde düğümler yer almaktadır (Fotoğraf: 76).

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Zaviye yapısı 1998 ve 2005 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından geniş kapsamlı bir restorasyona tabi tutulmuştur (Menevşe, 2010: 53). Yapının inşa döneminden sonraki süreçte Osmanlı döneminde tamir gördüğü hakkında herhangi bir kayıt tada bilgiye rastlanmamıştır.

Elimizde bulunan Tokat Müzesi arşiv fotoğraflarını incelediğimizde yapı etrafında yaklaşık olarak 1 veya 1.5 metre düzeyinde toprak katmanının olduğu dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 99-100). Ayrıca zaviye yapısının genel durumunun oldukça kötü ve atıl bir vaziyete sahip olduğuda dikkat çekicidir. Fotoğraf arşivini oluşturan Besim Karagülle'nin yapı kapısı önündeki fotoğraf incelendiğinde yapının genel durumu hakkında kısmende olsa bilgi sahibi olunabilmektedir. 1993 yılında çekilen fotoğraflarda yapının üst örtü sisteminin büyük bir kısmının yıkık olduğu, daha önceki müze arşivinde bulunan genel görünüş fotoğrafında olduğu gibi ön cephe bölümününde toprak yığınının bulunduğu da görülebilmektedir (Fotoğraf: 101). Giriş cephesine baktığımızda ise üst örtüsünün toprak bir tabaka ile kaplandığı

ve taç kapı bölümünün kısmende olsa özgünlüğünü koruyabildiğini görebilmekteyiz (Fotoğraf: 102). Ancak giriş cephesindeki niş kemeri üzerinde taş ve arasına tuğla hatılı kullanılarak alınlık şeklinde bir görünüm kazandırıldığıda görülebilmektedir. Ayrıca giriş kapısında bulunan kemer bölümü ve diğer kısımlarının oldukça yıprandığı ve özelliğini yitirdiği görülmektedir.

Onarım sonrası çekilen fotoğraflar ve yapının günümüzdeki durumu incelendiğinde öncelikle bu giriş cephesindeki taç kapı bölümü ve kitabelik kısmındaki bozulma ve yıpranmalar büyük oranda onarım görmüş, yapının giriş cephesinin aslına uygun olarak restorasyonu ve bakımı yapılmıştır (Fotoğraf: 80-99-102). Giriş sofası bölümünde yer alan tonoz örtü sisteminin büyük oranda tahrip olduğunu görebilmekteyiz. Bu kısımda duvar süstemeleri ve tonoz örtü üzerinde bulunan sıva katmanı restorasyon çalışmalarında yeniden sıvanarak aslına en uygun şekilde onarımı gerçekleştirilmiştir. (Fotoğraf: 85-103)

Yapının doğusunda yer alan kubbeli ve tonoz örtülü sofa bölümüne baktığımızda ise arşiv fotoğraflarında duvar ve bubbe bölümlerinin kısmen yıkıldığı ve aynı şekilde sıva bölümlerinin diğer doğa olayları nedeniyle büyük oranda döküldüğü görülmektedir (Fotoğraf: 104-105-106). Ancak 2005 onarımı esnasında bu eksiklik ve bozulmalar giderilmiş, yapının kubbe kısmı ile eyvan bölümü sıvanarak üzeri tatlı kireç ile badanası yapılmıştır. Yapının eyvan bölümünü ile kubbesini ayıran sivri kemer uygulaması, özgün hali dikkate alınarak yeniden restore edilmiştir (Fotoğraf: 88-89-90). Aynı şekilde yapının mescid bölümü de arşiv fotoğraflarında da görüldüğü gibi büyük oranda hasar görmüş, mihrap ekseni ile birlikte kubbe bölümünün kısmen yıkılmış olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 107-108). Yapılan restorasyon çalışmasında yapının bu bölümüde taban kısmında yer alan taş döşeme bölümü tamamlanmış, duvar ile kubbe bölümünde yer alan kısmen çökmüş bölümleri onarılmıştır. Günümüzde zemin üzerine laminant parke döşendiği görülmektedir. Bu uygulama sadece yapının mescid bölümü ile sınırlı değildir. Yapının onarım sonrası diğer bölümlerinde de aynı uygulama ile karşılaşmak mümkündür (Fotoğraf: 86).

Yapının dış cephe ile ilgili arşiv fotoğraflarını incelediğimizde günümüzdeki yapı özelliği ile önceki döneme ait olan, arşiv fotoğraflarında karşımıza çıkan yapı arasında ciddi farklılıkların olmadığı görülmektedir. Dış cephe uygulamasında yapının özgün hali göz önünde bulundurularak köşelerde yer alan kesme taş uygulamasının yapıldığını görebilmekteyiz (Fotoğraf:72-101-109). Bunun amacı Tokat'ın deprem bölgesi olmasından dolayı yapının uzun ömürlü olması amaçlanmış, meydana gelecek herhangi bir doğal afette en az hasarla yapıyı kurtarma çabası güdülmüştür. Üst örtü sistemi fotoğraflardan da anlaşılacağı üzere düz çatı bölümleri alaturka kiremit ve toprak dolgu ile kaplanmıştır. Yapının kubbe bölümlerinde herhangi bir kaplama uygulamasının olmadığı görülmektedir. Arşiv fotoğraflarında detaylı bir görüntü olmaması nedeniyle emsal yapılar üzerinden üst örtü sistemi hakkında fikir yürütülebilmektedir.(Fotoğraf: 102) Günümüzde yapının üst örtüsü tamamen kurşun kaplama ile kapatılmıştır. Çatı kenarlarına önceki bilgi ve belgeler ışığından yolaçıkılarak çörtenlerin eklendiği görülmektedir (Fotoğraf: 110-111).

3.1.4. Sünbül Baba Zaviyesi

Katalog No: 4

Yapının Banisi: Hacı Abdullah oğlu Sünbül

Yapım Tarihi: H. 691/ 1292

Çizim No: 19-26

Fotoğraf No: 112-201

İnceleme Tarihi: 10 HAZİRAN 2017

Kadastral Durum

Pafta: 23

Ada: 267

Parsel: 9

Koordinat Bilgileri: 40 º 19' 15.38" K / 36 º 33' 05.41" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Sünbül baba zaviyesi Gazi Osman Paşa Bulvarı üzerinde, Gökmedrese'nin 200 metre kadar kuzeyinde yer almaktadır (Çizim: 19), (Fotoğraf: 112). Yapının inşa kitabesi, giriş kapısında bulunan mukarnaslı kavsara bölümünün altına yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 113). Zaviye yapısı H. 691 / M. 1291-1292 yıllarında Sultan II. Mesud zamanında, Muineddin Pervane'nin kızının azatlı kölesi olan Sünbül bin Abdullah tarafından inşa ettirilmiştir (Önkal, 1996:296). Kitabe bilgilerinde Munieddin Pervane'nin kızının isminin Safiyeddin olduğu ve ayrıca Albert Gabriel'de aynı şekilde bu zaviye yapısının Muineddin Pervane'nin kızı, Safvat al-dîn'in azatlı kölesi Abdullah oğlu Sünbül tarafından inşa edildiğini belirtmekmiştir (Savaş,1994:199-208). Günümüzde yapı Tokat Müftülüğü tarafından Aile Rehberlik ve Dini Hizmetler ofisi olarak kullanılmaktadır.

Yapının inşa kitabesinin çevirisi şöyledir (Fotoğraf: 114):

"Kâle'llâhu te'âlâ ve mâ tükaddimû li-enfisiküm min hayrin tecidûhu'inde'llâhi hüve hayran ve a'zame ecran ve'stağfiru'llâhe tevessele bi-inşâ'i hâze'l-makâmi'l-mübâreki'l-müsemmâ dâru's-sulehâ ila'llahi te'âlâ fi-zemeni's-Sultâni'l-a'zami gıyâsi'd-dünyâ ve'd-dîn Mes'ûd ibni Keykâvüs halleda'llâhu devletehu atîku'l melike-ti'l-mu'azzamati'l-mutahharati'l-mükerreme ile't-tarafeyni'n-ne-sîbeti'l-ebeveyni safveti'd-dünyâ ve'd-din binti'l-emîri'l-mağfûri Mu'înü'd-dîn Pervâne rahimehu'llâhu ve ebkâhâ zeynû'l-hâcci ve'l-harameyn Sünbül bin Abdullah tekabbela'llâhu minhü fi-seneti ihdâ ve tis'îne ve sitti mi'e."

"Kendiniz için yaptığınız iyiliği daha iyi ve daha ecir olarak Allah katında bulursunuz. Allah'tan bağışlama dileyiniz."(Mümezzil Suresi:20. Ayet) " Sultan-ı A'zam Gıyaseddin Mesud bin Keykavus (Allah hükmünü baki kılsın) ve mükkerrem-mutahhar olan Melike-i Muazzama zamanında H.691/M. 1291-1292 yılında inşa edilip adına Darü's-sülaha denilen bu mübarek makamla Allah'a yaklaş. Ayrıca akraba olan ebeveyn Emir Muinu'd-devle Pervane'nin kızı Safvetüddünya (Allah rahmet etsin) ve Harameyn'in süs olan Sünbül bin Abdullah (Allah ondan kabul etsin)'a yaklaş" (Mercan ve Ulu, 2003: 22)**.**

Yapı, H. 859/ M. 1455 tarihli *Tokat Tahrir Defteri***'**nde adı geçen hankâhlar arasında yer almaktadır. Yine H. 984 / M. 1576 tarihli *Defter-i Evkâf-ı Rum'da* Tokat'taki zaviye vakıfları arasında *"vakf-ı zâviye-i merhûm Sünbül Ağa"* ismiyle vakıf kayıtları yer almaktadır (Emir, 1994:52).

Benzer yapı örneklerindeki inşa kitabelerinde yer alan *"dâr'us-sulehâ"***,** *"dârü'l-ilm ve'l-amel"* ifadeler incelendiğinde çoğunlukla bu yapıların zaviye yada hankâh olarak adlandırıldığını görebilmekteyiz. Bunun en geçerli örneği ise Celâleddin Karatay'ın Antalya'da inşa ettirdiği H. 648 / M. 1250-1251 tarihli yapının kitabesinde *"dâr'us-sulehâ"* ifadesi ile birlikte 13. yüzyıl vakıf kayıtlarında *"hankâh"* olarak geçmesi dikat çekicidir (Turan, 1948:82-83). Niksar'da bulunan Ahi Pehlivan tarafından inşa ettirilmiş ve H. 723 / M. 1323 tarihli vakfiye belgesinde yapı hem *"zaviye"* hem de *"dâr'us-sulehâ"* olarak adlandırılmaktadır. Bu vakfiye

belgesinde, zaviyenin tarikat şeyhi ile tarikat kurallarına göre terbiye görmüş olan ve şeriat kurallarının zahirî hükümlerine göre devamlı olarak ibadetlerini yerine getirmeye çalışan sulehâü's-sûfiyenin ikâmet etmesi için inşa edilmiştir (Yediyıldız, 1987:283-284). Dâr'us-sulehâ tanımlamasına baktığımızda Anadolu coğrafyasında birçok örnekte yine karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple bu kavram Sünbül bin Abdullah yapısı için de geçerli olmaktadır.

Vakfiye gelirlerinin incelediğimizde ise 1325 yılında Beğler Çelebi isimli bir devlet adamının yaptığı vakıf ve ayrıca 1292'de kurulmuş olan bu zaviyenin tek gelir kaynağının bu vakıf olduğu bilgisi yer almaktadır (Savaş, 1994: 203).

Araştırma sonucu ele geçen 1835 tarihli iki adet muhasebe kaydında, 1576 tarihli Evkaf Defteri'ndeki bilgilerin aynısı olduğu tespit edilmiştir. Ek olarak kayıt defterinde şu ifadeler de yer almaktadır:

"Sivas Sancağı'nda Kuştaş Nahiyesi'nde Karye-i İsa ve Mezraa-i Yaşköy ve Mezraa-i Musa ve Mezraa-i Yaplak. Mezraa-i mezburlar mezkur İsa Karyesi'ne tâbidir., hâsıl: 10.000" şeklindedir.

1576 tarihli vakıf kayıtlarını incelediğimizde zaviye gelirlerinin azalması nedeni ile mescid gelirinin arta kalanını ihtiyaç sahiplerine dağıtılması kararının verildiği kayıt edilmiştir. 600 akçe olan bir bahçenin geliri de bu zaviyeye tahsis edilmiştir (Üstek, 1985:183-184). Ayrıca vakıf defterindeki bulunan kayıtlarda farklı konumlardaki bahçelerin bulunması nedeni bu yerlere *bağçe-i çardivar* yani (etrafı duvarla çevrilmiş bahçe) deyimi kullanılmıştır. Yapının önceki arşiv ve vakıf kayıtları incelendiğinde etrafı çevrili bir bahçe içerisinde yer aldığı tahmin edilmektedir (Emir, 1994:53-54). 1835 tarihli belgelerde mezra sayısı 1576 yılına ait belgelerle karşılaştırıldığında iki olduğu görülmektedir. Bu durumda vakfiye belgelerinde kayıtlı olan Hisarcık veya Ertoğdu mezralarından birisinin elden çıktığı anlaşmaktadır (Savaş, 1994:203). Evkaf Defteri'nde *"hâsıl"* olarak kayıt altına alınan gelir miktarının 1835 yılında da değişmediği ayrıca 10.000 akçe geliri olan İsa Karyesi ve tabi olan mezraaların bu gelir miktarına ilave edildiği birgisi yer almaktadır. Yine ele geçen 1836 tarihli mufassal defter kayıtlarında Hoca Sünbül

Zaviyesi'ne ait olan Hergele Karyesi'nin gelirleri ayrıntılı olarak belirlenip, toplamı 3200 akçe olarak tespit edilmiştir. Anlaşılacağı üzere yukarıda bahsedilen mâlikâne gelirinin 420 akçe olduğu anlaşılmaktadır. Arşiv belgelerinden de anlaşılacağı gibi köyün toplam gelirinden elde edilen 3200 akçenin 420 akçesinin mâlikâne sahibine ayrılmış miktar olduğu anlaşılmaktadır (Savaş, 1994:204).

1906-1914 yılları arasında tutulan muhasebe defteri incelendiğinde yıllık gelir miktarının 806 kuruş olduğu, bunun 400 kuruş gibi bir bölümü dergâha bağlı dükkânlardan toplanan kira geliri olduğu belirtilmiştir. Geriye kalan 406 kuruş ise söz konusu muhasebe kayıtlarında *"Tahmis Bedeli"* olarak ifade edilmiştir (Savaş, 1994: 204). Söz konusu belgelerde sekiz yıllık dönemde bu gelirlerin değişmeden devam ettiği görülmektedir.

Zaviye gideri olarak dergâh ve türbe tamiratı, yağ ve mum masrafı, maaş-ı muharrer ve harc-ı muhasebe (Vakıf Muhasebecisi ve Vakıf Nezâreti Hazinesi'ne ödenen vergi) ile türbedar ve zaviyedar olan şahıısların aldığı maaşları gösterilmiştir. Zaviye vakfı bünyesinde 1 zaviyedar, 1 mütevelli ve 1 mescid imanının görev yaptığı kaydı bulunmaktadır. Ayrıca Hacı Hasan Baba'nın zaviye şeyhliği ile birlikte türbedarlık görevini de üstlendiği bilgisi bulunmaktadır. Hacı Hasan Baba ile birlikte Mehmed Şükrü Efendi'nin yıllık maaş ücreti 150 kuruştur. 1867 ve sonraki senelere kadar bu miktarın 115 kuruş daha artışta olduğu görülmüş ve 1867 yılı sonrası bu kayıtlarda yer almamıştır (Savaş, 1994: 204-205). 1325 tarihli vakfiye belgesinde tek görevli zaviye şeyhi olarak kayıtlıdır. Gelir dağılımı ise ilk etapta ikiye bölünmüştür. Yarısı zaviyeye gideri yarısı ise burada görev yapan kişiye aktarılmıştır. Zaviyeye aktarılan ödenek ise yine üçe bölünmüş üçte biri zaviye şeyhine üçte ikisi ise ihityaç sahiplerine dağıtılması kararı yer almaktadır. 1835 tarihli vakıf kaydında da bu esaslar üzerinden dağıtımı yapılması beyan edilmiştir (Savaş, 1994: 204). 1910 yılından sonraki dönemlerde sadece türbedar ve zaviyedarlık görevlerini tek bir kişinin yürüttüğü ve iktisadi, sosyal ve dini görevlerin tamamını kendi bünyesinde toplandığı bilgisi bulunmaktadır (Savaş, 1994:203-205).

Evliya Çelebi kaleme aldığı Seyahatnamesi'nde yapı hakkında şu şekilde bahsetmektedir:

"Şehrin kuzey tarafında aşağı bağ ve bahçeler içinde Sümbülle Baba Sultan Tekkesi Allah sırrını aziz etsin. Bizzat Hazret-i Sultan Hacı Bektaş burada oturup Sümbüllü Sultan-ı post sahibi etmiştir. Tâ kefere asrından beri Bektaşî tekkesidir. Tamamen dutluk, salkımsöğüt ve türlü meyve ağaçları ile bezenmiş bir İrem tekkesi ve direkli İrem Bağları gibi derviş tekkesidir. Bunlar Gazi Hudavendigâr zamanında vefat eylemişlerdir. Anayol üzerinde bir dut ağaçlı bahçesi içinde bir mesiregâh tekkede yatmaktadırlar ki hâlâ gönül erbabının nazargâhıdır" (Kahraman, 2010:93-109)**.**

Mimari Özellikler

Zaviye, doğu-batı ekseninde kubbeli bir sofa ile tonozlu bir eyvan bölümünden oluşmaktadır. Ayrıca yapı planı incelendiğinde batı ve kuzey tarafına yerleştirilmiş olan odalar ve eyvana bitişik bir türbeden oluşmaktadır (Çizim: 20).

Giriş kapısı geniş çerçeveli ve inşa malzemesi mermer olan, mukarnas kavsaralı bir taç kapı içerisinde yer almaktadır. Merkezde yer alan asıl giriş açıklığı üzerinde basık sivri kemer uygulaması mevcuttur. Kapı üst kemeri incelediğimizde geçmeli şekilde oluşturulmuş renkli taş işçiliği görülmektedir (Fotoğraf: 115-116). Taçkapı bölümünün dış kenarları ise üçlü kaval silme demeti ile vurgulanmıştır. Halef Sultan Zaviyesi'nde olduğu gibi bu kapı örneğinde de yan kısımlarda yarım daire planlı, kubbe içleri palmet ve rumi süslemelerle doldurulmuş niş bölümleri yer almaktadır (Fotoğraf: 117-118-119). Taçkapının genel düzenini incelediğinde mermer blokların düzenlilik açısından bozuk olduğu ve dizilimlerinde kaymalar mevcut olduğu dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 115). Bunun sebebi ise 1908 yılında yapılan onarım esnasında bu bölümün tamamen sökülüp yeniden yerine yerleştirilmesi sonucu bozulmaların meydana gelmesidir (Emir, 1994:55).

Yapının taban bölümü taş malzemeden inşa edilen duvar içerisine yerleştirişmiş taş bloklara oturtulmuştur (Fotoğraf: 115). Yapının genel yerleşkesi incelendiğinde, yaklaşık 20 metre uzunluğunda bir taban platformuna sahip olduğu görülmektedir. Bu platform bölümünün 1960'lı yıllarda yapılan yol çalışmalarında alçaldığı ulaşılan arşiv fotoğraflarında ve yapılan kot çizimlerinden de

anlaşılabilmektedir (Fotoğraf: 120-121), (Çizim: 21). Zemin yerleşkesinin diğer örnek yapılar incelendiğinde zaman içerisindeki değişim miktarını tahmin edebilmek mümkün olabilmektedir. Zaviye yapısı ile aynı güzergâh üzerinde Pervane Dârüşşifası 1277 (Gök Medrese), (Fotoğraf: 122) 1314 tarihli Nureddin İbn-i Esentimur Türbesi'nin (Fotoğraf: 123) doğuya bakan taşkapı girişleri dikkate alındığında bu seviyenin zaman içerisinde ne kadar değiştiğinin kanıtıdır. Bu değişim Ebû Şems Hakâhı ve Halef Sultan Zaviyesi içinde geçerli bir durumdur. Diğer yandan 1631 tarihli Taş Han (Voyvoda Hanı), (Fotoğraf: 124) bugünkü yol seviyesine yakın oluşu, zeminin tahmini 350 yılda yaklaşık 3 metre kadar yükseldiğini kanıtlamaktadır. Bu bakımdan, yol tarafına yerleştirilen taçkapının daha önceden tasarlandığı fikrini vermektedir.

Yapının ana koridoruna dört basamaklı bir merdiven ile inilmektedir. (Fotoğraf: 125). Koridorun kuzeyinde yer alan basık şekilde yapılmış iki adet bölme yer almaktadır. Bodrum bölmelerini ayıran duvarlar ise giriş katının arka duvarı olarak tasarlanmış ve üst kat döşemesine kadar yükseltimiştir. Günümüzde bu iki bölüm mutfak ve depo olarak kullanılmaktadır (Fotoğraf: 126-127). Koridor devamında, üzeri tonoz örtülü küçük bir mekân karşımıza çıkmaktadır. Batı duvarında mekân aydınlatılması için kare formda küçük bir pencere bulunmaktadır (Fotoğraf: 128-129). Günümüzde bu mekân, küçük bir oturma odası olarak kullanılmaktadır.

Yapının sofa bölümüne koridorun solunda yer alan basık kemerli bir kapıdan giriş yapılmaktadır. Giriş kapısı sövesi kesme taş malzemeden yapılmıştır (Fotoğraf: 130). Sofa bölümünün merkezinde bir kubbe ve tonoz örtülü bir mekân ile birleştirilmiştir. Kubbe geçişi Türk üçgeneleri ile yapılmış, merkezinde bir aydınlık feneri mevcuttur. Yapının sofa kubbesi türbe kubbesi gibi kesme taş malzemeden inşa edilmiştir (Fotoğraf: 131-132-142). Devamında yer alan eyvan bölümünde doğu cephesinde dikdörtgen bir tepe penceresi (Fotoğraf: 133-134) ile birlikte yapının güney cephesinde, içten sivri kemerli dıştan dikdörtgen formlu üç adet daha pencerenin bulunduğu görülmektedir. Bu pencere bölümleride yapının giriş kapısının söveleri gibi kesme taş malzemden yapılmıştır (Fotoğraf: 135-136-137). Merkezi

kubbe bölümünün devamında yer alan tonoz örtülü eyvan bölümü kemeri kubbe eteğinde itibaren başlatılmış ve diğer kapı ve pencere bölümlerinde olduğu gibi kesme taş malzemeden yapıldığı görülmektedir (Fotoğraf: 138). Yapının güneybatı köşesinde yer alan türbe bölümüne bu eyvanın gübeybatı köşesinde yer alan kapıdan geçiş sağlanmaktadır (Fotoğraf: 139). Tübe bölümü üzeri kubbe ile örtülüdür. Kubbeye geçiş öğesi sofa bölümünde de olduğu gibi Türk üçgenidir (Fotoğraf: 140-141). Yapıya bitişik olarak inşa edilmiş kare planlı türbe bölümünde bir diğer dikkat çekici özellik ise ön cephe bölümünün kesme taş malzemeden, diğer cephelerin ise moloz taş malzemeden inşa edilmiş olmasıdır (Fotoğraf: 140). Doğu, güney ve batı cephelerinde birer adet dikdörtgen pencere olduğu görülmektedir. Türbenin ön cephesi olan kuzey cephe bölümünde yer alan pencerenin dış cephe alınlığında yan yana üç adet altıgen geometrik şekil yer almaktadır (Fotoğraf: 140). Diğer güney ve batı cephesinde yer alan pencere bölümleri ise dıştan dikdörtgen (Fotoğraf: 144-146) olup batı cephedeki pencere ise içten sivri kemerli formda yapılmıştır.(Fotoğraf: 145) Türbe bölümünde kripta bulunmadığı için ahşap bir sanduka yerleştirilmiştir.(Fotoğraf: 147)

Yapının genel planını incelediğimizde batı cephesinde günümüze kadar gelememiş olan, tonoz örtü sisteminin başlangıç bölümü kalmış bir odanın varlığı daha tespit edilmiştir (Fotoğraf: 148-149). Restorasyon esnasında bu bölümü belirtmek amacıyla doğu duvarına tonoz örtü sisteminin kemeri vurgulanmıştır (Çizim: 22). Zaviye yapısının bu bölümüne giriş merkezi sofanın batı duvarında, içten dikdörtgen dıştan yuvarlak kemerli bir kapıdan sağlanmaktadır (Fotoğraf: 150-151).

Zaviye yapısının cephe düzenlemesini incelediğimizde en dikkat çekici unsuru taç kapı bölümüdür (Fotoğraf: 115). Daha önceden de belirtildiği gibi taç kapı inşa malzemesi mermerdir. Kapı üzerinde bulunan süsleme kompozisyonlarını incelediğimizde en dış kenarları üçlü kaval silme demeti ile vurgulanmıştır (Fotoğraf: 153). Silme demeti üst bölümde dilimli bir sütun başlığı sonrası tek bir silme olarak devam etmektedir. Daha iç kısımda ise akantus yaprağından oluşan bir bordür kuşağı daha yer almaktadır (Fotoğraf: 153). Tokat Müzesi'nde yer alan eser

kayıt defterini kaleme alan Besim Karagülle ise bu kuşak bölümüne *"Kenker akant yaprağı"* şeklinde bir tanımlama yapmıştır (Fotoğraf: 154). Taç kapı merkezinde yer alan giriş açıklığı üzerinde mukarnas kavsara bölümünün yer aldığı görülmektedir. Mukarnas kavsara bölümünun ise belirli kademelerde istiridye kabuğu formunda içlerinin doldurulduğunu görebilmekteyiz (Fotoğraf: 155). Kavsara bölümünün sağ ve sol yanında, kazıma tekniğinde kufi yazı formuna sahip *"Ali"* lafzı yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 156-157). Taç kapının iç köşeleri lotus ve palmet motif bezemeli başlıklara sahip iki adet sütunçe ile yumuşatılmıştır (Fotoğraf: 158-159-160). İnşa kitabesi ile kapının üst kemeri arasında palmet ve lotuslardan oluşan bir kuşak yer almaktadır. Ayrıca bu kuşak bölümü kapının yan duvarlarına doğru bir bant şeklinde devam etmektedir (Fotoğraf: 161-162). Giriş kapısının iki yanında Halef Sultan Zaviyesi'nde olduğu gibi birer adet niş bölümü yer almaktadır. Burada dikkat çekici unsur ise niş kubbelerinin palmet ve rumi motifler ile doldurulmuş olmasıdır (Fotoğraf: 163-164). Niş içerisinde bulunan kompozisyonlara baktığımızda alt palmet sapının, ikiye ayrılarak palmet motifine çerçeve oluşturmuş ve taç yaprak bölümünün üzerinde birleşerek tekrar ikinci palmet motifinin sap kısmını meydana getirmiştir. Merkezde yer alan palmetin taç yaprağından çıkan kıvrık dallar farklı iki yöne doğru ilerletilmiş ve boşluklar doldurulmuştur. Yukarıdaki merkezde yer alan palmetin taç yaprağından çıkan kıvrık dallar farklı iki yöne doğru ilerletilmiş ve yine aynı şekilde üst bölümdeki boşluk kısımlar doldurulmuştur. En üst bölümde merkezde yer alan palmet motifinin taç yaprağından çıkan dallar aşağıya doğru oval bir şekilde kıvrım yaparak palmet motifi ile sonlandırılmıştır. Alttaki palmet motifinin sap kısmında ve taç yaprağından çıkan sap üzerinde, dilimli geniş yaprakların yer aldığı görülmektedir. Köşelik bölümlerin boş kalmaması amacıyla yine aynı şekilde palmet ve rumilerden oluşan bir kompozisyon görülmektedir (Fotoğraf: 165). Yan nişler üzerinde yer alan enine dikdörtgen şeklindeki panolarda nöbetleşe olarak oluşturulmuş geometrik bezemeler yer almaktadır (Fotoğraf: 166).

Cephe düzeni incelenediğinde taç kapı haricinde dikkat çekici bir özellik görülmemektedir. İnşa malzemesi çoğunlukla moloz olup, yapının köşe bölümlerinde diğer yapılarda olduğu gibi kesme taş uygulaması görülmektedir. Giriş cephe bölümü olan doğu cephesi incelendiğinde yapının birinci kat bölümünü çift kanatlı

dikdörtgen pencereler ile hareketlendirilmiştir (Fotoğraf: 167). Esasen yapının üst bölümü 1908 yılında geçirdiği onarım sonrası son şeklini aldığı bilgisine ulaşılmaktadır. Ayrıca ön cephe bölümünde diğer dikkat çekici unsur ise sağ alt köşede yer alan niş benzeri bölümdür (Fotoğraf: 168). Kesme taş malzemeden yapılan bu bölüm 1983 yılında çizilmiş olan rölöve planında da bir havalandırma bacası şeklinde çizimde yer almaktadır (Çizim: 23). Günümüzdeki mutfak bölümünün havalandırma bacası olarak kullnılmaktadır(Emir, 1994:57).

Yapının kuzeyinde yer alan iki katlı bölüme ise kuzey cephede yer alan ve merdivenle ulaşım sağlanan bir kapıdan yapılmaktadır. İkinci kat giriş yanlarında ise kare formda iki adet pencere bulunmaktadır. Giriş kapısı üzerinde ise kırma çatı formunda ahşap malzemeli bir sundurma bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 169). Kapı solunda kesme taş malzeme ile oluşturulmuş kolon bölümleri yer almaktadır. Sol üst köşeye baktığımızda, kapı üzerinde küçük boyutlu çıkma yerleştirilmiştir. Caddeyi daha rahat görmek ve mekân aydınlığını artırmak amacı ile çıkmanın ön ve yan cephelerinde dikdörtgen boyutlarda pencereler yerleştirilmiştir. Ayrıca çıkma üzerinde bulunan pencereler ile aynı eksende sağ ve sol bölümlerde ikişer adet pencerenin bulunduğu görülmektedir.

Batı cephe bölümüne baktığımızda çıkıntı yapmış kare planlı moloz taş malzemeden oluşturulmuş bir mekân daha bulunmaktadır (Fotoğraf: 170). Plan üzerinde koridor sonunda yer alan ve günümüzde oturma odası olarak kullanılan bu mekân küçük boyutlu kare bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Çizim:20),(Fotoğraf: 171). Günümüzde bu mekânın üst kat bölümü ise oturma yeri olarak tasarlanmıştır. Köşe bölümlerinde de yine diğer bölümlerde olduğu gübü kesme taş uygulaması görülmektedir.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Restorasyon çalışmaları ile ilgili kayıtlar incelendiğinde ilk olarak Şer'iiye Sicil kayıtlarında zaviyenin onarım kayıtları yer almaktadır. 17 Şaban 1233/ 22 Haziran 1818 tarihli kayıt bilgisine göre, Sivas Valisi Hacı Ali Paşa tarafından verilen emir doğrultusunda, gönderilen heyetin incelemeleri üzerine keşif yaptırılmış ve Sünbül Baba türbe ve zaviye bölümü tamir edilmiştir (Emir, 1994: 54). Hicri 1323 tarihli diğer bir onarım kayıt bilgileri incelendiğinde ise şu ifadeler ile karşılaşılmıştır:

"*Sünbül Baba türbe ve zaviyesi tamir edildi. Zaviyenin kapısı bugün görüldüğü gibi yüksek değilmiş. Sel sularının getirdiği topraklarla o civar yükselince kapı aşağıda kalmış. Taşlarını numaralayarak sökmüş, yol seviyesine çıkarmışlar. Bugün de aksi yol seviyesini indirince kapı yüksekte kalmıştır. Yani ilk haline çevirmek gerekiyor. Bu tamir sırasında bugün maliyece kiraya verilen ev de yapılmıştır"* (Cinlioğlu, 1951: 52, Emir, 1994: 54-55)**.**

Cumhuriyet döneminde ise 1980 li yılların başında kısmi olarak bakıma alınmış ancak 2004 yılında, zaviye yapısı detaylı bir restorasyon çalışması ile onarımı yapılarak günümüzdeki durumuna getirilmiştir. 1980 öncesi arşiv fotoğrafları incelendiğinde yapının dış çephe bölümünün ve genel durumunun oldukça atıl ve kötü durumda olduğu anlaşılmaktadır (Fotoğraf: 172-173). Aynı zamanda mimari doku özellikleri dikkatli olarak incelendiğinde, yapı üzerinde çeşitli ekleme ve yıkımların olduğu elimizde bulunan arşiv fotoğraflarını günümüzdeki fotoğraflar ile karşılaştırdığımızda açıkça görebilmekteyiz (Fotoğraf: 174-175). Güney bölümden başlamak üzere türbe bölümüne baktığımızda günümüzdeki pencere bölümünün büyük bir kısmının toprak altında kalması nedeni ile orijinal pencere bölümünün üzerindeki kesme taş örgü bölümü kesilerek küçük boyutlarda kare bir pencere bölümünün açıldığı görülebilmektedir (Fotoğraf: 176-177). Restorasyon çalışması sonrası bu pencere uygulaması kaldırılmış ve daha sonraki dönemlerde yapı etrafında bulunan toprak katmanın temizlenmesi ile türbe bölümünün asıl pencere kısmı ortaya çıkarılarak üst bölümde açılan diğer küçük pencere kapatılmıştır (Fotoğraf: 141). Türbe bölümünün doğu cephesinde yer alan

pencere sistemini günümüzde incelediğimizde dikdörtgen bir çerçeve içerisine yerleştirilmiş, içten ve dıştan dikdörtgen forma sahip bir pencere açıklığına sahiptir. Pencere alınlık kısmında üç adet yan yana konumlandırılmış altıgen taş oyma şekilleri yer almaktadır. Türbenin güney cephe bölümünü incelediğimizde ise önceki dönem fotoğraflarında, belgelenen güney cephe penceresinin moloz taş örgü ile kapatıldığı görülmektedir. Bu pencere bölümüde aynı şekilde güney cephede yer alan pencere bölümü gibi kesme taş malzemeden oluşturulmuş çerçeveye sahip olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 143-176). Ancak bu pencere bölümü arşiv fotoğraflarından da görüldüğü gibi kapatılmış vaziyettedir. Ayrıca kubbe etrafında tuğla malzemeden oluşturulmuş olan bir duvar bölümün de yer aldığı dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 143). Türbe devamında baktığımızda yapının güneybatı bölümünde kerpiç dolgu ahşap hatıllı ve dikdörtgen pencere bölümlü bir mekânın yerleştirildiği görülmektedir. Mekan bölümü bir platform şeklinde olup batı cephe bölümünden çekilen arşiv fotoğrafı incelendiğinde ise bu bölümün yaklaşık 1 metre kısmına kadar moloz taş malzemeden oluşturulmuş duvar üzerine kerpiç duvar bölümünün eklendiği görülmektedir (Fotoğraf: 175). 2004 restorasyonu sonrasında yapıyı incelediğimizde bu mekân kısmı kaldırılmış olup, sadece temel duvarları ile üst örtü bölümünün bir kısmı günümüze kadar ulaşabilmiş olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 148-149). Zaviye yapısının merkezini oluşturan sofa kubbe bölümü üzerinde de yine türbe uygulamasında görülen toprak kaplamanın olduğu görülmektedir. Ancak sofa bölümünde duvar inşasında daha önceden de belitildiği gibi moloz taş malzeme kullanımı mevcut oluş kesme taş malzeme sadece köşe bölümlerde ve kubbe bölümünde kullanılmıştır. Bunun amacı ise deprem ve diğer doğal afetlere karşı aynı zamanda yapının kubbesinin çökme durumuna karşı bir tür önlem alınması ihtimalidir (Fotoğraf: 173). Yapının bu bölümünde yer alan doğu cephesindeki pencere uygulaması günümüzde de aynı şekilde bulunmaktadır.

Günümüzde dini rehberlik bürosu şeklinde hizmet veren (Fotoğraf: 167-169) ve zaviye yapısının kuzeyinde bulunan iki katlı bitişik bölüm incelendiğinde önceden de bahsedildiği üzere duvarların bağdadi çıta uyguaması ile inşa görülmektedir. Bu uygulama incelendiğinde ise özellikle geç dönem yapılarında ağaç direkler üzerine çakılmış olan çıtalarla ya da kamışlara sıva vurularak yapılan, duvar veya çatı sistemi

olarak karşımıza çıkmaktadır. Çıta ebatları ise 1 cm. kalınlıkta 2-3 cm. genişlikte ve üzerine çamur sıva kaplama şeklinde, ana ahşap taşıyıcı üzerine çakılmak suretiyle oluşturulmuştur. (Hasol, 2010:61) Ancak arşiv fotoğraflarında restorasyon öncesi duvar üzerinde büyük oranda sıva katmanlarının döküldüğü görülmektedir. İkinci kat çıkışı ise günümüzde olduğu gibi kuzey cephede bulunan cumbalı bölümün sağ alt köşesinde yer alan tek kanatlı ahşap bir kapı ile sağlanmaktadır. Yapının zemin kat bölümü ise ahşap hatıllı kerpiç dolgu ile inşa edildiği anlaşılmaktadır (Fotoğraf: 173-174). Üst örtü sistemi ise ahşap çatı ve alaturka kiremit kaplıdır. Restorasyon sonrasıda bu mekân bölümünde herhangi bir dış cephe değişikliğinin yapılmadığı ve aslının korunarak restorasyon çalışmalarının yürütüldüğü dikkat çekmektedir.

Zaviye yapısının en dikkat çekici unsuru olan giriş kapısı incelendiğinde önceki 1908 tarihli onarım sırasında yerinden sökülerek, tekrar aynı şekilde birleştirildiği için arşiv fotoğraflarında da genel dizilimin ciddi derecede bozuk ve dengesiz olması dikkat çekmektedir. Önceki dönemlerde bahsedilen toprak birikmesi sonucu yapının taç kapı bölümü taşları numaralandırılarak sökülmüş ve tekrar birleştirilmek sureti ile yeniden inşa edilmiştir. İste bu sebeple giriş kapısı genel düzeni bozuk ve taç kapının tamamını oluşturan parçaların kayma yaptığı arşiv fotoğrafından ve günümüzdeki durumundan da anlaşılabilmektedir (Fotoğraf: 115-155-179-180). 2004 yılında yapılan restorasyon çalışmalarında bu taç kapı bölümünün genel düzeninde herhangi bir değişiklik yada müdahale söz konusu olmamıştır. Bunun sebebi ise elde edilen bilgiler ışığında incelendiğinde, daha fazla deformasyon ve genel kompozisyonun bozulmaması ve aslının korunmasına yönelik olduğu görüşü hakimdir (Fotoğraf: 115).

İç mekân arşiv fotoğrafları incelendiğinde ilk olarak koridor bölümüne baktığımızda duvar bölümlerinde herhangi bir sıvama veya sıva benzeri kaplama olduğu görülmemektedir (Fotoğraf: 189-190-191-192). Duvar bölümlerinin moloz taş malzeme ile inşa edildiği açık bir şekilde görülmektedir. Taş örgü sistemi arasına kireç harç ile yerleştirilmiş hatıl tuğlaları dikkat çekmektedir. Sofa bölümünü incelediğimizde sofa mekân duvarları moloz taş malzeme geçiş sistemleri tuğla malzeme kubbe bölümü ise kesme taş malzemeden yapıldığıda ayrıca günümüzdeki

yapı hakkında yapılan araştırma ve bilgileri doğrular nitelikte olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 193). Yapının iç mekân bölümünün sıvasız olması nedeni ile inşa malzemesi ve restorasyon sonrası durumu, bu arşiv fotoğrafları neticesinde daha kesin ve net bilgiler elde edilmesini kolaylaştırmıştır. Sofa bölümünün doğu kısmında yer alan eyvan bölümünün kemer kısmı, diğer zaviye örneklerinde de bahsettiğimiz üzere kesme taş malzemeden yapıldığı görülmektedir (Fotoğraf: 194-195). Sofa bölümünün batı duvar bölümünde sonradan kapatıldığı tahmin edilen iki adet birisi basık sivri kemer olmak üzere iki adet kemerin olduğu dikkat çekmektedir. Ancak bu kemerlerin hangi sebeple kapatıldığı bilgisine ulaşılamamıştır (Fotoğraf: 196). Sofa bölümünün güney duvarının önceden çekilmiş olan yine kayıtlı arşiv fotoğraflarına incelediğimizde duvar yükü hafifletimek suretiyle boşaltma kemeri tarzında kemerler yerleştirilerek duvar yükü hafifletilmiş ve herhangi deprem veya doğal afetlere karşı yapının dayanıklılığı hususunda önlem alınmaya çalışılmıştır (Fotoğraf: 197).

Araştırma esnasında yapı üzerinde yapılan incelemede çekilen ve belgelenen bölümler arşiv fotoğrafları incelendiğinde rstorasyon çalışmasının bakım ve onarım amaçlı yapıldığı ve günümüze kadar ulaşmış arşiv fotoğrafları incelendiğinde, sadece iç ve dış mekân bölümlerinin sıvanarak yapının genel görünüşü ve durumu sağlamlaştırmak amacı ile yapıldığı görülmektedir (Fotoğraf: 112-120-121). Dış cephe bölümünde ise günümüz ve önceki dönem arşiv fotoğrafları karşılaştırıldığında, büyük oranda günümüze orijinal olarak gelebilmiş yapı örneklerindendir. Sadece dış cephe bölümünde günümüze kadar deformasyona uğramış ve ciddi oranda sıva dökümü olması nedeni ile 2004 yılı onarımı esnasında yapının geneline sıva bakım çalışması yapılmıştır. Esasen günümüzdeki yapılan restorasyon çalışmasının yapı incelemesi esnasında çok detaylı ve başarılı bir restorasyon çalışması olmadığı görülmüş olup, iç mekân ve dış mekân bölümlerinde kısmen sıva dökülmesi görülmektedir. Özellikle eyvan ve sofa bölümüde görülen neme bağlı olarak oluşmuş olan deformasyonların yeni bir restorasyon çalışmasının gündeme getirilmesi gerekliliğini göstermektedir (Fotoğraf: 198-199).

3.1.5. Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi

Katalog No: 5

Yapının Banisi: Abdullah bin Muhyiddin

Yapım Tarihi: H. 717 / 1317

Çizim No: 27-37

Fotoğraf No: 202-262

İnceleme Tarihi: 07 Haziran 2018

Kadastral Durum

Pafta: 16

Ada: 91

Parsel: 39

Koordinat Bilgileri: 40 º 18' 29.02" K / 36 º 33' 16.54" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Zaviye yapısı Soğukpınar Mahallesi'nde Çay Dere yoluna kuzey yönünden bağlanan, Katipzade (önceki ismi Müfti) sokağında yer almaktadır (Çizim: 27), (Fotoğraf: 202). Türbesi ile birlikte mevcut olan yapı Abdullah bin Muhyi tarafından 1318 tarihinde yaptırılmıştır (Emir, 1994: 66; Akın, 2009: 75). Kuzey cephesinde bulunan giriş kapısı üzerinde üç satırlık bir inşa kitabesi mevcuttur (Fotoğraf: 203-204). Giriş kapısı üzerinde bulunan kitabeden haricinde, türbe bölümünün batı penceresi üzerinde üç satırlık ikinci bir kitabe, bu kitabenin hemen altında tek satırlık üçüncü bir kitabe daha bulunmaktadır (Fotoğraf: 208-209-210).

Kitabelerin çevirileri şu şekildedir. Kuzey giriş Kapısı üzerinde bulunan kitabe (Fotoğraf: 203-204):

"Tekarruben ila'llahi te'âlâ ve taleben li-merdâtihi ummira hâze'l- bina ve hüne darü'ş-şâkirîn ve me'vâ'z-zâkirîn fi- eyyâmi devletihi es-Sultânil-a zâm Ebû Sa'id ibni Olcaytû Sultân eyyeda'llâhu devletehu ve vüffika li-inşâ'ihi ad'afü ibâdi'llâhi Abdullah İbnü'l-Muhyî e'ânehu'llâhu bi-tevfikıhi fi-âşiri Reb'i'l-âhiri senete seb'ate aşera ve seb'ı mi'e."

"Bu bina Allah'a yaklaşmak ve onun rızasını kazanmak için zikredenlerin sığınağı, şükredenlerin yurdu olarak devlet-i Sultan-ı azam Ebusaid bin Olcaytu Sultan (Allah hükmünü baki kılsın) döneminde yapılmıştır. Bu binayı Allah'ın en zayıf kulu Abdullah bin el-Muhyî (Allah yardımcısı olsun) 10 Rebi'ü'l-ahir H.717 (22 Haziran 1317) tarihinde inşa etmeye muvaffak olmuştur" (Mercan ve Ulu 2003: 36)**.**

İkinci kitabe ise zaviye binasının batısında yer alan türbe bölümünün batı pencere alınlığında yer alan üç satırlık kitabedir (Fotoğraf: 205-206) Tercüme ve okunuşu şu şekildedir:

" ed- Dünyâ fâniyetün deniyyetün evvelühâ ümmiyetün ve âhiruhâ meniyyetün dehalne'd-dünya mudtarrîne ve ekamne fiha mütehayyirîne ve haracnâ minhâ kâhirîn. Rahime'llâhu men de'âli-bânîhi Abdullâh ibni Muhyî sâra fi't-turâbi yemhî büniye fi-seneti seb'a aşera ve seb'ı mi'e."

"Dünya geçici ve değersizdir; evveli ümit, sonu da ölümdür. Elimizde olmayarak geldik, orada şaşkın bir şekilde konakladık ve istemeye istemeye oradan çıktık. Bu binayı yaptıran Abdullah bin Muhyî'ye dua edene Allah rahmet eylesin. O şu anda çürütücü topraktadır. 717 yılında inşa edildi" (Emir, 1994: 66)**.**

Üçüncü kitabe ise türbe bölümünde yer alan ikinci kitabenin hemen altında tek satırlık olarak işlenmiş kitabedir (Fotoğraf: 207). Kitabenin tercüme ve okunuşu:

"Emera ve allâ ve rehale ve halâ".

"Emretti ve yüce yaptı, göç etti ve yerini boş bıraktı" (Emir, 1994: 66).

İnşa kitabesinde yer alan *"darü'ş-şâkirîn ve me'vâ'z-zâkirîn" (Allah'a şükredenlerin evi ve Allah'ı zikredenlerin sığınağı)* ifadesini incelediğimizde İlhanlı

Hükümdarı Abdullah bin Ebû Said'in tahta çıktığı 717 /1317 tarihinde Safer ayının ilk haftası veya ilk günleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Emir, 1994: 66). Ayrıca Abdullah bin Muhyî tarafından da inşa edildiği bilgisine de ulaşılmaktadır. Zaviye yapısını yaptıran baninin aynı yıl içerisinde öldüğü ve bu türbe bölümüne gömüldüğü verilen bilgiler arasında da yer almaktadır. Kitabe bilgileri incelendiğinde Abdullah bin Muhyî adıyla anılan başka herhangi bir belge veya bilgiye rastlanılmamıştır. Yeni dönem tarihçileri ve günümüz araştırmacıları bu yapıyı Abdülmuttalip Tekkesi, türbeyi ise Ahi Muhyiddin Türbesi olarak isimlendirmişlerdir.

Zaviye yapısı ile ilgili vakıf kayıtlarını araştırdığımızda ilk olarak karşımıza 984 / 1576 tarihli Defter-i Evkâf-ı Rûm'da yer alan bilgilerde üç adet vakıf kaydının bulunduğu görülmektedir. Vakıf gelirlerinin toplam miktarı ise 10988 akçe olarak hesaplanmış ve diğer mezra ve bahçe gelirleride bu yapının gider ve masrafları için ayrıca diğer miktarın 600 akçe olduğu bilgisine de ulaşılmaktadır. Vakıf kayıtlarında bir imam, bir hangâh görevlisi ve türbedar olmak üzere üç kişini de görev yaptığı görülmektedir (Emir, 1994: 68; Üstek, 1985: 191). Diğer vakfiye belgesi incelendiğinde Artukabad nahiyesine bağlı olan Sevdalı karyenin gelirleri ile birlikte bu karyeye bağlı diğer mezraların gelirlerinin tamamı bu yapıya aktarılmıştır. Ayrıca sadece Artukabad nahiyesine bağlı Taşlıpâre, Keklik, Çoraklık ve Çayaltı, İynecik karyelerinin gelirlerinin de tamamı bu zaviyeye aktarılmıştır. Vakfiye metninde geçen Tokat mülhakatanından Kazabad nahiyesinde kâin Kadı Ömer karyesi gibi bir yerleşim isminin geçmesi dikkat çekicidir. Bunun sebebi ise 14. yüzyılda bu isim altında toplanan bütün köy ve karyelerin aktif gelirleri bu zaviye yapısına aktarılmasıdır (Emir, 1994: 69).

Vakıf kayıtlarından edinilen bilgiye göre Yar Ali Çelebi Zaviyesi'nin Soğukpınar Mahallesi'nde bulunduğu, Muhyiddin Çelebi'nin de babasının yaptırdığı bu zaviye için Kışlacık adlı bir köyün gelirlerinin tamamını bu yapıya bağışladığı ve diğer detaylı bir bilgi ise bu köyden gelen gelirin köprü onarımında kullanıldığı kayıdı da bulunmaktadır. Metin devamında ise şu ifadeler yer almaktadır *" Tokat'ta Soğukpınar Mahalles'inde yer alan, Behzad Deresi'ne yakın konumda bulunan, bu dere üzerinden bir köprü ile geçilerek ulaşılan ve türbesi olan tek zaviye, Abdullah*

bin Muhyî Zâviyesi'dir." ifadeleri yer almaktadır. Bu sebeple zaviyeye gelen vakfiye gelirlerinin bir kısmı ile köprü tamiratı yapıldığı bilgisini doğrular niteliktedir (Üstek, 1985: 152).

Yapı, aynı zamanda Defter-i Evkâf-ı Rûm'da Soğukğınar Mahallesi'nde olduğu belirtilen tek zaviye yapısıdır (İpşirli, 1987: 64-68). Ayrıca 859 / 1455 tarihli Tokat Tahrir Defteri'nde ismi geçen Muhyiddin Çelebi Hankâhı da yine bahsi geçen zaviye yapısıdır. Arşiv kayıtlarında 1485-1574 döneminde Cincife nahiyesindeki bir köyün, 1574 yılında ise Venk nahiyesindeki iki köyün mâlikâne hisselerinin tamamı bu zaviyeye aktarılmıştır (Emir, 1994: 70-71). Diğer yandan bahsi geçen kayıt defterinde, vakıf kayıtlarında zaviyenin Muhyiddin ve Abdülmuttalip adlarıyla tanınmasına kaynak oluşturan bir tarihsel kaynak oluşturduğu tespit edilmiştir. İnşa kitabelerini incelediğimizde adı geçen Abdullah bin Muhyi adı yada lakabı hiç kullanılmamıştır. Bunun sebebi ise yaptıran kişinin kimliğinin gizlenmesi amaçlandığı akla gelmektedir.

Mimari Özellikler

Zaviye yapısı, giriş ekseneinde yer alan kubbeli bir sofa bölümü ve sofaya açılan bir eyvan ile sofanın iki yanında birer oda bölümü ve batı odasına bitişik olarak yapılmış bir türbeden oluşmaktadır (Çizim: 28). İnşa malzemesine baktığımızda türbe bölümü kesme taş malzeme, zaviye yapısının ana bina bölümü moloz taş malzeme ile inşa edildiği görülmektedir (Fotoğraf: 202). Giriş kapısı ise mermer malzemeden inşa edilmiş, basık kemerli ve taç kapının üst bölümünde inşa kitabesi yer almaktadır (Fotoğraf: 203-204). Yapının inşa kitabesi beyaz mermer, taç kapı bölümü ise gri mermer malzemeden yapılmış olması dikkat çekmektedir. Çerçeve bölümü ise kaval silmeler ile vurgulanmıştır. Giriş kapısından yapının direkt olarak sofa bölümüne girilmektedir (Fotoğraf:208). Yapının sofa kubbesine geçiş ise diğer zaviye yapısı örneklerinde olduğu gibi Türk üçgenleri ile sağlanmıştır (Fotoğraf:209). Kubbeye geçişte kullanılan bu üçgen kuşak bölümünün doğu, batı ve kuzeyinde sırlı çini mozaik bezemeli sivri kemerli birer sağır pencere bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 210-211-212-213). Bezeme kompozisyonu ise firuze çubuklar arasında patlıcan moru rengine sahip, altı köşeli yıldızlardan oluşan geometrik bir

bezemedir. Eyvan üst örtüsü tuğla malzemedir. Kubbe merkezinde diğer örneklerde karşılaştığımız aydınlık penceresi bulunmaktadır. Ancak bu yapı örneğinde aydınlık penceresinin daha geniş tutulduğu görülmektedir. Ayrıca aydınlık penceresinin en üst bölümü kaba yonu taş malzeme ile çerçevelenerek sınırlandırılmıştır. Yakın dönemde yapının geçirdiği restorasyon çalışması nedeni ile aydınlık penceresinin çerçeve üzeri ve kubbe bölümünün sıvalı olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 214). Merkezi kubbenin hemen altında sofa bölümünün ortasında, geç dönem özelliklerini yansıtan küçük boyutlu, kesme taş malzemeli bir havuz bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 215). Havuzun kuzeyinde ise içerisine dolan suyun tahliye edilmesi için su gideneğinin yerleştirildiği görülmektedir. Sofa bölümünün tabanı taş levhalalar ile kaplanmıştır. Ayrıca bu döşemelerin sofa merkezinde yer alan havuza doğru eğimli olması, bu eğimin havuzla birleşen iki sıra taş kaplama ile köşegen bölümleri kırılmış ve eğim arttırılmıştır. Bunun amacı yapının su ihtiyacının karşılanması için yağmur ve kar sularına öncelik verilmiş olması, diğer ihtimal ise yapı altında bir su sarnıcının varlığının olması ihitmalidir (Emir, 1994: 71).

Sofanın güneyinde ise kubbe eteğine kadar yükseltilmiş, sivri kemerli tonoz örtülü eyvan bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 216). Bu yapı örneğinde diğer örneklerden farklı olarak eyvan bölümünün, merkezi sofadan yüksekte tutulduğu görülmektedir. Eyvan bölümüne ise yarım daire şeklinde kesme taş malzemeden yapılmış olan iki basamaklı bir merdiven ile ulaşım sağlanmaktadır. Tonoz kemeri kesme taş malzeme ile inşa edilmiş ve duvar merkezinde üst bölümde küçük boyutlu bir aydınlık penceresi ve eyvan bölümünün doğusunda gömme dolap yer almaktadır. Batı duvarında bulunan gömme dolap ile aynı hizada ikinci bir pencere daha yer almaktadır (Fotoğraf: 217-218-219). Yapının Besim Karagülle tarafından çıkarılmış olan rölöve planını incelediğimizde, mescit bölümü günümüzdeki türbe ile merkezi sofa bölümü arasında kalan tonoz örtülü mekân olduğu anlaşılmaktadır (Çizim: 29-30). Ayrıca merkezi sofanın doğusunda tonoz örtülü küçük bir kare mekân daha bulunduğu görülmektedir (Fotoğraf: 232-233). Mekan içerisinde güney duvar bölümünde küçük bir gömme dolap nişi yer almaktadır. İnşa edildiği dönem içerisinde yapının bu bölümü oda olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir. Oda duvarları tamamen sağır olup herhangi bir pencere açıklığı bulunmamaktadır.

Zaviye yapısının batısında bitişik olarak bulunan Abdullah bin Muhyî'nin türbesi, zaviyenin inşasından sonra ölümü üzerine H. 717/ M. 1317 yılı içerisinde inşa edilmiştir (Çizim: 28-29), (Fotoğraf: 220-221). Türbe bölümüne giriş iki şekilde sağlanmaktadır. Bunlardan birinci giriş kapısı zaviyenin mescit bölümünde yer alan kapıdan direkt olarak geçiş, ikincisi ise yapının kuzey cephesinde yer alan ve Besim Karagülle'nin de rölöve planında işlediği kuzey cephede yer alan ikinci giriş kapısıdır (Çizim: 29-30). Günümüzdeki türbe giriş kapısı ise yapının, merkezi sofa bölümünden hariç tutulan ve batı odasına geçişi sağlayan kuzey cephedeki giriş kapısıdır (Fotoğraf: 222). Türbe bölümünün diğer üç cephesinde ise duvarları ortalayan birer adet pencere bulunmaktadır. Yapının en dikkat çekici penceresi ise batı cephede yer alan penceresidir (Fotoğraf: 205). Sivri kemerli bir çerçeve içerisinde yer alması bir taçkapı izlenimi vermektedir. Tokat'ta bu pencere özelliğinin tekrar edildiği bir diğer yapı ise 1314 tarihinde inşa edilen Nureddin bin Sentimur Türbesi'nin doğu cephesinde yer alan penceredir (Fotoğraf: 223-224). Pencerenin üst bölümünde yer alan kemer ayakları piramidal başlıklı birer sütunçe ile bezelidir. Türbe cephe yüzeyleri kesme taş kaplamalıdır. Türbe bölümü üzeri zaviye yapısında olduğu gibi kubbe ile örtülmüş ve geçişler Türk üçgenleri ile sağlanmıştır. Yapı üst örtüsü kubbe olmasına rağmen restorayon çalışmasında üzeri alaturma kiremit kaplamalı çatı ile kapatılmıştır.

Yapının en doğusunda yer alan bölüm, müftülük tarafından Kur'an kursu olarak kullanılmaktadır (Fotoğraf: 225). Giriş kapısı ise zaviye ana giriş kapısının hemen solunda yer almaktadır. Kapı çerçevesi kesme taş malzemeden olup tek kanatlı ahşap bir kapıya sahiptir. Yapılan araştırmalarda yapının bu bölümünün zaman içerisinde büyük oranda tahrip olması nedeni ile restorasyon çalışmalarında onarımı yapılarak, müftülük hizmetine verilmiştir (Fotoğraf: 226). Onarım sonrası yapının bu bölümünün duvar üzeri sıvanarak kireç ile boyama yapılmıştır.

Dış cephe bölümüne baktığımızda yapının diğer zaviye örneklerinde olduğu gibi köşe bölümlerinde, zaman içerisinde yapının herhangi bir hasar veya depremde zarar görmemesi amacı ile kesme taş malzeme yerleştirildiği görülmüştür. Üst örtü sisteminin kubbe olmasına rağmen türbe ve sofa kubbelerinin üzerilerinde yarım

ahşap direkler üzerine oturtulmuş çatı sistemi yapılmış ve üzeri alaturka kiremit ile kaplanmıştır (Fotoğraf: 202) Yapının sadece türbe bölümü kesme taş malzeme ile inşa edilmiş diğer bölümler ise moloz taş malzeme ile inşa edilmiştir.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Zaviye yapısı zaman içerisinde kısmen onarım görmüştür. 1980'li yıllarda çekilmiş ve kayıt altına alınmış olan arşiv fotoğrafları incelendiğinde, sofa bölümünün güneyinde yer alan günümüzde tonoz örtülü eyvanın yıkılmış olduğu, sonraki onarımlarda ise bu bölümün kapatıldığı görülmektedir (Fotoğraf: 227). İki yanında dikdörtgen boyutlu ve merkezde çift kanatlı bir ahşap kapı ile oda görünümü verilen bu eyvan kapısının üzerine, küçük boyutlu oval bir pencere yerleştirilmiş olduğu görülmektedir. Pencere üzerinde H. 1311/ M. 1896 tarihinin yer alması yapının oda bölümünün bu tarihlerde inşa edildiğinin kanıtlamaktadır. Ayrıca Besim KARAGÜLLE'nin kaleme aldığı Tokat Müzesi Eski Eserler Defteri'nde de 1931 tarihli notunda zaviyenin Müftü Hacı Osman efendi tarafından yardım toplanarak onarımı yapılmış ve bu müftünün oğlu olan Hilmi Efendi tarafından da uzun bir süre kullanılmış olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu sebeple zaviye yapısının bulunduğu sokak ismi onarımı yaptıran kişinin ismi ile cumhuriyet döneminin başlarına kadar anılmıştır (Emir, 1994: 72).

Yapının günümüze kadar ulaşmış en eski fotoğrafı Tokat Müzesi arşivinde bulunan Karagülle'nin çalışması olan, eski eserler defterinde yer almaktadır (Fotoğraf: 228-229). Fotoğraf incelendiğinde yapının batı cephesinde yer alan türbe bölümünden genel görünümlü bir fotoğraf olduğu görülmektedir. Ayrıca türbe bölümüne bitişik nizamda inşa edilmiş bir ev bulunduğu dikkat çekmektedir. Fotoğraf karesi incelendiğinde diğer dikkat çekici unsur, yapının taban seviyesi günümüz seviyesinden yaklaşık olarak 1 metre kadar yukarıda olduğu görülmektedir. Bu sebeple yapının zaman içerisinde etrafının yağmur ve sel taşkınları ile toprak dolgu katmanı ile dolduğu ve dolgu malzemesine herhangi bir müdahale yapılmaksızın sokak düzeninin bu şekilde kurulduğu anlaşılmaktadır. Günümüzde zaviye yapısının bulunduğu sokak yerleşkesi tamamen değişikliğe uğramış ve restorasyon çalışmaları esnasında yapının temel seviyesine inilerek, asıl kot

derinliğine ulaşılmıştır. Günümüzdeki yerleşke durumu incelendiğinde diğer yapı örnekleri olan, Halef Sultan Zaviyesi ve Ebu Şems Hankâhı gibi yapı yol kotundan aşağıda kalmıştır.

Yapıya ait diğer bir ikinci fotoğraf ise yine aynı kişi tarafından giriş kapısı önünde çekilmiş olan fotoğraftır (Fotoğraf: 230). Bu fotoğrafta da görüldüğü gibi yapının giriş kapısı direkt olarak bulunduğu sokağa açıldığı görülmektedir. Günümüzdeki giriş kapısı fotoğrafı incelendiğinde giriş kapısında herhangi bir yapısal değişklik görülmemekle birlikte aslının korunarak küçük çapta bir onarım geçirdiği, kapı çerçevesinin blok taşlara oturtulduğu görülmektedir (Fotoğraf: 203)

Merkezi sofa bölümünün güneyinde yer alan tonoz bölümü ile birlikte zaviye yapısının doğu kanadı, önceki dönemlerde meydana gelmiş olan deprem veya doğal afet sonucu yıkılmış olduğu görülmektedir (Fotoğraf:231-232-233). Tonoz örtünün yıkılması nedeni ile tonozun sofa duvarı bölümüne kadar olan kısmının temizlendiği ve güney duvar bölümü yıkılarak eyvanın ahşap dikme ve payandalardan oluşturulmuş, arasına kerpiç yada tuğla doldurularak yapılan dolma duvar denilen hımış duvarlı (Hasol, 2010: 206) ve tonoz üzengi seviyesinin biraz üzerinde yer alan ahşap tavanlı bir odaya dönüştürülerek kullanılmıştır (Çizim: 31), (Fotoğraf: 233). Tonoz kemeri arasına inşa edilen duvar bölümünde ahşap tek kanatlı giriş kapısının iki yanında, ahşap doğrama ve demir şebekeli dikdörtgen formlu iki adet pencere ve kapı üzerinde oval bir üstlük pencere daha yer almaktadır. Devamındaki güney duvarında ise rölöve planından da anlaşılacağı üzere üç adet pencere açıklığı bulunmaktadır. Yan duvarlarda bulunan özgün eyvan pencereleri içerisinde birer gömme dolap yerleştirilmiş, dış kısımları ise moloz golgu ile kapatılmıştır. Bu oda bölümünün batı duvarında sıva üzerine natüralist üslupta bitkisel bezemeli kıvrık bir dal motifi bulunmaktadır (Çizim: 32), (Fotoğraf: 235).

Önceki bilgilerde bahsi geçen 1896 yılı onarımında yapının iç mekân bölümü tamamen sıvandığı anlaşılmaktadır. Cumhuriyet dönemi arşiv fotoğraflarında da görüldüğü gidi Osmanlı dönemi onarımından Cumhuriyet dönemine kadarki süreç içerisinde merkezi sofa bölümü ve yapının diğer oda bölümlerinde bu sıvaların kısmen döküldüğü ve çatlakların meydana geldiği arşiv fotoğraflarından da

anlaşılabilmektedir. Sofa duvarlarında da görüldüğü gibi onarım sıvasının yapının ilk orijinal sıvasının üzerine yapılması 19. yüzyıl onarımının zaviyenin inşasından bu döneme kadar ilk ve tek kapsamlı onarım olduğu bilgisi kesinlik kazanmıştır. Yaklaşık olarak 1.5 cm kalınlığında bulunan kireç, katkılı astar sıva ile üzerine vurulan alçı perdah kaplama sıvası yapının özgün sıva kısmını oluşturmuştur. Oda duvarlarında ve kenarlara yapılan yamalarda fotoğraflardan anlaşılacağı üzere geç dönem özellikli saman katkılı killi toprak harcından oluşan bir astar sıva olduğu görülmektedir (Fotoğraf:236-237-238).

2005 yılı restorasyon çalışmasında ilk olarak, yapının sofa bölümünün güneyinde bulunan tonoz örtülü eyvan bölümü tamamlanmıştır (Fotoğraf: 239). Daha sonraki çalışmada ise iç mekan bölümünde yer alan hımış teknik ile yapılmış olan ara duvar bölümü kaldırılmış, yapının eyvanı bir bütün olarak sofa yönüne bakan açık bir mekan haline getirilmiştir (Fotoğraf: 208). Eyvan bölümünün güney cephesinde yer alan aydınlık penceresi ve batısında yer alan önceki dönemde moloz taş ile doldurulan pencere bölümleri onarımı yapılarak yapının önceki dönem arşiv bilgilerinde yer alan plan özellikleri dikkate alınmış, yapının aslına dönüşümü sağlanmıştır (Fotoğraf: 219-240-241). Tonoz örtülü mekanın batısında yer alan pencere bölümü ise içten ve dıştan dikdörtgen forma sahip olup, kesme taş malzemeden bir çerçeveye sahiptir. Kuzey cephede yer alan gömme dolap bölümü ise günümüzde kare bir niş şeklindedir (Fotoğraf:218). Sofa merkezinde yer alan havuz bölümü aslı korunarak bakım ve onarımı yapılmıştır (Fotoğraf: 215). Merkezi sofa bölümünün tamamı günümüzde sıvanarak üzeri kireç ile badana yapılmıştır.

Sofa mekanının güneydoğusunda ve önceki dönemde zaviye yapısına bitişik olarak yapılmış olan evin bir oda bölümü olarak görev yapan basık bir oda yer almaktadır (Çizim: 33), (Fotoğraf: 242-246). Arşiv fotoğraflarını incelediğimizde toprak seviyesinin altında kalmış ve güney duvarında, günümüzde restorasyon çalışması sonrası kapatılmış malzgal bir pencere bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 221- 244). Sofanın eyvanı ile gönye yapan güney duvarı, doğu odası ile ortak olan duvarın boyutu kadar devam edip kuzeye dönmektedir. Bu köşe bölümü yapının, diğer bölümlerinde de karşımıza çıkan kesme taş örgü sistemi görülmektedir. Oda

bölümüne ait diğer arşiv fotoğraflarını incelediğimizde duvarlarda herhangi bir sökme yada güncel restorasyon çalışmaları esnasında değiştirme olmadığı görülmektedir. Oda toprak seviyesi altında kalması nedeni ile yapının dış bölümüne doğru genişletme yapılmış ve günümüzde restorasyon sonrası kaldırılan tuğla malzemeli seki bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 244). Seki bölümünün arkasındaki duvarda ise yine tuğladan örülmüş bir yastık, altında devam eden pişmiş toprak bir boru, bu borunun yanında da seki bölümüne kadar inen bir niş bölümünün yer aldığı görülmektedir (Fotoğraf: 221). Yapının kuzey duvarı tamamiyle özgün duvarı olduğu ve restorasyon çalışmaları esnasında sadece harç dolgu yapılarak güçlendirilmiştir. Duvar özelliklerinden ve önceki rölöve çizimlerinden de anlaşılacağı üzere sofa girişli bu küçük oda bölümü günümüze kadar ulaşamamış olup, zaviye yapısının bitişiğinde bulunan evin odası olduğu yüksek ihtimaldir. Bunun en güçlü ispatı ise restorasyon öncesi çıkarılan restitüsyon planında bu oda sistemi zaviye yapısı bünyesine dahil edilmemiştir (Çizim: 33).

Merkezi sofanın kuzeydoğu köşesinde yer alan odaya (Çizim: 34) merkezi sofadan kemerli bir kapı ile giriş yapılmaktadır (Fotoğraf: 247) Oda bölümü üzeri tonoz örtülü olduğu tahmin edilmektedir. Bunun sebebi ise kemerli bir giriş kapısına sahip olması ve ayrıca zaviye yapısının daha sonraki dönemlerde geçirdiği depremler sonucu doğu bölümünün yıkılması nedeni ile yapının doğu bölümüne daha sonra tekrar hımış duvarlı bir ev inşa edilmiştir. Alt kat bölümünde yer alan kapı ve duvar bölümlerinde herhangi bir değişiklik yapılmamış ve fotoğraflarda görülen ev tamamlama şeklinde inşa edilmiştir. Odanın kuzey cephesine ayrıca sonradan mazgal bir pencere açılmış olup, diğer dikkat çekici unsur ise sofa açıklıkları ve kapı kemerleri, duvar kenarları tuğla malzemeden inşa edilmiş olmasıdır (Fotoğraf: 248) Günümüzde kur'an kursu olarak kullanılan bölüme ise sofa duvarına dayanan ve günümüzde de ahşap olan limon kiriş ile inşa edilmiş bir merdiven yardımı ile ulaşım sağlanmaktadır (Fotoğraf: 239-240-249). Ayrıca zaviye kapısının ana giriş kapısın hemen yanında diğer ikinici bir giriş kapısı daha yer almaktadır (Fotoğraf: 250). Üzerinde aydınlık penceresi ve kapı ile aynı hizada tek kanatlı ahşap doğramalı bir pencere bulunmaktadır. Günümüzde bu giriş kapısı üst kat bölümünün tek giriş kapısı olarak tasarlanmış ve kapı çerçevesi kesme taş malzemeden yapılmıştır. Ev

olarak inşa edilen üst kat bölümünün doğu cephesi, aslı korunmuş ve duvarın güney uç kısmında bir adet pencere bulunduğu görülmüştür (Fotoğraf: 252). Ayrıca Zemin kat bölümünde yer alan mazgal pencere düzleştirilerek dikdörtgen boyutlu küçük bir pencere şekline dönüştürülmüştür.

Yapının batısında yer alan tonozlu oda bölümüne doğudaki oda bölümlerinde olduğu gibi içerden kemerli bir kapıyla girilmektedir (Çizim: 30), (Fotoğraf: 254). Kapı kemeri ve duvar kenarları arşiv fotoğrafları incelendiğinde yine tuğla malzemenin kullanıldığı görülmektedir. Sofa giriş kapısının hemen karşısına denk gelen ve dışarıdan direkt olarak bu mekana geçişi sağlayan kapıya baktığımızda arşiv kayıtlarında sonradan açılmış olduğu ve türbenin dışarıdan ulaşımını kolaylaştırmak amacı güdüldüğünü göstermektedir (Fotoğraf: 222-253). Kapı yanlarında görülen toprak harçlı tuğla örgü ve kalın alçı sıva 19. yüzyılda geçirdiği onarımı işaret etmektedir. Önceki dönem rölöve planında, odanın sofaya bakan yüzünde daha sonraki dönemde onarım sonrasında kapatılan bir altlık pencere bölümü olduğı görülmektedir (Çizim: 35). Ancak bu pencere daha sonra odaya bakan yüzünde niş şeklinde tasarlanarak işlev değişikliğine gidilmiştir. Güney cephede yer alan mazgal pencere ise restorasyon sonrası bina etrafındaki toprak dolgunun temizlenmesinden sonra dikdörtgen demir şebekeli bir pencere şekline getirilmiştir (Fotoğraf: 240).

Odanın giriş kapısını incelediğimizde ahşap hatıllı olması dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 238-243). Üst eşik bölümünde yer alan bu ahşap hatıllar ise incelenen önceki dönem kaynaklarında bu kapının, sofa bölümünde bulunan pencereden dönüştürülmüş olma ihtimalinin de olabileceğini belirmektedir. Bu sebeple giriş kapısı üzerinde bir reze yuvasının yer alması bu kapı bölümünün pencereden dönüştürüldüğünü kanıtlar niteliktedir (Fotoğraf: 243). Ayrıca bu oda bölümü incelendiğinde sofa açıklığında görülen tuğla örgü bu oda bölümünde karşılaşılmamakla birlikte duvar sistemi, moloz taş malzeme ile oluşturulmuş ve ayrıca temel seviyesindeki alt kısımlarda kaba yonu taş malzeme ile duvar sisteminin oluşturulduğu bu oda bölümünün sonradan eklendiği ihtimalini güçlendirmiştir (Fotoğraf: 244-245). Oda açıklığının arşiv fotoğrafları incelendiğinde diğer

odalardan farklı olarak yalnızca onarım sıvası olan iri samanlı toprak harç ile sıvandığı görülmektedir (Fotoğraf: 242-243).

2005 yılı restorasyon çalışmasında ise oda içerisinde yer alan seki taşları aynı yerlerinde sabitleştirilmiş ve ahşap dikmeler değiştirilerek, oda tavanındaki ahşap kirişlerde aynı şekilde yenilenmiştir (Fotoğraf: 220-221). Ayrıca güney duvarda yer alan gömme dolap yuvası da aynı şekilde kare şeklinde bir niş olarak bırakılmış ve ince sıva ile sıvanarak kireç ile badanası yapılmıştır. Oda bölümünün önceki dönem özellikleri dikkate alınarak doğu cephede yer alan mazgal pencere bölümü kapatılmış ve sağır bir oda haline getirilmiştir.

Yapının en batısında yer alan türbe bölümünün restorasyon öncesi durumunu incelediğimizde 1945 yılı fotoğraflarında, güneybatı cephesine, bitişik olarak inşa edilmiş bir ev olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 228). Günümüzdeki restorasyon çalışmalarına kadar bu ev mimarisi zaman içerisinde yıkılmış ve yapı etrafında bulunan toprak katmanı temizlenerek, türbe cepheleri tamamen ortaya çıkarılmıştır. Türbe cephelerinin genel hattında önceki dönem rölöve planları incelendiğinde herhangi bir değişiklik görülmemiştir (Çizim: 36-37). Türbe pencere sistemleri incelendiğinde ahşap hatıllı kesme taş çerçeveli ve demir şebekelidir (Fotoğraf: 257-258). İç mekan arşiv fotoğrafını incelediğimizde üçgenler ile sağlanmıştır. Ancak 1896 onarımı ile yapının türbe bölümü yeniden inşa edilmiş ve bağdadi kubbe inşa edilmiş olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 259). Ayrıca batı duvar bölümünde kesme taş örgü üzerindeki moloz dolgusunda, toprak ve alçı sıva bulunması türbenin belirtilen tarihte onarım gördüğünü kanıtlar niteliktedir (Fotoğraf: 260-261). Türbenin kuzey ve batı cepheleri pencere çerçeve bölümüne kadar kesme taş kaplamalıdır. Güney cephedeki duvar üzeri kesme taş kaplama arka duvar olması nedeni ile iki sıra devam edilmiştir (Fotoğraf: 261-262). Restorasyon sonrasında yapının genel mimari düzeninde önceden de bahsedildiği üzere herhangi bir yapısal değişikliğe gidilmemiştir. Günümüzdeki cephesel ve mimari özellikleri bu kayıt altına alınan arşiv fotoğrafları dikkate alınarak çalışmalar yürütülmüş ve yapının genel konstrüksiyonuna müdahale edilmemiştir.

Abdullah bin Muhyi Zaviye yapısı kubbe örtüsü nedeni ile yarı açık bir avlu niteliğini taşıyan bir sofaya sahip olup, özgün nitelikteki havuz ve taban döşeme kaplaması ile günümüze ulaşabilmiş erken zaviye örneklerindendir. Sofadan bağımsız olarak tasarlanan eyvanı ile Anadolu coğrafyasında dikkat çekici bir özelliğe sahiptir. Bu sebeple, yapıldığı yüzyıl içerisinde ve ayrıca Osmanlı dönemi yapılan zaviye yapılarına örnek teşkil edecek bir mimari özelliği bulunmaktadır.

3.1.6. Hamza Bey Zaviyesi

Katalog No: 6

Yapının Banisi: Bicaroğlu Hamza Bey

Yapım Tarihi: H. 815 / 1412

Çizim No: 38-49

Fotoğraf No: 263-312

İnceleme Tarihi: 10 Haziran 2017

Kadastral Durum

Pafta: 21

Ada: 35

Parsel: 15

Koordinat Bilgileri: 40 º 19' 04.30" K / 36 º 33' 22.74" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Hamza Bey Zaviyesi Çekenli Mahallesi'nde, Çekenli İş Merkezi'nin doğusunda yer almaktadır (Fotoğraf: 263-264). Giriş kapısının sağ tarafında yapının altı satırlık kitabesi mevcut olup, (Fotoğraf: 265) H. 815 / M. 1412 yılında Bicaroğlu Hamza Bey tarafından inşa edilmiştir. 140 x 58 cm boyutlarına sahip inşa kitabesi mermer pano üzerine Osmanlı sülüs yazısı ile oyulmuştur. Kitabe tercümesi şu şekildedir:

" Bu şerefli zaviyenin yapımını, en yüce emir Harameyn-i şerifeyni ziyaret eden Hacı Nureddin Hamza bin Bicar'a (Allah uzun ömür verip ve amelini kabul etsin) Devletli Sultan-ı A'zam Büyük Hakan Arap ve Acem krallarının efendisi Kara ve Deniz sultanlarının Sultanı Gıyaseddin Mehmed bin merhum el-Emir Şehid

Bayezid Han bin Murad Han (Allah hükmünü baki kılsın) döneminde H. 815 (1412) yılında emretmiştir. Adı geçen Sultan – Kazabad çölünde bulunan tüm Aksfad köyü ve Siros köyünün yarısının, ayrıca Abdurrahman, Muhyi Kazzaz, Şuca diye bilinen Yahudi mezarlığının yanında bulunan bütün yerler ve Salan değirmeninin dörtte üçü, Tokat'ta bulunan Alaca Mescid'in yakınında bulunan hanın yarısının menfaatleriyle ilgilenmiştir (Mercan ve Ulu, 2003: 43-44)**."**

Bu kitabe Çelebi Mehmet döneminde Osmanlı Fetret Devri'ni sonlandıran ve merkezi Amasya olan, Türkiye'nin bir kısmına hükümdarlık ettiği dönemde yapı inşa edildikten sonra yerleştirilmiştir. Çelebi Mehmet bu kitabenin konmasından bir yıl sonra kardeşi Musa Çelebi ile yapmış olduğu savaşı kazanarak Osmanlı Devleti'nin hakimi olmuştur H. 816 / M. 1413. Bu kitabede dikkat çekici en önemli husus ise bina banisi olan Bicaroğlu Hamza Bey'in isminin hükümdarda önce gelmesidir. Hamza Bey, Çelebi Mehmed'in kardeşleri ile verdiği taht mücadelesinde onun hizmetinde bulunarak desteklemiştir. Ayrıca Amasya muhafızlığı kapsamında Bicaroğlu Hamza Bey'i 1413 yılında Rum Eyaleti beylerbeyi olarak atamıştır (Açıkel, 2012:222-223). H. 821 / M. 1418 yılında Amasya valisi Şehzade Murad'a lala olarak eğitim vermiştir. Hamza Bey, H. 823 / M. 1420 yılında vefat etmiştir. (Mercan ve Ulu, 2003: 44-45). Bu kitabenin diğer bir özelliği ise aynı zamanda bir vakfiye metni olmasıdır. Bicaroğlu Hamza Bey'e ait olan mezar ayak taşı şu anda Tokat Müzesi'nde taş eserler teşhir bölümünde sergilenmektedir (Fotoğraf: 269). Ayak taşında yer alan kitabe bölümünün tercümesi şu şekildedir: *"5 Ramazan 823 (13 Eylül 1420)"*

Tokat'ın günümüze kadar gelebilmiş mevcut olan en eski tahrir defterinin H. 859 / M. 1455 tarihlidir. Kayıt bilgileri incelendiğinde Tokat'ta 34 adet zaviyenin bulunmaktadır. Bu zaviyeler arasında Hamza Bey Zaviyesi de yer almıştır (Gökbilgin, 1979:405). Ayrıca yapı kitabesinde zaviye ibaresinin geçmesinin yanısıra 1576 tarihli *"Defter-i Evkaf-ı Rum"*da *"Vakf-Zaviye-i Merhum Hamza Bey nefs-i Tokat"* ibaresinin yer alması yapının zaviye olarak inşa edildiğinin göstergesidir (Öztürk, 1987:71-80).

Ekrem Hakkı Ayverdi çalışmasında ise yapıya bitişik nizamda inşa edilmiş olan bir evden bahsetmektedir. Ayrıca evin zemin kat bölümünden zaviye yapısına geçiş yapıldığı belirtilmektedir (Emecen ve Şahin, 1985: 43-45). 1455 tarihli tahrir defterleri incelendiğinde 46 müslüman mahallesinin en az 41'nin mescit isimleri ile anıldığı ve bu mescitler çevresinde gelişme gösterdikleri anlaşılmıştır. Ayrıca 1455 yılında 7 hanenin Hamza Bey Mescidi Mahallesinin en az nüfusa sahip mahalle olduğu ifade edilmektedir. 1576 yılına ait Vakıf kayıtlarında ise atama kayıtlarında görevliler arasında imam da bulunması bu yapının mescit, zaviye, hangâh ve türbeden oluşan bir külliyenin parçası olduğu görüşünü desteklemektedir. Ayrıca yapı zaman içerisinde nüfusa bağlı olarak Osmanlı döneminde fonksiyonel bir değişikliğe uğramamış ve zaviye olarak hizmet vermiştir (Erkara, 2010:70-71).

Mimari Özellikler

Günümüzdeki ismi ile Hamza Bey Mescidi arşiv kayıtlarındaki ismi ile Hamza Bey Zaviyesi dört adet hacimden oluşturulmuş (⊥) plan kuruluşuna sahiptir (Çizim: 38). Moloz taş malzeme ile inşa edilen yapının merkez bölümünde kubbeli bir sofa, mihrap önünde tonoz örtülü bir mekan, yan kanat bölümlerde ise kubbeli sofa bölümüne doğu ve batı yönlerden bağlanmış olan tonoz örtülü iki adet tabhaneden oluşmaktadır. Mekan girişinde kubbeli sofa bölümüne geçmeden önce küçük boyutlu tonoz örtülü bir hacim yer almaktadır.

Giriş kapısı yapının kuzey cephesinde yer almaktadır. Basık kemerli, kesme taş malzemeden inşa edilen giriş kapısı cephe boyunca çıkıntılı bir çerçeve içerisinde ve iç kısımda yuvarlak kemerli, üzeri taş ve tuğla ile örülü bir niş içerisinde yer almaktadır (Fotoğraf: 267-268). Giriş kapısı üzerinde küçük kare bir aydınlık penceresi bulunmaktadır (Fotoğraf: 269).

Sade bir düzenlemeye sahip olan bu kapıdan ana sofa bölümünün kuzeyinde yer alan tonoz örtülü sade bir ön mekana giriş yapılmaktadır (Fotoğraf: 269). Hazırlık mekanının güneyine doğru uzanmış ve mihrap nişi ile sonlandırılmış merkezi sofa bölümüne geçiş yapılmaktadır (Fotoğraf: 270) Günümüzde cami olarak kullanılan yapının harim olarak nitelendirilen bu bölümde orta mekânı yivler ile

hareketlendirilen ve merkezinde yine bir süsleme unsuru bulunan kubbe ile, mihrap üzerinde ise beşik tonoz örtü bulunmaktadır (Fotoğraf: 271-272). Mihrap bölümünü incelediğimizde mihrap üzerinde bir, batı ve doğu cephesinde birer adet olmak üzere toplam üç adet pencere açıklığı yer almaktadır (Fotoğraf: 270). Güeny duvarında yer alan yarım daire kesitli basit mihrap nişi ise alçı malzeme ile yapılmış barok üslubuna sahip bitkisel öğelerle süslenmiş ve yaldızlı yağlı boya ile boyanmıştır (Fotoğraf: 274-275). Benzer süsleme özelliklerine sahip mihrabın sağında ahşap bir de minber yer almaktadır (Fotoğraf: 273).

Taşıyıcı kemerler üzerine oturan yivli kubbe örtülü orta mekân (Fotoğraf: 271) bölümünün güneybatısında bir tabhane odası bulunmaktadır (Fotoğraf:277) Oda örtü sistemi beşik tonozdur (Fotoğraf: 278). Oda içerisi ise batı duvarının üst seviyesinde bir küçük mazgal pencere, alt kısmında ise iki adet dikdörtgen pencere ile güney ve kuzey duvarlarında, duvarın üst seviyesinde ikişer adet küçük mazgal pencereler ile oda aydınlatılması yapılmıştır (Fotoğraf: 279-280-281). Nuri Seçgin, zaviye yapısının bu mekanının, üç adet mazgal pencere ile aydınlatıldığını belirtmiştir (Seçgin, 1993:52). Ancak kuzey yönünde yer alan iki mazgal pencere bölümü ise önceki dönemde yapılmış barakalar yüzünden kapanmış, 2008 yılında yapılan restorasyon ve detaylı onarım çalışmaları sonrası bu pencere bölümleri ortaya çıkarılmıştır (Fotoğraf: 280). Seçgin'in kuzey duvarında yer aldığını belirttiği ve Ekrem Hakkı Ayverdi'nin planına işlesiği oda içerisinde bulunan niş kısmı ise bu yapılan onarım çalışmaları sonrası kapatılmıştır (Çizim: 39-40). Odanın güneydoğu köşe bölümünde bulunan, yapının merkezi sofasına açılan pencerenin zemin ile aynı seviyede olması ve bir niş bölümünün içerisinde bulunması açısından ilginç bir özelliğe sahiptir (Fotoğraf: 277-282). Niş içerisinde ise mukarnas dolgulu bir kavsara bölümü yer almaktadır. Bu sebeple odaya dışarıdan giriş için yapılan küçük boyutlu bir kapı olması muhtemeldir.

Zaviye yapısının kuzeydoğu köşe bölümünde diğer mekânlar ile aynı özelliklere sahip beşik tonoz örtülü ön hazırlık mekânına açılan bir başka oda daha bulunmaktadır (Fotoğraf: 283-284). Oda bölümü doğu duvarında ikisi üstte biri altta olmak üzere üç adet, kuzey tarafında yan yana iki adet mazgal pencere ile

aydınlatılmıştır (Fotoğraf: 284-285). Odaya giriş dikdörtgen basit bir kapıdan sağlanmaktadır. Giriş kapısı üzerinde kademeli üçgen formda lambalık nişi yer almaktadır (Fotoğraf: 283). Ayverdi, yaptığı rölöve çiziminde ve yapı hakkında verdiği bilgiler incelendiğinde bu mekânın yapının bitişiğinde olan eve ait olduğu fikrini öne sürmüştür (Çizim: 40), (Ayverdi, 1989: 202). Bu sebeple yapının bu mekân bölümü kesik çizgiler ile gösterilmiştir. Ayverdi'nin bu plan çizimi ise 1930'lu yılların başında Besim Karagülle tarafından çizilen rölöve planı ile de benzerlik gösterdiği konu hakkında yapılan araştırma sonucu ele geçen rölöve planında da görülmüştür (Çizim: 41)

Zaviye yapısının güneydoğu yönünde diğer bir tabhane mekânı daha bulunmaktadır (Fotoğraf:286) Diğer mekânlarda olduğu gibi bu bölümde tonoz örtülü olup, güneyinde küçük boyutlu bir mihrap nişi, kuzeyinde ise bir dolap nişi yer almaktadır (Fotoğraf: 287-288). Ayrıca üst örtü sistemini iki adet taşıyıcı sistemi iki adet sivri kemer ile desteklenmiştir (Fotoğraf: 289).

Yapının minaresi avlunun kuzeybatı köşesinde caminden uzak mesafede konumlandırılmıştır. Kesme taş ve tuğla malzeme ile oluşturulmuş kare bir kaide üzerine, tuğla malzemeden oluşturulan bir gövdeye sahiptir. Minare tek şerefeli olup, şerefe altlığı kirpi saçak formundadır. Külah bölümü üzeri ise kurşun kaplıdır (Fotoğraf: 290-291-292).

Yapının günümüzde üst örtü sistemi alaturka kiremit kaplamadır (Fotoğraf: 264). Dış cephe bölümüne baktığımızda pencere bölümleri genellikle kesme taş malzemeden yapılmış çerçeveler bulunmaktadır (Fotoğraf: 293). Ancak kuzeybatıda yer alan oda bölümünün pencere çerçeveleri incelendiğinde (Fotoğraf: 280-281) çerçeve üzerlerinde tuğla dizilimi ile oluşturulan boşaltma kemerleri mevcuttur. Ayrıca dikdörtgen çerçeve bölümleri ise kademeli olarak daraltılmış ve kesme taş malzemeden oluşturulmuştur (Fotoğraf: 294-295). Köşe bölümlerde diğer zaviye örneklerinde olduğu gibi kesme taş bloklar yerleştirilerek yapının sağlamlaştırılmıştır (Fotoğraf: 296).

Süsleme unsuru olarak 19. veya 20. yüzyılda ilave edildiği tahmin edilen mihrap ve minber bölümünde kullanılan bitkisel bezemeler dışında yapı bünyesinde günümüze ulaşan herhangi bir süsleme unsuru bulunmamaktadır (Fotoğraf: 271-272). Günümüzde yapıya ait alçı süsleme parçaları Mevlevihane Vakıf Müzesi'nde sergilenmektedir. (Fotoğraf: 297-298). Bu süsleme unsurlarından hareketle yapı bünyesinde süsleme unsurlarının bulunduğu ancak günümüze ulaşamadığı anlaşılmaktadır. Ancak yapının hangi bölümünde bu süsleme unsurlarının yoğunlaştığı kesin olarak saptanamamıştır.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Yapılan araştırmalarda diğer yapı örneklerinde olduğu gibi, bu zaviye yapısı da zaman içerisinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Tokat Müzesi arşivinde bulunan ve 1930'lu yıllarda çekilmiş olan fotoğraflardan da anlaşılmaktadır. İlk olarak Albert Gabriel tarafından çizilmiş olan gravür çalışmasını incelediğimizde, zaviyenin bir sivil mimari yapısı ile bitişik nizamda olduğu dikkat çekmektedir (Çizim: 49). Ayrıca müze arşivinde bulunan fotoğraflarda yapının iki katlı olduğu ve alt kat bölümünün mescit olarak, üst kat bölümünün ise ev olarak kullanılmıştır (Fotoğraf: 299-300). Üst kat pencere düzeni ise dikdörtgen çerçeveli ve kapaklı ahaşap pencereler olduğu görülmektedir. Yapının arşiv fotoğraflarındaki üst örtü sistemi ise kırma çatı üzeri alaturka kiremit kaplamadır.

Yapının giriş cephesi arşiv fotoğraflarında da görüldüğü gibi kuzey cephe bölümüdür. Aynı zamanda bu ana giriş kapısının ve avlu girişinin günümüzde de herhangi bir değişikliğe uğramadığı görülmektedir. Bu sebeple 1930'lu yıllarada kayıt altına alınan bu arşiv fotoğraflarında yapının kuzey cephe bölümünde koridor şeklinde bir balkon ve bu balkonun batı ucunda ise bir şeyir köşkü şeklinde yapılmış çıkma bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 301-302). Çıkma bölümünü incelediğimizde ise Osmanlı Barok üslubunda olduğu ve yarım daire formunda inşa edildiği görülmektedir (Fotoğraf: 303) Aynı zamanda taşıyıcı direkler arasında ahşap korkuluklar ile çıkmanın sonlandırılmış ve iki adet eli böğründe ile taşıyıcı kirişler desteklenmiştir. Zaviye yapısı günümüzde üzeri kapatılmış olan Behzad Deresi

kenarında konumlanmış ve ayrıca zaviye yapısına bir köprü yardımı ile ulaşım sağlandığı görülmüştür (Fotoğraf: 304).

1990'lı yıllarda çekilmiş olan arşiv fotoğraflar incelendiğinde yapının üst kat bölümü ve etrafında önceki dönem 1930 ve 1945 yıllarındaki arşiv fotoğraflarında olduğu gibi yapı üzerinde kullanılan ev bölümü görülmektedir (Fotoğraf: 306-307). Yapı üzeri ve tabhane kanatları ile yapı üzerinin tamamı beşik çatı ile örtülü ve üzeri alaturka kiremit kapalamalı olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 308-309). Zaviye yapısının ön kısmına bitişik olarak yapılmış ev bölümünün, ahşap karkas arası kerpiç dolgu ile inşa edildiği ve çamur sıvalı olduğu görülmektedir. Ayrıca merkezi kubbe üzeri aynı diğer mekân çatılarında olduğu gibi kırma çatı ile kapatılmış ve alaturka kiremit ile üzeri kaplanmıştır.

2008 yılında çekilmiş olan fotoğraflar incelendiğinde yapının genel mimari düzeninde herhangi bir değişiklik bulunmamaktadır. Farklı olarak yapının yapının kuzeyinde boydan boya yer alan ev yapısı kaldırılmış ve zaviye yapısı başlı başına tek bir yapı haline getirilmiştir (Fotoğraf: 310). Ayrıca merkezi sofa bölümünde yer alan yivli kubbe bölümü üzerine örtülen çatı sistemi de değiştirilerek etrafı çıtalar ile kaplanmış ve kırma çatı ile yeniden kapatılmıştır. Günümüzdeki merkezi kubbe örtü sistemi ise kare kaide üzerinde bulunan sekizgen kasnaklı bir kubbe şeklindedir (Fotoğraf: 264). 2010 yılında yapılan onarım ile üst örtü sistemi günümüzdeki en son hali ile görülebilmektedir.

İç mekân bölümünde ise ciddi oranda bir mekânsal bir değişiklik göze çarpmamaktadır. Sadece merkezi sofa bölümünün kuzeyinde yer alan kadınlar mahfili yapılan en son restorasyon çalışması ile kaldırılmış ve mekân içerisinde bütünlük sağlama yoluna gidilmiştir (Fotoğraf: 276-311-312). Günümüzde de yapı aktif olarak mahalle mescidi olarak hizmet vermektedir.

3.1.7. Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi

Katalog No: 7

Yapının Banisi: Pir Ahmed Bey

Yapım Tarihi: 15. Yüzyıl

Çizim No: 50-60

Fotoğraf No: 313- 338

İnceleme Tarihi: 10 Haziran 2017

Kadastral Durum

Pafta: 20

Ada: 271

Parsel: 50

Koordinat Bilgileri: 40 º 19' 02.28" K / 36 º 33' 12.69" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Zaviye yapısı Meydan Cami karşısında yer almaktadır (Çizim: 50). Dönem içerisinde inşa edilen örnekler incelendiğinde, Horozoğlu Zaviyesi'nin 15. yüzyıl başlarında Pir Ahmed Bey tarafından inşa edildiği düşünülmektedir (Eyice, 1963:37), (Fotoğraf: 313).

Yapının kuzeyinde yapı banisi olan Pir Ahmed Bey ve ailesine ait türbe yer almaktadır (Fotoğraf: 314). Plan şeması itibari türbe yapısı eyvanlı türbe şeklinde olup, yapının ön kısmı kesme taş arka beden duvar bölümü ise moloz taş malzemeden inşa edilmiştir (Çizim: 53). 1939 ve 1942 depremlerinde hasar görmüş ve üst örtü sistemi tamamen yıkılmış olduğu, müze arşivinde yer alan fotoğraflarda da görülmektedir (Fotoğraf: 315). Bu sebeple türbe içerisinde yer alan aile fertlerine

ait olan mezar sandukaları önceki dönem Tokat Müzesi olarak kullanılan Gök Medrese'ye taşınmıştır. Daha sonra yapılan restorasyon çalışması sonrasında sandukalar müzeden alınarak türbe içerisindeki eski kayıtlı yerlerine yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 316-317).

Yapının banisi olan horozoğlu Pir Ahmed Bey ile ilgili olarak birçok fikir ortaya atılmıştır. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Halil Edhem Bey'in H. 882 tarihli vakfiye belgesinden yola çıkarak Pir Ahmed Bey'in dedesi Ali Bey'i Eretnaoğullarının son temsilcisi olan Alaaddin Ali Bey Ö.T. H. 782/ M. 1380 olabileceğini belirtmiştir (Uzunçarşılı, 1929: 23). Şerare Yetkin ise yaptığı çalışmasında Eretna Beyliği'nin ünlü veziri olan Hoca Ali Şah'ın baba adının Horoz olduğunu belirtmiştir (Yetkin, 1989:1341).

Türbe içerisinde yer alan sandukalar içerisinde en erken tarihli sanduka H. 825 / M. 1421-22 Hondi Bula bint-i Ahmet Çelebi'ye aittir (Uzunçarşılı, 1929: 23). Yine Besim Karagülle, çalışmasında türbe haricinde herhangi bir kitabe veya yazınsal bilgi olmadığından mezar sandukaları üzerinde yer alan tarihleri esas alarak, yapının inşa tarihi olarak kabul etmiştir (Karagülle, 1929). Bir tanesi ağaç olmak üzere diğer oniki sandukanın mermer olduğundan bahsetmiştir. Karagülle çalışmasında şu ifadelere yer vermiştir:

" Bir aileye ait olduğu, fakat hangi aileden olduğu kati kestirilemeyen kabir sahiplerinin isim ve babalarının isimleriyle öldükleri tarihler sıra ile aşağıya yazıldı."(Karagülle, 1929)**.**

Hondi bula binti Ahmet Çelebi H. 825

Pir Ahmet Bey bini Mehmet Bey Çelebi H. 837

Yusuf bini Memet Bey H. 838

Fatma binti Ahmet Bey H. 840

Selçuk Paşa binti Memet Bey H. 846

Mehmet Bey bini Pir Ahmet Bey H. 846

Hondi şah binti Ahmet Bey H. 848

Ali Bey binti Pir Ahmet Bey H. 851

Selçuk Paşa binti Ahmet Bey H. 857

Ali Bey bini Pir Ahmet Bey H. 911

Şeklinde sıralanmış olup, Besim Karagülle bu listeyi kayıt altına almıştır. Ayrıca Pir Ahmet adına H. 827, 848, 882 tarihli üç adet vakfiye düzenlenmiştir.

Evahir-i recep 827 tarihli vakfiye belgesinde Pir Ahmed Bey*; "emiri muazzam, ümeranın meliki, eazımın pişuvası, enva'ı meâli ve mkârimi haiz, cuyuş ve askerlerin kumandanı mülûkin pesendidesi, sultanların mukaribi devlet ve millerin inayetkâri İslam ve Müsliminin nuri lemua nisarı rahmetli ve mağfiretli Ali bey oğlu Mehmet bey çelebi mahdumi Ahmet bey"* ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca Ahmed Bey Sivas, amasya ve Tokat'ta birçok mezra, karye ve nahiyelerde yer alan bağ, bahçe ve aktif olarak kullanılan değirmen gelirlerinin tamamını buraya vakfiettiği bilgisi yer almaktadır (Uzunçarşılı, 1929:23). Uzunçarşışı'nın eserinde ayrıca şu ifadelerde dikkat çekmektedir; *" Pir Ahmed Bey bir de, Tokat şehri içinde yer alan Kuru Büyük Meydan (günümüzdeki meydan camii etrafı) üstünde kâin tahdidden müstağni ve vakıfının bina eylediği türbenin yanında vaki türbe bahçesinin temamı"* vakfedilmiştir (Uzunçarşılı, 1929: 23-24). Vakif şartnamesinde Pir Ahmed Bey, *"Meydan başında Âbâ ve ecdadı kabristanına (türbesine) vaz' eylediği ecza'i şerifeden her gün sabahleyin toplu olarak Kur'anı hanmid ve fürkan-ı mecidden cüz okuyan ve sevabını vâkıf ile babası Mehmet beyin ve dedesinin ve anasının ruhlarına hediyye eden dört nefer hafızlardan her birine senevî eski ölçekle dörder ölçek buğday verilmesi şartı koşulmuştur"* (V.G.M.A. Defter No: 482: 112-3). Bu belgeler incelendiğinde Pir Ahmed Bey'in vefatından önce ailesi için bu vakfiyeyi yaptırdığı anlaşılmaktadır (Erkara, 2010:258).

Evahir-i Zilhicce 848 /1440 tarihli ikinci vakfiye ise Ahmed Bey bin Mehmed Bey'e aittir. Pir Ahmed Bey oğlu Ahmed Bey vakfiyesinde Sivas ve niksar'da

bostan, mezra ve karye vakfedilmiştir (V.G.M.A. Defter No: 482: 114-5). Bu vakfiye belgesinde de her gün sabah namazından sonra Pir Ahmed Bey'in ruhu içün Kur'anı Kerim'den bir cüz okuyana birer ölçek buğday verilmesi talimatı yer almaktadır.

Üçüncü vakfiye belgesi ise Evvel-i Zilhicce 882 tarihli olup Pir Ahmed Bey bin Mehmed Bey Çelebi bin Ali Bey'e aittir. Sivas ve Tokat'ta mezra ve karye vakfedilmiş olup Vakıf metninde ; *"evkafının mahsulâtını mütevelli on sehim yaparak bir sehmini tevliyet hizmeti mukabili olarak mütevelliye şart eyledi. Ve dokuz öşrü yani onda dokuzun beş humüs yapılmasını şart kıldı ve bu beşin birini Tokad beldesinde kuru meydan başında Allah yolunda şehid olan gazi Melik Kemarüddin mezarına vâkıfın bina eylediği Yafoyi namile maruf zâviyenin mesalihine şart edip Reğaip, Berat, Kadir ve bayramlar gibi mübarek gece ve günlerde fukarayi Müslimin içün pişirilecek yemek ve bal halvasının fukara ve miskinlere taksim edilmesini şart eylemiştir"* (V.G.M.A. Defter No: 482: 115-8) ibareleri yer almaktadır.

H. 984 /M. 1576 tarihli Defter-i Evkaf-ı Rum kayıtlarında ise Tokat içerisinde Hatuniye Cami yanında Horuszade evleri diye isimlendirilen evlerin bulunduğu ve bu evlerin Horuszade Pir Ahmed Bey İbn-i Ahmed Bey'in zaviyesi olduğu, ayrıca mezarının da bu zaviye yapısının avlu bölümünde yer aldığı bahsedilmektedir (Üstek, 1985: 35). Bu nedenle Horozoğlu İmareti ve Zaviyesi'nin Pir Ahmed Bey oğlu Mehmed bey tarafından inşa ettirildiği ve yapı banisinin Horuszade lakabı ile anıldığı anlaşılabilmektedir.

Tayyip Gölkbilgin, çalışmasında şu ifadeler yer almaktadır; *"890 tarihlerinde, bugünkü Zara kazasının Tödürge köyü mâlikânesinin yüz hisseden 67 hissesi Kutluhisar Beyi'nin, geri kalan 33 hissenin 2 hissesi Pîr Ahmed Bey'in, bir hissesi Hızır Paşa'nın, 1 hissesi de Emir Veled kızının idi. Divânî hissesine gelince tamamının burada iki mâlikâne hissesine sahip olan Pîr Ahmed Bey'in hassatımarı olduğu görülmektedir. Ümerâdan olan, müverrih Âli'nin, Çelebi Sultan Mehmed'in Süleyman Çelebi kuvvetleri ile Yenişehir'de Çakırpınarı civarında karşılaştığı zaman kahramanca bir savaş yaptığını bildirdiği ve Horos oğlu Ahmed Bey, Horos-zâde diye kaydettiği bu zat, bu devirde bu bölgede birçok köylerde bu suretle tasarruf*

etmekteydi. Bugün Tokat'taki Horos-oğlu hanı'nın bânisi yine bu Pîr Ahmed Bey'dir." (Gökbilgin, 1965: 57).

Yapı mimari ve süsleme açısından Turhal'da bulunan Gümüztop Zaviyesi ile benzerlik götermektedir (H. 777/ M. 1375), (Fotoğraf: 522-540). Ancak Gümüştop Zaviyesi inşa kitabe tarihi incelendiğinde Eretnaoğlu Alaaddin Ali Bey döneminde yapılması ve ayrıca Şerare Yetkin'in makale çalışmasında Alaaddin Ali Bey'in *"Horoz"* lakabı ile tanındığı için yapı banisi olan Pir Ahmed Bey sülalesinden olma ihtimalini öne sürmüştür (Yetkin, 1989: 1341). Ancak, 1390 yılında Aladdin Bey'in yerine geçen Mehmed Bey Kadı Burhaneddin tarafından öldürüdüğü için, 46 yıllık Eretna hakimiyeti boyunca böyle bir ihtimal olması mümkün olmamaktadır. Bu sebeple zaviyeyi inşa ettiren Horozoğullarının, Eretnaoğulları döneminde bu isimle devam eden bir sülale bulunması mümkün değildir (Erkara, 2010: 260).

Mimari Özellikler

Zaviye yapısı (⊥**)** plan özelliğinde olup, giriş kapısı kuzeye bakan tuğla örgü ile oluşturulmuş, üzeri taş örgülü bir eyvan içerisinde yer almaktadır (Çizim: 51-52), (Fotoğraf: 320). Giriş kapısını incelediğimizde dikdörtgen silmeler içersinde kesme taş malzemeden inşa edilmiş, basık kemerli bir forma sahiptir. Kapı üzerinde sofa bölümünün aydınlatılması için kullanılan alçı şebekeli ve üst bölümü yuvarlatılmış pencere yer almaktadır. Giriş kapısından geçtikten sonra kubbeli bir sofa bölümüne geçiş yapılmaktadır. Sofanın güneyinde tonoz örtülü dışa doğru taşıntı yapan bir bölüm ile birlikte, sağ ve sol kanatlarda ikişerden dört adet tabhane mekânları yer almaktadır (Fotoğraf: 321-322). Merkezi kubbe bölümünü incelediğimizde kubbe tepesinde aydınlık penceresi yer almaktadır. Kubbe geçişlerinde pandantifler kullanılmış olup, kubbenin kasnak bölümünde ise Türk üçgenleri kullanılmıştır (Fotoğraf: 321). Kasnak bölümünde ayrıca yarım daire kemerli sağır pencereler ile birlikte, dört adet alçı şebekeli pencere mevcuttur. Sofanın güneyinde yer alan tonoz örtülü ve yapının ilk yapıldığı dönemlerinde ibadet mekânı olarak inşa edilen eyvan bölümü ise yerden yaklaşık 20 cm. yüksekte tutulmuştur. Doğu, batı ve güney cephelerine kesme taş söveli ve basık yuvarlak kemerli pencereleri bulunmaktadır.

Sofa bölümüne doğudan ve batıdan ikişer adet olmak üzere dört adet kubbe örtülü kare planlı tabhane mekânları bağlanmaktadır. Kuzeyde yer alan doğu ve batıdaki kubbe örtülü tabhane mekânları tonoz örtülü mekân bölümüne, güneyde yer alan aynı eksendeki kubbe örtülü tabhane mekânları ise kubbe örtülü mekâna açılmaktadır (Çizim: 51). Tabhane mekânlarının giriş kapısı söveleri kesme taş malzemeli ve basık kemerli olup, kubbe geçişlerinde yine Türk üçgenleri kullanılmıştır (Fotoğraf: 323-324). Mekânlar mazgal pencereler ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf: 325). Oda kapılarının bulunduğu duvar dölümleri ise eyvan şeklinde girintili olarak düzenlenmiş ve ayrıca duvar ortasında niş bölümleri yer almaktadır (Fotoğraf: 326). 1974 yılında hazırlanan Vakıflar Genel Müdürlüğü rölöve çizimlerinde bu niş bölümleri orijinalinde ocak nişi olarak gösterilmiş ve zaman içerisinde değişime uğradığı görülmüştür. Aynı zamanda dış cepheden bakıldığında tabhane çatıları üzerinde yer alan baca bölümleri bu görüşü destekler niteliktedir (Çizim: 54), (Fotoğraf: 327). Şerare Yetkin'in 1981 yılında yayınladığı IX. Türk Tarih Kongresi'ndeki bildirisinde kuzeyde yer alan tabhane mekânlarına sonraki dönemlerde dışarıya açılan birer kapı daha bulunduğundan bahsetmiştir. 1993-94 yılına ait arşiv fotoğraflarında (Fotoğraf: 328-329) ve V.G.M. 1974 yılına ait rölöve çizimlerinde de (Çizim: 54) bu kapıların mevcut olduğu görülmektedir (Yetkin, 1989: 1339).

Zaviye yapısının dış cephe bölümü sade ve gösterişsiz bir özelliğe sahiptir. Herhangi bir süsleme detayına rastlanılmamıştır. Dış cephe bölümünde dikkat çekici özellik ise yapının aydınlatılması için yapılmış olan mazgal pencere çerçeveleridir. Çerçeve bölümleri kesme taş malzemeden inşa edilmiş, üst kemer bölümü tuğla örgüden oluşturulmuştur (Fotoğraf: 330). Güneyde yer alan tonoz örtülü mekân bölümünün pencere çerçeveleri ise kesme taş malzemeden inşa edilmiş olup, dikdörtgen formdadır (Fotoğraf: 331). Yapının dış duvar köşe bölümleri ise yine kesme taş malzemeden yapılmış köşeliklerle desteklenerek yapı sağlamlaştırılmıştır.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Zaviye yapısı ile ilgili en eski arşiv fotoğrafları diğer yapı örneklerinde de olduğu gibi Besim Karagülle'nin eserinde yer alan 1935-1945 tarihli arşiv fotoğraflarıdır. 1935 tarihli arşiv fotoğrafları incelendiğinde yapının temel mimari özelliklerini koruduğu dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 315-332-333). 1939 ve 1942 depremlerinde yapı büyük ölçüde zarar görmüş ve özellikle güneyindeki, tonoz örtülü eyvan bölümü ve pencere üzeri zaman içerisinde onarım görmemesinden dolayı kısmen hasar görmüştür (Fotoğraf: 333). Yapının kubbe örtü sistemleri tuğla örgüden yapıldığı görülmektedir. Ayrıca kubbe örtüsü üzerinde toprak ile kaplanmıştır.

Zaman içerisinde meydana gelen depremler sonucu 2008 yılında restorasyonu yapılan türbe bölümünün, 1935 yılına ait arşiv fotoğrafında üst örtü bölümü tamamen yıkık olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 315). Bu sebeple türbe içerisinde yer alan ve restorasyon sonrası yerleştirilen (Fotoğraf: 316) mezar sandukaları önceki dönem Tokat Müzesi olarak kullanılan Gök Medrese'ye taşınmış olup, türbe restorasyonu sonrası tekrar yerine taşınmıştır.

2008 yılında yapı genel bir onarıma alınmıştır. Ancak 1974 yılı Vakıflar Genel Müdürülüğü tarafından hazırlanan rölöve çizimleri dikkate alınarak yapının genel mimari dokusu üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamış ve genel bir onarım yoluna gidilmiştir (Çizim: 53-54-55). Bu sebeple yapının geneli incelendiğinde iç mekân bölümlerinin sıvanarak badana yapıldığı dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 326- 334- 335). Ayrıca üst örtü sistemleri olan kubbeler ve çatının tamamı kurşun ile kaplanmış ve odalar içerisinde önceki dönemlerde yer alan ocak bacalarıda aynı şekilde aslına uygun olarak onarımıştır (Fotoğraf: 327) . Zaviye yapısının kuzeyinde yer alan ve beden duvarları yıkılarak yapılan kapı bölümü 2008 yılı restorasyon çalışmaları sonucu kapatılmıştır. 2012 yılına kadar Tokat Belediyesi tarafından aşevi olarak kullanılmış, ancak bu tarihten sonra yapının tekrar restorasyon çalışmasına alınmasının ardından günümüzde Horozoğlu Zaviyesi lokanta olarak kullanılmaktadır (Fotoğraf: 320-336-327-338).

3.1.8. Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi)

Katalog No: 8

Yapının Banisi: Pîr Muhammed bin Pir Havend

Yapım Tarihi: H. 857/ M. 1453

Çizim No: 61-63

Fotoğraf No: 342- 363

İnceleme Tarihi: 26 Temmuz 2017

Kadastral Durum

Pafta: H 37-a2

Ada:

Parsel: 79

Koordinat Bilgileri: 40 º 23' 36.31" K / 36 º 42' 48.51" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Tekke yapısı, Tokat İli, Merkez İlçe'ye bağlı Çöreğibüyük Köyü sınırları içerisinde olup, köy yerleşkesinin kuzeydoğusunda bulunmaktadır (Fotoğraf: 342). Tekke hakkında ise Evliya Çelebi kaleme aldığı seyahatnamesinde şu ifadelere yer vermektedir: *"Bundan sonra şehrin kıblesi tarafında bir bayır (yamaç) yerde Çöreğibüyük Tekkesi, mesiregâh tekkedir. Bu da Ali-i Abâ-yı Bektaşî meskenidir"* (Kahraman, 2010: 93). Evliya Çelebi'nin verdiği bilgiler ışığında bakıldığında bu tekkenin Bektaşi tekkesi olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Evliya Çelebi'nin şehrin kıble tarafında şeklinde bir yönlendirme tanımlaması yanlıştır. Ancak bu tekke yerleşkesini herhangi bir başka seyyah veya tarihçinin kayıt altına almadığı

görülmektedir (Eravşar, 2004: 106). Günümüzde türbe yapısının bulunduğu yer köy mezarlığı olarak kullanılmaktadır (Fotoğraf: 343).

Türbenin inşa kitabesi ise doğu cephede yer alan basık yuvarlak kemerli, kesme taş malzemeden yapılmış ve kapı üzerine yerleştirilmiştir. Kitabe metni, tuğla örgüden oluşturulmuş sivri kemerli bir boşaltma kemeri ile çevrilidir (Fotoğraf:344-345-346). Kitabe okunuşu şu şekildedir: *"Bu türbeyi (Allah onun ruhuna rahmet etsin) merhûm Pir Hâvend oğlu Pir Muhammed 857 senesinin Zi'lhhicce ayının ilk günü bina eyledi"* (Eravşar, 2004: 106). Kitabe metninden de anlaşılacağı üzere Pir Havend'in torunu Pir Havend'in 3 Aralık 1453 tarihinde yapıyı tamamlattığı ve kitabe metnini vefatından sonra yazdırdığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Pir Havend'in 1350-1400 yılları arasında yaşadığı ve torun Pir Havend'in 1453'den sonra vefat ettiği tahmin edilmektedir (Açıkel, 2018: 105). Şeyh Pir Havend'in medfun olduğu Şeyh köyünün ismi zaman içerisinde değişerek Çöreğibüyük olarak ifade edilmiştir. Ancak 1485 yılına ait olan 19 numaralı Tapu Tahrir Defteri'nde Pir Havend'in *"Çöreğibüyük"* diye tanındığı belirtilmiş Şeyh köyü olarak nitelendirilen bu köyün, ismi zaman içerisinde Şeyh Pir Havend'in diğer adı olan Çöreğibüyük köyü şeklinde zikredilmiştir (Açıkel, 2018:117-118).

Çöreğibüyük tekkesi ile ilgili olarak son dönemde yapılan en geniş çaplı vakıf kayıt araştırması Ali AÇIKEL tarafından yapılmıştır. *"Tokat Şeyh Pir Havend Zaviyesi Vakfı (1453-1839) ve Çöreğibüyük Köyü Tübresi"* isimli çalışmasında hocamız vakıf kayıtlarında yer alan zaviye gelirinin kronolojik olarak döküm ve analizini yapmıştır (Açıkel, 2018: 103-125).

Zaviye vakıf kayıtları ile ilgili ilk arşiv kaydı 1520 tarihli 79 numaralı Mufassal Tapu Tahrir Defteri'nde yer almaktadır. 1520 tarihli tahrir defterinde yer alan gelir kaydı toplam 1305 akçedir (BOA. TTD 79: 54-55,86,66; Açıkel, 2018: 108). 1530 yılı defter kaydına göre üç köy ve biz mezradan toplanan toplam gelir ise 5545 akçe olarak saptanmıştır (BOA. TTD 387: 439,440,442). Zaviye gelirleri 1485-1554 yılları arasında gelir miktarında herhangi bir miktar değişikliğine rastlanmamış, 1554 yılı tahrir defteri kayıtlarında toplam geliri 226 akçe olarak kayıt altına alınmıştır (Açıkel, 2018: 109). Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme

Arşiv kayıtlarında yer alan bilgilere göre 1574 tarihli 14 numaralı Mufassaal Tapu Tahrir Defteri'nde bu gelir miktarı tekrar edilmiş ve herhangi bir değişiklik görülmemekle birlikte, Niksar ilçesine bağlı günümüzde Gözekse (Arıpınarı) köyü gelirinin tamamı bu zaviye yapısına ait olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca bu köye bağlı diğer mezraların gelirleride bu zaviyeye vakfedilmiştir (Açıkel, 2018:109).

15 Şaban 1252 / 25 Kasım 1836 yılı vakıf kayıtlarını incelediğimizde vakfın gelir ve gider masrafları buğday ve arpa üzerinden kile ve rubla'ı verilmiştir. Rubla'ı Antep yöresinde timinin (20 kg) ¼' ine denilmiş, yaklaşık olarak 5 kg kadardır (Taşkın, 2005:116). Vakıf gelirinin yaklaşık dörtte birlik kısmı Evkaf Nezareti vergisi olarak görevli memur harcı olarak verilmiş olup, tütün giderleri, yemek masrafları ve diğer giderler bu bu toplanan gelirden karşılanmıştır. Toplam 869 rubla'ı buğday ve arpa miktarından geriye kalan 38 kile 1 rubla'ı da vakfın zaviyesine misafir masraflarının karşılanması üzere, zaviyedarlık ve mütevellilik görevlerini yürüten Osman oğlu Seyyid Hasab ve Muhammed'e teslim edilmiştir (Açıkel, 2018: 110).

Pir Havend Zaviyesi'nin 19 Zilkadde 1253/14 Şubat 1838 tarihli 53 numaralı Tokat Şer'iyye Sicili'nde yer alan kikinci muhasebe kayıtlarına göre buğday ve arpa üzerinden hesaplanan para cinsinden gelir miktarı yine resmi kayıtlara işlenmiştir. Vakfın gelirlerinin yaklaşık olarak dörrte biri, Evkaf Nezareti öşrü, nakliye ücreti, kahve ve duhan giderleri oarak ödenmiş ve geriye kalan 3344 kuruş ise yine vakıfın zaviyeye gelen misafirler için harcanmıştır (Açıkel, 2018:111). 1836 yılı toplam geliri 869 rubla'ı olan buğday ve arpa geliri yine bu belgelerde 1838 yılı kayıtlarında 100 rubla'ı düşerek 769 rubla'ı olarak kayıt altına alınmıştır.

1838 yılına ait aynı sicil defterinde yer alan vakıf gelir kayıt miktarı ise 4593,5 kuruş,15 Muharrem 1255 /31 Mart 1839 yılı geliri ise 1815,5 kuruş olarak kayıt altına alınmıştır. 2778 kuruş daha düşük olmasının sebebi ise vakıf kayıtlarında zaviye yerleşkesi etrafında bulunan köy ve yerleşim merkezlerinin çeşitli sebeplerle nüfusunun giderek zayıflaması ve yoğun bir şekilde göç dalgasına maruz kalması şeklinde yorumlanmaktadır (Açıkel, 2018: 112).

53 numaralı Tokat Şer'iye Sicili'nde yer alan son muhasebe kaydı ise 1841 yılına aittir. H. 11 Muharrem 1257 / M. 5 Mart 1841 tarihinde düzenlenmiştir. 1841 yılı vergi miktarları incelendiğinde, Niksar kazasına bağlı Gözekse köyü malikâne hissesi bu gelirlere eklenmemiştir. Bu sebeple 1836, 1838,1839 yılı gelirleri tahil ürünleri üzerinden kuruş olarak hesaplanmış olup 1841 yılı muhasebe kayıtlarında arpa, buğday ve bunların yanı sıra mısır da vergi geliri kapsamına alınmıştır. 1839 yılı toplam geliri 1815,5 kuruş olarak kayıt altına alınmasına rağmen, 1841 yılı toplam geliri 1483,5 kuruş olarak kayıt atına alınmıştır. Bu vakıf gelirinin aşırı düşüklüğü ise yine yukarıda belirtildiği gibi Niksar kazasına bağlı olan Gözekse köyü malikâne gelirleri 1841 yılı muhasebe kayıtlarında yer almamıştır (Açıkel, 2018:113-114).

Mimari Özellikler

Tekkeye ait yapı birimlerinden sadece günümüze türbe yapısı kalabilmiştir (Fotoğraf: 342). Merkezi bir kubbeye kuzey ve güneyden açılan iki tonozdan oluşan bir plana sahiptir (Çizim: 61). Kaba yonu taş malzeme ve tuğla malzeme kullanılarak inşa edilmiştir. Tuğla malzeme yapının pencere kemerlerinde iç mekân bölümünde, taşıyıcı kemerlerinde ve kubbesinde kullanılmıştır (Fotoğraf: 342-347-348). Harç malzemesi olarak kireç harç kullanılmıştır. Yapının köşe bölümlerinde diğer yapı örneklerinde de olduğu gibi kesme taş yerleştirilmiş olup yapı sağlamlaştırılmıştır (Fotoğraf: 349). Yapının merkezi kubbesinin oturduğu sekizgen kasnak bölümü yanlardan belirgin bir şekilde yüksek tutulmuştur (Fotoğraf: 350). Kubbenin oturduğu kare alan ise dıştan belirli bir yüksekliğe kadar köşeli olarak devam ederek sekizgene dönüştüğü görülmektedir. Ayrıca kuzey ve güneyde yer alan tonoz örtü bölümleri dıştan üçgen alınlıklı bir çatı şekline getirilmiş ve üzeri kiremitle kaplanmıştır. Ayrıca türbenin kuzey cephesi sağır bırakılarak güney ve batı cephelerinde yarım dairevi tuğla örgülü, kemerli pencereler yer almaktadır.

Türbenin giriş kapısı ise doğu cephede yer almaktadır (Fotoğraf: 344-345). Cephenin tam ortasında yer alan giriş açıklığı ise yuvarlak kemerli olup, kesme taş malzemeden inşa edilmiştir. Giriş kapısı ise dıştan sivri kemerli tuğla malzemeli ikinci bir kemer içerisinde alınmıştır. Yapının inşa kitabesi ise daha önceden de

bahsedildiği gibi bu tuğla malzemeden yapılmış kemerin tam ortasında yer almaktadır. İç mekân bölümü incelendiğinde yapının güney duvarında günümüze kadar gelebilmiş küçük boyutlu alçı bir mihrap nişi yer almaktadır (Fotoğraf: 351). Türbe içerisinde üç adet mermer sanduka bulunmaktadır. Mermer sandukalar türbe restorasyonu sırasında yenilenmiştir (Fotoğraf: 352). Yapının kubbe geçişlerinde pandantif kullanılmıştır. Türbe içerisinde kuzey ve güneyde yer alan tonoz örtü kemerleri üzerine kubbe oturtulduğu ve bu tonoz kemerleri arasına pandantiflerin yerleştirilerek kubbe geçişlerinin tamamlandığı dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 347-353-354). Tonoz örtü kemerleri, kubbe geçiş öğeleri olan pandantifler ve tonoz kemerleri tuğla malzemeden inşa edilmiş olduğu görülmektedir.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Türbe yapısının en eski arşiv fotoğrafı 1990'lı yıllara aittir. Bu fotoğraflar incelendiğinde türbe yapısını genel durumu restorasyon ve bakım alanında ciddi derecede ihtiyacı olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 360-361-362). İlk etapta türbenin kubbe örtüsü etrafında yer alan fidan ve toprak örtü bölümleri temizlenmiştir. Ayrıca duvar harcı olarak kullanılan kireç harç onarım sırasında kullanılmış ve türbe duvarları güçlendirme çalışması yapılmıştır.

Ayrıca türbe yapısı içerisinde onarımdan önceki dönemde arşiv fotoğrafında da görülen geç dönem kalemişi bezeme bulunmaktadır. Ayrıca bu kalemişi bezemelerin günümüze kısmen gelebilmiştir (Fotoğraf: 363). İç kısımda yer alan sanduka bölümleride ayrıca 2013 yılı restorasyon çalışmaları esnasında değiştirilmiştir. Önceki dönemde türbe etrafında yapılan kurban ve adak adama merasimleri yapılması nedeni ile restorasyon çalışmaları esnasında, türbeyi ziyarete gelen insanların bu ibadetlerini daha rahat yerine getirebilmesi için oturma bölümleri, ocaklık bölümleri ve namazgah inşa edilmiştir (Fotoğraf: 357-358). Öncedende bahsedildiği üzere türbenin bulunduğu mevki köy mezarlığı olarak kullanılmasından dolayı günümüze kadar gelebilmiş eski mezar örnekleri ile de karşılaşılmaktadır (Fotoğraf: 355).

3.1.9. Tokat Mevlevîhânesi

Katalog No: 9

Yapının Banisi: Süğlün Muslu Ağa

Yapım Tarihi: 1638

Çizim No: 64-74

Fotoğraf No: 361-470

İnceleme Tarihi: 31 Mayıs 2017

Kadastral Durum

Pafta: 9

Ada: 71

Parsel: 28

Koordinat Bilgileri: 40 º 18' 39.01" K / 36 º 33' 15.39" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Mevlevihane, Behzat Deresi'nin doğusunda tarihi Bey Sokak girişinde yer almaktadır (Çizim: 64-65). Tokat Mevlevîhânesi ana bina bölümünde semahane, derviş hücreleri, şeyh odası, meydan odası bulunmaktadır (Çizim: 65), (Fotoğraf: 361-362). Evliya Çelebi kaleme aldığı Seyahatnamesi'nde yapı hakkında şu ifadelere yer vermiştir: *"Evvelâ, bunlardan mamur ve abadan şehir içinde Hazret-i Mevlâna Mevlevîhânesi Tekkesidir. Yapıcısı merhum Süğlün Musli Paşa'dır ki Sultan Ahmed Han vezirlerindendir, ancak sadrazam olamamıştır. Bir cömert, kerem sahibi ve eli açık kimse olduğundan Mevlâna'nın ruhunu şâd ve Hâcegân tarikatı fukaralarını sevindirmek için bir Mevlevihane yapmıştır ki benzeri bir diyarda yoktur. Meğer İstanbul'da Beşiktaş Mevlevîhânesi ola. Ancak bunun ondan fazla evkafı olduğundan gayet mamurdur. Semâhane çevresinde semâzen fukaralarının odalarının bütün*

pencereleri, çevresindeki çiçekli ve kuşku İrem bağına bakmaktadır. Ve haftada iki gün mukabele olup Mevlânâ âyini ederler ki sanki Hüseyin Baykara fasılları olur. Özellikle Sızıltızadeler adında neyzenleri var ki her biri sanatının ustasıdır. Ve gün gece-gündüz iki defa bütün fukaraya ve bazı dostlara Mevlâna nimeti dağıtılır" (Kahraman, 2010:92).

Tokat Mevlevihânesi'nin inşa tarihi hakkında birçok kaynakta çeşitli tarihi verilere rastlanılmıştır. İlk temel veriler incelendiğinde **Menâkıbü'l-arifîn'**de anlatılana göre Selçuklu Veziri Muînüddin Süleyman Pervâne, Konya'da ikamet ederken Fahreddîn-i Irâki'yi Tokat'a davet etmiştir. Tokat'ta kendisi için bir hangah inşa ettirmiştir. 14. yüzyılda Sultan Veled ve Ulu Ârif Çelebi tarafından Tokat'a halifeler gönderilerek burada çalışmalarını yürütmüştür. 1455 tahrir defterlerinde Tokat'ta bir hangah-ı Mevlevî otuz iki hanelik Mevlevîhâne Mahallesi bulunduğu kaydına rastlanılmaktır. Ayrıca 1472 yılında Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın Tokat üzerine bir ordu göndermesi sonucu Tokat, yakılıp yıkılmış ve bu mahalledeki hane sayısı dörde kadar düşmüştür. 1574 yılına ait kayıtlarda yine 12 hane ve 6 mücerret (mevlevîhâneye ait olan) nüfusu bulunmaktadır. 1576 tarihli vakıf kayıtları arasında mevlevîhâneye rastlanılmamıştır. Bunun sebebi ise yine 1519 yılına ait kayıtlarda Mahalle-i Hoca İbrahim şeklinde mahalle isminin değişikliğidir. 1656 yılında Tokat'tan geçen ve Tokat Mevlevîhânesi için yukarıdaki tarifi yapan Evliya çelebi bu yapının önemi ve işleyişi hakkında önemli bilgiler vermektedir. Asıl vakfiyesi bulunamamış olmakla birlikte yapının 1638 yılında Osmanlı Padişahı Sultan I. Ahmet'in vezirlerinden Muslu Ağa tarafından inşa ettirilmiştir (Tanrıokur, 2012:227-230). Bu sebeple Muslu Ağa namındaki bu kişiye Mesnevi'nin ilk mısrasında ebced hesabı ile şu tarih düşürülmüştür.

"Muslu Ağa sâhte în tekyerâ Mevlevîyan ta ibadet mîkoned

Goft Mevlânâ zi-pîş-i târiheş: Binev ez ney çün hîkayet mîkoned"

Bu ifadelere sahip bir kitabe varlığından bahsedilmektedir. Ancak Evliya Çelebi'nin bahsettiği Muslu Ağa'nın I. Ahmed'in vezirlerinden olmadığı ve Tokat

Şer'iyye Sicil kayıtlarında yeniçeri ağası olduğu kaydı yer almaktadır (Tanrıokur, 2012:227-228).

1703 yılına Muslu Ağa'nın inşa ettirmiş olduğu mevlevîhâne hizmet vermiş, ancak Müderris Mehmed Efendi'nin oğlu olan Dânîşî Ali Efendi mevlevîhaneyi büyük oranda tahrip olmasından dolayı yeniden inşa ettirmiştir (Tanrıokur, 2012: 228).

Mevlevîhâne vakıf gelirleri; Mevlevîhâne, hücreler, semâhâne, bahçe, hamam, 12 bakır kazan, iki dükkan, 1 manav, 1 kuyumcu dükkanı, 2 değirmen, at pazarında iki katlı 43 odalı kapan hanı, kantar ve boyahane vakfedilmiştir (Tunca, 2000:41-42). Yine aynı zamanda Şeyh Mehmet Efendi vakfın gelir ve idaresini önce kendisine kendisinden sonra erkek evlatlarının en büyüğüne bırakmıştır. Onlardan sonra ise H.z Mevlana sülalesinden birisinin yönetici olmasını istemiştir. Mevlevîhânede günlük kişi başı 12 akçe müezzin, aşırhan, naathan, ayinhan, için kişi başı 7 akçe ise dervişhan ve fukaraların yiyecek ve içecek masrafları için kullanılmıştır.

Ayrıca Tokat merkezde yer alan Kalhane (Bakır İşleme Ocağı) gelirlerinden de Mevlevîhâne bünyesine ödenek sağlanmıştır. İlk olarak 22 Cemâziye'l-âhir 1222/ M. 27 Ağustos 1807 tarihli Tokat naibine gönderilen belgede Kalhane gelirleri ile ilgili doküman kayıtları gönderilmiştir. Bu dönemde Mevlevîhâne'ye 540 kuruş ödeme aktarılmaktaydı. Ancak, Tokat Mevlevîhâne Şeyhi Hafız Mehmed Emîn Efendi gönderilen paranın yetersiz olduğu konusunda gönderilen raporda belirtmiş olup gelirin yükseltilmesini istemiştir. 25 Rebî'ü'l-âhir 1225 / 30 Mayıs 1810 tarihli fermanda ise Mevlevîhâne'ye gönderilen 540 kuruşluk vakıf gelirine 460 kuruş zam yapılarak 1000 kuruşa çıkarılmıştır (Beşirli, 2003: 352-353). Son Şeyh olan Mehmed Hadi Dede 50 dervişle Mevlevi alayına katılmak için Tokat'tan ayrılmıştır (Akın, 2009:129), (Fot.:366-367). 1945 yılına kadar kadınlar hapishanesi, daha sonra kız Kur'an kursu olarak tekkenin 2005 yılında restorasyon çalışmaları tamamlanmıştır. Günümüzde Vakıf Müzesi olarak hizmet vermektedir.

Mimari Özellikler

Duvarlarla çevrili olan Mevlevîhâne bahçesine asıl giriş kapısı Bey Sokağına bakan cephede yer almaktadır (Fotoğraf: 361-365). Bahçe giriş kapısı kesme taş malzemeden inşa edilmiş olup, cephe ortasında yer alan kapı açıklığı hafif bir şekilde çıkıntı yapmıştır. Giriş açıklığı basık yuvarlak kemerli olup, kemer bölümü kırmızı beyaz taşlar nöbetleşe kullanılmıştır. Kapı çerçevesi kademeli silme bölümleri ile vurgulanmıştır. Bahçe giriş kapısı çift kanatlı ahşap malzemelidir.

Yapının zemin kat bölümüne yine çift kanatlı ahşap bir kapıdan sofa bölümüne giriş yapılmaktadır (Fotoğraf: 366-367). Mevlevîhâne'nin alt kat bölümü günlük kullanım için oluşturulmuş genişçe bir sofa bölümünden ve dört adet odadan oluşmaktadır (Çizim: 66). Sofanın sol tarafında kalan odada çeşitli dönem ve yüzyıllara ait olan pirinç, bronz ve bakır şamdanlar sergilenmektedir (Fotoğraf: 368-369). Sultan II. Bayezid'in annesi olan Gülbahar Hatun adına yaptırılan Gülbahar Hatun Camii'nde kullanılan şamdanlarda bu odada sergilenmektedir. Ayrıca Erbaa Silahtar Ömer Paşa Camii'ne ait şamdanlarda camiden alınarak buradaki müzeye nakledilmiş ve sergilenmektedir (Fotoğraf: 370-371). Bu şamdan örneklerinden en önemlisi 13. yüzyıla ait olan ve üzerinde burçların bulunduğu şamdan örneğidir (Fotoğraf: 372-373), (Çizim: 67-68-69-70), (Çevrimli ve Burkan, 2007: 467-485).

Sofanın hemen solunda ise küçük bir mekân içerisinde 18. ve 19. yüzyıllara ait Tokat ve Malatya yörelerine ait Halı ve Seccadeler sergilenmektedir (Fotoğraf: 374-375).

Alt katta en geniş oda olarak ön plana çıkan bölümde, bölge camilerinden gelmiş olan ve 16. yüzyıl ile 20. yüzyıllar arasına tarihlenen Sivas, Kırşehir, Doğu Anadolu, Konya, Orta Anadolu, Niğde ve Güneydoğu Anadolu bölgelerine ait halı, kilim ve seccadeler hareketli paneller üzerinde sergilenmektedir (Fotoğraf: 376)

Sofanın, sağ köşe bölümünden devam eden koridorun sonunda ise 17. yüzyıla ait Tokat Ulu Cami'sine ait ahşap tavan göbeği ile yine Muslu Ağa Konağı'na ait kalem işi bezemeli tavan pervaz parçaları sergilenmektedir (Fotoğraf: 377-378-379-380).

Bu dar koridor bölümünün devamında, güneybatıda yer alan küçük odada ise 12. ve 13. yüzyıldan kalma çini örnekleri, seramik kap örnekleri ile birlikte 16. yüzyıla ait sakal-ı şerif kutusu örneği yer almaktadır. Ayrıca 19. yüzyıla ait duvar saati örnekleri de bu bölümde sergilenmektedir (Fotoğraf:381-382-383-384-385-386-387-388-389-390).

Sofanın hemen sağında görkemli bir tavan göbeği ve yazma eserlerin sergilendiği kitaplığı ile diğer odalardan daha dikkat çekici bir oda bölümü yer almaktadır. (Fotoğraf: 392-393-394-395). Bu oda bölümü aynı zamanda şeyhin misafirlerini kabul ettiği odadır (Fotoğraf: 391). Ayrıca oda içerisinde taş baskı Kur'anı Kerim (Fotoğraf: 396) ve kırmızı ipekten dokunmuş Kabe içi örtüsü bulunmaktadır (Fotoğraf:397). Oda içerisinde çeşitli şecere örneklerinin de sergilendiği görülmektedir (Fotoğraf: 396).

Mevlevîhâne'nin ikinci kat bölümüne ise kısmen kesme taş ve üzeri ahşap örtülü bir merdiven ile ulaşım sağlanmaktadır (Fotoğraf: 398),(Çizim:71). Ahşap merdivenin başında, korkuluğu duvara sabitlemek amacı ile yapılmış ve geçit şeklinde düzenlenmiş ahşapların birleştiği yerdeki barok etkili ahşap oymaların üzerinde ise mevlevi sikkesi şeklinde düzenlenen başlık yer almaktadır (Fotoğraf: 399). Üst kat bölümünde ayrıca koridor şeklinde tasarlanmış, ahşap direklere sahip barok sütun başlık ve kaideli direkler bulunmaktadır. Yapının balkon bölümü ise bütün cephe boyunca uzanmaktadır (Fotoğraf: 400-401). Balkon sonunda ise Behzad Deresi manzarasını görecek şekilde normal zeminden yüksek tutulmuş bir seyir köşkü kurulmuştur (Fotoğraf: 402-403).

Yapının üst kat giriş kapısı balkonun yer aldığı cephenin orta bölümüne yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 404). Ahşap malzemeli olan kapı ise çift kanatlı olup barok oyma göbekli olup, üst kısmında ise arapça sülüs bir yazı ile şu ifadeler yer almaktadır: *" Ya müfettihal ebvâb (Ey kapıları açan Allah'ım), iftah lena hayral bab (bize hayır kapılarını aç)"* ifadeleri yazılıdır. Bu kapıdan semâhâne bölümüne giriş yapılmaktadır (Fotoğraf: 405).

Semâhâne bölümü doğu yönünde bulunan ahşap kafes ile ayrılan kadınlar mahfili hariç tek bir mekân olarak düzenlenmiştir (Fotoğraf: 406). Semâhânenin ortasında onaltı adet ahşap sütunun taşıdığı bağdadi bir kubbe bulunmaktadır (Fotoğraf: 407-408). Kubbe merkezinde ise dikkat çekici ahşap bir tavan göbeği mevcuttur (Fotoğraf: 409). Aynı özelliklere sahip tavan göbeği örneği ise yine Tokat merkezde 18. yüzyıl yapısı olan Latifoğlu Konağı Paşa odası tavanında bulunmaktadır (Fotoğraf: 410-411). Kubbe altında ise onaltıgen sema alanı oluşturulmuştur. Her ahşap sütunun üst kısmında levhalar içerisinde Allah, Muhammed, dört halife, peygamberimiz (s.a.v) efendimizin otunları olan Hasan ve Hüseyin, cennet ile müjdelenmiş olan on sahabe ve Mevlana isimleri yazılıdır. Ahşap parnaklıklarla ayrılmış olan bu alana daha önceden de bahsettiğimiz gibi çift kanatlı kapı önündeki açıklıktan girilmektedir. Günümüzde bu bölümde semâ töreni canlandırılmaktadır.

Ayrıca tekke ve zaviyelerin kapatılması ile birlikte Tokat Mevlevîhânesi'nden Tokat Müzesi'ne taşınan eserler tekrar binanın müze vasfı kazanması ile birlikte buraya taşınmış ve günümüzde sergilenmektedir. Bu eserler arasında semâ talim tahtası, kudüm ve kamıştan yapılmış ney dikkat çekicidir (Fotoğraf: 412-413). Ayrıca bu eserlerin benzer özellikte olanları, Tokat Müzesi Etnografik Eserler bölümünde de sergilenmektedir (Fotoğraf: 414). Giriş kapısının her iki yanında mevlevîhâne saz ve söz icracıları için diğer alanlardan ayrılmış alanlar mevcuttur (Fotoğraf: 415-416). Bu mekânlar içerisinde Amasya Merzifon Kara Mustafa Paşa Camisi'nden getirilmiş 1899 tarihli bir sancak sergilenmektedir (Fotoğraf: 417). Bu alanların üzerine kadınlar bölümünün önündeki yüksek bir merdiven ile ulaşım sağlanan yüksek bir mahfil yerleştirilmiştir. Bu mahfil bölümüne ulaşımı sağlayan merdiven başında da yine ikinci kat bölümüne ulaşımı sağlayan merdivende görülen barok etkili ahşap mevlevi sikkeli başlıklar yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 406-418).

Balkonun doğu tarafında yer alan kapıdan ise kadınlar mahfiline ve bütün doğu cephesi boyunca uzanan dar bir koridor şeklinde bulunan dar bir odaya geçilmektedir (Çizim: 71). Bu alanda, 16 ve 20. yüzyıllar arasına tarihlenmiş kazak

etkili Anadolu ve Malatya, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Sivas yörelerine ait halı ve seccadeler sergilenmektedir (Fotoğraf: 419-420).

Yapının dış cephe sistemini incelediğimizde en görkemli cephe düzenlemesi Bey Sokağa bakan kuzey cephesidir. Ahşap barok sütun dizisine sahip balkon bölümü bütün cephe boyunca uzanmaktadır (Fotoğraf: 362). Diğer cephe bölümleri ise sade bir düzenlemeye sahiptir (Fotoğraf: 421). Ayrıca yapının batı cephesi boyunca bütün bir çıkma şeklinde düzenlenmiş olup kare şekilli beş çift, toplam on adet pencere ile hareketlendirilmiştir. Alt kat pencereleri ise dikdörtgen boyutlu pencerelerdir.

Mevlevîhâne'nin hemen doğu cephe duvarına bitişik olarak inşa edilmiş olan hamam bölümü yer almaktadır. Kesin inşa tarihi bilinmemektedir (Çizim: 72). Ancak günümüzde Mevlevîhâne ile herhangi bir bağlantısı kalmamakla birlikte özel mülkiyet alanında kalmıştır. Haman şu anda kadınlar hamamı olarak kullanılmaktadır. Doğu-batı yönünde dikdörtgen bir alan üzerine tek fonksiyonlu hamam olarak inşa edilmiştir. Hamamın giriş kapısı doğu yönünden olması nedeni ile sırasıyla uzanan mekânlar soyunmalık, soğukluk, sıcaklık ve su deposundan oluşmaktadır. Hamamın külhan bölümü kuzey cephede yer almaktadır. Soyunmalık ve külhanın üzere ahşap bir çatı ile kapatılmıştır (Fotoğraf: 422-423).

Mevlevîhâna'nin güneydoğu köşesinde müştemilat olarak Muslu Ağa tarıfnda inşa edilen bir konak yer almaktadır (Fotoğraf: 424). Konağın inşa tarihi 17. yüzyıl sonu 18. yüzyıl başı olarak tarihlendirilmiştir (Çal, 1988:3; Akın, 2009:159;Tanrıokur, 2012:229-230). Şeyh ailesinin ikameti için inşa edilmiş yapı iki katlı olup, basık bir zemin kat ve üst kattan oluşmaktadır. Yapının inşa malzemesi ahşap karkas arası kerpiç dolgudur. Duvar iç yüzeyleri çamur sıva üzeri alçı, dış yüzeyleri ise kireç sıvalıdır. Konağın üst örtüsü kırma çatılı olup alaturka kiremit kaplıdır. Vakıf evi olarak da isimlendirilen Muslu Ağa Konağı 2005 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir. Plan tipi ise üç tarafı odalı dış sofalı plan tipine benzemektedir (Çizim: 73-74).

Konak avlulu bir yapı sistemine sahiptir. Avlu girişi ise avlunun kuzey cephesinden çift kanatlı ahşap bir kapı ile geçilmektedir (Fotoğraf: 424-425). Alt katta avluya açılan mutfak, kiler ve depo bölümleri yer almaktadır (Fotoğraf: 426-427), (Çizim: 73). Üst katta bulunan odaların ortasında yer alan açık sofa bölümüne ahşap bir merdiven ile ulaşım sağlanmaktadır. Bu sofa bölümünün iki yanında ikişer oda yer almaktadır (Fotoğraf: 428-429).

Güneybatıdaki baş oda bölümüne baktığımızda odanın doğu duvarında etrafı barok mala işi alçı süslemeli şerbetlik kısmı bulunmaktadır (Fotoğraf: 430-431-432). Oda tavanında ayrıca barok etkili alçı süsleme mevcuttur (Fotoğraf: 433). Odanın alçı tavan bölümü kubbe görünümüne sahiptir (Fotoğraf: 434). Batı cephesinde ise avluya bakan üç adet dikdörtgen pencereler bulunmaktadır.

Güneydoğu bölümde yer alan oda da ise 17. yüzyıla ait olan kalem işi bezemeli kare tavan göbeği mevcuttur (Fotoğraf: 435-436-437). Kare tavan göbeği ile kenar bordürler arasında geçişi sağlayan ve tavan zemini diyebileceğimiz çok az bir boşluk bırakılmıştır. Bu aynı şekilde diğer bordürler gibi tasarlanmış olan çerçeve bölümü restorasyon öncesi fotoğraflarda da karşımıza çıkmaktadır (Fotoğraf: 436-437). Bu şekilde tasarlanmasındaki amaç, merkezi göbek bölümü ile etrafındaki çerçeve niteliğindeki bordürün ayrım yapılabilmesi içindir. Tavanın doğu kenarında altı adet, bordür diğer kenarlarda beş adet bordür çeşidi uygulanmıştır. Orijinal parçalardan yola çıkarak tavanda tümleme yapıldığı anlaşılmaktadır. Tavanının doğu kenarında en dışta kullanılan bordür Mevlevihane'de sergilenen bordür parçaları ile aynı desene sahiptir (Fotoğraf: 379-380).

En dıştaki beş bordür sırası ile zemin renkleri yeşil, sarı, kahverengi, açık pembe ve tekrar sarı renkler kullanılmıştır. Bordürler içerisinde ise penç motfileri ile birlikte yaprak ve sitilize çiçek desenleri kullanılmış olup madalyonlar içerisinde de penç motifleri tekrar edilmiştir (Fotoğraf: 438). İkinci bordür ve üçüncü bordür kuşaklarında orijinal parçalar restorasyon çalışmalarında temizlenerek tavan göbeği bölümünün asıl motif yapısı ortaya çıkarılmıştır (Fotoğraf: 439).

Merkezde yer alan göbek bölümü ise dışta üç sıra bordür, köşebentler ve daire madalyondan oluşmaktadır. Daire madalyonda merkezden dışa doğru bakışık tekrarlardan oluşan bir desen bulunmaktadır. Köşebentlerde açık zemin üzerine lacivert renk ile negatif diyebileceğimiz bir teknik ile bitkisel motifler zarif bir şekilde bezenmiştir. Fakat yenileme esnasında renk ve desene burada sadık kalınmadığı anlaşılmaktadır (Fotoğraf: 436-437-440).

Göbeğin dış bordürlerinden ortada sarı zeminli olan bordür dışa doğru bir kavis oluşturmakta ve göbeğe kavisli bir görünüm vermektedir (Fotoğraf: 440-441). Hatâyî grubuna benzer motifler tek iplik ve enine bakışık desenler şeklinde yapılmıştır. Köşelere formu bozulmuş rûmî motiflerinden oluşan desenler yerleştirilmiştir. Tavan göbeğinde özgün bir parça bulunmamaktadır.

Odanın giriş kapısının sağında günümüzdeki ismi raf, yöresel ismi ise sergen (Hasol, 2010:414) olarak isimlendirilen ahşap bölüm yer almaktadır (Fotoğraf: 442-443). Desen olarak tavanda kullanılan bordürler ile üslûp olarak benzerlik göstermesine rağmen tavandaki bordürlerden farklı bir desene sahiptir. Burada da özgün bir parçadan tümleme yapıldığı anlaşılmaktadır.

Odanın kuzey cephesinde bulunan yüklük bölümü merkezde kalem işi bezemeli dolap kapakları ile dikkat çekicidir (Fotoğraf: 444). Çift kanatlı dolap kapaklarının bir kısmı restorasyon sırasında özgün hali ile bırakılmıştır. Sivri kemerler ile panolara ayrılan kapakların içinde altı kollu yıldızlardan oluşan Mühr-i Süleyman motifi yer alır ve ortalarına minik beşli penç motifleri şeklinde rozetler yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 445-446-447). Köşebentlerde iri yaprak ve penç motiflerinden oluşan ve taramalı çift tahrir (negatif) tekniği ile boyanmış enine simetrili bir desen bulunmaktadır. Yaprak uçlarının yuvarlak kıvrımlı dönüş göstermesi barok karakterli bir özelliktir. En dışta yer alan bordür ise tek iplik plan düzenine sahiptir. Yüklüğün üstündeki kitabelik kısmını ve dolap kapaklarını çevreleyen bordürde minik penç motifli madalyonlar zemine düzgünce sıralanmıştır. Kitabelik kısmında ise yarım simetrili bir desen uygulanmıştır. Ortada irice bir penç motifi ve iki yanında S ve C kıvrımlarından oluşan yapraklar ile desen tamamlanmaktadır.

Konağın birinci kat bölümünde merkezi sofanın sağında hamam bölümü yer almaktadır (Çizim: 74). Yapının hamam bölümüne merkezi sofanın solunda bulunan kapıdan geçiş yapılarak hem kuzeydoğu yönündeki oda bölümüne, hem de hamam bölümüne geçiş yapılabilmektedir. Bu sebeple bu küçük mekân ikinci sofa olarak kullanılmıştır (Fotoğraf: 448). Hamam giriş kapısı küçük boyutlu şekilde tasarlanmıştır. Bunun amacı ise hamam ısısının uzun süreli muhafaza edilmek istenmesidir (Fotoğraf: 449-450). Hamam restorasyon çalışmalarında onarım görmüştür. Ancak üst örtü sistemi özgün hali ile bırakılmıştır. Hamam üst örtüsü ise kubbedir. Ayrıca doğu cephesinde küçük bir havalandırma penceresi mevcuttur (Fotoğraf: 451-452).

Hamamın kuzeyinde içerisinde yine ahşap yüklük ve dolapların bulunduğu diğer büyük boyutlu bir oda bölümü daha yer almaktadır (Fotoğraf: 453-454) Oda tavanı ahşap kaplama üzeri S ve C kıvrımlı çıta süsleme ile hareketlendirilmiştir (Fotoğraf: 455). Tavanın köşe bölümlerine yine barok etkili ahşap tavan köşelikleri yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 456)

Sofanın kuzeybatısındaki oda bölümünü incelediğimizde günümüzde kütüphane olarak hizmet vermektedir (Fotoğraf: 457-458-459). Odanın içerisindeki yüklük ve dolap bölümleri kitap rafı şeklinde yeniden tasarlanmıştır. Ayrıca Oda tavanında düz satıhlı S ve C kıvrımlı çıtalarla oluşturulmuş kare tavan kaplaması ile birlikte oda tavanının merkezinde yine etrafında çıtakari süslemeli tavan göbeği mevcuttur (Fotoğraf: 459-460).

Yapının birinci katının batı istikametine doğru ayrı bir teras bölümü yer almaktadır. Teras bölümüne ise birinci kattan ahşap merdiven yardımı ile ulaşım sağlanmaktadır (Fotoğraf: 461-462).

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

19. yüzyıl sonuna kadar mevlevî dergâhı olarak kullanılan yapı tekke ve zaviyelerin kapatılması ile birlikte herhangi bir bakım ve onarım görmemiştir. Önceki verilen bilgiler incelendiğinde yapı, kadınlar hapishanesi ve kuran kursu olarak kullanıldığı bahsedilmiştir. Bu sebeple yapı hakkında ilk onarım çalışmaları

1999-2004 yıllarında başlatılmıştır. Yapı ile ilgili en eski fotoğraf yine Besim Karagülle'nin çalışması olan *"Tarihi yapılar, Eski Eserler ve bölgeleri, Tokat'lı Meşhurlar"* isimli eserinde bulunmaktadır (Fotoğraf: 466). Bu fotoğrafta sadece yapının balkon bölümü görülmektedir. Diğer arşiv fotoğrafları ise Vakıflar Bölge Müdürlüğü arşivinde bulunan günümüze kadar gelebilmiş arşiv fotoğraflarıdır (Fotoğraf: 464-465-466-467-468-469-470). Verilen bilgiler doğrultusunda kayıt altına alınan fotoğraflar 1999 yılında yapılan bakım ve onarım çalışmaları ile ilgili fotoğraflardır. İlk etapta yapının üst kat bölümü tamamen ahşap direkler yardımı ile kaldırılarak askıya alınmış ve alt kat bakımı yapılarak yapının zemin ve duvar sistemeleri güçlendirme çalışması yapılmıştır. (Fotoğraf: 465-466). İkinci etapta ise üst kat bölümü aynı şekilde sağlamlaştırılan duvar sistemleri üzeri kireç sıva ile kaplanarak yapı bakım ve onarım çalışması yapılmıştır. Arşiv kayıtlarında sadece dış cephe çekimleri yapılması nedeni ile iç mekândaki onarım çalışmaları ne şekilde ve ne durumda yapıldığı konusunda detaylı bilgi bulunmamaktadır. 2004 yılında bitirilen restorasyon çalışmasının bitmesi ile birlikte Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından Mevlevîhane Tokat Mevlevîhâne Vakıf Müzesi olarak hizmete alınmıştır. Günümüzde de Vakıf Müzesi olarak hizmet vermektedir.

3.1.10. Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi

Katalog No: 10

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: 12.-13. Yüzyıl

Çizim No: 75-77

Fotoğraf No: 471-491

İnceleme Tarihi: 3 Haziran 2018

Kadastral Durum

Pafta: 30-30-y.b.

Ada: 254

Parsel: 2

Koordinat Bilgileri: 40 º 35' 23.05" K / 36 º 57' 42.95" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi ilçe merkezinde, Cami-i Kebir Mahallesi Halil Efendi Sokağı'nda bir evin avlu bölümü içerisinde kalan bir yapıdır. Niksar Ulu Camii'nin kuzeydoğu yönünde bulunana ara sokak kısmındadır (Fotoğraf: 471-472).

Türbenin inşa tarihi ve banisi hakkında kesin bir bilgi yoktur. Ancak yapının Dinişmendlilerden İsmail oğlu Sungur'a ait olduğu ve ayrıca 12. yüzyıl ortalarına tarihlendirildiği kabul edilmektedir (Önkal, 1996:237). Aynı şekilde İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın *"Kitabeler"* isimli çalışmasında benzer bilgilere yer vermektedir (Uzunçarşılı, 1929:72). Halit Çal ise *"Niksar'da Türk Eserleri"* isimli çalışmasında türbe yapısının İsmail oğlu Sungur Bey'e ait olmadığını ayrıca Sungur Bey'in mezarının Amasya'da bulunduğunu ifade etmiştir (Çal, 1989:53). Bu bilginin Halit

Çal tarafından bu şekilde verilmesindeki amaç, türbe içerisinde bulunan çini bulgularına örnekleridir (Çizim: 77). Ayrıca yapı içerisinde çini malzemeden yapılmış yazı kuşaklarının bulunduğunuda ifade etmiştir. Yazı kuşaklarının benzer nitelikte olanlarının Tokat Gök Medrese'de de bulunduğuna dikkat çekmiştir. Bu sebeple motif tekniğinden yapının inşa tarihini 13. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirmiştir.

Yapı hakkında vakıf gelir kaydı ise Huruf-u Anadolu Defteri (Anadolu Hurufat Defteri) olan H. 1217 /M. 1802 tarihli malikâne geliridir (Öztürk,1991: 45-69).

Mimari Özellikler

Yapının inşa malzemesi moloz taştır. Günümzde ise güneyde kareye yakın dikdörtgen bir mekân ve kuzeyinde, kare planlı bir türbe bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 471), (Çizim: 75-76). Türbe bölümünün kuzeyinde ve kuzeydoğusunda kare planlı birer mekânın daha bulunduğu görülmektedir. Restorasyon çalışmalarında yapının bu birimlerinin duvarları ise yaklaşık olarak 1 metre yüksekliğe kadar tamamlanmış ve dondurulmuştur (Fotoğraf:474-475). Kuzeyindeki türbe bölümünün altındaki kripta bölümüne ise doğuda yer alan merdivenli bir niş ile ulaşılmaktadır (Fotoğraf: 477-478). Giriş kapısı türbe mekânı ile güneydeki ana mekân arasında olup kapı yanlarında iki adet kolon mevcuttur. Kolon bölümleri yapının destek sistemi veya devamı olabileceği konusunda bilgi vermektedir. Kripta giriş kapısı ise tuğla malzemeden inşa edilmiş olup, yuvarlak bir kemer bölümüne sahiptir. Kripta iç mekânını incelediğimizde iki adet yekpare taş malzemeden yapılmış sanduka bulunmaktadır (Fotoğraf: 479) Sol taraftaki kaidesiz sanduka üzerinde yer alan baş şahide bölümündeki kitabelik kısmında şu ifadeler yazılıdır:

"Tuvuffiye'l- merhûmül-mağfûr / Ali Çelebi bin Ahmed Osman"

Sağda yer alan kaideli taş sanduka da ise *"Tuvuffiye'l- merhûmül-mağfûr /Aleyhi rahmetu'l-lahi teala Musa bin…(kırık olması nedeni ile okunamadı)* şeklindedir.

Kubbe bölümü ise tuğla örgü sistemi ile oluşturulmuş ve basık şekilde tasarlanmıştır (Fotoğraf: 480-481) Kubbe geçişlerinde ise yine Türk üçgeni kullanılmıştır. Güneydeki ana mekân bölümünün hemen solunda ise alt katta küçük bir oda bölümü yer almaktadır. Oda bölümüne ana mekânın güneyindeki merdiven yardımı ile inilmektedir (Fotoğraf: 482). Mekân giriş kapısı dıştan kare içten ise sivri kemerli bir forma sahiptir (Fotoğraf: 483) Oda içerisini incelediğimizde üst örtü sisteminin tonoz olduğu görülmektedir. Ayrıca odanın batısında mazgal bir pencere, güneyinde de bir ocaklık bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 484-485). Oda içerisine yapılan restorasyon çalışmalarında ahşap bir merdiven eklenmiştir.

Yapının cephe özelliklerine bakıldığında çeşitli büyüklükte pencerelerin mevcut olduğu görülmektedir. Yapının batı cephe bölümüne baktığımızda birisi türbenin kripta bölümünü aydınlatmak amaçlı yapılmış, diğeri ise alt katta bulunan oda bölümünü aydınlatan iki adet mazgal pencere yer almaktadır (Fotoğraf: 486). Üst bölümde ise üç adet demir şebekeli dikdörtgen pencere mevcuttur. Diğer pencere bölümleri ise türbenin kuzeyinde ve kripta giriş kapısının hemen üstündedir (Fotoğraf: 477-478). Günümüzde yapı üst örtüsü alüminyum iskeletli plastik plakalar ile kaplanmıştır.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Vakıflar arşivinde yapıya ait arşiv fotoğraflar incelendiğinde onarım çalışmaları öncesi yapının üst örtüsü basit bir kırma çatı şeklinde olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 477). Ayrıca günümüzdeki batı cephesi bölümündeki pencere sistemleri ve cephe özelliklerinde sonraki dönemlerde çeşitli ekleme ve pencere çerçevelerinde taş malzeme ile kapatma görülmektedir (Fotoğraf: 488). Ayrıca yapı doğu bölümdeki ev arsası içerisinde olması nedeni ile yapı girişi günümüzdeki batı cephesine sonradan beton ve kaba yonu taş malzeme ile merdiven inşa edilerek türbe bölümüne ulaşım sağlanmıştır (Fotoğraf: 489). Yapının doğu cephesinde yer alan asıl giriş cephesini incelediğimizde restorasyon çalışması öncesi etrafı duvarla çevrili ve bahçesinde sonradan eklenmiş altıgen bir havuz bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 490-491). Günümüzde bu duvar bölümü yıkılmış ve yapının kuzeyinde yer alan zaviye mekânları temizlik çalışması ile gün yüzüne çıkarılmıştır

(Fotoğraf: 475-476). Restorasyon öncesi üzeri kırma çatı ve kiremit kaplamalı olan zaviye yapısı önceden de bahsedildiği gibi restorasyon çalışması sonrası alüminyum iskelet ile inşa edilmiş ve şeffaf plastik plakalar ile yapının üzeri kaplanmıştır (Fotoğraf: 471).

3.1.11. Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi

Katalog No: 11

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: 14. Yüzyıl

Çizim No: 78-80

Fotoğraf No: 492-521

İnceleme Tarihi: 12 Haziran 2017

Kadastral Durum

Pafta: 30-30-v.b.

Ada: 18

Parsel: 6

Koordinat Bilgileri: 40 º 35' 27.45" K / 36 º 56' 45.67" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Niksar'da Cahit Külebi Caddesi üzerinde Niksar Kaymakamlık binasının doğusunda yer almaktadır (Fotoğraf: 492).

Zaviye yapısının inşa tarihi hakkında çeşitli fikirler ortaya atılmıştır. 1574 yılı kayıtlarında zaviye hakkında herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Ancak yapı örneği sanat tarihçi uzmanlar tarafından portal işçiliğine bakılarak 14. yüzyıla tarihlendirilmiştir (Çal, 1989:60). İsmail Hakkı Uzuznçarşılı bu binanın darü'l-hayr olarak inşa edildiğinden bahsedilmektedir (Uzunçarşılı, 1929: 71). Albert Gabriel'de çalışmasında bu yapı örneğinin tekke olarak inşa edildiğinden bahsetmektedir (Gabriel, 1934: 123).

Yapının mukarnas kavsaralı giriş kapısında ise iki sıra halinde İranlı şair Firdevsi-i Tusî'nin mesnevisinden bir bölüm yazılıdır. Metin tercümesi şu şekildedir:

"Adalet ehlini sevmeyi meslek et

Dünyadan geçmek düşüncen olsun

Allah'tan kork ve kimsey incitme

*Yolun doğrusu budur başkası değil" (*Mercan ve Ulu, 2003: 156).

Mimari Özellikler

Kaynaklarda Niksar'da planı bilinen ve kayıt altına alınan ilk zaviye yapısı olması nedeni ile önem kazanmaktadır (Çizim: 78). Gabriel tarafından çizilen plan incelendiğinde güneydeki eyvan bölümü hariç ana eksene açılan üç adet eyvan ve köşe odalarından ibaret olan Gazneli, Karahanlı ve Selçuklu dönemlerinde kullanılan plan şemasına uygun olduğu görülmektedir (Çal, 1989: 60). Diğer bir özelllik ise eyvan uygulamasının benzerliğidir (Kuran, 1969:63). Bu benzerlik Danişmendli döneminde inşa edilmiş olan Tokat ve Niksar Yağıbasan medreselerinde karşımıza çıkmaktadır (Fotoğraf: 494-495-496), (Çizim: 79-80). Bu sebeple medreselerin plan özellikleri zaviye yapısınında plan özelliğini etkilemiştir (Kuran, 1968:39-44). Ayrıca yapının eyvan bölümü içerisinde küçük boyutlu oda ve hücrelerin yer aldığı, Gabriel tarafından çizimi yapılan planda da belirtilmiştir. Merkezde de yine küçük boyutlu çokgen bir havuz yer almaktadır (Çizim: 78).

1939 ve 1942 depremleri sonucu yıkılan zaviye yapısından günümüze sadece Taçkapı kısmı gelebilmiştir (Fotoğraf: 497). En dışta yer alan ve giriş kapısını üç yönden kuşatan iki sıra bordür kuşağında palmet motifleri yer almaktadır (Fotoğraf: 498). Bu iki bordürün iç kısmında ise yine köşeli zincir motifi yer almaktadır. Köşe bölümleri ise mukarnas başlıklı ve geometrik bezemeli birer adet sütuçe ile yumuşatılmıştır (Fotoğraf: 499-500). Sütunçe başlıklarının hemen üst bölümlerinde yine dışa doğru taşıntı yapmış mukarnas dolgulu başlık bölümleri ve kabaralar yer almaktadır (Fotoğraf: 500). Giriş kapısı üzerinde yer alan mukarnas kavsara bölümünün sağ ve solunda iki adet büyük diskler mevcuttur (Fotoğraf: 501). Diskler

içerisinde sarmallı bir şekilde süsleme kompozisyonu şeklinde tasarlanmış davut yıldızı bulunmaktadır. Disk bölümlerinin altında, günümüze aşınmış şekilde gelebilmiş olan yıldızlar yerleştirilmiştir. Bu diskler etrafı ise zincir motifi ile çevrelenmiştir.

Kavsaranın tam orta bölümünde kitabelik kısmının üstünde oturmuş ve başını geriye doğru bükmüş vaziyette bir geyik figürü yer almaktadır (Fotoğraf: 502). Benzer geyik figürü ise Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi (1284-1296) merkezi sofa bölümündeki sgrafittoda yer almaktaydı (Fotoğraf: 20-28). Bu sgrafitto örneği yine Beyhan Karamağralı tarafından 1986 yılında yapılan *"Türk Tarihinde ve Türk Kültüründe Tokat Sempozyumu "* isimli sempozyumda bildiri olarak sunumu yapılmıştır (Karamağralı, 1987:419-427).

Orta Asya mitolojisi incelendiğinde geyiğin önemli bir yeri olduğu tespit edilmiştir. Anadoluda'da yine bu Orta Asya Türk geleneği devam ettirlmiş ve birçok tekke ve tarikat yapılarında bu hayvan figürleri ile karşılaşmak mümkündür. Özellikle Kösedağ Savaşı sonrası Moğollar tarafından istilaya uğrayan Anadolu'daki tekke ve tarikat yapılarında bu figürler oldukça çoğalmıştır (Mülayim, 1984:338). Özellikle tarikat anlamı çerçevesinde incelendiğinde ise daha çok kalbe ve gönül bağlılığına hitap eden bir sembolik ifade kazandığıda belirtilmiştir. 12., 14. yüzyıllarda tarikat şeyhleri güvercin, arslan, geyik şeklinde tasvir edilmişlerdir (Gündoğdu, 2004: 69). Bu figürün kökeni ise yine M.Ö. 1. bine kadar uzanan Orta Asya Hun Sanatı eserleri içerisinde geyikler aynı zamanda Asya Hayvan Üslubu içerisinde önemli bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır (Diyarbekirli, 1972).

Kitabelik bölümünün sağ ve solunda bitkisel süslemelerin bulunduğu görülmektedir (Fotoğraf: 502). Kitabelik altında ise Firdevsî'ye ait mesnevi bölümü yer almaktadır. Yazının altında, birbirine geçmeli vaziyette oluşturulmuş basık yuvarlak kemerli giriş kapısı yer almaktadır. Kapı kemerinin sağ ve sol köşelerinde yukarıda yer alan büyük davut yıldızlarının daha küçük versiyonu yer almaktadır.

Günümüzde yapı cami olarak hizmet vermektedir (Fotoğraf: 503-504). Bu sebeple yapının kuzeybatı köşesine geç dönemde eklenmiş olan tuğla malzemeli bir

minare yer almaktadır (Fotoğraf: 492-503). Minarenin şerefe altlığı testere dişi silme şeklinde sarlanmıştır. Minare giriş kapısı ise ana giriş kapısının batısında yer almaktadır (Fotoğraf: 506).

Minare giriş kapısının hemen yanında yapının güneyinde yer alan avlu bölümüne geçişi sağlayan avlu giriş kapısı yer almaktadır (Fotoğraf: 506). Avluya geçiş bölümü ise bir koridor şeklinde tasarlanmıştır (Fot.: 507-508). Güneyde yer alan avlunun hemen köşe bölümünde kime ait olduğu bilinmeyen ve hakkında herhangi bir bilgi veya belgeye ulaşılamayan üç adet betonarme mezar sandukaları yer almaktadır (Fotoğraf: 509).

Mekân içerisi kareye yakın dikdörtgen boyutlarda pencereler ile aydınlatılmaktadır. Doğu cephesinde iki adet (Fotoğraf: 510), batı cephesinde üç adet üstte iki adet altta olmak üzere beş adet (Fotoğraf: 511), güney cephede ise yine iki adet altta üç adet üstte olmak üzere yine beş adet pencere bulunmaktadır. (Fotoğraf: 509). Ancak batı cephede yer alan pencerelerden iki tanesi güneyde yer alan avlu bölümüne geçişi sağlayan koridorun aydınlatılması için kullanılmaktadır (Fotoğraf: 507).

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Tokat Müzesi arşivinde bulunan ve Besim Karagülle tarafından kayıt altına alınan fotoğraflardan da anlaşılacağı üzere 1939 ve 1942 depremleri neticesinde yapının büyük oranda yıkık vaziyette olduğu portal bölümünün ise ayakta kaldığı görülmektedir (Fotoğraf: 512-513). İnşa malzemesi restorasyon öncesi fotoğraflar incelendiğinde diğer yapı örneklerinde olduğu gibi moloz taş malzeme olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 514). Mekân içerisinden giriş portaline doğru çekilmiş olan fotoğraftada görüldüğü gibi yapının giriş kapısı devamında eyvan örtü sistemine sahip olduğu görülebilmektedir.

Güney cepheden çekilmiş 1952 yılındaki arşiv fotoğrafı incelendiğinde Gabriel tarafından çizilmiş planda da görüldüğü gibi tuğla örgü ile oluşturulmuş yuvarlak kemerli mazgal pencerelerde görülebilmektedir (Çizim: 78). Aynı zamanda

bu pencere bölümlerinin altında dikdörtgen çerçeveler yer almaktadır (Fotoğraf: 515-516).

Zaviye yapısı 2006 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapının tamamı restorasyon ve onarıma alınmıştır. İlk olarak yapının ana giriş kapısının iç bölümünde yer alan eyvan kısmı tamamalanmış ve yapının ön cephe sistemi kısmen aslına uygun olarak yeniden restore edilmiştir (Fotoğraf: 506). Daha sonra yapının iç ve dış yüzey bölümleri tamamen sıvanmış, üzeri alçı sıva yapılmış ve kireçle badanası yapılmıştır. Güney cephe önünde yer alan (Fotoğraf: 508) avlu kısmı önceki dönemde yapının ana mekân bünyesi içerisinde olduğu arşiv fotoğraflarından da anlaşılmış (Fotoğraf: 515), ancak ilerleyen süreçte güney duvarını yıkılması üzerine bu alan boş bırakılmış ve yapının duvar kısmı yaklaşık olarak 10 metre geri çekilmiştir.

Yapının ana giriş kapısı olan taş kapı bölümü ise restorasyon çalışmaları esnasında sağlamlaştırılmış ve yapının günümüzde de ana giriş kapısı burasıdır (Fotoğraf: 497). Arşiv fotoğraflarında yapının inşa kitabesi görülmekte ancak daha sonraki dönemlerde yapı kitabesi kaybolmuştur (Fotoğraf: 496). Yapı hakkında Osmanlı dönemine ait herhangi bir vakıf kaydı bulunamadığından işleyişi ile ilgili herhangi bir bilgi elde edilememiştir. Zaviye yapısı günümüzde cami olarak hizmet vermektedir (Fotoğraf: 503-504).

Yapının batı duvarına bitişik olarak yapılmış H. 1340/ M. 1921 tarihli bir çeşme yer almaktadır (Fotoğraf: 517). Çeşme yapısı asıl itibari ile bir Roma dönemi lahit mezarından dönüştürülmedir. Lahit kapağının sol köşesinde keçileri otlatan bir çoban (Fotoğraf: 518), sağ köşesinde ise keçiyi sağan bir insan figürü yer almaktadır (Fotoğraf: 519). Figürün hemen altında kapağın kilit kelepçe bölümlerinin yer aldığı görülebilmektedir (Fotoğraf: 520). Çeşme üzerinde yer alan kitabe tercümesi şu şekildedir (Fotoğraf: 521):

"Merhaba ey yolcu kardaşlar size hep merhaba

Okuyun bir Fatiha ruhumuz bulsun sefa

Ziya, Nazif, Asaf, Fahri, Sıdkı şehiddir dünyadan şimdi oldular cüda

Suyu bulan salih kardaş razı olsun evvel Hûda

Din yolunda can virmişiz canımız olsun feda

İçün suyu beşimizin ruhu bulsun gıda

İşbu çeşme sene bin üçyüz kırkda buldu nema

için afiyetle gidin selametle"

(Lülecizade Biraderler 1340) şeklindedir.

3.1.12. Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi

Katalog No: 12

Yapının Banisi: Bulu Bin Abdullah

Yapım Tarihi: 1375

Çizim No: 81-85

Fotoğraf No: 522-560

İnceleme Tarihi: 21 Ağustos 2017

Kadastral Durum

Pafta: 1

Ada: H 36-a13-b-3,h 36-a-13-b-3-a

Parsel: 822

Koordinat Bilgileri: 40 º 23' 13.21" K / 36 º 8' 33.25" D

Yapının İnşa Tarihi ve Kitabe Bilgileri

Zaviye yapısı Tokat'ın Turhal İlçesi'ne bağlı Gümüştop (Dazya) köyünde bulunmaktadır (Fotoğraf: 525).

Yapının giriş kapısı siyah mermerden yapılmış olup inşa kitabesi ise üst bölümünde dilimli bir kemer şeklinde tasarlanmıştır (Fotoğraf: 522-523). Kitabe, 76 x 143 cm. ebatlarında ve beş satırdan ibarettir. Kitabenin sağ ve sol kenarlarında iki adet aslan figürü yer almaktadır. Sol köşede bulunan aslan figürünün hemen solunda mimarın ismi yer almaktadır (Çizim: 81). Giriş kapısı ve kitabe bölümü ise basit bir profil ile çerçevelenmiştir.

Vakfiye şeklinde yazılmış olan kitabe metninden anlaşılacağı üzere zaviye yapısı Eretna oğullarından Gıyaseddin I. Mehmed Beyoğlu Sultan Alâaddin Ali Bey

zamanında Abdullah oğlu Hacı Bulu tarafından H. 777 / M. 1375 tarihinde inşa edilmiştir (Yurdakul, 1969: 525). Kitabe metni tercümesi şu şekildedir:

"Bu mübarek zaviye, Eretna oğlu Mehmed oğlu Ali'nin sultanlığı günlerinde Mülkü daim olsun. Zaif kul Abdullah oğlu Hacı Bulu yeniledi. Müslüman alimleri ile fakirlerine vakf etti. Buranın maslahatları içinde Tazye, Kâbnus, Ağcahan ve Arslan doğmuş köylerinin tamamı ve dört bağın tamamını vakf etti. Ve Yukarıda olduğu gibi Timur Yusuf da bir bağın tamamını bunarın (Çeşme) maslahatlarına vakf etti. Allah kabul etsin. Sene 777.

Amele Konyalı Şadi oğlu Yusuf

Hicri 777 / M. 1375 tarihi ise Eretna oğlu Alâaddin Bey'in tahtta bulunduğu döneme denk gelmektedir (M. 1365-1380). Ayrıca 1380 yılında Vezir olan Kadı Burhaneddin Ahmet ise bu hanedanın sultanlığına son vermiş ve tahta geçmiştir (Öztuna, 1964: 182).

Mimari Özellikler

Zaviye yapısı moloz taş malzemeden inşa edilmiş olup, ana mekâna giriş ise tuğla malzeme ile örülmüş olan dört adet kemerli bir revak bölümünden sağlanmaktadır (Fotoğraf: 525). Zaviye girişi daha önceden de bahsettiğimiz gibi siyah mermer malzemeden inşa edilmiştir (Fotoğraf: 523). Girişin üst kemeri dilimli kemer şeklinde yapılmıştır (Fotoğraf: 524).

Yapının merkezi sofa bölümü merkezde bir kubbe ve güney yönünde devam eden bir eyvan bölümünden oluşmaktadır (Çizim: 82), (Fotoğraf: 526-527-528-529). Kubbe bölümü tuğla örgüden oluşturulmuş olup, dört adet sivri kemere oturtulmuştur. Merkezde ise aydınlık açıklığı mevcuttur (Fotoğraf: 527). Ara geçişlerde ise pandantifler kullanılmıştır. Kubbenin güneyindeki kemerli bölüm ise kesme taş malzemeden inşa edilmiştir. (Fotoğraf: 529). Eyvan örtü bölümünde ise üç adet kesme taş malzemeli kemer yerleştirildiği görülmektedir. Kemer üzengileri ise **"S"** formunda yapılmıştır. Güney duvarının tam ortasında bir mihrap nişi yerleştirilmiştir. Bu uygulamaya bakıldığında yapının merkezi sofa bölümü, hem

mescid hem de ortak kullanım alanı şeklinde inşa edilmiştir (Fotoğraf: 528). Giriş kapısı üzerinde ve mihrap nişi üzerinde basık kemerli aydınlık pencereleri mevcuttur (Fotoğraf: 526-528). Aynı zamanda mihrap nişinin bulunduğu güney yönde batı cephede iki adet pencere ile mekân aydınlatılması sağlanmıştır. Doğu duvarında yapının güneydoğudaki oda bölümüne geçişi sağlamak amacı ile pencere boyutunda bir adet kapı ve önünde kitaplık olan bir adet yuvarlak kemerli niş bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 530-531).

Güneydoğuda yer alan tonoz örtülü oda bölümüne, merkezi sofanın doğusunda yer alan pencere boyutlarındaki küçük bir kapıdan girilmektedir (Fotoğraf: 530-532). Mekân içerisi kesme taş çerçeveli dikdörtgen bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf: 533-534). Oda içerisinde ayrıca önceden kullanılmış olduğu tahmin edilen bir ocak nişinin bulunduğu görülmektedir. Ayrıca yapının arka bölümüne geçişi sağlamak amacı ile odanın güney duvarında bir kapı bulunmaktadır.

Yapının doğusunda tonoz örtülü mekâna bitişik nizamda yapılmış kubbeli bir mekân daha yer almaktadır. Bu mekâna ise merkezi sofada yer alan kesme taş malzeme ile inşa edilmiş yarım daire kemerli bir kapıdan giriş sağlanmaktadır (Fotoğraf: 535). Kubbe geçişlerinde Türk üçgenleri kullanılmış ve ayrıca duvar bölümlerinde diğer tonoz örtülü mekânda olduğu gibi ocak ve lambalık nişleri yer almaktadır (Fotoğraf: 536-537).

Merkezi sofa bölümünün batısında yer alan kubbeli mekân bölümüne geçiş ise küçük boyutlu ve yuvarlak kemerli bir kapıdan sağlanmaktadır (Fotoğraf: 538). Kapı çerçevesi diğer kapı örneklerinde de olduğu gibi kesme taş malzemeden inşa edilmiştir. Odanın üst örtü sistemi tuğla örgülü kubbe olup, geçişlerinde türk üçgenleri kullanılmış ve ayrıca geçiş aralıklarında yuvarlak kemerli sağır pencereler mevcuttur (Fotoğraf: 539). Odanın doğu duvarında ise alçı malzemeli yaşmaklı bir ocak bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 540). Ocağın yaşmağı üzerinde ise palmet motfileri yer almaktadır (Fotoğraf: 541). Ocak bölümünün üst kısmında ise yine palmet ve çiçek motifleri ile bezeli altı sağ tarafta, altı sol tarafta olmak üzere toplam oniki adet küçük nişler yer almaktadır. Ocağın solunda ayrıca lambalık niş bölümleri bulunmaktadır. Bu ocak uygulaması ayrıca Tokat içerisinde birçok sivil mimari

örneklerinde de karşımıza çıkmaktadır. 17. yüzyılda inşa edilmiş olan Tokat Latifoğlu Konağı Paşa odası ve havuzbaşı odasında yer alan ocak örnekleri zaviye yapısında bulunan ocak ile benzer özelliktedir (Fotoğraf: 544-545).

Yapının kuzeybatı bölümünde yapıya bitişik olarak inşa edilen bir adet türbe mevuttur (Fotoğraf: 522). Türbe giriş kapısı aynı şekilde zaviye yapısının giriş kapısı gibi siyah mermerden yapılmıştır (Fotoğraf: 546-547). Kapının üst bölümü sivri kemerli bir forma sahip olup, en üst bölümde ise türbe kitabesi yer almaktadır. 66 x 88 cm ebatlarında olan kitabe metni tercümesi şu şekildedir:

"Yusuf, Han'a mensup olan bağın temamını Dar-ül Huffaz'ın mesalihine (yapılmasına) vakf etti. Sene 790 / M. 1388" (Yurdakul, 1969:246).

Halk arasında ise Ali Baba Türbesi olarak bilinmektedir. Türbe bölümünün köşelikleri diğer yapı örneklerinde ve zaviye yapısında da görüldüğü gibi kesme taş malzeme ile desteklenmiştir. Üst örtü sistemi tuğla örgü ile oluşturulmuş kubbedir (Fotoğraf: 549). Türbe içerisinde taş malzemeli bir sanduka yer almaktadır. Baş ve ayak bölümlerinde yer alan şahide ve kitabelik bölümleri okunamamıştır (Fotoğraf: 550-551-552). Türbenin içerisi ise kubbe kasnağının batısında yer alan bir adet yuvarlak kemerli mazgal bir pencere ile aydınlatılmaktadır. Mekân içerisinde köşe kısımlarda alçı köşelikler yer almaktadır (Fotoğraf: 553). Kubbe bölümü dıştan sekizgen bir kasnak üzerine oturtulmuştur (Fotoğraf: 554).

Zaviye yapısının dış cephe bölümü ve pencere sistemlerini incelediğimizde giriş cephesi olan kuzey cephesinde döt adet pencere mevcuttur. Bunlardan ikisi türbe yapısına ait olup, üst mazgal pencere tuğla örgülü yuvarlak kemerli, alttaki pencere ise küçük kare şeklinde ve kesme taş malzemeden yapılmış çerçeveye sahiptir (Fotoğraf: 555). Diğer iki pencere ise birisi merkezi sofa bölümü aydınlık penceresi, diğer pencere ise türbe penceresinde olduğu gibi tuğladan örülmüş yarım daire kemerli bir penceredir (Fotoğraf: 525-526). Yapının batı cephe bölümünde de kuzey cephede yer alan pencere uygulamasının tekrarı görülmektedir. Ancak yapının güney yönüne doğru uzanan eyvan bölümünün batı cephesinde yer alan pencereleri kesme taş malzemeli olup dikdörtgendir (Fotoğraf: 554). Güney cephesinde ise doğu

yönündeki tonoz örtülü mekânın pencere ve kapı çerçevesi kesme taş malzemelidir. Çatı üzerinde, kuzeydoğuda yer alan kubbeli mekân bölümündeki ocak kısmının baca bölümü restorasyon çalışmalarında onarımı yapılmış ve günümüzde bu baca bölümü belirgin olarak görülmektedir (Fotoğraf: 537-558).

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

1995 yılında çekilen zaviye yapısının arşiv fotoğrafları incelendiğinde merkezi sofa kubbesi üzeri alaturka kiremit kaplama bir çatı ile kapatıldığı görülmektedir (Fotoğraf: 559). Türbe kubbesi ise aynı şekilde büyük oranda tahrip olmuş ve üzerindeki tuğla örgü sistemi açıkça görülmektedir. Çevreden edinilen bilgilere göre son 20 yıldan bu yana yapı isminin verildiği köyün camisi olarak hizmet vermektedir.

Ayrıca güney yönüne uzanan tonoz örtülü eyvan bölümünün zaman içerisinde güney duvarının büyük oranda tahrip olduğu ve derin bir çatlak bulunduğu yine elimizdeki arşiv fotoğraflarından da anlaşılabilmektedir (Fotoğraf: 560). Eyvan örtü sistemi kubbe örtü sisteminde olduğu gibi tuğla örgü ile oluşturulmuştur. Ayrıca yapı etrafında büyük oranda toprak dolgu bulunduğu görülmektedir. 2007 yılında Vakıflar Genel müdürlüğü tarafından yapılan restorasyon çalışmaları neticesinde ilk olarak yapı etrafında toprak dolgunun kaldırılmış ve kazısı yapılmıştır. Daha sonraki aşamada ise yapının rölöve planı ile birlikte yapı bünyesinde oluşan bozulmaların tespit edilmesi amacı ile kesit çizimi yapılmış ve yapının genel durumu hakkında bilgi toplanmıştır (Çizim: 83).

Zaviye yapısının büyük oranda ayakta kalabilmesi yapılan restorasyon çalışmalarını kolaylaştırmış ve ayrıca tamamlama ve onarım çalışmalarına büyük oranda katkı sağlamıştır (Fotoğraf: 555-556-557). Yapı günümüzde de aynı şekilde köy camisi olarak hizmet vermektedir. Ancak 2007 yılında yapılan onarım çalışmalarının yapılan incelemeler sonucu yetersiz kaldığı saptanmış ve yapının tekrar genel bir bakım ve onarıma ihtiyacı olduğu görülmektedir. Bu fikrin oluşmasındaki en belirgin kanıt ise sofa bölümündeki sıva deformasyonu ve yapının doğa koşulları karşısında duvar üzerine atılan sıva bozulmasıdır (Fotoğraf: 526-527-

528). Bu sebeple yapının tekrar rölöve bozulma projeleri oluşturulup terar restorasyon çalışmalarının başlatılması gerekmektedir.

3.1.13. Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi

Katalog No: 13

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: 1353-1389

Çizim No: 86-105

Fotoğraf No: 561-633

İnceleme Tarihi: 21 Ağustos 2017

Kadastral Durum

Pafta: H 35-b-24-c-1-c

Ada: 104

Parsel: 44

Koordinat Bilgileri: 40 º 15' 45" K / 35 º 56' 14" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Tokat'ın Zile İlçesine bağlı Şeyh Nusrettin (Tekke) Köyü'nde bulunmaktadır. Köy yerleşkesi ilçenin güneydoğusundadır (Fotoğraf: 561). Türbe yapısı halk arasında Şeyh Nusreddin Türbesi olarak bilinmektedir. İnşa tarihi ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak H. 754 / M. 1353, H. 770 / M. 1368 ve H. 792 / M. 1389 tarihli üç adet vakfiye belgesinin bulunmaktadır (Çal, 1987:427). Vakfiye belgelerinde, Şeyh Nusret bin Hamza zaviyesine vakfedilmiş arazi ve bağlardan da bahsedilmektedir. Türbe içerisinde yer alan mezar şahidesinde de Şeyh Nasıreddin yazılıdır (Fotoğraf: 580). Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde burada imaret, mescit ve misafirhaneden oluşan bir yapı gurubundan bahsetmiştir. Yapı topluluğu incelendiğinde yoğun olarak devşirme malzeme kullanımı görülmektedir. Bahçe ve cami hariminde antik dönem mimari

parçalar ve kitabe metni bulunmaktadır (Fotoğraf: 564). Bu verilerden anlaşılacağı üzere bu alanda Antik ve Bizans dönemine ait bir ibadet yeri veya yerleşim merkezinin bulunduğunu kanıtlamaktadır. Aynı zamanda Mescit bölümünde yer alan arşitrav parçası bu görüşü kesinleştirmiştir (Fotoğraf: 565).

"Maşallah / El merhum el mağfur / Şeyh Nasıreddin / Nevverallû kabre hüma" (Çal, 1987: 441).

Kayıtlarda 1691 yılında göçebe Türkmen topluluklarının iskânı ile ilgili olarak Nusratlı Köyü'nün bu tarihte oturulamayacak kadar kötü durumda olduğundan, 1855 senesinde İbrahim Dedezade Hüseyin Ağa tarafından tamir ettirilmiştir. Son olarak 1978 yılında tekrar tamir edilmiş ve türbe kapısı üzerine tamir kitabesi konulmuştur (Fot.: 562-563). Kaynaklarda Eretna Emiri Ali Bey'in 1380 yılında Artova'dan Şeyh Nusret yolunu takip etmiş ve Kazova'ya ulaşmıştır. 1387 yılındaki Kadı Burhaneddin Devleti'nde çıkan siyasi iktidar kavgasında Kadı Burhaneddin'e yenilmiş olan Emir Ahmed ve Taceddin'in Kadı Burhaneddin'e barış görüşmeleri için Şeyh Nusret'in oğlu vazifelendirilmiştir (Yücel, 1970:42-43).

Gelir kayıtlarında onbir adet köyün gelirinin bu zaviyeye vakfedilmiştir. Bu köylerden birisi Amasya il sınırları içerisinde, diğer onu ise Zile'de bulunmaktadır. Aynı bölge içerisinde bu isimle anılan başka bir zaviye bulunmadığından 1353 tarihli vakfiye belgesinden bu yapı topluluğunun 14. yüzyıl ortalarına tarihlendiği kesinleşmiştir (Çal, 1987: 445).

Mimari Özellikler

Büyük bir bahçe içerisinde düz bir alana konumlandırılmış olan yapı topluluğu, doğudan batı yönüne doğru türbe, minare, sonradan eklenmiş depo ve cami şeklinde sıralanmaktadır (Çizim: 86-87-88).

Yapının dikdörtgen planlı avlusuna doğusunda taş döşeli bir bahçe yolundan giriş yapılmaktadır (Fotoğraf: 566). Türbenin doğusunda yer alan bahçe bölümünde, Osmanlı dönemi ve yakın döneme ait mezarlık bulunmaktadır (Fotoğraf: 567-568). Avlu bölümüne giriş ise bu bahçe içerisinden demir kapı ile sağlanmaktadır

(Fotoğraf: 569-570). Dış zeminden yaklaşık olarak 50 cm. düşük olarak yapılmış, üzeri kapalı olan asıl avlu bölümüne üç adet basamakla inilmektedir (Fotoğraf: 570). Yapının son cemaat yeri dört adet sütunun taşıdığı kırma çatılı bir bölümdür. Üst örtüyü taşıyan dört adet sütundan ikisinin sonradan yenilendiği görülmektedir. Doğudaki iki sütunun diğer sütunlardan kısa olması nedeni ile başlık bölümlerinin üzerine ahşap bloklar yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 572).Sütunlar ayrıca kare kaideler üzerine oturtulmuştur. Giriş kapısının hemen sağında dikdörtgen çerçeveli sivri kemerli bir niş bölümü bulunmaktadır (Fotoğraf: 570).

Yapı topluluğu içerisinde yer alan türbe bölümü ise en doğuda yer almaktadır (Çizim: 87-88). Kareye yakın dikdörtgen planlı olan türbe bölümüne, kuzey cephede yer alan düzgün kesme taş malzemeli, basık kemerli bir kapıdan giriş yapılmaktadır (Fotoğraf: 562-573).İnşa malzemesi karışık dizilime sahip moloz taş ve yer yer tuğla, köşe bölümlerde ise kaba yonu taş, kapı ve pencere bölümlerinde kesme taş malzeme kullanılmıştır. Türbenin içerisinde birisi doğuda, diğeri güneyde olmak üzere iki adet dikdörtgen niş bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 578). Güney cephesinde yer alan niş bölümü ile aynı hizada ahşap kapaklı bir dolap bölümü de yer almaktadır (Fotoğraf: 574), (Çizim: 91).

Türbenin üst örtü sistemi tuğla örgülü kubbedir. Kubbe geçişlerinde pandantifler kullanılmış olup, içe doğru çıkıntı yaparak bütün duvar yüzeylerinde sivri kemerler oluşturulmuştur (Çal, 1987: 432), (Fotoğraf: 575-576). Türbe içerisinde yerden 50 cm. kadar yükseltilmiş platform üzerinde üç adet sanduka yer almaktadır. Baş şahideler üzerinde Arapça metinler Halit Çal tarafından okunmuştur (Çal, 1987: 441), (Fotoğraf: 577).

Güneyden kuzeye doğru sıralanan mezar taşları okunuşları şu şekildedir:

1 No'lu Mezar Taşı: Şahide bölümü sivri kemer şeklinde sonlandırılmış, alınlıklı, düşey dikdörtgen prizmal gövdelidir. Şahidenin sanduka dışına (batıya) bakan yüzeyinde sülüs hatla yazılı iki satırlık kitabe metni bulunmaktadır. (Akın, 2017:70). Alınlıkta ise rumi ve palmet motifli süslemeler yer almaktadır (Fotoğraf: 578), (Çizim:92). Metin okunuşu şu şekildedir:

1"Tuvuffiye't el merhuma Siret

2 bint-i Abdûlhannan

2 No'lu Mezar Taşı: Şahide ters "V" biçiminde sonlandırılmış, alınlıklı, düşey dikdörtgen prizmal bir gövdeye sahiptir. Şahidenin sanduka dışına (batıya) bakan yüzeyinde sülüs hatla yazılmış dört satırlık kitabe metni bulunmaktadır. Alınlık kısmına ser- levha yazısı işlenmiştir. Şahidenin diğer yüzeyi boş bırakılmamış, bu yüzünde de iki küçük sütunçe ile sınırlandırılmış mukarnas kavsaralı küçük niş oluşturulmuştur (Akın, 2017:70). Nişin yüzeyinde iki satırlık bir yazı bulunmaktadır (Fotoğraf: 579), (Çizim: 93). Metin okunuşu şu şekildedir:

1"Maşallah *3 Şeyh Nasıreddin*

2 El merhum el mağfur *4 Nevverallû kabre hüma*

3 No'lu Mezar Taşı: Şehide sivri kemerle sonlandırılmış, alınlıklı ve düşey dikdörtgen prizmal bir gövdeye sahiptir. Şahide sandukanın dışa bakan yüzeyinde sülüs hatla yazılmış iki satırlık kitabe yer alır. Alınlık Rumi ve palmet motifleri ile bezelidir (Akın, 2017: 70), (Fotoğraf: 580), (Çizim: 94). Metin okunuşu şu şekildedir:

1"Tvuffi Seyyid Mehmed

2 İbn-i Abdülhannan

Türbenin duvarları ve kubbe bölümü sıvanmış ve üzeri kalemişi sülemeler ile bezenmiştir. Mimari süslemede bu uygulamanın 18. yüzyıl sonlarından itibaren Anadolu'da yaygınlaşmıştır (Arık, 1976:119; Çal, 1987: 446). Bu türbe örneğinin kalemişi bezemeler açısından çok zengin olduğu görülmektedir. Özellikle bu süslemeyi yapan ustanın kalemişi süslemeler arasında imzası ve tarihi atmış olması dikkat çekmektedir (Fotoğraf: 581). Batı duvarında yer alan bu kitabeye göre bu kalemişi bezemeyi Zileli Emin tarafından 1855 yılında yapılmıştır (Akın, 2017:70).

Şeyh Nusrettin Türbesi'nde yapılan bu resimler her iki yönden sağ ve sol bakış açılarından görünüyormuş gibi çizilmiş olması da teknik anlamda önemli bir özelliktir. Emine Saka Akın Vakıflar Dergisi'nde türbe ile ilgili hazırladığı makalesinde duvar resimleri konusunda ilk defa sistemli bir çalışmanın Rüçhan Arık tarafından (Arık, 1976:119)ve Günsel Renda tarafından (Renda, 1977:195) tanıtıldığını belirtmiştir (Akın, 2017.70). Hocaların yaptığı çalışmalarda bu süslemeler tek cami, baldaken türbe, şehir manzarası, manzara, Kâbe, Mekke, sembolik tasvirler şeklinde gruplandırılmıştır. İç mekân bölümünde görülen kalemişi süslemeler yapı bünyesindeki konumuna göre kubbe, pandantifler ve duvarlar da yer almaktadır.

Türbenin iç mekânında bulunan bu dört duvar dikdörtgen çerçeveli ve sivir kemerli düzenlemeler ile betimlenmiştir. Motiflerde batı etkili Barok, Rokoko ve Ampir üslubu yansımaları görülmektedir. Süslemelerde **"S"** ve **"C"** kıvrımları, bitkisel motifler şeklinde ve eğri hatlar belirgindir.

Şeyh Nusrettin Türbesi içerisinde yer alan kalemişi bezemeler ile benzer özellikte olan bir başka yapı örneği daha ilçe merkezinde bulunmaktadır. Geç dönem yapısı olan Bayezid Cami ve Şeyh Ethem Çelebi Türbesi'nde (Fotoğraf: 668) türbenin pandantif ve duvarlarında benzer özellikte kalemişi bezemelere rastlanılmaktadır. Türbe bölümü içerisinde Kâbe, Cami ve ağaç tasvirleri belirgin olarak işlenmiş ve özellikle türbenin güney duvarında Kâbe tasviri yer almaktadır (Fotoğraf: 673). Türbe giriş kapısının hemen üst bölümünde de cami ve ağaç tasvirleri vardır (Fotoğraf: 690).Yapının kubbeye geçiş pandantiflerinde, kubbe kasnağında ve kubbe göbeğindeki kalemeişi bezemelerde ayrıca dikkat çekicidir (Fotoğraf:675-676-680).

Türbenin kubbe göbeğinde ve kubbe eteğinde kalemişi süslemelere yer verilmiştir (Fotoğraf: 576). Göbek bölümünde daire şeklindeki kopozisyonun içerisinde mavi ve tonları ile işlenmiş ve tekrarlanan **"C"** ve **"S"** kıvrımları mevcuttur (Fotoğraf: 582), (Çizim: 95). Kubbe merkezindeki bu süsleme günümüze büyük oranda silik şekilde gelmiştir. Göbekte yer alan bu daire süsleme başak başlıklı uzantılarla bitirilmiş ve kavisler şeklinde birbirine geçerek kesintisiz devam

ettiği, biri kırmızı diğeri ise mavi renkli iki kuşak meydana getirmiş olduğu friz kuşağı ile çevrelenmektedir. Kubbe eteğinde de benzer özelliklere sahip ancak merkezdeki kubbe göbeğinde de olduğu gibi büyük oranda silinmiş vaziyettedir (Fotoğraf: 582-583).

Süsleme unsurlarının yoğunlaştığı diğer bölümlerden birisi ise kubbe geçiş öğeleri olan pandantif kısımlarıdır. Bu kısımlarda **"C"** ve **"S"** şeklinde kıvrım dallardan oluşan barok etkili kompozisyonlar pandantif yüzeylerine işlenmiş ve merkezlerinde dört halifenin isimleri yazılmıştır (Fotoğraf: 585). Pandantif yüzeyine uygun bir şekilde yapılmış olan bu bezemeler incelendiğinde kabaca bir üçgen şeklinde ve üst köşelerden kanat gibi çıkan ana kompozisyon ile farklı bir üsluba sahip daha realist yaprak ve çiçek motifleri bulunmaktadır. Süsleme kompozsiyonunun alt ucundan ve üst ucundan meşe yaprağına benzer yapraklar çıkmaktadır. Alttaki yaprağın uç kısmında yeşil yapraklı iki adet nar sarkmaktadır (Fotoğraf: 584). Süsleme kompozisyonunda kıvrım dallar pastel kırmızı ve mavi tonlar ile boyalıdır. Pandantifin iç bükey üçgen bölümünün iki yan kenarı ucunda ise kırmızı bir çiçeği olan başağa benzer bir motifin ardarda sıralanması ile meydana getirilmiş olan şerit ile üst kenar ise kubbe eteğini alttan kuşatan süs şeridi ile çevrelenmiştir (Çal, 1987:433-434).

Türbede kalemişi bezemenin yoğunlaştığı diğer bölümler ise cephelerdir. Kubbe bölümünü taşıyan üzengi noktalarını, pandantif kenarlarını kuşatan başağa benzeyen süsleme motifinin benzeri yatay şekilde ince bir şerit şeklinde cephelerde birleşmetedir. Motif süslemeleri **"S"** şeklinde kıvrımlara sahip olup alt tarafta kalan kısımlar yeşil renk ile boyanmıştır (Fotoğraf: 586).

Batı cephe incelendiğinde kemer bölümünün iki yandan siyah zeminli **"V"** şeklinde kırmızı ve beyaz renkli iki adet firiz kuşağı şeklinde şerit ile sınırlandırıldığı görülemektedir (Fotoğraf:587). Sınırlanan şeritler arasında ise pandantif bölümlerindekine benzer karaktere sahip uçları palmet ve karanfile benzeyen çiçeklerle son bulan kıvrımlı dalların tekrar edildiği bir bezeme yer almaktadır. Motif renkleri beyaz zemin üzerine canlı mavi renk ile işlenmiştir (Fotoğraf: 588).

Kemer kavis bölümü ile üzengisi arasında kalan yüzeyide alt bölümde beş adet, üst bölümde yine yan yana aynı seviyede üç adet tasvir bulunmaktadır (Çizim: 96), (Fotoğraf: 589). Alt sırada ve kompozisyonun tam merkezinde yukarıya doğru daralan ve uçları yuvarlatılmış üst üste sekiz adet enine dikdörtgen şerit bulunmaktadır. Kemer alınlığının yarısına kadarki yükseklikte bu sekiz şeritte, alttan birinci ve dördüncü katlarda zemin renkleri kırmızı olup üçüncü kat, altıncı kat ve yedinci kat bölümlerinde zemin rengi açık mavi, beşinci şerit ve sekizinci şerit bölümlerinde ise diğer mavi renge göre biraz daha koyu renkli bir maviye sahiptir.

Kompozisyonun üst bölümünde en üst katta dal ve yaprakları aşağı doğru uzanan Tuba ağacı tasviri bulunmaktadır. Sekiz katlı kompozisyon ise dokuz bombeli bir sütun tarafından taşınan sekiz kemer gözü üzerine oturmaktadır. Koyu makvi renge sahip olan kemer dizisi ise alttan bir çizgi ile birleştirilmiştir. Kemer gözlerinde ise soldan itibaren birinci, üçüncü, beş ve yedincide geniş ağızlı bir sürahi ve kazan tasvirleri yer almıştır. Kazanların üzerinden iki ucu kemer dizisinden taşıntı yapmış ve aşağı inen dar bir şerit bulunmaktadır. Bu kemer dizisinin hemen altında ve aynı boyda **"S"** kıvrımlı, kıvırm bölümlerinin kavisli yüzleri içerisinde çiçek motifleri bulunan bitkisel kompozisyona sahip bir kuşak yer almaktadır. Genel tasvirin etrafında ise Osmanlıca açıklayıcı yazılar yazılmış ve ne yapıldığı anlatılmıştır. Kemer dizisi üzerinde sekiz katın her birinin sağında kat isimleri yazılmıştır. Sekizinci katın en tepe bölümünde ise arapça *"Haza'l Cennat = Bu Cennetir"* yazılıdır (Fotoğraf: 590). Alttan ikici kemer gözünden geçen dar şeritin sağında ise *"Haza'l Sırat= Bu Sırat Köprüsüdür"* yazılıdır. Köprünün altındaki kazanlar ise cehennem kazanları şeklinde işlenmiştir (Fotoğraf: 591).

Cennet ve cehennem tasvirinin kuzeyinde tek gövdeden çıkmış olan üç kollu bir şekil görülmektedir. gövde kısmını oluşturan ince şerit cennetin alttan üçüncü katının köşe bölümünden çıkmakta, dördüncü katın üstüne kadar gövde bölümünden daha ince bir şekilde üç kola ayrılmaktadır. Gövde bölümü pastel mavi renkli üç koldan ortadaki olan kırmızı, yandaki kollar ise açık gri renklidir. Ortadaki kırmızı kolun üzerinde *"Hazal-ı Vahid= Bu Tek'dir"* yazısı okunmaktadır (Fotoğraf: 592).

Kemer alınlığının orta bölümünde yer alan bu ana kompozisyonun kuzeyinde ve kemer üzengilerini birleştiren kuşaktan oluşan zemin üzerinde bakışık bir tasvir grubu bulunmaktadır (Fotoğraf: 592). Ortada ise az önceki bahsi geçen üç kollu şeklin biraz daha büyük boyutlusu ve bu bakışık tasvirin iki yanında birer minber ve minberlerin ön kısımlarında birer adet ağaç ve birer adet vazi kürsüsü yer almaktadır. Minberler ortasında yer alan üç kollu şeklin kolları *arasında "Elhamdüllillahi Rabbilalemin Bismillahirrahmanirrahim, La İlahe İllalllah Muhammeden Resullallah"* yazılıdır. Şeklin iki yanındaki minberler, üç kollu şekilde gövdeden kolların ayrıldığı noktasya kadar yükselmiştir. Soldaki minberin aynalık bölümü kırmızı, sağdaki ise gri renklidir. Burada ayrıca perspektif uygulaması belirgin olarak görülmektedir. Minberlerin dikkat çekici bir özelliği ise giriş kapıları ön cepheden verilmiş olmasıdır. Soldaki üç kanatlı vaiz kürsülerini ise incelediğimizde ahşap iskelet bölümleri mavi çizgilerle belirginleştirilmiş. Sağdaki vaaz kürsüsü ise gri renkli bir iskelete sahiptir. Ön kısımlarında ise kırmızı renkli göbek bölümleri yer almaktadır. Minber ile vaaz kürsüs arasında uçları yelpaze biçimli iki adet ağaç ve sağ bölümde küçük bir tepecikler üzerinde iki adet yelpaze biçimli ağaç ve diğer tepecik üzerinde söğüt yer almaktadır. Aynı zamanda bu söğüt ağacının hemen yanında daha küçük boyutlu bir selvi ağacı bulunmaktadır.

Duvarda ortada bulunan Cennet-Cehennm tasvirlerinin güneyinde şamdan ve hemen üst bölümünde bir terazi, onun da hemen üzerinde ise kûfi yazılı olan mavi zemin üzerine beyaz yazı panosu bulunmaktadır. Üç dilimli bir kaidesi olan şamdanın ince gövde bölümü üç boğuma sahiptir. Uç bölümleri lale biçimine sahiptir.Şamdan kiremit kırmızısı rengine sahip olup üzerinde beyaz benekler bulunmaktadır. Şamdanın üzerindeki terazinin tutulacak kısmı ise lale motiflerinin hemen üzerindedir. Ancak terazinin tutulacak kısmı bu kûfi yazılı pano altında kalmıştır (Fotoğraf: 591). Terazi ve şamdanın hemen güneyinde fırça darbeleri ile yapılmış söğüt ağaçları, selviler ve yelpazeye benzeyen yapraklı ağaçlar bulunmaktadır (Fotoğraf: 593). Selvi ağaçları söğütlerden daha küçük işlenmiştir. Selvi ağaçlarının yanlarına daha küçük boyutta ağaçlar işlenerek perspektif özelliği kazandırılmıştır. Ayrıca boyutlar arasında perspektif orantısı bulunmamaktadır.

Batı duvarının kemer ucunda ahşap gergi üzerinde sapları birbirine bakan ters dönmüş başaşağı iki bastona benzer şekil ile sınırlandırılmış süsleme unsuru yer almaktadır (Fotoğraf: 594). İki şekil üstten **"C"** kıvrımlar ile kemer kavisi halinde birleştirilmiş, En tepede bulunan **"C"** motifinden zincire bağlı kırmızı renkli bir mevlevi sikkesi sarkıtılmıştır. Sikkenin altında yine yelpazeye benzeyen yapraklı bir ağaç yanlarında ise ikişer tane selvi bulunmaktadır. Bu tasvirin solunda tepecikleer üzerinde tasvir edilmiş bir armut ağacı ve tasvir edilmiş sağında ise pastel mavi renkli üzüm salkımı gibi meyveleri bulunan diğer ikinci bir ağaç tasvir edilmiştir. Yanlarında yine küçük boyutlu selvi ağaçları bulunmaktadır.

Güney duvarında yer alan kemer bölümünün kavisi dıştan batı yüzünde görülen benzer bir kuşakla çevrilmiştir (Fotoğraf: 595). Ancak farklı olarak kemerin en iç kısmında uç bölümleri nar ile sonlandırılmış **"S"** kıvrımlı mavi renkli bir şerit daha bulunmaktadır. Bu şerit bölümünün üzerinde yer alan diğer ikinci bir şerit bölümü incelendiğinde ise kirli yeşil zemin üzerine beyaz renkli ve uç bölümlerinde menekşe, kasımpatı ve laleye benzer çiçekler ile boşluk bölümlerin doldurulduğu ve sürekli olarak devam eden **"C"** ve **"S"** kıvrımlı ikinci bir kompozisyon işlenmiştir. Kemerin en üst noktasında yani kilit taşı üzerinde yuvarlak madalyon içerisinde *"Ta'miri 1272"* ifadesi yazılıdır (Fotoğraf: 596). Ancak tarih bölümü net olarak okunsa da günümüzde üzerindeki tamir ifadesi kısmen siliktir. Duvar yüzeyine işlenen tasvirler ise batı duvarında olduğu gibi iki sıra şeklinde işlenmiştir. Üst sırada pencere bölümünün iki yanında birer ağaç tasviri ve altta ise tam merkezde Kâbe tasviri yer almaktadır (Fotoğraf: 597), (Çizim: 97). Daha önceden de bahsedildiği üzere bu türbe yapısındaki Kâbe tasviri ile benzerlik gösteren Zile ilçe merkezinde yer alan Şeyh Ethem Çelebi Türbesi duvarlarında da görülmektedir (Fotoğraf: 673). Bu ilçe merkezindeki tasvirlere bakıldığında aynı şekilde güney cephesinde bulunan kemer bölümünün içerisine işlenmiş olduğu görülmektedir. Kâbe tasvirinin iki yanında yatay şekilde sıralanmış altışar adet derviş sikkesi bulunmaktadır. Ancak doğusunda yer alan altı derviş sikkesinin sağ baştan ikincisinin üzerinde dolanmış bir kuşak yer almaktadır. Bu sikke hariç diğer sikkelerde herhangi bir kuşak sarılı değildir. Bu sebeple ilk bakışta mevlevi sikkesi olarak görülse bile Şeyh Nasreddin'in Bektaşi şeyhi olması bu mevlevi sikkelerine büyük oranda benzerlik

gösterdiğini kanıtlamaktadır (Çal, 1987: 437-438). Başlıklar beyaz zemin üzerine işlenmiştir. Yaptığımız incelemede sikke etrafında başka süsleme unsurlarının da olması ihtimali yüksektir. Ancak günümüzde duvar bölümünün bu kompozisyon hariç yüzeyinin silindiği görülmektedir (Fotoğraf: 598).

Orta bölümde yer alan dikdörtgen biçimli Kâbe tasvirin incelediğimizde ise Kâbe'yi dört taraftan kuşatan kubbelerle örtülü revak dizisi bulunmaktadır. Revak dizi etrafında solda ikisi üç şerefeli iki adet, güneyinde iki şerefeli üç adet ve batısında iki şerefeli iki adet olmak üzere toplamda yedi adet sivri külahlı Klasik Osmanlı üslubuna sahip minare yerleştirilmiştir. Batısında yer alan iki şerefeli iki adet minare arasında duvarlarla çevrili dikdörtgen üzeri açık bir bölüm yer almaktadır. Sağda ön tarafta yer alan iki şerefeli minarenin ise kaide bölümü belirgin olarak işlenmiştir.

Revak dizisinden Kâbe'ye geçiş ise sağ köşede yer alan basık kemerli ve bir kanadı açık olan dört basamakla ulaşılan bir kapıdan sağlanmaktadır. Ortada ise siyah renkli prizmal gövdeli Kâbe görülmektedir. Kâbe'nin orta bölümü ise beyaz bir çizgi le ikiye bölünmüş üzerinde *"Haza Beytullah (Allah'ın Evi)"* yazılıdır (Fotoğraf: 599). Kâbe tasvirinin kuzeybatı ve güneydoğu yönlerinde birer adet tek kubbeli ve sütunlu baldaken tarzında iki adet, diğer iki çapraz bölümde ise çogen prizmal gövdeli düz damlı birer yapı yer almaktadır. Giriş kapısının bulunduğu revak dizisinin hemen doğusunda mavi boya ile belirgin olark çizilmiş minber bulunmaktadır. Minber kısmının aynalık bölümünün rengi günümüze kadar silik olarak gelmiş olsa bile kırmızı renge sahip olduğu anlaşılabilmektedir. Yine Kâbe'nin arka sol çaprazında çokgen prizmal bir bina yer almaktadır.

Kâbe tasviri mekân içerisine girildiğinde sağ caprazdan bakmaktadır. Ancak ön tarafta bulunan revak dizisi yan ve arka bölümde bulunan revak dizisinden daha küçük şekilde çizimi yapılmıştır. Yine diğer dikkat çekici bir konu ise ön revak dizi bölümü ile yan ve arka revak dizisi tam birleştirilememiştir. Bu durum ise tasvirin önünde bulunan valunun duvar bölümünden daha açık olarak görülebilmektedir. Ayrıca Kâbe etrafındaki duvar bölümü ön ceğheden verilmesine rağmen kırılma yapması gereken bölümlerde zikzaklar çizerek devam etmiştir. Giriş kapısının hemen

sağında tek kubbeli ve tek şerefeli mimaresi ile cami tasviri bulunmaktadır. Kâbe avlu duvarının ortasına ulaşım sağlayan iki sütun üzerine oturan ve yuvarlak kemerli giriş kapısı ile yedi basamaklı bir merdiven bulunmaktadır.

Merkezdeki Kâbe tasvirinin etrafında manzara tasvirleri bulunmaktadır. Birbiri arkasına sıralanmış vaziyette tasvir edilen manzara tasvirinde ev tasvirleri, söğüt ağaçları, yelpazeye benzer yapraklı ağaçlar tasvir edilmiştir. Tepecikler üzeri koyu renk ile çizilmiş ve kompozisyonun genelinde renkler pastel mavi ve kırmızı renkler kullanılmıştır.

Üst kısımda yer alan vitray süslemeli pencerenin sağında ve solunda dörder adet tepecikler üzerinde iki adet ağaç tasviri yer almaktadır (Fotoğraf: 600). Ağaç tasvirleri geneline bakıldığında aynı şekilde çizilmiş ancak batı yönündeki ağaç nar, doğudaki ise elma olarak tasvir edilmiştir. Doğudaki elma ağacının yan bölümlerinde yelpaze benzeri ağaçlar, batıdakine ise söğüt ağacı yerleştirilmiştir. Ağaç diplerine iki adet meyve düşmüş şekilde tasvir edilmiş ve bir göl kenarında bulunuyormuş gibi hemen alt kısmında su tasviri yerleştirilmiştir. Ağaç diplerine çizilen göl manzarası ise **"C"** kıvrımları ile sınırlandırılmış ve bu çizgilerde kırmızı renk kullanılmıştır.

Doğu duvarındaki kemer alınlığında ise altta solda şehir manzarası, orta bölümde yapının tamir kitabesi güneyinde ise baldaken yapı tasvirli bir türbe yer almaktadır (Fotoğraf: 601- 602-603-605), (Çizim: 98). Güney cephede olduğu gibi buradaki pencere sisteminin iki yanında benzer ağaç tasvirleri yer almaktadır.

Kemer kavisi ise güney cephede olduğu gibi **"V"** şeklinde kırmızı beyaz iki adet şerit ile çevrelenmiş orta şerit ise güneyde bulunan kemerden farklı olarak pastel renkli mavi **"S"** ve **"C"** kıvrımlı bir kompozisyon bulunmaktadır. Kompozisyonun çiçek bölümleri ise diğer kemer kavislerinde olduğu gibi boşluk bölümleri çiçeklerle doldurulmuştur (Fotoğraf: 605).

Sağdaki kubbe ile örtülü olan baldaken türbe tasvirini incelediğimizde kesme taş malzemeli bir kaide üzerinde bulunmaktadır (Fotoğraf: 604). Türbenin kubbesine zincile bağlı bir fener sarktığı görülmektedir. Fener ile sanduka arasında ise arap harfleri ile **"***Seyyid Ahmed Rafia Kaddesallahû Sırreh'ul Abdi"* yazılıdır. Sanduka

başında ise sarıklı bir başlık ve üzerinde kıvrık dallaı bir kompozisyona sahip bir örtü bulunmaktadır. Sanduka etrafındaki ilk kaide bölümünde mavi ve soluk kırmızı renkli çerçeve bölümleri bulunmaktadır. Türbenin sanduka bölümünün baş tarafında dışarı doğru iki adet birbirine paralel iki adet sancak çıkmaktadır. türbenin iki yanında kıvrık dallar üzerinde iki adet börk asılı vaziyettedir. Börklerden solda bulunanın yanında *"Tac-ı Hilâl" yazılıdır***.** Kullanılan renkler pastel mavidir. Sancak renklerinin birisi de kırmızı renklidir.

Ortadaki tamir kitabesi ise mavi renkli soyut **"C"** ve **"S"** kıvrımlı yuvarlak kemere sahip pencere içerisine alınmıştır (Fotoğraf:603). En tepe bölümünde **"C"** kıvrımın üzerinde bir vazo ve içerisinde realist üslupla yapılmış karanfil benzeri çiçek ve yapraklar bulunmaktadır. Kitabenin iki yanından çıkan **"S"** kıvrımlı dalların ucundan armut sarkmaktadır. Solda belirgin bir şekilde görülen armut sağda ise bu bölüm silik vaziyettedir. Ancak yüksek ihtimal bu dal ucunda da bir elma sarktığı belirtilmiştir. Kırmızı zemin üzerine beyaz renkli altı sıralı tamir kitabe okunuşu şu şekildedir:

1- Merhum ve

2- Mağfurun leh

3- İbrahim Dede

4- Zâde Tamir

5- Hüseyin

*6- Ağa 1272 (M. 1855)***,** (Çal,1987:439).

Kitabenin hemen altında bulunan oval çerçeveli pano bölümünde ise daha küçük boyutlu harfler ile şu ifadeler okunmaktadır:

Sevvedahü Arapzâde Emin Usta

Gafara Allahu sene 1275 (M. 1858) yazılıdır.

Bu tamir kitabesinden de anlaşılacağı üzere 19. yüzyılda yapı genel bir tamir geçirdiği bilgisine ulaşabiliriz. Aynı zamanda tamir sonrası türbe içerisine bu kalemişi bezemeler de bu usta ratafından işlenmiş ve usta kendi imzasının atmıştır. Kitabenin hemen altında bir tasvir daha bulunmaktadır. Ancak günümüzde bu tasvir silik vaziyettedir (Çal,1987:439-440).

Kitabenin solunda ise şehir tasviri yer almaktadır (Fotoğraf: 602). Şehir deniz kıyısında olduğu tasvir edilen kayıklardan anlaşılmaktadır. Kıyıda ise beş adet sütunla taşınan dört adet kemer gözlü revak dizisi bulunmaktadır. Revak dizisinin sağında ise kıyıdan merdivenle ulaşım sağlanan iki katlı ve katlar boyunca yükselen abidevi bir girişe sahip yapı görülmektedir. Binanın arka tarafında ise tek kubbeli, iki şerefeli minareye sahip bir cami bulunmaktadır. Şehir tasvirinde bulunan taş binaların etrafına çatılarından ağaçlar çıkan evler bulunmaktadır. Şehir manzarası ile kitabe arasında ise dilimli bektaşi tacı yerleştirilmiştir.

Cephe penceresinin iki yanında güney cephesinde olduğu gibi iki adet benzer ağaç tasviri yer almaktadır (Fotoğraf: 605). Yine ağaç diplerinde yere düşmüş ikişer adet meyve görülmektedir. Ancak buradaki tek fark ise ağaçların bulunduğu tepecikler diğer cephede yer alan tasvirdeki gibi su kenarında değil düz bir çizgi ile sonlandırılmıştır. Ayrıca önlerinde deniz manzarası yoktur.

Pencere üzerinde de merkezde sarı ve kırmızı renklerin kullanıldığı bir çerçeve içerisinde natüralist üsluplu vazo içerisinde bulunan çiçek tasvirleri ve çerçevenin üst sağ ve sol köşelerinde yine benzer üslupta çiçek bezemeleri bulunmaktadır.

Kuzey duvarında bulunana kemer alınlık bölümü batı kemer alınlık bölümü ile benzer düzenlemeye sahiptir. Ancak buradaki iki kemerin alınlık kısımlarındaki tek fark ise motiflerde kullanılan renklerdir. Batı kemerinde beyaz zemin üzerine mavi kuzey duvarındaki kemer alınlığında ise kırmızı kullanılmıştır (Fotoğraf: 606), (Çizim: 99).

Girişin batısında, kemer alınlığının ortasına büyük boyutlu bir cami tasviri bulunmaktadır. Halit Çal hoca cami önünde küçük tepeler üzerinde bulunana ağaçlar

arasında bir türbe tasvir edildiğini belirtmiştir (Çal, 1987: 440). Ancak Yapılan incelemede burada bulunan yapının türbe değil caminin şadırvanı olduğu anlaşılmaktadır. Tasvirin kubbesinin hemen altında orta bölümde bir fıskiye tasvir edildiği görülmektedir (Fotoğraf: 607). Caminin yanlarında ve ön kısımlarında selvi, söğüt ve yelpaze yapraklı ağaç tasvirleri yerleştirilmiştir. Tasvirin bütünü incelendiğinde orantısız ve minyatürü slubunda çizildiği dikkat çekmektedir. Bu sebeple tasvirler arasında orantı ve perspektif yok denecek kadar azdır.

Caminin ana kubbe bölümü önünde üç küçük kubbe ve ara bölümde iki mekân ve son cemaat yer olarak düşünülen revak dizileri ise en alt bölümde yer almaktadır. Cami iki yanında zemine kadar inen ve küçük birer girişe sahip iki adet ağırlık kulesi ile sınırlandırılmıştır. Bu ön tarafta yer alan iki ağırlık kulesinin hemen arka tarfında aynı şekilde iki adet ağırlık kulesinin daha yükseldiği görülmektedir. Ağırlık kulelerinin iki yanında camiye girişi sağlayan sivil mimari yapısı görünümünde iki adet giriş kapısı bulunmaktadır. En arka bölümde ise iki şerefeli iki adet minare yer almaktadır. Caminin kubbe bölümleri ve öndeki revak dizisi mavi renk ile boyanmıştır. Kapı çerçeveleri ve yanlarda yer alan destek payandalarına benzer bölümler ise kırmızı renklidir. Cami tasvirinin batısında ise altında birinde tuğ sallanan iki adet kordona sahip saat tasviri ve mavi püsküllü iki adet fes bulunmaktadır (Fotoğraf: 608).

Cami tasvirinin doğusunda giriş kapısının üzerindeki niş bölümünde bir kale tasviri resmedilmiştir (Fotoğraf: 573-609). Kalenin burçları **“V”** şeklinde düzenlenmiş ve sur üzerinde merkezi kale bölümü yerleştirilmiştir. İçerisinde çeşitli evler ve ağaçlar bulunmaktadır. Kalenin hemen sağ ve solunda günümüze silik olarak gelmiş olan iki adet top tasvir edilmiştir.

Yapı topluluğıu içerisinde minare bölümü türbe duvarına bitişik olarak inşa edilmiştir (Fotoğraf: 610), (Çizim: 87-88). Minare girişi kuzeyde yer alan avlu bölümünde bir adet basamakla ulaşım sağlanmaktadır (Fotoğraf: 611). Minareye sivri kemerli bir açıklıktan tek kanatlı ahşap bir kapı ile giriş yapılmaktadır. Minarenin kaide kısmının doğu duvarı türbe, kuzey duvarı avlu, güney ve batı duvarları depo içerisinde kalmıştır. Minare çizilen planlardan da anlaşılacağı üzere

kare kaideli ve yapı çatısının içinden çikan silinidirik gövdelidir. Gövde bölümü kaba yonu taşların dizilimi ile üç bölüme ayrılmıştır. Şerefe altlığında kirpi saçak uygulaması görülmektedir. Aynı zamanda şerefe altlığının yaklaşık bir metre altında aynı kirpi saçak uygulaması ile minare gövdesi hareketlendirilmiştir (Fotoğraf: 612). Minarenin şerefe bölümü kesme taş malzeme ile inşa edilmiştir. Güney cephesinde dört adet mazgal pencere konulmuş ve minare içerisi aydınlığı bu şekilde sağlanmıştır.

Yapı topluluğunun depo bölümü sonradan inşa edildiği düşünülmektedir (Çizim: 87). Depo bölümü türbenin batı duvarı ve caminin doğu duvarı arasına inşa edilmiştir. Güney duvarı moloz taş malzeme ile inşa edilmiş olması yapının geç dönem özelliğine sahip olduğunun kanıtıdır (Fotoğraf: 613).

Cami bölümü yapı grubunun en batısında yer almaktadır (Çizim: 87-88). Kareye yakın dikdörtgen plana sahip olan caminin harimine kuzeydoğu köşede yer alan dikdörtgen çerçeveli, sade çift kanatlı ahşap bir kapıdan giriş sağlanmaktadır (Fotoğraf: 614-615). Giriş kapısı sonrası harime giriş bir koridor şeklinde yapılmıştır. Harim içerisinde üst örtüyü taşıyan dörtgen kesitli dört adet dikme mevcuttur. Bu dikmelerden ikisi kuzeyde bulunan kadınlar mahfilini taşıyarak tavana kadar çıkmaktadır. Diğer ikisi ise harimin güneyine yakın konumlandırılmıştır (Fotoğpraf: 616-617). Harimin üzeri ise ahşap dikmelere bindirilen ahşap bir tavan ile örtülüdür (Fotoğraf: 618-619). Üst örtüyü taşıyan ahşap dikmeler köşeleri eğrisel olarak tamamlanmaktadır.

Güney duvarının ortasında yarım daire kesitli mihrap bölümü ve batısında minberi yer almaktadır (Fotoğraf: 620), (Çizim: 100). Güneydoğu köşede ise sonradan eklenmiş bir vaaz kürsüsü bulunmaktadır (Fotoğraf: 621). Caminin mihrap bölümünün en üst bölümü eğrisel hatlı şekilde tasarlanmış olup, en üstte altta büyük üstte daha küçük iki adet küre ile sonlandırılmıştır (Fotoğraf: 622). Mihrap çevresinde kabartma tekniği ile yapılmış, sitilize edilmiş dal ve geometrik motifler ile çevrelenmiştir. Mihrap nişi tamamı yeşile boyanmış motifler ise sarı renklidir. Mihrabın yanlarında yerden yaklaşık 50 cm. yükseklikte lambalık çıkıntıları

bulunmaktadır. Mihrap bölümünün doğusunda çeşitli büyüklükte orijinal bakır şamdanlarda cami içerisinde bulunmaktadır (Fotoğraf: 623-624).

Mihrabın batısındaki minberin süpürgelik bölümünde dört adet dilimli kemer boşluğu bulunmaktadır (Fotoğraf: 625). Minberin aynalık bölümü ise çıtalar ile dörtgenlere bölünmüştür. Köşk altındaki geçit bölümü dilimli kemer formunda tasarlanmıştır. Korkuluk bölümleri ise kıvrımlı eğrisel hatlara sahiptir. Çift kanatlı ahşap kapısı üzerinde altta altı adet üstte altı adet olmak üzere toplam oniki adet metal süsleme unsuru mevcuttur. Kapı üzerinde Tokat sivil mimari yapılarında da örneklerine rastladığımız kapı tokmak örnekleride bulunmaktadır (Fotoğraf: 626). Taç bölümünün iki yanından ahşap direk çıkartılmış ve köşk bölümü dilimli kemer şeklinde tasarlanmıştır (Çizim: 101).

Harimin doğusunda Latince yazılı Roma dönemine ait bir arşitrav parçası bulunmaktadır. 1953 yılında yapılan onarım çalışması esnasında bu taşın cami duvarına yerleştirildiği düşünülmektedir (Fotoğraf: 563), (Akın, 2017: 71). Harimin kuzeyinde ise giriş kapısının hemen sağından ahşap merdivenle çıkılan ve ahşap döşemeli olan kadınlar mahfili bulunmaktadır (Fotoğraf: 617-628).

Yapı grubunun cephe sistemini incelediğimizde türbe yapısının doğu duvarı ile girişin bulunduğu avlu bölümünün duvarı tek duvar şeklindedir (Fotoğraf: 567). Türbe yapısının doğu duvarında bulunan sivri kemerli pencere çerçevesi yekpare taştan oyularak oluşturulmuştur. Pencerenin alt eşik bölümü ise duvar örgüsü ile meydana getirilmiştir. Türbenin güney cephesinde yer alan penceresi de doğu cephesindeki pencere ile aynı özelliğe sahiptir (Fotoğraf: 629). Doğu ve güney cephede yer alan pencereler ise vitray cam süslemeye sahip olup iç mekân bölümünde ise pencere önlerinde alçı şebeke süsleme mevcuttur (Fotoğraf: 595-600). Türbenin dış cephe sistemi incelendiğinde daha önceden de bahsedildiği gibi inşa malzemesi ise karışık dizilime sahip moloz taş, tuğla, köşe bölümlerde ise kaba yonu taş malzeme kullanımı görülmektedir. Kapı ve pencere bölümlerinde kesme taş malzeme kullanılmıştır. Ancak kubbe günümüzde kurşun kaplama olduğundan kubbenin küçük bir açıklığından gördüğümüz malzeme ise tuğla örgüyle oluşturulduğu fikrini bize vermektedir. Yapının kubbe bölümü ise dıştan sekizgen bir

kasnak üzerine oturmaktadır (Fotoğraf: 629). Kuzey cephede bulunan pencere ise avlu bölümüne bakmaktadır (Fotoğraf: 630). Kesme taş çerçeveli olup pencere üzerinde sivri kemer mevcuttur. Türbe yapısının batı cephesi ise sonradan eklenen depo bölümü ile bitişiktir.

Yapı grubu içerisinde en batıda yer alan Cami bölümünün ise kuzey cephesi yapının asıl giriş bölümü olan avlu bölümüdür. Avlu dışında ise etrafta mezarlık olması nedeni ile caminin kuzey cephesi mezarlık bölümüne bakmaktadır (Fotoğraf: 631). Kuzey cephedeki avlu bölümü ise sonradan yapılan metal korkuluk bölümleri ile sınırlandırılmıştır. Caminin batı cephesinde ise iki adet dikdörtgen pencere yer almaktadır (Fotoğraf: 632). Yapının cephe bölümlerinin incelediğimizde ise beden duvarlarında bulunan ahşap hatıllar yatay silme şeklinde görülmektedir. Güney cephe bölümünde de yapının pencereleri ise yapının köşe bölümlerine yakın pencere aralarındaki mesafe daha da geniştir (Fotoğraf: 633). Mekân içerisi batı ve güney cephede yer alan bu dört pencereden aydınlatılmıştır. Ayrıca beden duvarlarında yapılan incelemede sonradan kapatılan veya sonradan açılan bir pencere sistemi veya kapı bölümüne rastlanmamıştır. Üst örtü sistemi ise ahşap kırma çatılı olup üzeri kiremit kaplamadır.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Bilinen en eski onarım ise türbe duvarının batısında bulunan kalemişi kitabeye göre 1855 yılına tarihlenmektedir (Fotoğraf: 603). Zileli Emin tarafından yapılan bu kalemişi süslemeleri yapının onarımı sonrası yapıldığı görülmektedir. 1953 yılında ise cami bölümüne genel bir onarım yapılmış duvar güçlendirme çalışması yapılmıştır (Akın, 2017: 68). Tokat'ın deprem kuşağı üzerinde olması nedeni ile 1939 ve 1942 depremlerinde büyük hasar gören yapının 1966 yılındaki ahşap minaresi yıkılmış ve yerine günümüzdeki minare inşa edilmiştir. Türbe kapısı üzerindeki kitabede de 1978 yılında onarım yapıldığını belirten bir tabela bulunmaktadır (Fotoğraf: 562-563). Bu onarım çalışmasında avlu üzerinde bulunan çatı bölümü yenilenmiş ve en son olarak 2013 yılında türbenin kubbe bölümü onarılarak üzeri kurşun kaplanmıştır.

3.1.14. Zile Şeyh Eylük Türbesi

Katalog No: 14

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: 14 -15. yüzyıl

Çizim No: 106-111

Fotoğraf No: 634-657

İnceleme Tarihi: 07 Eylül 2017

Kadastral Durum

Pafta: 1

Ada:

Parsel: 1819

Koordinat Bilgileri: 40 º 12' 53" K / 35 º 47' 24" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Türbe yapısı Tokat İli, Zile ilçesi, Yeşilce Köyü'nde bulunmaktadır. 1981 yılından önce köyün ismi halk arasında Şıheylik olarak anılmaktaydı. Ancak 1981 yılından sonra yapılan isim değişikliği ile köyün ismi Yeşilce olarak değiştirilmiştir. Yapının ne zaman ve kim tarafından inşa edildiği bilinmemektedir. 1574 tarihli tahrir defteri kayıtlarında Şeyh Eylük Zaviyesi bahsi geçmektedir (H. 982 Tarihli Defter-i Evkaf-ı Rum, Nu: 583, s: 49). Bu zaviyenin Şeyh Eylük zamamında 14. yüzyılın son çeyreğinde mevcut ve aktif olduğu kabul edilmiştir. 1643 yılına ait olan tezkire belgesinden de bu zaviyenin işler durumda olduğu anlaşılmaktadır (Çal, 1993: 293).

Yapıya ait en eski tarihli belge H. 777 / M. 1376 yılına ait icazetname ve üzerine bu icazetname üzerine eklenmiş H. 1053 / M. 1643 tarihli bir adet tezkire belgesi mevcuttur. Tezkire belgesindeki ifadeler *"Karye-i Nam-ı diğer Şeyh*

Eylük…" cümlesinden köyün diğer isminin 14. yüzyılda Kavacık olduğu ve 17. yüzyıldan itibaren Şeyh Eylük ismi ile anıldığı bilgisine ulaşılmaktadır. Ayrıca sonraki dönemlerde köy ismi Kavacık ismi unutulmuş ve Şeyh Eylük İsmi Şıheylik haline dönüşmüş günümüzde Halk arasında Şeyh Eylük, Şıheylik olarak da bilinmektedir (Çal, 1993: 293).

Mimari Özellikler

Yapı topluluğundan günümüzde sadece türbe bölümü kalmıştır. Türbe ismini aldığı Şeyh Eylük'e aittir. Türbe yapısının ne zaman inşa edildiği bilinmemektedir. Ancak kapı üzerindeki kitabe bilgilerine göre H. 1339 / M. 1923 yılında Topçuoğlu Mustafa tarafından Ahmet Usta adında bir ustaya tamir ettirilmiştir (Fotoğraf: 634-635), (Çal, 1993: 293).

Türbe yapısı kare planlı olup, giriş kapısı kuzey cephede yer almaktadır (Çizim: 106-107), (Fot.: 636). Yuvarlak kemerli, kesme taş malzemeli bir giriş kapısına sahiptir. Kemer kavis bölümü üç parça taştan meydana getirilmiştir. Giriş kapısı dıştan dikdörtgen bir çerçeve içerisine alınmıştır. Giriş kapısı üzerindeki tek parça taş üzerindeki üç satırlık kitabe (Fotoğraf: 635) metni okunuşu şu şekildedir:

"1-Topçuoğlu / 2- Mustafa / 3- tarih-i ta'miri 339 Ahmet Usta (Çal, 1993: 294).

Türbenin inşa malzemesi moloz taştır. Köşelik bölümlerinde düzgün kesme taş malzeme kullanımı görülmektedir. Günümüzde türbenin dış ve iç cepheleri sıvalıdır. Dış örtü sistemi ahşap kırma çatılı, üzeri alaturka kiremit kaplamadır (Fotoğraf: 634-636). Türbe içerisinde ahşap bir sanduka yer almaktadır (Fotoğraf: 637). İç mekânı incelendiğinde üst örtü sistemi kırlangıç örtüdür (Fotoğraf: 638). Bu örtü sistemi Tokat İl sınırları içerisinde başka bir türbe yapısında görülmemektedir. Ancak Tokat içerisinde bu örtü sisteminin diğer bir örneği Tokat'ın Reşadiye ilçesine bağlı Kızılcaören Köyü Camisi'nin merkezi kubbe örtü sistemi bu türbe yapısındaki olduğu gibi kırlangıç örtüdür (Fotoğraf: 639-640), (Atak, 2016:121-136). Türbe içerisi güney cephede bulunan mazgal bir pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf: 641).

Türbe yapısı dıştan sade ve gösterişsiz bir yapı örneğidir. Ancak bu dış sadeliğe rağmen yapının iç mekânında yer alan sembolik ve bitkisel bezemeli kalemişi süslemeleri dış cephe sadeliğine zıtlık göstermektedir.

Giriş kapısının her iki yanında yer alan bezemeler tabandan yaklaşık 20 cm. yükseklikten başlamakta ve üst örtü bölümünün başlangıç seviyesinin 30 cm. altına kadar devam etmektedir. Giriş kapısının batısındaki süslemeler mavi ve kahverengi renkte ince şeritler halinde dikdörtgen bir çerçeve içerisine alınmıştır (Fotoğraf: 642-643). Çerçevenin hemen altında ise duvar boyunca uzanan ve saç örgüsü şeklinde uzanan ikinci bir şerit bölümü daha bulunmaktadır. Ancak günümüze kısmen silik olarak gelmiştir. Şerit yeşil, kavuniçi ve bordo renklidir. Batıdaki pano içerisinde işlemeli ve uzun saplı birbirine çapraz olarak yükselen iki adet teber bulunmaktadır. Teberin ağız kısımları sarı renklidir. Teberlerin ağız kısımlarının hemen altından yeşil bir bağ ile bağlanmış ve ortasında meyve dolu bir keşkül taşımaktadır. Keşkülün altında bulunan renkli kuşak bölümünün hemen üzerinde şematik bir şekilde serpiştirilmiş salkım söğütler, selviler ve yelpaze biçimine benzer ağaç motifleri yerleştirilmiştir. Teberlerin en uç bölümünde ise bir elma yer almaktadır. Elmanın sağ ve solunda ise kırmızı çiçekli dallar yerleştirilmiştir.

Doğusunda yer alan panoda ise merkezde bir mütteka, onun üzerinde ise bir derviş sikkesi yer almaktadır. Müttekalar tekke dervişlerinin zikir çekerken uyumamak için çenelerinin altına koydukları baston tarzı bir değnektir. Müsttekanın üst bölümü ise çeneye uygun oval bir başlığa sahiptir (Fotoğraf: 644). Derviş sikkesinin kavuk bölümü kırmızı alt bölümü ise siyah renkli bir şerit şeklinde işlenmiştir. Müttekanın sol kolunda ise kırmızı püsküllü bir tesbih asılıdır. Derviş sikkesinin köşe bölümlerinde birer adet çiçekli dal parçaları yerleştirilmiştir. Tabanda ise soldaki panoda olduğu gibi ağaç motifleri mevcuttur.

Girişin doğusunda da aynı şekilde mavi bir çerçeve içerisinde iki adet pano yer almaktadır (Fotoğraf: 645). Batıdaki pano bölümünde çapraz vaziyette kınlar içerisinde iki adet kılıç bulunmaktadır. Kılıç kınları pastel sarı renkli olup, üzerleri kırmızı çizgiler ile işlenmiştir. Kılıçların çapraz birleşim noktasından aşağıya doğru kırmızı püsküllü iki adet tuğ sallanmaktadır. Kılıçların arasında alt bölümde yine

diğer pano örneğinde görüldüğü gibi ağaçların tekrar edildiği görülmektedir. Üst bölümde ise saplar arasında sarı renkli kollara sahip olan bir vazo yerleştirilmiştir. Sağ tarafta yer alan kılıç sapının hemen yanında *"şimşir kılıç"* ifadesi yer almaktadır (Fotoğraf: 646). Soldaki panoda ise bütün yüzeyi doldurmuş vaziyette natüralist bir ağaç tasvir edilmiştir. Ağacın yeşil renkli yaprakları arasında sarı renkli meyveleri bulunmaktadır. Ayrıca Şeyh Nusrettin Türbesi'ndeki ağaç tasvirinde olduğu gibi burada da iki adet meyve ağacın dibine düşer vaziyette tasvir edilmiştir. Ağaç dibinde de yine şematik vaziyette sıralanmış ağaç tasvirleri bulunmaktadır.

Doğu duvarında ise günümüze büyük oranda silik vaziyette gelebilmiş bezemelerin olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 647-648). Bu sebeple bu duvar bölümünde bulunan süslemelerin rengi ve içerisinde bulunduğu kompozisyonları göremedik. Ancak Halit Çal'ın 1993 yılında kaleme aldığı bu türbe yapısı ile ilgili makale çalışmasında türbenin iç mekân fotoğraflarını da çalışmasına eklemiş ve çalışmamızın kapsamı içerisinde yer alan bu türbe yapısının içerisindeki bu kalemişi bezemelerin durumunu ve kompozisyonun anlatımı hakkında verdiği bilgiler doğrultusunda bilgi sahibi olabilmekteyiz Halit Çal yaptığı çalışmada türbe yapısının içerisinde yer alan bu süsleme bölümünü şu şekilde anlatmıştır:

"Doğu duvarı, barok karakterli "C" kıvrımlardan yapılmış motiflerle taçlanan 4 panoya bölünmüştür. Kuzeyden güneye birinci panoda yarısı silinmiş kama gibi bir alet, üzerinde dört küçük tuğ bulunan bir kordonla tepedeki motiflere bağlanmaktadır. Zincirden çiçekli iki dal parçası çıkmaktadır. Üçüncü panonun ortasında, üzerinde mum dikili ince uzun ve zarif iki şamdan tasvir edilmiştir. Ancak şamdanlardan batıdaki silisnmiştir. Dördüncü pano, en zengin şekilde süslenmiş olanıdır. Üzeri düz ve geniş bir kap üzerinde, ortada bir vazo, iki yanında ise yeşil yapraklı kırmızı, nara benzer bir meyve görülür. Basık kaideli, geniş gövdeli vazonun iki kulplu ve ince uzun bir boynu vardır. Vazodan çıkan sarı kırmızı renkli güller karanfiller üstteki soyut kıvrımlarla tezat teşkil eder" (Fotoğraf: 649), (Çal, 1993: 295).

Batı duvarında ise büyükçe bir baldaken türbe tasvir edilmiştir (Fotoğraf: 650). Türbe tasvirinin iki yanında yeşil renkli sancak bulunmaktadır. Üst örtüyü

taşıyan sütun ve kemerler kırımızı ve kavuniçi renkli, üst örtüsü mavi renklidir. Kubbeden sarkan üç adet kandil vardır. Kandillerden oratadakinin altında üzerinde soyut çiçek motifi ve yaprak motifleri işlenmiştir. Çiçek kasesi altında ise dört kemerli bir revak üzerine oturmaktadır. Baldakenin kuzeyinde yer alan panoda ise iki ucundan tavana asılı vaziyette tasvir edilmiş bir nefir görülmektedir. Nefirin ucunda ise bir adet armut bulunmaktadır. "Büyük boru" anlamına gelen nefir; geyik, öküz veya koç boynuzundan yapılmıştır. Dervişler nefiri yolculuk boyunca bir zincire bağlı olarak bellerinde taşırlar, bir yerleşim yerine yaklaştıklarında *"bir dervişin gelmekte olduğunun işareti olarak"* nefiri üflemekteydiler (Fotoğraf: 651-652). Nefirin üzerinde ise ucu geriye doğru yatık biçimde tasvir edilmiş kırmızı başlıklı derviş sikkesi tasvir edilmiştir. Sikkenin hemen üzerinde küçük boyutlu bir çiçek dalı bulunmaktadır.

Üzerindeki geçiş öğesi bölümünde **"S"** kıvrımlı bir turuncu renkli bir kartuş yer almaktadır. Kartuş etrafında mavi renkli bir çerçeve yer almaktadır. Ayrıca duvarda ağaç kökünden yapılmış kısa saplı bir topuz asılıdır (Fotoğraf: 650-653). Baldaken türbenin güneyindeki bölümde ise pano içerisinde mum veya lamba koymak için alçı malzemeden yapılmış olan bölümün sağ ve solunda sarı üzeri kırmızı çizgi işlemeli iki adet şamdan tasvir edilmiştir. Ayrıca bu mumluk konulan bu bölümün hemen altı ise **"S"** ve **"C"** kıvrımlı kırmızı sarı zemin üzerine kırmızı hatlı bitkisel dallar ile bezenmiştir. Pano bölümünün altında diğer pano bölümlerinde de olduğu gibi şematik ağaç tasvirleri mevcuttur. Türbenin içerisinde bulunan sanduka bölümünün baş şahidesinin dış bölümünde ise kırmızı takkeli, yeşil sarıklı bir başlık tasvir edilmiştir (Fotoğraf: 654-655).

Türbedeki kalemişi süslemelerinde kullanılan renkler pastel yeşil, mavi, kırmızı, kahverengi ve sarı renkleridir. Konu olarak ise natürmortlar ve manzara tasvirlerinin yanı sıra tekke ikonografisini yansıtan sembolik tekke ve tarikat eşyaları tasvir edilmiştir.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Yapının ilk bakım ve onarım çalışması öncedende bahsedildiği gibi 1923 yılında Topcuoğlu Mustafa isimli kişi tarafından yapılmıştır (Fotoğraf: 656-657), (Çal, 1993: 293). Cumhuriyet döneminde ise zaman içerisinde türbenin bozulan kısımları tamir edilmiştir. En son restorasyon çalışması ise 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılmıştır.

3.1.15. Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi

Katalog No: 15

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: 1206-1305

Çizim No: Yok

Fotoğraf No: 658-697

İnceleme Tarihi: 24 Ağustos 2017

Kadastral Durum

Pafta: 2627 db

Ada: 177

Parsel: 2

Koordinat Bilgileri: 40 º 18' 08.22" K / 35 º 53' 27.92" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Yapı Tokat İli, Zile ilçe merkezi Ali Kadı Mahallesinde bulunmaktadır (Fotoğraf: 658-659). Kayıtlarda ise Şeyh Ethem Çelebi Tekkesi olarak ismi geçmektedir. Halk arasında ise ismi Bayezid-i Bestami adı ile de bilinmektedir. Yapıya ait H. 602-603/ M. 1206 ve H. 704-705/ M. 1305 tarihli iki adet kitabesinin bulunduğu belirtilmektedir. Ancak bu bilgiye dair kaynak bir veri gösterilmemiştir (Seçgin, 1997: 149). 1455 ve sonraki yıllara ait mufassal kayıtlarında yapının aktif olarak kullanıldığı bilgisine ulaşılmaktadır (Hanilçe, 2014: 499-501). Edhem Çelebi, Bayezid-i Bestami'nin torunlarındandır (Ulu, 2011:301).

Vakıf kayıtları incelendiğinde 1455,1485,1519,1550 ve 1574 yıllarına ait gelir kayıtlarının toplamında ise 2 zaviye çiftliği, bir çiftliğin malikane gelirinin tamamı, 4 kıta değirmen, Zile merkezde bağların gelirinin tamamı, Zile Hacılar,

Palani, Korucuk köylerinin malikane gelirinin tamamı, Korucuk köyüne ait 3 adet değirmen ayrıca merkeze bağlı olan Kızılkünbed, Deveci köylerinin malikane gelirlerinin 1/5 i, Meşhedabad'ın Kavacık köyü Kırlar merasının malikane hasıl geliri, Zile merkezde yer alan hamamın yıllık geliri 15 ayrı kalemde ödenmiştir (Hanilçe, 2014: 501-502). Mufassal kayıt defterinde de adı geçen Abdülkerim vakıf evladından olup hem zaviye şeyhliği hemde ilgili vakfın korumalık görevini yürütmekteydi. Bu kişinin bu hizmetlerine karşılık Hacı Hüseyin çiftliğinin geliri maaş olarak ödenmekteydi.

Mimari Özellikler

Günümüzde cami olarak kullanılan yapının giriş kapısı ise batı cephede yer almaktadır (Fotoğraf: 658-660). Dikdörtgen bir plana sahip olan yapının giriş bölümü ise sonradan eklenmiş olduğu görülmektedir. Harim bölümü günümüze kadar birçok tamirat ve değişikliğe uğradığı görülmektedir. Yapının harim tavanı ahşap kaplamadır. Günümüzde üzeri mavi ve beyaz boya ile boyanmış olup yanlarda baklava dilimli çıtakâri süsleme görülmektedir (Fotoğraf: 661). Tavan merkezi ise kademeli olarak iç içe geçen karelerin merkezinde yine kare bir tavan göbeği mevcuttur. En dış bölümünde ise tavanın tamamını dolanan pervaz bölümü bulunmaktadır. Genel görünüşü ve süsleme özelliklerine bakıldığında 19. yüzyıla ait olduğu söylenebilir. Yapının güneyinde alçı süslemeli ve iç kavis bölümü mermer malzemeli, mihrap yer almaktadır (Fotoğraf: 662). Mihrabın en dış bölümü yine alçı malzemeden yapılmış çiçekler ile çerçevelenmiştir. Mihrap nişi yanlarında ve iç bölümünde bitkisel bezemelerin mevcut olduğu görülmektedir. Mihrap süsleme özellikleri ise barok etkili süslemeye sahiptir. Kuzeyinde ise ahşap malzemeden inşa edilmiş ve sonradan eklenmiş olan kadınlar mahfili mevcuttur (Fotoğraf: 663).

Yapının doğusunda yer alan türbe bölümüne önceki dönemlerde güney cephede yer alan mermer malzemeden yapılmış, basık sivri kemerli bir kapıdan giriş yapılmaktaydı (Fot.: 664-665). Ancak sonraki dönem değişiklikleri ile harimin doğu cephesine açılan kapı ile geçiş yapılmaktadır (Fotoğraf: 666). Türbe giriş kapısı dikdörtgen boyutlu olup hemen sağında ise demir şebekeli iki adet pencere yer

almaktadır. Bu pencerelerin bu duvar bölümünde olması caminin doğusunda yer alan türbe bölümüne sonradan ilave edildiğinin kanıtıdır.

Türbe yapısı ise kareye yakın dikdörtgen plana sahiptir. Türbenin üst örtü sistemi olan kubbe bölümü ise doğu ve güneyde beden duvarlarına, kuzey ve batıda kemerlere oturmaktadır (Fotoğraf: 668). Kubbe geçişlerinde pandantifler kullanılmıştır. Türbe içerisinde ise altı tanesi merkezi kubbe altında, bir tanesi ise giriş kapısının hemen solunda olmak üzere toplam yedi adet mezar yer almaktadır. Türbe içerisinde yer alan bütün sandukalar ahşap malzemeden yapılmıştır. Kubbe örtüsü altında yer alan sandular ise yaklaşık olarak 1 metrelik ahşap bir platform üzerinde bulunmaktadır (Fotoğraf: 667-668). Ahşap sandukalar üzerinde mezarların kime ait olduğunu belirten türbenin doğu cephesine büyük bir tabela bulunmaktadır (Fotoğraf: 669). Ahşap sandukaların baş şahide bölümleri üzeri numaralandırılarak kime ait olduğu belirtilmiştir (Fotoğraf: 670-671). Türbe içerisinde ise **"L"** biçiminde bir platform bölümü yer almaktadır. Bu platform etrafında gelen ziyaretçilerin kolay gezinebilmesi amaçlanmıştır (Fotoğpraf: 672). Kubbe kasnağının her yüzünde kare formlu küçük aydınlık pencereleri mevcuttur (Fotoğraf: 664-680-681).

Türbe yapısı 18. yüzyılda yenilenmiştir (Çal, 1987: 447). İç mekân bölümünde bulunan duvar resimleri, sitilize ağaç ve çeşitli bitkisel motiflerin işlendiği süslemeler bu onarım sırasında yapılmıştır (Şener, 2011: 304). Türbede mevcut olan süsleme unsurları kubbeye geçişi sağlayan pandantiflerde, doğu ve güney duvarlarında, kuzey ve batı kemerlerinin içler bölümlerinde ve köşeliklerinde mevcuttur (Fotoğraf: 673-674-677). Ayrıca kubbe örtüsü dışında türbenin giriş kapısının kuzeyinde ve batısında da süsleme unsurları mevcuttur (Fotoğraf: 683-684). Süsleme unsurlarında kullanılan renkler genellikle yeşil tonları, sarı, kırmızı ve kahverenginin çeşitli değişik tonları kullanılmıştır.

Türbenin pandantif bölümlerinde yeşil ve kırmızı renkli bitkisel kıvrımlardan ve yapraklardan oluşan şemseler içerisinde dört halifenin isimleri yazılıdır (Fotoğraf: 680-681-682-683). Güney duvarında yer alan kemer kavsi ise yeşil ağırlıklı kıvrım dallar ve aralarında ince bordür şeklinde yapraklar mevcuttur (Fotoğraf: 684).

Kemerin alınlık bölümünün yüzeyinin ortasında kahverengi ve kırmızı tonlarda boyanmış etrafında revaklı avlusu bulunan Kâbe yer almaktadır (Fotoğraf: 685). Kâbe etrafında bulunan Mekke'nin evleri stilize edilmiş şekilde tasvir edilmiştir. Aynı tasvir Zileli Emin Usta tarafından 1855 yılında Şeyh Nusreddin Türbesi duvarlarında da karşımıza çıkmaktadır (Fotoğraf: 599). Bu sebeple onarım sırasında bu türbe içerisinde de aynı ustanın çalıştığını kanıtlamaktadır. Kâbe etrafında bulunan şehir tasvirinin arka kısımlarında ve üst bölümlerinde çeşitli boyutlarda ve yeşil renkli ağaç tasvirleri mevcuttur. Genellikle tepecikler üzerinde yerleştirilen ağaç tasvirleri incelendiğinde ise söğüt ağacı, yelpaze biçimli ağaç tasvirleri ve selvi ağaçları dikkat çekmektedir. Ağaçlar arasındada yine küçük boyutlu evler tasvir edilmiştir. Kâbe'nin sağ ve solunda iki adet bakışık olarak yerleştirilmiş hurma ağacı bulunmaktadır. Üst bölümde yer alan revak dizisinin üzerinde üç şerefeli sivri külahlı minareler tasvir edilmiştir. Harem-i Şerif'in giriş kapısı ise alt kısımda yer alan revak dizisinin sol kenarına yakın bir şekilde yuvarlak kemerli üzeri ise üçgen çatılı biçimde resmedilmiştir. Kâbe'nin hemen sağ alt köşesinde bir adet minber ve hemen yanında Dar'ün Nedve denilen ve islamiyetten önce Mekke'nin ileri gelen kişilerinin toplantı yaptığı mekân bulunmaktadır. Kâbe etrafı ise yuvarlak bir çember içerisine alınmıştır. Etrafınddaki revak dizisinin her bir kemer aralığında ise bir adet kandil asılıdır. Kâbe etrafındaki tasvir edilen evler genellikle Kâbe'den küçük olarak tasvir edilmiştir. Bunun bu şekilde olmasındaki amaç ise hem Allah'ın evi olan Kâbe'ye saygı hem de peygamber efendimizin tavsiyesi doğrultusunda onun görüşlerine saygı göstermek amaçlanmıştır. Tasvir edilen Kâbe, Mekke ve ağaçlar geriye doğru küçültülerek perfpektif uygulanmaya çalışıldığını göstermektedir.

Doğu duvar yüzeyinde ise günümüze kadar kısmen dökülmüş olan bezemede ise natüralist ağaç motiflerinin yanı sıra Seyh Nusreddin Türbesi'nde *"Cennet"* imgesi olarak kullanılan motif bu türbe duvarında da karşımıza çıktığını görmekteyiz (Fotoğraf: 686-687).

Türbe yapısının üst örtü sistemi olan kubbe kasnağının alt bölümü ise zincirek motifi ile bezenmiş bir bordür ile çevrelenmektedir (Fotoğraf: 688). Kasnak bölümünde yer alan küçük kare formlu aydınlık penccerelerinin arasında büyük

boyutlu palmet şekline sahip Arap harfleri ile yazıların bulunduğu madalyonlar yer almaktadır. Madalyonlar arasında çeşitli meyve tasvirleri bulunmaktadır. Ayaklı kâseler içerisinde bıçak saplanmış karpuzlar bulunmaktadır. Ayrıca iri palmet motiflerinin tepelerine kâse içerisinde meyveler tasvir edilmiştir. Böylece bitkisel motifli madalyonlar natürmort tasvirleri ile birlikte resmedilmiştir. Kubbenin tam ortasında ise natüralist çiçek demetlerinin yer almış olduğu sekiz dilimli rozet şeklinde palmet bulunmaktadır (Fotoğraf: 689).

Cami hariminden türbeye girilen kapının üst bölümünde dikdörtgen duvar yüzeyinde de kalemişi bezemelerin olduğu görülmektedir. Duvarın üst yüzeyinde yeşil zemin üzerine yapraklı kıvrık dallardan oluşan Barok etkili ve bir sıra şeklinde yerleştirilmiş palmet motifleri bulunmaktadır (Fotoğraf:690-691). Türbeye açılan kapının hemen üst bölümünde zincirek motifi ve üzerinde ise büyük bir cami tasviri yer almaktadır (Fotoğraf: 692). Cami tasviri yukarıya doğru daraltılmış ve perspektifle yapılmış olan alemli ve kiremit örtülü büyük bir kubbesi bulunmaktadır. Kubbe kasnağında altı adet aydınlık penceresi ve hemen alt bölümde altışardan iki sıra halinde on iki adet küçük kubbe yer almaktadır. Üst sırada yer alan kubbelerde ikişer adet alt sırada yer alan kubbelerde ise üçer adet pencere yer almaktadır. Küçük kubbe altında yer alan on iki adet küçük kubbeli ve yuvarlak kemerli açıklıkların içerisinin her birinde zincirlerle sarkıtılmış kandiller bulunmaktadır. Cami tasvirinin hemen yanında kahverengi zemin üzerinde sarı renkli hatlara sahip bitkisel bezemeli panolar bulunmaktadır (Fotoğraf: 693). Panolar üzerinde kâseler içerisinde meyveler bulunmaktadır. Panolar arasında ise meyve ağacı bulunmaktadır. Meyve ağacı altında küçük tepecikler üzerinde selvi ağaçları ve söğüt ağaçları tasvir edilmiştir. En güney bölümde barok etkili panolar içerisinde ise yan yana tasvir edilmiş iki adet meyve ağacı tasvir edilmiştir (Fotoğraf: 694). Bu tasvirlerin hemen üzerinde ortada nesih, iki yanında kûfi yazı ile yazılmış birer kartuş yer almaktadır (Fotoğraf: 695), (Şener, 2011: 306). Musa Fakih Türbesi'nin duvar resimleri Şeyh Nusreddin Türbesi duvarındaki kalemişi bezemeleri işleyen Zileli Emin Usta'ya ait olduğunu kanıtlamaktadır (Cantay, 1980: 497-507).

Yapının cephe düzeni incelendiğinde cami bölümünün iç mekânı batı cephede üst katta dikdörtgen boyutlu üç adet zemin katta ise dikdörtgen boyutlu çift kanatlı tek bir pencere ile aydınlatılmaktadır (Fotoğraf: 658). Güney cephe bölümünde ise dikdödrtgen boyutlu dört adet pencerenin daha bulunduğu görülmektedir (Fotoğraf: 696). Yapının kuzey cephesinde herhangi bir pencere açıklığı yer almamaktadır.

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Türbe yapısı cami ile birlikte daha önceden de belirtildiği gibi ilk olarak 18. yüzyılda onarımı yapılmıştır (Çal, 1987: 447). Bu onarım sırasında da türbe içerisinde yer alan kalemişi bezemeler ve cami içerisinde bulunan mihrap bölümü bu onarım sırasında eklendiği düşünülmektedir. Cumhuriyet döneminde cami ve türbe bölümü çeşitli onarımlar geçirdiği yapıdaki ekleme bölümlerinden de anlaşılabilmektedir. Yapının kuzeybatı köşesinde sac kaplamalı ve demir iskeletli sonradan eklenmiş minare bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 658-697). Cami yapısı türbe yapısı ile birlikte en son 2004 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından onarımı yapılmıştır.

3.1.16. Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi

Katalog No: 16

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: 13-14. Yüzyıl

Çizim No: 112

Fotoğraf No: 698-734

İnceleme Tarihi: 17 Temmuz 2017

Kadastral Durum

Pafta: 5

Ada:

Parsel: 3077

Koordinat Bilgileri: 40 º 02'12.65" K / 35 º 01'26.78" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Zaviye yapısı Tokat'ın Sulusaray ilçesine bağlı Dutluca Köyü'nde bulunmaktadır (Fotoğraf: 698-699). Yapının doğusunda bulunan avlunun duvarındaki kitabede H. 1190 / M. 1776 tarihi kayıtlıdır (Gündoğdu vd., 2006: 198-201), (Fotoğraf: 700). Kitabe metni okunuşu şu şekildedir:

"Ahmed Ağa hayrı makbul ide Rabb-i kerîm

Vâlidesi Şerife Hatun rûhuna nesîm

Ehl-i irfan hadimi mücerrem didi tarihini

Fevziyâ olsun ... cennete ... el nâim 1190 (1776).

Bu ifadelerden zaviye yapısının 1776 yılında inşa edildiğini öğrenmekteyiz. Ancak Sivas Mufassal Defteri'nde ise 1574 tarihli arşiv kaydında Tokat'ın Artova o yıllardaki ismi ile (Artukabad kazası)'na bağlı olup buradaki tuzla gelirlerinden bu zaviyeye de pay ayrıldığı kaydı yer almaktadır (Sivas Mufassal Defteri, 1574, cilt:2 : 240). Bu tarihte bu zaviye isminin arşiv kayıtlarında bulunması bu yapının aktif olarak kullnıldığını kanıtlamaktadır. Bu bilgiler ışığında kitabe metninde yer alan tarihte zaviye yapısının onarım geçirdiği bilgisine ulaşılmaktadır. Sonuçta 1776 yılında Ahmet Ağa tarafından yapının tamir ettirildiği anlaşılmaktadır.

Mimari Özellikler

Zaviye yapısı doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen bir kuruluşa sahiptir (Çizim: 112). Günümüzde cami olarak kullanılan yapı girişi ise güneydoğu köşede yer alan dikdörtgen boyutlarda basit bir kapıdan sağlanmaktadır (Fotoğraf: 701-702). Yapının harim bölümüne ise dış sofadan basamaklarla ulaşım sağlanan basık yuvarlak kemerli bir giriş açıklığı ile geçilmektedir (Fotoğraf: 703). Harim bölümü ahşap direkler ile dikine üç sahına bölünmüştür (Çizim: 108). Üst örtü sistemi ortada silindirik gövdeli, kalın, ahşap direkler ve duvara bitişik dörtgen ahşap direkler ile taşınmaktadır (Fotoğraf: 704-705). Ahşap direklerin üzerinde yer alan kiriş bölümler nedeni ile yapının bu üst örtü sistemi de dikine üç bölüme ayrılmıştır (Fotoğraf: 706). Bu örtü sistemine ise Erzurum yöresinde Pasin Örtüsü, Kars yöresinde ise beşik örtü ismi verilmiştir (Gündoğdu vd., 2006: 200). Ahşap direklerin başlıkları ise oyma tekniğinde geometrik motiflerle süslenmiştir (Fotoğraf: 707-708-709). Ahşap direk kaidelerinin birçoğunda devşirme malzeme kullanımı görülmektedir (Fotoğraf: 710-711).

Harimin güney duvarının tam ortasında yeni döneme ait ahşap bir mihrap nişi ve hemen sağında yine yakın dönem özelliğine sahip olan minber bölümü yer almaktadır (Fotoğraf: 705). Harimin doğusunda ise ahşap korkuluklar ile sonlandırılan kadınlar mahfili yer almaktadır (Fotoğraf: 712). Kadınlar mahfilini taşıyan direklerin ara bölümleri oyularak hareketlendirilmiştir. Bu oyma işlemi harimin üzerinde yer alan üç ana sahın kirişinde de karşımıza çıkmaktadır (Fotoğraf: 716-712-713).

Üst katta yer alan kadınlar mahfili bölümüne giriş sofasında yer alan ahşap merdivenler ile ulaşım sağlanmaktadır (Fotoğraf: 702-715). Kadınlar mahfili olarak kullanılan bu bölümde de üst örtü sistemi aynı şekildedir. Ahşap dikmeler **"T"** formunda tasarlanmış ve dörtgen şekle sahiptir. Ayrıca yapının doğu cephesi boyunca dikdörtgen boyutlu pencerelere sahip olduğu görülmektedir (Fotoğraf: 716-717).

Zaviye yapısının batısında yer alan kare planlı türbe bölümüne geçiş ise harimin batı duvarında bulunan kareye yakın dikdörtgen boyutlu pencere benzeri küçük bir kapı ile giriş sağlanmaktadır (Fotoğraf: 718). Türbe içerisinde ahşap platform üzerine yapılmış üç adet ahşap sanduka yer almaktadır (Fotoğraf: 719). Mezarlar, Malum Seyyid, hanımı ve gelinine aittir. Türbenin kubbe geçişlerinde panndantif kullanılmış olup, kubbe bölümü edinilen bilgiye göre tuğla örgü ile oluşturulmuştur (Fotoğraf: 720). Türbe içerisi sadece güney cephede yer alan mazgal pencere ile aydınlatılmıştır (Fotoğraf:721). Günümüzde cami olarak kullanılan zaviye yapısının ve batısında yer alan türbe yapısının inşa malzemesi moloz taştır. Köşe bölümlere ise kesme taş yerleştirilmiştir. Üst örtü sistemi günümüzde ahşap kırma çatılı olup alaturka kiremit kaplamadır. Yapının beden duvarları incelendiğinde devşirme malzeme kullanımı dikkat çekmektedir. Özellikle güney cephede yer alan beden duvarı üzerinde çeşitli mezar stelleri (Fotoğraf: 722-723) ve yapının ön bahçe bölümünde kitabe metninin hemen yanında ise Antik döneme ait sütun bulunmaktadır (Fotoğraf: 724).

Zaviye yapısının cephe sistemi incelendiğinde sade bir görününme sahip olduğu görülmektedir. İç mekân aydınlatması için kullanılan pencereler ise genellikle dikdörtgen boyuttadır. Yapının güney cephesinde birisi mihrap üzerinde, diğer dört adet pencere ise alt alta ikişer adet mihrap duvarının sağ ve sol bölümüne yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 705- 724-726). Kuzey cephe bölümünde ise sadece bir adet dikdörtgen boyutlu pencere bulunmaktadır (Fotoğraf: 727-728). Doğu cephesinde ise önceden de belirtildiği gibi dikdörtgen boyutlu dört adet pencere mevcuttur (Fotoğraf: 717). Doğu cephesinde ayrıca bu büyük pencere bölümlerinin hemen altında üç adet küçük boyutlu kare pencere yer almaktadır. Güneyde yer alan

avlu bölümünde yapının 1776 yılındaki onarım zamanında yapılmış olan bir adet şadırvanı bulunmaktadır. Sadırvan bölümünün merkezindeki çeşme kısmı ise bir sütun başlığı formuna sahiptir. Başlık bölümünde ise dört yanına dört adet metal oluklar yerleştirilmiştir (Fotoğraf: 729). Güneydoğu köşede yer alan kare kaideli, silindirik gövdeli ve tek şerefeli tuğla minare orijinal olmayıp sonradan yapıya ilave edilmiştir (Fotoğraf: 730).

Yapılan Restorasyon Çalışmaları ve Müdahaleler

Zaviye yapısı ile ilgili en eski arşiv fotoğrafı Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde bulunan 1970 ve 1974 yılına ait fotoğraflardır (Fotoğraf: 731-732-733-734). Arşiv fotoğraflarında yapının dış cephe bölümünün çamur sıvalı olduğu görülmektedir. Ayrıca arşiv fotoğraflarında günümüzde Dutluca köyü olarak bilinen bu köyün 1970 li yıllara ait fotoğraflarda köy isminin Kızılcaören olduğu, zaviye yapısının hem köy camisi hem de halk kütüphanesi olarak kullanılmıştır (Fotoğraf: 735). Arşiv fotoğraflarında ayrıca günümüzde tuğla malzeme ile yapılan minare bölümünün o dönemlerde metal profiller üzerine sac kaplama ile inşa edilmiş bir minareye sahiptir. 2008 yılı restorasyon çalışmasında yapının dış cephe bölümündeki çamur sıva bölümü tamamen temizlenmiştir. Ayrıca üst örtü sistemi önceki dönemde de aynı şekilde kırma çatı olduğu görülmüş ve restorasyon çalışmalarında önceki şekline sadık kalınarak yenilenmiştir. Yapı içerisinde yer alan ahşap kiriş ve direk bölümleri yapılan incelemelerde orijinal olduğu görülmüştür. Bu sebeple onarım öncesinde kullanılan bu destek sistemleri onarım sonrası da bakımı yapılarak tekrar kullanılmıştır. Yapının önceden bahsedilen sac kaplama minaresi kaldırılarak yerine tuğla örgülü kare kaideli tek şerefeli minare inşa edilmiştir.

3.2. Günümüze Kısmen Ulaşmış Olan Tekke ve Zaviyeler

3.2.1. İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi

Katalog No: 1

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: Bilinmiyor

Çizim No: Yok

Fotoğraf No: 735-741

İnceleme Tarihi: 15 Haziran 2017

Kadastral Durum

Pafta: 21

Ada: 51

Parsel: 9

Koordinat Bilgileri: 40 º 19'56.65" K / 36 º 33'23.17" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Tokat İl Merkezi'nde Mehmet Paşa Mahallesi Kaya Camisi yanında bulunmaktadır (Fotoğraf: 735).Yapının inşa tarihi hakkında kesin bir bilgi ve ya belge bulunmamaktadır.

Mimari Özellikler

Yapı ile ilgili bilgiler ise Tokat Müzesi envanterinde bulunan Besim Karagülle ve Nuri Savuran tarafından kaleme alınmış monografi çalışmasında yapının arşiv fotoğrafları mevcuttur. 1953 yılının Mayıs ayında kayıt altına alınan fotoğraflarda yapı tonoz örtülü ve kemerli bir yapı olduğu görülebilmektedir (Fotoğraf: 736-737-738). Arşiv fotoğraflarında ayrıca üç kemer kalıntısının kısmen

sağlam kaldığı görülmektedir (Fotoğraf: 739) Kemer bölümlerinin günümüzde etrafı toprak dolgu ile kapanmış ancak kemer bölümlerinin üst bölümleri sağlam gelebilmiştir (Fotoğraf: 738-740-741). Yapının arşiv fotoğraflarında yer alan tonoz örtü mekânı günümüze bir kısmı ulaşabilmiş ve üzeri ağaç dalları ile kaplıdır. (Fotoğraf: 737-739). Önceki dönem kayıtlarında bağımsız bir yapı olarak varlığını devam ettirmiş olan zaviye yapısı günümüzde bir evin tapu alanı içerisinde kalması nedeni ile zaviye kalıntılarına giriş ev bölümünün zemin katında bulunan bahçe kapısından sağlanmaktadır. Günümüzde yapının kuzeydoğu köşe bölümünde bulunan mezar kime ait olduğu hakkında bilgi bulunmamaktadır (Fotoğraf: 735).

3.3. Arşiv Belgelerinde Adı Geçen Tekke ve Zaviyeler

3.3.1. Tokat Kömsek Baba Tekke ve Zaviyesi

Katalog No: 2

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: Bilinmiyor

Çizim No: Yok

Fotoğraf No: 742-744

İnceleme Tarihi: 30 Ekim 2018

Kadastral Durum

Pafta: 46

Ada: 564

Parsel: 31

Koordinat Bilgileri: 40 º 19'51.33" K / 36 º 33'26.88" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Yapının inşa tarihi hakkında kesin bir bilgi veya belge bulunmamaktadır. Arşiv fotoğraflarında yapının konumu günümüzdeki Yeşilırmak yakınlarında bulunan Meteoroloji Bölge Müdürlüğü binasının bulunduğu yerleşke içerisinde olduğu anlaşılmaktadır (Fotoğraf: 742-743-744). Ancak elimizde bulunan tek yazılı kaynak ise Evliya Çelebi'nin kaleme aldığı Seyahatnamesi'dir. 1656 yılında Tokat'ı ziyaret eden Evliya Çelebi Kömsek Baba Tekkesi'ni şu ifadeler ile anlatmaktadır:

*"Hızırlık Irmağı kenarında Hazret-i Kömsek Baba Sultan Tekkesi: Eski Tekkedir. Gâh Bektaşî fukaraları ve gâh Halvetî fukaraları kaldılar. Evkafı (Vakfı /Vakıf Geliri) yoktur***"** (Kahraman, 2010: 94).

Bu bilgilerden anlaşılacağı üzere bu tekke 1656 yılından önce inşa edilmiş bir Bektaşi tekkesidir. bu sebeple bu tekkeye gelenlerin genellikle evsiz, yoksul ve çok fakir kimseler olduğu Evliya Çelebi tarafından kayıt altına alınmıştır.

3.3.2. Tokat Kâbili Zâde Zaviyesi

Katalog No: 3

Yapının Banisi: Kabilizâde İbrahim Paşa

Yapım Tarihi: H. 934 / M. 1527

Çizim No: 113

Fotoğraf No: 745

İnceleme Tarihi: 30 Ekim 2018

Kadastral Durum

Pafta: 46

Ada: 564

Parsel: 31

Koordinat Bilgileri: 40 º 19'0.51" K / 36 º 33'25.26" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Zaviye yapısı Tokat Merkez Kâbili Mahallesi'nde yer almaktadır. Hicri 934 / M. 1527 yılında inşa edilen yapının mimari özelliği hakkında herhangi bir bilgi veya belge bulunmamaktadır. Yapı banisi olarak ise Kâbilizâde İbrahim Paşa olduğu belirtilmiştir. Maarif'e ait olan yapıyla ilgili herhangi bir tamir veya onarımdan bahsetmeyen Besim Karagülle, yapının zaviye ve türbe birimlerinden oluştuğunu belirtmiştir (Bilgen, 2014:373). Besim Karagülle Kaleme aldığı eserinde yapının Osmanlıca olarak yazılı kitabe metnini kayıt altına almıştır (Fotoğraf: 745), (Çizim: 109). Osmanlıca kitabe tercümesi şu şekildedir:

"Bu zaviye Sultan Süleyman bin Sultan Selim Han (Allah Mülkünü daim kılsın) döneminde H. 934 / M. 1527" (Mercan ve Ulu, 2003: 70). Kitabe metninden de anlaşılacağı üzere zaviye yapısı Sultan II. Selim döneminde inşa edilmiştir.

Ayrıca zaviye yapısının yanında bulunan cami yapısı ile kime ait olduğu Tokat Evkaf Müdürlüğü arşiv kayıtları arasında bir beraat belgesinde de görülmüştür. Halk arasında ise Kâbilizâde Mehmet Paşa'ya ait olduğu söylenmektedir (Mercan ve Ulu, 2003: 70).

Besim Karagülle yapı tavanının büyük oranda yıkıldığını belirtmiş ve inşa malzemesi olarak ahşap olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca kayıt defterinde yapının rölöve çizimini de ekleyerek plan şekli hakkında bilgi verebilmektedir (Çizim: 109). 1939 depreminde zaviye yapısı büyük oranda yıkılmış ve sadece dört ana duvar bölümü ayakta kalabilmiştir. 1944 yılında yapının duvarları tamamen yıkılmış ve kitabe metni Vakıflar'dan alınan alınan izinle müzeye taşınmıştır (Bilgen, 2014: 375).

Zaviye yapısı ile ilgili olarak gelir kayıtları hakkında ise Ali Açıkel'in *"XV-XVI. Yüzyıllarda Artukabad Kazasının Sosyal Yapısı"* isimli makalesinde zaviyenin geliri ve malikane sahibi olan ailelerin malikane gelirleri üzerinde mülkiyet haklarını nasıl elde ettikleri hakkında yaptığı çalışmasında bu ailelerin Selçuklu ve beylikler döneminde bu gelirin ya hazineden toprak satın alma yoluyla ya da sultan ve emirden temlik yoluyla elde edildiğini belirtmiştir. Bu bilgileri Açıkel, tahrir defter kayıtlarına dayanarak vermektedir. Toprak sahibi olanların çok az bir bölümünün de sultan veya emir tarafında bağışlanan topraklarda zaviyeler kuran şeyh ailelerine mesup olan bireyler olduğunu belirtmiş ve bu zaviyeleri inşa ettiren *"ahi"* unvanını taşıyan insanların oldukça zengin olduğuna değinmiştir. Bu verilen bilgiler arasında Kâbili Zade'den de bahsetmektedir. Bu kişinin Veled Kablu veya Kâbili Zâde, Kavullu aşiretinden Celalüddin Mehmet olup büyük olasılıkla 1357-1365 yılları arasında Tokat Emirliği görevini yapmış olduğunu ifade etmiştir (Açıkel, 2004: 197-198).

3.3.3. Niksar Ahi Pehlivan Türbe ve Zaviyesi

Katalog No: 4

Yapının Banisi: Ahi Pehlivan (Mehmed)

Yapım Tarihi: H. 690 / M. 1291

Çizim No: Yok

Fotoğraf No: 746-747

İnceleme Tarihi: 24 Temmuz 2017

Kadastral Durum

Pafta: 30-30-v.c

Ada: 27

Parsel: 6

Koordinat Bilgileri: 40 º 35'19.31" K / 36 º 57'20.19" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Ahi Pehlivan Zaviyesi Tokat'ın Niksar ilçe merkezinde bulunmaktadır. Zaviye yapısı ve türbe yapısı günümüze kadar gelememiştir. Ancak İsmail Hakkı Uzunçarşılı kaleme aldığı *"Kitabeler"* isimli eserinde türbenin baş şahidesinde bulunan kitabeyi okuyarak kayıt altına almıştır. Baş şahidesinin üzerinde yer alan kitabe metni şu şeklidedir:

"Merhum Ahi Pehlivan Allah onu rahmetiyle kuşatsın vefat etmiştir." (Uzunçarşılı, 1929: 68-69). Yine türbe içerisinde duvar bölümünde bulunan diğer kitabe metni mermer olup üzerine sülüs hat yazısı ile türbenin inşa tarihi belirtilmiştir. Kitabe metni okunuşu şu şekildedir:

"Peygambser (s.a.v) dedi ki…

Peygamberler Kelime-i tevhidden daha hayırlıdır…

Ahi Pehlivan el-Evhadi H. 690 /M. 1291 yılında yapımını emretti" (Mehmet ve Ulu, 2003: 148).

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere türbeyi Ahi Pehlivan ölümünden önce inşa ettirmiş ve vefatında da bu türbeye gömüldüğü kabrinde bulunan bu kitabe metninden de anlaşılabilmektedir. Ancak günümüze türbe bölümü ve zaviye yapısı ulaşamamış zaman içerisinde de yıkılarak kaybolmuştur. Elde bulunan arşiv belgeleri aracılığı ile zaviye ve türbe yapısının yaklaşık olarak konumu belirtildiğinden günümüzdeki konumlaması yapılabilmektedir. Günümüzde Şair Emrah diye bilinen Erzurumlu Emrah Türbesi ile aynı yerleşke içerisinde temsili bir türbe inşa edilmiştir (Fotoğraf: 746-747). Ahi Pehlivan'ın kim olduğu hakkında kesin bir bilgi yer almamaktadır. Ancak 1200-1210 yılları arasında Meyyrafarikin'deki Eyyubî hükümdarı Melik Evhad Necmeddin ibn al-Adil'in kölelerinden biri olup daha sonraki dönemlerde Selçuklu Devleti hizmetine girmiş olabileceğide belirtilmektedir (Yediyıldız, 1987: 282).

H. 723 / M. 1323 tarihli arapça vakfiye belgesinde ise asıl ismi Mehmed olarak geçmektedir. Aynı zamanda bu şahsın birkaç defa yürüyerek hacca gitmesi nedeni ile kendisine Hacı Mehmed denildiği de kayıt altına alınmıştır (Öztürk, 1991:45-69). Vakfiye belgesi doğrultusunda zaviye yapısının birr medrese, muhtelif hücmleri ve bir de hamamdan ibaret olduğu bilgisi yer almaktadır. Ayrıca bu zaviyede şeyhe ait müstakil bir evde oturduğu bilgisi yer almaktadır. Zaviyenin su ihtiyacını karşılamak amacı ile zaviye yakınlarına bir adet su sarnıcı inşa ettirmiştir (Yediyıldız, 1987: 284).

Bu zaviye yapısında diğer zaviye yapılarında da olduğu gibi fakir ve yolcuların sabah ve akşam yemekleri burada verilmiştir. Zavyenin vakıf gelirleri incelendiğinde ise günümüzde **"Kirtonos"** diye isimlendirilen köyün gelirinin tamamı, Eydikli, Çend ve Agrosti köylerinin tarım gelirlerinin yarısı gelir olarak işlenmiştir. Ayrıca Niksar'ın Kadı-Mehmed Nâhiyesinde, ikisi Fünûn isminde köyde bulunan üç tarla geliri de bu zaviyenin vakıf geliri arasındadır.Ayrıca şehir dışında

zaviye yapısına ait bir adet tahıl anbarı ve bir adet değirmen bulunmaktadır (Yediyıldız 1987: 284-285). Musa Sokağı'nda ise üç adet dükkan ile ayrı bir bölümde birbirine bitişik nizamda iki adet han ve çok sayıda dükkan geliri bu zaviye yapısına vakfedilmiştir. Bu zaviye yapısında maaş karşılığı çalışmış kişiler mütevellî, şeyh, zaviye hizmetçisi, aşçı, su-yolcuve hamancıdan ibarettir (Yediyıldız, 1987: 286).

3.3.4. Niksar Melik Gazi Tekkesi

Katalog No: 5

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: Vakfiye Belge Tarihi H. 560 /M.1164

Çizim No: Yok

Fotoğraf No: 748-755

İnceleme Tarihi: 29 Ocak 2017

Kadastral Durum

Pafta: 30-30-p.c.y.c

Ada: 479

Parsel: 3

Koordinat Bilgileri: 40 º 39'28.48" K / 36 º 57'51.00" D

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Yapının inşa tarihi ve ne zaman aktif olarak kullanıldığı bilinmemektedir. Ancak zaviye yapısı ile ilgili tek belge Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan H. 560 /M. 1164 tarihli Arapça vakfiye metnidir (Seçgin, 1997: 25-26). Günümüzde Melikgazi Mezarlığı olarak ismi geçen bölgede mezarlık girişinin hemen solunda ve yüksek bir yamaç üzerinde sağ tarafında bulunan üç adet eyvan tipi türbenin bu zaviye yapısına ait olabileceği belirtilmektedir (Fotoğraf: 748-749-750-751-752). Ancak burada bulunan bu eyvanlı yapı birimlerinden yollun solundaki eyvanlı türbe bölümü 1346 tarihli Doğan Şah Alp Türbesi, güney yönde yamaçta yer alan tonoz örtülü mekânlar ise yiğne aynı dönemde inşa edilmiş 1301 tarihli Seyyid Nureddin'e ait türbe olduğu belirtilmiştir (Çal, 2009:183-202). türbe yapıları günümüzde restore edilerek Mezar Taşları Müzesi olarak hizmet vermektedir.

3.3.5. Ahî Nehcevan (Nehcevanzâde Şemseddin) Zaviyesi

Katalog No: 6

Yapının Banisi: Bilinmiyor

Yapım Tarihi: Vakfiye Belge Tarihi H. 560 /M.1164

Çizim No: Yok

Fotoğraf No: Yok

İnceleme Tarihi: 07.12.2018

Kadastral Durum

Pafta: Yok

Ada: Yok

Parsel: Yok

Koordinat Bilgileri: Yok

Yapının İnşa Tarihi Ve Kitabe Bilgileri

Zaviye yapısının günümüze sadece H. 690 / M. 1291 yılı Arapça vakfiyesi ulaşmıştır (Öztürk, 1991: 51). Yapının konum olarak nerede olduğu, kim tarafından inşa edildiği bilinmemektedir.

Diğer İlçelerde Bulunan Vakıf Kayıtlarındaki Tekke ve Zaviyeler

Tokat'ın Turhal ilçesinde 1530 yılına ait mufassal kayıtlarda 88 hanelik bir nüfusa ve tek bir camiye sahip olduğu kaydı yer almaktadır. Turhal ilçesinin nahiyesi bulunmamaktadır. Bu ilçe sınırları içerisinde dört adet zaviyenin bulunduğu yazılıdır. Bu zaviyeler: Ahi Yusuf Perrende, Şeyh Şehabeddin, Pir Ahmed Dede bin Ahi Ali, Ahi Recep zaviyeleridir (Sivas Mufassal Kayıt Defteri, No: 387: 475-477).

Tokat'ın diğer bir ilçesi olan Zile'de ise 1530 yılı kayıtlarında 226 hane ve 14 mahalleden oluşan büyük bir kasabaydı. Bu ilçede 6 zaviye, 1 medrese ve 1 hamamın olduğu kayıt altına alınmıştır. Zile Merkezde bulunan Tekke ve Zaviyeler: Şeyh Kulu, Edhem Çelebi, Ömer Çelebi, Hacı Halil, Kelvayi ve Ahi Evren, Çilehane, Kalenderhane Zaviyeleri'dir. Zile'nin köylerinde ise bulunan zaviyeler ise şunlardır: Şeyh Salsal, Şeyh Yakup, Şeyh Bahadır, Doğan Eymirci, Aye Sultan, Veli Şeyh ve Karabıyık Zaviyeleri'dir. Ayrıca Kadışehri köyünde ise Mevlevihane'nin mevcut olduğu kayıtlarda yer almaktadır (Vilayet-i Rum Evkaf Defteri: 45-56).

4. DEĞERLENDİRME

Anadolu coğrafyasında bulunan tekke ve zaviyelerin tarihi kökenine bakıldığında Türkler'in Anadolu'ya gelişi kadar eski bir geçmişe sahiptir. İlk etapta 1071 Malazgirt Savaşı ile birlikte bu tarihi süreci takip eden zaman içerisinde bu yapıların askeri fetih yolları üzerine inşa edilmiş olması fetih hareketlerinin zeminini oluşturan bir görev üstlendiğini de anlamaktayız.

Anadolu'da özellikle 12. ve 13. yüzyıllarda gerçekleşen göç hareketleri ile birlikte çeşitli tasavvuf şeyhlerininde bu topraklara geldiği ve çeşitli faaliyetlerde bulunduğu görülmektedir. İlk olarak Anadolu'ya girmeden önce bu tasavvuf şeyhlerinin dolaştığı çoğrafyalar Maveraünnehir, Harezm, Horasan, Azerbaycan gibi topraklar olmuştur. Türk dervişlerin yanı sıra Arap ve İran asıllı şeyhlerinde Anadolu coğrafyasına gelerek benzer faaliyetlerde bulunmuşlardır. Anadolu fethi devamında ve sonraki süreçte özellikle Konya, Kayseri, Sivas, Tokat, Amasya, Çorum illerini kapsayan bölge içerisinde yoğun olarak Tekke ve Zaviyeler'in işlerlik gösterdiği görülmektedir. Özellikle Anadolu Selçuklu Devleti sınırları içerisinde I. İzzeddin Keykavus (1211-1220) ve I. Aladdin Keykubad (1220-1237) gibi hükümdarlar ile birlikte dönemin ileri gelen devlet adamları ve emirleri zengin vakıflı zaviyeler kurarak buradaki hem dini faaliyetleri desteklemişler hemde siyasi otoritelerini güçlendirmişlerdir (Ocak, 1978: 247-271).

Bu sebeple tez çalışması kapsamında Tekke ve Zaviyeler'in genel özelliklerinin yanı sıra dini, askeri, sosyal ve kültürel özellikleride araştırılmıştır. Tokat Merkez ve ilçelerde yer alan bu yapı örneklerinin de dönem içerisinde bulunduğu coğrafyaya etkileri ve etkinliklleri araştırılmıştır. Tokat Merkez ve ilçelerde bulunan günümüze kadar gelmiş 16 adet Tekke ve Zaviye, günümüze kadar gelememiş olan 6 adet zaviye yapısı ile birlikte toplam zaviye sayısı 22 adettir. Tokat Merkez'de yer alan en eski tarihli zaviye yapısı 1284 /1296 tarihli Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi'dir. İlçelerde yer alan ve kayıt altına alınan en eski tarihli zaviye yapısı ise Niksar İlçe merkezinde yer alan 12. yüzyıl yapısı olan Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi'dir. En geç tarihli tekke ve zaviye yapısı ise 1638 tarihinde inşa edilen Tokat Mevlevihanesi'dir. Zaviye yapılarının plan özellikleri, vakıf kayıt

bilgileri, mimari ve malzeme özellikleri ve yapı bünyelerindeki süsleme unsurları detaylı olarak incelemesi yapılmış ve anlatılmıştır.

Tokat yöresindeki zaviye örnekleri merkezde kubbe örütlü bir mekân ve etrafında tonoz örtülü yan mekânlardan oluştuğu dikkat çekmektedir. Zaviye örneklerinde ise yapının yanı sıra yapı banisininde türbesinin bu zaviye binasının hemen bitişiğine inşa edildiği görülmektedir. Merkezi sofa bölümlerinin kubbe örtülü olduğu ve güneyinde üzeri tonoz örtülü mekânlar ile kompleks bir yapı özelliği kazandığını da anlamaktayız. Ana mekân bölümünde hem yapının mescit hem de günlük hayatın geçirildiği mekânların bulunduğu yapı birimleride mevcuttur. Tokat il sınırları içerisinde bulunan bu örnekler hem malzeme hem teknik özellik bakımından yapıların gelişme gösterdiği dikkat çekmektedir.

Yapı örneklerinin genel özellik olarak sade ve gösterişten uzak bir yapı özelliğine sahip olması bu yapıların sosyal nitelikli yapı olma özelliğini ön plana çıkartmıştır. Günümüze kadar gelebilmiş olan birçok yapı örneği fonksiyon değişikliği ile ya cami olarak kullanılmış veya çeşitli sosyal aktivitelerin gerçekleştirildiği merkezler olarak yeniden işlev kazanmıştır.

4.1. Malzeme ve Teknik

Zaviyelerde inşa malzemesi olarak genellikle moloz taşın kullanıldığı görülmektedir. Ancak yapıların kapı çerçevelerinde, örtü sistemlerinde ve pencere sistemlerinde kısmen kesme taş malzeme ve kaba yonu taş malzeme kullanıldığıda görülmektedir. Yapılarda tuğla malzemenin yayagın olarak kullanıldığı görülmüştür. Özellikle pencere çerçeve örgülerinde ve merkezi üst örtü sistemi olan kubbe, kubbe geçiş öğelerinde de çoğunlukla tuğla malzeme kullanılmıştır. Ancak önceki dönem zaviye yapısı olarak inşa edilen ancak günümüzde fonksiyon değişikliği ile cami veya mescid olarak dönüştürülen yapı örneklerinin minare bölümlerinde de tuğla malzeme kullanımı ön plandadır. Ayrıca yapıların kitabelik ve taç kapı çerçevelerinde ise mermer malzeme kullanımı görülmektedir. Bu malzemenin işlenme açısından zor bir malzeme olmasına karşılık yapının giriş cephesi veya ön cephe bölümünün dikkat çekici bir özellik kazanmasına neden olmuştur.

Ahşap malzeme kullanımı ise yapı örneklerinde genellikle destek sistemi olarak kullanılmış ve ahşap dikme, kiriş ve minber gibi yapı elemanlarında ahşap malzeme tercih edilmiştir.

4.2. Plan Özellikleri

Zaviye yapılarının plan özellikleri incelendiğinde ise genellikle merkezde kubbeli, güneyinde ise eklenmiş olan eyvan bölümü olan bir düzenleme gösterir. Bu ana mekân etrafına ihityaç durumunda yan mekânlar eklenmiştir. Erken dönem örnekleri olan Selçuklu dönemi yapılarında genellikle çekirdek yapı birimi inşa edilmiş, ancak 14. ve 15. yüzyıl Osmanlı dönemi örneklerinde zaviye yapılarının mekân anlayışı değişmiş ve Tabhaneli Cami anlayışının ortaya çıktığı görülmektedir. İk örneklerden olan 1284 Şeyh Meknun Açıkbaş zaviyesi plan özellikleri açısından incelendiğinde sadece merkezi sofa mekânı ile birlikte türbe bölümü bulunmaktadır. Ancak bu örneğe karşılık 1292 tarihli Halef Sultan Tekke ve Zaviyesi ile Sünbül Baba Zaviyesini incelediğimizde ana mekân etrafına çeşitli birimler eklenmiştir. 1412 tarihli Hamza Bey Zaviyesi ve Horozoğlu Zaviyesi yapı örnekleri incelendiğinde, yapı tipolojisi daha geliştirilmiş ve ana mekân etrafındaki birimler zaviye yapısı üzerinde daha sistematik bir plan anlayışı içerisinde konumlandırılmış olup, ters **"T"** plan anlayışını ortaya çıkarmıştır. Kronolojik olarak sıralanan bu yapıların plan özellikleri incelendiğinde zaman ve dönem içerisinde hem plan özellikleri hem de bu özelliklere bağlı olarak mekân özellikleri değişim ve gelişim gösterdiği izlenmektedir.

4.3. Süsleme Özellikleri

Tokat'taki zaviyelerin genellikle sade ve gösterişten uzak yapılar olduğu dikkat çekmektedir. Süsleme malzemesi olarak inşa malzemesinde kullanılan taş, tuğla, mermer ve kısmen ağaç malzeme kullanılmıştır. Yaygın olarak taş ve mermer malzemenin kullanıldığı yapılarda süslemenin yoğunlaştığ bölümler ise yapıların taç kapı bölümleri, inşa kitabelerinin etrafında bulunan çerçeve bölümleri ve giriş kapısı ekseninde yer alan cephe bölümleridir. Bazı örneklerde ise zaviye yapısına bitişik

olarak inşa edilmiş olan türbelerde sıva üzeri kalemişi, çini süsleme ve destek sistemlerinde görülen ahşap süslemeler şeklindedir.

4.3.1. Taş Süsleme

İslamiyet öncesi dönemde yaşayan Türk toplumlarının mimari süslemeleri hakkında herhangi bir fikir edinmek zordur. Bunun sebebi ise burada yaşayan toplumların göçebe olarak yaşamaları ve geniş alanlara yayılmasıdır. Bu nedenle herhangi bir yazılı kaynak ve belge ile karşılaşmak zordur. Bunu dışında mimari eser bırakmayan Türk toplumları çadır veya dayanıksız malzeme olan kerpiçmalzeme kullanmaları nedeni ile eserler kısa sürede yok olmuş ve günümüze ulaşamamıştır (Çoruhlu, 1993: 78).

Türk toplumları İslamiyeti kabul etmelerinden sonraki süreçte mimari süsleme özelliğini tamamen değiştirmiş ve yeni kabul ettikleri dinin doğrultusunda gelişme göstermiştir. İslamiyet sonrası mimari eserler üzerinde alçı, tuğla, taş, ahşap, çini gibi pekçok malzeme ile oluşturulan süsleme unsurları görülmektedir (Çoruhlu, 1993: 12-13).

Anadolu Selçuklu yapılarında süsleme çok çeşitli bir karaktere sahiptir. Taş süsleme 13. yüzyılın ilk yarısında çok belirgin olarak görülmektedir. Camilerin taçkapı ve mihrap bölümlerinde, medreselerde, büyük eyvan ve avlu kemerlerinde,kervansaraylarda iç ve dış taç kapı bölümlerinde karşımıza çıkmaktadır. Buna karşılık İran coğrafyasında süsleme unsuru olarak tuğla kullanılmıştır. Anadolu Selçuklu döneminde genellikle kalker taşı kullanmıştır. Orta Anadolu bölgesinde bu taş cinsi çok bulunan bir taş türüdür. Çeşitli renklere sahip olmasından dolayı birçok yapıda cephe süslemesi olarak da kullanılmıştır. Niğde Alaaddin Cami ve Konya civarında bulunan Sadettin Hanı bu malzemenin kullanıldığı yapı örneklerindendir (Ögel, 1966:2-3).

İncelediğimiz Tekke ve Zaviye örneklerinde taş süslemenin görüldüğü yapılar Tokat Merkez'de üç adet, Turhal ilçesinde bir adet, Niksar ilçesinde bir adet olmak üzere toplam beş adet tekke ve zaviyeyapısında görülmektedir.Bu yapı örnekleri Tokat Merkezde yer alan 1292 tarihli Halef Sultan Zaviyesi ile aynı dönem içerisine

tarihlenen Sünbül Baba Zaviyesi'dir. Halef Sultan Tekke ve Zaviyesi'nde önceki özellikler dahilinde anlatıldığına göre süsleme unsurları yapının taç kapı bölümünde yoğunlaşmaktadır. Taç kapıda renkli taş işçiliği ön plana çıkarken süsleme unsurları genellikle tuğla malzemenin çoğunlukla kullanıldığı bir taç kapı bölümüne sahip olması dikkat çekici bir özelliktir. Yapı örneğinde genellikle geometrik süsleme unsurları ön plana çıkmaktadır. Ayrıca taç kapıda kitabelik etrafı mukarnaslarla dolgulanarak ana giriş kapısı vurgulanmıştır.

Aynı dönem içerisinde inşa edilen Sünbül Baba Tekke ve Zaviyesi'nde taş süsleme unsurları ise yapının mermer malzemeden inşa edilmiş olan taç kapısında yoğunlaşmıştır. Giriş kapısı üzerinde palmet ve rumilerden oluşan bitkisel bezeme örnekleri ile yapının giriş kapısı yanlarında bulunan niş başlıklarında bulunmaktadır. Diğer bitkisel süsleme unsurları ise yapının kitabelik bölümünün etrafında palmet ve rumi kuşağı bulunmaktadır. Taç kapısının en dış bölümü ise akant yaprakları ile hareketlendirilmiştir. Giriş kapısının yan bölümlerinde yer alan panolarda ise geometrik süslemelerin bulunduğu kartuşlar yer almaktadır.

Tokat merkezde diğer bir zaviye yapısı örneği olan Abdullah bin Muhyi Zaviyesi'nde ise taş süsleme uygulaması yapıya bitişik olarak inşa edilmiş olan batı cephesinde pencere bölümüdür. Pencere bölümü incelendiğinde ise mermer malzemeden inşa edilmiştir. Sivri kemerli pencerenin yanlarına sütuçeler eklenerek cepheye hareketlilik kazandırılmıştır. Türbe örneğinde görülen bu penceredeki taş süsleme unsuru Tokat içerisinde bulunan 1314 tarihli Nureddin ibn-i Esentimur türbesinde görülmektedir. Bu türbe yapısında ise türbenin doğu pencere bölümünde dıştan yıldız motifli bir bordür bölümü ile çevrenlenmiş, başlıklarında ise palmetlerle süslü sütuçelerin taşımış olduğu sivri kemer bölümü yer almaktadır.

İlçelerde yer alan Tekke ve Zaviye örneklerinden Turhal Gümüştop Zaviyesi giriş kapısı mermer malzeme ile yapılmış ve kapı kemerinin üst bölümü dilimli şekilde tasarlanmıştır. Yine Niksar'da bulunan 14. yüzyıl yapısı olan Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi'nde taç kapı süslemesi ile dikkat çekmektedir. Kapı çerçevesi palmet motifleri ile bezemeli olan kuşaklarla çevrelenmiştir. Merkezde yer alan giriş açıklığı üzerinde ise mukarnas kavsara bölümü dikkat çekmektedir. Kavsara

bölümünün üst kısımlarında iki adet içleri bitkisel bezemeler ile dolgulandırılmış diskler yer almaktadır. Zaviye yapıları arasında belirgin olarak figürlü süslemeye sahip olan tek yapı örneğidir. Diğer Tekke ve Zaviyelerde genellikle taş süsleme ve buna benzer süsleme unsuru açısından sade ve gösterişsizdir.

4.3.2. Çini Süsleme

Araştırılan kaynaklarda Tokat il sınırları içerisinde günümüze kadar çini süslemeleri ile ön plana çıkan az sayıda örnek mevcuttur. Yapı örnekleri incelendiğinde genellikle Tokat yöresinde medrese ve türbelerde çini süsleme örnekleri karşımıza çıkmaktadır. Tokat'ta 1277 tarihinde inşa edilen Gökmedrese'nin avlu bölümü ve ana eyvan üzerinde yer alan bitkisel ve geometrik süsleme unsurları incelendiğinde Tokat'ta görülen çini süslemer arasında en başarılı örnek olarak sayılmaktadır. Yine 1233 tarihli Ali Tusi türbesinin pencere alınlıklarında kullanılan geometrik çini süslemeleri de türbe mimarisinde görülen başarılı örnekler arasındadır. 13. yüzyıl yapısı olan Niksar Kırkkızlar türbesinin güney cephe penceresi alınlığında yer alan geometrik çini süslemeler ise günümüze çok az bir kısmı gelmiş olsada dönem içerisinde dikkat çeken örnekler arasındadır.

Zaviye yapıları arasında ise çini süsleme ile karşılaşılan tek yapı örneği Tokat merkezde yer alan 1284 tarihli Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi'nin batısına bitişik nizamda inşa edilmiş olan türbe bölümünün iç mekânıdır. Türbenin iç mekânında altıgen köşeli turkuaz renkli çini plakalar ile tamamen kaplanmış, kapı çerçeveleri ve duvarın üst bölümleri ise patlıcan moru renkte şerit halinde çini kuşağı ile çerçevelendirilmiştir. Benzer özellikte olan çini süslemelerinin benzeri 1151 tarihli Tokat Yağıbasan Medresesi'nin güney eyvan duvarında da bulunduğu görülmektedir. 12. yüzyıl yapısı olan Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi'nin iç kısmında daha önce yapılan araştırmalarda günümüze kadar ulaşamamış çini bezemelerden bahsedilmektedir.

4.3.3. Ahşap ve Kalemişi

Türkler ahşap malzemeyi erken dönemlerden itibaren mimaride, el sanatlarında ve günlük hayatlarında kullandıkları eşyaların üretiminde kullanmışlardır. Türkler bulundukları coğrafyalarda ahşap malzeme kullanımını sürdürmüşlerdir. Türkler İslamiyeti kabul ettikten sonra inşa ettikleri cami ve mescitlerin destek ve örtü sistemlerinde inşa malzemesi olarak ahşabıda tercih etmişlerdir. Yapı üzerinde rastlanan ilk kalemişi bezeme örneği Gazneliler'in Arûs-i Felek Camisi'nde karşımıza çıkmaktadır (Aslanapa, 1984: 37-38). Büyük Selçuklu dönemi eseri olan İran'da bulunan Tahran Harrekân Kümbeti (1067-1068) ise kalemişi bezemenin görüldüğü erken örnekler arasındadır (Aslanapa, 1984:67).

Anadolu Selçukluları da bu geleneği devam ettirmişler ve Anadolu coğrafyasında birçok merkezde ahşap direkli ve ahşap tavanlı camiler inşa etmişlerdir. İç mekân bölümlerini kalemişi süslemeler ile donattıkları bu camilerden bazıları günümüze ulaşabilmiştir. Samsun'un Çarşamba ilçesinde bulunan Göçeli Camii (1206) erken örnek yapılarından birisidir. Afyon Ulu Cami (1273), Beyşehir Köşk Mescidi ve Beyşehir Eşrefoğlu Cami (1298) gibi yapı örnekleri de bu üslupta inşa edilmiş örnekler arasındadır.

Tokat'ta, kalemişi diye isimlendirilen teknikle yapılan duvar resimlerine 17. yüzyıl sonu ve 18. yüzyıl başında itibaren rastlanıldığı görülmektedir. Bu uyugulamayı gerçekleştirien ustaların bir kısmı Avrupa etkisi ile diğer bir kısmı ise minyatür geleneğini yaşatan bir gelenek ile mesleklerini icra etmişlerdir (Çal, 1987: 446). Anadolu coğrafyasında ise türbe yapılarına kalemişi bezeme yapmak çok yaygın bir uygulama olmamakla birlikte türbe içerisinde kalemişi uygulamasının bulunduğu ilk yapı Kayseri Karakaya Köyü Türbesi olarak kayıtlara geçmiştir (Renda, 1977: 243). Diğer bir yapı ise İznik Kırgızlar Türbesi'dir (Renda, 1977: 119).

Rüçhan Arık duvar resimleri konusunda ilk defa konularına göre bir gruplama yaparak bunları manzara tasvirleri, tek yapı tasvirleri, tek gemi tasviri, natürmortlar,

sembolik motifler, insan ve hayvan figürleri şeklinde gruplandırmıştır (Arık, 1976:119)

Tez konusu içerisinde yer alan Tekke ve Zaviye örnekleri arasında günümüze kadar ulaşmış olan üç adet yapının türbe bölümlerinde duvar resimleri bulunmaktadır. Zile Merkezde yer alan Edhem Çelebi tübesi duvarlarında tek yapı tasviri olan cami tasviri ile birlikte, ağaç tasvirleri, cennet ve cehennem tasvirleri aynı zamanda natürmortlar bulunmaktadır. Türbe yapısının güney kemer yüzeyinde de Şeyh Nusret Türbesi'nde olduğu gibi Kâbe tasvirinin bulunduğu dikkat çekmektedir. Büyük ihtimalle bu cephenin kıble duvarı olması nedeni ile Kâbe tasvirinin burada yer alması daha uygun ve yerinde görülmüştür. Aynı zamanda türbenin doğu duvarına ise cennet cehennem tasviri yapılmıştır. Şeyh Nusret Türbesi'nde ise aynı uygulamanın ve aynı temanın işlendiği dikkat çekmektedir. Ancak Şeyh Nusrettin Türbesi'nde sadece renkler farklı olarak kullanılmış ve ayrıca kimin tarafından türbenin kalemişi süslemerinin yapıldığının imzası güney duvarında pano içerisinde tarihi ile birlikte belirtilmiştir. Bu imzaya sahip olan usta ise daha önceden de belirtildiği üzere Zileli Emin Usta'dır. 1855 yılı onarımı sırasında yapı içerine bu tasvir ve bitkisel kompozisyonları işleyerek kendi imzasını da pano şeklinde yapmıştır. Tokat il sınırları içerisinde bulunan birçok yapı üzerinde yine bu Zileli Emin Usta'nın imzası mevcuttur. Tokat Yağcıoğlu Konağı, Zile Yeşilce Köyü'nde bulunan Şeyh Eylük Türbesi, Tokat Latifoğlu Konağı ve Tokat Madımaklar Evi Zileli Emin Usta'nın üslubunu yansıtmaktadır.

4.3.4. Alçı Süsleme

Alçı veya stuko süsleme çeşidi Türklerin Anadoluya gelişleri ile birlikte getirdikleri bir tekniktir. Daha önceki dönemlerde ise Bizans ve Ermeni sanatında bu tekniğe rastlanılmamıştır. Bunu sebebi ise Anadolu'da taş malzemenin bol kullanılmasıdır. Taş malzemenin bol olarak bulunduğu ve kullanıldığı Anadolu coğrafyasında alçının kullanılmasına gerek duyulmuyordu. Taşın inşaat malzemesi olarak kullanılmadığı Osta Asya ve İran coğrafyasında daha çok bu malzemenin yokluğu nedeni ile alçının malzemenin çeşitli malzemeler ile karıştırılmasıyla elde edilen malzeme kullanılmaktaydı (Demiriz, 1979:21).

Osmanlı sanatında taş malzemenin yanı sıra alçı malzemede kullanılmış ve en erken örnek olarak 1335 tarihli Orhan Cami gösterilmiştir. Yine Osmanlı döneminde Bursa Yıldırım Cami, Yeşil Cami ve Amasya'da 1414-1419 tarihli Bayezid Paşa Cami'lerinde alçı malzeme süsleme unsuru olarak kullanılmıştır (Demiriz, 1979: 22).

Tokat sınırları içerisinde ise Tekke ve Zaviye yapılarından ise üçünde alçı süsleme unsuru ile karşılaşılmıştır. Bunlar 1375 tarihli Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi, 1412 tarihli Tokat Merkezde bulunan Hamza Bey Zaviyesi ve 15. yüzyıla ait Horozoğlu Zaviyesi'dir. Turhal'da bulunan Gümüştop (Dazya) Zaviyesi'nde yapının ana eyvan bölümünün batısında yer alan odanın ocaklık bölümünün davlumbaz üzeri ve yanlardaki küçük boyutlu niş bölümlerinin tamamı alçı malzeme ile yapılmıştır. Ayrıca kalıplama tekniğinin kullanıldığı bu ocaklık süslemelerinde palmet motifleri kartuş şeklinde düzenlenmiştir. 1412 tarihli Tokat Merkezde bulunan Hamza Bey Zaviyesi'nde günümüze kadar dönemine ait alçı süsleme gelememiştir. Ancak önceki dönem onarımlarında bulunan alçı süsleme plakalar günümüzde Tokat Mevlevihane Vakıf Müzesi'nde sergilenmektedir. Bu alçı plaka parçalarının bitkisel bezemelere sahip olduğu görülmektedir. 15. yüzyıl yapısı olan Horozoğlu Zaviyesi'nden arşiv fotoğrafları incelendiğinde yan mekân bölümlerinde alçı süsleme unsuru bulunduğu anlaşılmaktadır.

5. SONUÇ

Yapılan araştırmada Tokat il sınırları içerisinde günümüze tamamen veya kısmen ulaşmış olan toplam 16 adet, ulaşamayan 6 adet Tekke ve Zaviye yapısı saptanmıştır. Bu yapılar incelendiğinde mimari ve süsleme özellikleri olarak sade ve gösterişsiz bir oldukları saptanmıştır. Günümüze sağlam olarak ulaşmış olan yapı örneklerinin bazıları fonsiyon değişkliğine uğrayarak cami, mescit, kütüphane veya müze şeklinde hizmet mermektedir.

Araştırma kapsamı içerisindeki bu 22 adet tekke ve zaviye yapısının genel özellikleri incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

En erken yapı örneği Selçuklu dönemine ait olup, mekânın kurgusu açısından Erken Osmanlı dönemine kadar gelişim göstermiştir. Buna bağlı olarak belirli dönem içerisinde inşa edilen zaviye yapı örneklerinde yapı banisine bağlı olarak yapının mimari ve süsleme özellikleri dikkat çekici bir özellik taşımaktadır. Özellikle süsleme unsurlarının yapıların taç kapı ve türbe bölümlerinde yoğunlaşmaktadır. Değişik malzeme ve teknikte süsleme unsurlarının bulunduğu yine tez araştırması sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Süsleme unsurlarında geometrik, bitkisel, yazı ve simgesel öğeler kullanılmıştır.

Tez çalışması sonucunda diğer bir tespit ise yapıların aktif olarak kullanıldıkları dönem içerisinde Tekke ve Zaviye yapılarının sadece dini bir simge olmadıkları aynı zamanda sosyal, kültürel, askeri ve toplumsal alanda rol oynayan önemli görevler üstlendiği ve bulundukları coğrafya üzerinde sivil halkın yönlendirilmesinde de önemli bir etken oldukları saptanmıştır. Bu sebeple Tekke ve Zaviye yapılarının günümüzdeki sosyal devlet anlayışını ve vakıf hizmetlerinin temel taşı olma niteliğini gösterdikleri anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

AÇIKEL, A. (2011). Osmanlı Dönemi'nde Tokat Kazasında Ahiler ve Ahi Zaviyeleri. Ululslararası Ahilik Kültürü ve Kırşehir Sempozyum Bildiriler Kitabı, 1, 1-21.

AÇIKEL, A. (2018). Tokat Şeyh Pir Havend Zaviyesi Vakfı (1453-1839) ve Çöreğibüyük Köyü Türbesi. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 85, 103-125.

AÇIKEL, A. (2004). XV-XVI. Yüzyıllarda Artukabad Kazasının Sosyal Yapısı. Atatürk Üniversitesi Türklük Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,25,181-220.

AÇIKEL, Ali. (2012). TOKAT. Türkiye Diyanet Vakfi İslam Ansiklopedisi, 41, 22-223, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı.

AKIN, E. S. (2009,). Tokat Kenti'nin Fiziksel Gelişimi, Anıtsal ve Sivil Mimari Örneklerinin Analizi ve Değerlendirmesi, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

AKIN, E. S. (2017). Tokat-Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi. Vakıflar Dergisi, 47, 67-98.

AKTÜRE, S. (1981). 19. Yüzyıl Sonunda Anadolu Kenti Mekansal Yapı Çözümlemesi. Ankara.

ANONİM. (tarih yok). H. 982 Tarihli Defter-i Evkaf-ı Rum. (583) , 49. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Arşivi.

ARIK, R. (1976). Batılılaşma Dönemi Tasvir Sanatı. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

ARŞİVİ, S. V. (tarih yok). Haric-i Livaya Muâmele Defteri. 24-48 numaralı dernekar , 96 numaralı vesika.

ARŞİVİ, V. G. (tarih yok). (482) , 112-114-115.

ARŞİVİ, V. G. (tarih yok). VGMA, Defter. Varak 8 (1128/8) (1094/5, 14; 1100/9; 1092/3, 20; 1096/3, 5; 568/5, 7; 1121/13; 230/244; 1083/20; 1094/3; 1158/65; 1095/2; 565/2; 568/8; 542/52, 57; 543/60.) .

ASLANAPA, O. (1984). Türk Sanatı I (Başlangıcından Büyük Selçukluların Sonuna Kadar). İstanbul: Kervan Yayınları.

ATAK, E. (2016). Tokat'tan Kırlangıç Örtülü Bir Cami Örneği: Kızılcaören Köyü Camii. Ekev Akademi Dergisi, 67, 121-136.

AYVERDİ, E. H. (1989). Osmanlı Mimarisinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri 806-855 (1403-1451)- II. İstanbul.

AYVERDİ, E. H. (1989). Osmanlı Mimarisinde Fatih Devri 855 - 886 (1451-1481)- IV. İstanbul.

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ (Tapu Tahrir Defteri 19). (tarih yok). (495,507,523) .

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ (Tapu Tahrir Defteri 287). (tarih yok). (81,162,168) .

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ (Tapu Tahrir Defteri 387). (tarih yok). (439, 440,442) .

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ (Tapu Tahrir Defteri 79). (tarih yok). (54,55,66,86) .

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ (Tapu Tahrir Defterleri 2). (tarih yok). 180,637,639.

BAŞKANLIĞI, T. K. (2014). Defter-i Mufassal-ı Liva-i Sivas H 982 (M. 1574 /1575) tarihli 178 Numaralı (Cilt II). Ankara .

BEŞİRLİ, M. (2003). XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Tokat Mevlevîhânesi ve Gelirleri ile İlgili Sorunlar. Fırat Üniversitesi Sosyal Blimler Dergisi , 13 (2), 337-373.

BEŞİRLİ, M. (2003). XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Tokat Mevlevîhânesi ve Gelirleri ile İlgili Sorunlar. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , 13 (2), 337-373.

BİLGEN, Ç. (2014, Haziran). Erken Cumhuriyet Dönemi'ne Ait Bir Kitap Taslağı: Tokat Kent Tarihi Çalışmaları Tokat Müzesi Örneği. Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Tarihi Programı Yüksek Lisans Tezi . İstanbul.

CANTAY, G. (1980). Zileli Emin Usta'nın Bilinmeyen İki eseri. Bedrettin Cömert'e Armağan Sempozyumu Bildirileri, Ankara, 497-507.

CARCARADEC, M. d. (1977). Un monumentinédit à Tokat: Şeyh MeknûnZâviyesi. (IX/1), s. 111-119.

CİNLİOĞLU, H. T. (1951). Osmanlılar Zamanında Tokat, 3, Tokat, 105-107.

ÇAL, H. (2009). Niksar Doğan Şah Alp Türbesi- Eyvan Türbeler. X. Ortaçağ-Türk Döenmi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyum Bildirileri (03-06 Mayıs 2006), 183-202, Ankara.

ÇAL, H. (1989). Niksar'da Türk Devri Eserleri. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

ÇAL, H. (1986). Şeyh Nasreddin (Nusret) Türbesi. Türk Tarihinde ve Türk Kültüründe Tokat Sempozyumu, Ankara, 427-461.

ÇAL, H. (1986). Tokat Evleri. Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, Tokat, 365-418.

ÇAL, H. (1988). Tokat Evleri. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

ÇAL, H. (1993). Tokat Zile Yeşilce Köyü Şeyh Eylük Türbesi. Prof. Dr. Yılmaz Önge Armağanı , 293-306.

ÇELİK, İ. (2005). Bir Eğitim Kurumu Olarak Tekke ve Zaviyeler, 27-28, Erzurum.

ÇORUHLU, Y. (1993). Türk Sanatının ABC'si. İstanbul.

DEMİRİZ, Y. (1979). Osmanlı Mimarisinde Süsleme I Erken Devir (1300-1453), İstanbul.

DEMİRTAŞ, H. (2015). Arşiv Belgeleri Işığında Şeyh Meknun (Bekrut)/ Açıkbaş Zaviyesi ve Türbesi -Tarihî Bir Hatanın Tashihi. Tokat Tarihi ve Kültür Sempozyumu, II, Tokat, 485-499.

DİYARBEKİRLİ, N. (1972). Hun Sanatı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

EMECEN, F., & ŞAHİN, İ. (1985). 15. Asrın İkinci Yarısında Tokat Esnafı. Osmanlı Araştırmaları Dergisi ,7-8, 43-45.

EMİR, S. (1994). Erken Osmanlı Mimarlığında Çok- İşlevli Yapılar: Kentsel Kolonizasyon Yapıları Olarak Zaviyeler I Öncül Yapılar : Tokat Zaviyeleri, I, İzmir: Akademi Kitabevi, Yeniyol Matbaası.

ERAVŞAR, O. (2004). Tokat Çöreğibüyük Köyü Türbesi. Arkeoloji ve Sanat Dergisi, 26, 104-109.

ERDEM, S. (1986). Tokat Kelimesi Üzerine Düşünceler. Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, 11-16.

ERKARA, A. (2010, Eylül). Tokat Merkez'de Osmanlı Dönemi Dini Mimarisi, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

ESİN, E. (1978). İslamiyetten Önce Türk Kültür Tarihi ve İslama Giriş. İstanbul.

EYİCE, S. (1963). İlk Osmanlı Devrinin Dinî ve İctimai Bir Müessesesi Zaviyeler ve Camiler . İstanbul Üniversitesi İktisat Mecmuası,23, No: 1-2, 1-80.

GABRİEL, A. (1934). Monuments Turcs d'Anotolie, II, Paris.

GERÇEK, O. (2018). Şeyh Turesan-ı Veli, Şehir Kültür Sanat Dergisi, 20, 6-16.

GÖKBİLGİN, M. (1965). 15. ve 16. Asırlarda Eyalet-i Rum. Vakıflar Dergisi, 6, 51-61.

GÖKBİLGİN, M. T. (1967). Tokat İl Yıllığı, 28-35.

GÖKBİLGİN, M. T. (1979). Tokat. İslam Ansiklopedisi, 12 / 1, 400-412, İstanbul.

GÜNDOĞDU, H. (2004). Tokat'ta Birkaç figürlü Kabartma Hakkında. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi,13, 65-93.

GÜNDOĞDU, H. vd. (2006). Tarihi Yaşatan İl Tokat, Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayını.

HANİLÇE, M. (2014). 15. ve 16. Yüzyılda Zile Kazası (1455-1574),Doktoa Tezi, Gaziosman Paşa Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı, Tokat.

HASOL, D. (2010). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü. İstanbul: Yem Yayını.

İPŞİRLİ, M. (1986). XVII. Asır Ortalarında Tokat Şehri. Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, 64-68.

KAFESOĞLU, İ. (1972). Selçuklu Tarihi. İstanbul.

KAHRAMAN,S.A.(2010). Evliya Çelebi Seyahatnamesi:Akkirman- Belgrad-Gelibolu- Manastır- Özü- Saraybosna- Slovenya- Tokat- Üsküp, 5, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

KANAR, M. (2011). Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Ankara: Say Yayınları.

KARAGÜLLE, B. (1929). Tarihi Yapılar Eski Eserler ve Tokatlı Meşhurlar. Tokat.

KARAMAĞRALI, B. (1987). Şeyh Meknun Türbesindeki Sigraffitolar. Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, 2-6 Temmuz 1986, Tokat, 419-426.

KESKİN, Y. M. (1999). XX. Yüzyılda Tokat'ın Sosyal ve Kültürel Yapısı, Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Malatya.

KÖPRÜLÜ, F. (1942). Ribat. Vakıflar Dergisi ,II, 267-279.

KURAN, A. (1969). Anadolu Medreseleri, 1, Ankara.

KURAN, A. (1968). Tokat ve Niksar'da Yağıbasan Medreseleri. Vakıflar Dergisi, 7, 39-44.

MERCAN, M., ULU, M.E., (2003). Tokat Kitabeleri, Ankara.

MELİKOĞLU, M. Y. (1986). Melik Ahmet Danişment Gazi Tarihi'nde Tokat (Dukkiye). Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, 23-24.

MENEVŞE, Ş. (2010). 13. - 14. Yüzyıl Tokat Merkez Yapılarında Taş Süsleme, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı Sanat Tarihi Bilim Dalı, ANKARA.

MÜLAYİM, S. (1984). Anadolu'da Hayvan Üslubunun Bir Örneği. Folklor ve Etnografya Araştırmaları Dergisi, 325-346.

ÇEVRİMLİ, N., BURKAN, G. (2007). Tokat Mevlevihane Vakıf Müzesindeki Bir Şamdan. Vakıflar Dergisi, 30, 467-485.

OCAK, A. Y. (1978). Zaviyeler. Vakıflar Dergisi, 12, 247-271.

OCAK, A. Y. (1985). Zaviyeler. Türkiye Diyanet Vakfi İslam Ansiklopedisi,13, İstanbul, 468-476.

ÖGEL, S. (1966). Anadolu Selçuklularının Taş Tezyinatı. Anakara: Türk Tarih Kurumu.

ÖNKAL, H. (1996). Anadolu Selçuklu Türbeleri. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

ÖZTUNA, Y. (1964). Türkiye Tarihi, 2, İstanbul.

ÖZTÜRK, N. (1987). Selçuklu - Osmanlı Dönemi Ulaşım Sisteminde ve Ticaretinde Tokat'ın Yeri. Türk Tarihihnde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu (2-6 Temmuz 1986), Ankara, 71-80.

ÖZTÜRK, N. (1991). Vakıflar Arşiv Kayıtlarına Göre Niksar Vakıfları, Vakıflar Dergisi, 22, 45-69.

RENDA, G. (1977). Batılılaşma Döneminde Türk Resim Sanatı, 17, Ankara: Hacettepe Yayınları.

SAVAŞ, S. (1999). Osmanlı Dönemi Zaviyeleri Üzerine Bazı Değerlendirmeler. Osmanlı Ansiklopedisi, 4, 461, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

SAVAŞ, S. (1994). Tokat'ta Hoca Sünbül Zaviyesi. Vakıflar Dergisi, 24, 199-208.

SEÇGİN, N. (1997, Eylül). Tokat ve İlçeleri Mimari Eserleri, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı Türk İslam Sanatları Programı, İstanbul.

SEÇGİN, N. (1993). Tokat'taki Türk Mimari Eserleri, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İStanbul.

SİVAS, D.-i. M.-ı.-i. (H. 982 (M. 1574 / 1575)).

SÖNMEZ, S. (1992). Anadolu'daki Selçuklular ve Beylikler Dönemi Medreseleri. Erzurum.

ŞENER, D. (2011). 18. ve 19. yüzyıllarda Anadolu Duvar Resimleri, Doktora Tezi, Ankara Üniveristesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.

TANRIOKUR, Ş. B. (2012). Tokat Mevlevîhânesi. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 41, Ankara, 227-230.

TANRIOKUR, Şermin Barihuda. (2012). Tokat Mevlevîhânesi. Türkiye Dyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 41, Ankara, 227-230.

TAŞAĞIL, A. (2002). Kutluğ Hatun. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 26, Ankara, 492-494.

TAŞKIN, Ü. (2005). Osmanlı Devleti'nde Kullanılan Ölçü ve Tartı Birimleri, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TUNCA, A. (2000). Vakfiyelerine Göre Tokat Vakıfları (H.1000-1200 / M. 1591-1785),Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı, Ankara.

TURAN, O. (1948). Celâleddin Karatay, Vakıfları ve Vakfiyeleri. Belleten, 22/45, 82-83.

TÜRKER, K. (1991). Bir Anadolu Ressamı Zileli Nakkaş Emin ve Kalemkâri süslemeleri. Tokat Kültür ve Araştırma Dergisi, 2, 21-23.

UÇMAN, A. (1994). Dergâh- ı Ali. Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 9, Ankara, 174.

ULU, M. E. (2011). Zile'de Tekke ve Türbeler. Tarihi ve Kültürü ile Zile Sempozyumu (9-12 Ekim 2008), İstanbul, 298-315.

ULUDAĞ, S. (1997). Hangah. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 16,İstanbul, 43.

UZUNÇARŞILI, İ. H. (1929). Kitabeler. İstanbul.

ÜSTEK, F. (1985). Tokat Merkez Kazası Vakıf Kayıtları: H. 984(M. 1576) Tarihli Defter-i Efkaf-ı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

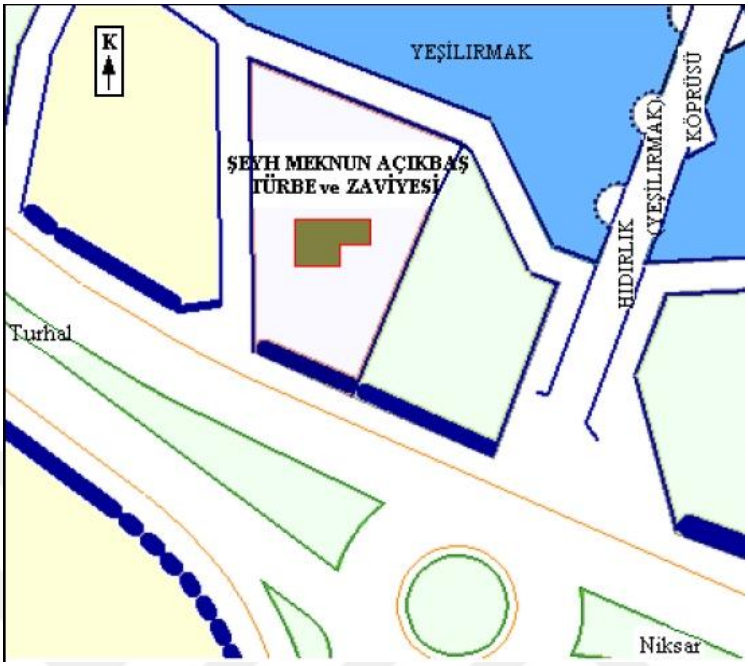
YEDİYILDIZ, B. (1987). Niksarlı Ahî Pehlivan'nın Dar'üs-Sulehâsı. Türk Tarihinde ve Kültüründe Tokat Sempozyumu, 280-290,Tokat.

YETKİN, Ş. (1989). Tokat'ta Horozoğlu İmaret. IX. Türk Tarih Kongresi Bildirileri , 1337-1343, Ankara, (21-25 Eylül 1981).

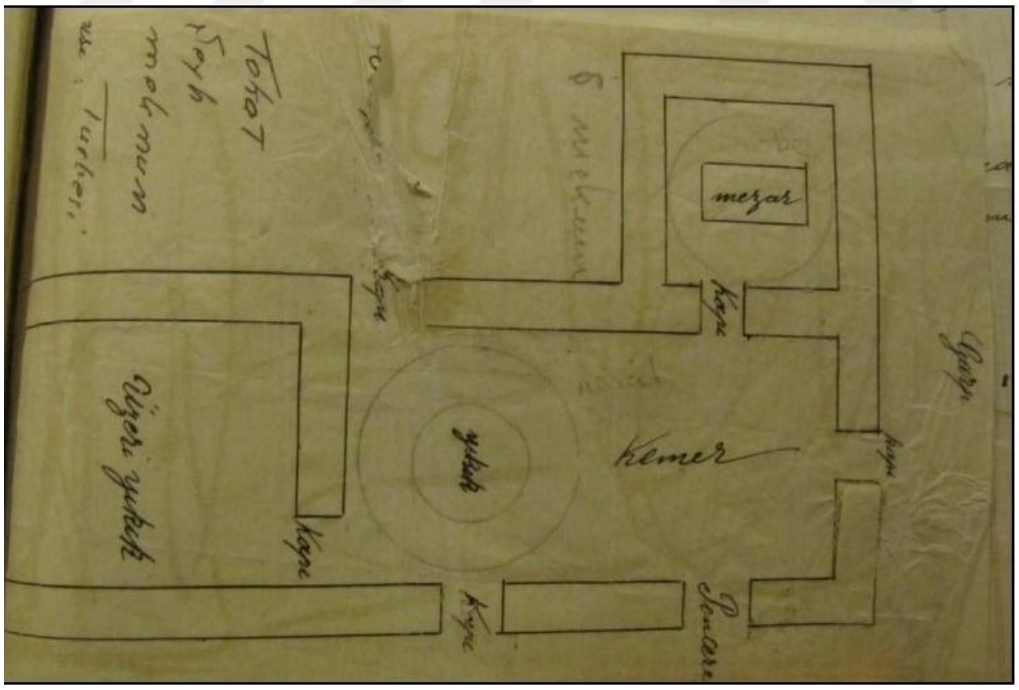
YURDAKUL, E. (1969). Tokat Vilayetinin Gümüştop (Dazya) Köyündeki 14. Yüzyıla Ait Eski Eserler. Vakıflar Dergisi, 8, 243-249.

YÜCEL, Y. (1970). Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti (1344-1398). Ankara.

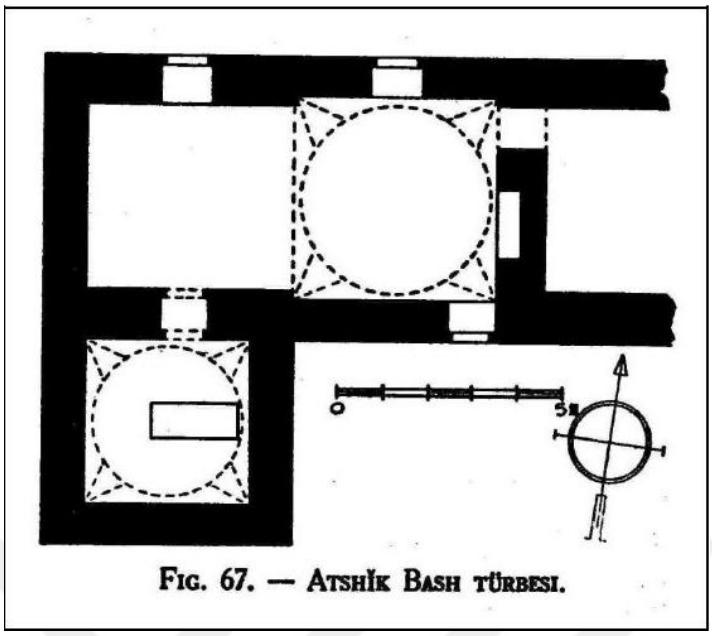
ÇİZİMLER

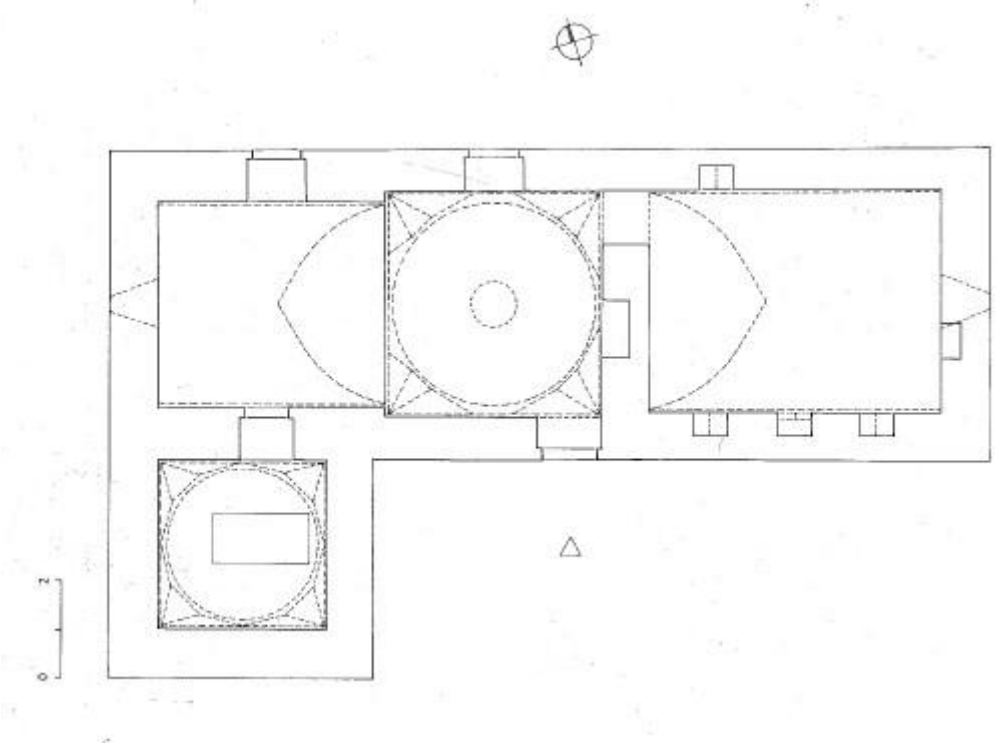
Çizim-1: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

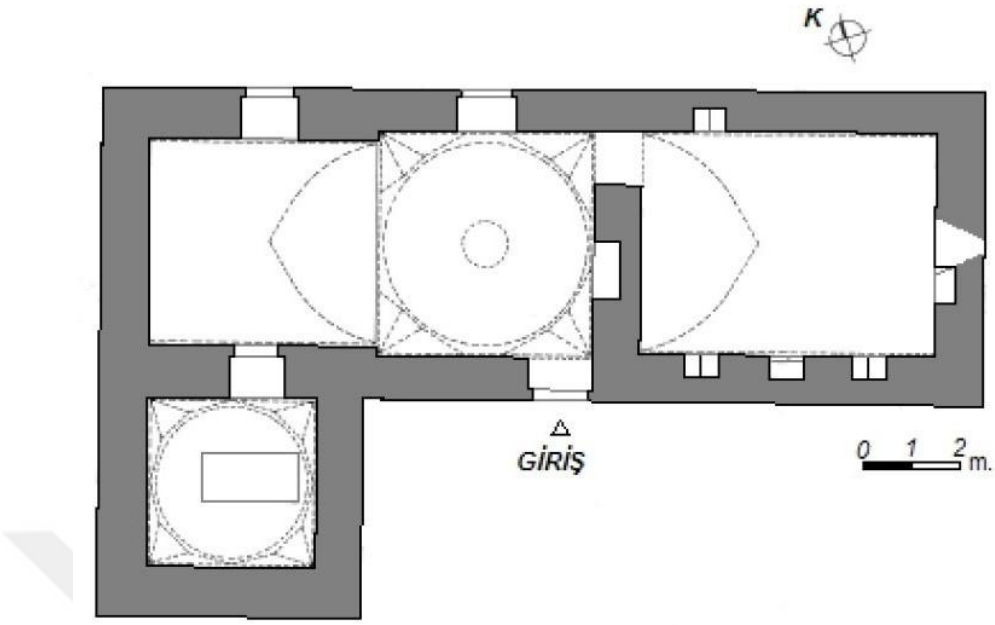
Çizim-2: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Plan Çizimi (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

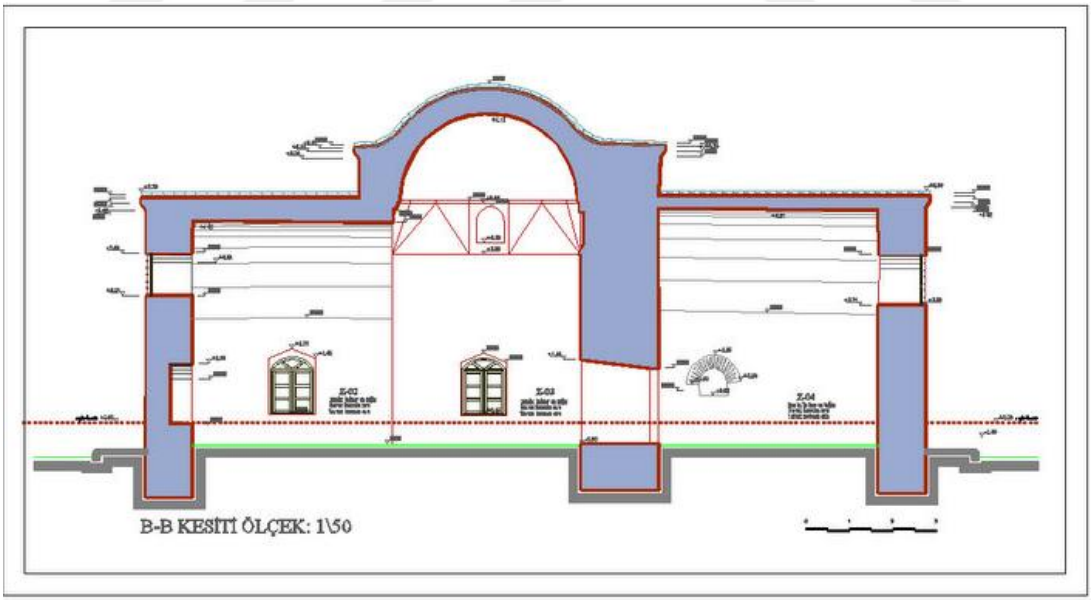
Çizim-3: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Plan Çizimi (Gabriel'den)

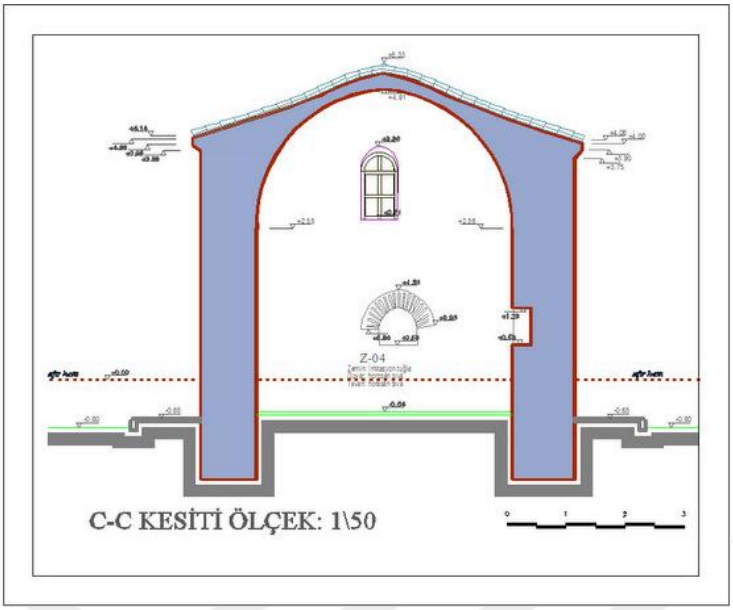
Çizim-4: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Restitüsyon Planı (V.G.M Arşivi)

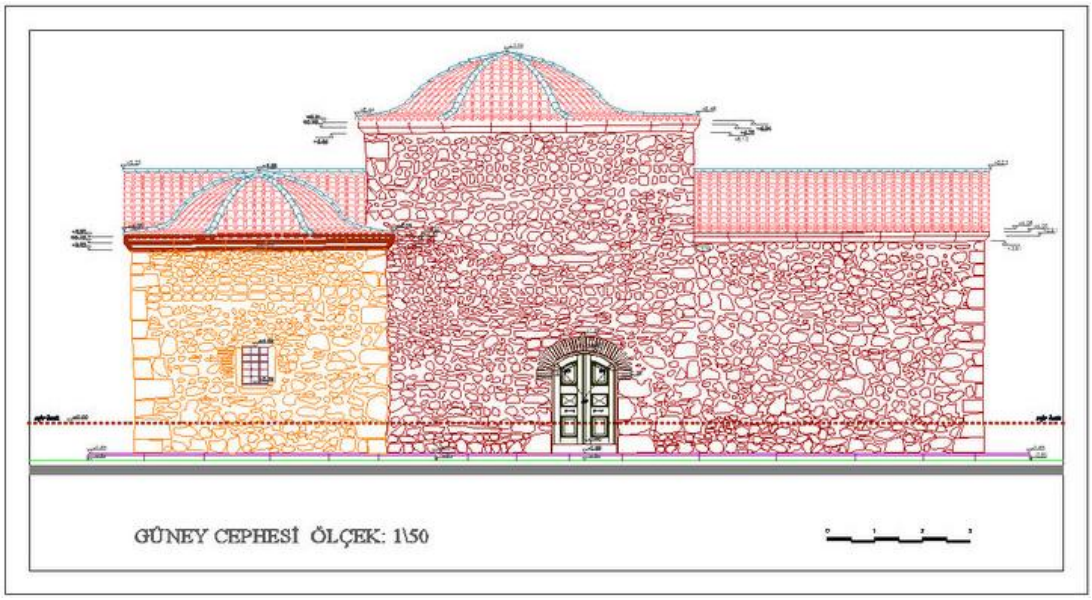
Çizim-5: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Planı (Akın'dan)

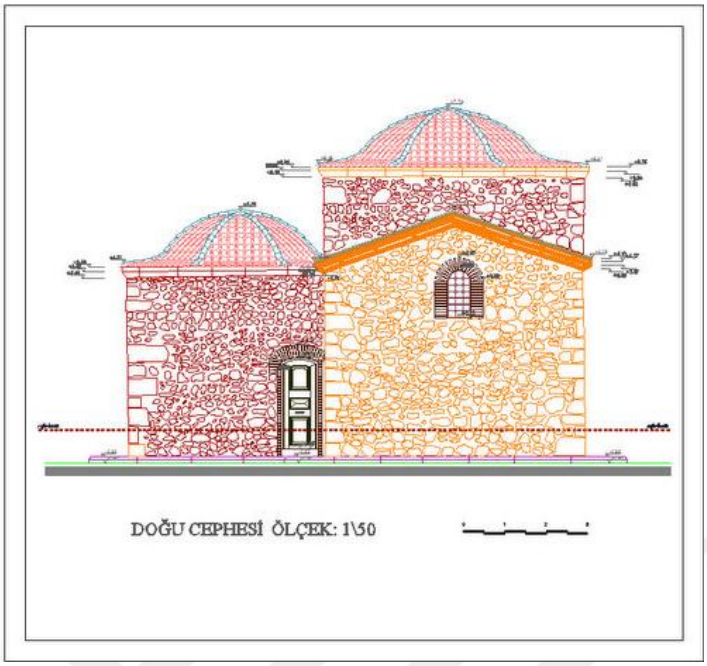
Çizim-6: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Kesit Çizimi (Güney Cepheden), (Faruk ŞAHİN)

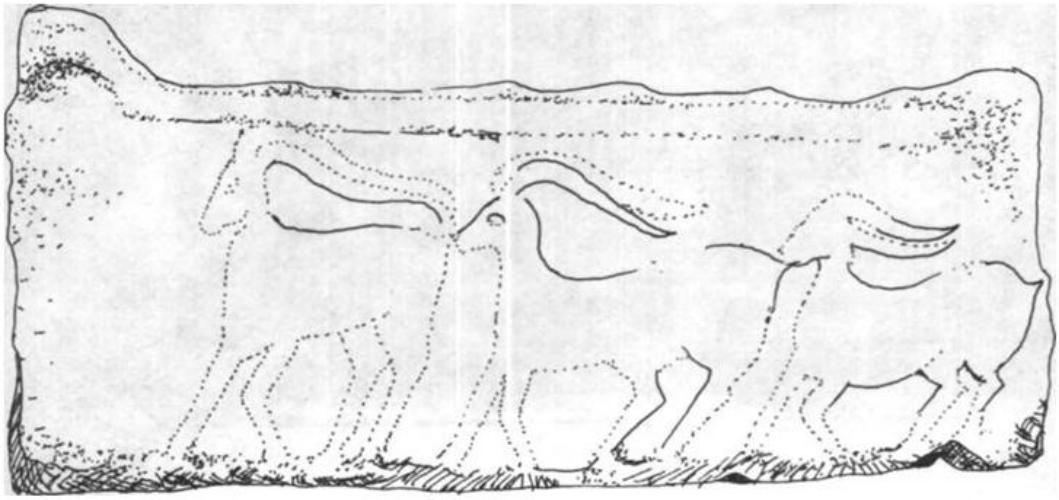
Çizim-7: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Kesit Çizimi (Doğu Cepheden), (Faruk ŞAHİN)

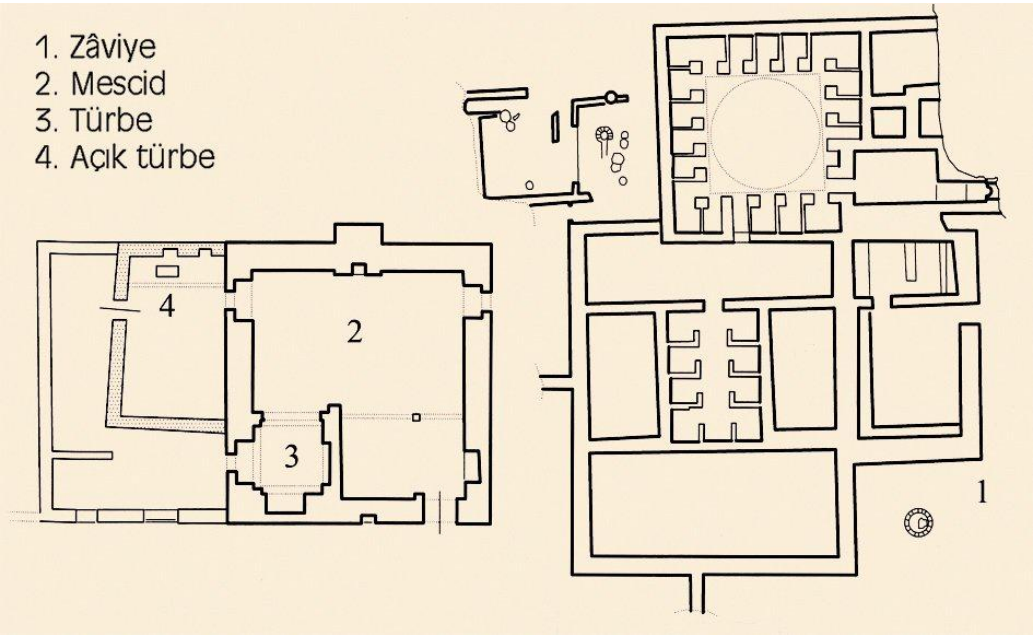
Çizim-8: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Güney Cephe Çizimi (Faruk ŞAHİN)

Çizim-9: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Doğu Cephe Çizimi (Faruk ŞAHİN)

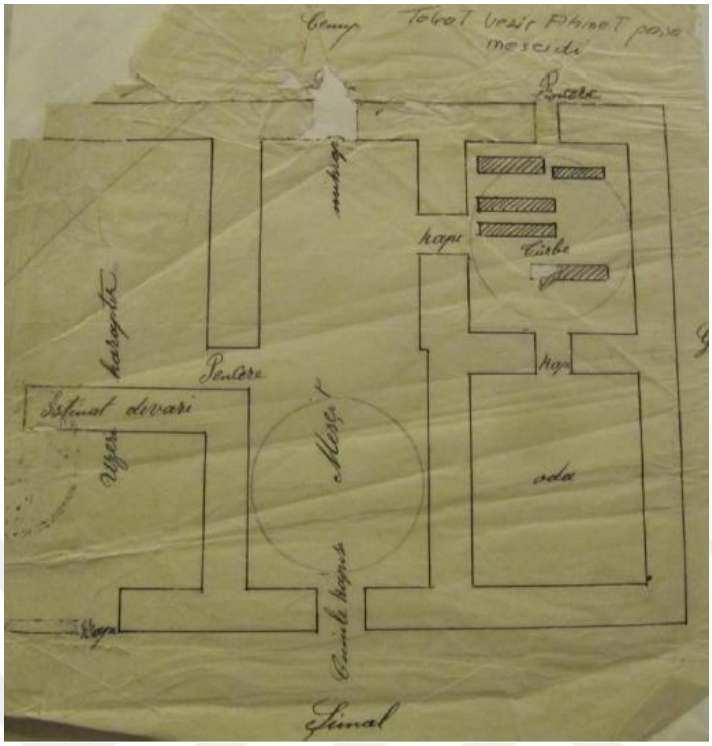
Çizim-10: Afyon İhsaniye Camii'nde Bulunan Lahit Kapağı Üzerinde Geyik Tasviri

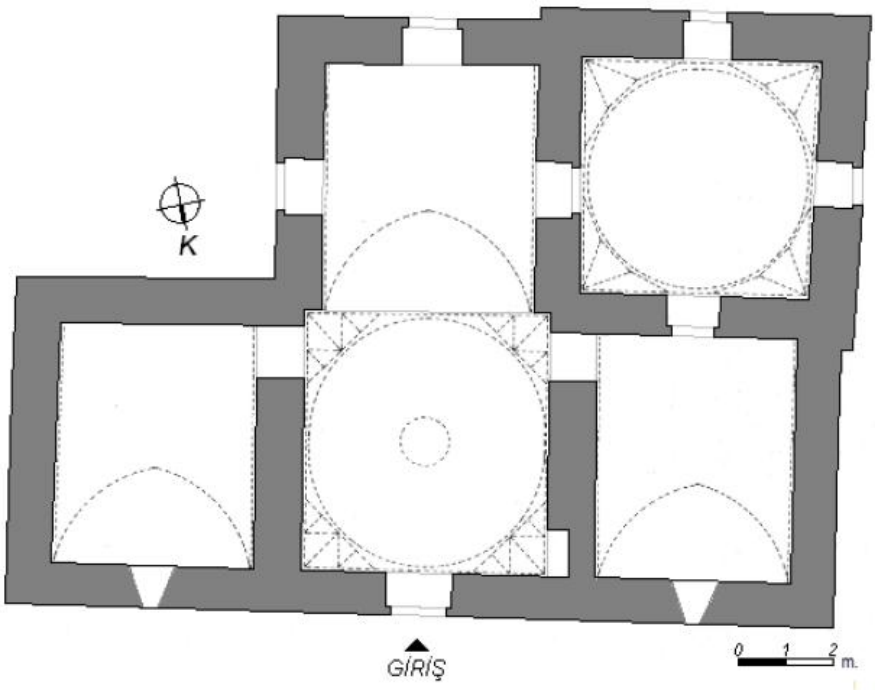
Çizim-11: Konya Ereğli Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi Tekke ve Zaviyesi Yapı Topluluğu Planı

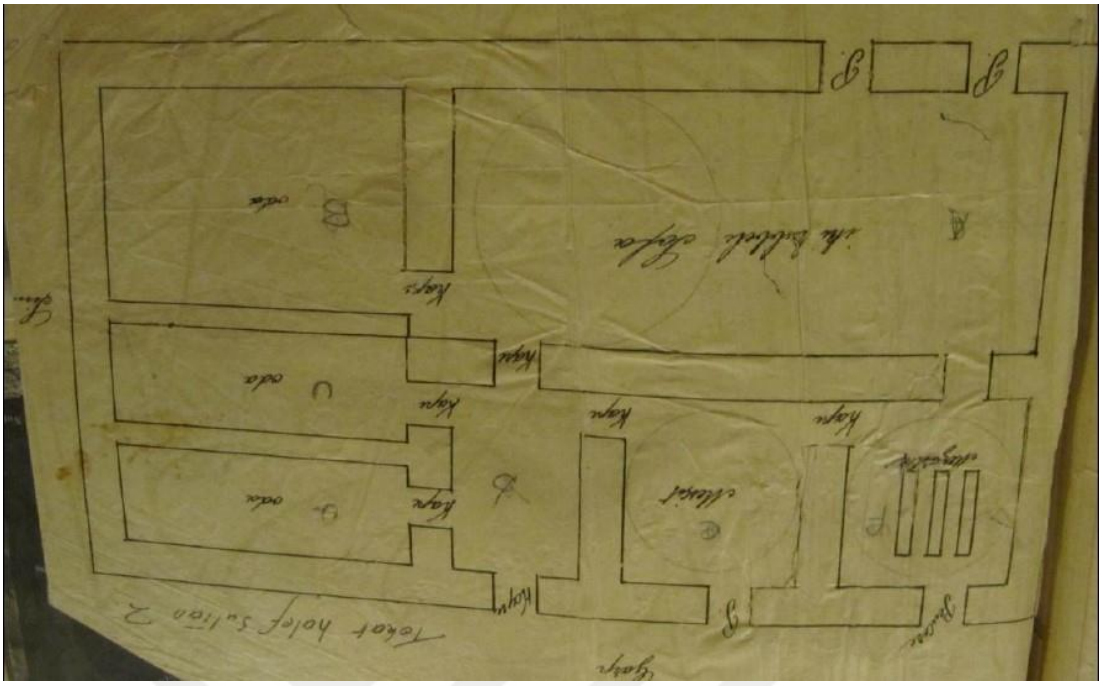
Çizim-12: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

Çizim-13: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Plan Çizimi (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Çizim-14: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-15: Halef Sultan Zaviyesi Rölöve Çizimi (Karagülle'den)

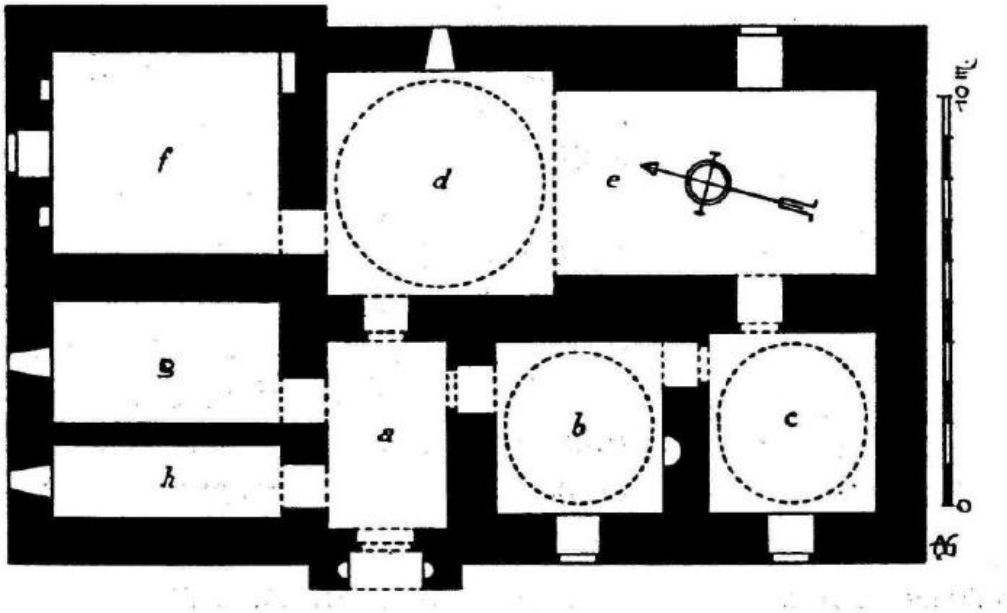
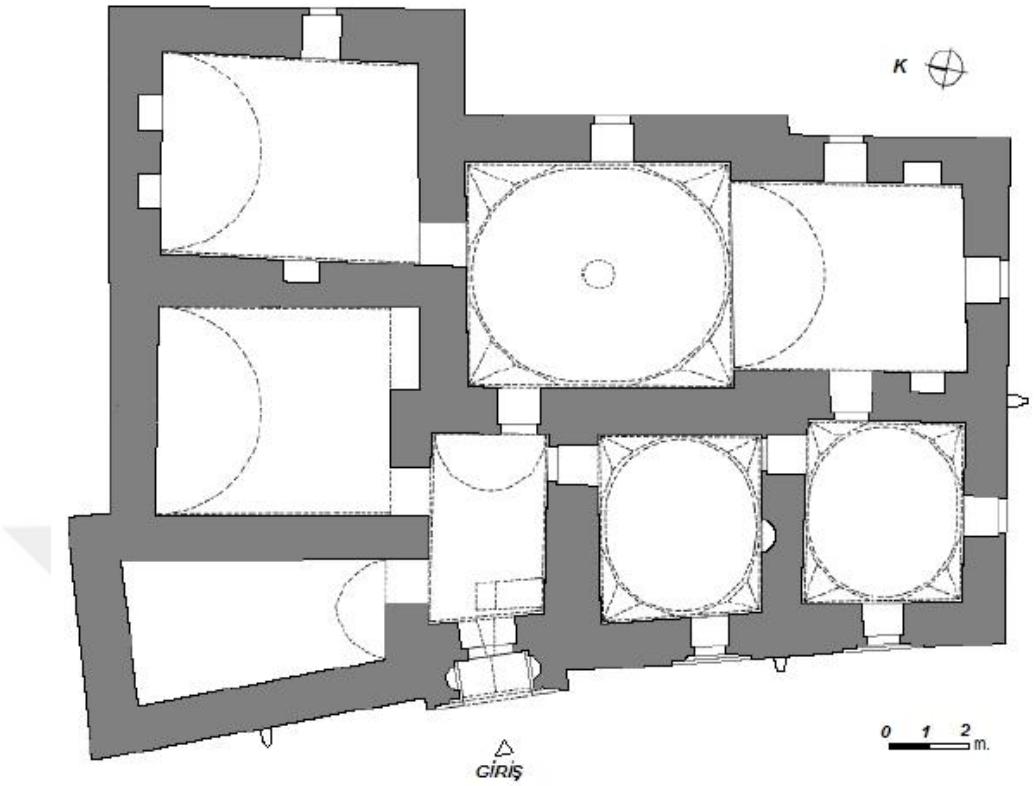
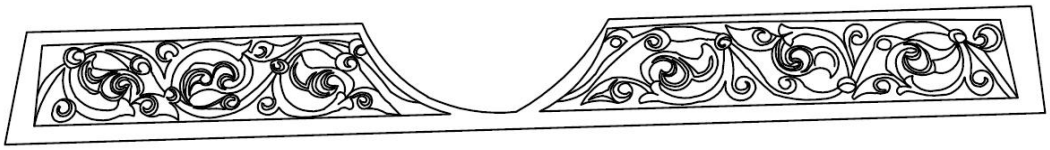

FIG. 65. — KHALEF GHAZI TEKKESI.

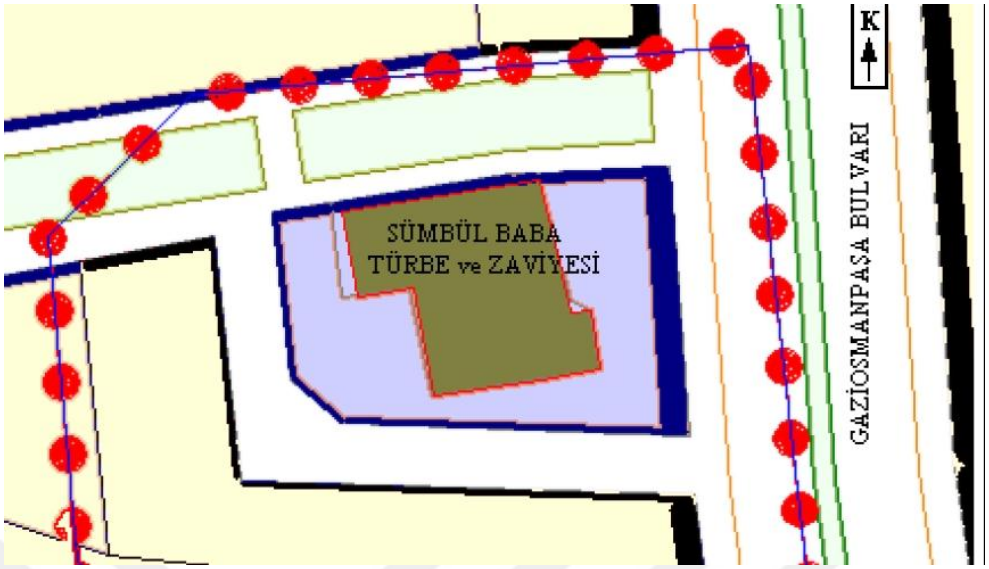
Çizim-16: Halef Sultan Zaviyesi Rölöve Çizimi (Gabriel'den)

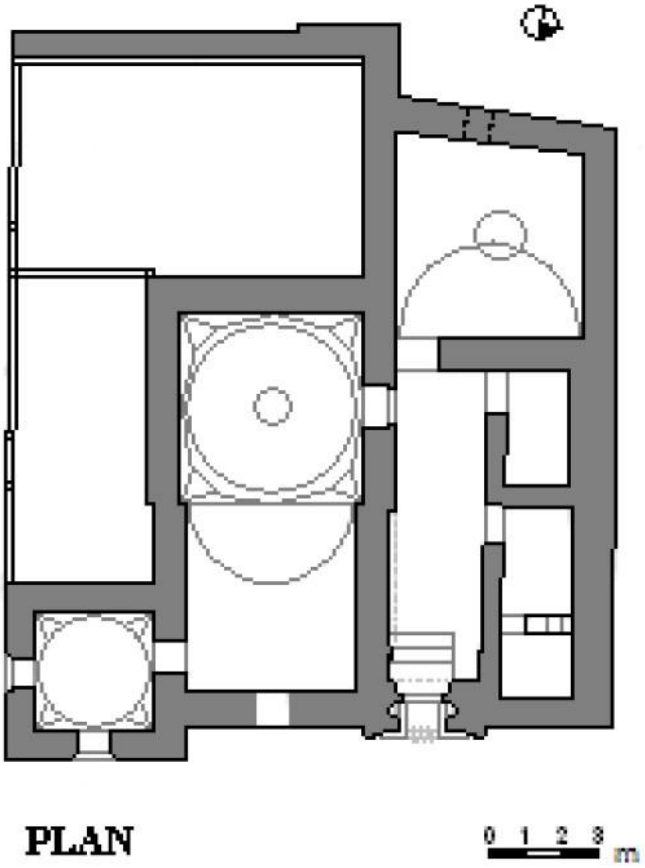
Çizim-17: Halef Sultan Zaviyesi Rölöve Plan Çizimi (Akın'dan)

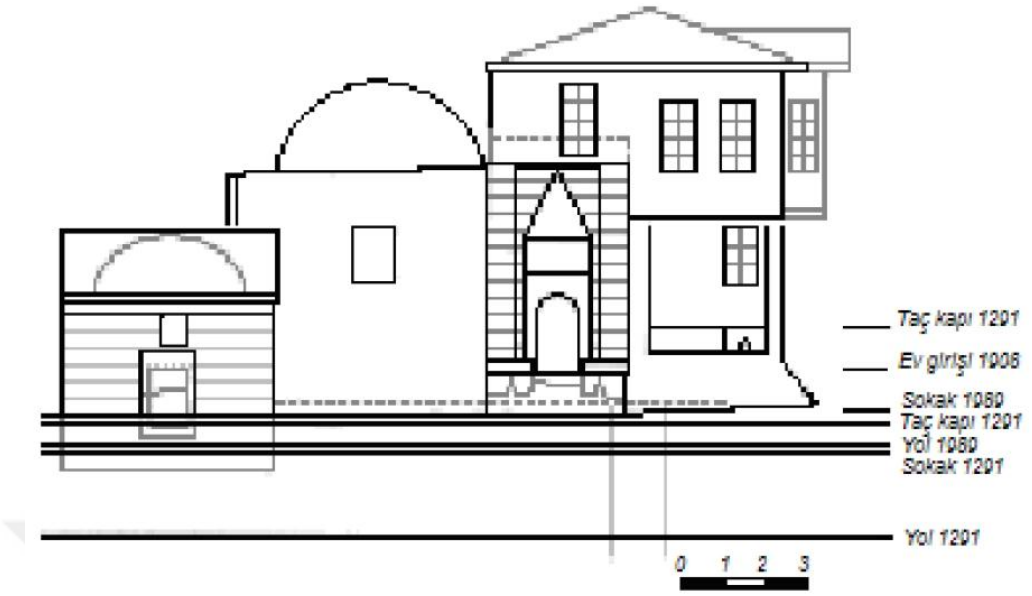
Çizim-18: Halef Sultan Zaviyesi Batı Cephe Pencere Üstünde Yer Alan Bitkisel Bezeme (Faruk ŞAHİN)

Çizim-19: Sünbül Baba Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

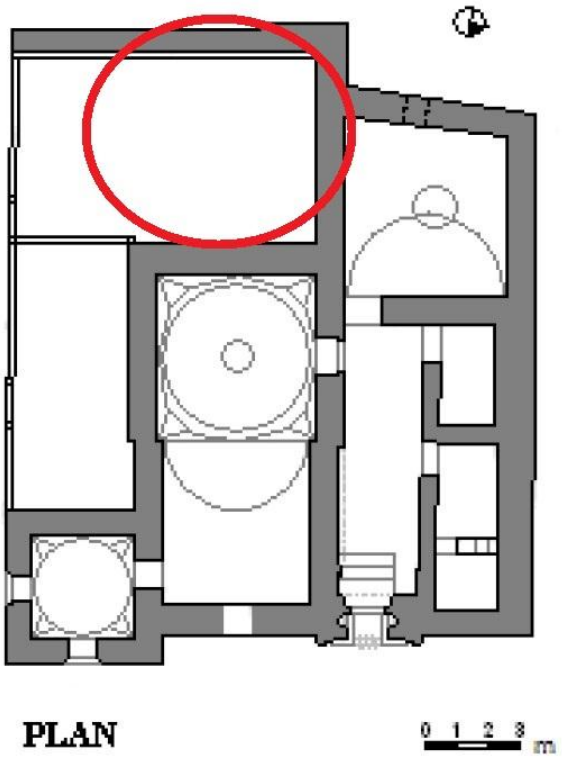

Çizim-20: Sünbül Baba Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

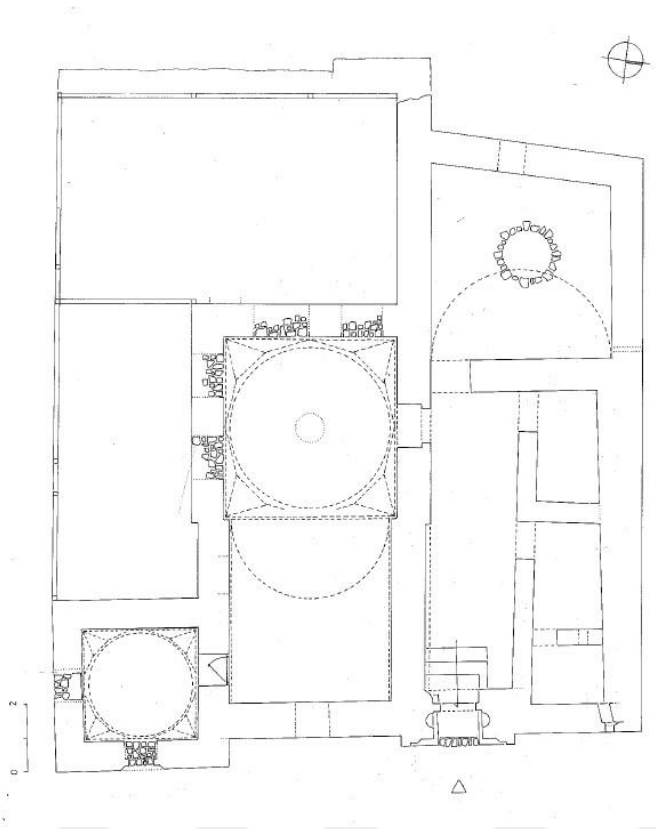

)

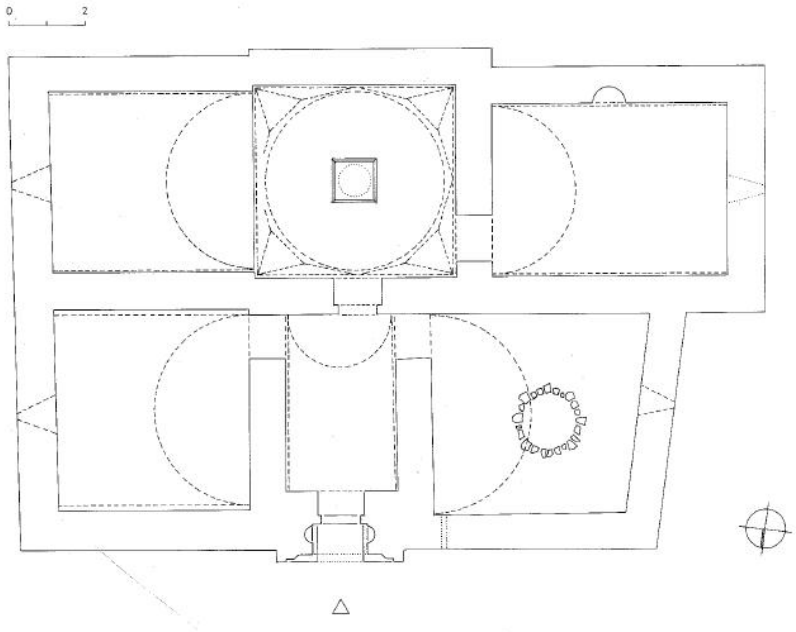
Çizim-21: Sünbül Baba Zaviyesi Doğu Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

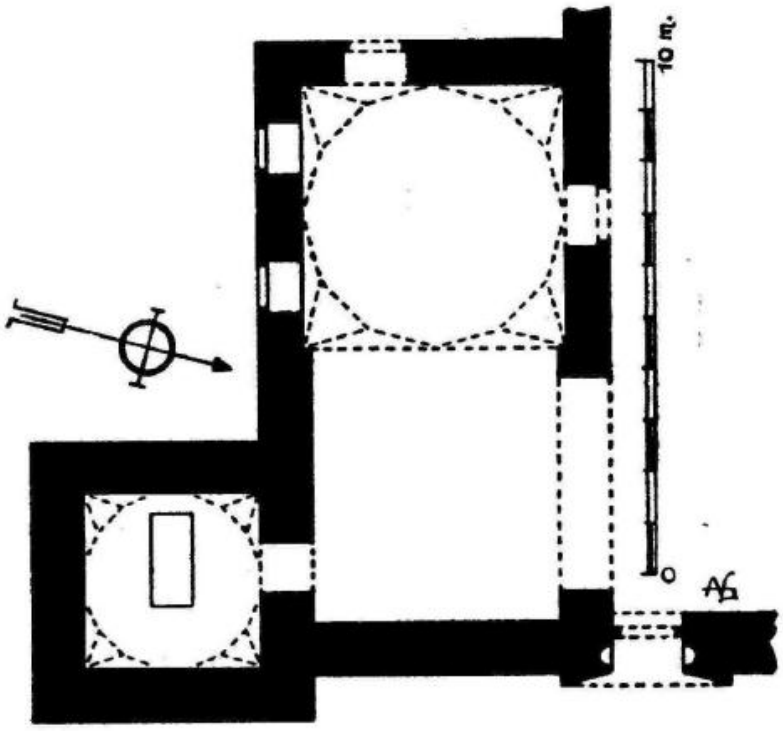
Çizim-22: Sünbül Baba Zaviyesi Batısında Yer Alan Mekân Bölümü

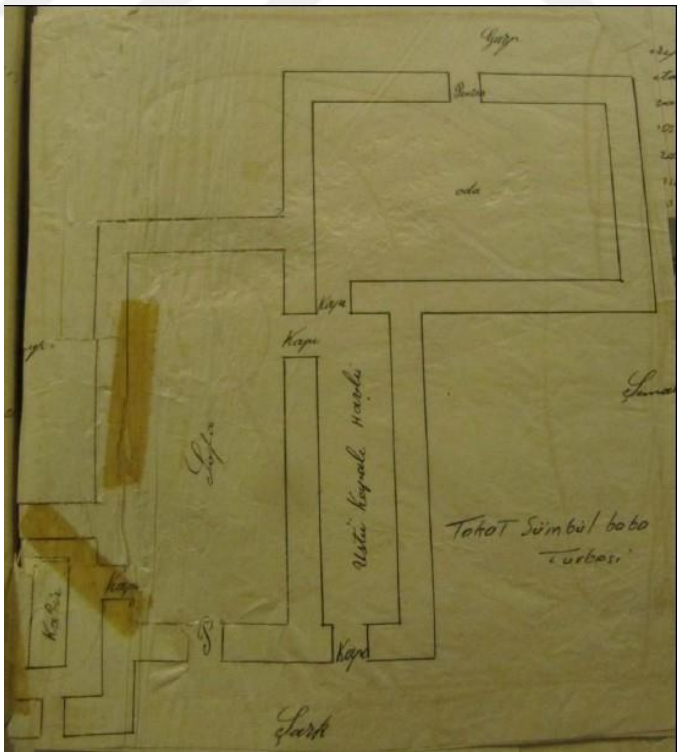
Çizim-23: Sünbül Baba Zaviyesi Rölöve Planı (V.G.M. Arşivi)

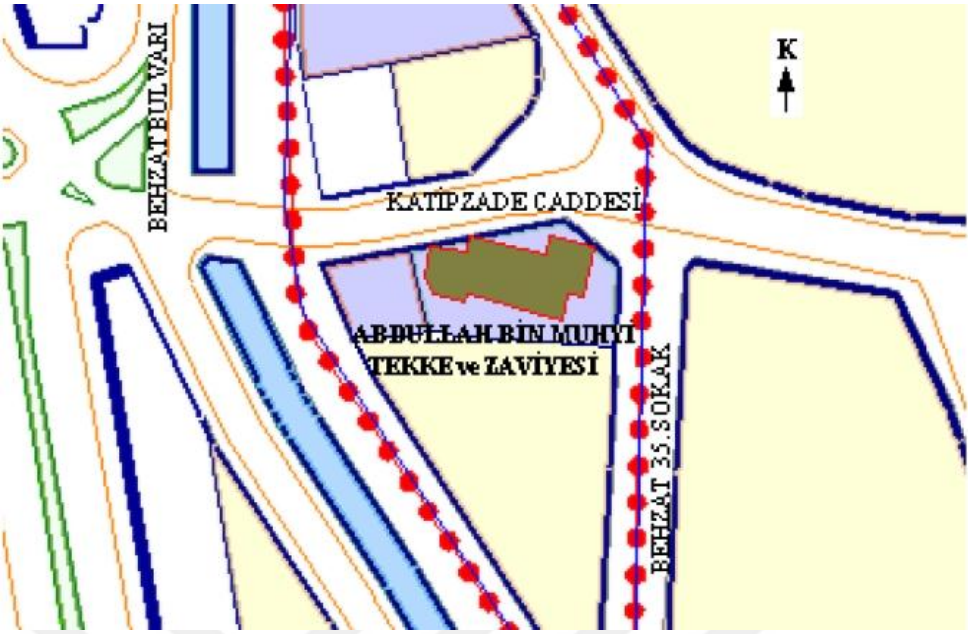
Çizim-24: Sünbül Baba Zaviyesi Restitüsyon Planı (V.G.M. Arşivi)

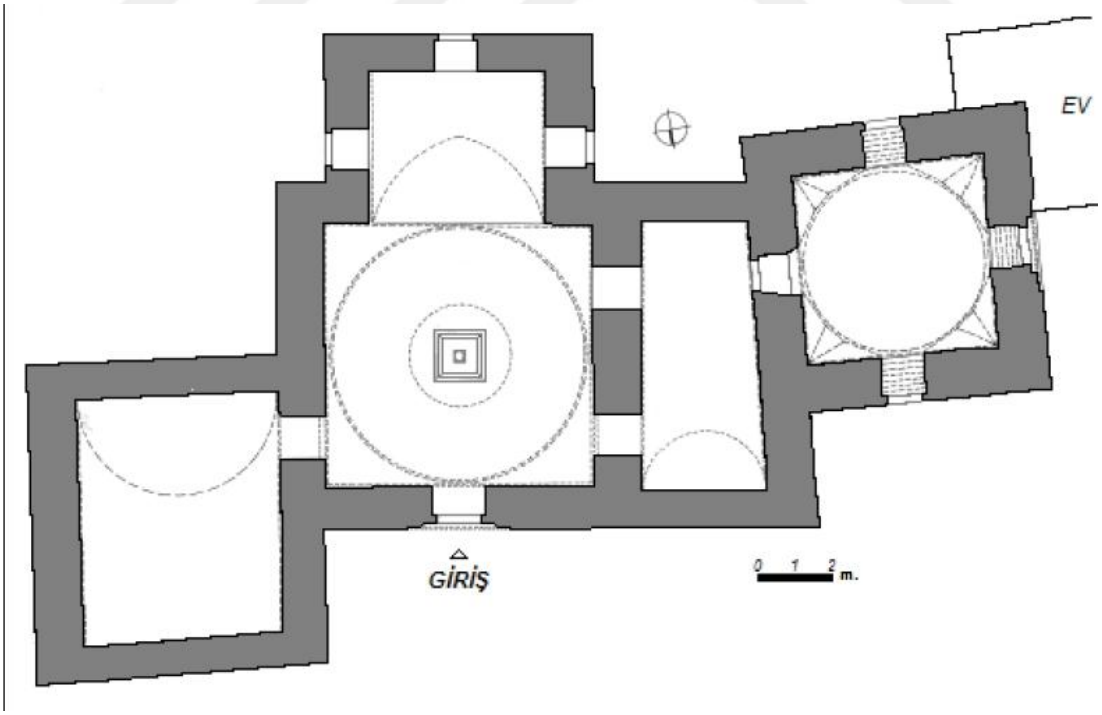
Çizim-25: Sünbül Baba Zaviyesi Rölöve Planı (Gabriel'den)

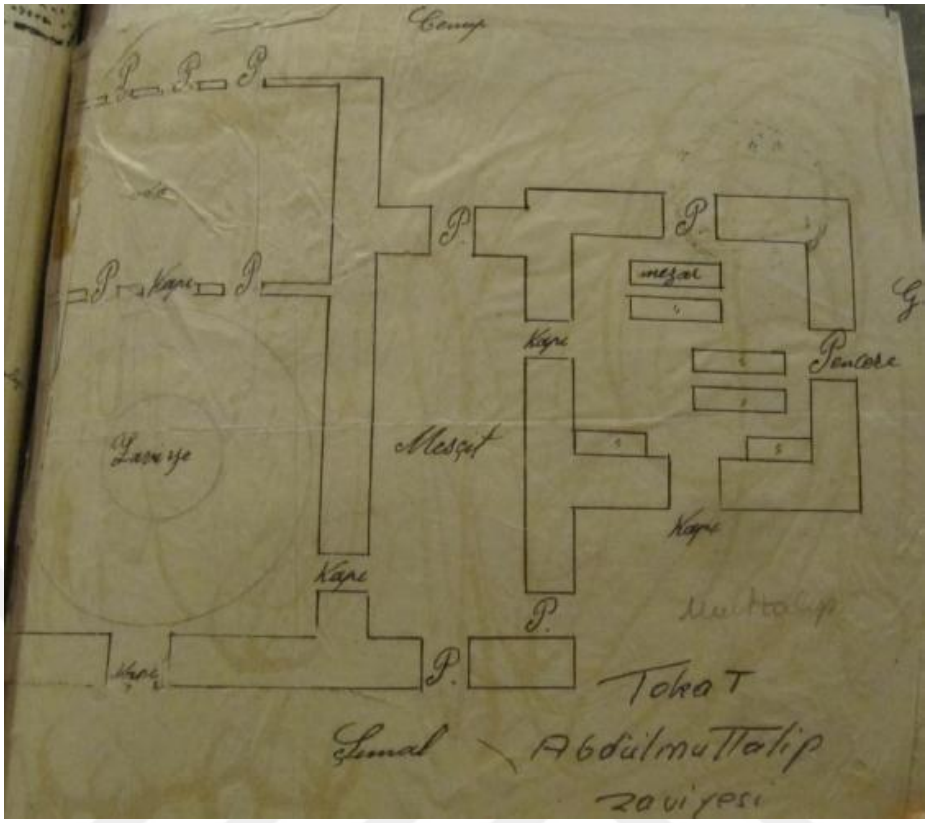
Çizim-26: Sünbül Baba Zaviyesi Rölöve Planı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

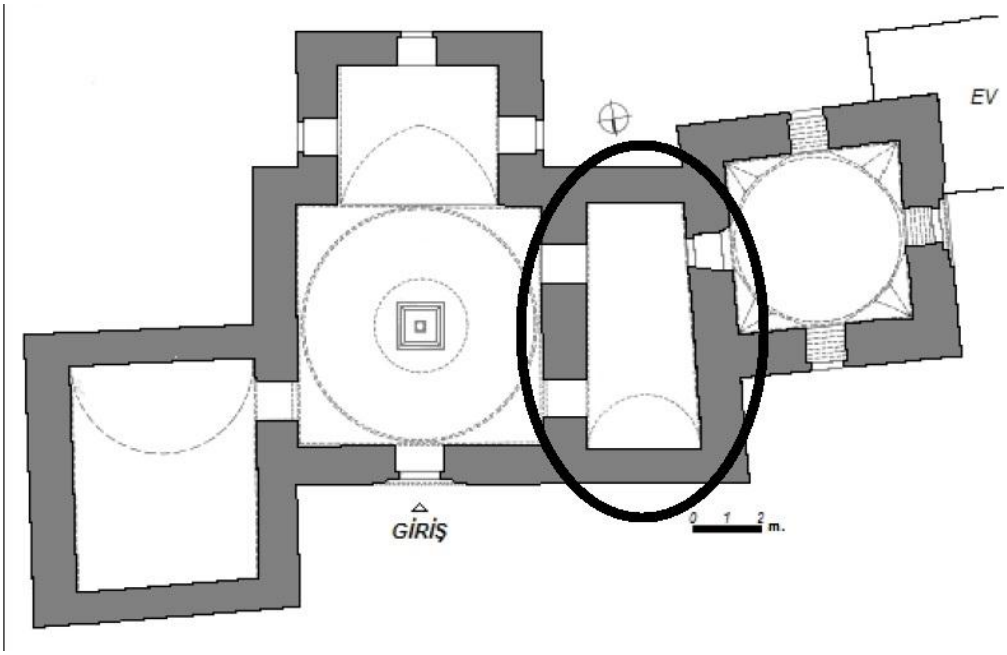
Çizim-27: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

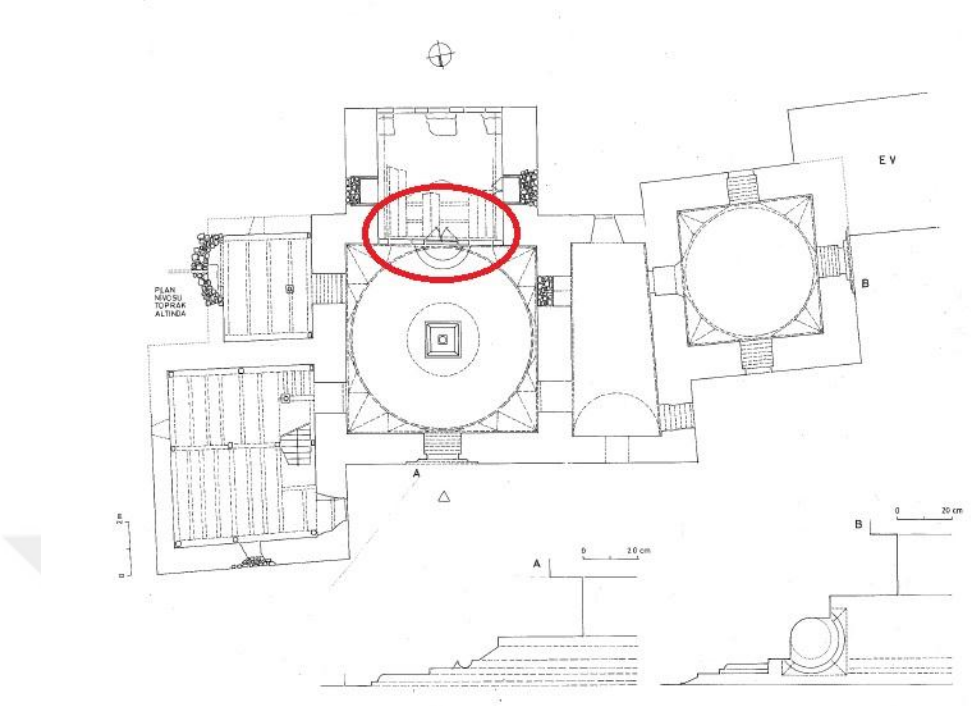
Çizim-28: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

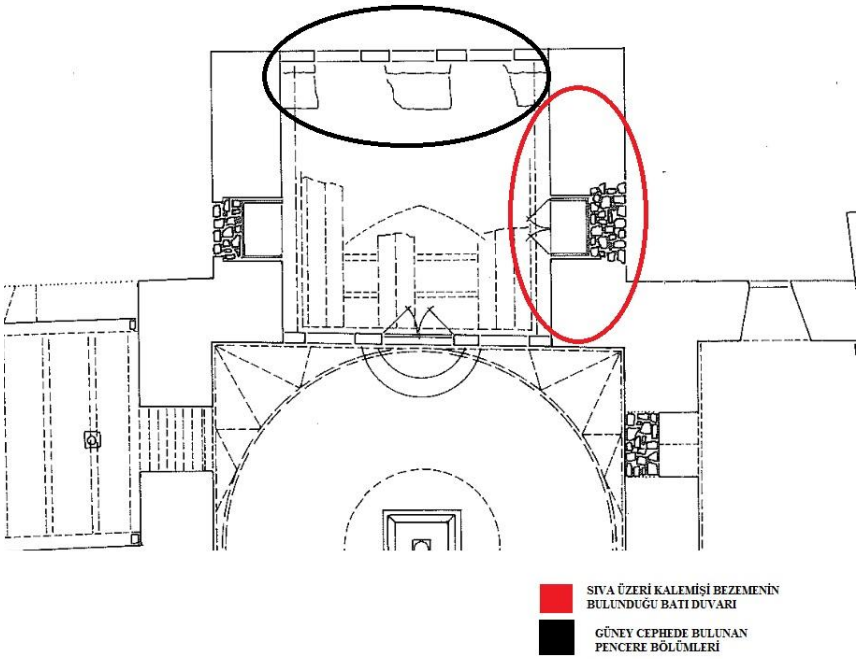
Çizim-29: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Çizimi (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

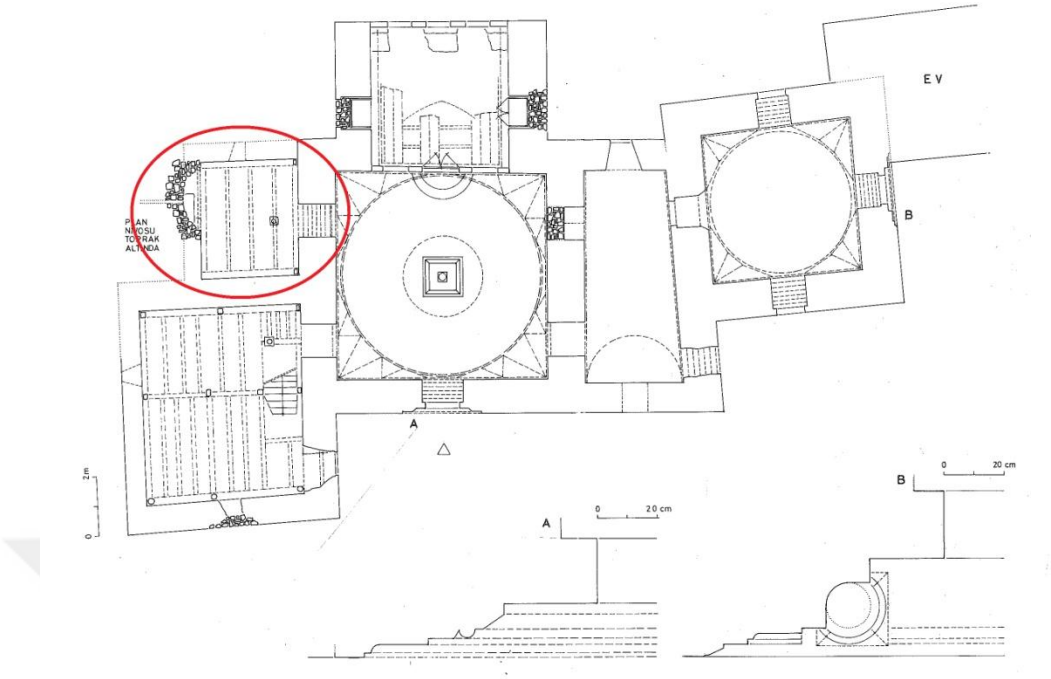
Çizim-30: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Mescit Bölümü (Akın'dan)

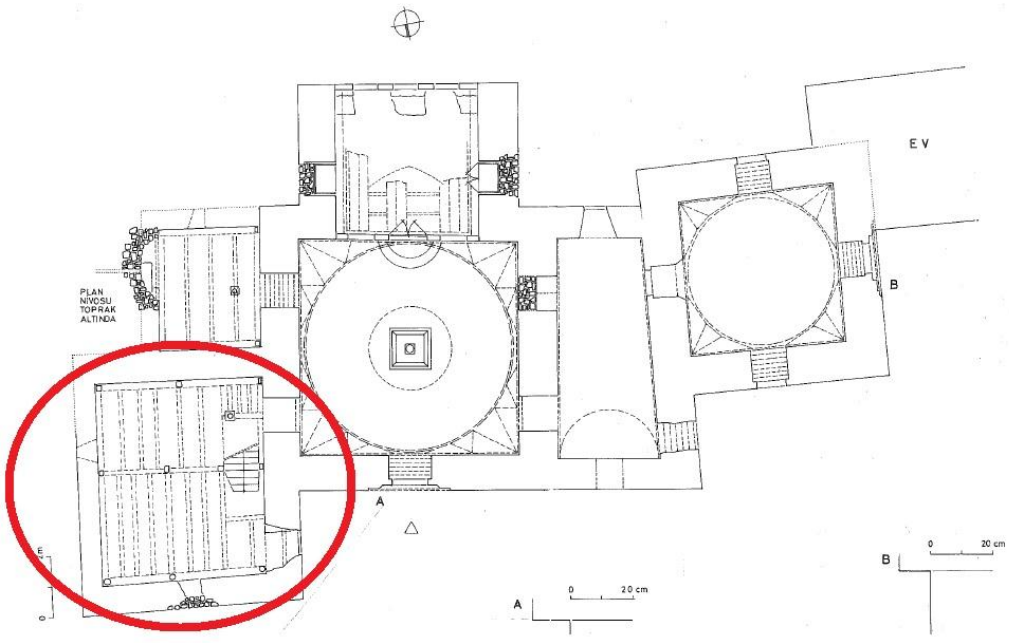
Çizim-31: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Eyvan Geçişi Arasındaki Duvar Bölümü (V.G.M. Arşivi)

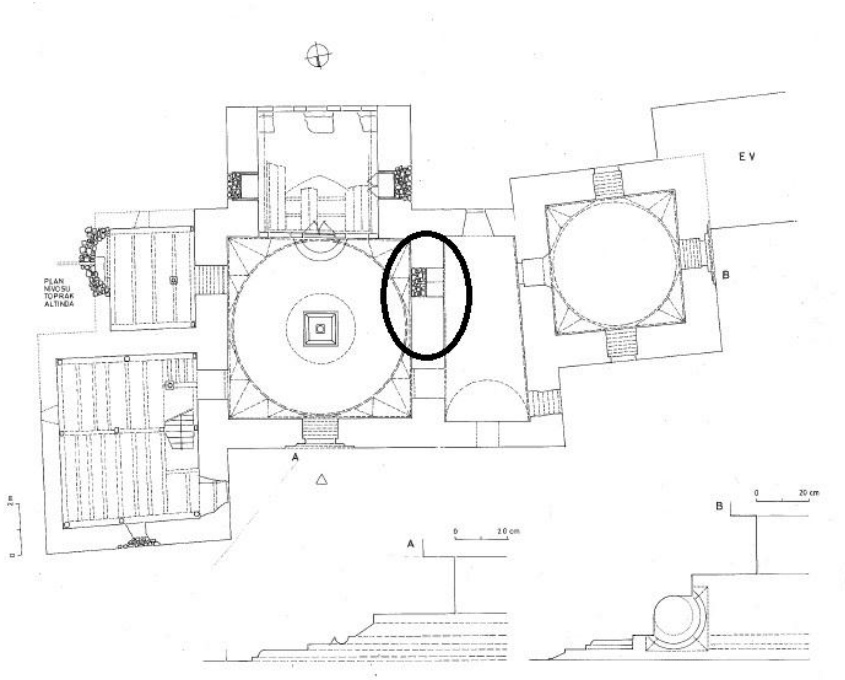
Çizim-32: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Pencere Detay Çizimi (V.G.M. Arşivi)

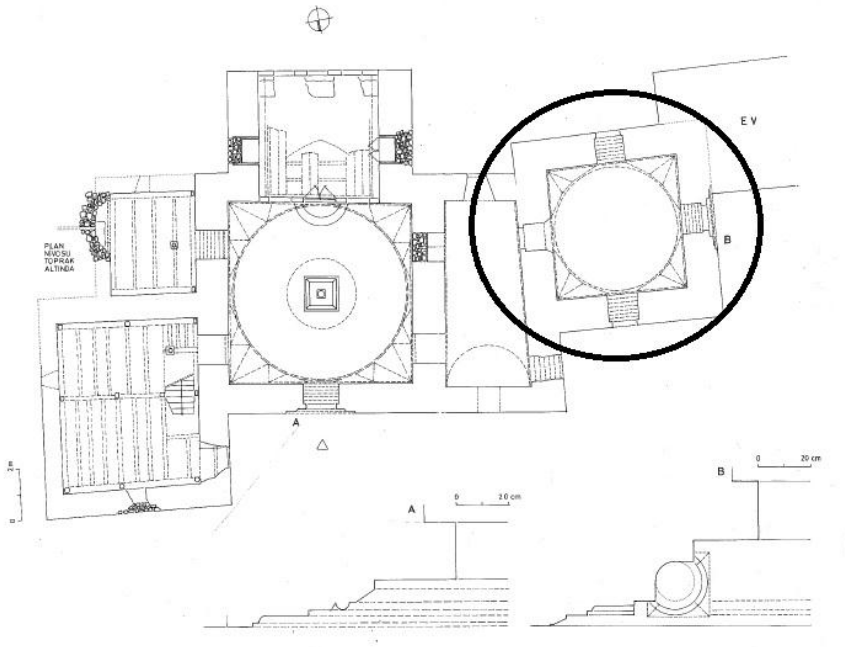
Çizim-33: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Güneydoğu'da Yer Alan Oda Bölümü (V.G.M. Arşivi)

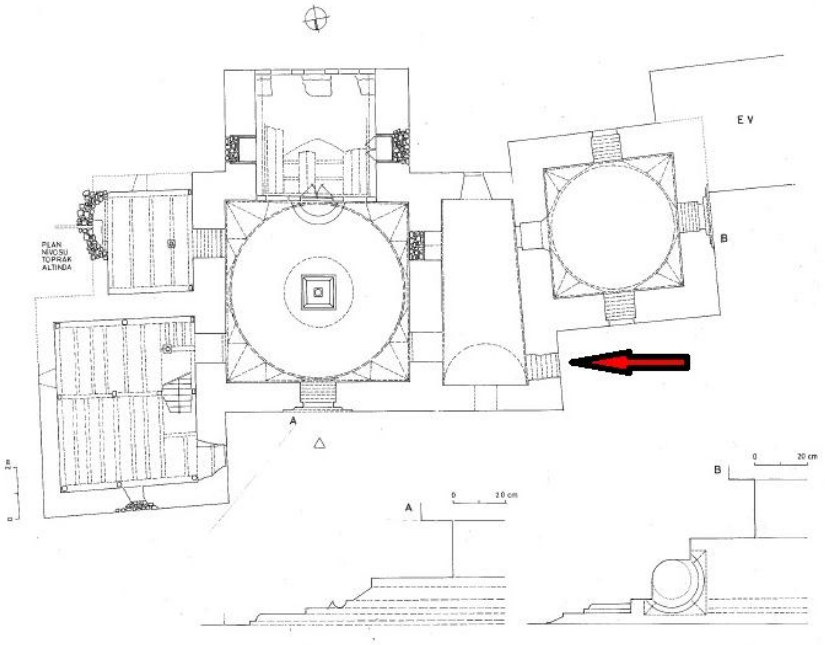
Çizim-34: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Kuzeydoğu'da Yer Alan Oda Bölümü (V.G.M. Arşivi)

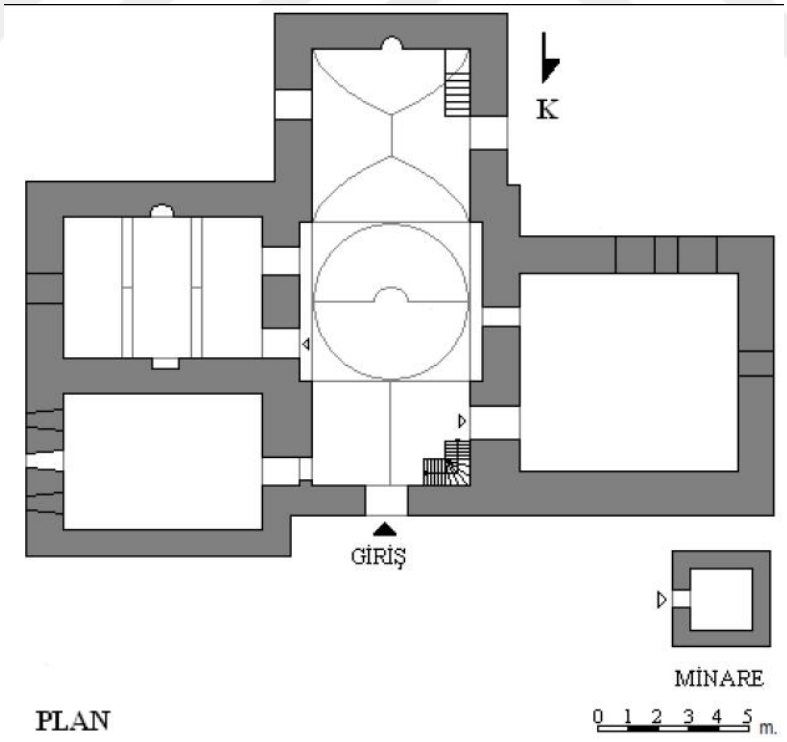
Çizim-35: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Pencere Bölümü (V.G.M. Arşivi)

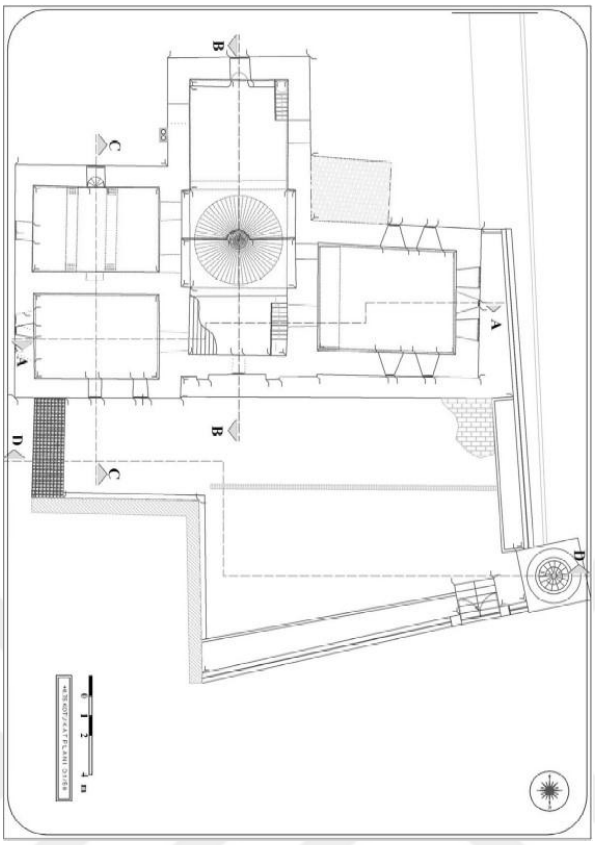
Çizim-36: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Türbe Bölümü (V.G.M. Arşivi)

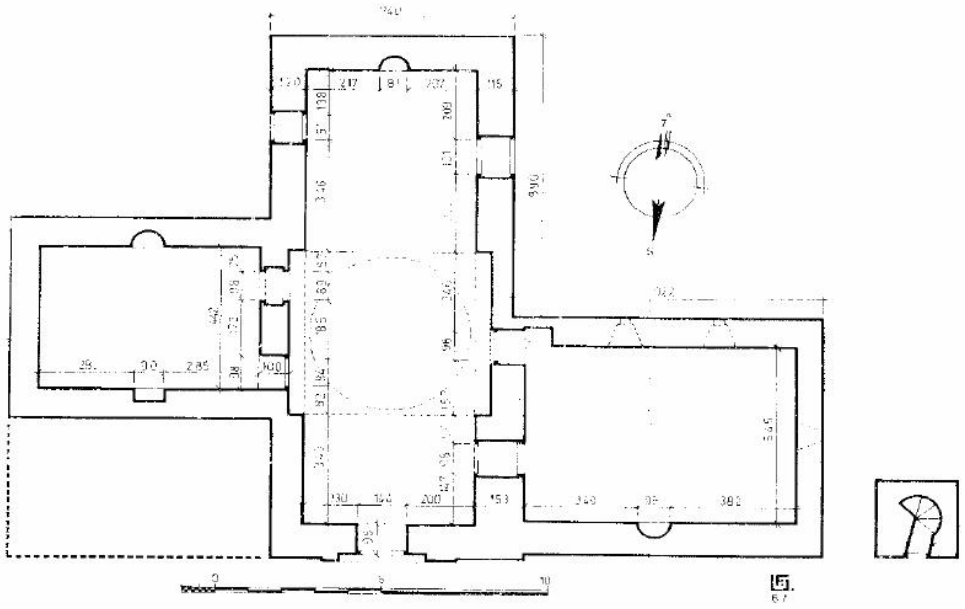
Çizim-37: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Rölöve Planı Türbe Giriş Kapısı (V.G.M. Arşivi)

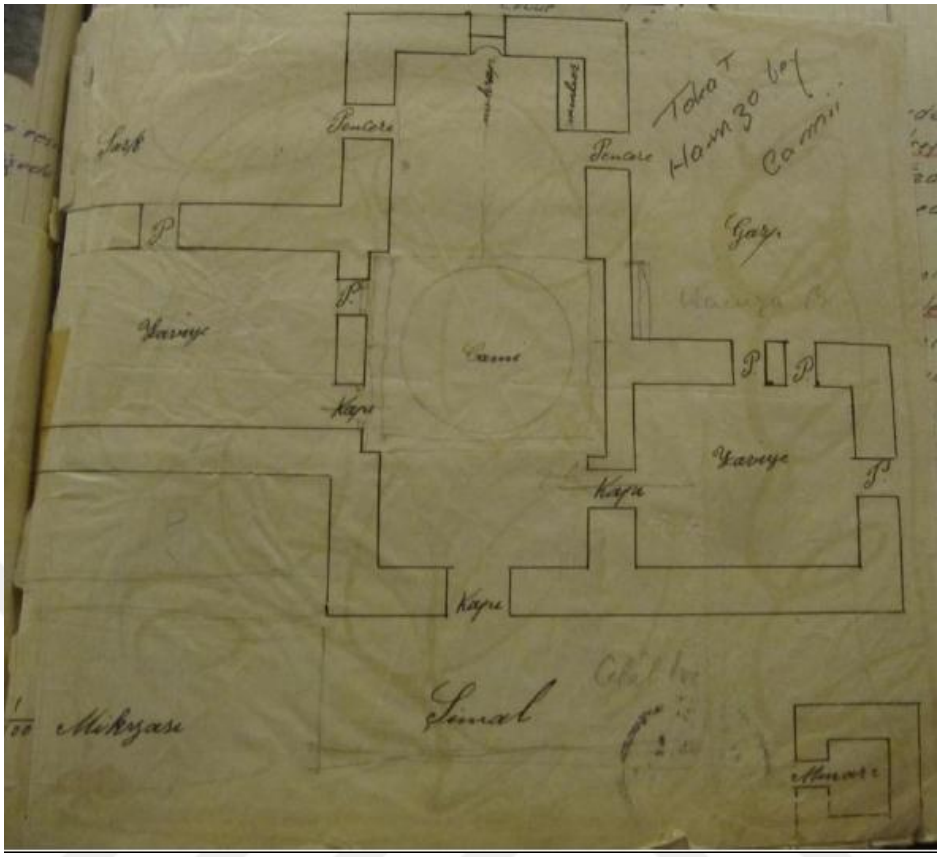
Çizim-38: Hamza Bey Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

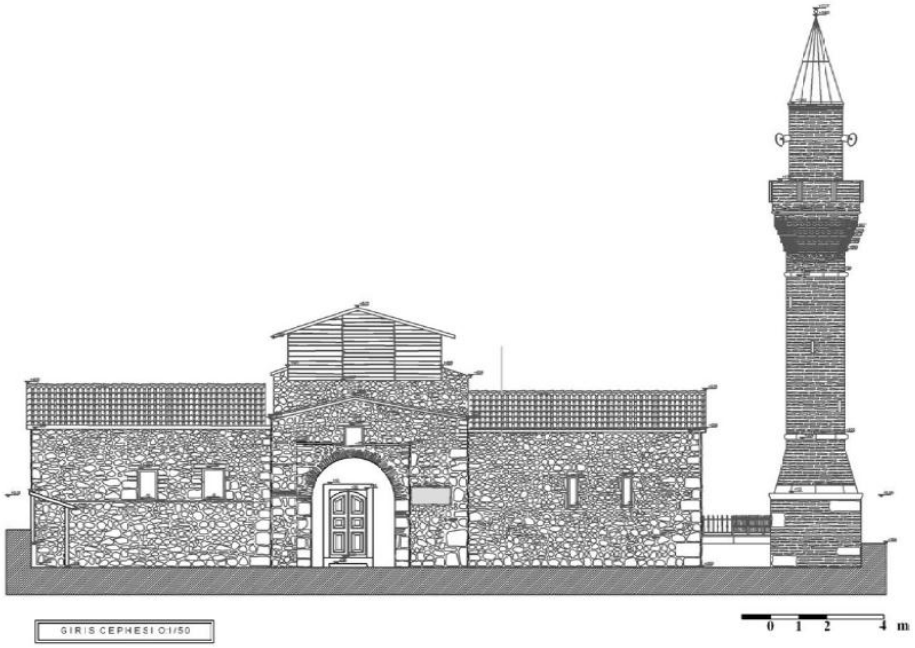
Çizim-39: Hamza Bey Zaviyesi Plan Çizimi (Kapısı (V.G.M. Arşivi)

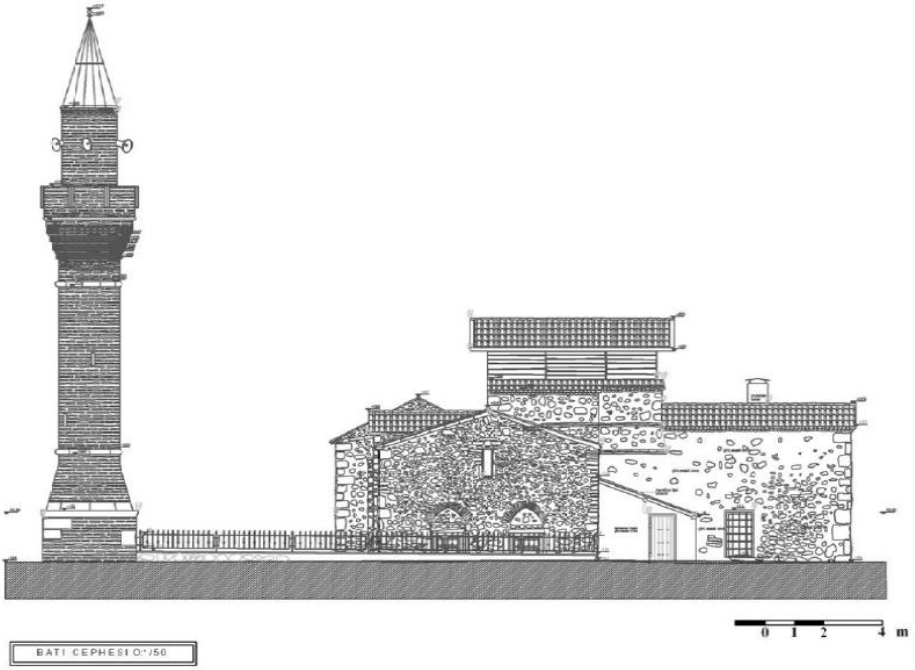
Çizim-40: Hamza Bey Zaviyesi Plan Çizimi (Ayverdi'den)

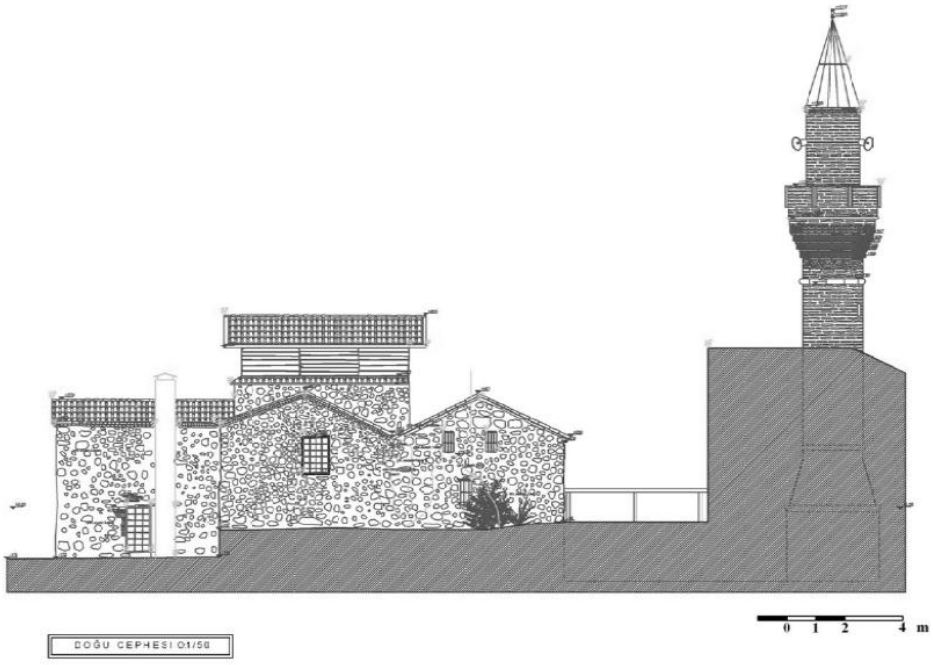
Çizim-41: Hamza Bey Zaviyesi Rölöve Planı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

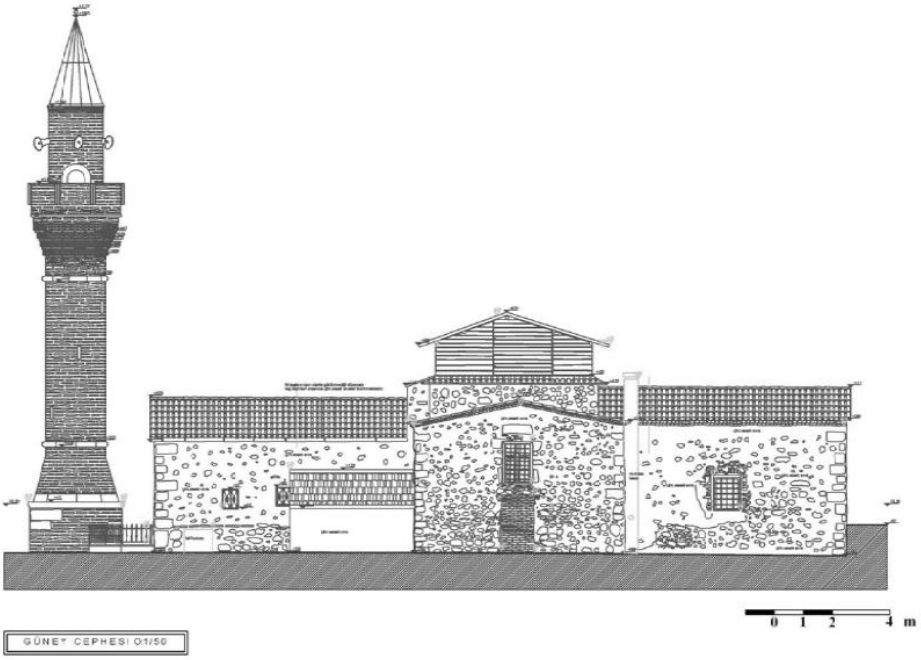
Çizim-42: Hamza Bey Zaviyesi Kuzey Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

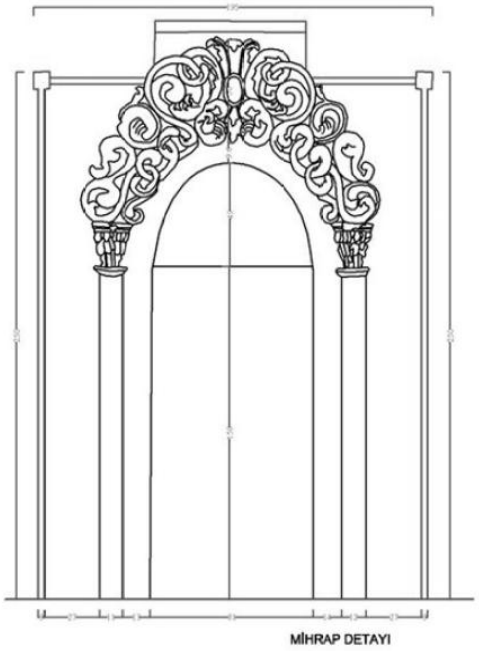
Çizim-43: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

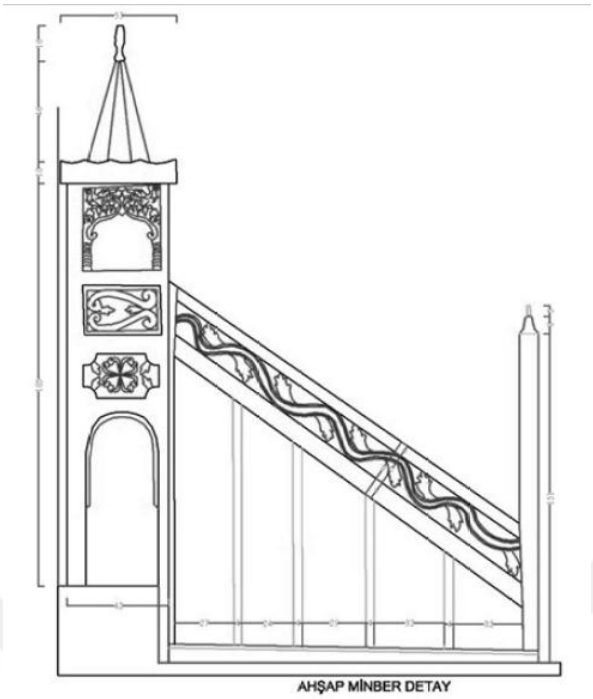
Çizim-44: Hamza Bey Zaviyesi Doğu Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

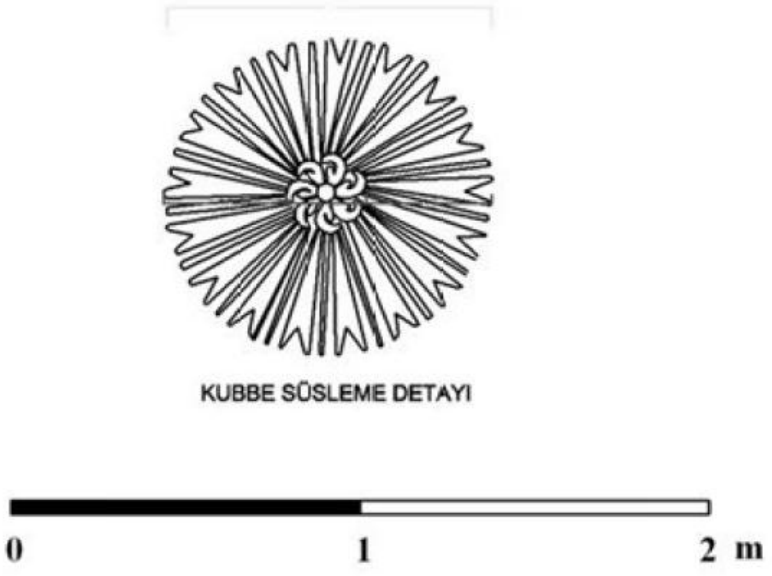
Çizim-45: Hamza Bey Zaviyesi Güney Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

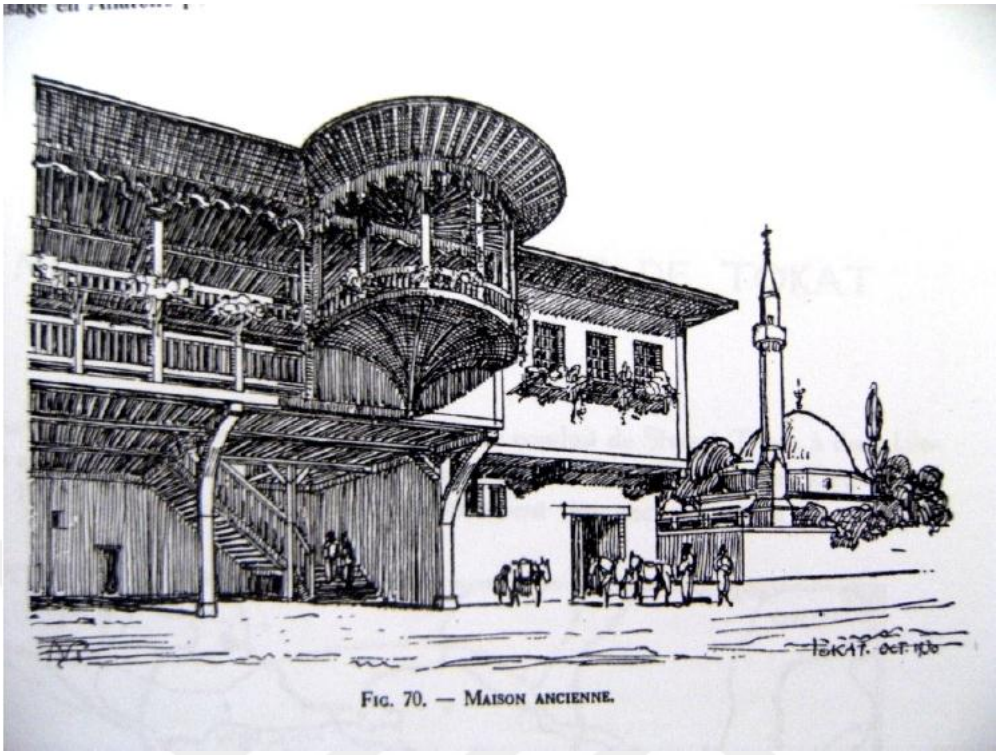
Çizim-46: Hamza Bey Zaviyesi Mihrap Çizimi (V.G.M. Arşivi)

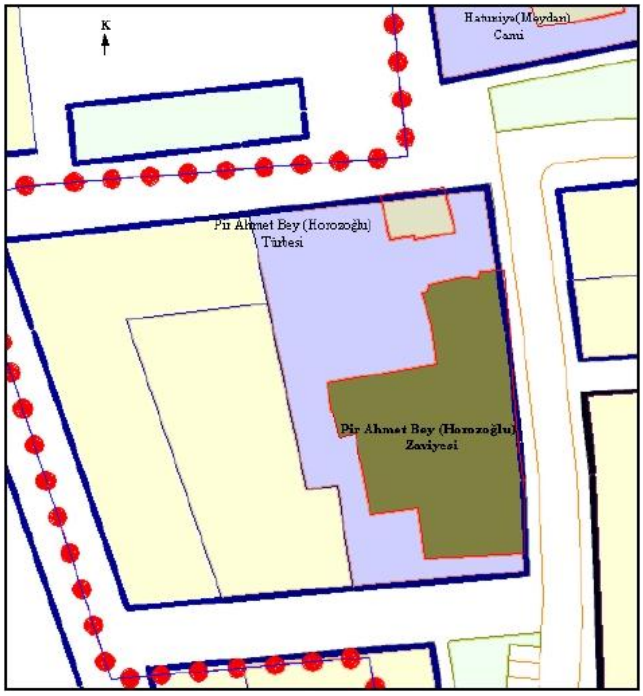
Çizim-47: Hamza Bey Zaviyesi Minber Çizimi (V.G.M. Arşivi)

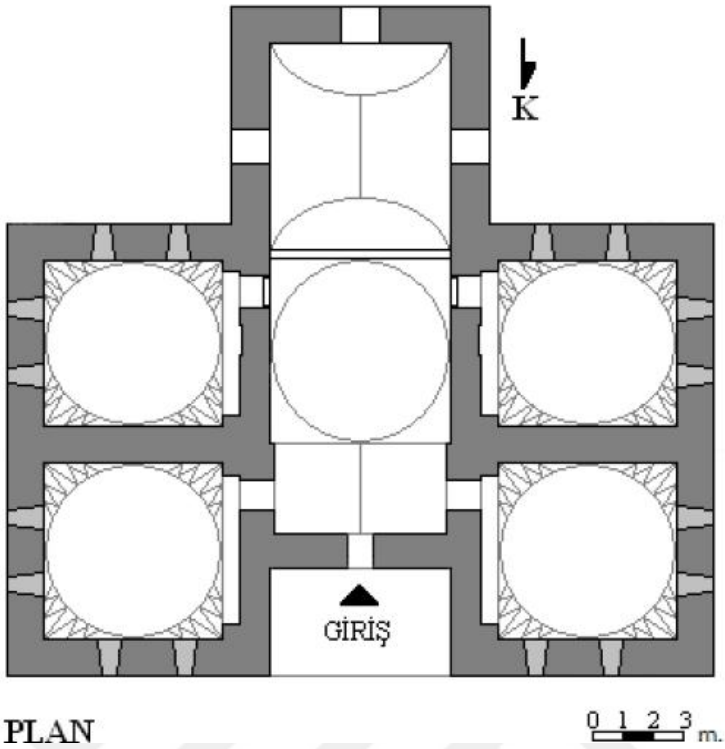
Çizim-48: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Kubbe Göbeği Süsleme Detay Çizimi (V.G.M. Arşivi)

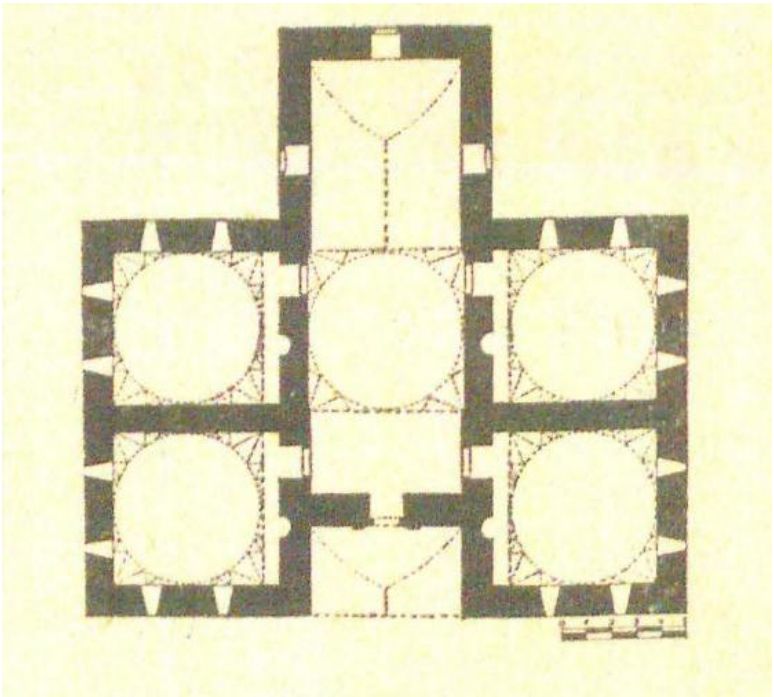
Çizim-49: Hamza Bey Zaviyesi Gravür Çizimi (Gabriel'den)

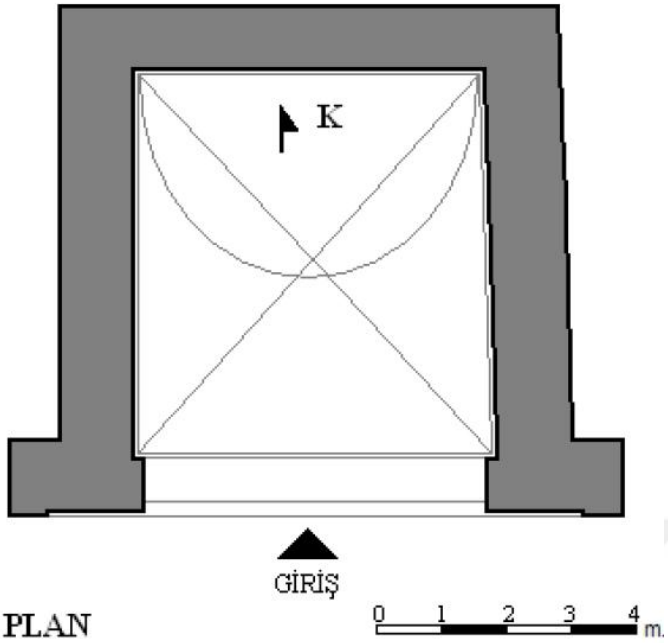
Çizim-50: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Vaziyet Planı (Akın'dan)

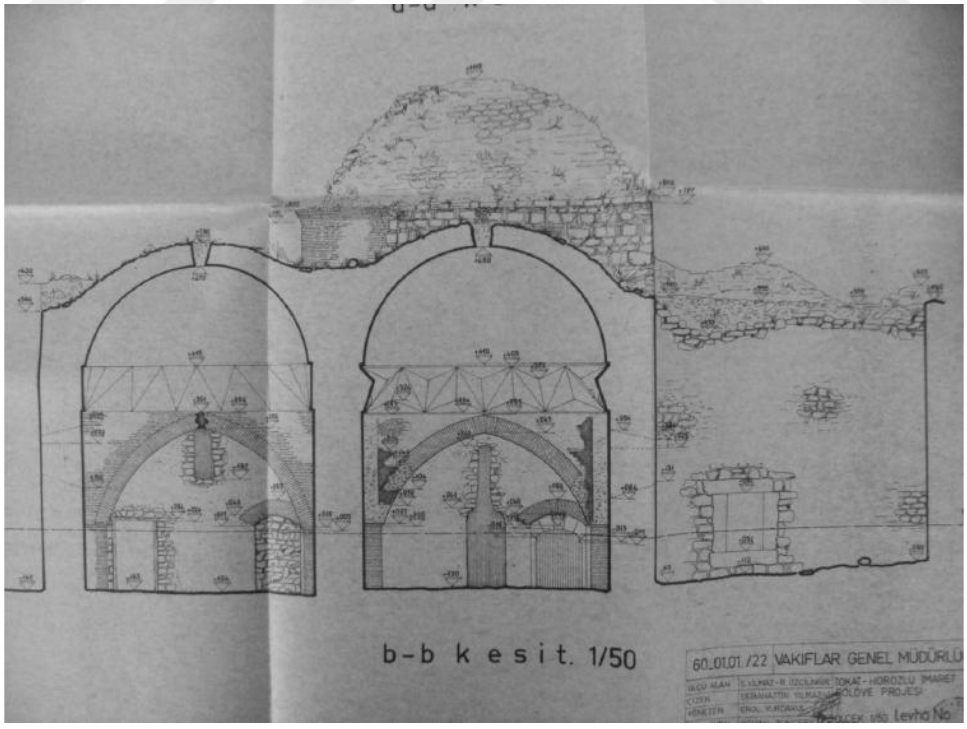
Çizim-51: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Plan Çizimi (Akın'dan)

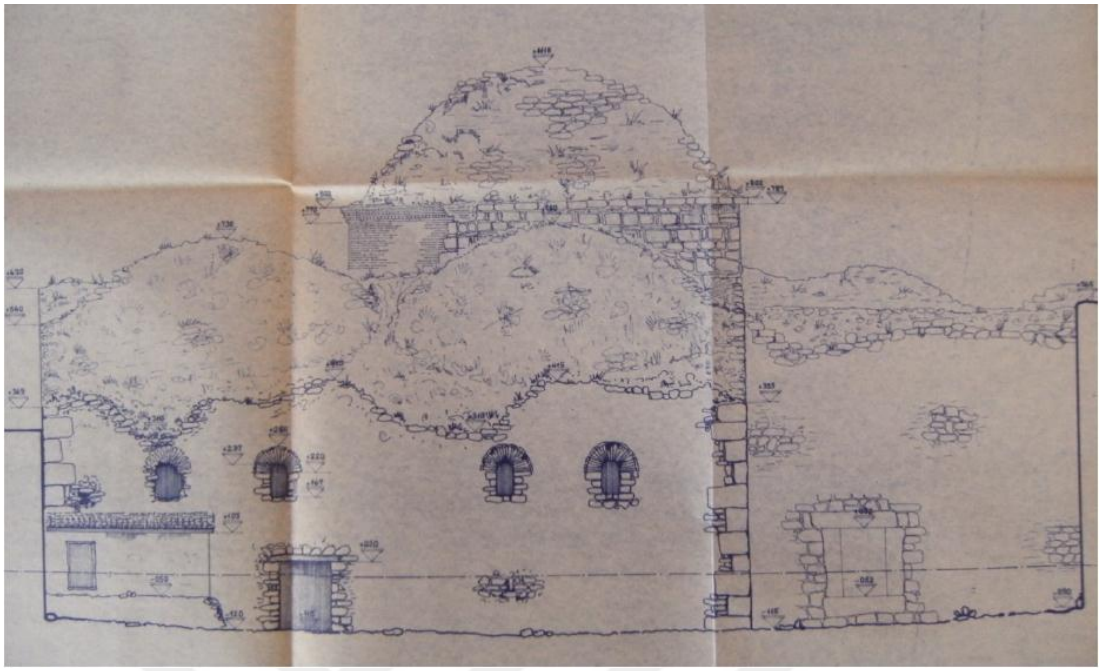
Çizim-52: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Plan Çizimi (Eyice'den)

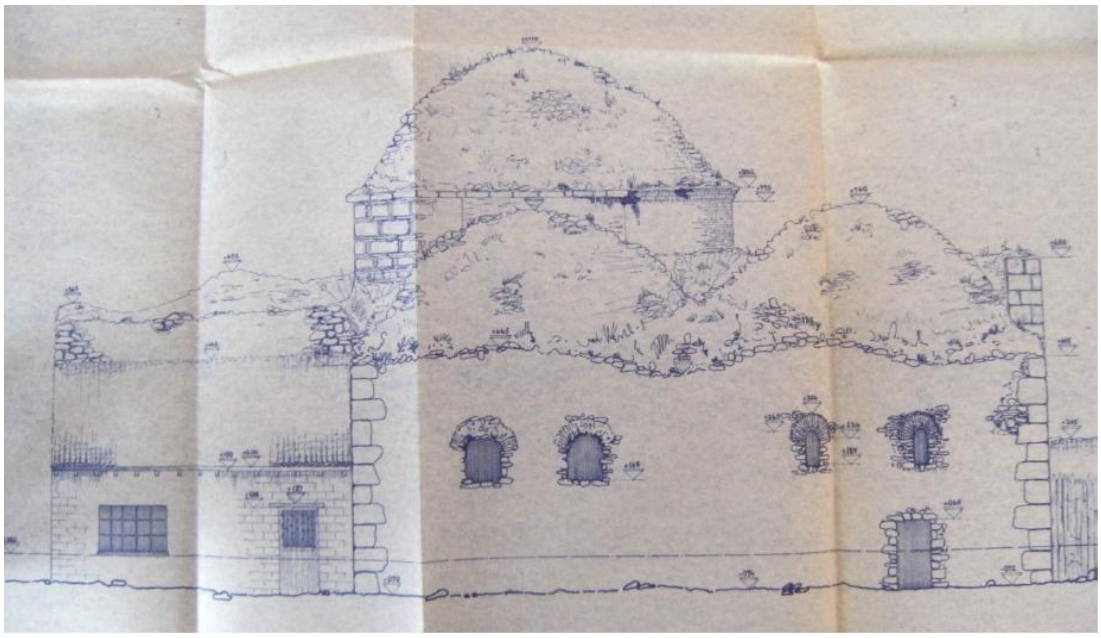
Çizim-53: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe Plan Çizimi (Akın'dan)

Çizim-54: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Kesit Çizimi (Kuzey Cepheden), (V.G.M. Arşivi)

Çizim-55: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğu Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

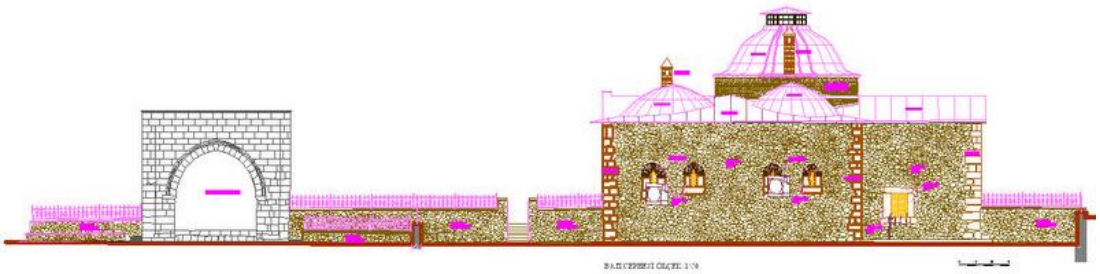
Çizim-56: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Batı Cephe Çizimi (V.G.M. Arşivi)

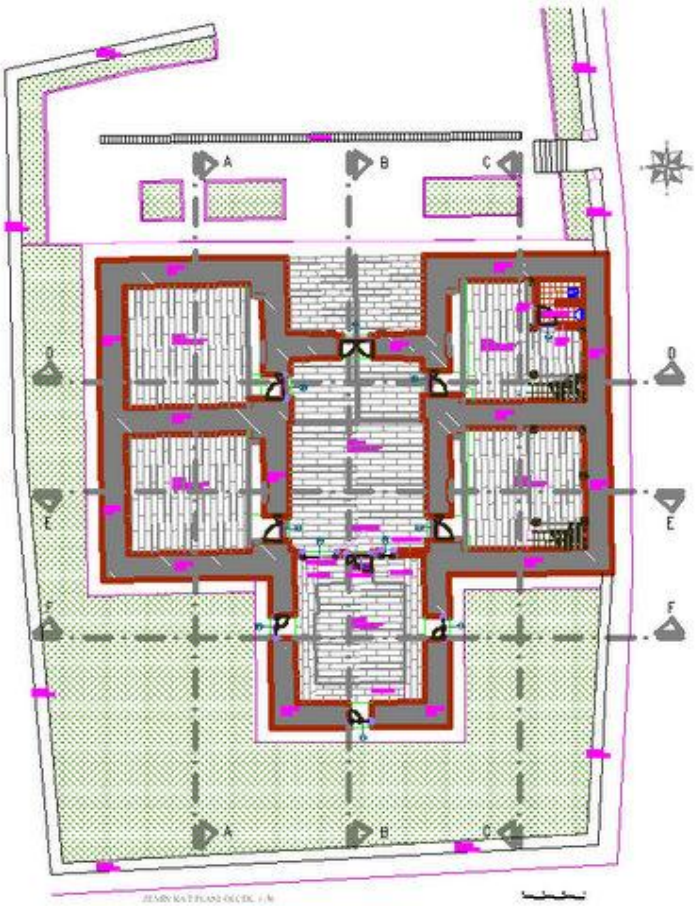
Çizim-57: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Kuzey Cephe Çizimi (Faruk ŞAHİN)

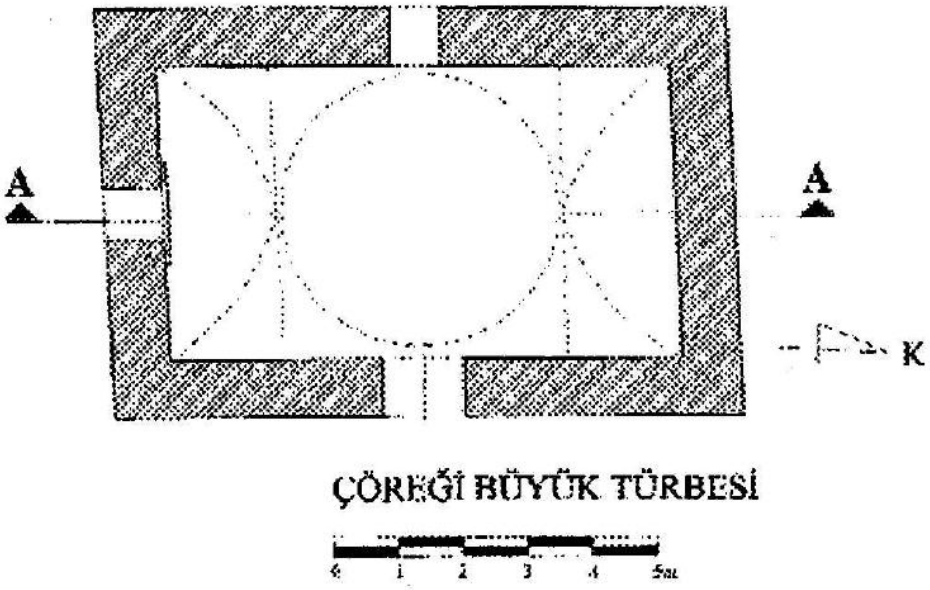
Çizim-58: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Güney Cephe Çizimi (Faruk ŞAHİN)

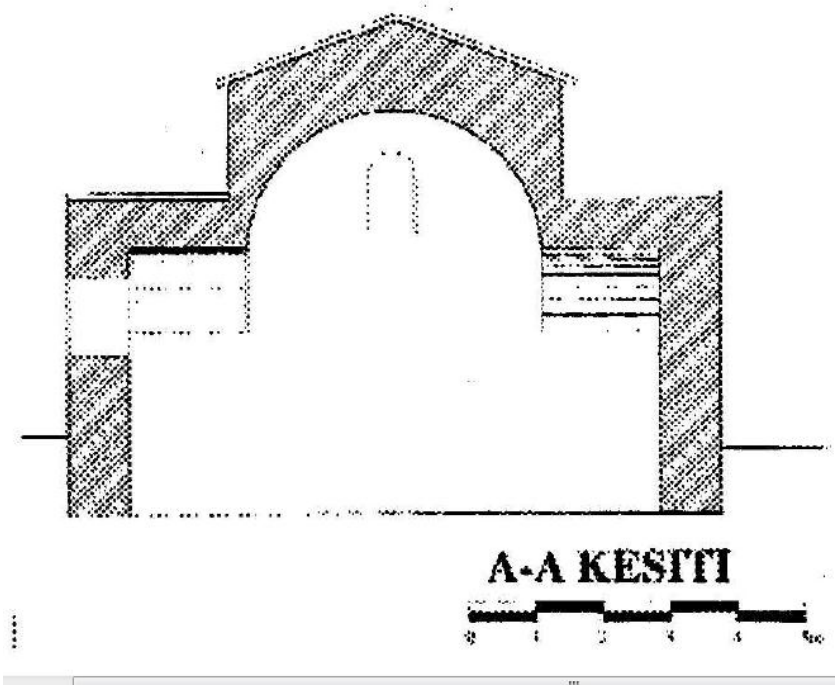
Çizim-59: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Batı Cephe Çizimi (Faruk ŞAHİN)

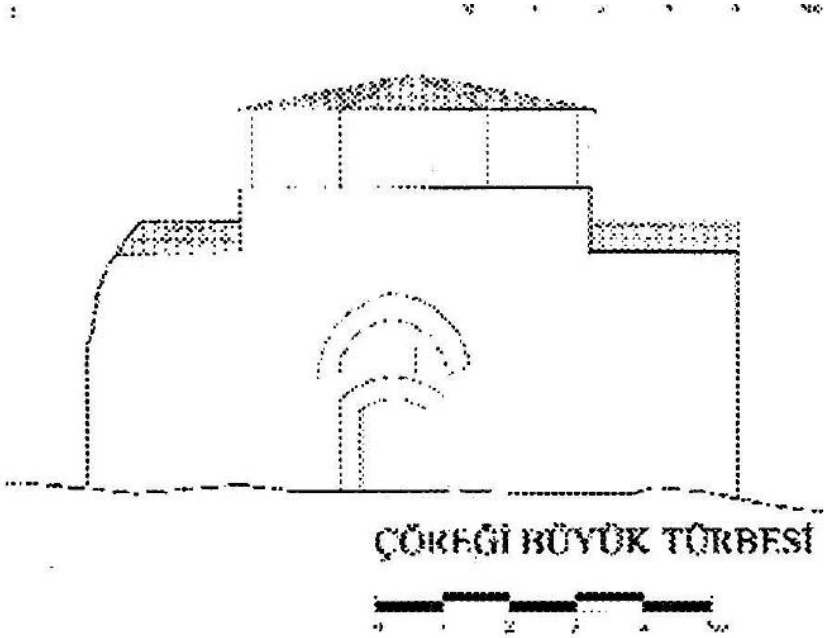
Çizim-60: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Plan Çizimi (Faruk ŞAHİN)

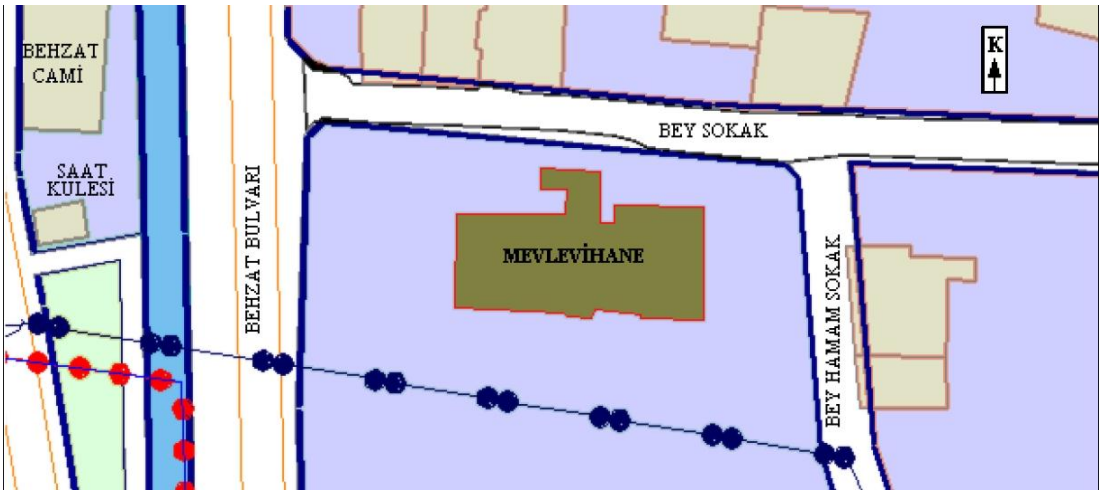
Çizim-61: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi Türbe Planı (Eravşar'dan)

Çizim-62: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi Türbe Kesit Çizimi (Eravşar'dan)

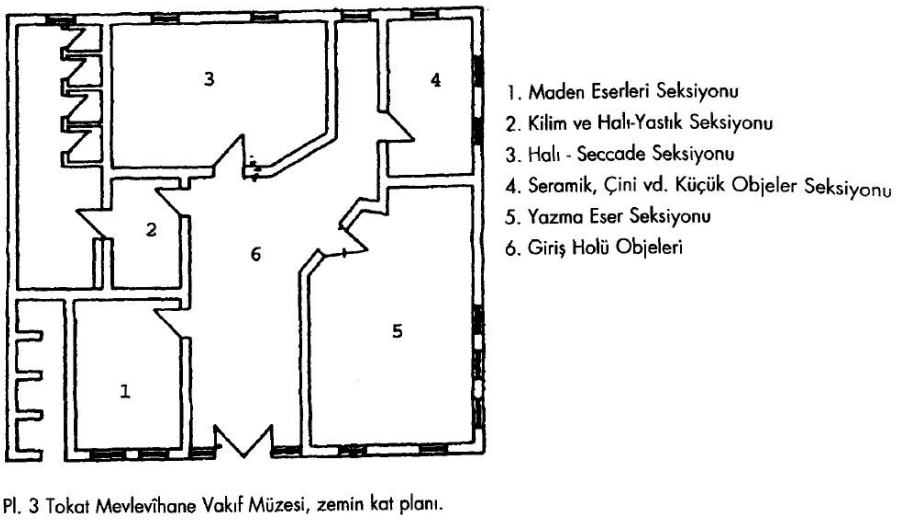
Çizim-63: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi Türbe Doğu Cephe Çizimi (Eravşar'dan)

Çizim-64: Tokat Mevlevîhânesi Vaziyet Plan Çizimi (Akın'dan)

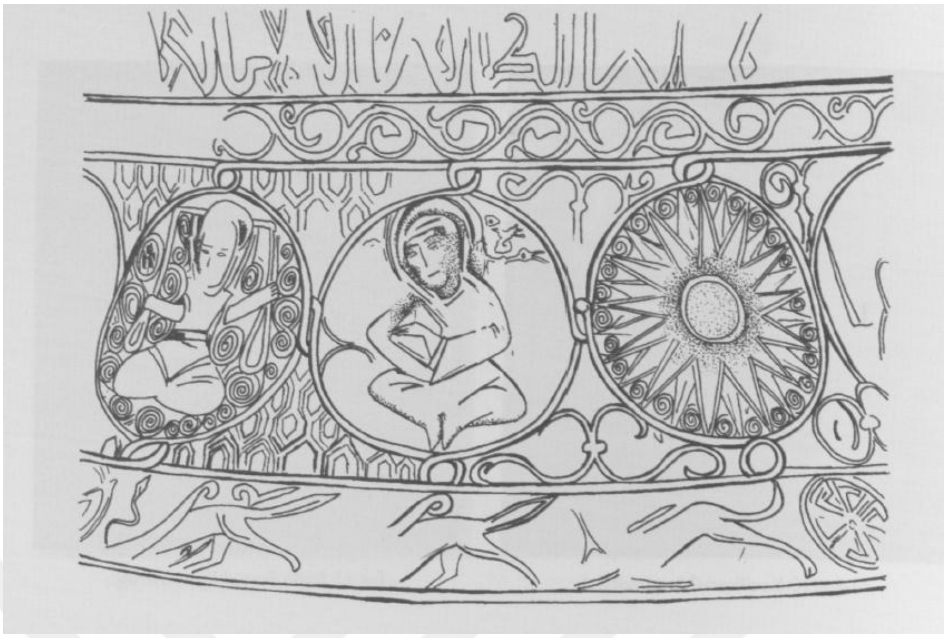

Çizim-65: Tokat Mevlevîhânesi Renkli Vaziyet Planı

Pl. 3 Tokat Mevlevîhane Vakıf Müzesi, zemin kat planı.

Çizim-66: Tokat Mevlevîhânesi Zemin Kat Planı (Tokat Mevlevîhâne Vakıf Müzesi Arşivi)

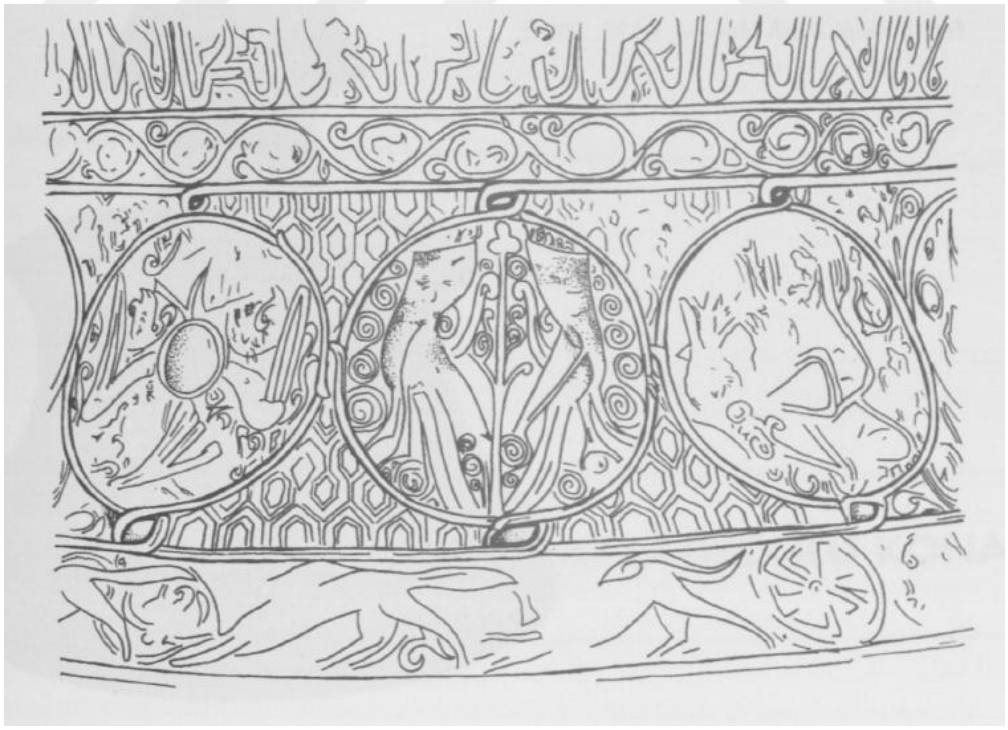
Çizim-67: Tokat Mevlevîhânesi'nde Sergilenen Şamdan Üzerinde Aslan, Başak ve Terazi Burçları Çizimleri (Köksal ve Özköklü'den)

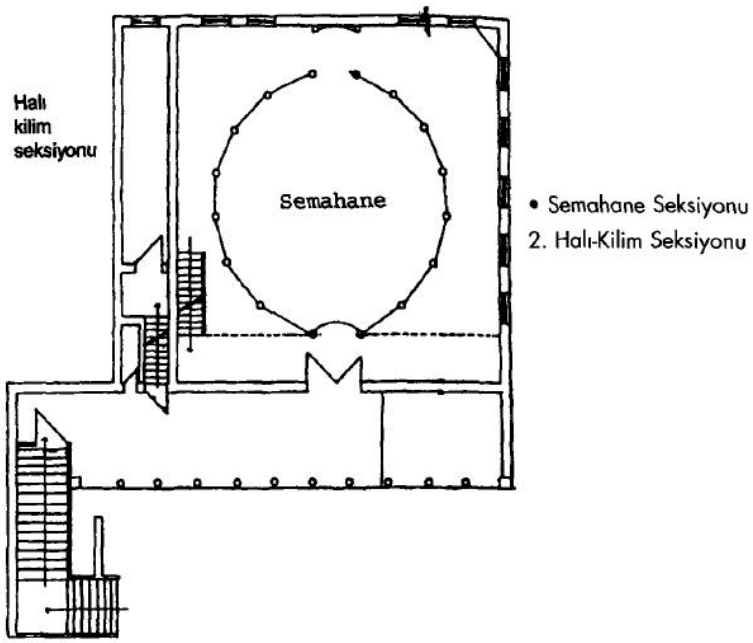
Çizim-68: Tokat Mevlevîhânesi'nde Sergilenen Şamdan Üzerinde Akrep, Yay ve Oğlak Burçları Çizimleri (Köksal ve Özköklü'den)

Çizim-69: Tokat Mevlevîhânesi'nde Sergilenen Şamdan Üzerinde Kova, Balık ve Koç Burçları Çizimleri (Köksal ve Özköklü'den)

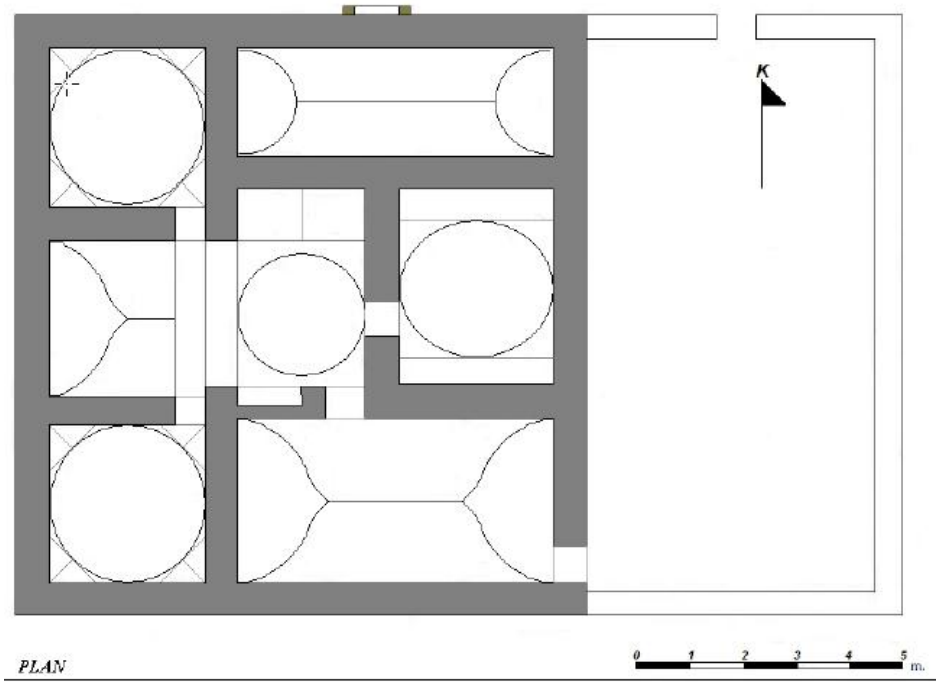

Çizim-70: Tokat Mevlevîhânesi'nde Sergilenen Şamdan Üzerinde Boğa, İkizler ve Yengeç Burçları Çizimleri (Köksal ve Özköklü'den)

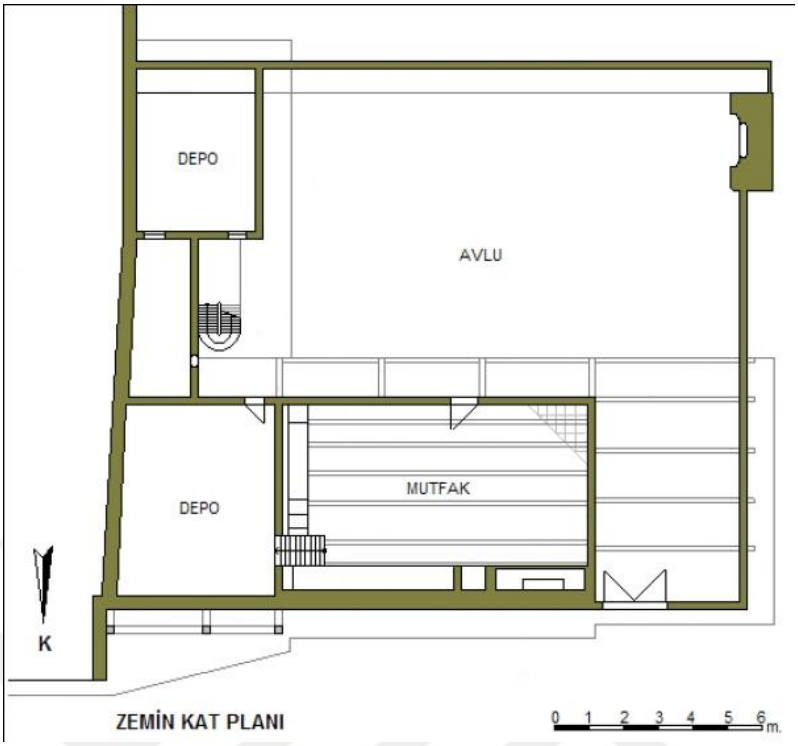

Pl. 4 Tokat Mevlevîhane Vakıf Müzesi, üst kat planı.

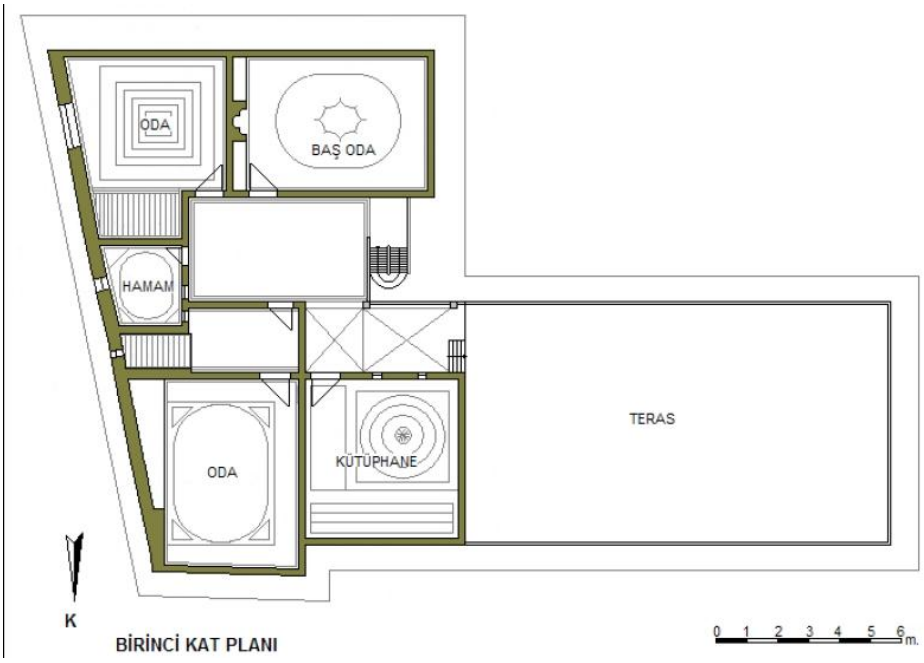
Çizim-71: Tokat Mevlevîhânesi Birinci Kat Planı (Tokat Mevlevîhâne Vakıf Müzesi Arşivi)

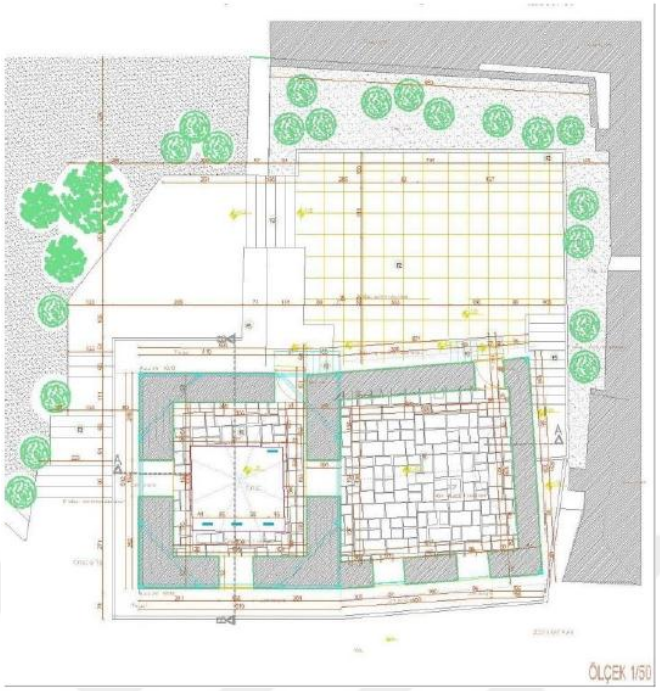
Çizim-72: Tokat Mevlevîhânesi Hamam Plan Çizimi (Akın'dan)

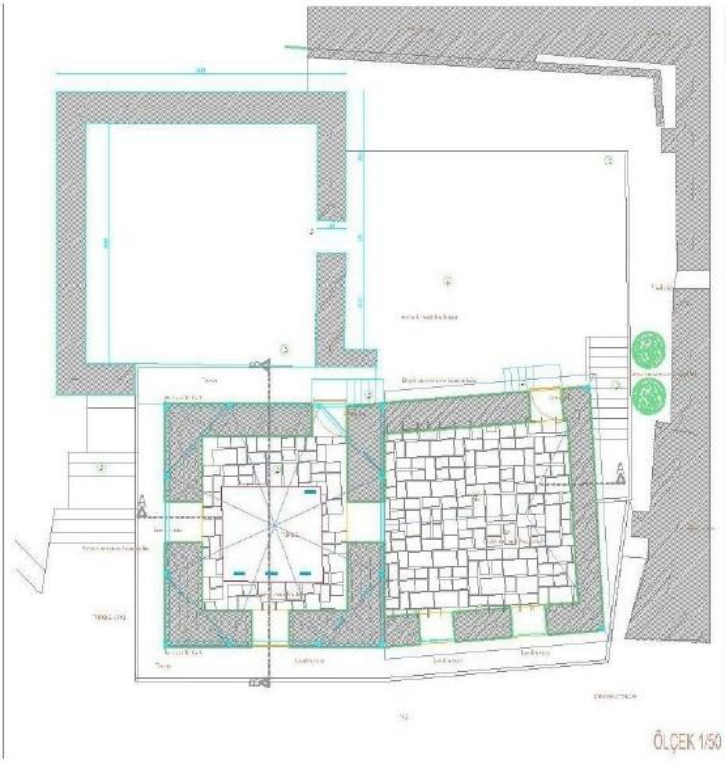
Çizim-73: Muslu Ağa Konağı Zemin Kat Plan Çizimi (Akın'dan)

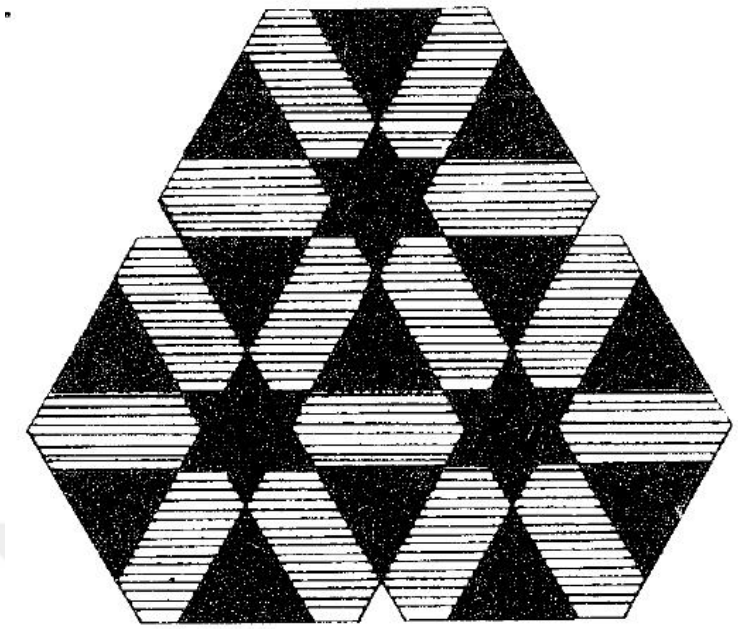
Çizim-74: Muslu Ağa Konağı Birinci Kat Plan Çizimi (Akın'dan)

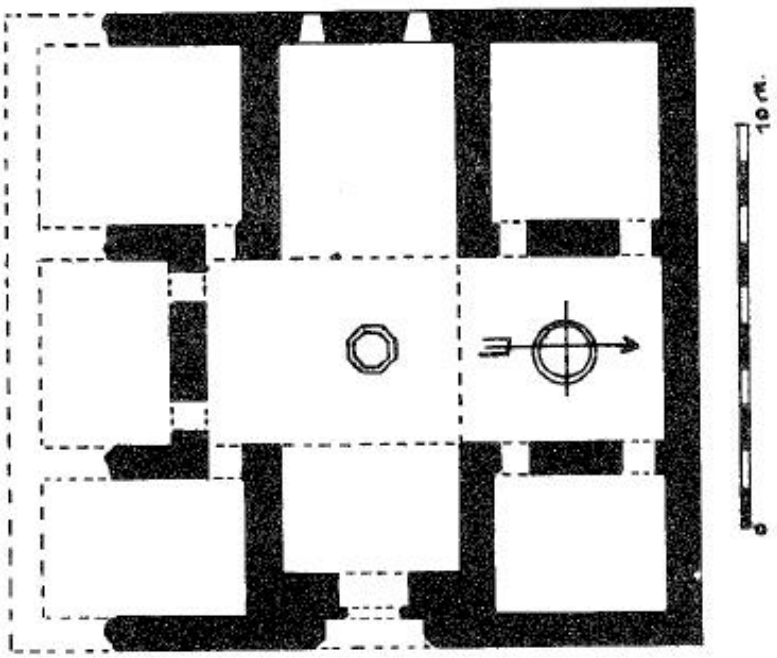
Çizim-75: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Zemin Kat Plan Çizimi (Anaç'tan)

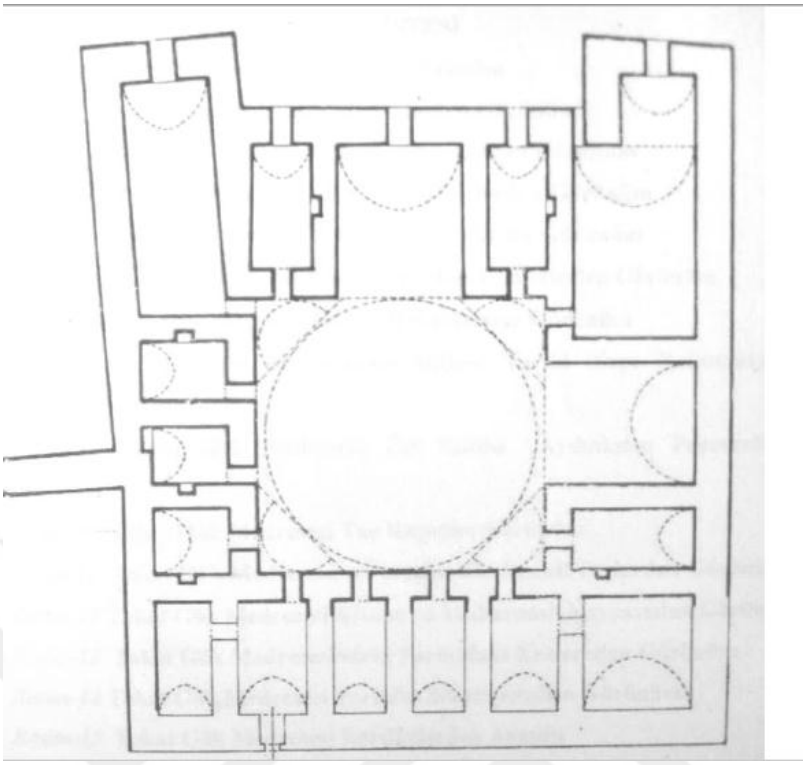
Çizim-76: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Birinci Kat Plan Çizimi (Anaç'tan)

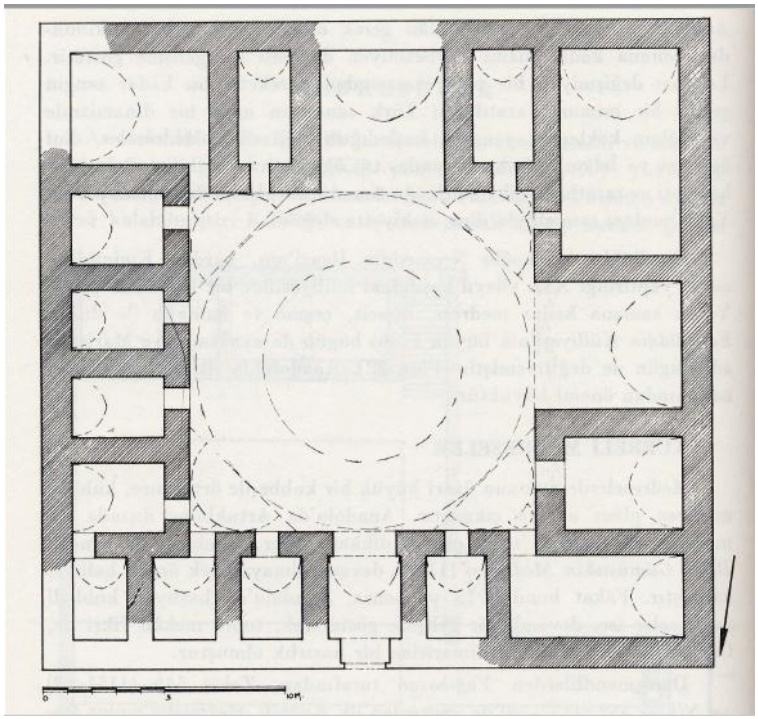
Çizim-77: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Çini Detayı Çizimi (Çal'dan)

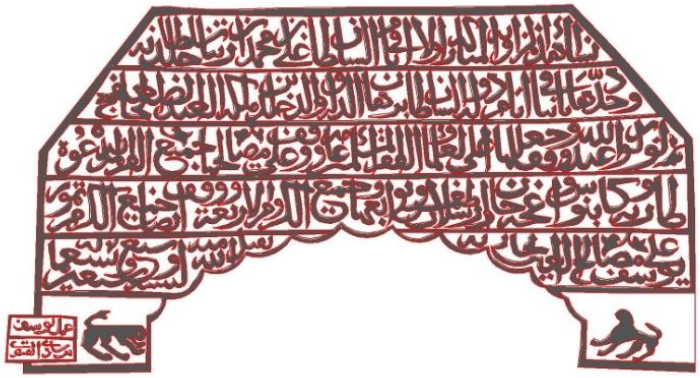
Çizim-78: Niksar Çöreğibüyük Cami Plan Çizimi (Gabriel'den)

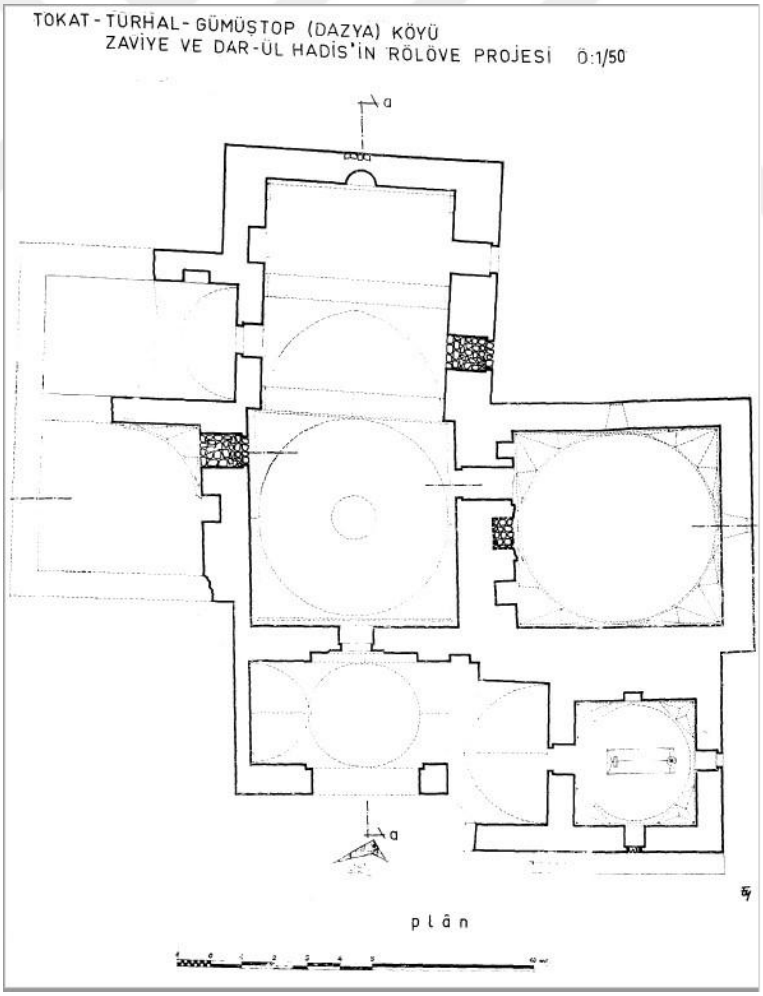
Çizim-79: Niksar Yağıbasan Medresesi Plan Çizimi (Kuran'dan)

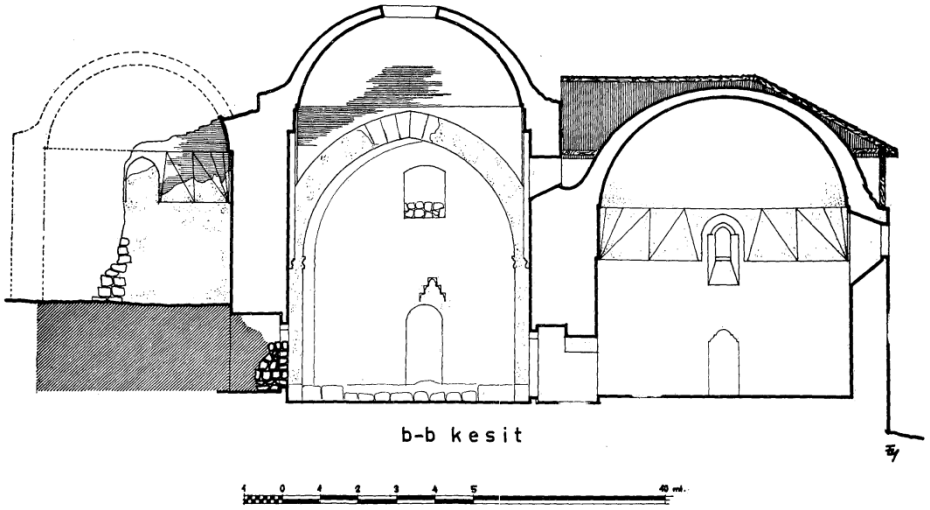
Çizim-80: Tokat Yağıbasan Medresesi Plan Çizimi (Kuran'dan)

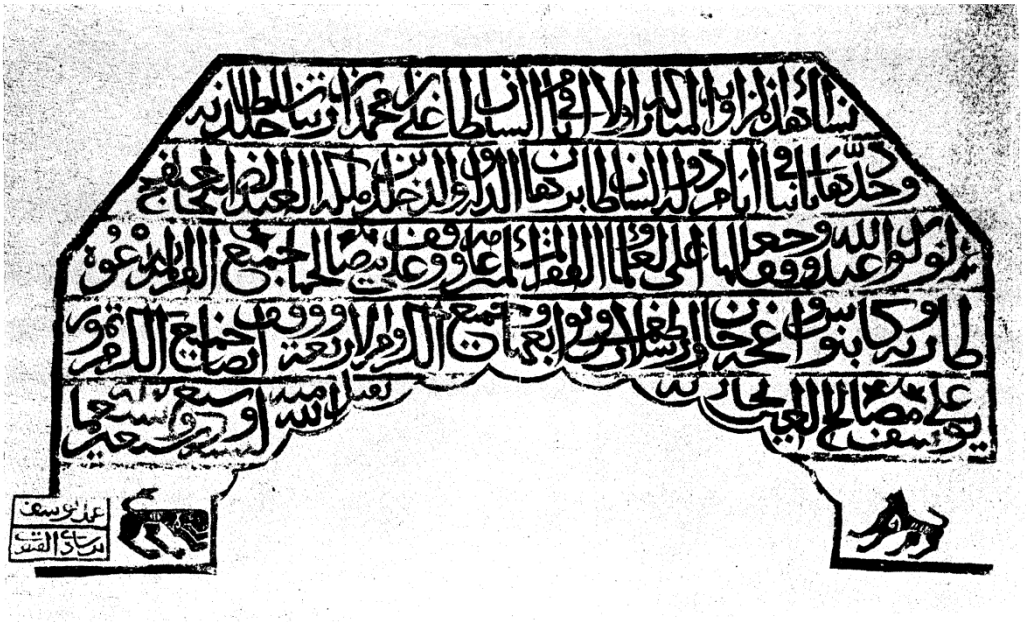
Çizim-81: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi İnşa Kitabesi Estampaj Çizimi (Faruk ŞAHİN)

Çizim-82: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Rölöve Çizimi (Yurdakul'dan)

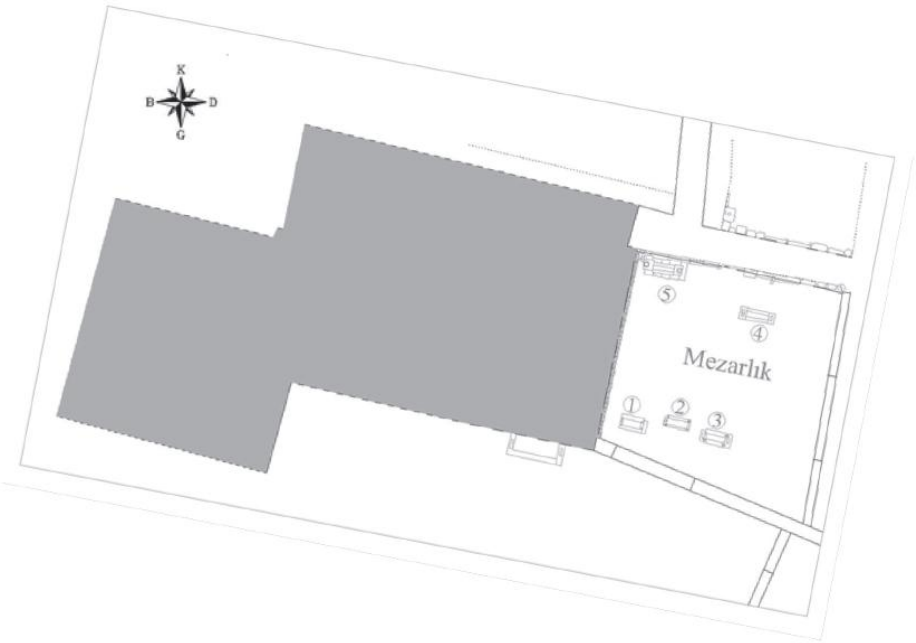
Çizim-83: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Kesit Çizimi (Yurdakul'dan)

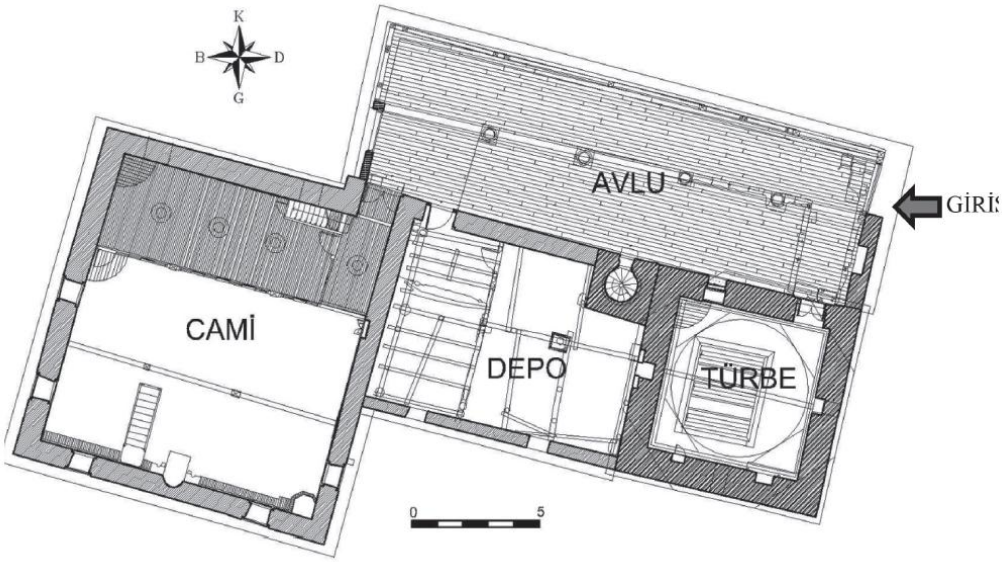
Çizim-84: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi İnşa Kitabesi Estampaj Çizimi (Yurdakul'dan)

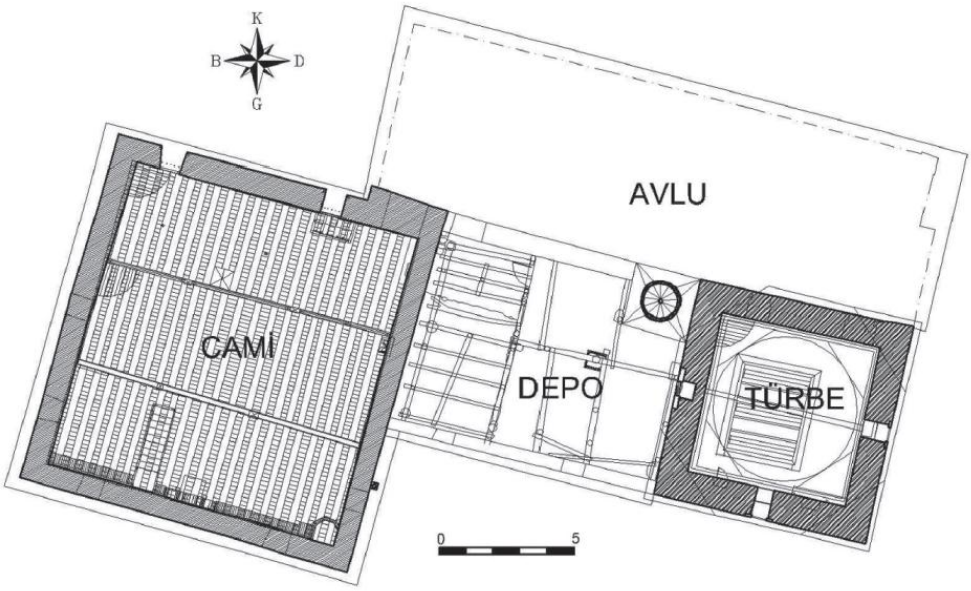
Çizim-85: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi İnşa Kitabesi Detayı Çizimi (Yurdakul'dan)

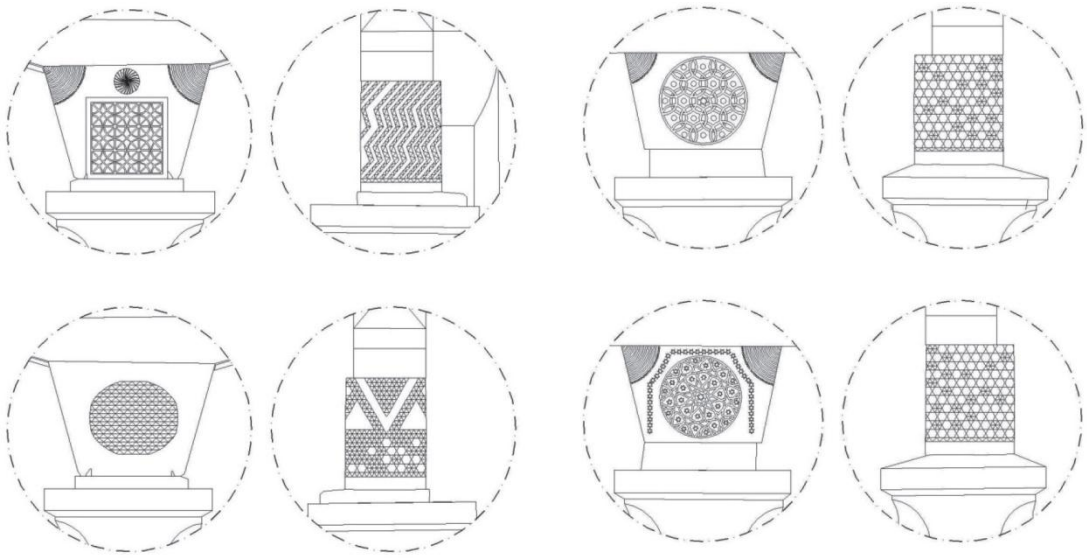
Çizim-86: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Vaziyet Planı (Akın'dan)

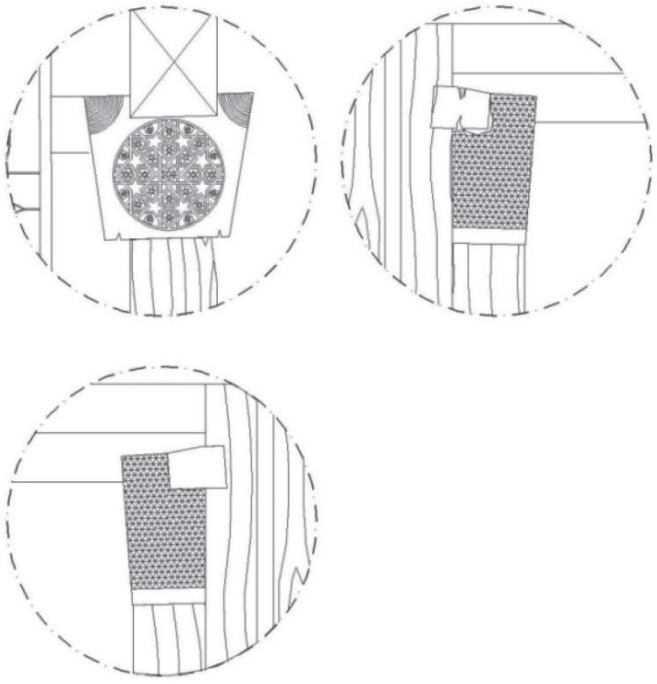
Çizim-87: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi +1.50 m. Kot Planı (Akın'dan)

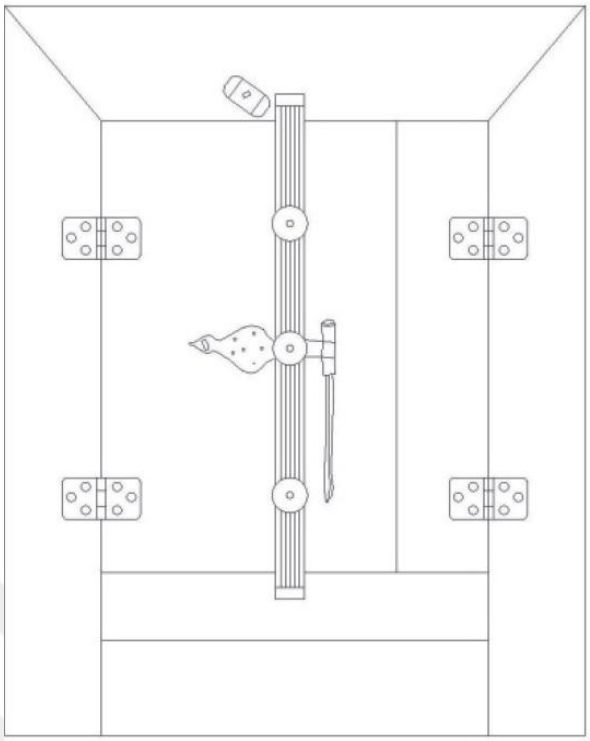
Çizim-88: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi +4.50 m. Kot Planı (Akın'dan)

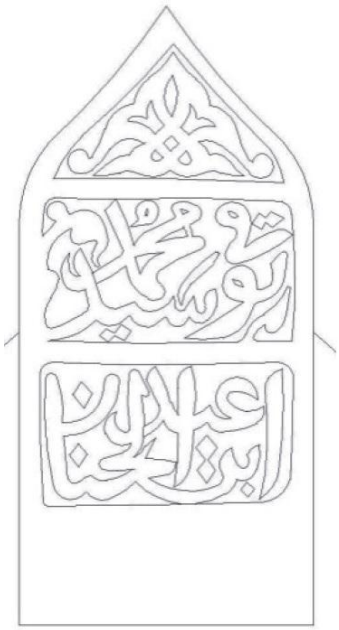
Çizim-89: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğu ve Batı Yönündeki Ahşap Blok Başlıkları (Akın'dan)

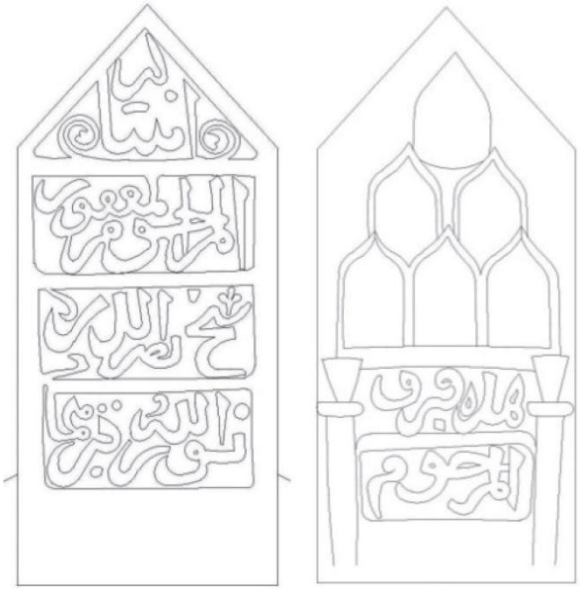
Çizim-90: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğu Duvarına Bitişik Olan Ahşap Blok Başlıkları (Akın'dan)

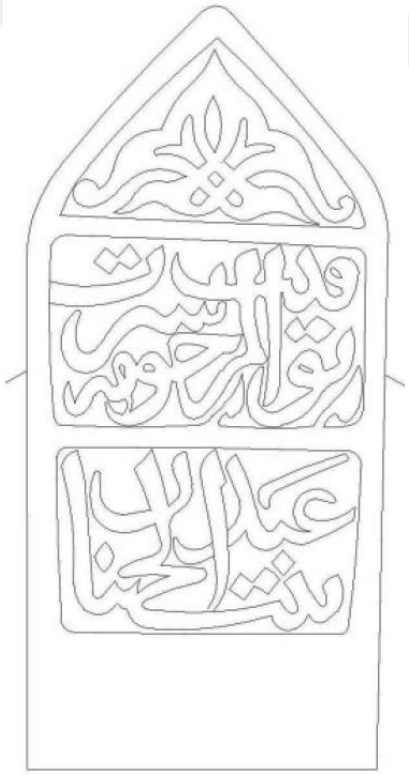
Çizim-91: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan Orijinal Gömme Dolap Kapağı Çizimi (Akın'dan)

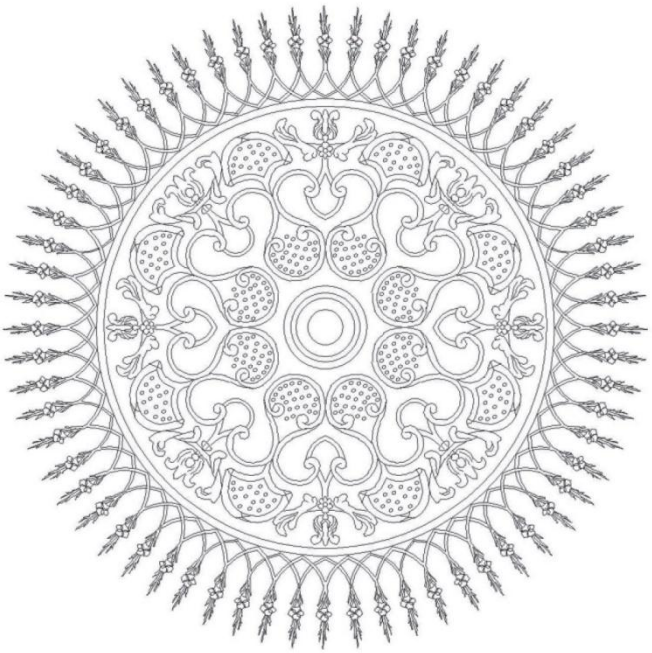
Çizim-92: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan 1 No'lu Baş Şahide Çizimi (Akın'dan)

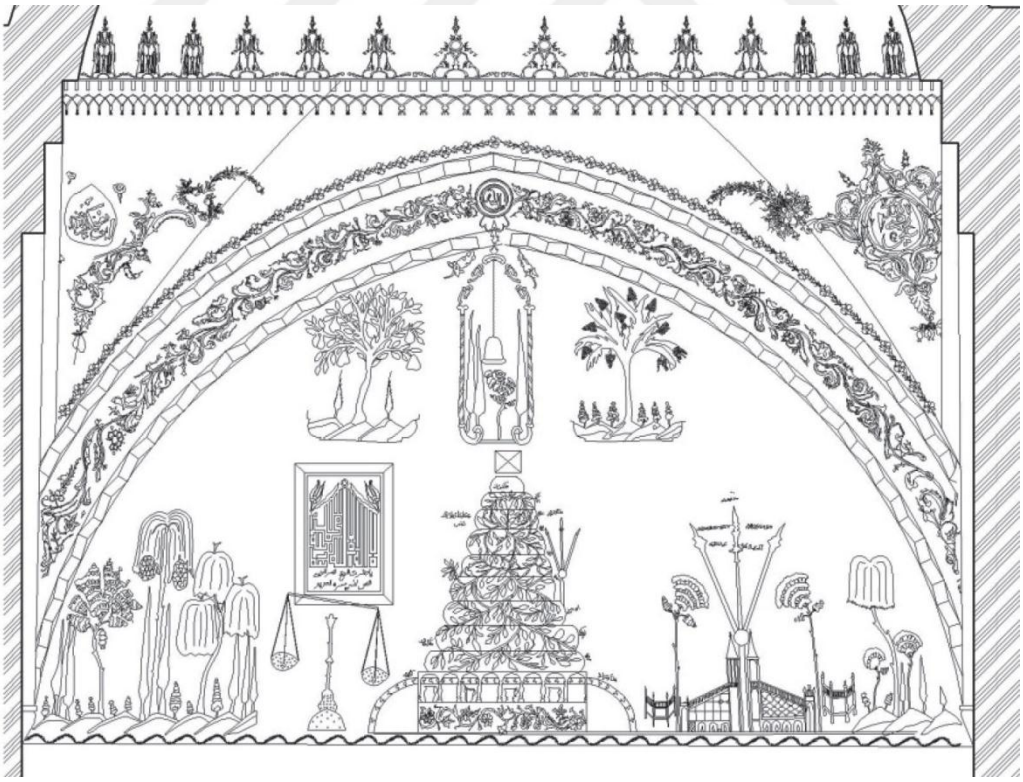
Çizim-93: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan 2 No'lu Baş Şahide Ön ve Arka Yüz Çizimi (Akın'dan)

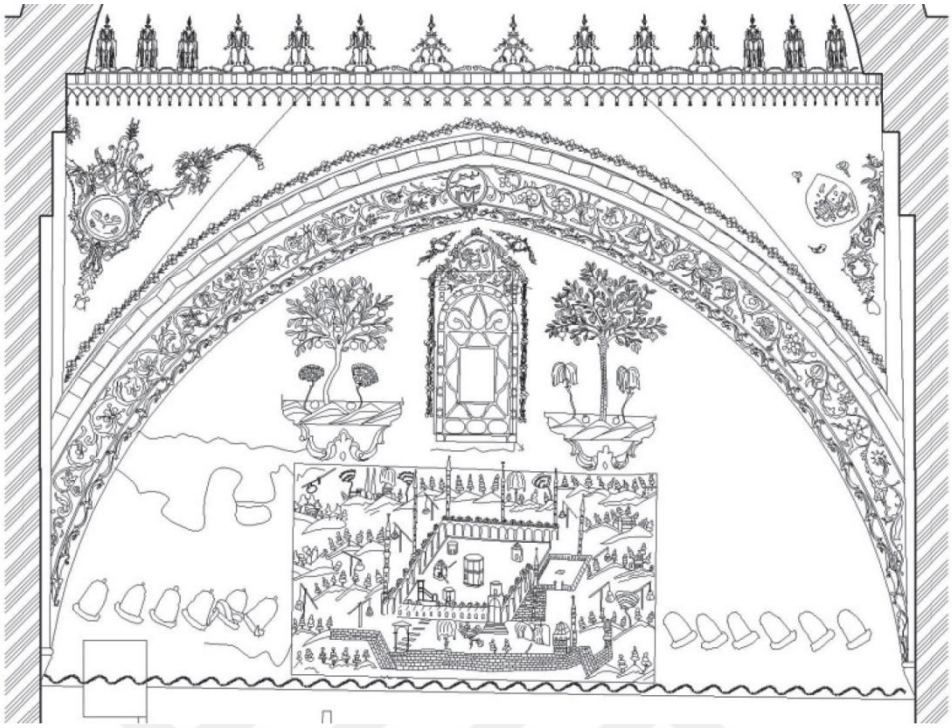
Çizim-94: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan 3 No'lu Baş Şahide Çizimi (Akın'dan)

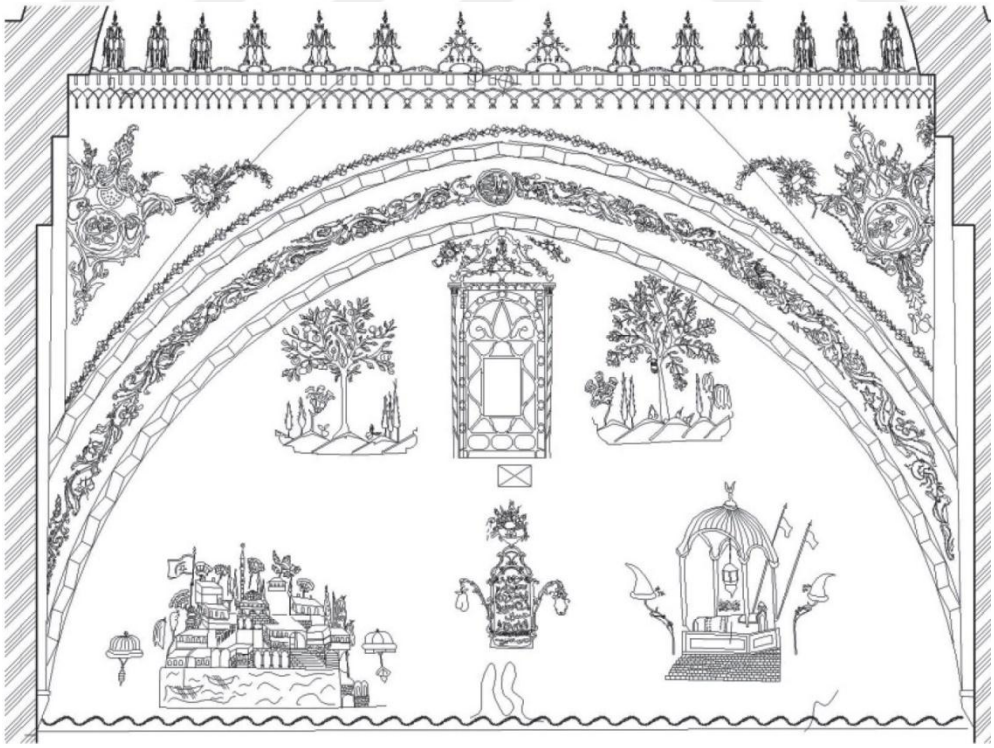
Çizim-95: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi'nde Yer Alan Kubbe Göbeği Süsleme Çizimi (Akın'dan)

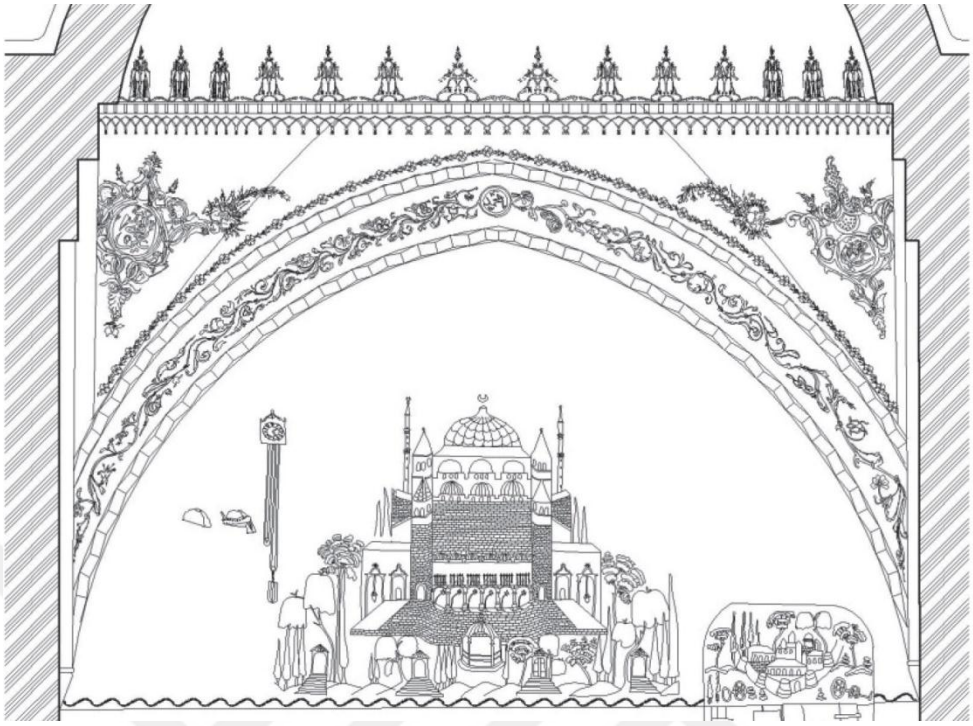
Çizim-96: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Batı Duvarı'nda Yer Alan Süsleme Çizimi (Akın'dan)

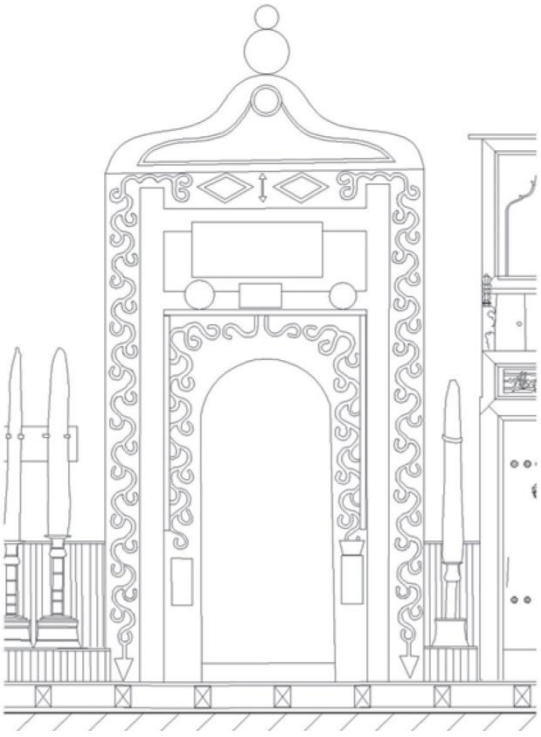
Çizim-97: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Güney Duvarı'nda Yer Alan Süsleme Çizimi (Akın'dan)

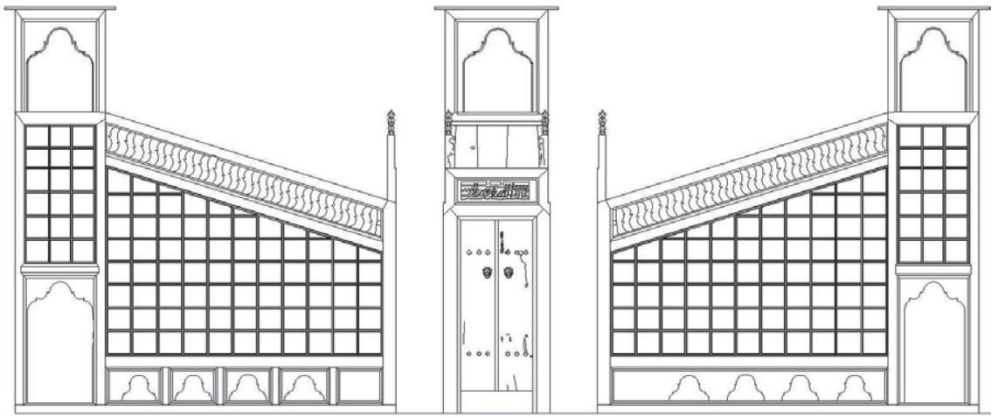
Çizim-98: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Doğu Duvarı'nda Yer Alan Süsleme Çizimi (Akın'dan)

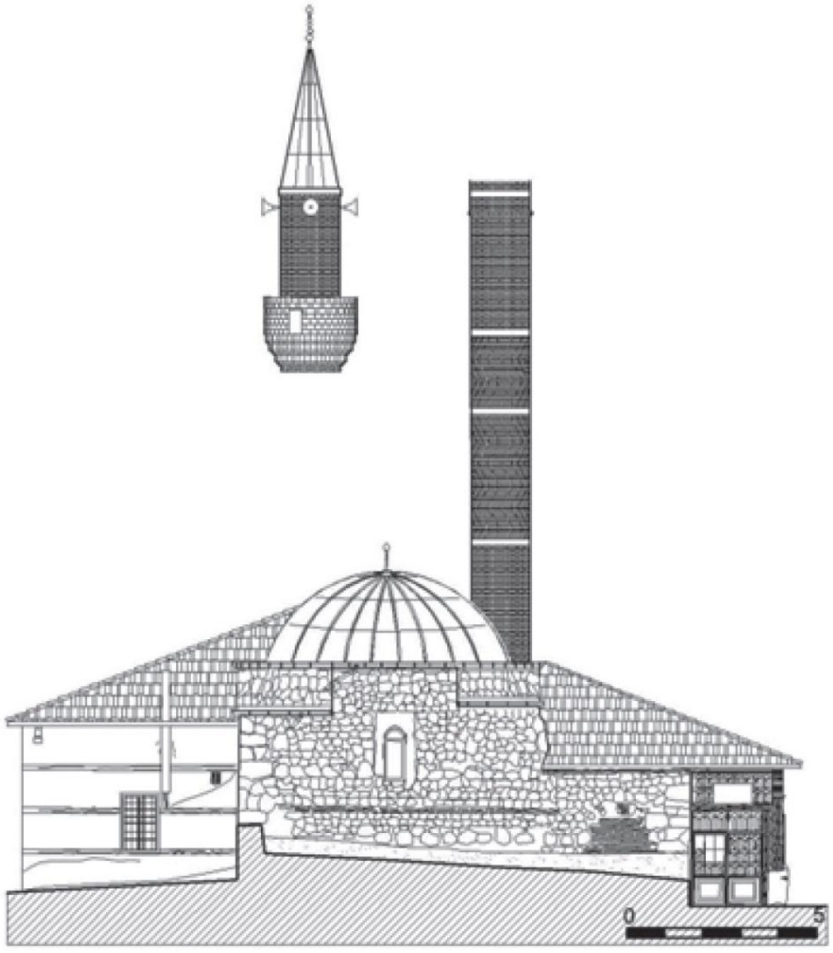
Çizim-99: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Kuzey Duvarı'nda Yer Alan Süsleme Çizimi (Akın'dan)

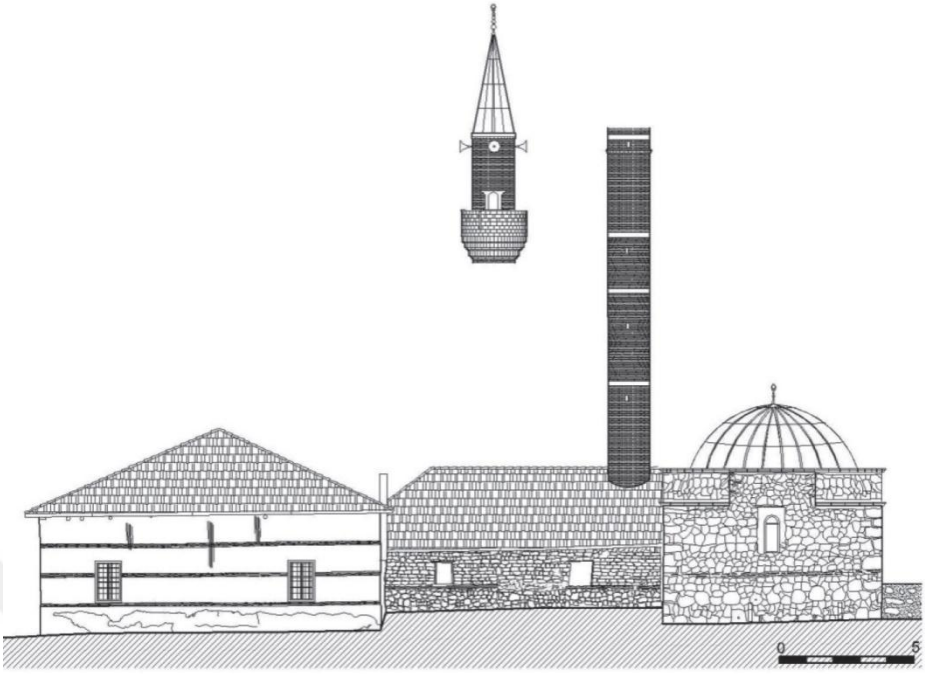
Çizim-100: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Yanında Bulunan Cami Mihrap Çizimi (Akın'dan)

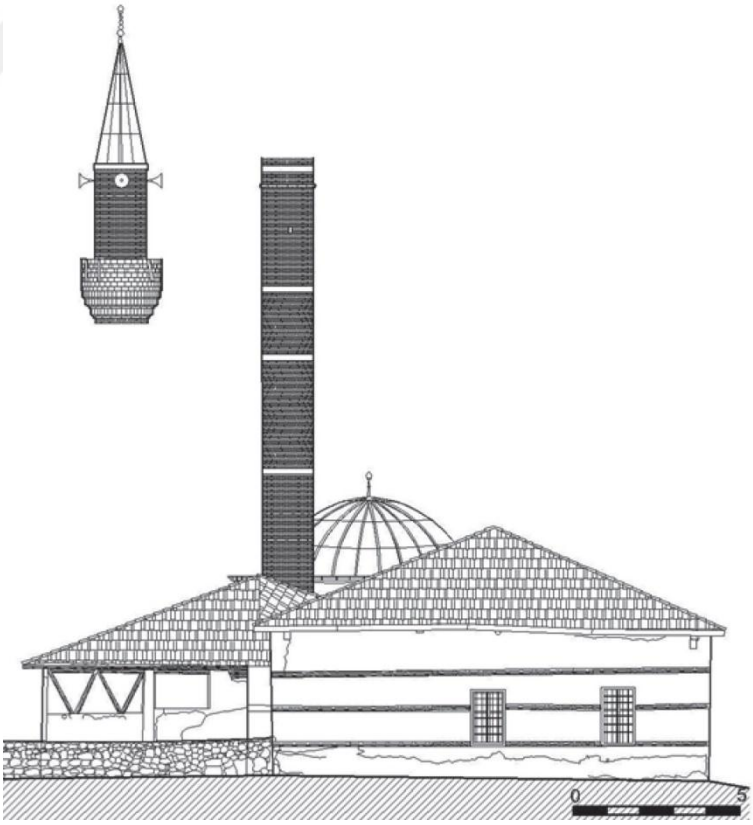
Çizim-101: Zile Şeyh Nusrettin Türbesi Yanında Bulunan Cami Minber Çizimi (Akın'dan)

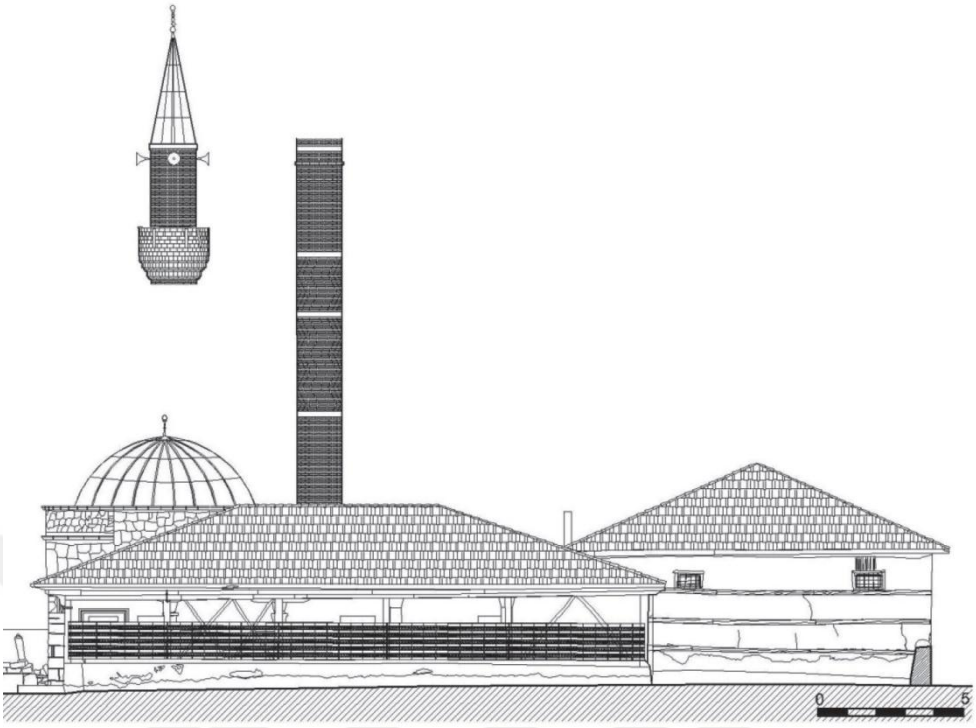
Çizim-102: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Cami Doğu Cephe Çizimi (Akın'dan)

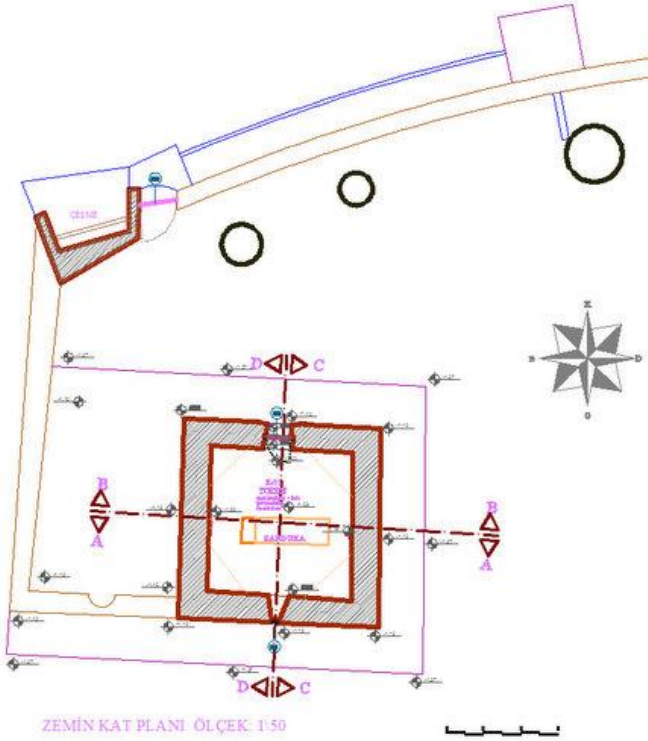
Çizim-103: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Cami Güney Cephe Çizimi (Akın'dan)

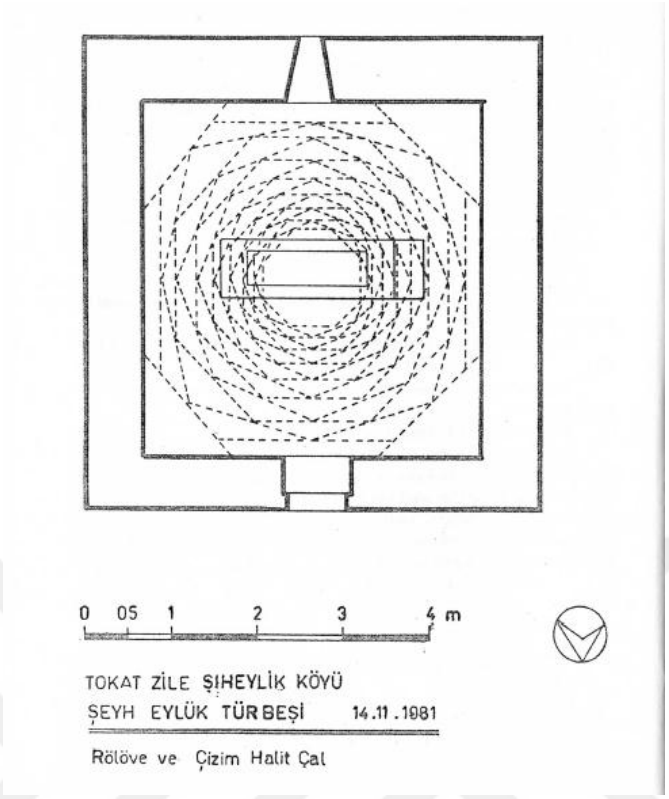
Çizim-104: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Cami Batı Cephe Çizimi (Akın'dan)

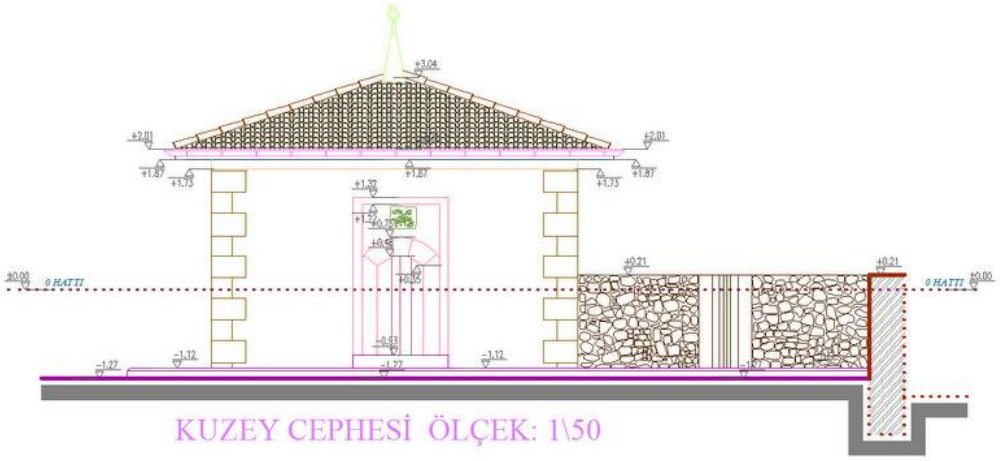
Çizim-105: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Cami Kuzey Cephe Çizimi (Akın'dan)

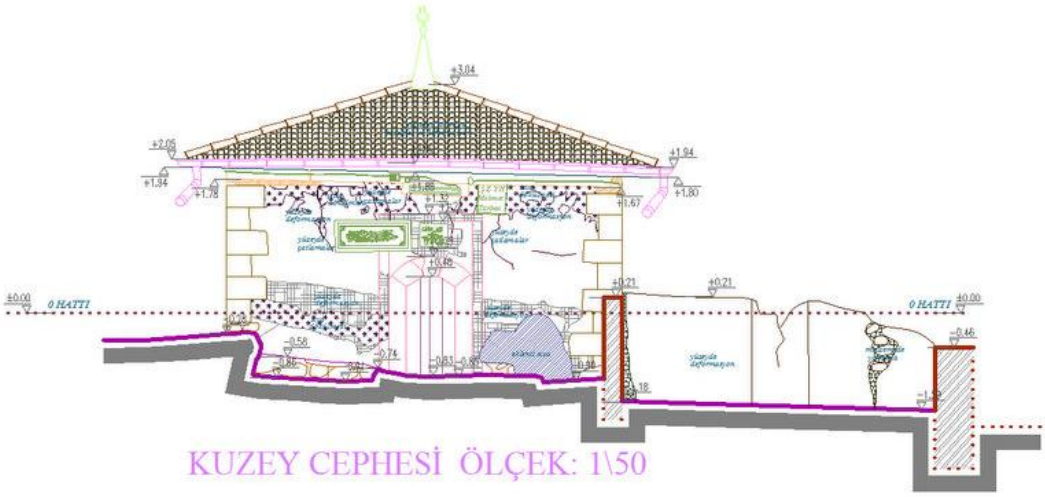
Çizim-106: Zile Şeyh Eylük Türbesi Vaziyet Planı (Faruk ŞAHİN)

Çizim-107: Zile Şeyh Eylük Türbesi Rölöve Planı (Çal'dan)

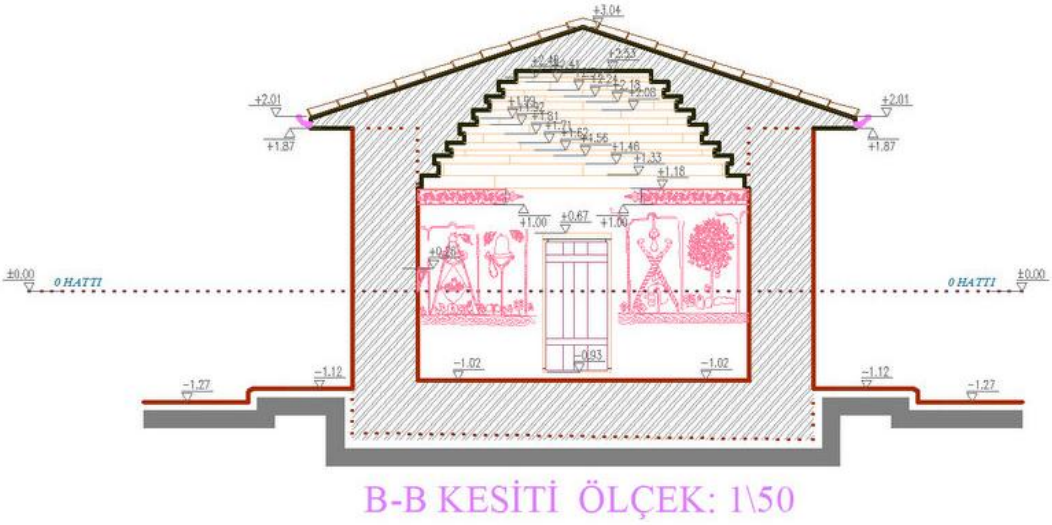
Çizim-108: Zile Şeyh Eylük Türbesi Kuzey Cephe Çizimi (Faruk ŞAHİN)

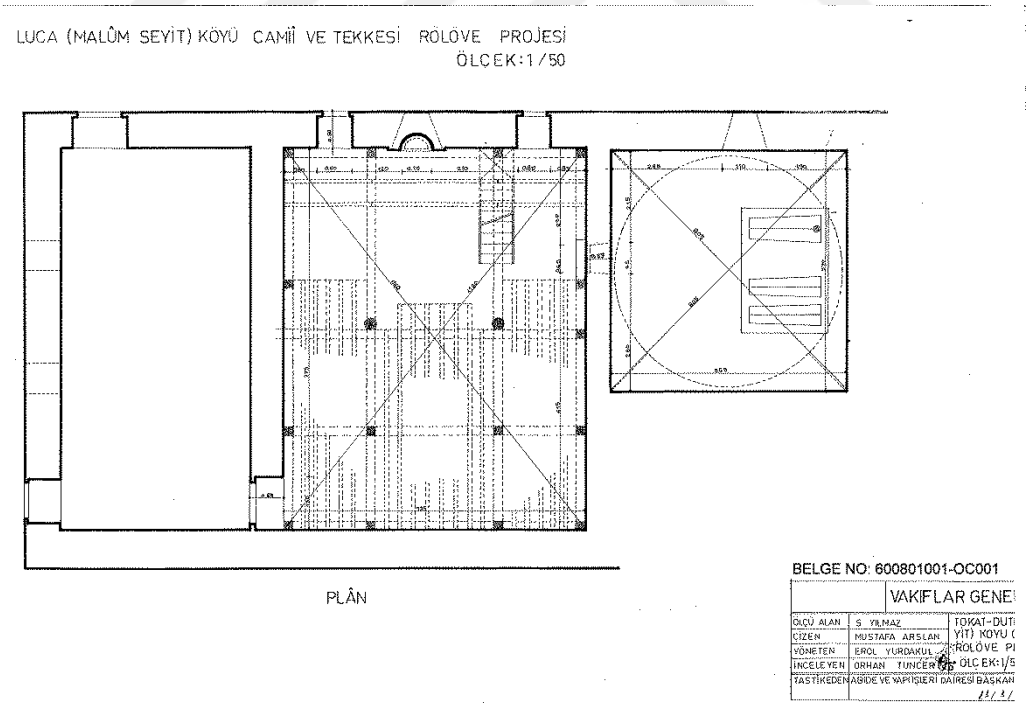
Çizim-109: Zile Şeyh Eylük Türbesi Kuzey Bozulma Çizimi (Faruk ŞAHİN)

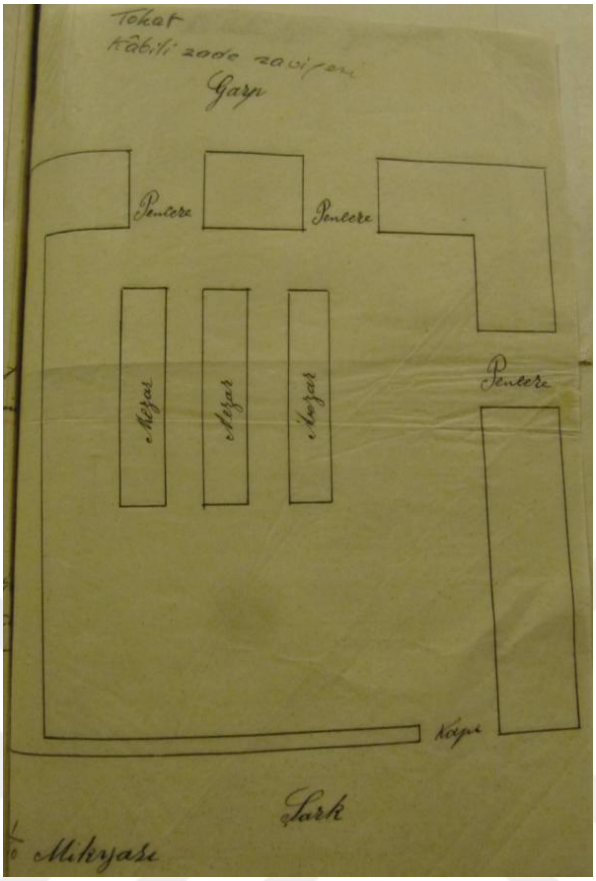
Çizim-110: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Cephe Kesit Çizimi (Faruk ŞAHİN)

Çizim-111: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Cephe Kesit Çizimi (Faruk ŞAHİN)

Çizim-112: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Plan Çizimi (V.G.M. Arşivi'nden)

Çizim-113: Tokat Merkez Kâbilizade Zaviyesi Rölöve Plan Çizimi (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf-1: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-2: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-3: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-4: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi Arşiv Fotoğrafı (İlter'den)

Fotoğraf-5: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi Gazeteci Yazar Ekrem Çatalbaş Tarafından Yeşilırmak İstinad Duvarında Bulunması

Fotoğraf-6: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi İstinad Duvarındaki Durumu

Fotoğraf-7: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi İstinad Duvarındaki Sökülen Bölüm

Fotoğraf-8: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi İnşa Kitabesi İstinad Duvarındaki Konumu

Fotoğraf-9: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Sökülen İnşa Kitabe Detay

Fotoğraf-10: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Güney Duvarında Yer Alan Niş Bölümü

Fotoğraf-11: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Sökülen Kitabe Metninin Bulunduğu Güney Cephede Yer Alan Giriş Kapısı

Fotoğraf-12: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Doğu Cephede Yer Alan Mazgal Pencere Bölümü

Fotoğraf-13: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephesinde Bulunan Mazgal Pencere Bölümü

Fotoğraf-14: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephesinde Bulunan Mazgal Pencere Bölümü İçten Görünüm

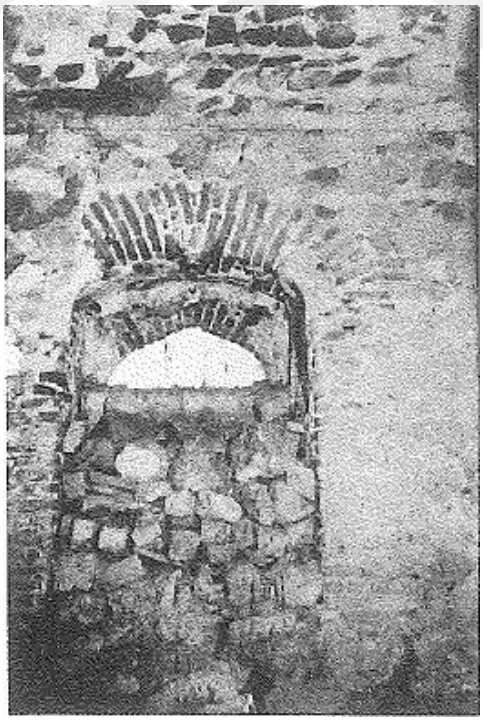
Fotoğraf-15: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Kubbe Dış Görünüş

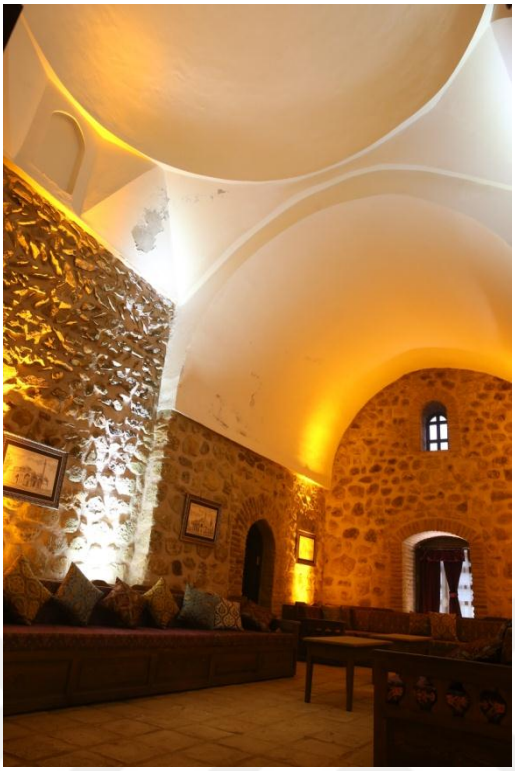
Fotoğraf-16: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Kubbe İç Görünüş ve Geçişleri

Fotoğraf-17: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi 1935 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

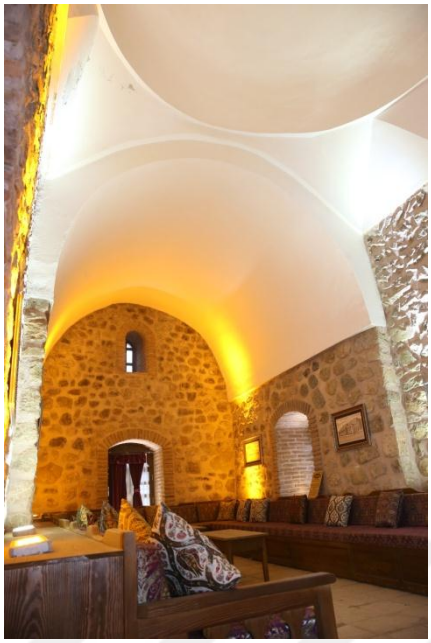
Fotoğraf-18: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Kuzey Cepheye Açılmış Olan Önceki Dönem Kapı Bölümü (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-19: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-20: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş ve Güney Duvarında Yer Alan Niş Bölümü

Fotoğraf-21: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa ve Kuzey Duvarı Bölümü

Fotoğraf- 22: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Bölümü İç Mekân Çini Süsleme

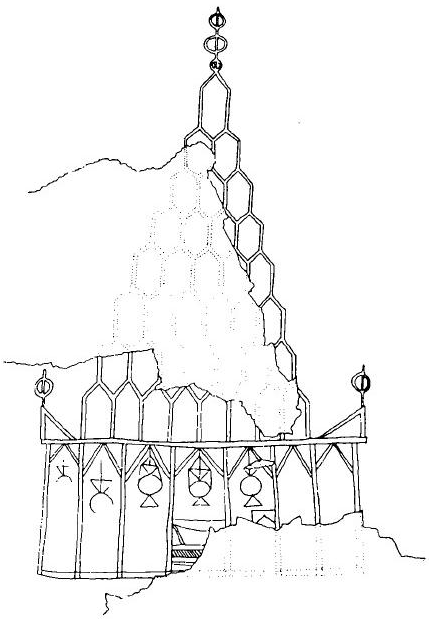
Fotoğraf-23: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe İçerisinde Bulunan Çini Süsleme Arşiv Fotoğrafı (Kültür ve Tabiat Varlıkları Envanteri'nden)

Fotoğraf-24: Tokat Yağıbasan Medresesi Güney Eyvanında Bulunan Çini Süsleme Detay

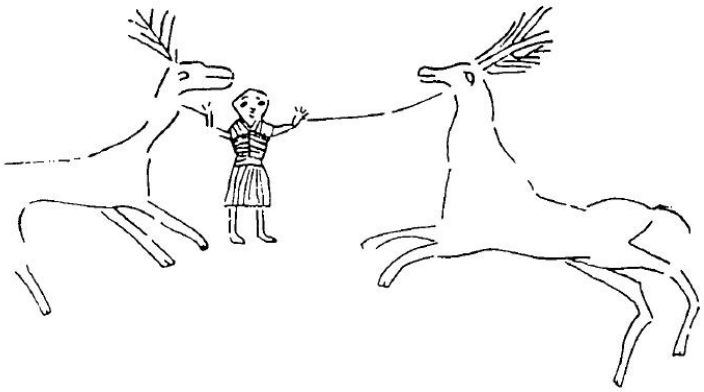
Fotoğraf-25: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Doğu Duvarı Pencere Detayı

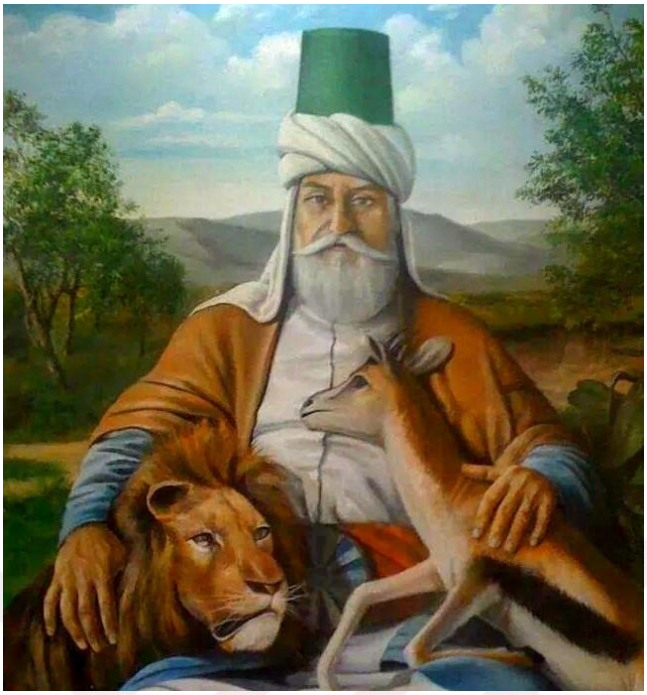
Fotoğraf-26: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Kuzey Duvarında Bulunan Ancak Günümüze Kadar Gelememiş Sgrafitto Süsleme (Karamağralı'dan)

Fotoğraf-27: Bağdat'ta Bulunan Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi Medrese ve Haziresi

Fotoğraf-28: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa Kuzey Duvarında Bulunan Ancak Günümüze Kadar Gelememiş Geyik ve İnsan Figürlü Sgrafitto Süsleme (Karamağralı'dan)

Fotoğraf-29: Hacı Bektaş Veli Kucağında Aslan ve Geyik

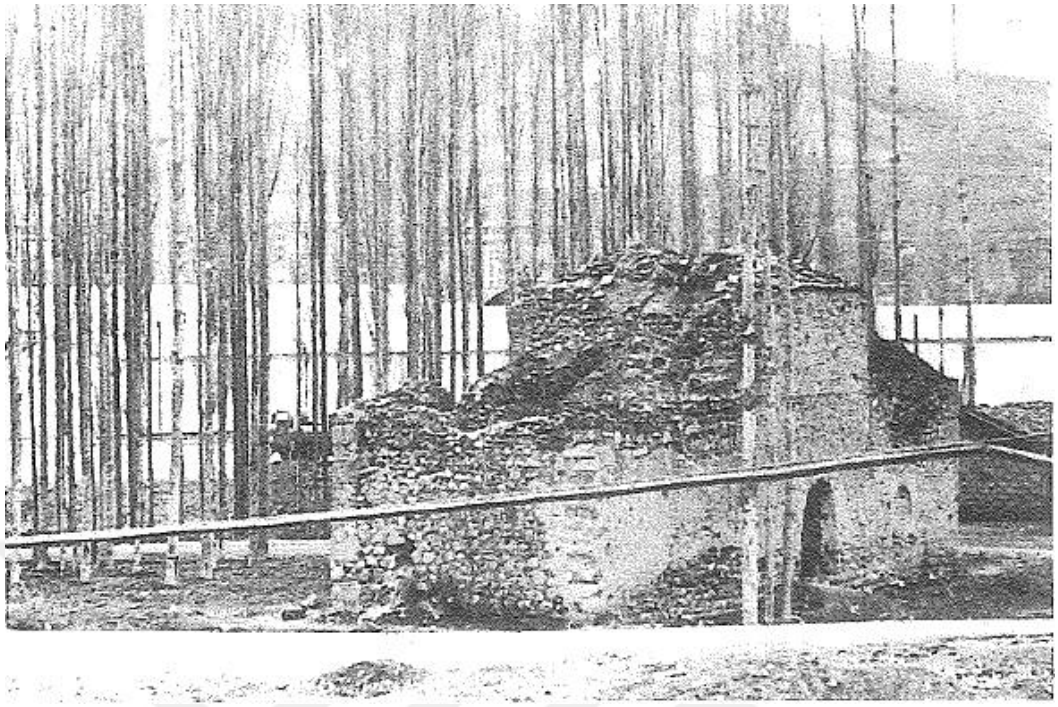
Fotoğraf-30: Konya Ereğli'de Bulunan Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi Tekkesi

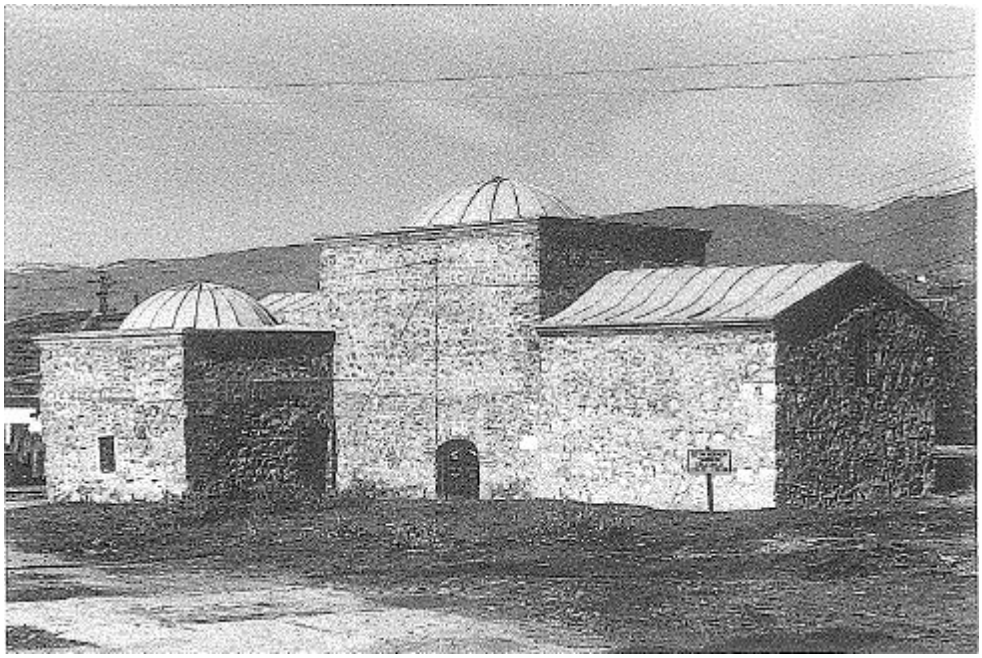
Fotoğraf-31: Konya Ereğli'de Bulunan Şeyh Şihabü'd-din Sühreverdi Tekkesi İnşa Kitabesi

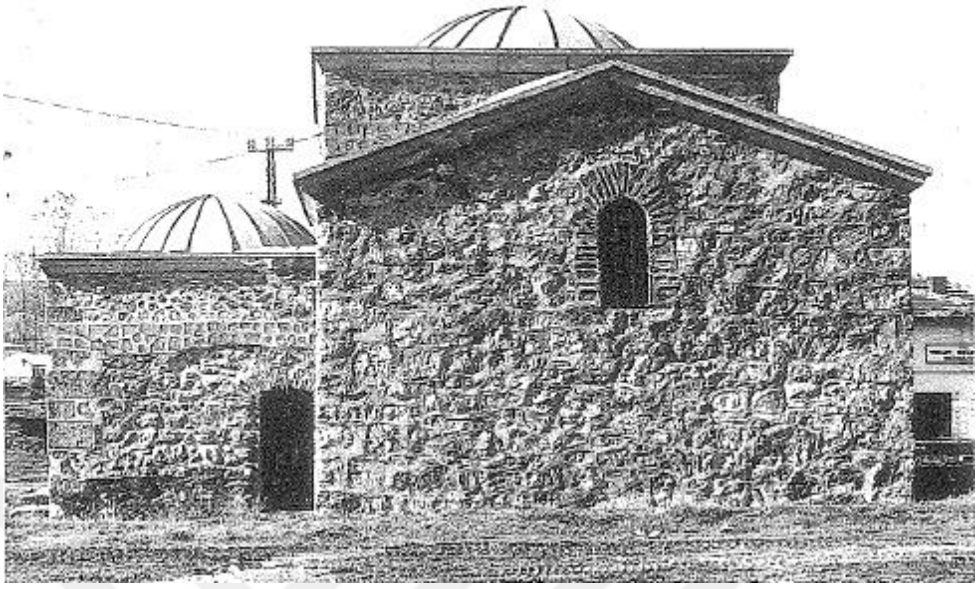
Fotoğraf-32: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi 1935 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

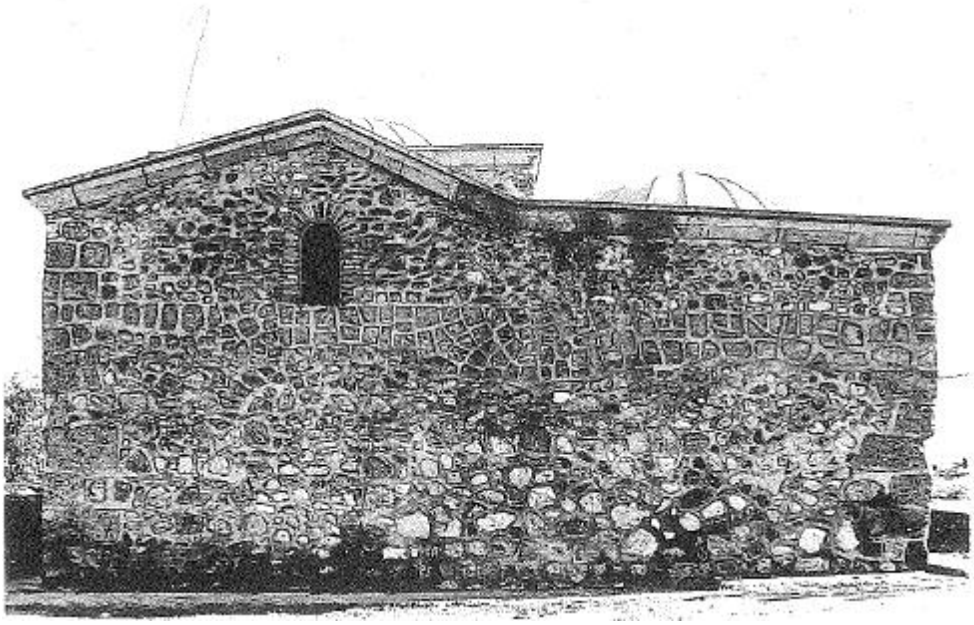
Fotoğraf-33: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-34: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Genel Görünüş 1983 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

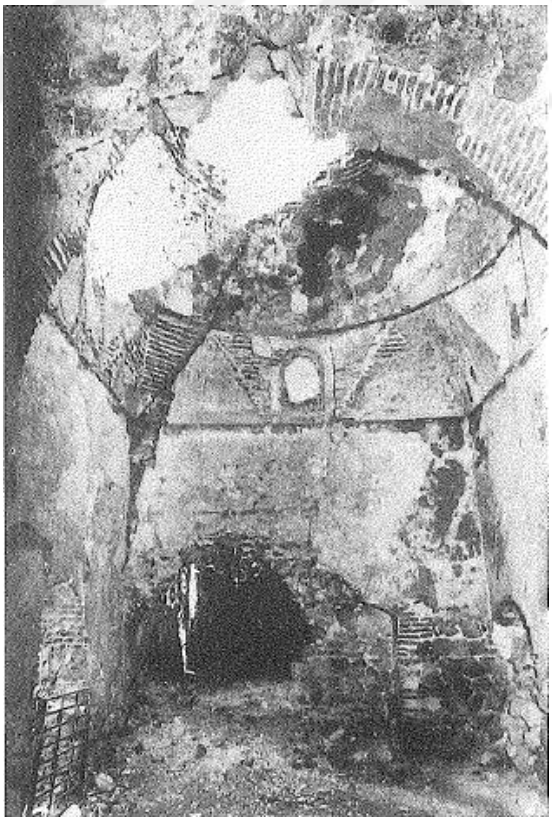
Fotoğraf-35: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Doğu Cephesi 1983 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den

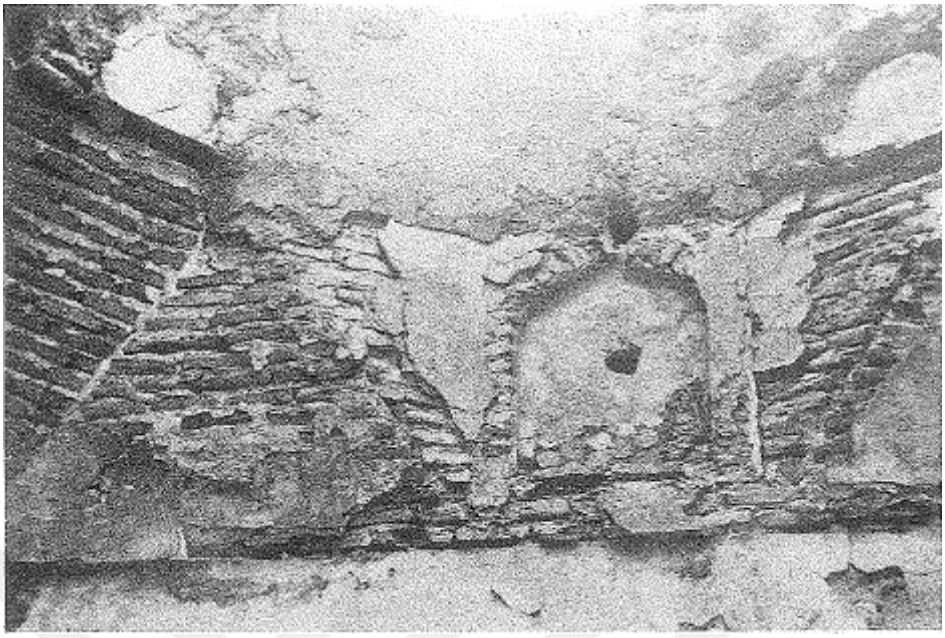
Fotoğraf-36: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Batı Cephesi 1983 Yılı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

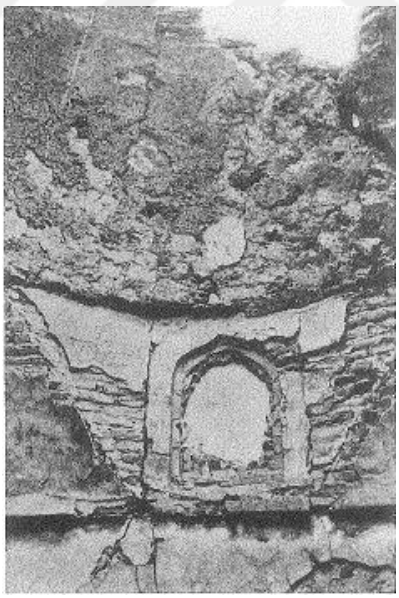
Fotoğraf-37: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi 2015 Yılı Restorasyon Çalışması

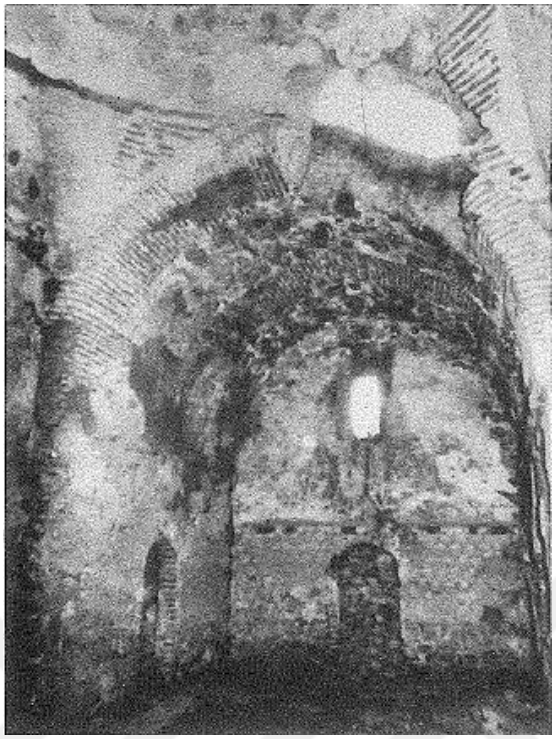
Fotoğraf-38: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Sofa ve Kubbe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

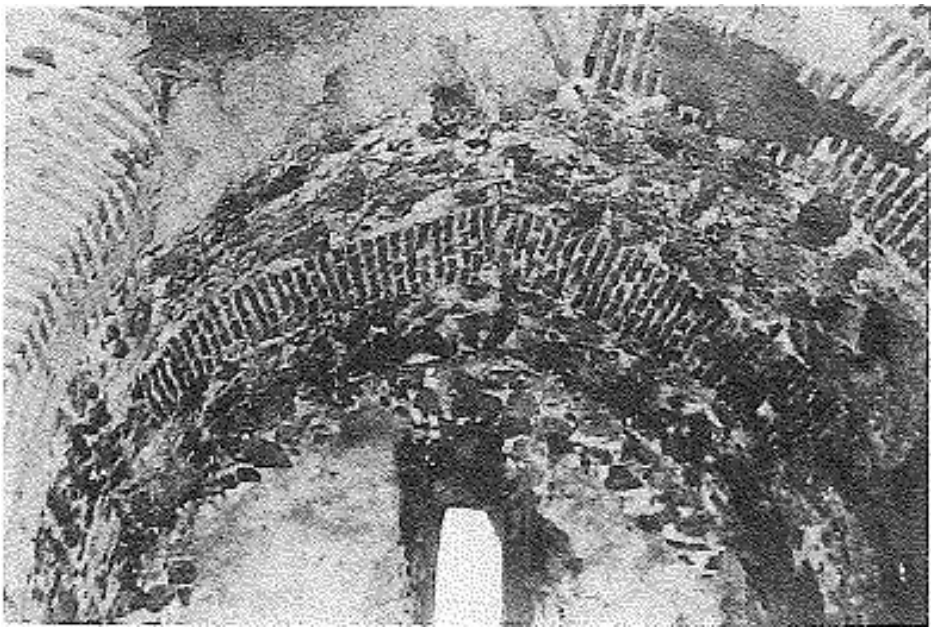
Fotoğraf-39: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Kubbe Detayı Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi'nden)

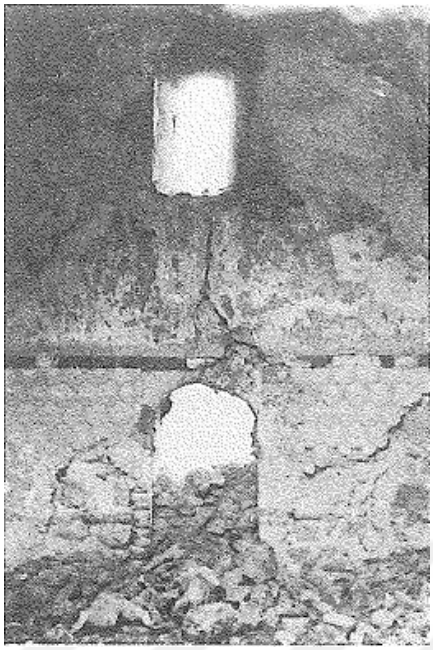
Fotoğraf-40: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Merkezi Kubbe Detayı Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi'nden)

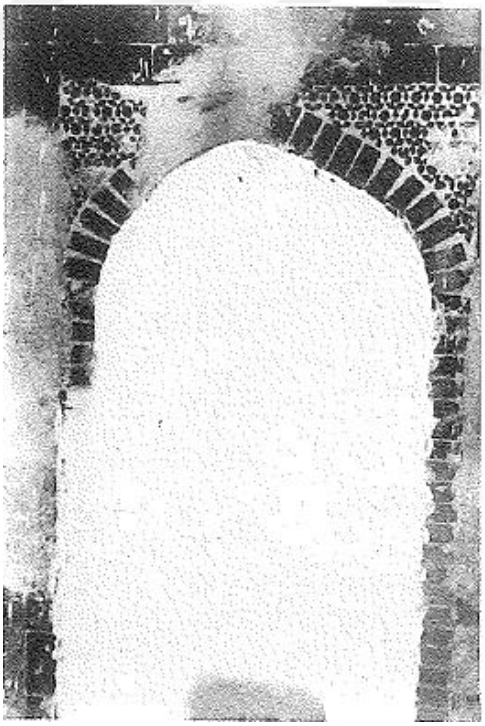
Fotoğraf-41: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Batı Eyvan Bölümü Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

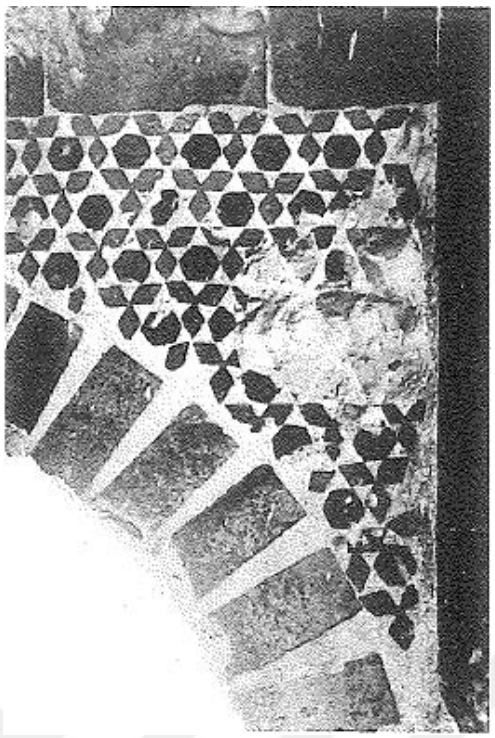
Fotoğraf-42: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Batı Eyvan Bölümü Detay Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

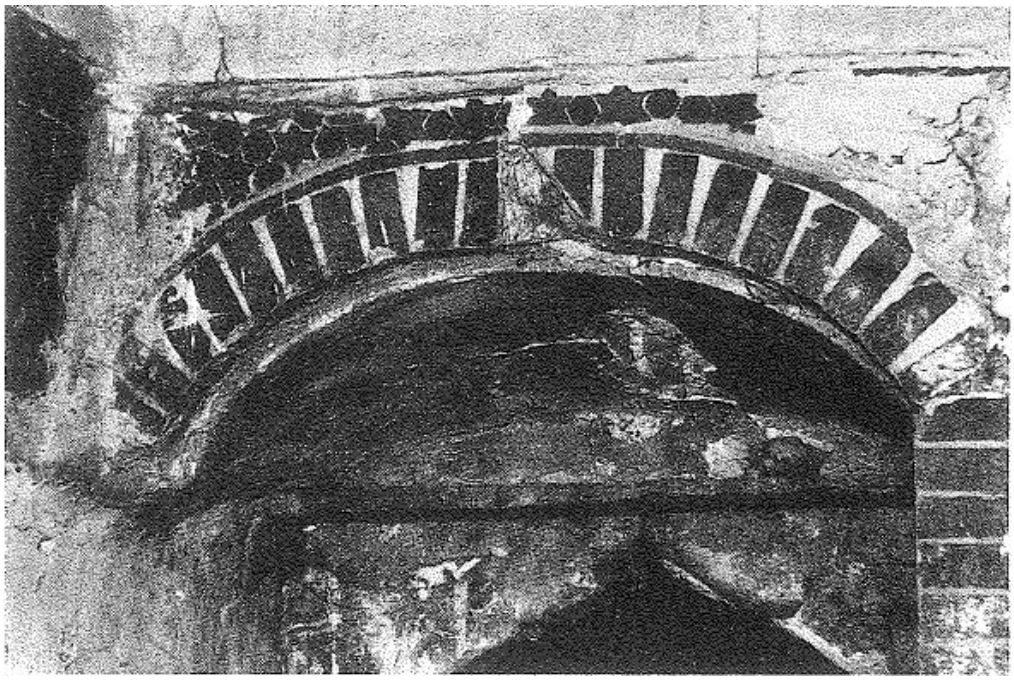
Fotoğraf-43: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Batı Eyvan Bölümü Kapı Detayı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-44: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Kapısı Kemeri Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-45: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Kapısı Kemer Detayı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-46: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Kapısı Kemer Detayı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-47: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi Türbe Kapısı Kemeri Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-48: Şeyh Meknun Açıkbaş Zaviyesi 2015 Yılı Restorasyon Öncesi Genel Görünüş (Kültür ve Tabiat Varlıkları Envanteri'nden)

Fotoğraf-49: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-50: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi İnşa Kitabesi

١ — قال الله تبارك وتعالى من عمل صالحاً فلنفسه تقرب بانشاء عمارة هذا الخانقاه المبارك فى
٢ — زمن السلطان الاعظم شاهنشاه المعظم غياث الدنيا والدين ابى الفتح مسعود بن كيكاوس
٣ — خلد الله دولته وفى ايام ملكة المعظمة صفوة الدنيا والدين ايد الله دولتها الى الله تعالى وابتغى مرضاته العبد
٤ — الضعيف المحتاج الى غفور اللطيف ابو الحسن بن الشمس تقبل الله عنه واحسن عواقبه فى شهر
ربيع الاخر لسنه سبع وثمانين وستمأيه

Fotoğraf-51: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi İnşa Kitabesi Detayı

Fotoğraf-52: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı

Fotoğraf-53: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Güneyde Yer Alan Tonoz Örtülü Mekân

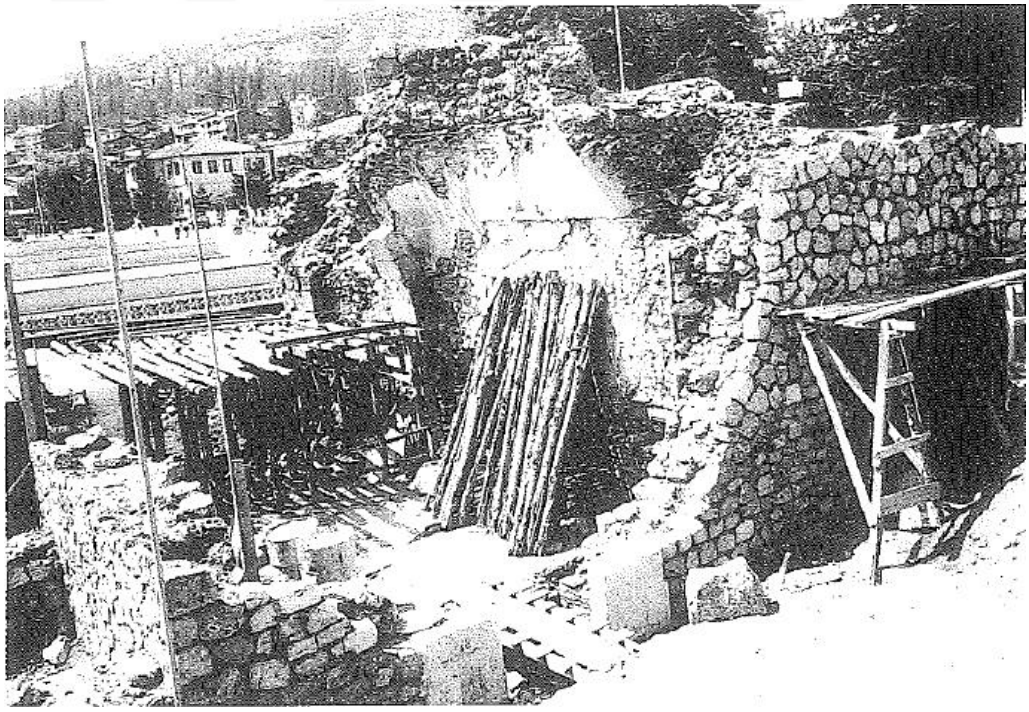
Fotoğraf-54: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı Ve Merkezi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-55: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Merkezi Kubbe Detay

Fotoğraf-56: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Kubbe Geçişleri Detay

Fotoğraf-57: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-58: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-59: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısındaki Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-60: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısındaki Oda Üst Örtü Detayı

Fotoğraf-61: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısındaki Oda Pencere Detayı

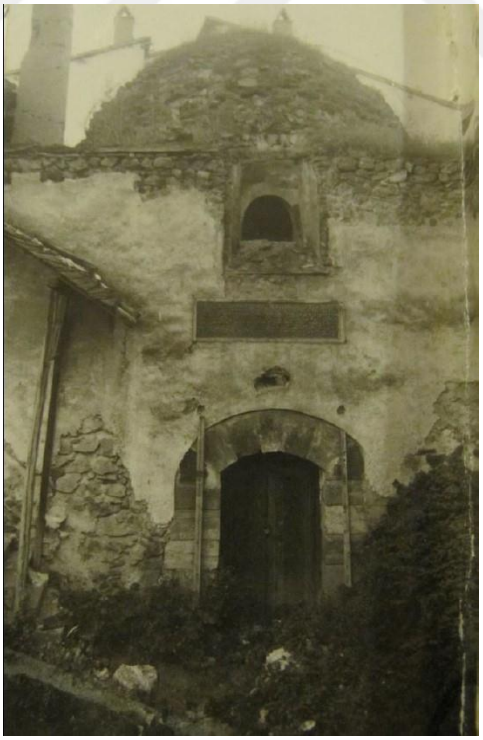
Fotoğraf-62: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısındaki Oda Pencere Detayı Dış Cepheden

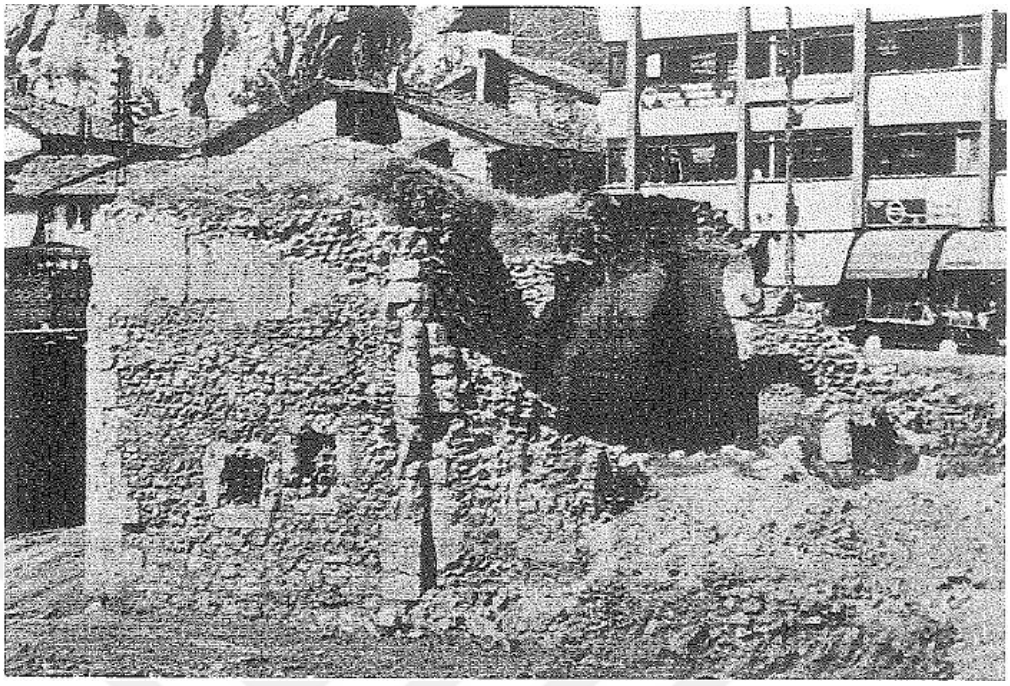
Fotoğraf-63: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı

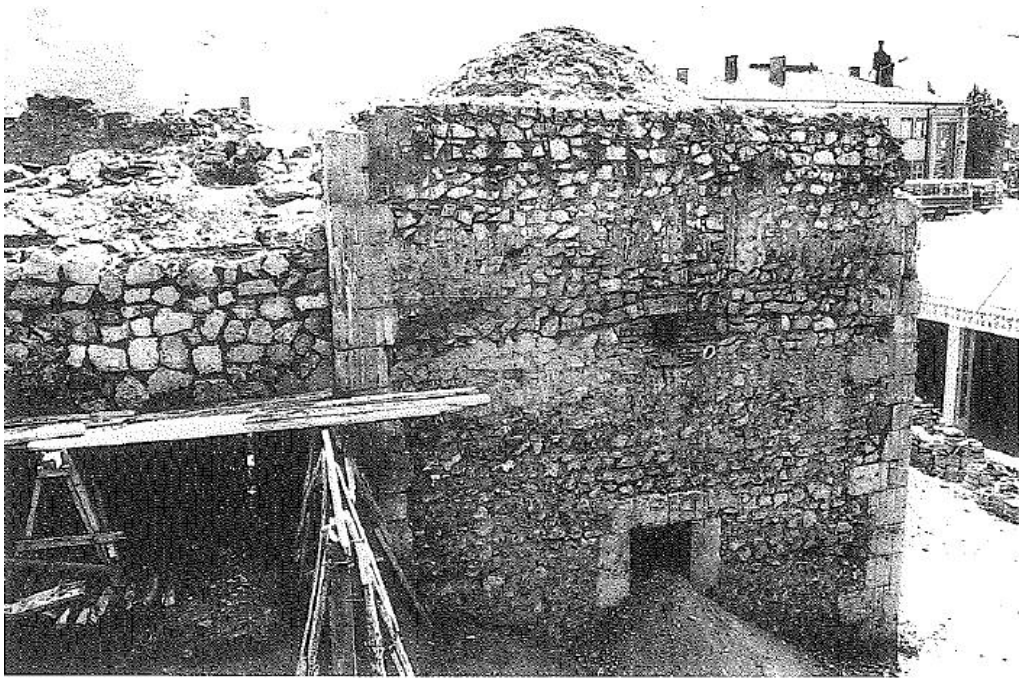
Fotoğraf-64: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş Güneydoğu'dan

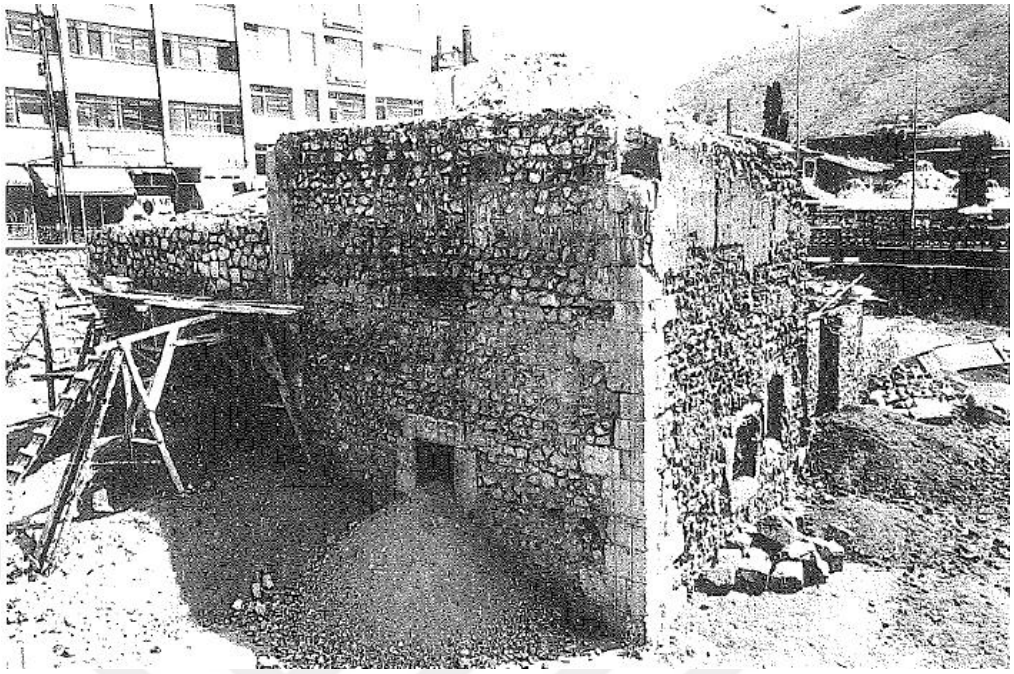
Fotoğraf-65: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Arşiv Fotoğraf (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

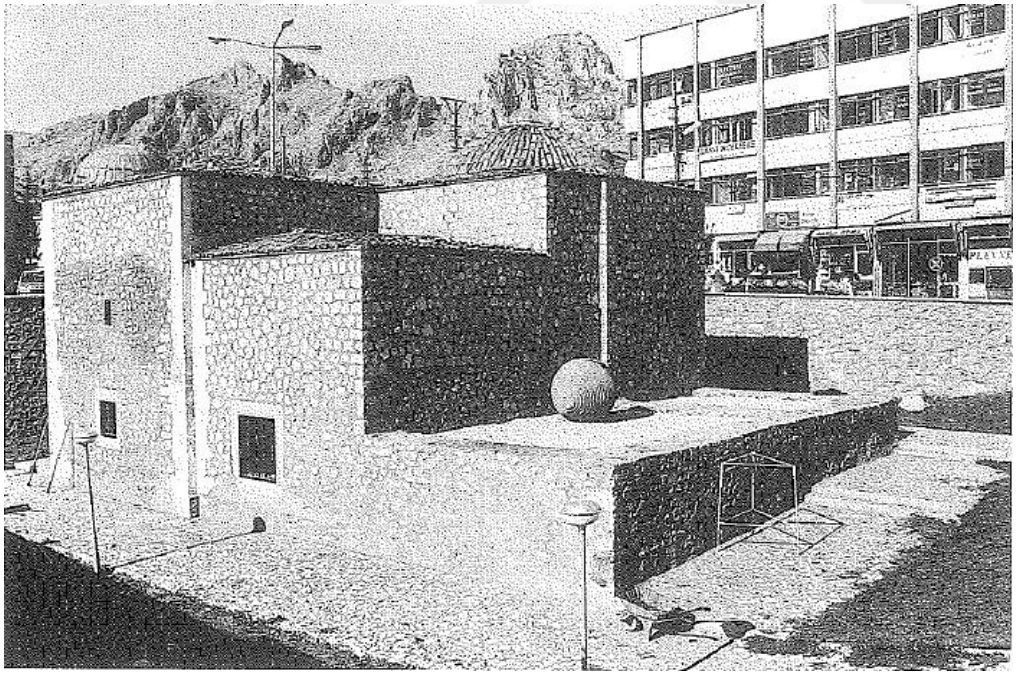
Fotoğraf-66: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

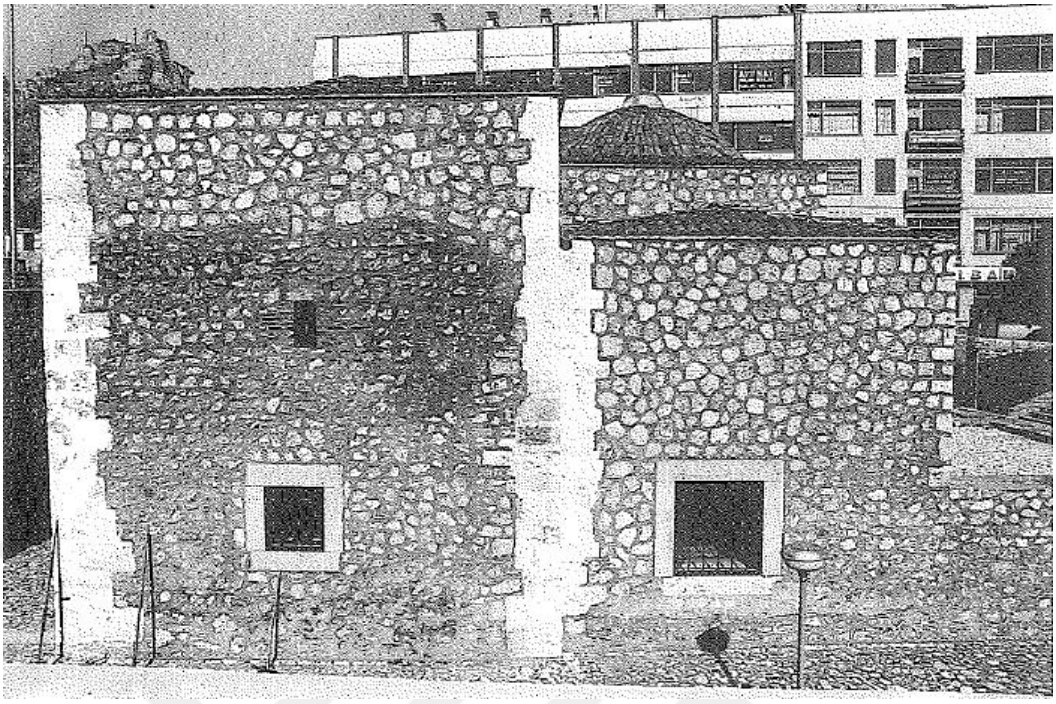
Fotoğraf-67: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Batı Cephe Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

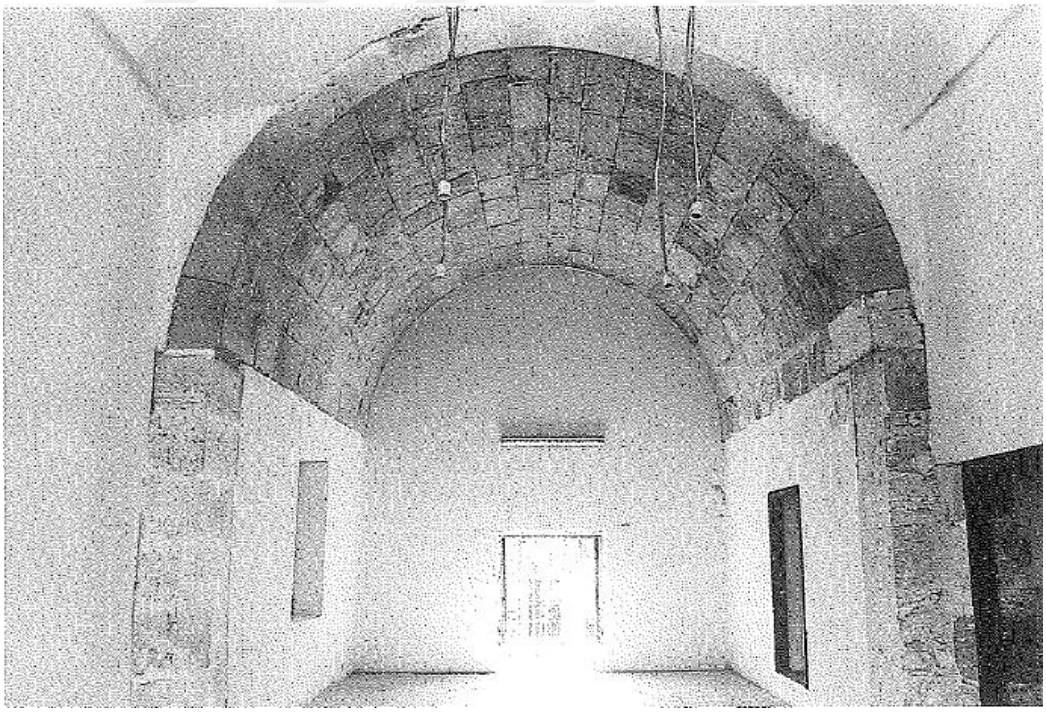
Fotoğraf-68: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi Güneybatı Cephe Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-69: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi 1987 Restorasyonu Sonrası Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-70: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi 1987 Restorasyonu Sonrası Arşiv Fotoğrafı Güney Cephe (Emir'den)

Fotoğraf-71: Ebu Şems (Vezir Ahmet Paşa) Türbe ve Zaviyesi 1987 Restorasyonu Sonrası Arşiv Fotoğrafı İç Mekân Tonoz Örtü Bölümü (Emir'den)

Fotoğraf-72: Halef Sultan Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-73: Halef Sultan Zaviyesi İnşa Kitabesi

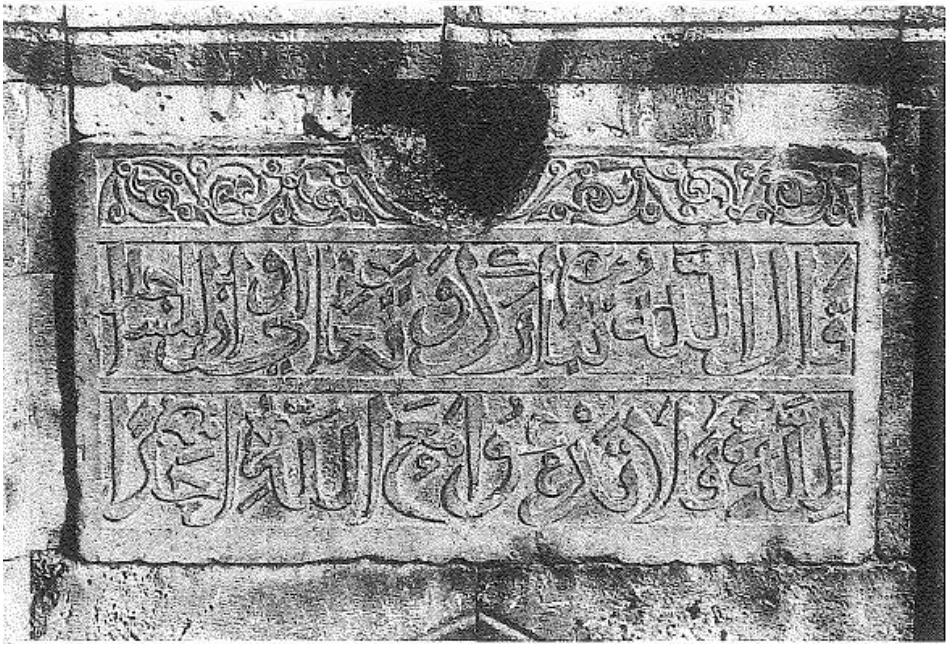
Fotoğraf-74: Halef Sultan Zaviyesi İnşa Kitabesi Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-75: Halef Sultan Zaviyesi Mescit Pencere Alınlığında Yer Alan İkinci Kitabe

Fotoğraf-76: Halef Sultan Zaviyesi Mescit Pencere Alınlığında Yer Alan İkinci Kitabe Detay

Fotoğraf-77: Halef Sultan Zaviyesi Mescit Pencere Alınlığında Yer Alan İkinci Kitabe Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-78: Halef Sultan Zaviyesi Türbe Penceresi Alınlık Bölümünde Yer Alan Üçüncü Kitabe

Fotoğraf-79: Halef Sultan Zaviyesi Türbe Penceresi Alınlık Bölümünde Yer Alan Üçüncü Kitabe Detay

Fotoğraf-80: Halef Sultan Zaviyesi Taç Kapı Genel Görünüş

Fotoğraf-81: Halef Sultan Zaviyesi Taç Kapı Yanlarında Yer Alan Niş Bölümleri

Fotoğraf-82: Halef Sultan Zaviyesi Niş Bölümleri Çerçevesindeki Süsleme Detayı

Fotoğraf-83: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı

Fotoğraf-84: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı İçten Görünüş ve Üzerinde Yer Alan Mazgal Pencere

Fotoğraf-85: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Bölümü Tonoz Örtü Detay

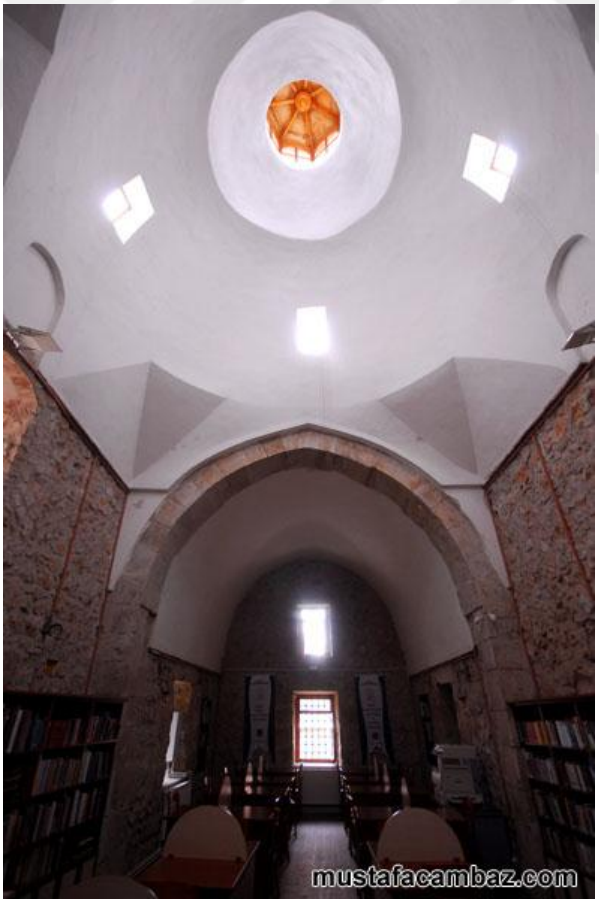
Fotoğraf-86: Halef Sultan Zaviyesi Güneybatı'da Yer Alan Oda Bölümü (mustafacambaz.com)

Fotoğraf-87: Halef Sultan Zaviyesi Güneybatı Cephe Dış Görünüş

Fotoğraf-88: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Kubbe ve Kubbe Geçiş Öğeleri

Fotoğraf-89: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Kubbe Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü

Fotoğraf-90: Halef Sultan Zav iyesi Tonoz Örtülü Eyvanda Yer Alan Pencereler

Fotoğraf-91: Halef Sultan Zaviyesi Güney Cephede Yer Alan Pencereler

Fotoğraf-92: Halef Sultan Zaviyesi Güney Cephede Yer Alan Pencere Detayları

Fotoğraf-93: Halef Sultan Zaviyesi Doğu Cephede Yer Alan Pencereler

Fotoğraf-94: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Sofanın Kuzeyinde Yer Alan Oda Bölümü

Fotoğraf-95: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Sofanın Kuzeyinde Yer Alan Oda Bölümü Detay

Fotoğraf-96: Halef Sultan Zaviyesi Kitabe Üzerinde Bulunan Mukarnas Süsleme

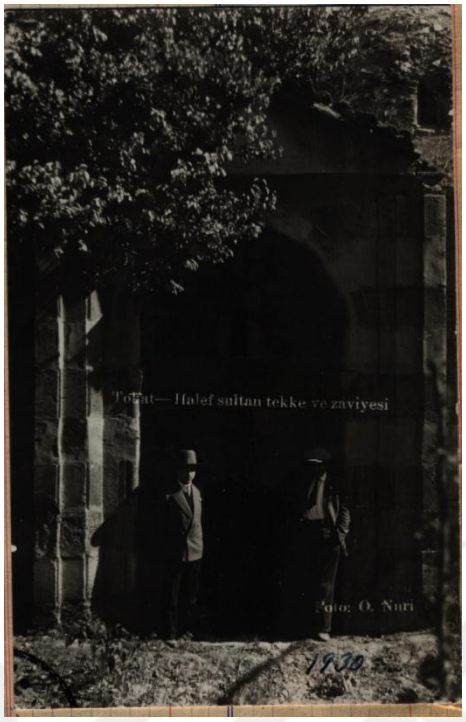
Fotoğraf-97: Halef Sultan Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Bulunan Sütunçe Süsleme Detayı

Fotoğraf-98: Halef Sultan Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Bulunan Sütunçe Zar Süsleme Detayı

Fotoğraf-99: Halef Sultan Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

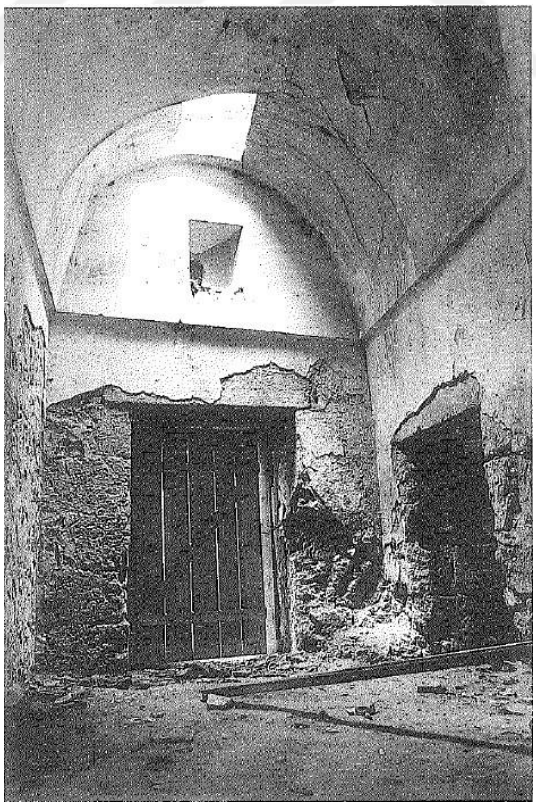
Fotoğraf-100: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-101: Halef Sultan Zaviyesi Halef Sultan Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

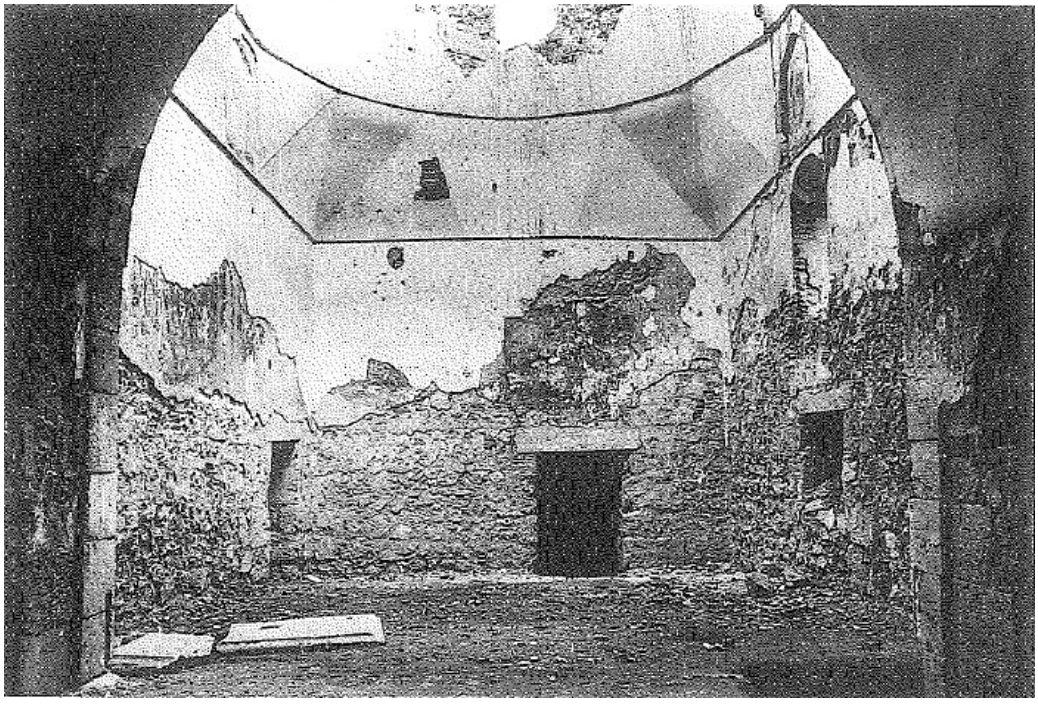
Fotoğraf-102: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı Kemeri Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

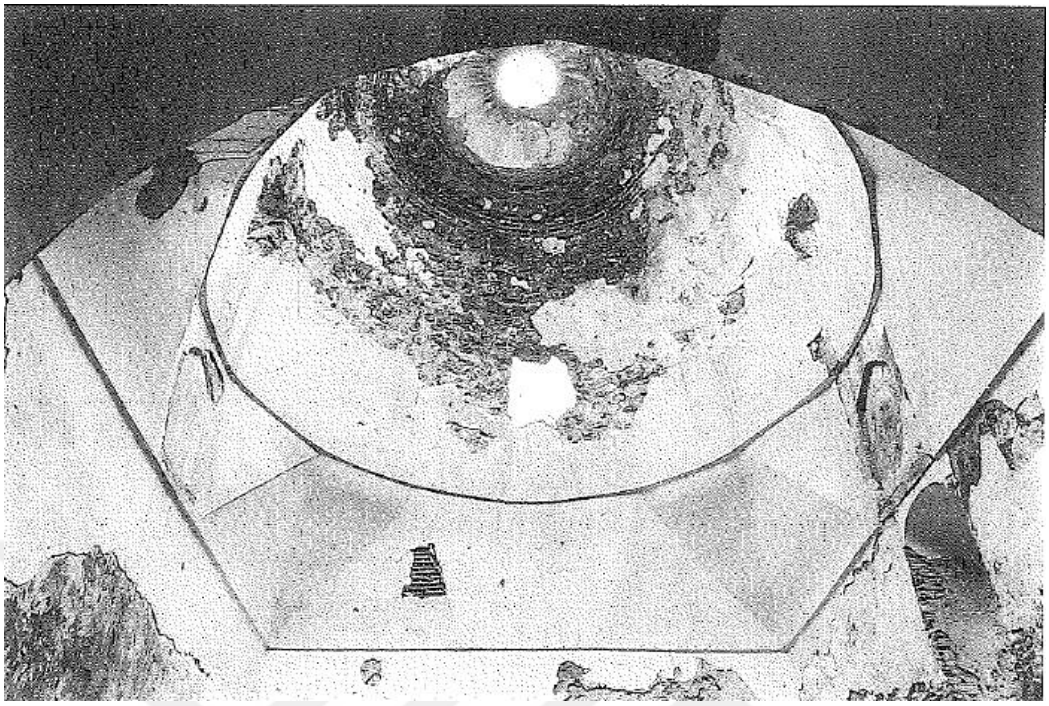
Fotoğraf-103: Halef Sultan Zaviyesi Giriş Kapısı İç Mekân Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-104: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Sofa Doğusunda Pencere ve Niş Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-105: Halef Sultan Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş Arşiv Fotoğraf (Emir'den)

Fotoğraf-106: Halef Sultan Zaviyesi Kubbe Örtüsü Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-107: Halef Sultan Zaviyesi Kubbe Örtüsü Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-108: Halef Sultan Zaviyesi Mescit Mihrap Duvarı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-109: Halef Sultan Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-110: Halef Sultan Zaviyesi Hava Fotoğrafı Genel Görünüş

Fotoğraf-111: Halef Sultan Zaviyesi Kuzey Cephesinde Bulunan Pencere Bölümü Detay

Fotoğraf-112: Sünbül Baba Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-113: Sünbül Baba Zaviyesi İnşa Kitabesi ve Mukarnas Kavsara Bölümü

Fotoğraf-114: Sünbül Baba Zaviyesi İnşa Kitabesi

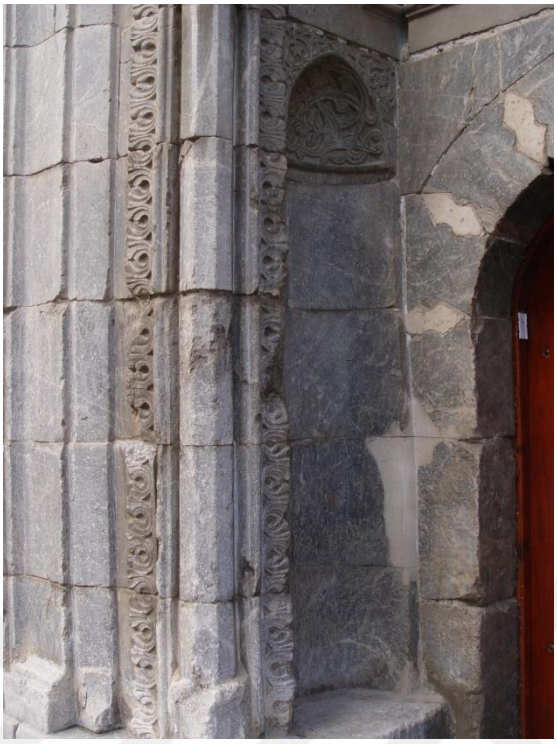
Fotoğraf-115: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-116: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Kemer Detayı

Fotoğraf-117: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Sağ Niş Detayı

Fotoğraf-118: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Sol Niş Detayı

Fotoğraf-119: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Yanında Yer Alan Niş Kubbe Detayı

Fotoğraf-120: Sünbül Baba Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-121: Sünbül Baba Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı

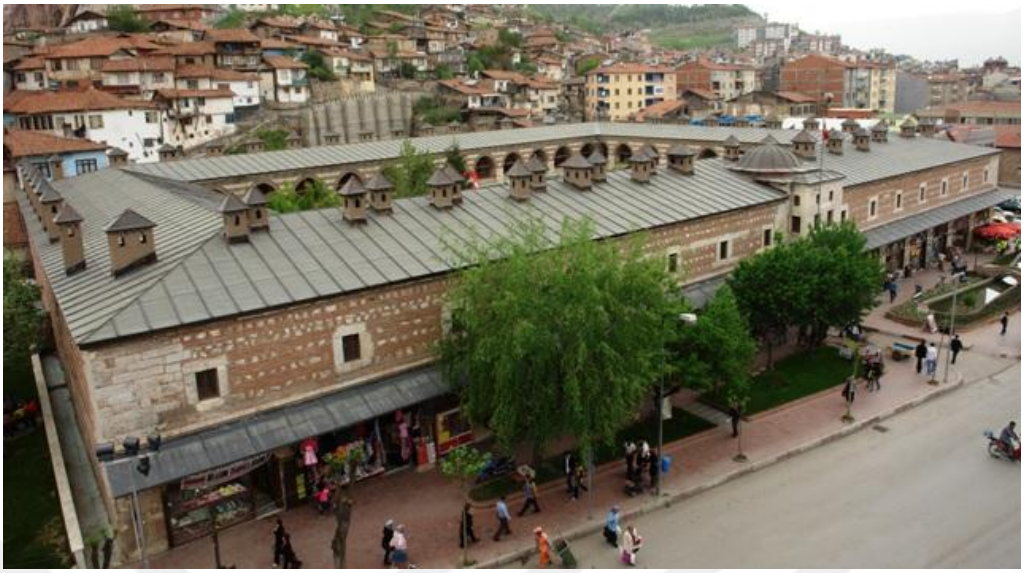
(Emir'den)

Fotoğraf-122: Tokat Gök Medrese Genel Görünüş

Fotoğraf-123: Nureddin İbn-i Esentimur Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-124: Taşhan (Voyvoda) Hanı Genel Görünüş

Fotoğraf-125: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı ve Koridor

Fotoğraf-126: Sünbül Baba Zaviyesi Mutfak Olarak Kullanılan Oda

Fotoğraf-127: Sünbül Baba Zaviyesi Depo Olarak Kullanılan Oda

Fotoğraf-128: Sünbül Baba Zaviyesi Koridor Sonundaki Oda

Fotoğraf-129: Sünbül Baba Zaviyesi Koridor Sonundaki Oda Üst Örtü ve Pencere Bölümü

Fotoğraf-130: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı

Fotoğraf-131: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbesi

Fotoğraf-132: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Geçiş Detayı

Fotoğraf-133: Sünbül Baba Zaviyesi Kubbe Devamında Yer Alan Tonoz Örtülü Mekân Bölümü

Fotoğraf-134: Sünbül Baba Zaviyesi tonoz Örtü Pencere Detayı Dış Cephe Görünüşü

Fotoğraf-135: Sünbül Baba Zaviyesi Güney Cephe Pencereleri

Fotoğraf-136: Sünbül Baba Zaviyesi Güney Cephe Pencereleri Detay

Fotoğraf-137: Sünbül Baba Zaviyesi Güney Cephe Pencere Görünüşü Dış Cephe

Fotoğraf-138: Sünbül Baba Zaviyesi Tonoz Örtü Kemeri

Fotoğraf-139: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı Eyvan Güneybatı Köşe

Fotoğraf-140: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Doğu Cephede Bulunan Pencere Bölümü

Fotoğraf-141: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Kubbe Geçişleri

Fotoğraf-142: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Genel Görünüşü

Fotoğraf-143: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephe Penceresi Dış Cephe Görünüş

Fotoğraf-144: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephe Penceresi İç Cephe Görünüş

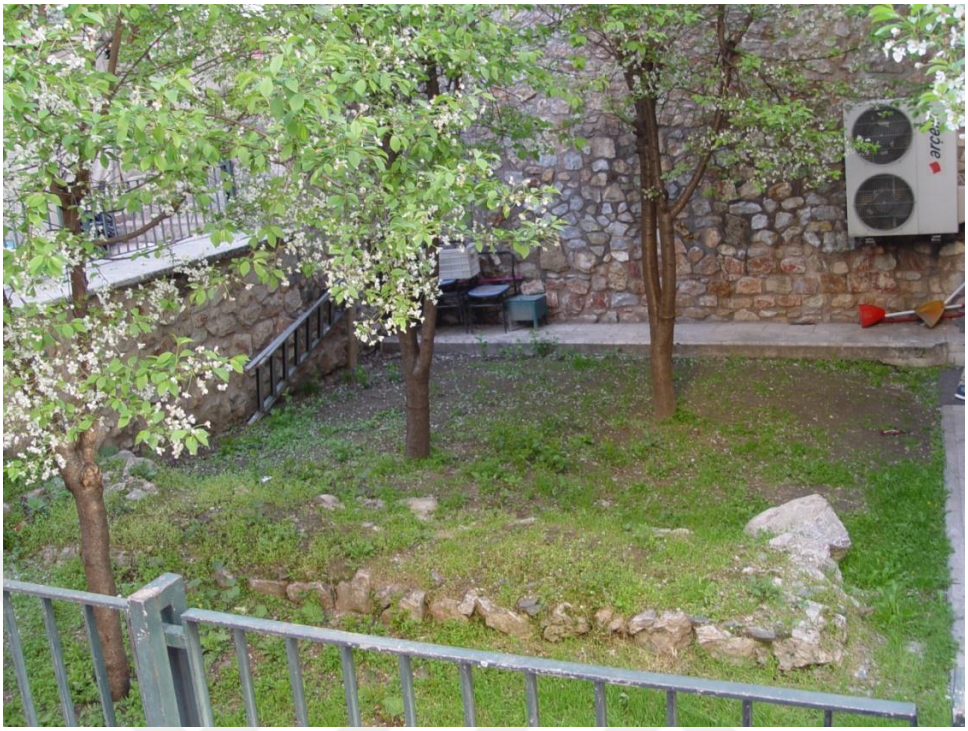
Fotoğraf-145: Sünbül Baba Zaviyesi Batı Cephe Penceresi İç Cephe Detay

Fotoğraf-146: Sünbül Baba Zaviyesi Batı Cephe Penceresi Dış Cephe Detay

Fotoğraf-147: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümünde Bulunan Sanduka Bölümü

Fotoğraf-148: Sünbül Baba Zaviyesi Batısında Yer Alan ve Günümüze Ulaşamayan Oda Genel Görünüşü

Fotoğraf-149: Sünbül Baba Zaviyesi Tonoz Örtü Sistemi Detayı

Fotoğraf-150: Sünbül Baba Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Bölümü Giriş Kapısı Merkezi Sofa Görünüşü

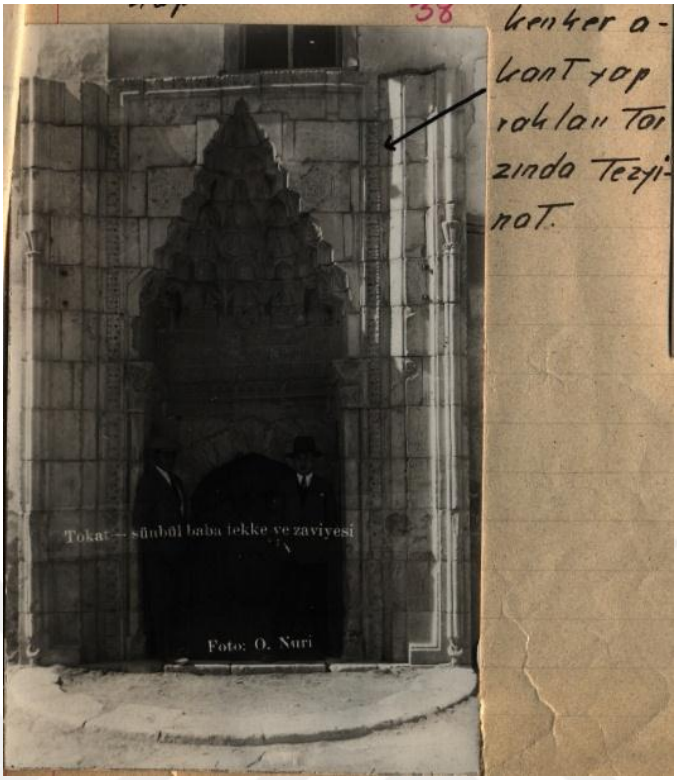
Fotoğraf-151: Sünbül Baba Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Bölümü Giriş Kapısı Dış Cephe Görünüşü

Fotoğraf-152: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Üzerinde Yer Alan Kaval Silme Detayı

Fotoğraf-153: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Üzerinde Yer Alan Akant Süsleme Detayı

Fotoğraf-154: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

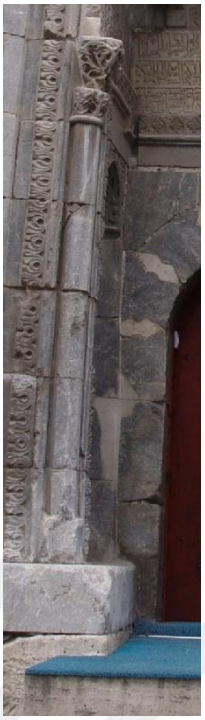
Fotoğraf-155: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Mukarnas Kavsara Detay

Fotoğraf-156: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Mukarnas Kavsara Detayı Sağ Kenarında Bulunan **"Ali"** Lafzı Detayı

Fotoğraf-157: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Mukarnas Kavsara Detayı Sol Kenarında Bulunan **"Ali"** Lafzı Detayı

Fotoğraf-158: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Yer Alan Sütunce

Fotoğraf-159: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Yer Alan Sütunce Başlığı

Fotoğraf-160: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Köşelerinde Yer Alan Sütunce Başlığı Detay

Fotoğraf-161: Sünbül Baba Zaviyesi İnşa Kitabesi Altında Yer Alan Palmet ve Lotus Kuşağı

Fotoğraf-162: Sünbül Baba Zaviyesi İnşa Kitabesi Altında Yer Alan Palmet ve Lotus Kuşağı Devamı

Fotoğraf-163: Sünbül Baba Zaviyesi Sol Niş Kubbesi Süslemesi

Fotoğraf-164: Sünbül Baba Zaviyesi Sağ Niş Kubbesi Süslemesi

Fotoğraf-165: Sünbül Baba Zaviyesi Niş Kubbesi Süsleme Detayı

Fotoğraf-166: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Kapısı Nişler Üzerinde Yer Alan Geometrik Bezemeli Pano

Fotoğraf-167: Sünbül Baba Zaviyesi Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-168: Sünbül Baba Zaviyesi Doğu Cephede Yer Alan Mutfak Bölümü Bacası

Fotoğraf-169: Sünbül Baba Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüşü İkinci Kat Kapısı

Fotoğraf-170: Sünbül Baba Zaviyesi Batıda Yer Alan Oda Bölümü Dış Cephe Görünüşü

Fotoğraf-171: Sünbül Baba Zaviyesi Batıda Yer Alan Oda Bölümü Pencere Detayı

Fotoğraf-172: Sünbül Baba Zaviyesi Batıda Yer Alan Oda Bölümü Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-173: Sünbül Baba Zaviyesi Doğu Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-174: Sünbül Baba Zaviyesi Kuzey Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

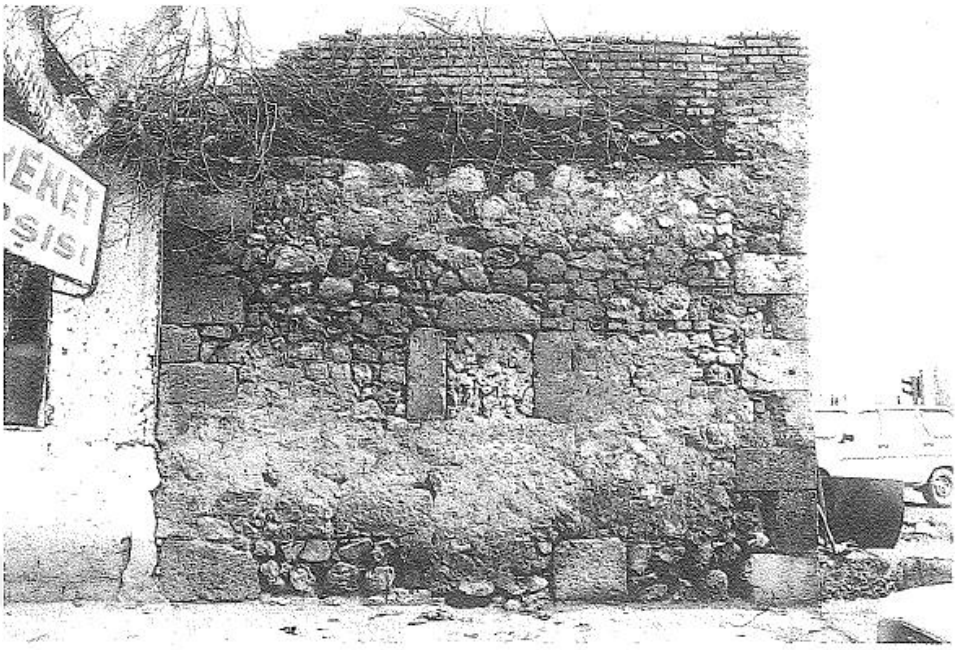
Fotoğraf-175: Sünbül Baba Zaviyesi Batı Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

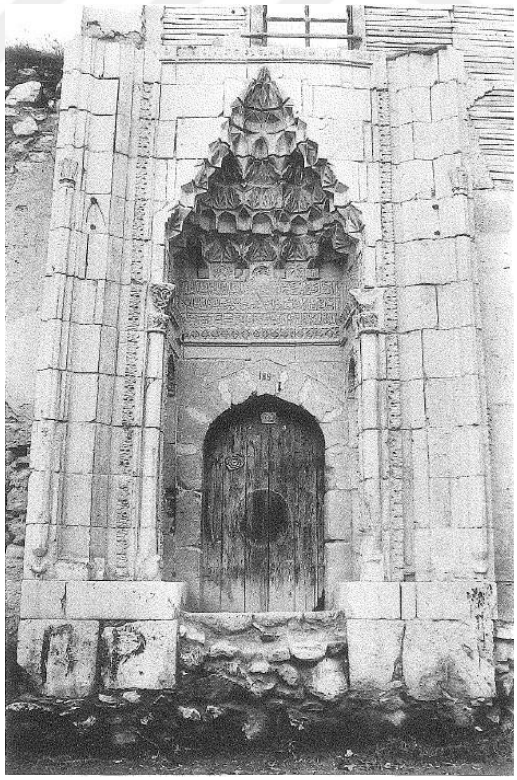
Fotoğraf-176: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Doğu Cephesinde Yer Alan Pencere Bölümü Onarımdan Önceki Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

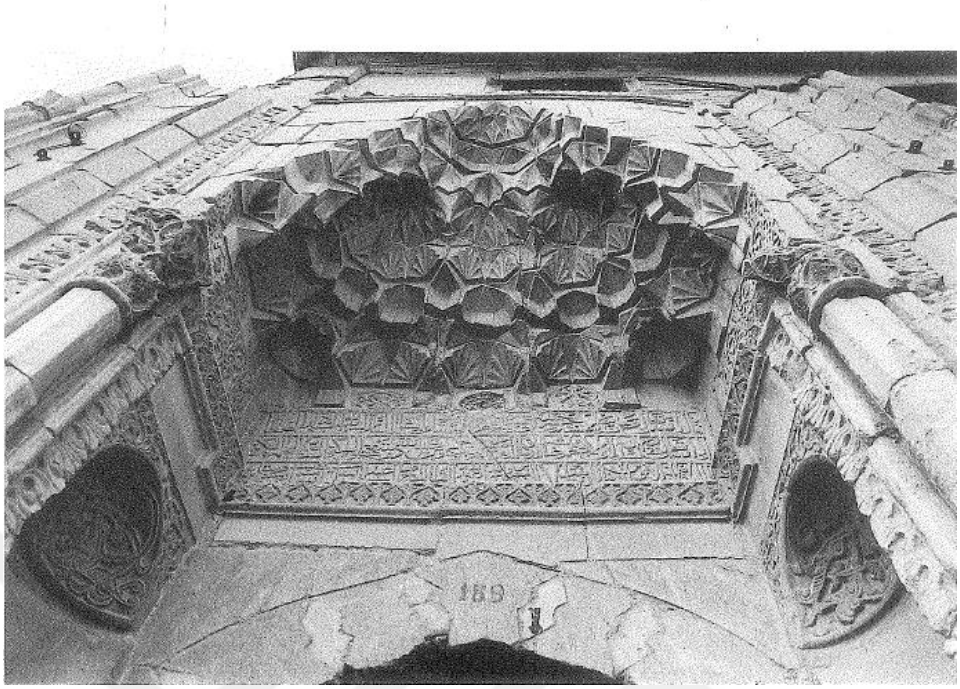
Fotoğraf-177: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Doğu Cephesinde Yer Alan Pencere Bölümü Onarımdan Sonra

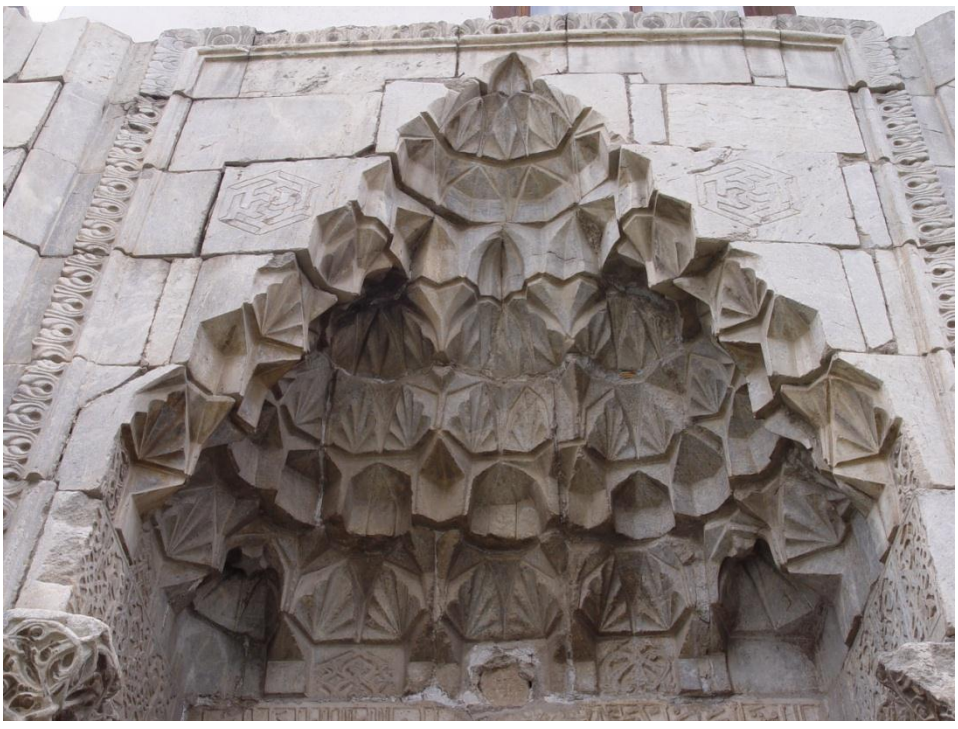
Fotoğraf-178: Sünbül Baba Zaviyesi Türbe Bölümü Güney Cephesinde Yer Alan Pencere Bölümü Onarımdan Önce Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

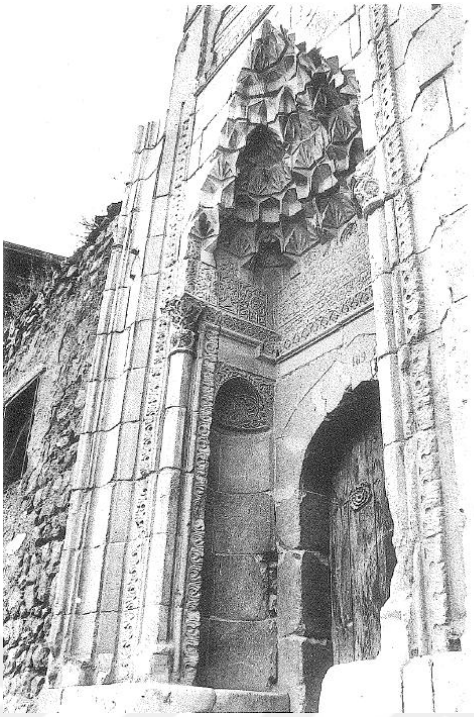
Fotoğraf-179: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

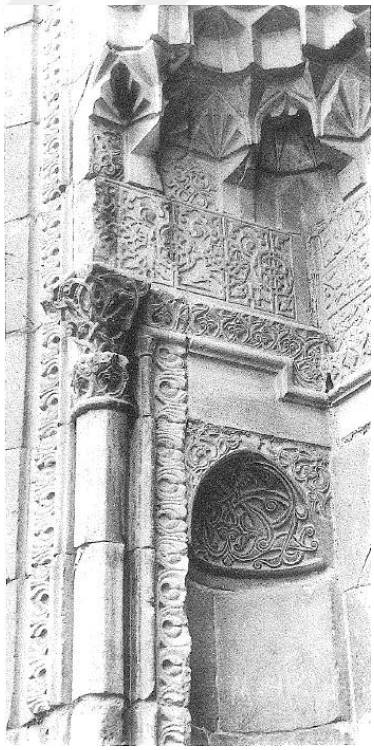
Fotoğraf-180: Sünbül Baba Zaviyesi Mukarnas Kavsara Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-181: Sünbül Baba Zaviyesi Mukarnas Kavsara Onarımdan Sonra

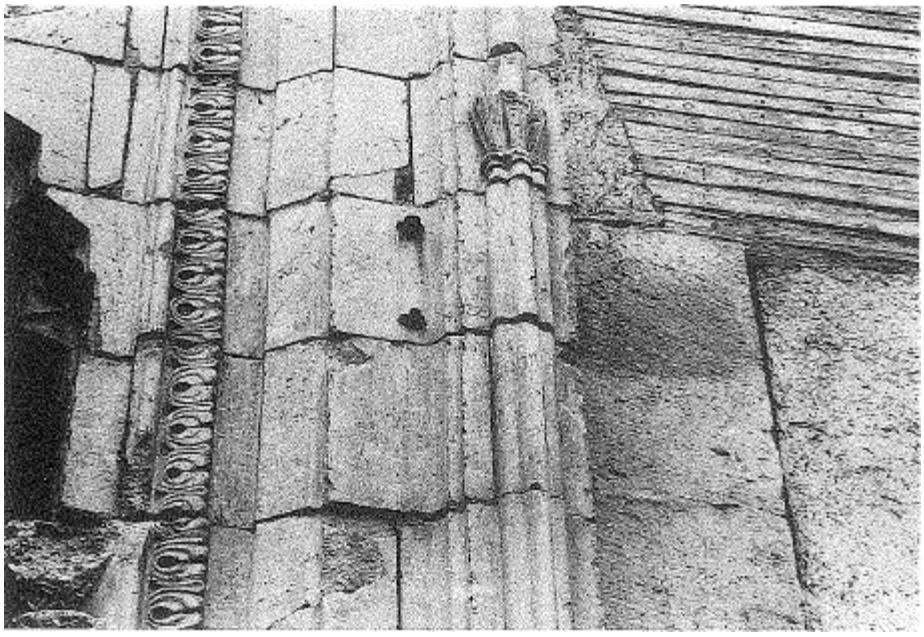
Fotoğraf-182: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sol Niş Genel Görünüş Onarımdan Önce Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

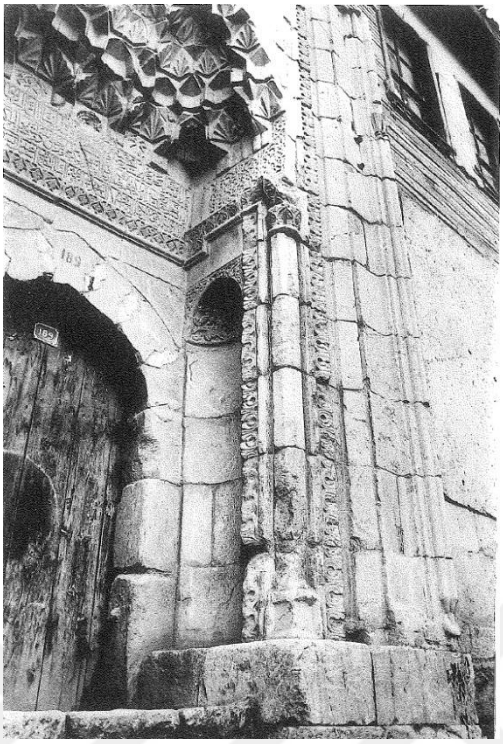
Fotoğraf-183: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sol Niş Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-184: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sol Niş Kubbe Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-185: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Çerçevesinde Bulunan Kaval Silme Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

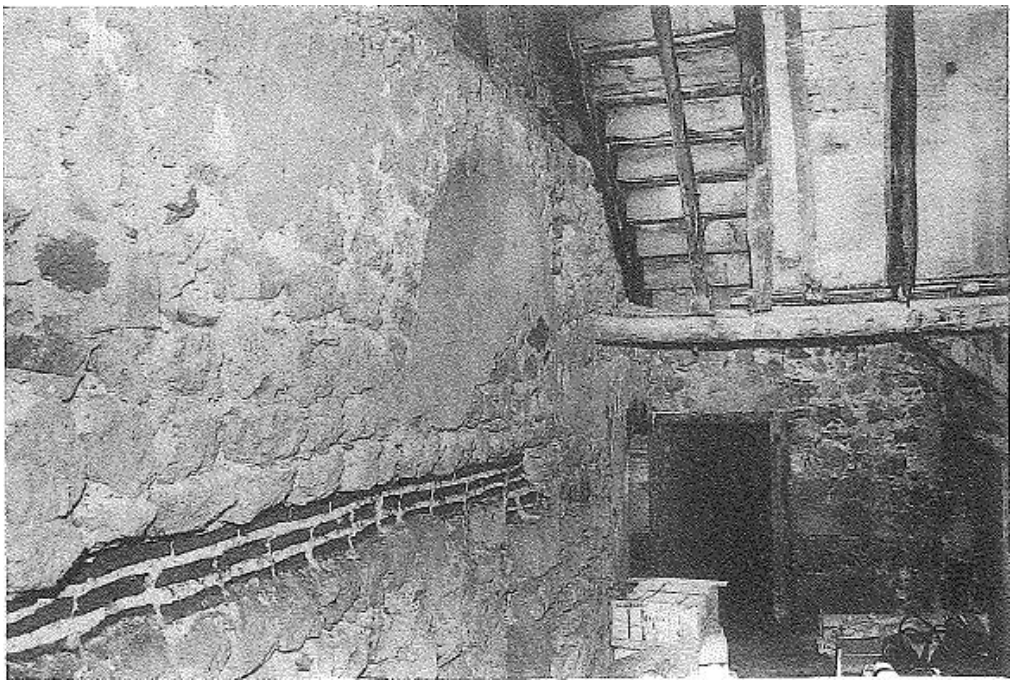
Fotoğraf-186: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sağ Niş Genel Görünüş Onarımdan Önce Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

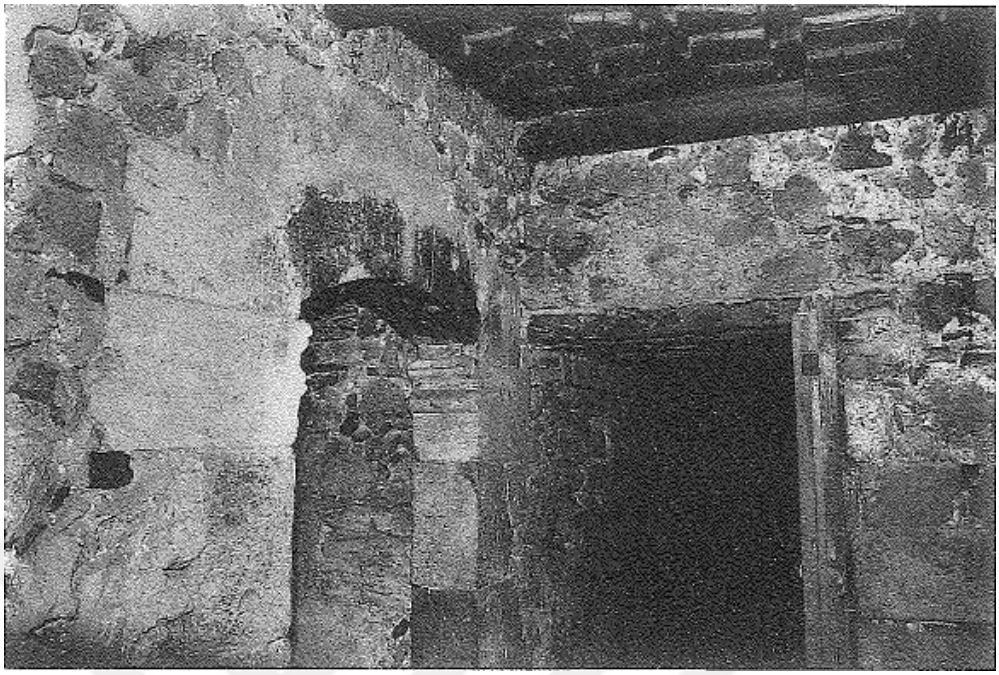
Fotoğraf-187: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Sağ Niş Detay Onarımdan Önce Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

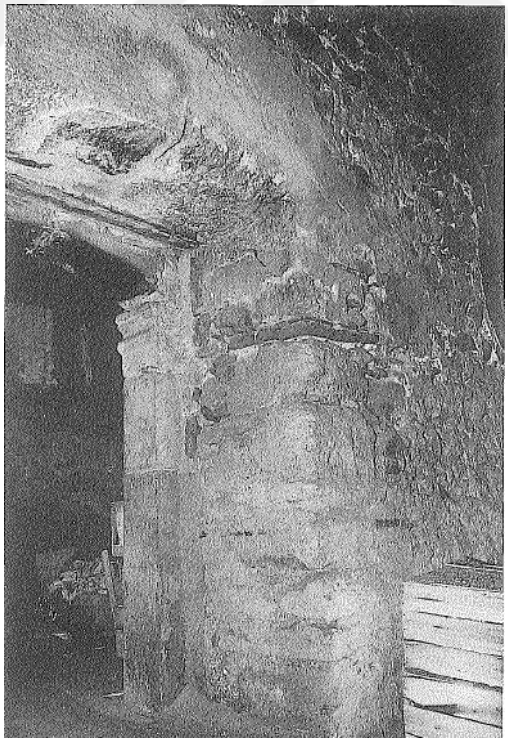
Fotoğraf-188: Sünbül Baba Zaviyesi Taç Kapı Etrafında Yer Alan Akant yaprağı Süsleme Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-189: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Koridoru Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

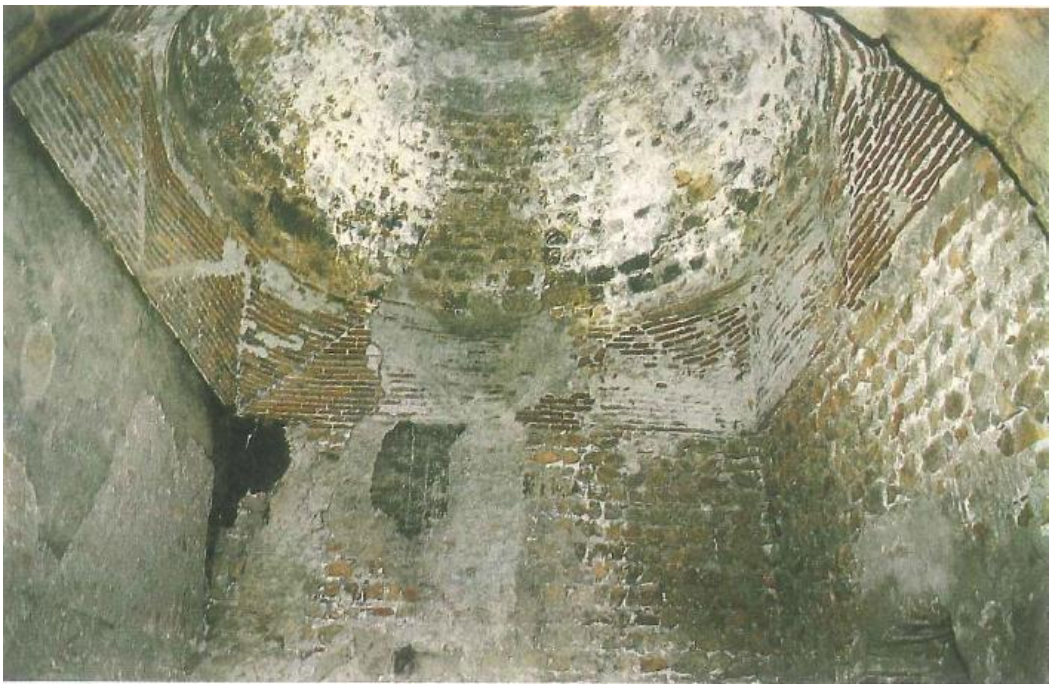
Fotoğraf-190: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-191: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-192: Sünbül Baba Zaviyesi Giriş Koridoru Duvar Örgü Detayı

Fotoğraf-193: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Genel Görünüş (Emir'den

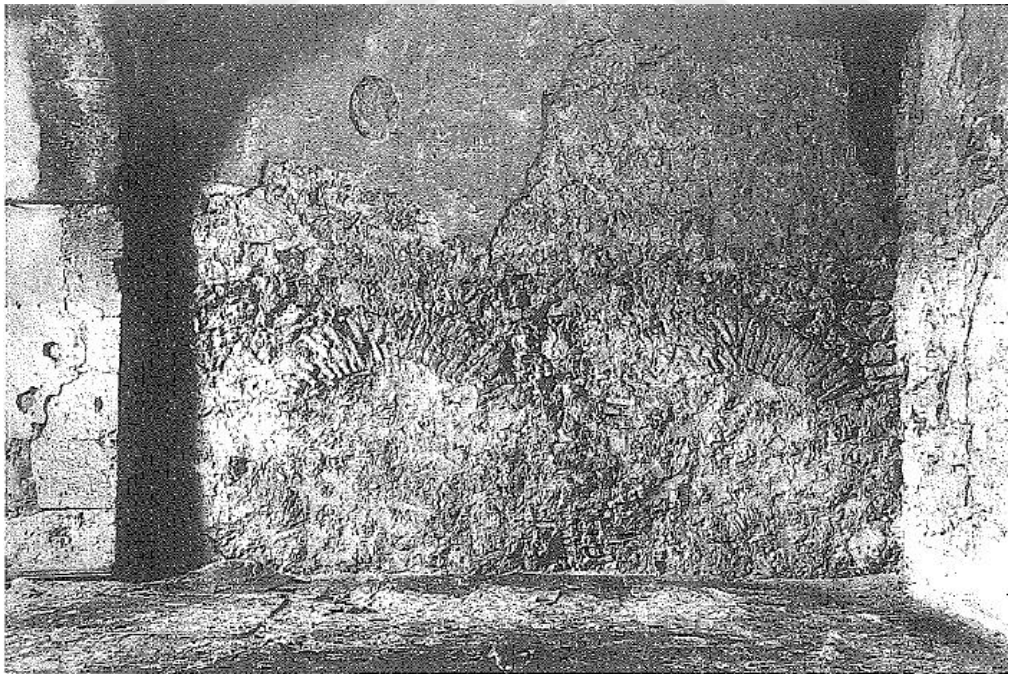
Fotoğraf-194: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Geçiş Detayı (Emir'den)

Fotoğraf-195: Sünbül Baba Zaviyesi Sünbül Baba Zaviyesi Tonoz Örtü Kemeri (Emir'den)

Fotoğraf-196: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Batı Duvarı Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-197: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Güney Duvarında Yer Alan Boşaltma Kemer Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-198: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Sofa Tonoz Örtü Genel Görünüş

Fotoğraf-199: Sünbül Baba Zaviyesi Merkezi Kubbe Aydınlık Penceresi Detay

Fotoğraf-200: Sünbül Baba Zaviyesi Kubbe Geçiş Öğesi Detay

Fotoğraf-201: Sünbül Baba Zaviyesi Tonoz Örtü Kemeri Detay

Fotoğraf-202: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-203: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-204: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-205: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Bulunan Pencere Genel Görünüş

Fotoğraf-206: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Bulunan İnşa Kitabesi

Fotoğraf-207: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Bulunan Tek Satırlı kitabe Detayı

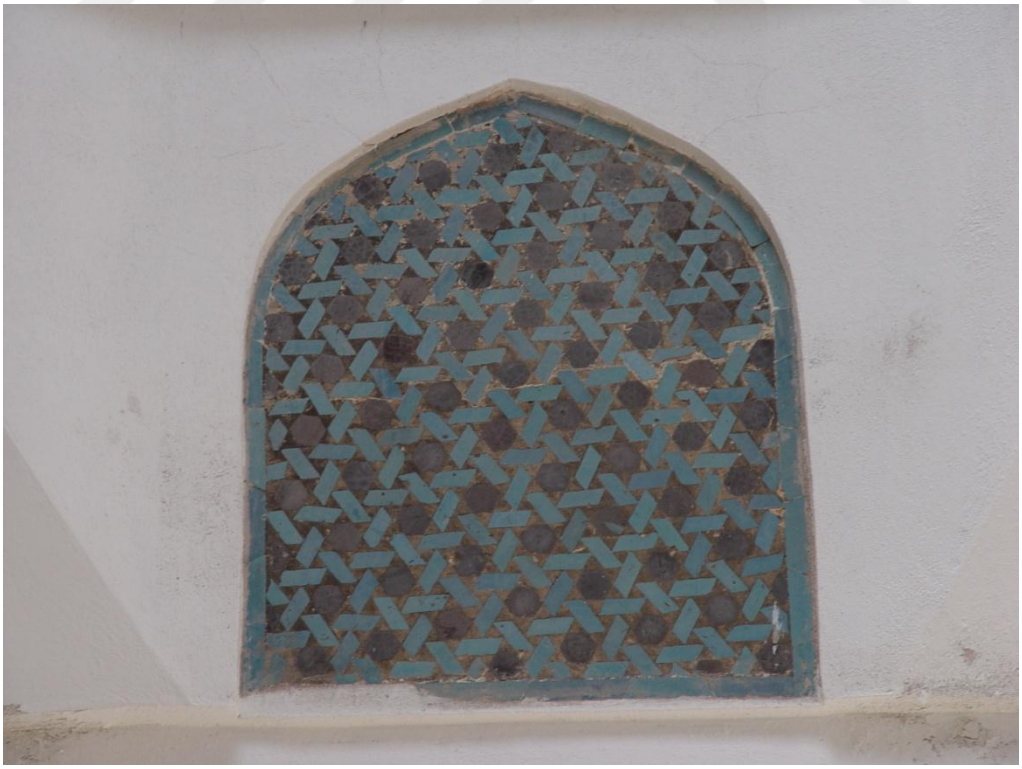
Fotoğraf-208: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş ve Eyvan Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-209: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Kubbe Geçiş Detayı

Fotoğraf-210: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Kubbe Geçiş Detayı

Fotoğraf-211: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Kubbe Geçişinde Yer Alan Çini Mozaik Süslemeli Kuzey Sağır Pencere Detayı

Fotoğraf-212: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Kubbe Geçişinde Yer Alan Çini Mozaik Süslemeli Doğu Sağır Pencere Detayı

Fotoğraf-213:Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Kubbe Geçişinde Yer Alan Çini Mozaik Süslemeli Batı Sağır Pencere Detayı

Fotoğraf-214: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Kubbe Aydınlık Penceresi Detay

Fotoğraf-215: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofada Yer Alan Havuz Detayı

Fotoğraf-216: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Sofanın Güneyinde Yer Alan Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü

Fotoğraf-217: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Sofanın Güneyinde Yer Alan Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Aydınlık Penceresi Detay

Fotoğraf-218: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Kuzey Duvarında Yer Alan Niş Detayı

Fotoğraf-219: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Güney Duvarında Yer Alan Pencere Bölümü

Fotoğraf-220: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Bölümünün Doğusunda Yer Alan Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-221: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Bölümünün Doğusunda Yer Alan Oda İçerisinde Niş Detayı

Fotoğraf-222: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-223: Nureddin İbn-i Esentimur Türbesi Doğu Cephesi Pencere Genel Görünüşü

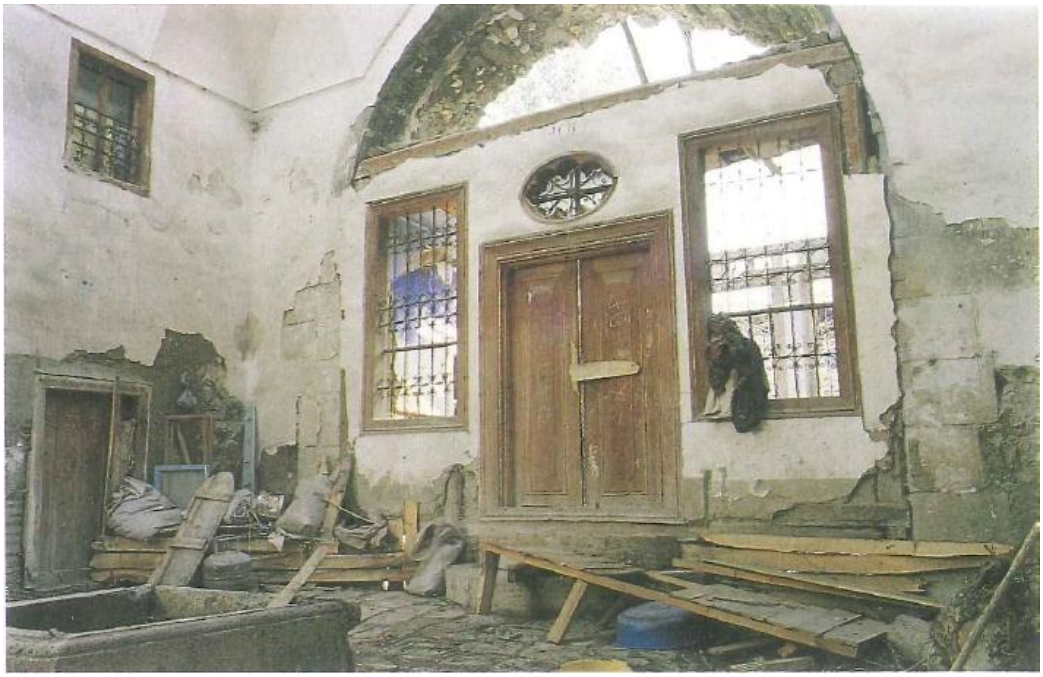
Fotoğraf-224: Nureddin İbn-i Esentimur Türbesi Doğu Cephesi Pencere Detayı

Fotoğraf-225: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Üst Kat Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-226: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Üst Kat Giriş Kapısı Detay

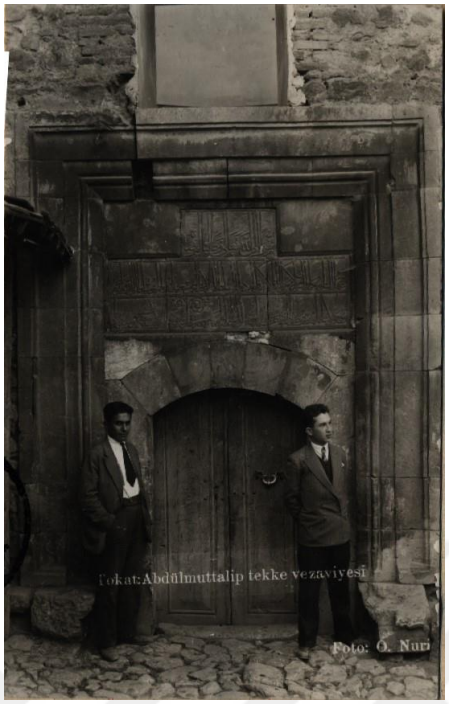
Fotoğraf-227: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-228: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Batı Cephe Genel Görünüş (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-229: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-230: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı Arşiv Fotoğraf (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

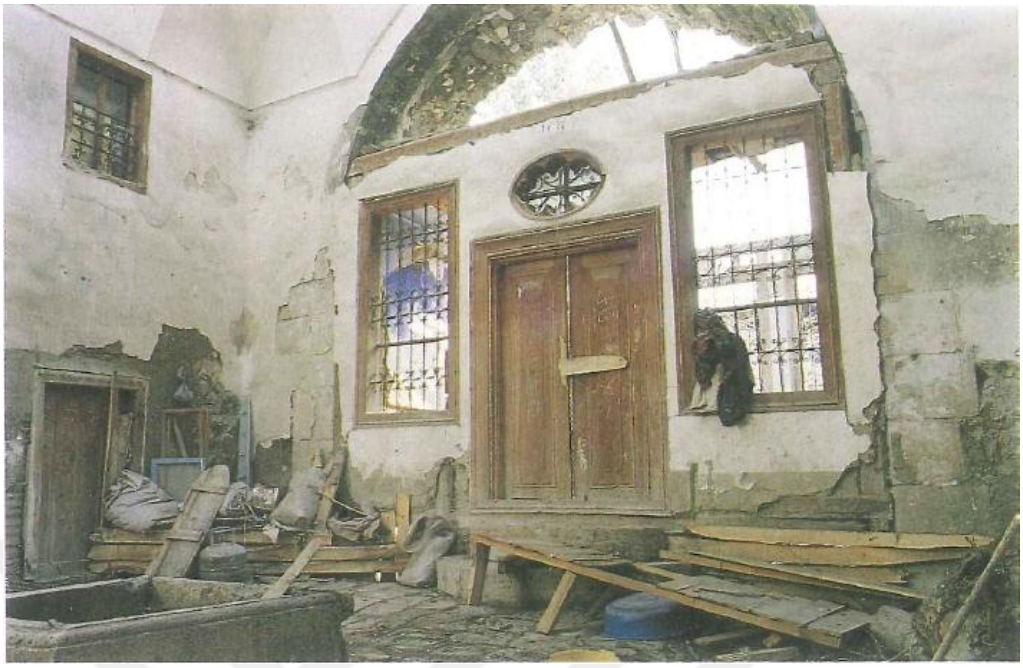
Fotoğraf-231: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Eyvan Geçiş Kapısı Onarım Öncesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

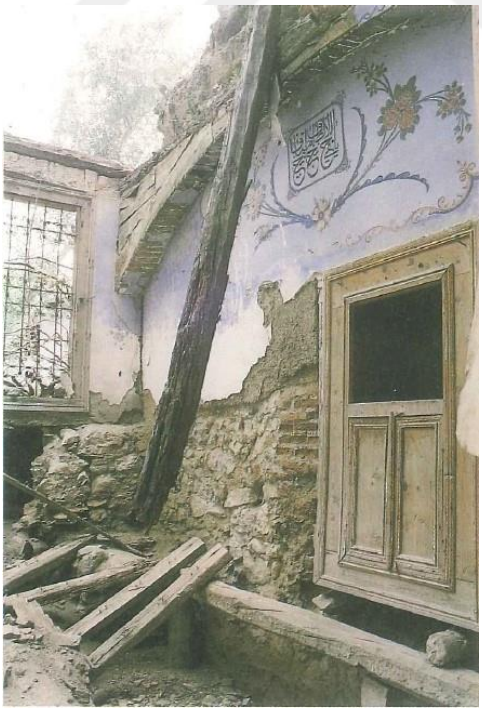
Fotoğraf-232: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-233: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-234: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

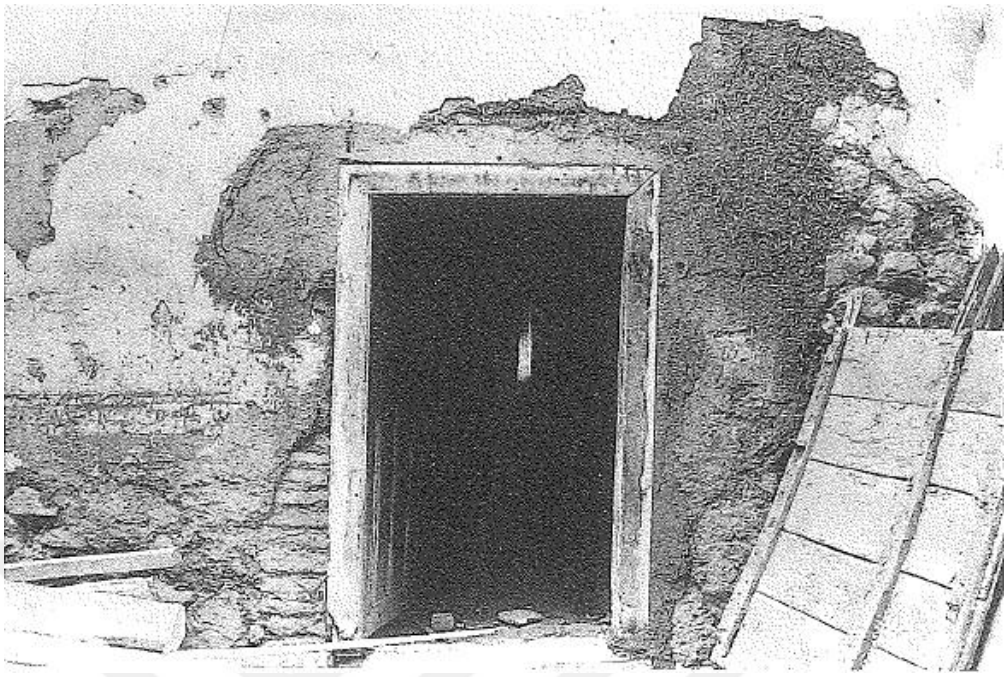
Fotoğraf-235: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-236: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi İnşa Malzemesi Detay Fotoğrafı

Fotoğraf-237: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Bölümü Batısında Bulunan Kapı Bölümü Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

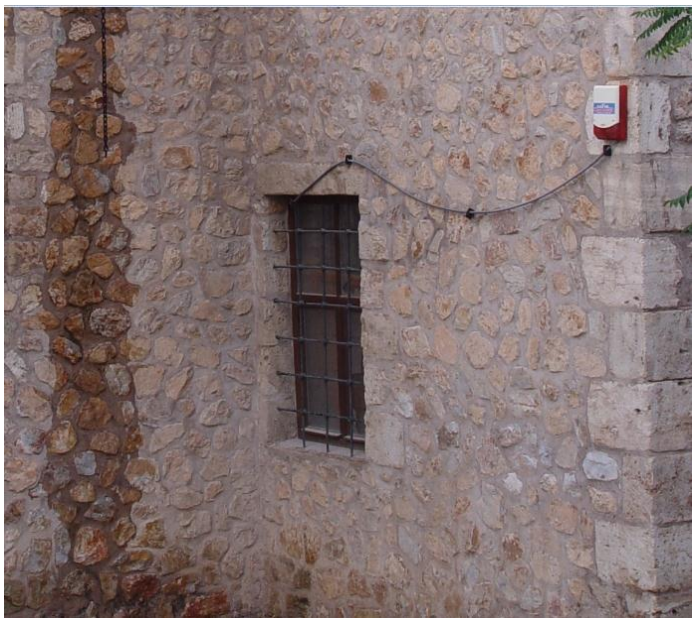
Fotoğraf-238: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Bölümü Batısında Bulunan Kapı Bölümü Arşiv Fotoğrafı Detay (Emir'den)

Fotoğraf-239: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephede Bulunan Pencereler

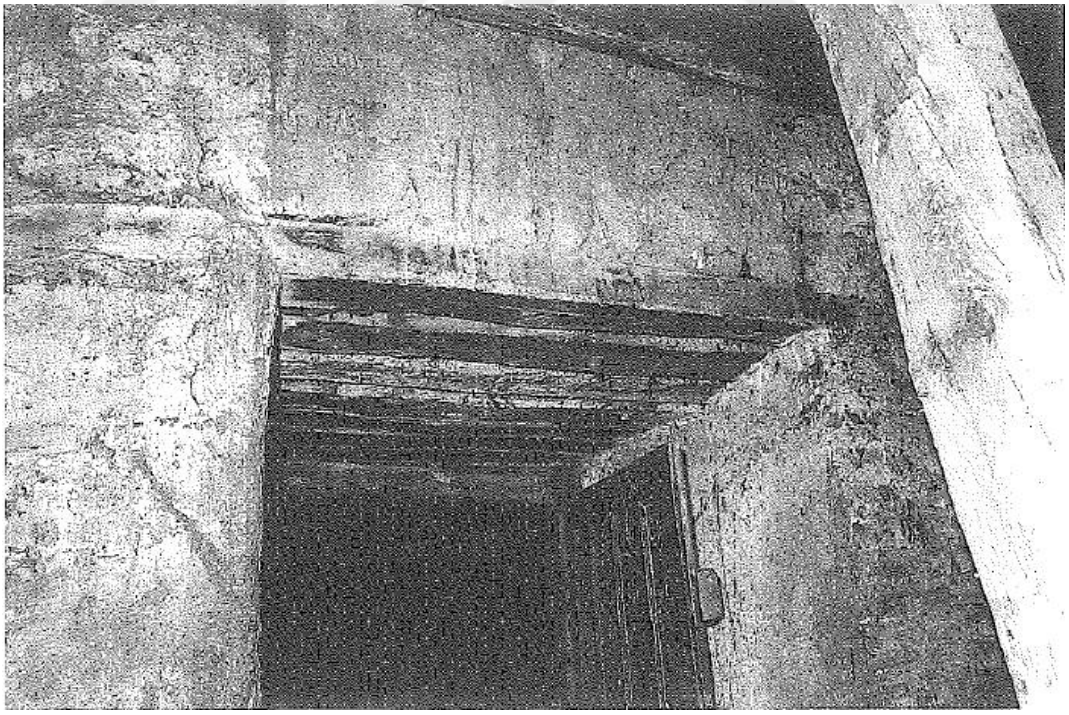
Fotoğraf-240: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Eyvan Bölümü Batı Cephe Penceresi ve Mescit Penceresi Genel Görünüş

Fotoğraf-241: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Bölümü Batı Cephe Penceresi Detay

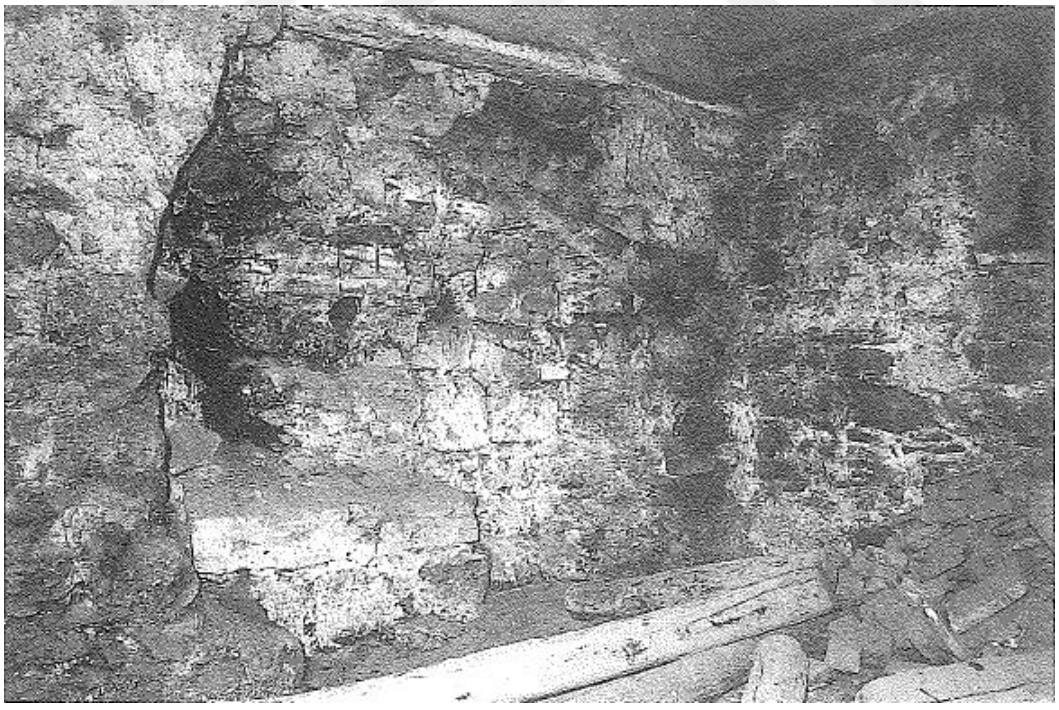
Fotoğraf-242: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü Arşiv Fotoğraf (Emir'den)

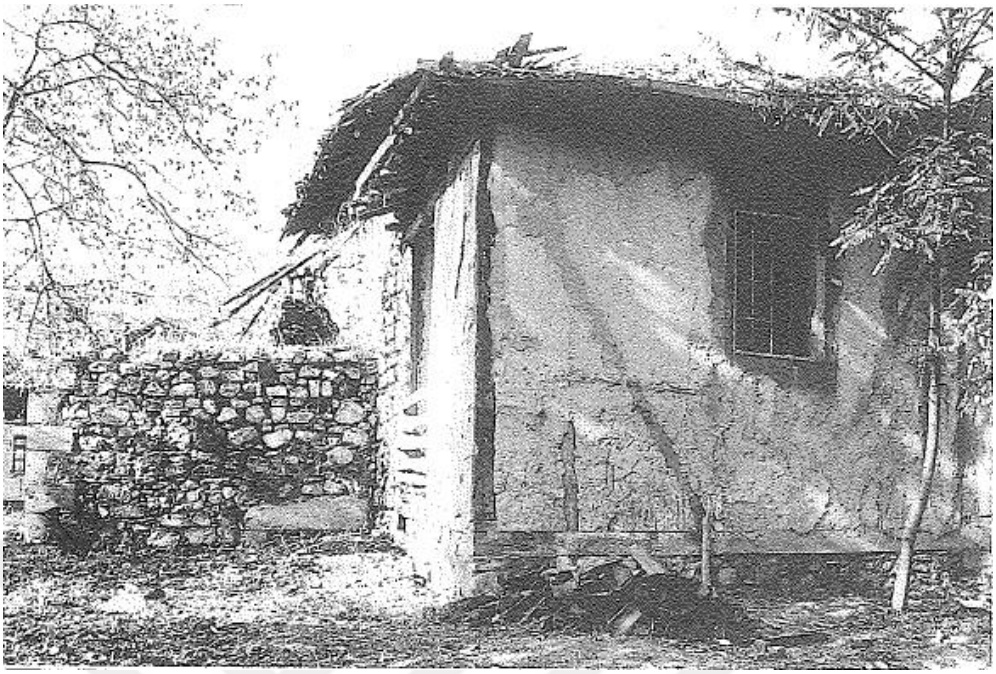
Fotoğraf-243: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü Kapı Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

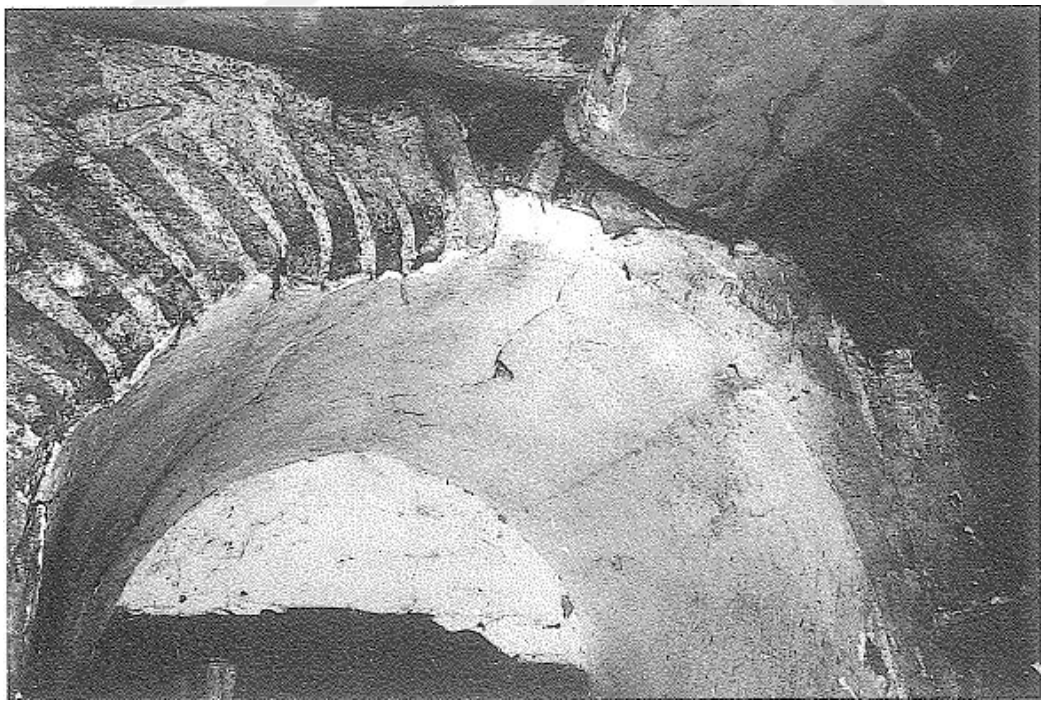
Fotoğraf-244: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü Pencere Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

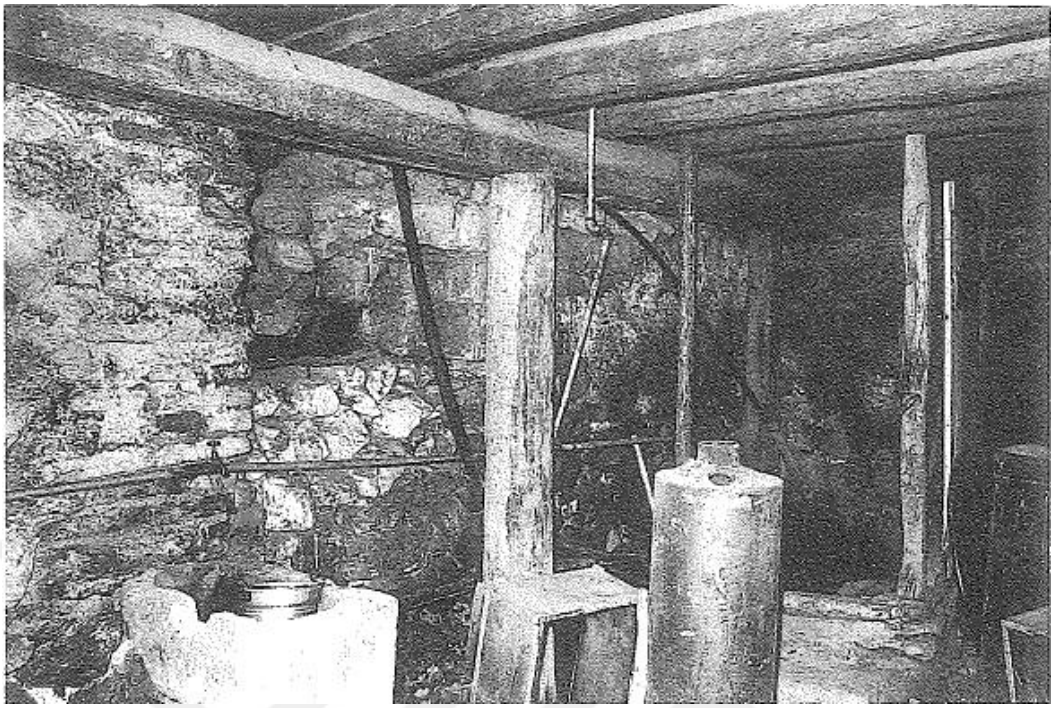
Fotoğraf-245: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü İç Mekân Detayı (Emir'den)

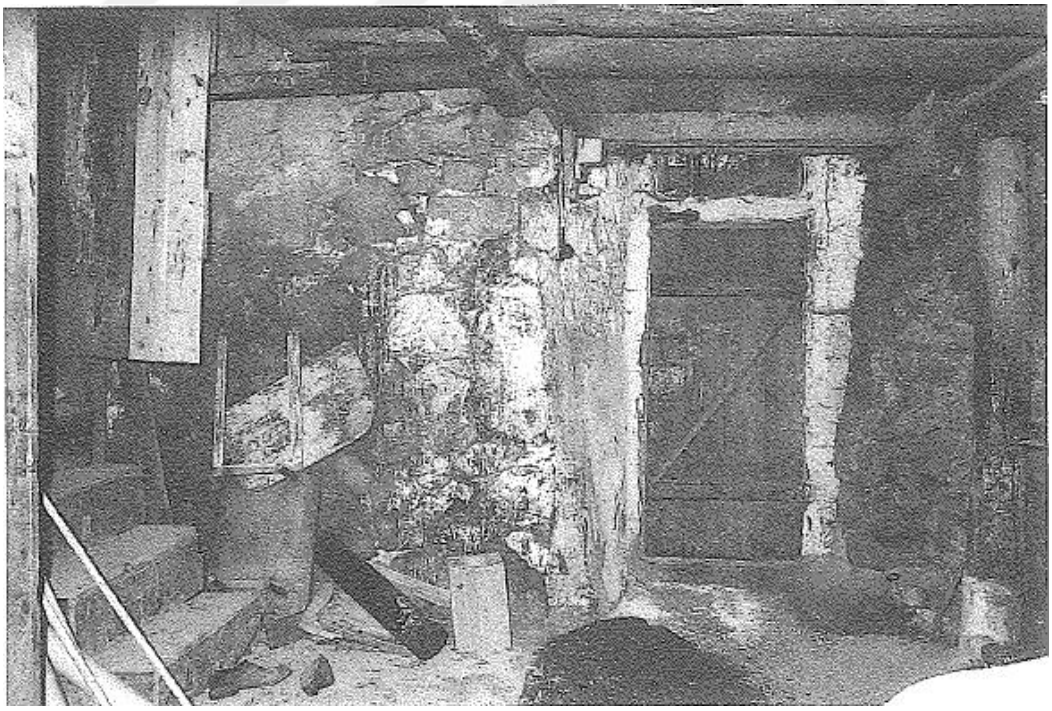
Fotoğraf-246: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Oda Bölümü Dış Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

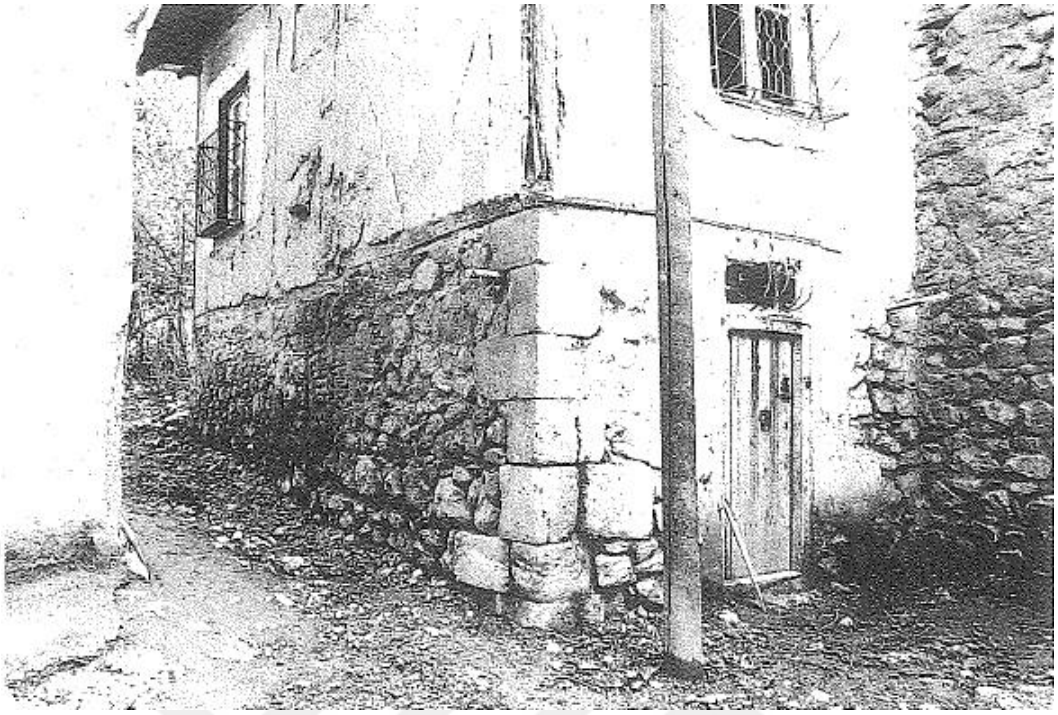
Fotoğraf-247: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü Giriş Kapı Kemer Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

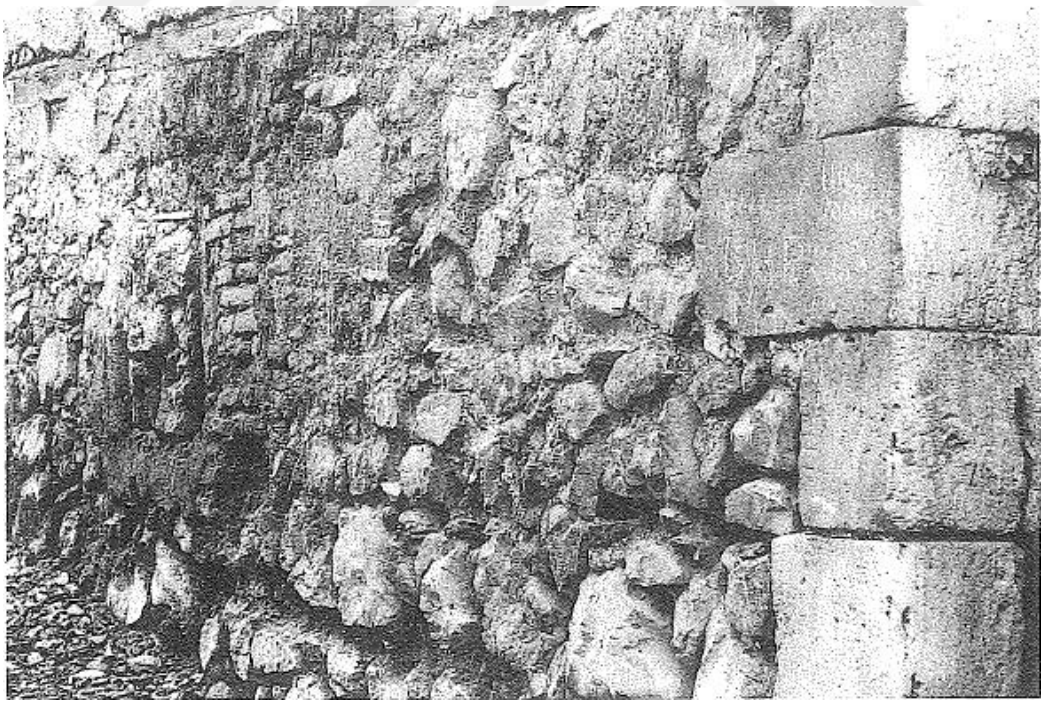
Fotoğraf-248: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü İç Mekân Detayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-249: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü İç Mekân ve Üst Kat MerdivenDetayı Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

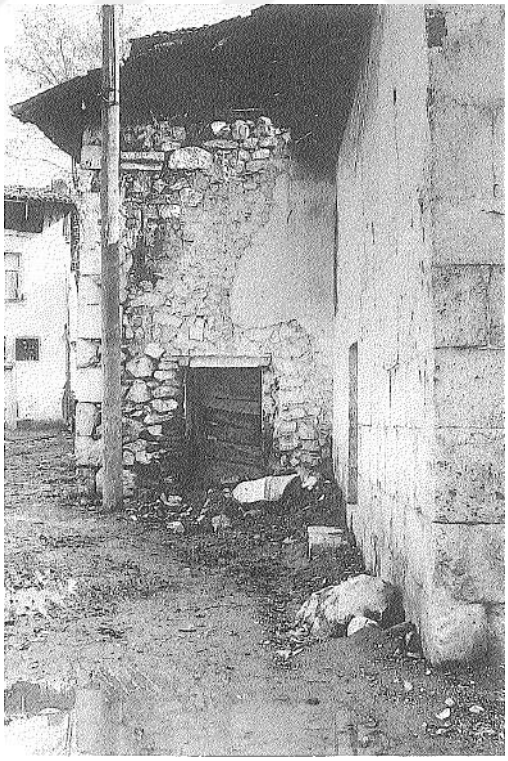
Fotoğraf-250: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

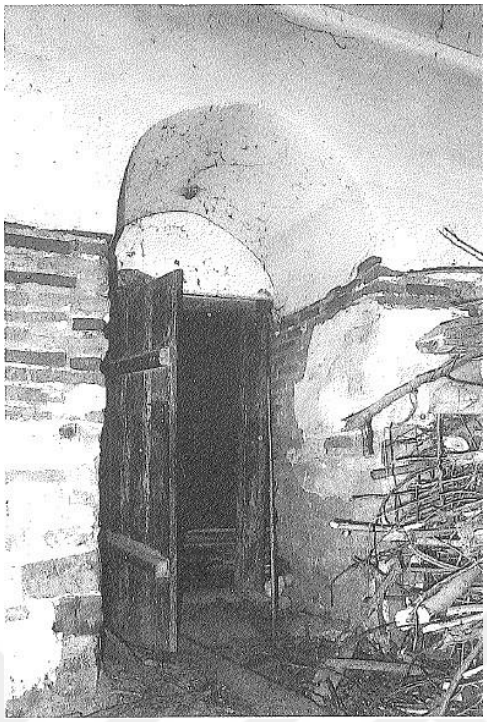
Fotoğraf-251: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü Duvar Örgü Sistemi Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

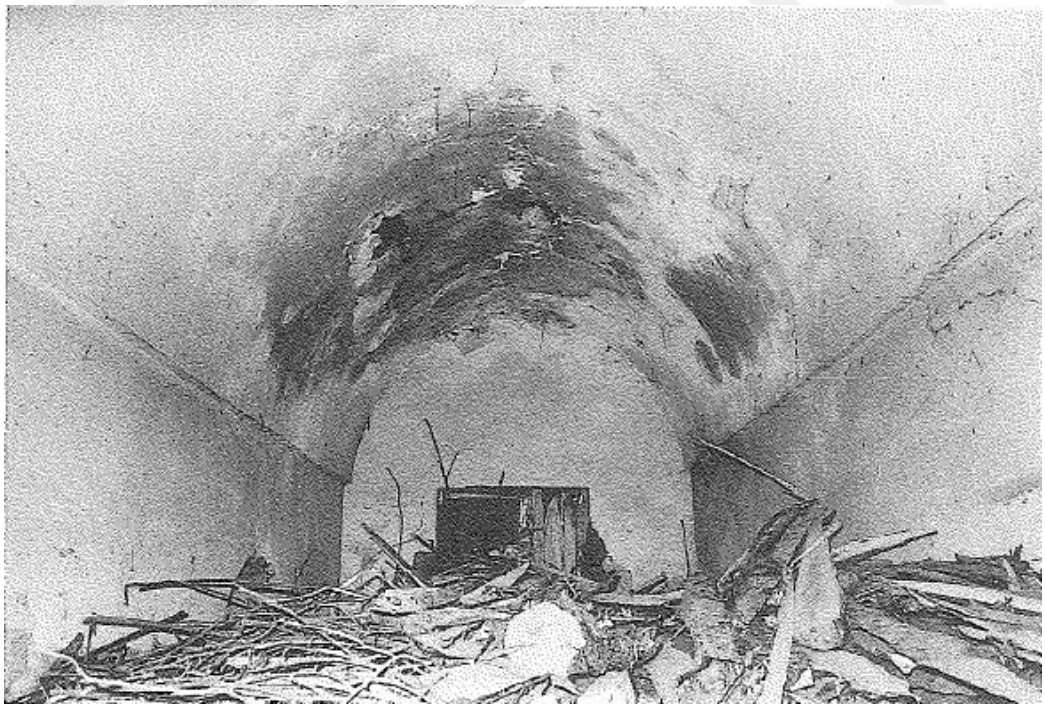
Fotoğraf-252: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Doğusundaki Oda Bölümü Restorasyon Sonrası Genel Görünüş

Fotoğraf-253: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

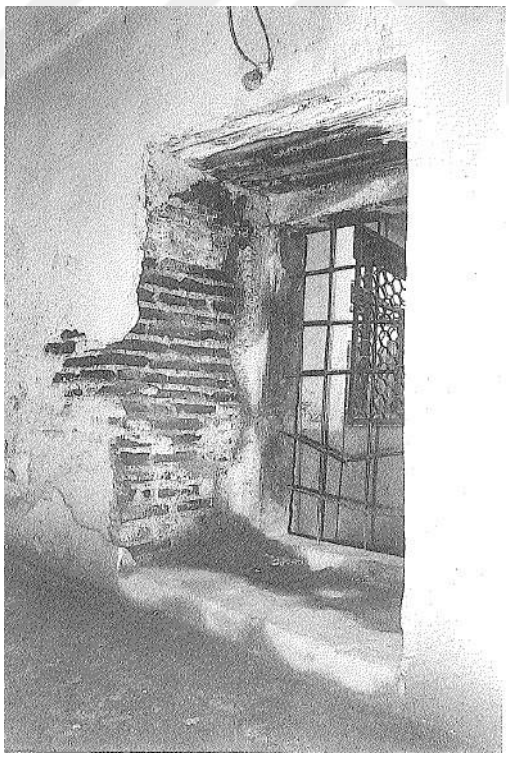
Fotoğraf-254: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Batısında Yer Alan Oda Bölümü Giriş Kapısı Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

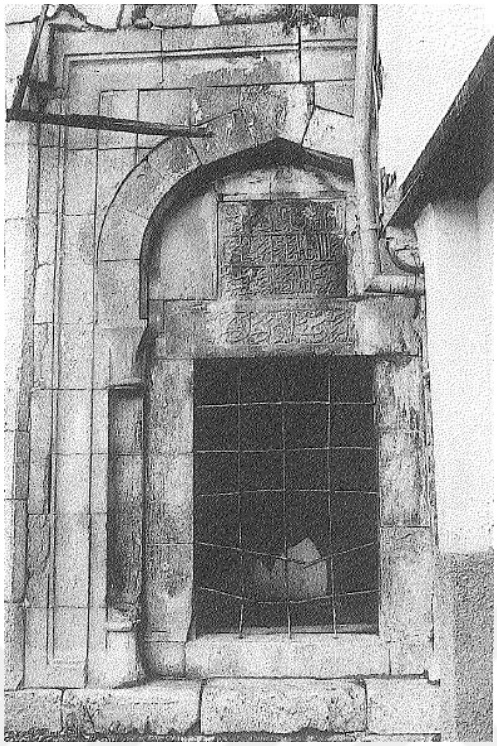
Fotoğraf-255: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısında Yer Alan Oda Bölümü Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-256: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Sofa Batısında Yer Alan Oda Bölümü Pencere Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

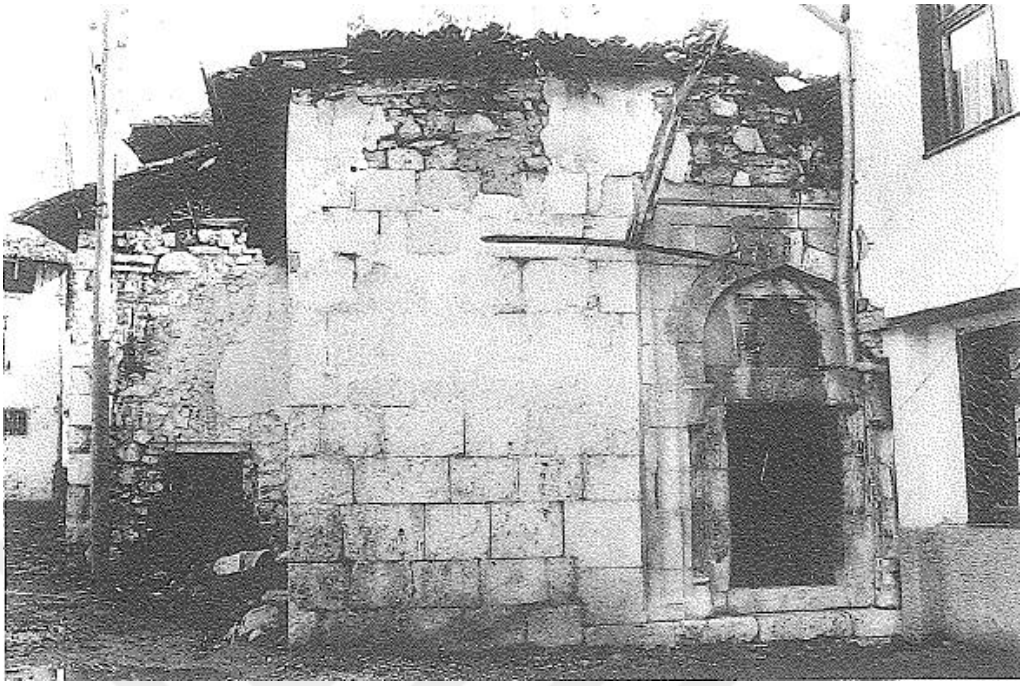
Fotoğraf-257: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Merkezi Sofa Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Batı Duvarında Bulunan Pencere Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

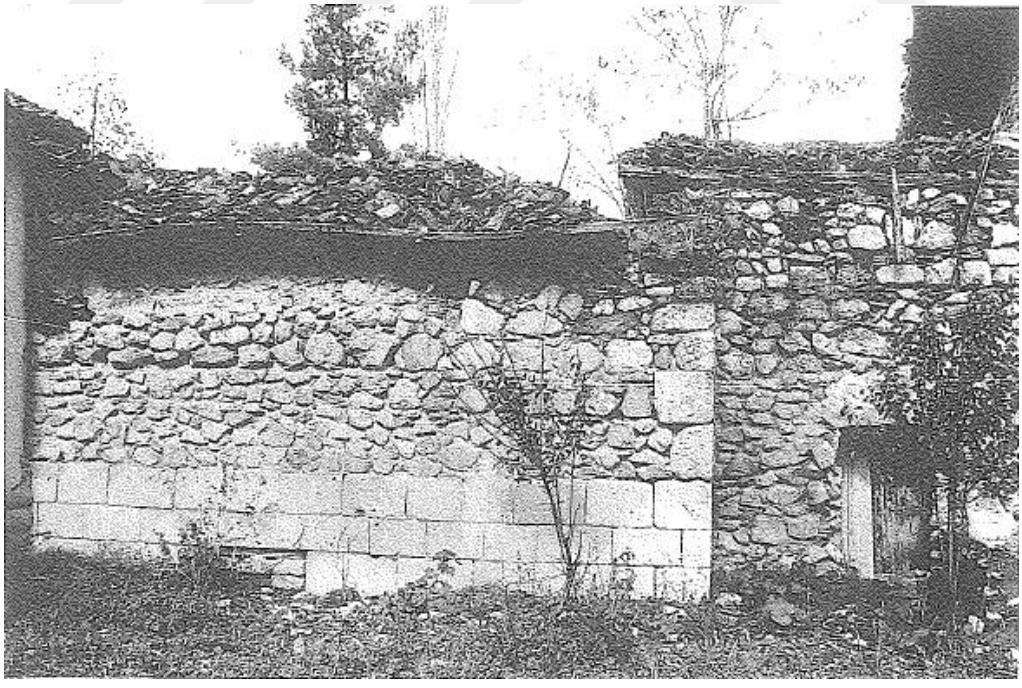
Fotoğraf-258: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Yapısı Batı Cephesinde Yer Alan Pencere Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-259: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Kubbesi Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-260: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Türbe Yapısı Batı Cephesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-261: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-262: Abdullah bin Muhyi Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Detay Arşiv Fotoğrafı (Emir'den)

Fotoğraf-263: Hamza Bey Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-264: Hamza Bey Zaviyesi Giriş Kapısı ve Kuzey Cephesi

Fotoğraf-265: Hamza Bey Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-266: Hamza Bey Zaviyesi Tokat Müzesi'nde Bulunan Bicaroğlu Hamza Bey Mezar Şahide Taşı

Fotoğraf-267: Hamza Bey Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-268: Hamza Bey Zaviyesi Giriş Kapı Detay

Fotoğraf-269: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı Üzerinde Bulunan Aydınlık Penceresi

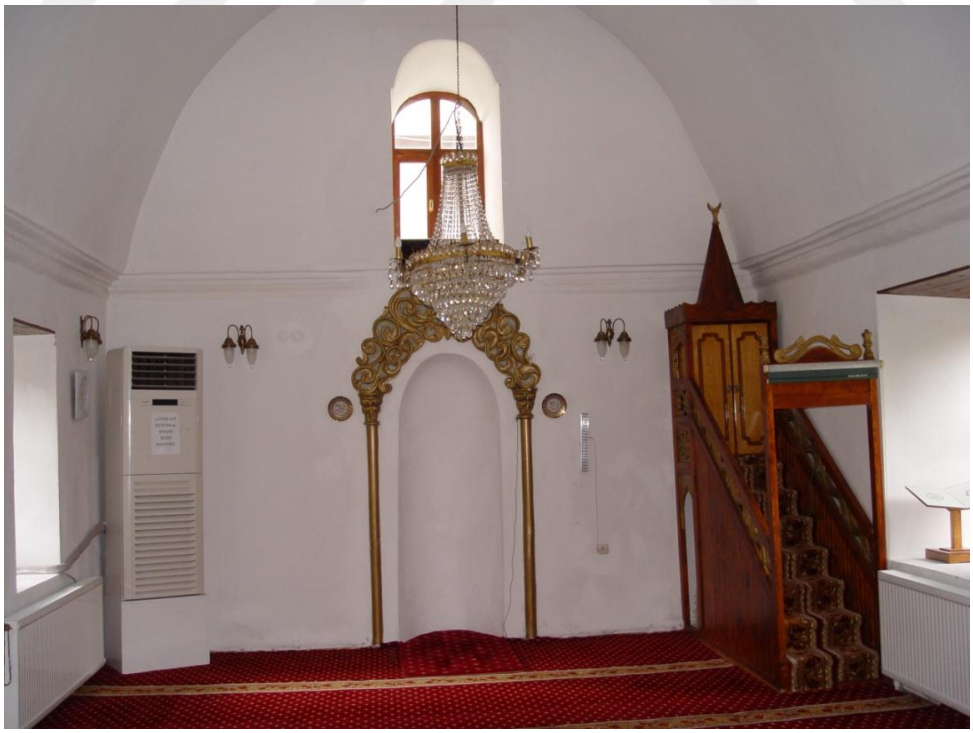
Fotoğraf-270: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Sofa Mihrap Duvarı Genel Görünüş

Fotoğraf-271: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Bölümü

Fotoğraf-272: Hamza Bey Zaviyesi Merkezi Sofa Kubbe Bölümü Süsleme Detayı

Fotoğraf-273: Hamza Bey Zaviyesi Minber ve Mihrap Genel Görünüş

Fotoğraf-274: Hamza Bey Zaviyesi Mihrap Bölümü

Fotoğraf-295: Hamza Bey Zaviyesi Mihrap Süsleme Detayı

Fotoğraf-276: Hamza Bey Zaviyesi Kuzeyinde Yer Alan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-277: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü

Fotoğraf-278: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Üst Örtü Detayı

Fotoğraf-279: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Batı Cephesi Pencere Detayı

Fotoğraf-280: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Kuzey Cephe Mazgal Pencere Detayı

Fotoğraf-281: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Güney Cephe Mazgal Pencere Detayı

Fotoğraf-282: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatıda Yer Alan Tabhane Bölümü Niş Detayı

Fotoğraf-283: Hamza Bey Zaviyesi Kuzeydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Giriş Kapısı ve Üzerinde Yer Alan Niş Detayı

Fotoğraf-284: Hamza Bey Zaviyesi Kuzeydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Doğu Cephesinde Bulunan Mazgal Pencere Detayı

Fotoğraf-285: Hamza Bey Zaviyesi Kuzeydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Kuzey Cephesinde Bulunan Mazgal Pencere Detayı

Fotoğraf-286: Hamza Bey Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Giriş Kapısı

Fotoğraf-287: Hamza Bey Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Mihrap Detayı

Fotoğraf-288: Hamza Bey Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Niş Detayı

Fotoğraf-289: Hamza Bey Zaviyesi Güneydoğuda Yer Alan Tabhane Bölümü Kemer Detayı

Fotoğraf-290: Hamza Bey Zaviyesi Minare Genel Görünüş

Fotoğraf-291: Hamza Bey Zaviyesi Minare Kaide Detayı

Fotoğraf-292: Hamza Bey Zaviyesi Şerefe Altlığı

Fotoğraf-293: Hamza Bey Zaviyesi Pencere Genel Görünüş Dış Cepheden

Fotoğraf-294: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi genel Görünüş

Fotoğraf-295: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi Pencere Detayı

Fotoğraf-296: Hamza Bey Zaviyesi Doğu Cephe Detayı

Fotoğraf-297: Hamza Bey Zaviyesi Mevlevîhâne Vakıf Müzesi'nde Sergilenen Alçı Süsleme

Fotoğraf-298: Hamza Bey Zaviyesi Mevlevîhâne Vakıf Müzesi'nde Sergilenen Alçı Süsleme

Fotoğraf-299: Hamza Bey Zaviyesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-300: Hamza Bey Zaviyesi Kuzey Cephe Detay Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-301: Hamza Bey Zaviyesi Kuzey Cephede Yer Alan Seyir Köşkü Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-302: Hamza Bey Zaviyesi Kuzey Cephede Yer Alan Seyir Köşkü Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-303: Hamza Bey Zaviyesi Cephede Yer Alan Seyir Köşkü Detay Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-304: Hamza Bey Zaviyesi Genel Görünüş (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-305: Hamza Bey Zaviyesi Giriş Kapısı Ve İnşa Kitabesi Detay Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müze Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-306: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi Detay Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-307: Hamza Bey Zaviyesi Batı ve Kuzey Cephesi Detay Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-308: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi ve Yapı Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-309: Hamza Bey Zaviyesi Güneybatı Cephesi Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-310: Hamza Bey Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-311: Hamza Bey Zaviyesi Önceki Dönem Kadınlar Mahfiline Ulaşım Sağlayan Merdiven Bölümü

Fotoğraf-312: Hamza Bey Zaviyesi Kadınlar Mahfili Detay

Fotoğraf-313: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-314: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe Yapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-315: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-316: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe İçerisinde Yer Alan Mermer Sandukalar

Fotoğraf-317: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Türbe Eyvan Kemer Detayı

Fotoğraf-318: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Alçı Süsleme (Erkara'dan)

Fotoğraf-319: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Alçı Süsleme Detay Fotoğrafı (Erkara'dan)

Fotoğraf-320: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-321: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Kubbe Genel Görünüş

Fotoğraf-322: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-323: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Tabhane Odası Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-324: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Tabhane Odası Kubbe Geçiş Öğesi Detay

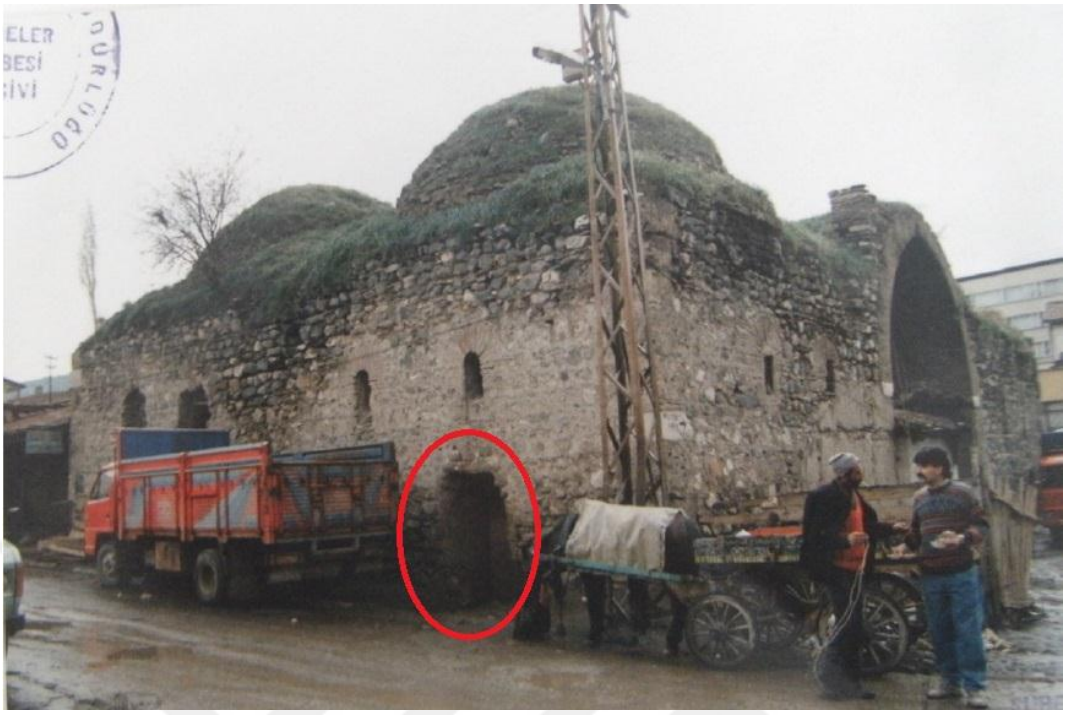
Fotoğraf-325: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Tabhane Odası Mazgal Pencere Detay

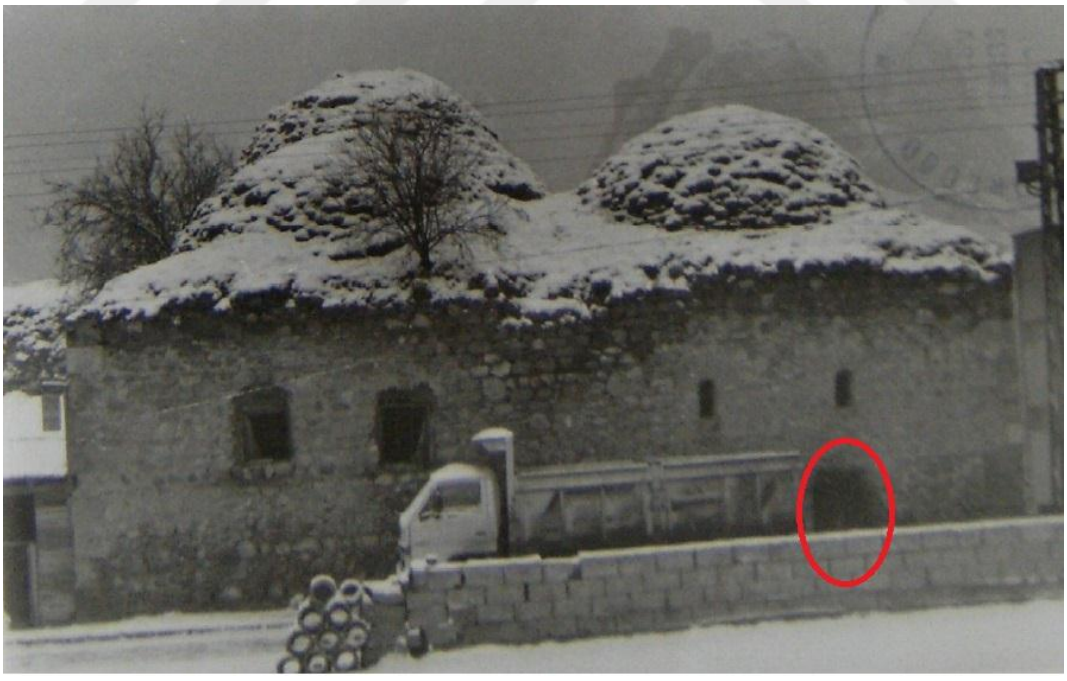
Fotoğraf-326: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Tabhane Odası Duvarında Yer Alan Niş Bölümü

Fotoğraf-327: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Çatısında Bulunan Ocaklık Bacası Genel Görünüş

Fotoğraf-328: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğu Cephesinde Bulunan Giriş Kapısı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-329: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğu Cephesinde Bulunan Giriş Kapısı Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-330: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-331: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-332: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-333: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Zaviyesi Güneydoğu Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-334: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa Genel Görünüş (Erkara'dan)

Fotoğraf-335: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa Doğusunda Yer Alan Tabhane Giriş Kapıları (Erkara'dan)

Fotoğraf-336: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa ve Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-337: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Merkezi Sofa Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-338: Horozoğlu (Pir Ahmet Bey) Zaviyesi Doğusunda Bulunan Tabhane Odası

Fotoğraf-339: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Genel Görünüş

Fotoğraf-340: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Günümüzdeki Mezarlık Bölümü

Fotoğraf-341: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-342: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-343: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) İnşa Kitabesi

Fotoğraf-344: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Güney Cephede Yer Alan Pencere Bölümü ve Kubbe Geçiş Öğeleri

Fotoğraf-345: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Merkezi Kubbe

Fotoğraf-346: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-347: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Batı Cephe ve Üst Örtü Sistemi Genel Görünüş

Fotoğraf-348: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Güney Duvarda Yer Alan Alçı Mihrap Bölümü

Fotoğraf-349: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe İçerisinde Yer Alan Sandukalar

Fotoğraf-350: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Kubbe Geçiş Öğesi Detay

Fotoğraf-351: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Tonoz Örtü ve Pencere Detay

Fotoğraf-352: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Etrafında Bulunan Eski Dönem Mezarlık

Fotoğraf-353: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Sonradan İnşa Edilmiş Ocaklık Bölümü

Fotoğraf-354: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Sonradan İnşa Edilmiş Olan Namazgâh

Fotoğraf-355: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Yakınında Yer Alan Buğday Dibeği

Fotoğraf-356: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Etrafında Bulunan Antik Dönem Mimari Parça

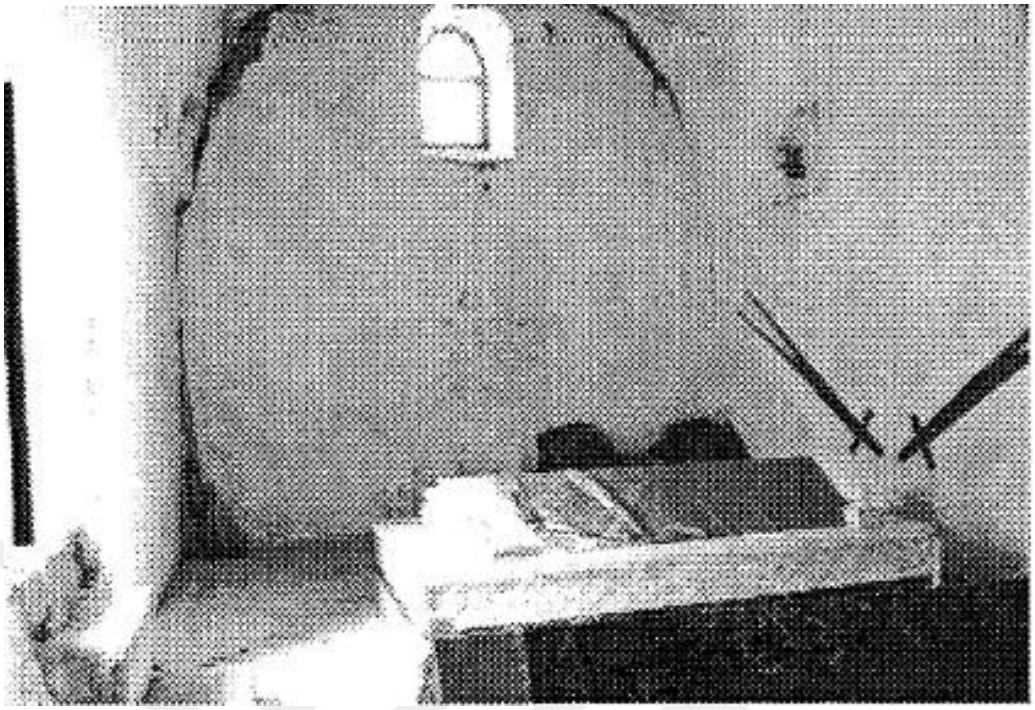
Fotoğraf-357: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Kuzey Cephesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-358: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Güney Cephesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-359: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe Doğu Cephesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-360: Tokat Merkez Çöreğibüyük Köyü Türbe ve Tekkesi (Pir Mehmed Türbesi) Türbe İç Mekân Arşiv Fotoğrafı (Eravşar'dan)

Fotoğraf-361: Tokat Mevlevîhânesi Bey Sokağı Genel Görünüş

Fotoğraf-362: Tokat Mevlevîhânesi Genel Görünüş

Fotoğraf-363: Tokat Mevlevîhânesi 1915 Mevlevi Alayına Katılan Hadi Dede ve 50 Mevlevi Dervişi Arşiv Fotoğrafı (Hasan Erdem'den)

Fotoğraf-364: Tokat Mevlevîhânesi 1915 Mevlevi Alayına Katılan Hadi Dede ve 50 Mevlevi Dervişi Arşiv Fotoğrafı (Hasan Erdem'den)

Fotoğraf-365: Tokat Mevlevîhânesi Bahçe Giriş Kapısı

Fotoğraf-366: Tokat Mevlevîhânesi Ön Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-367: Tokat Mevlevîhânesi Zemin Kat Giriş Kapısı ve Zemin Kat Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-368: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Pirinç ve Bronz Şamdanlar

Fotoğraf-369: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Pirinç ve Bronz Şamdanlar

Fotoğraf-370: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Bakır Şamdanlar

Fotoğraf-371: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Bakır Şamdanlar

Fotoğraf-372: Tokat Mevlevîhânesi 13. Yüzyıla Ait Sergilenen Şamdan Genel Görünüş

Fotoğraf-373: Tokat Mevlevîhânesi 13. Yüzyıla Ait Sergilenen Şamdan Detay

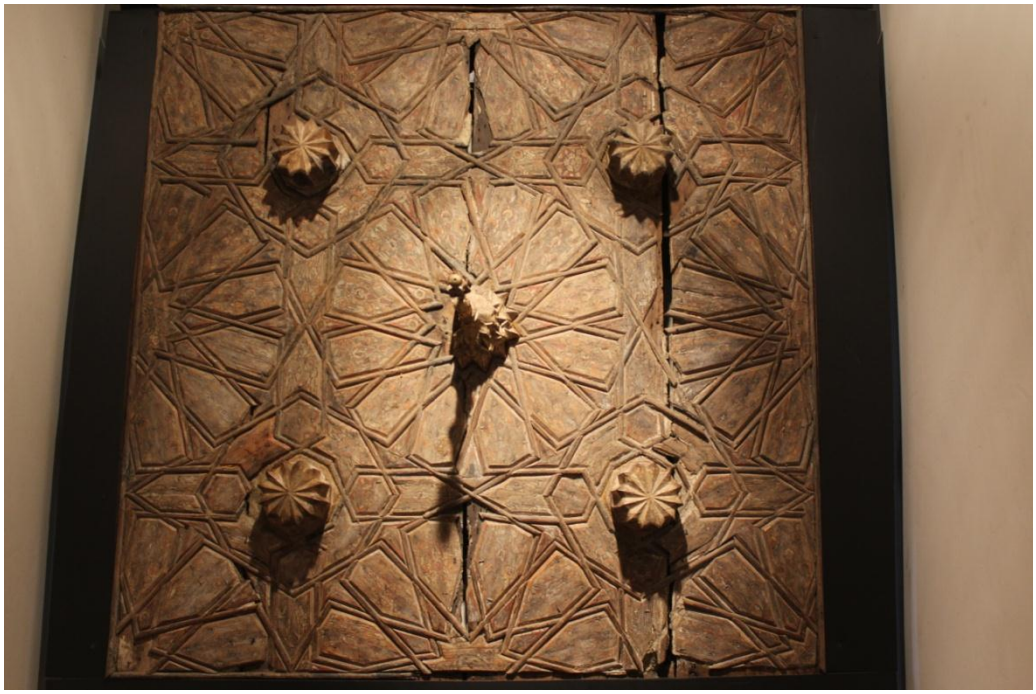
Fotoğraf-374: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Halı ve Seccade Genel Görünüş

Fotoğraf-375: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Halı ve Seccade

Fotoğraf-376: Tokat Mevlevîhânesi Hareketli Panel Üzerinde Sergilenen Halı, Kilim ve Seccadeler

Fotoğraf-377: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Ulu Cami Tavan Göbeği Genel Görünüş

Fotoğraf-378: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Ulu Cami Tavan Göbeği Detay

Fotoğraf-379: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Muslu Ağa Konağı'na Ait Kalemişi Bezemeli Pervaz Parçaları

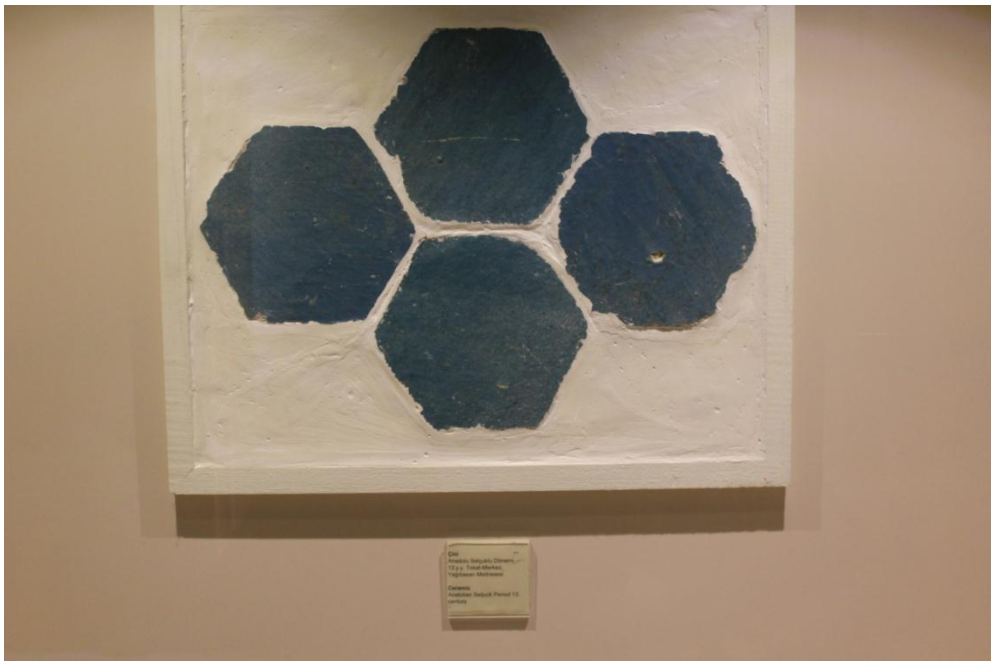
Fotoğraf-380: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Muslu Ağa Konağı'na Ait Kalemişi Bezemeli Pervaz Parçaları Detay

Fotoğraf-381: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Yağıbasan Medresesi Kazısında Ele Geçirilen Kâse 13. Yüzyıl

Fotoğraf-382: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Döküm Potaları

Fotoğraf-383: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Yağıbasan Medresesi Plaka Çini Parçaları 13. Yüzyıl

Fotoğraf-384: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen 18. Yüzyıl Seramik Parçası

Fotoğraf-385: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen El Bombaları

Fotoğraf-386: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Yağıbasan Medresesi Plaka Çini Parçaları 13. Yüzyıl

Fotoğraf-387: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Osmanlı Dönemi Duvar Saati

Fotoğraf-388: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Sakal-ı Şerif Sandığı

Fotoğraf-389: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Sakal-ı Şerif Sandığı Süsleme Detayı

Fotoğraf-390: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Altın Yaldızlı Pano

Fotoğraf-391: Tokat Mevlevîhânesi Şeyh Odası Genel Görünüş

Fotoğraf-392: Tokat Mevlevîhânesi Şeyh Odası Tavan Göbeği Genel Görünüş

Fotoğraf-393: Tokat Mevlevîhânesi Şeyh Odası Tavan Göbeği Detay

Fotoğraf-394: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen El Yazma Eserler

Fotoğraf-395: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen El Yazma Eserler

Fotoğraf-396: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen El Yazma Kur'an ve Şecere

Fotoğraf-397: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Kâbe İçi Örtüsü

Fotoğraf-398: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Kat Bölümü ve Genel Görünüş

Fotoğraf-399: Tokat Mevlevîhânesi İkinici Kat Merdiveni Başında Yer Alan Mevlevî Sikkesi

Fotoğraf-400: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Kat Balkon Genel Görünüş

Fotoğraf-401: Tokat Mevlevîhânesi Sütun Başlık Detayı

Fotoğraf-402: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Yer Alan Seyir Köşkü

Fotoğraf-403: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Yer Alan Seyir Köşkü Genel Görünüş

Fotoğraf-404: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Kat Sema Odası Giriş Kapısı

Fotoğraf-405: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Bulunan Semâhâne Genel Görünüş

Fotoğraf-406: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Bulunan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-407: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Kubbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-408: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Genel Görünüş

Fotoğraf-409: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Kubbe Merkezinde Yer Alan Tavan Göbeği

Fotoğraf-410: Latifoğlu Konağı Paşa Odası Tavan Göbeği Genel Görünüş

Fotoğraf-411: Latifoğlu Konağı Paşa Odası Tavan Göbeği Detay

Fotoğraf-412: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Eserler

Fotoğraf-413: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Semâ Talim Tahtası

Fotoğraf-414: Tokat Müzesi'nde Sergilenen Tarikat Eşyaları

Fotoğraf-415: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Odası Sağında Yer Alan Müzisyen Mahfili

Fotoğraf-416: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Odası Solunda Yer Alan Müzisyen Mahfili

Fotoğraf-417: Tokat Mevlevîhânesi Semâhâne Odasında Sergilenen 1899 Tarihli Sancak

Fotoğraf-418: Tokat Mevlevîhânesi İkinci Katta Bulunan Kadınlar Mahfili Merdiven Başlığında Bulunan Mevlevî Sikkesi Detay

Fotoğraf-419: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Halı ve Seccadeler Koridor Genel Görünüş

Fotoğraf-420: Tokat Mevlevîhânesi Sergilenen Halı ve Seccadeler Oda Genel Görünüş

Fotoğraf-421: Tokat Mevlevîhânesi Güney Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-422: Tokat Mevlevîhânesi Hamam Genel Görünüş

Fotoğraf-423: Tokat Mevlevîhânesi Hamam Güney Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-424: Muslu Ağa Konağı Genel Görünüş

Fotoğraf-425: Muslu Ağa Konağı Giriş Kapısı

Fotoğraf-426: Muslu Ağa Konağı Bahçe Genel Görünüş

Fotoğraf-427: Muslu Ağa Konağı Mutfak Bölümü

Fotoğraf-428: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa

Fotoğraf-429: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-430: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Şerbetlik

Fotoğraf-431: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Şerbetlik Süsleme Detayı

Fotoğraf-432: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Pencereler

Fotoğraf-433: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Tavan Süslemesi

Fotoğraf-434: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneybatısında Yer Alan Oda Bölümündeki Tavan Bölümü

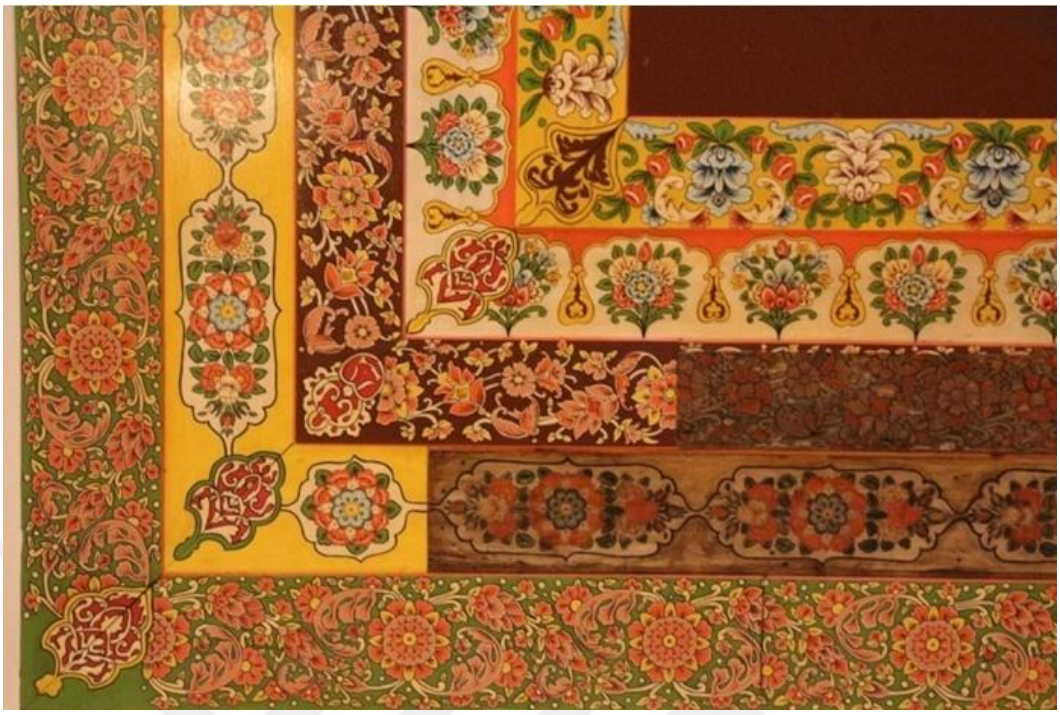
Fotoğraf-435: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Genel Görünüş

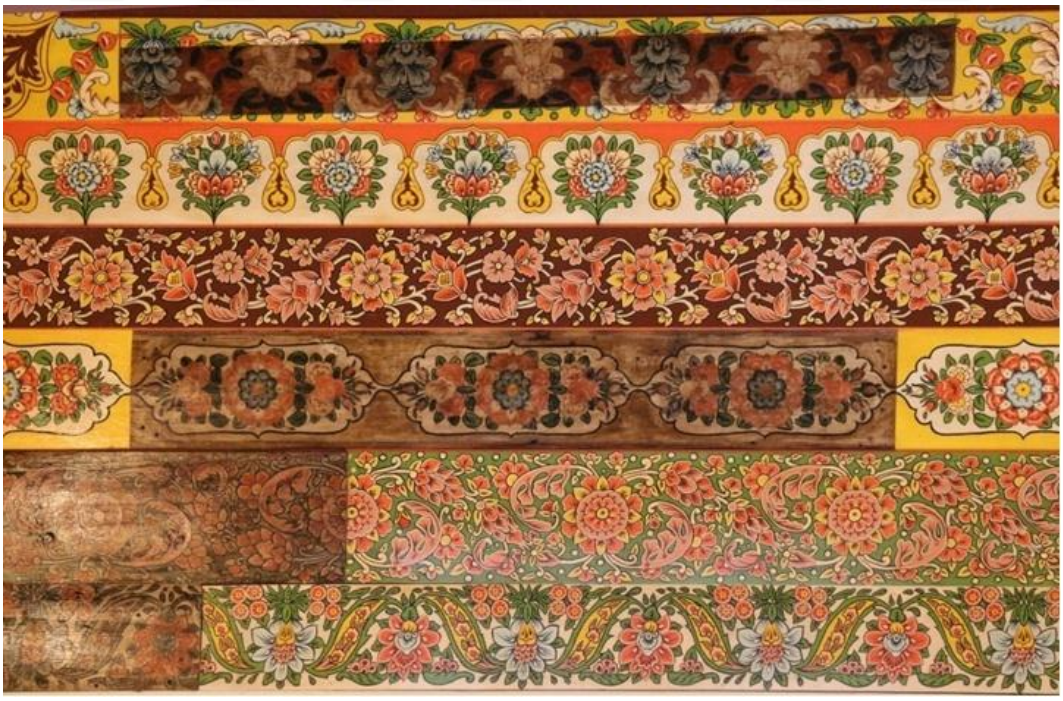
Fotoğraf-436: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Arşiv Fotoğraf (Çal'dan)

Fotoğraf-437: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği (Çal'dan)

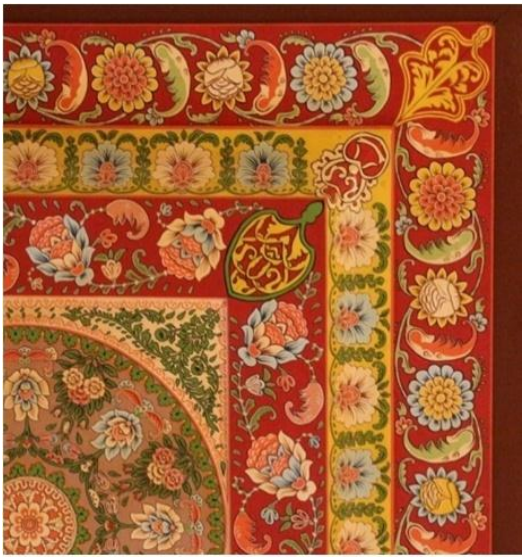
Fotoğraf-438: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Bordür Detayı

Fotoğraf-439: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Bordür Detayı

Fotoğraf-440: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Genel Görünüş

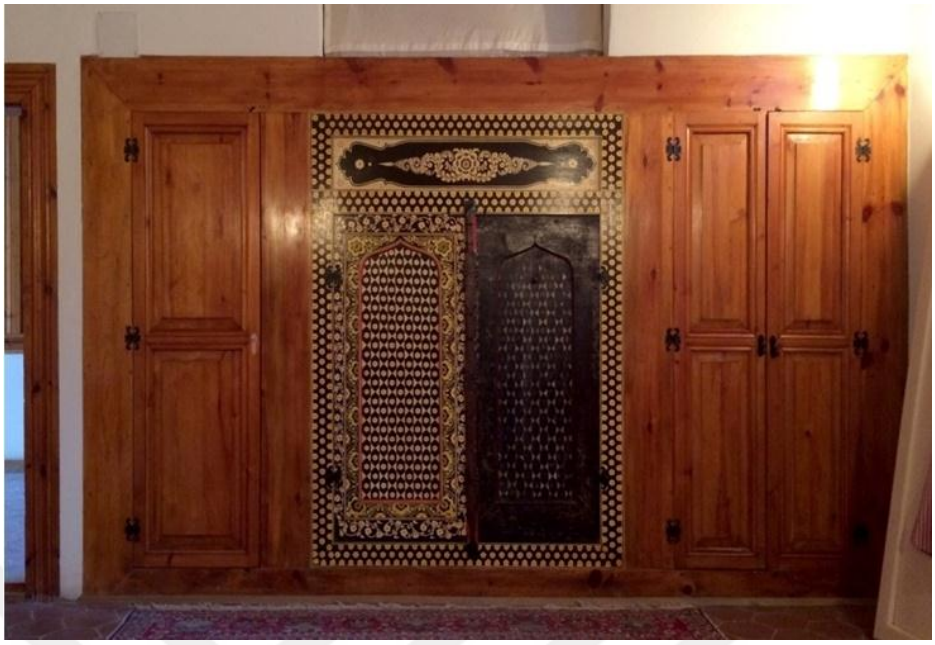
Fotoğraf-441: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Tavan Göbeği Detay

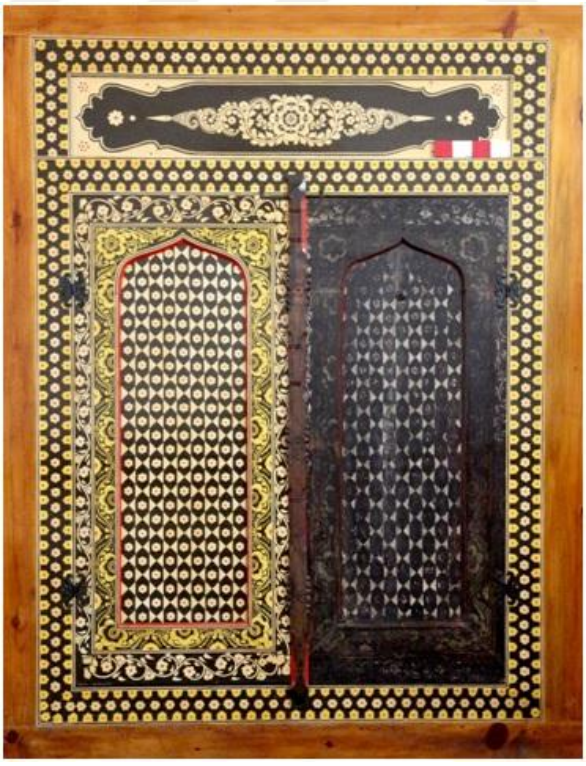
Fotoğraf-442: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümü Sergen Raf Genel Görünüş

Fotoğraf-443: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Günedoğusunda Bulunan Oda Bölümü Sergen Raf Motif Detayı

Fotoğraf-444: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümünde Bulunan Ahşap Dolap Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-445: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümünde Bulunan Ahşap Dolap Bölümü Kapakları

Fotoğraf-446: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümünde Bulunan Ahşap Dolap Bölümü Kapakları Detay

Fotoğraf-447: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Güneydoğusunda Bulunan Oda Bölümünde Bulunan Ahşap Dolap Bölümü Kapakları Detay

Fotoğraf-448: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Girişi

Fotoğraf-449: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-450: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Giriş Kapısı

Fotoğraf-451: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Genel Görünüş

Fotoğraf-452: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Hamam Kubbe Genel Geçişleri

Fotoğraf-453: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Baş Oda Genel Görünüş

Fotoğraf-454: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Baş Oda Ahşap Dolaplar

Fotoğraf-455: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Baş Oda Tavanı Genel Görünüş

Fotoğraf-456: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Baş Oda Tavanı Tavan Köşeliği Süsleme Detay

Fotoğraf-457: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Oturma Odası Giriş Kapısı

Fotoğraf-458: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Oturma Odası Genel Görünüş

Fotoğraf-459: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Oturma Odası Tavan Göbeği

Fotoğraf-460: Muslu Ağa Konağı Merkezi Sofa Kuzeyinde Bulunan Oturma Odası Tavan Göbeği Süsleme Detayı

Fotoğraf-461: Muslu Ağa Konağı Batısında Yer Alan Teras Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-462: Muslu Ağa Konağı Batısında Yer Alan Teras Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-463: Tokat Mevlevîhânesi Arşiv Fotoğrafı Balkon Detayı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-464: Tokat Mevlevîhânesi Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

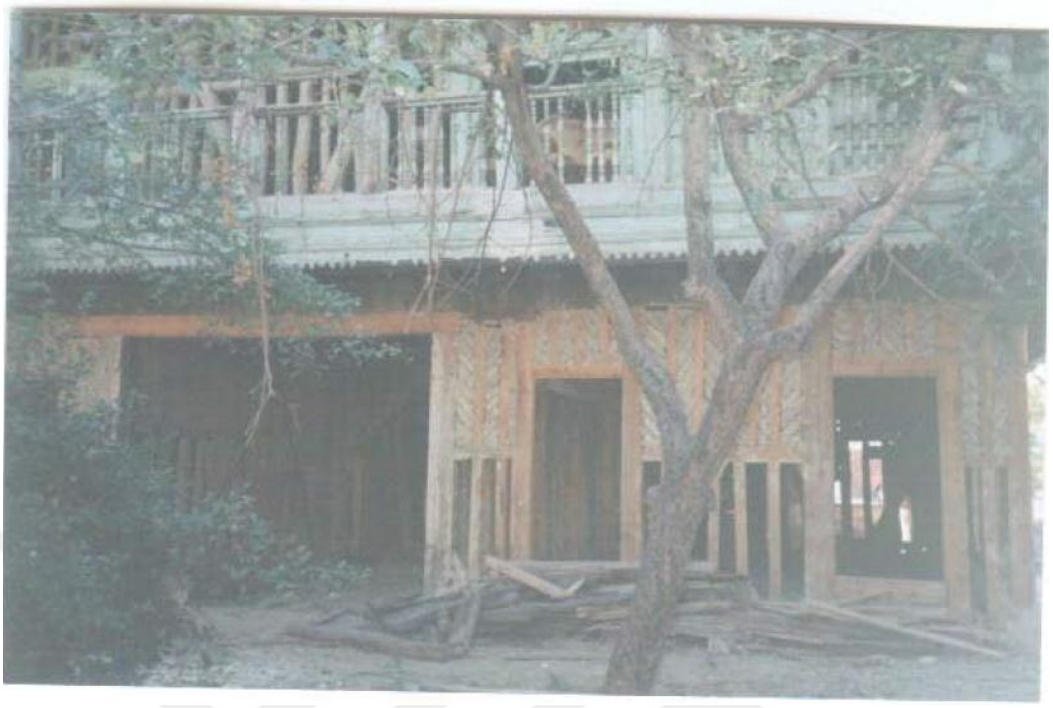
Fotoğraf-465: Tokat Mevlevîhânesi Restorasyon Çalışması Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-466: Tokat Mevlevîhânesi Restorasyon Çalışması Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-467: Tokat Mevlevîhânesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-468: Tokat Mevlevîhânesi Kuzey Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-469: Tokat Mevlevîhânesi Doğu Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

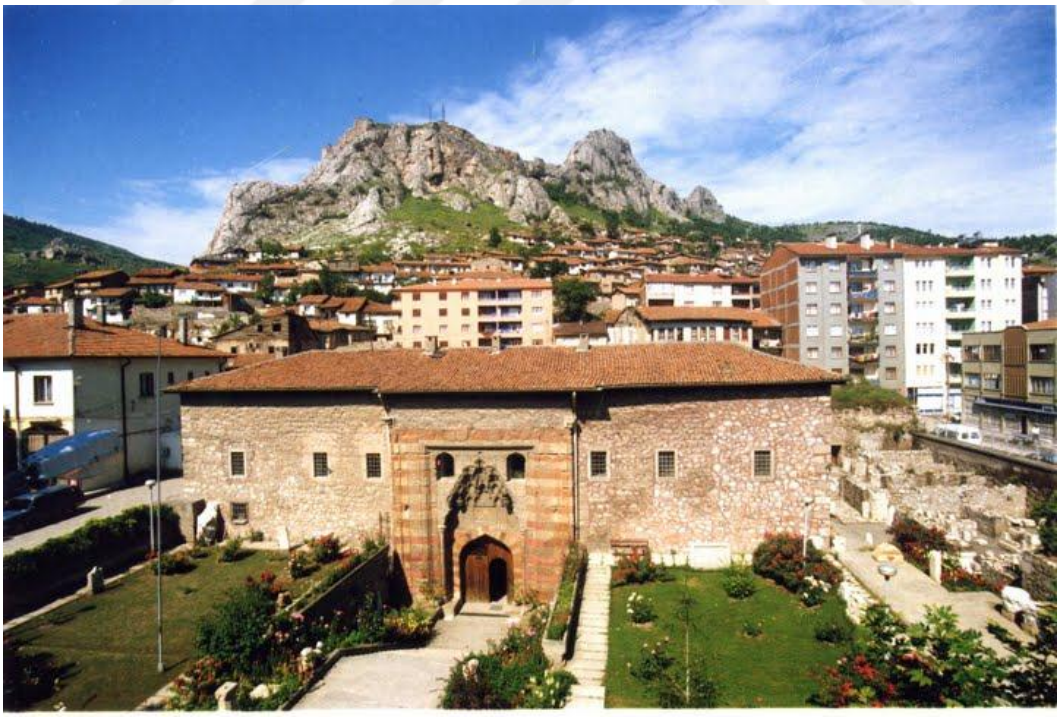
Fotoğraf-470: Tokat Mevlevîhânesi Bahçe Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi'nden)

Fotoğraf-471: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-472: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-473: Tokat Gök Medrese Genel Görünüş

Fotoğraf-474: Tokat Gök Medrese Batı Eyvanı Üzerinde Yer Alan Çini Bezeme

Fotoğraf-475: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kuzeyinde Yer Alan Zaviye Mekânı

Fotoğraf-476: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kuzeyinde Yer Alan Zaviye Mekânı Genel Görünüş

Fotoğraf-477: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-478: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephesinde Yer Alan Kripta Giriş Kapısı

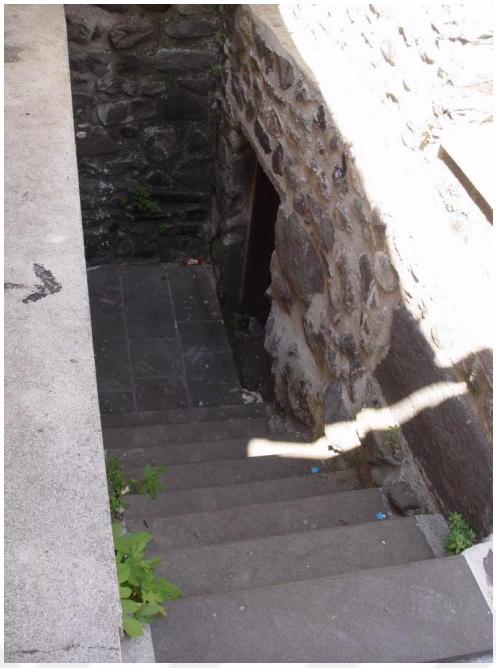
Fotoğraf-479: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kripta Bölümü ve Taş Mezar Sandukaları

Fotoğraf-480: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kripta Bölümü Kubbe Geçiş Öğeleri

Fotoğraf-481: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kripta Bölümü Kubbe Detayı

Fotoğraf-482: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Güney Bölümde Yer Alan Odaya İniş Merdiveni ve Giriş Kapısı

Fotoğraf-483: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Güney Bölümde Yer Alan Odaya İniş Merdiveni ve Giriş Kapısı

Fotoğraf-484: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Güney Bölümde Yer Alan Odadaki Pencere ve Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-485: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Güney Bölümde Yer Alan Odadaki Ocaklık Nişi

Fotoğraf-486: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Batı Cephesi

Fotoğraf-487: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephe Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi)

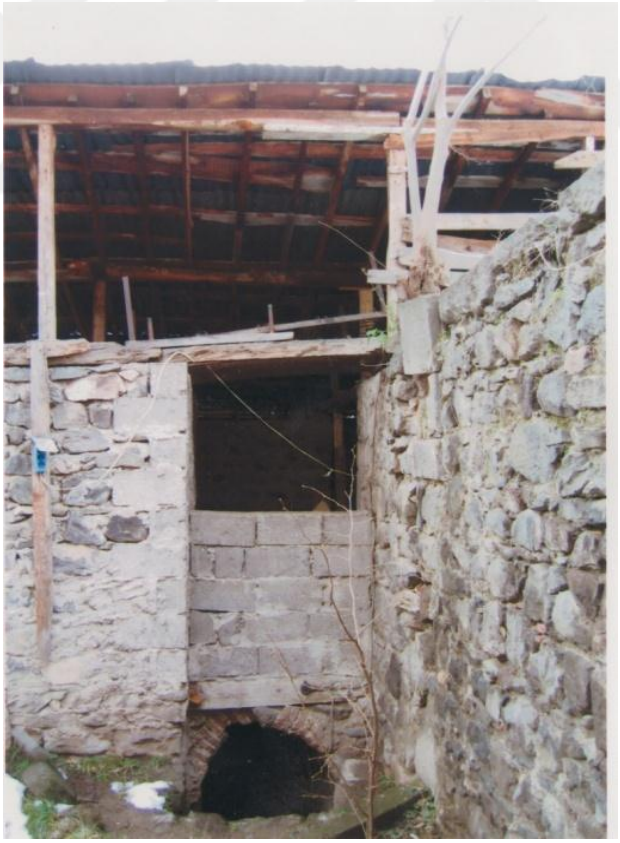
Fotoğraf-488: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Batı Cephe Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-489: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Batı Cephe Detay Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-490: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-491: Niksar Sunguriye Türbe ve Zaviyesi Kripta Giriş Kapısı Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-492: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-493: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Kitabelik Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-494: Tokat Yağıbasan Medresesi Genel Görünüş

Fotoğraf-495: Niksar Yağıbasan Medresesi Genel Görünüş

Fotoğraf-496: Niksar Yağıbasan Medresesi Eyvanları Genel Görünüş

Fotoğraf-497: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Günümüze Kadar Gelebilmiş Olan Taçkapı Genel Görünü

Fotoğraf-498: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Kenarında Yer Alan Bezeme Detayı

Fotoğraf-499: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Kenarında Yer Alan Bezeme Detayı

Fotoğraf-500: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Üst Köşe Bölümde Bulunan Başlık ve Kabara Süslemesi

Fotoğraf-501: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Kavsara Üzerinde Yer Alan Diskler

Fotoğraf-502: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Üzerinde Yer Alan Geyik Figürü

Fotoğraf-503: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Mihrap Duvarı Genel Görünüş

Fotoğraf-504: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Kadınlar Mahfili Genel Görünüş

Fotoğraf-505: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Minare Genel Görünüş

Fotoğraf-506: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Minare ve Arka Bahçe Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-507: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Arka Bahçeye Geçiş Koridoru

Fotoğraf-508: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Güneyinde Yer Alan Bahçe Bölümü

Fotoğraf-509: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Güneyinde Yer Alan Bahçe Bölümündeki Mezarlar

Fotoğraf-510: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Doğu Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-511: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batı Cephesi Genel Görünüş

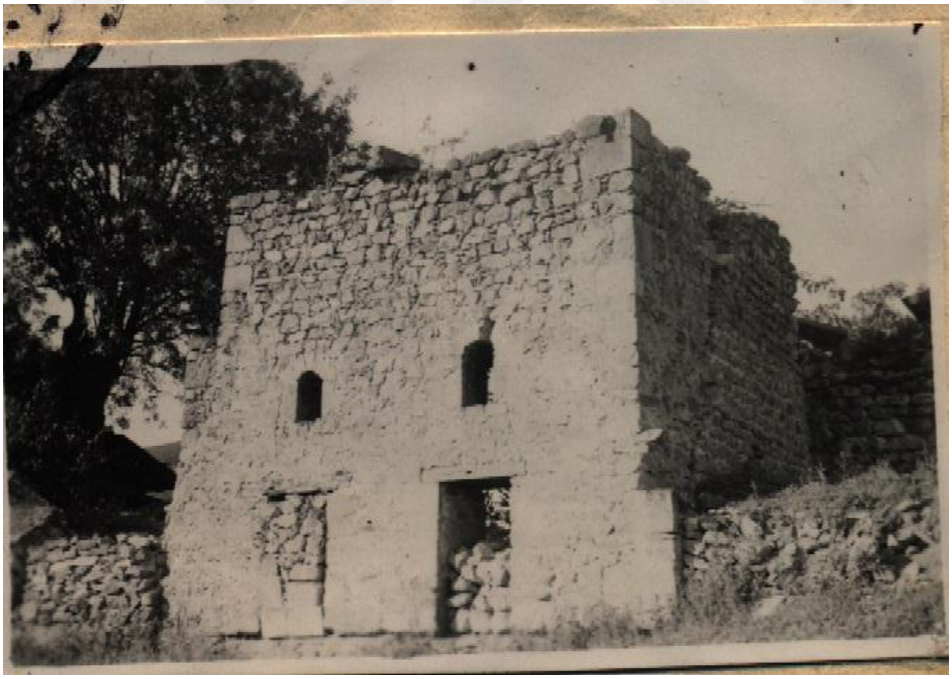
Fotoğraf-512: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-513: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Taç Kapı Arşiv Fotoğrafı Besim Karagülle ve Nuri Savuran (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-514: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi İç Mekân Taç Kapı Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-515: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-516: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi İç Mekân Genel Görünüş Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-517: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Genel Görünüş

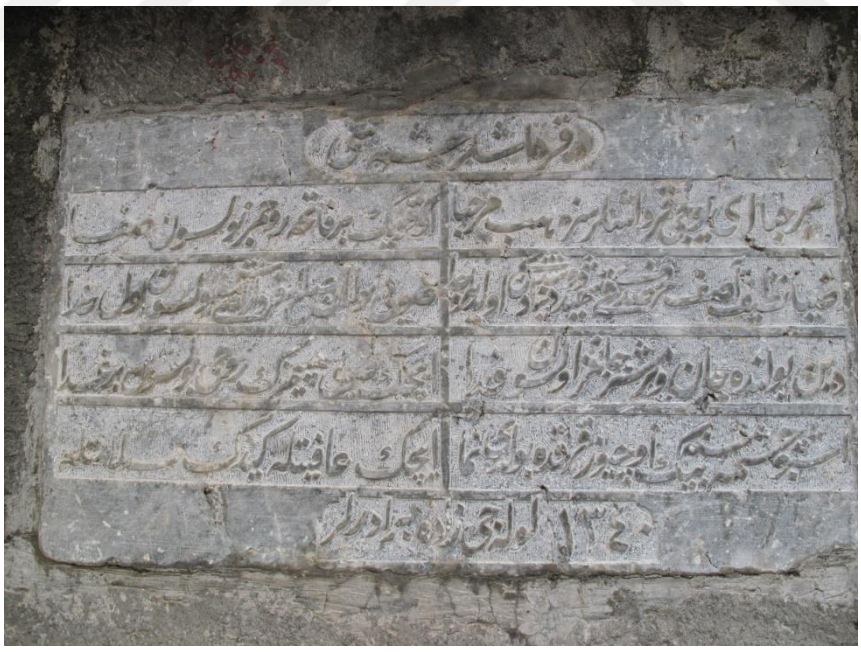
Fotoğraf-518: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Sağında Bulunan Taş Oyma Detay

Fotoğraf-519: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Solunda Bulunan Taş Oyma Detay

Fotoğraf-520: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Süsleme Detayı

Fotoğraf-521: Niksar Çöreğibüyük Tekke ve Zaviyesi Batısında Yer Alan Lülecizade Çeşmesi Kitabe Detayı

Fotoğraf-522: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-523: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-524: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi İnşa Kitabesi

Fotoğraf-525: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-526: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Merkezi Sofa ve Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-527: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Merkezi Kubbe

Fotoğraf-528: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Mihrap Duvarı ve Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-529: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Tonoz Örtülü Eyvan Bölümü Kemer Detay

Fotoğraf-530: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Merkezi Sofa Güneydoğu Bölümünde Yer Alan Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-531: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Merkezi Sofa Mihrap Bölümü ve Niş Bölümü

Fotoğraf-532: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güneydoğu Bölümünde Yer Alan Oda Üst Örtü Sistemi ve Aydınlık Penceresi

Fotoğraf-533: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güneydoğu Bölümünde Yer Alan Oda Güney Duvarında Yer Alan Pencere ve Niş Genel Görünüş

Fotoğraf-534: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güneydoğu Bölümünde Yer Alan Oda Güney Duvarında Yer Alan Pencere ve Niş Detay

Fotoğraf-535: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-536: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Oda Üst Örtü Sistemi ve Kubbe Geçiş Öğeleri

Fotoğraf-537: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Doğusunda Yer Alan Oda Kuzey Duvarında Yer Alan Niş Detayları

Fotoğraf-538: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Giriş Kapısı

Fotoğraf-539: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Üst Örtü Sistemi

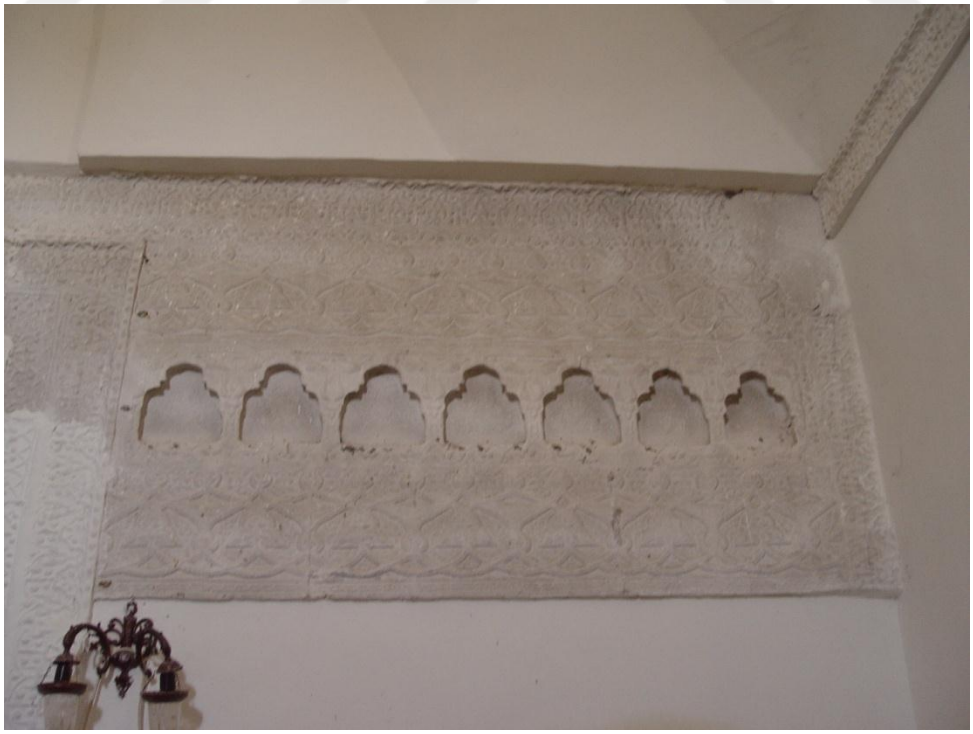
Fotoğraf-540: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Kuzeyindeki Ocaklık Genel Görünüş

Fotoğraf-541: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Kuzeyindeki Ocaklık Davlumbaz Detayı

Fotoğraf-542: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Kuzeyindeki Ocaklık Solunda Niş Detayı

Fotoğraf-543: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batısında Yer Alan Oda Kuzeyindeki Ocaklık Sağında Niş Detayı

Fotoğraf-544: Tokat Latifoğlu Konağı Paşa Odasında Yer Alan Ocaklık

Fotoğraf-545: Tokat Latifoğlu Konağı Havuzbaşı Odasında Yer Alan Ocaklık

Fotoğraf-546: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe Bölümü Giriş Kapısı

Fotoğraf-547: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe İnşa Kitabesi

Fotoğraf-548: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-549: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe Bölümü Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-550: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe İçerisinde Yer Alan Sanduka

Fotoğraf-551: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Sanduka Baş Şahide

Fotoğraf-552: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Sanduka Ayak Kitabesi

Fotoğraf-553: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Türbe İçerisinde Yer Alan Alçı Köşelik

Fotoğraf-554: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-555: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Kuzey Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-556: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batı Cephe Detay

Fotoğraf-557: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-558: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güney Cephe Kubbe ve Baca Genel Görünüş

Fotoğraf-559: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Batı Cephesi Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-560: Turhal Gümüştop (Dazya) Zaviyesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi

Fotoğraf-561: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Genel Görünüş

Fotoğraf-562: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-563: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Onarım Kitabesi

Fotoğraf-564: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Bahçesinde Yer Alan Taş Yazıt

Fotoğraf-565: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harimi Doğu Duvarında Yer Alan Mimari Parça

Fotoğraf-566: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğu Cephesinde Yer Alan Bahçe Genel Görünüş

Fotoğraf-567: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğusunda Yer Alan Mezarlık

Fotoğraf-568: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğusunda Yer Alan Mezar Detay

Fotoğraf-569: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Doğusunda Yer Alan Bahçe Giriş Kapısı

Fotoğraf-570: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Son Cemaat Giriş Kapısı ve Niş Bölümü

Fotoğraf-571: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Son Cemaat Genel Görünüş

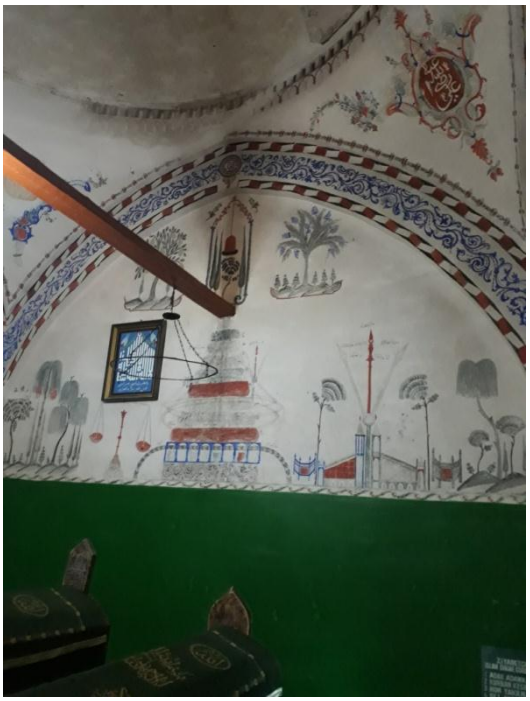
Fotoğraf-572: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Son Cemaat Bölümünde Yer Alan Ahşap Sütun Başlık

Fotoğraf-573: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Giriş Kapısı

Fotoğraf-574: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Güney Duvarında Bulunan Ahşap Kapaklı Dolap Bölümü

Fotoğraf-575: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kubbe Geçiş Bölümü

Fotoğraf-576: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kubbe Örtüsü

Fotoğraf-577: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe İçerisinde Yer Alan Sandukalar

Fotoğraf-578: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi 1 No'lu Baş Şahide

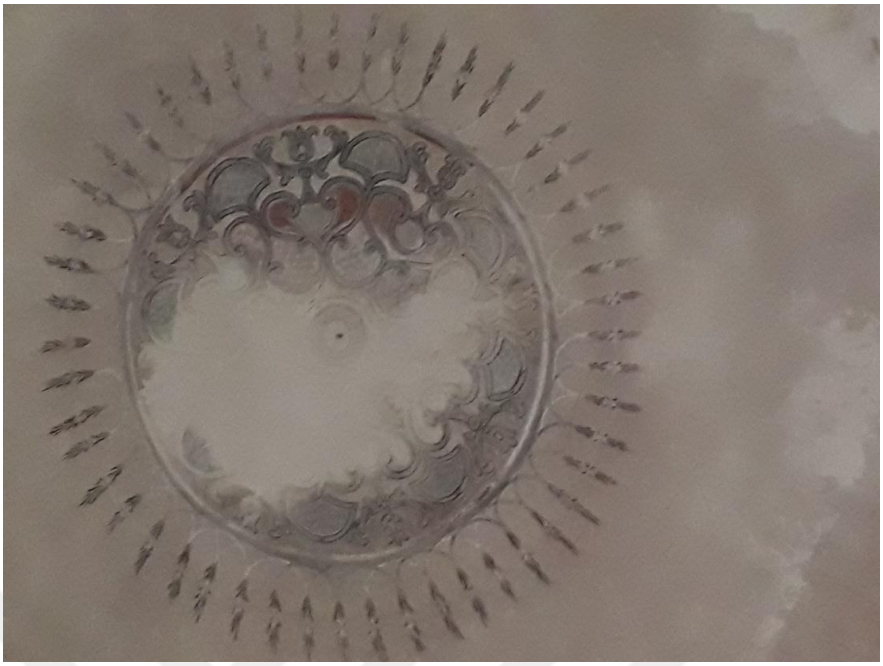
Fotoğraf-579: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi 2 No'lu Baş Şahide

Fotoğraf-580: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi 3 No'lu Baş Şahide

Fotoğraf-581: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Batı Cephesinde Yer Alan Tamir Kitabesi

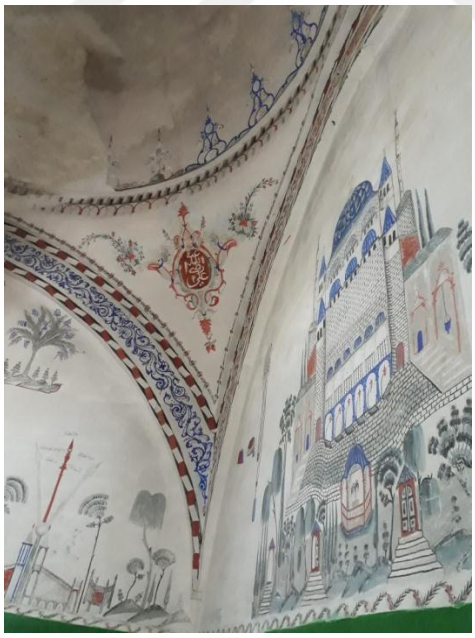
Fotoğraf-582: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kubbe Merkezi

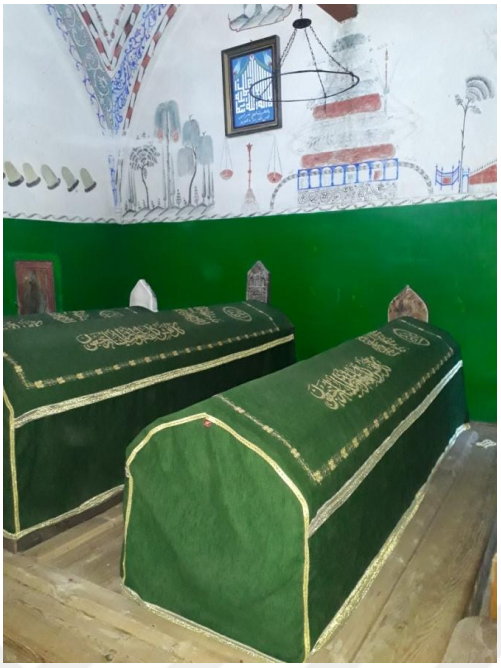
Fotoğraf-583: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kubbe Eteğinde Kalemişi Bezeme

Fotoğraf-584: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Pandantif Bezemeleri

Fotoğraf-585: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Pandantif Bezemeleri

Fotoğraf-586: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe İçi Genel Görünüş

Fotoğraf-587: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Bezeme

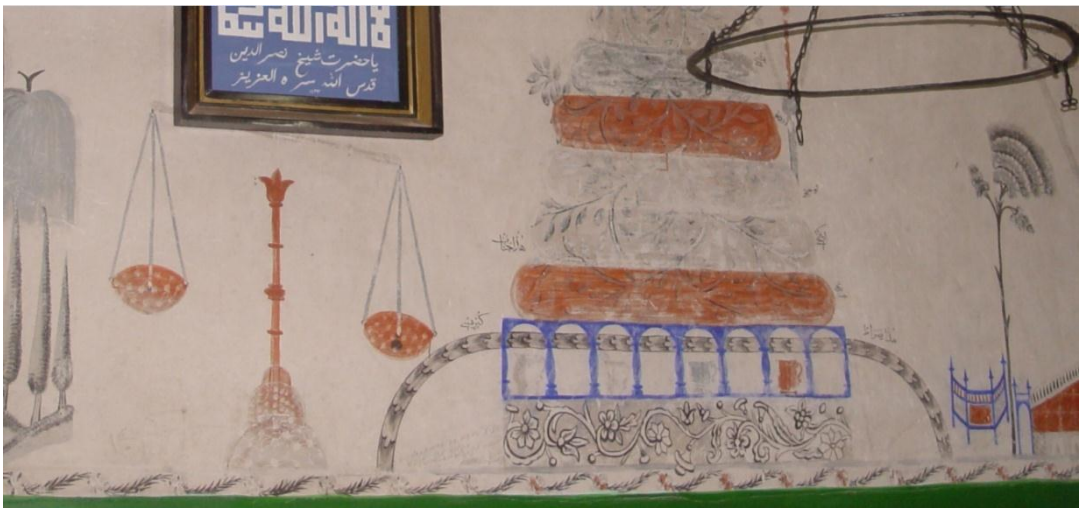
Fotoğraf-588: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Bezeme Detayı

Fotoğraf-589: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Cennet – Cehennem Tasviri

Fotoğraf-590: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Cennet – Cehennem Tasviri Detay

Fotoğraf-591: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Sırat Köprüsü Detayı

Fotoğraf-592: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesi Minber ve Ağaç Tasvirleri

Fotoğraf-593: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesi Ağaç Tasvirleri

Fotoğraf-594: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Cephesinde Yer Alan Sikke Tasviri Detay

Fotoğraf-595: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kemer Bezeme Detayı

Fotoğraf-596: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kemer Bezeme Detayı

Fotoğraf-597: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-598: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Kâbe Tasviri Doğusunda Yer Alan Derviş Sikkeleri

Fotoğraf-599: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri Detay

Fotoğraf-600: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Güney Duvarında Yer Alan Ağaç Tasvirleri Detay

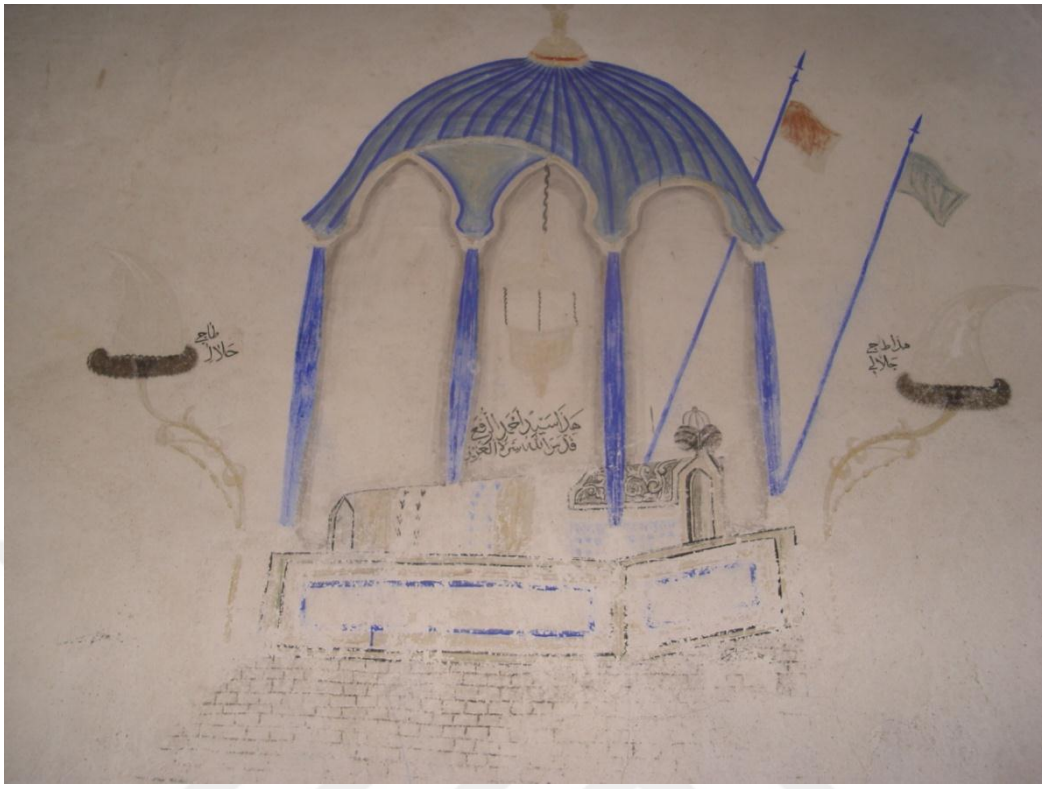
Fotoğraf-601: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-602: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Şehir Detayı

Fotoğraf-603: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Tamirat Kitabesi

Fotoğraf-604: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Baldaken Türbe Tasviri

Fotoğraf-605: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Doğu Duvarında Yer Alan Ağaç Tasvirleri

Fotoğraf-606: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Duvarında Yer Alan Cami Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-607: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Duvarında Yer Alan Cami Tasviri Önünde Yer Alan Şadırvan Detayı

Fotoğraf-608: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Batı Duvarında Yer Alan Cami Tasviri Solunda Yer Alan Saat ve Fes Detayı

Fotoğraf-609: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Bölümü Giriş Kapısı ve Üzerinde Yer Alan Kale Tasviri Detay

Fotoğraf-610: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Minare Genel Görünüş

Fotoğraf-611: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Minare Giriş Kapısı

Fotoğraf-612: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Minare Şerefe ve Külah Bölümü

Fotoğraf-613: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Depo Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-614: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Giriş Kapısı

Fotoğraf-615: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harim Giriş Koridoru

Fotoğraf-616: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harim Genel Görünüş

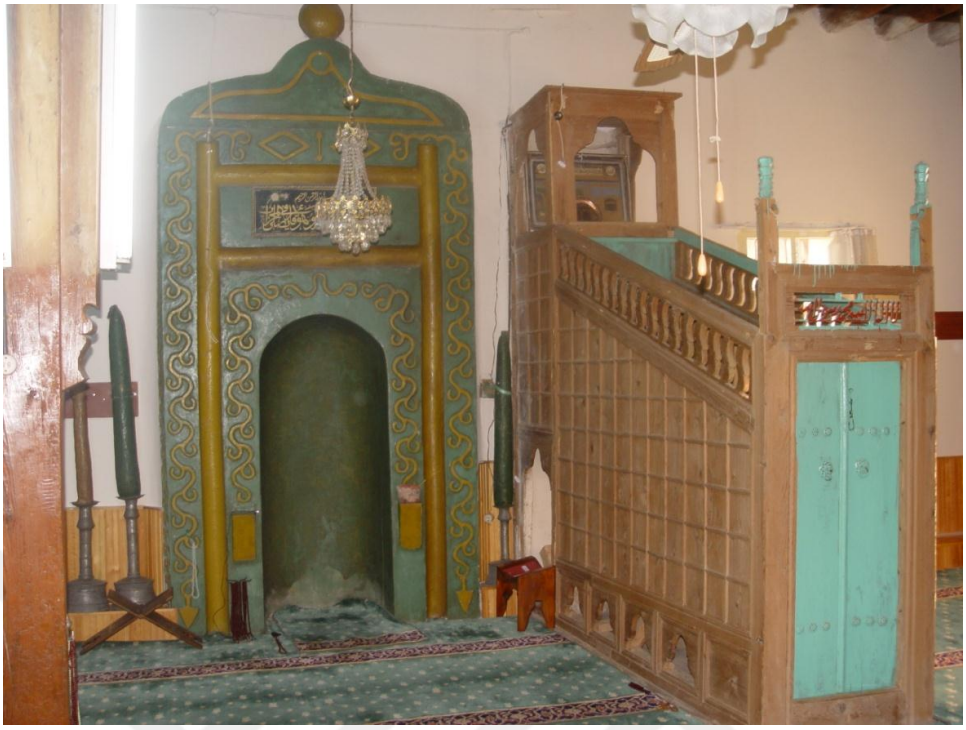
Fotoğraf-617: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Kuzeyinde Yer Alan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-618: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harimi Ahşap Dikme Detayı

Fotoğraf-619: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-620: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Minber ve Mihrap Bölümü

Fotoğraf-621: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Mihrabının Doğusunda Yer Alan Şamdanlar

Fotoğraf-622: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Mihrap Bölümü

Fotoğraf-623: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami İçerisinde Yer Alan Bakır Şamdanlar

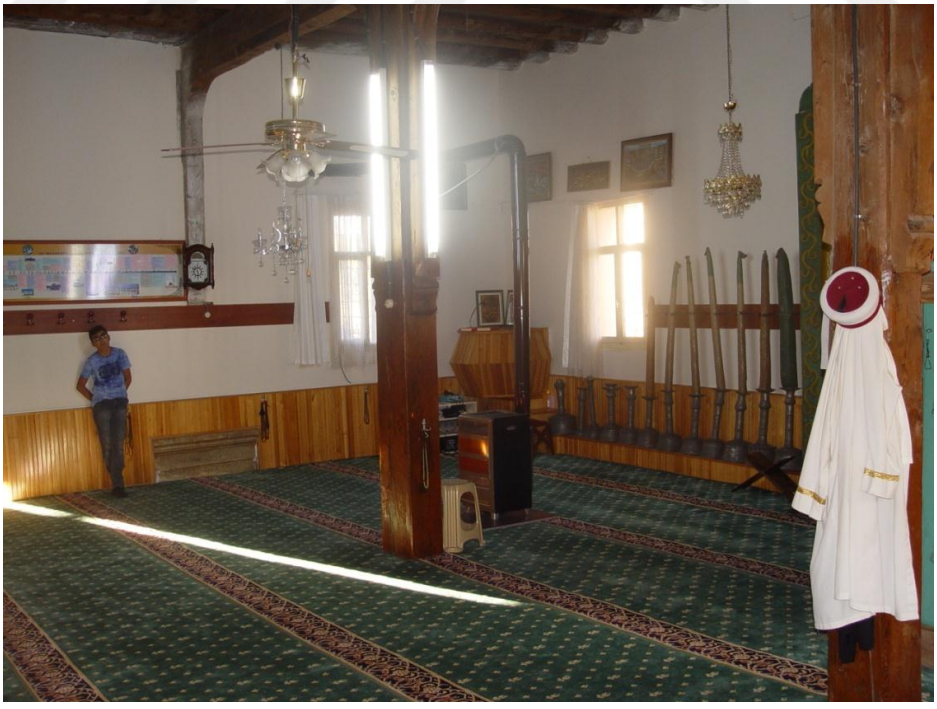
Fotoğraf-624: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami İçerisinde Yer Alan Bakır Şamdanlar Detay

Fotoğraf-625: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Minber Bölümü

Fotoğraf-626: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Minber Detayı

Fotoğraf-627: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Harim Genel Görünüş

Fotoğraf-628: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Cami Kuzey Cephesinde Yer Alan Kadınlar Mahfili Genel Görünüş

Fotoğraf-629: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Yapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-630: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Türbe Yapısı Kuzey Cephe Penceresi

Fotoğraf-631: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Kuzey Cephe Genel Görünüş

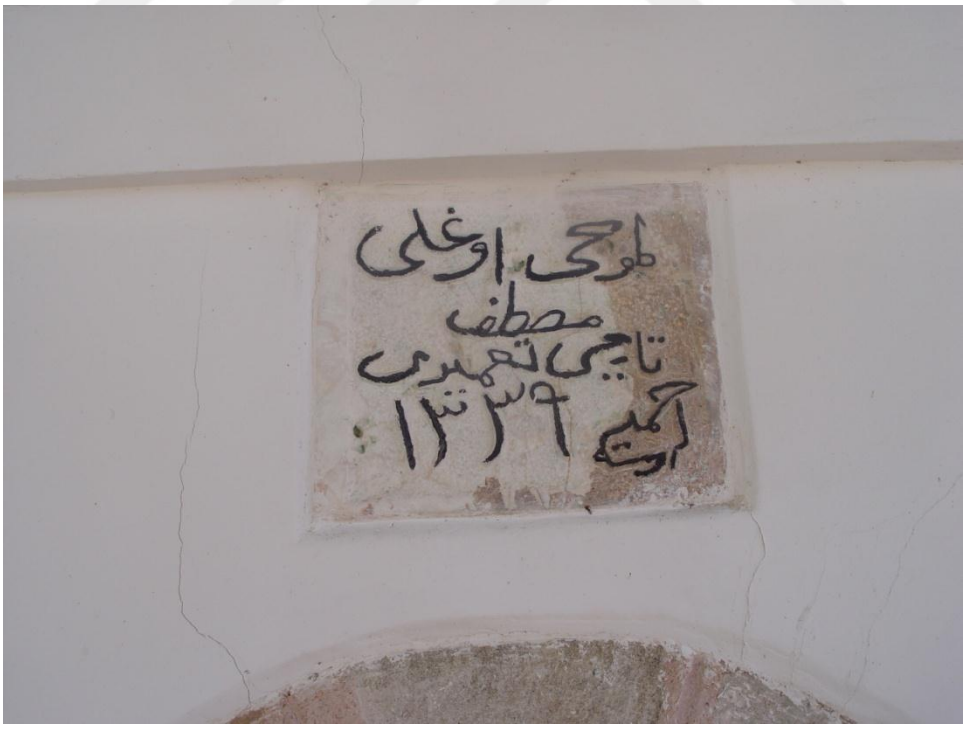
Fotoğraf-632: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Batı Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-633: Zile Şeyh Nusrettin Türbe ve Camisi Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-634: Zile Şeyh Eylük Türbesi Genel Görünüş

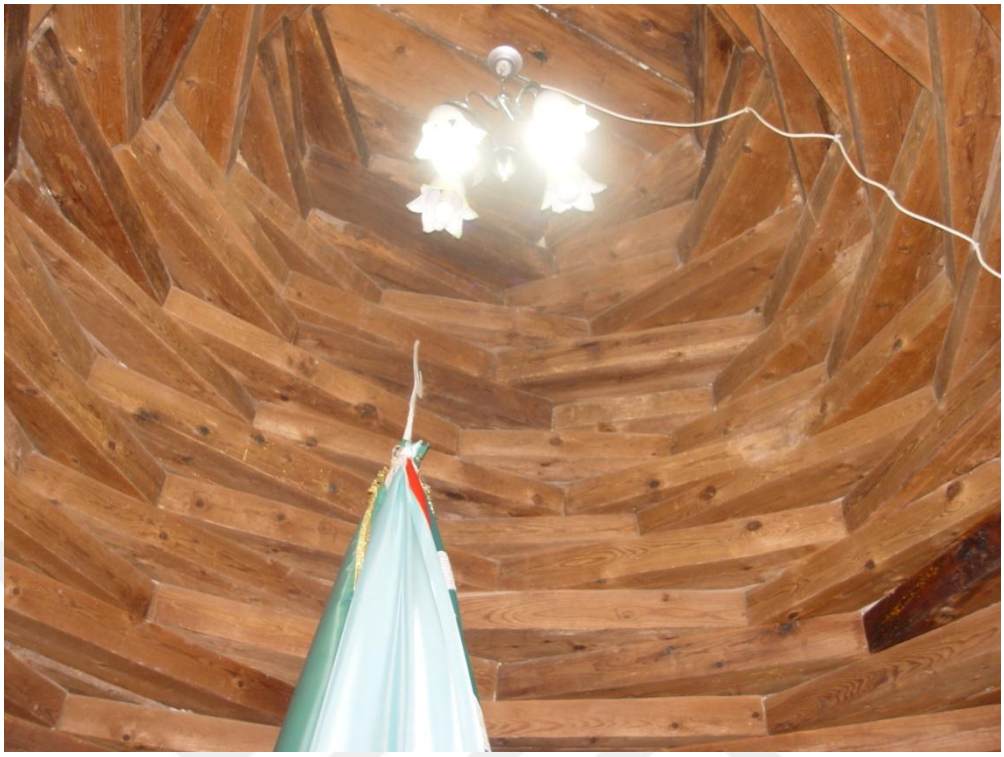
Fotoğraf-635: Zile Şeyh Eylük Türbesi Onarım Kitabesi

Fotoğraf-636: Zile Şeyh Eylük Türbesi Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-637: Zile Şeyh Eylük Türbesi Türbe İçerisinde Yer Alan Sanduka

Fotoğraf-638: Zile Şeyh Eylük Türbesi Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-639: Tokat Reşadiye İlçesi Kızılcaören Köyü Cami Genel Görünüş

Fotoğraf-640: Tokat Reşadiye İlçesi Kızılcaören Köyü Cami Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-641: Zile Şeyh Eylük Türbesi Güney Cephede Yer Alan Pencere Bölümü

Fotoğraf-642: Zile Şeyh Eylük Türbesi Giriş Kapısı Batısında Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-643: Zile Şeyh Eylük Türbesi Batısında Yer Alan Kalemişi Bezeme Detayı

Fotoğraf-644: Tokat Müzesi'nde Sergilenen Tarikat Eşyaları

Fotoğraf-645: Zile Şeyh Eylük Türbesi Giriş Kapısı Doğusunda Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

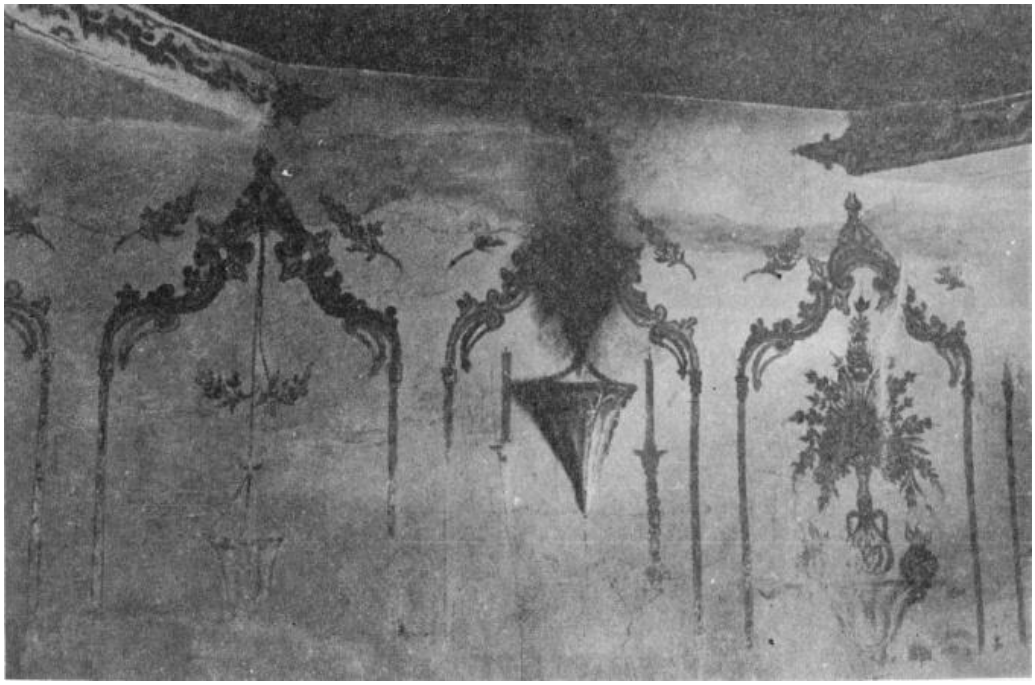
Fotoğraf-646: Zile Şeyh Eylük Türbesi Giriş Kapısı Doğusunda Yer Alan Kalemişi Bezeme Detayı

Fotoğraf-647: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Duvarında Günümüze Silik Olarak Gelmiş Olan Bezeme Kalıntıları

Fotoğraf-648: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Duvarında Günümüze Silik Olarak Gelmiş Olan Bezeme Kalıntıları Detay

Fotoğraf-649: Zile Şeyh Eylük Türbesi Doğu Duvarında Günümüze Silik Olarak Gelmiş Olan Bezeme Kalıntıları Arşiv Fotoğrafı (Çal'dan)

Fotoğraf-650: Zile Şeyh Eylük Türbesi Batı Duvarında Yer Alan Baldaken Türbe Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-651: Tokat Müzesi'nde Sergilenen Tarikat Eşyaları

Fotoğraf-652: Tokat Müzesi'nde Sergilenen Nefir

Fotoğraf-653: Zile Şeyh Eylük Türbesi İçerisinde Yer Alan Ağaç Topuz

Fotoğraf-654: Zile Şeyh Eylük Türbesi Sanduka Başlık Bölümü

Fotoğraf-655: Zile Şeyh Eylük Türbesi Sanduka Başlık Bölümü üzerinde Yer Alan Sarık Detayı

Fotoğraf-656: Zile Şeyh Eylük Türbesi Arşiv Fotoğraf (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-657: Zile Şeyh Eylük Türbesi Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-658: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-659: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Genel Görünüş

Fotoğraf-660: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Giriş Kapısı

Fotoğraf-661: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Harim Tavanı

Fotoğraf-662: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Mihrabı

Fotoğraf-663: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Kuzeyinde Yer Alan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-664: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Güney Cephede Yer Alan Türbe Giriş Kapısı Genel Görünüş

Fotoğraf-665: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-666: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Cami Harimi Doğu Duvarında Yer Alan Pencere ve Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-667: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Giriş Kapısı Solunda Yer Alan Ahşap Sanduka

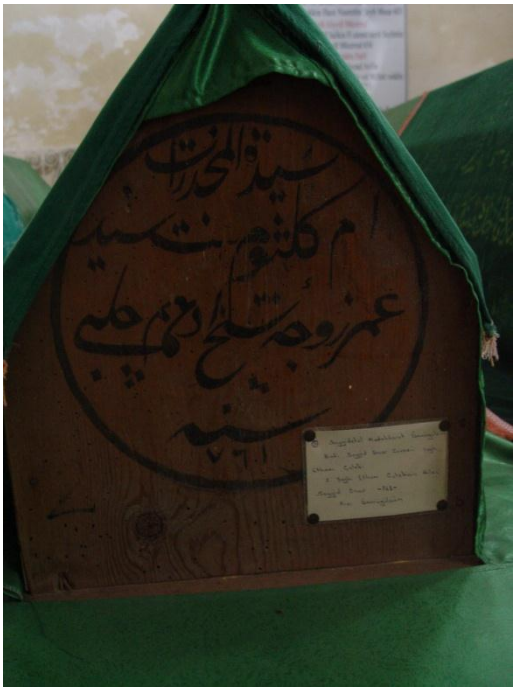
Fotoğraf-668: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Merkezinde Yer Alan Ahşap Sandukalar

Fotoğraf-669: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbede Bulunan Kişi Listesi

Fotoğraf-670: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbede Bulunan Sanduka Tanıtım Yazısı

Fotoğraf-671: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbede Bulunan Sanduka Tanıtım Yazısı

Fotoğraf-672: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Sandukalar Etrafında Yer Alan Platform Genel Görünüş

Fotoğraf-673: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri

Fotoğraf-674: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Doğu Duvarında Yer Alan Cennet-Cehennem Tasviri Genel Görünüş

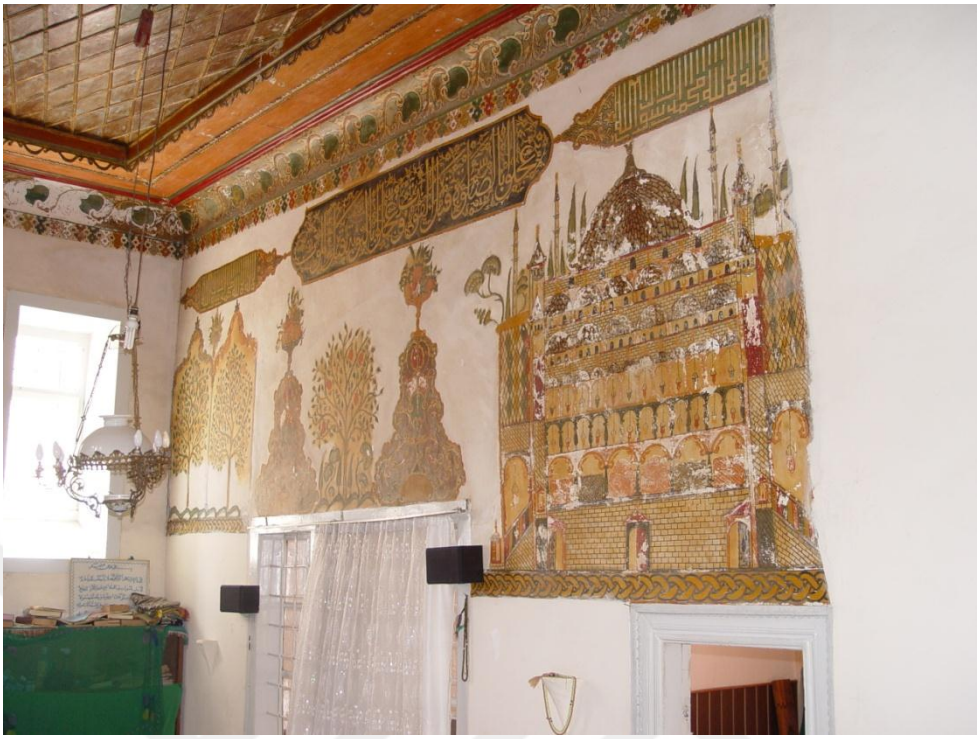
Fotoğraf-675: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kubbesi Kasnak Bölümü Genel Görünüş

Fotoğraf-676: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kubbesi Kasnak Bölümündeki Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-677: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kemeri İç Yüzeyinde Yer Alan Kalemişi Bezeme

Fotoğraf-678: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Bölümü Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-679: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Güney Cephesinde Bulunan Türbe Giriş Kapısı

Fotoğraf-680: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Pandantifinde Yer Alan **"Ebubekir"** Lafzı

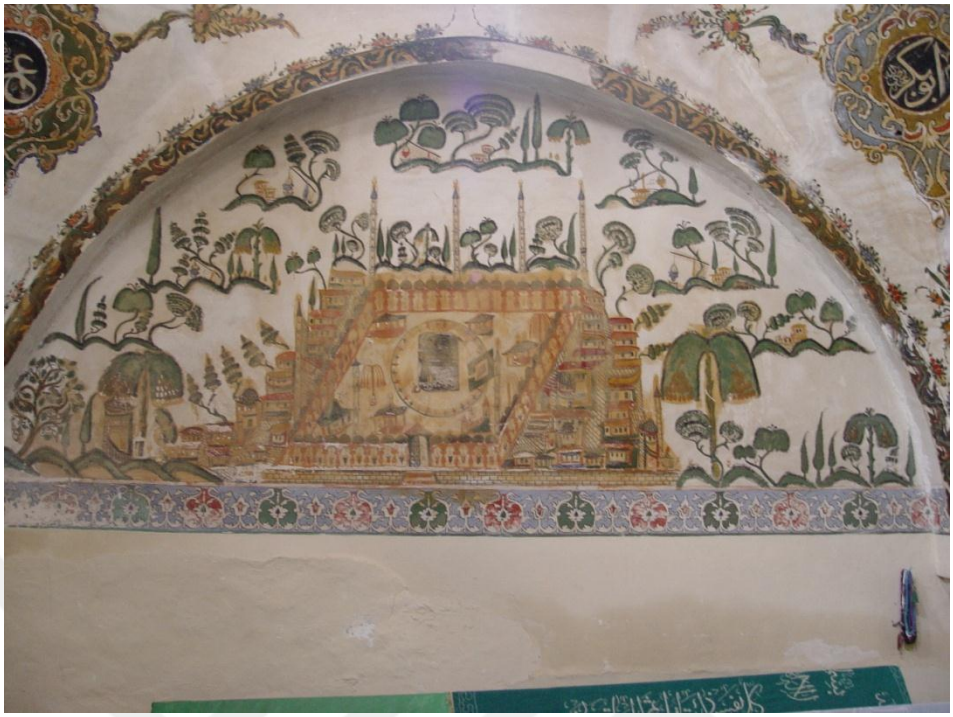
Fotoğraf-681: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Pandantifinde Yer Alan **"Ömer"** Lafzı

Fotoğraf-682: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Pandantifinde Yer Alan **"Osman"** Lafzı

Fotoğraf-683: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Pandantifinde Yer Alan **"Ali"** Lafzı

Fotoğraf-684: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri Genel Görünüş

Fotoğraf-685: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Güney Duvarında Yer Alan Kâbe Tasviri Detay

Fotoğraf-686: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Doğu Duvarında Yer Alan Cennet-Cehennem Tasviri Genel Görünüş

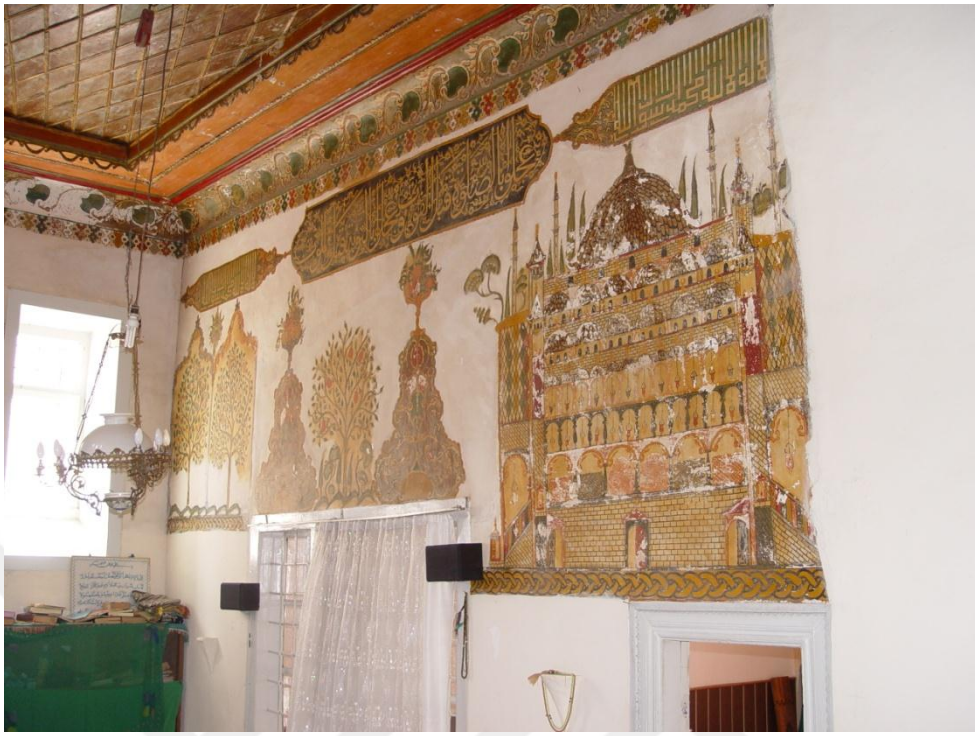
Fotoğraf-687: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Doğu Duvarında Yer Alan Cennet-Cehennem Tasviri Ağaç Tasviri Detay

Fotoğraf-688: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kubbesi Kasnak Bölümündeki Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-689: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Kubbe Merkezinde Yer Alan Bezeme Detay

Fotoğraf-690: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Genel Görünüş

Fotoğraf-691: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Detay

Fotoğraf-692: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Cami Tasviri

Fotoğraf-693: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Ağaç Tasviri

Fotoğraf-694: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Kalemişi Bezeme Ağaç Tasviri Detay

Fotoğraf-695: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Türbe Batı Duvarında Yer Alan Yazı Panoları

Fotoğraf-696: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-697: Zile Şeyh Ethem Çelebi Cami ve Türbesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-698: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Dutluca Köyü'ndeki Konumu

Fotoğraf-699: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-700: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Tamirat Kitabesi

Fotoğraf-701: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Giriş Kapısı

Fotoğraf-702: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Sofa Genel Görünüş

Fotoğraf-703: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Harim Giriş Kapısı

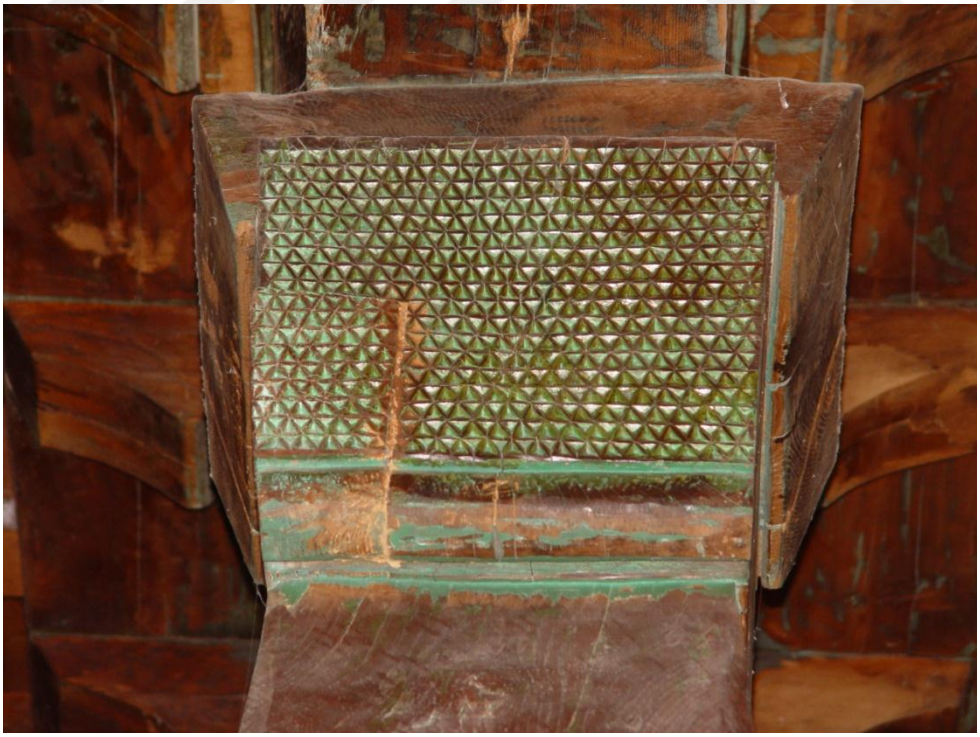
Fotoğraf-704: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Taşıyıcılar ve Harim Genel Görünüş

Fotoğraf-705: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Mihrap ve Minber Bölümü

Fotoğraf-706: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Üst Örtü Sistemi

Fotoğraf-707: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Direk Başlık Bölümü Detay

Fotoğraf-708: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Direk Başlık Bölümü Detay

Fotoğraf-709: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Direk Başlık Bölümü Detay

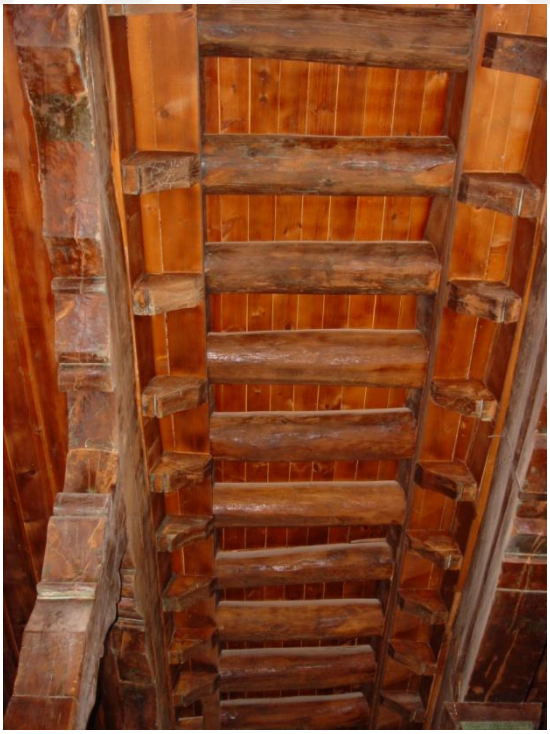
Fotoğraf-710: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Ahşap Direk Kaide Bölümü Detay

Fotoğraf-711: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kaide Bölümü Detay

Fotoğraf-712: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephede Yer Alan Kadınlar Mahfili

Fotoğraf-713: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Üst Örtü Sistemi Detay

Fotoğraf-714: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-715: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kadınlar Mahfili Merdiven Bölümü

Fotoğraf-716: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kadınlar Mahfili Genel Görünüş

Fotoğraf-717: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephesi Genel Görünüş

Fotoğraf-718: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Harim Batısında Yer Alan Türbe Giriş Kapısı

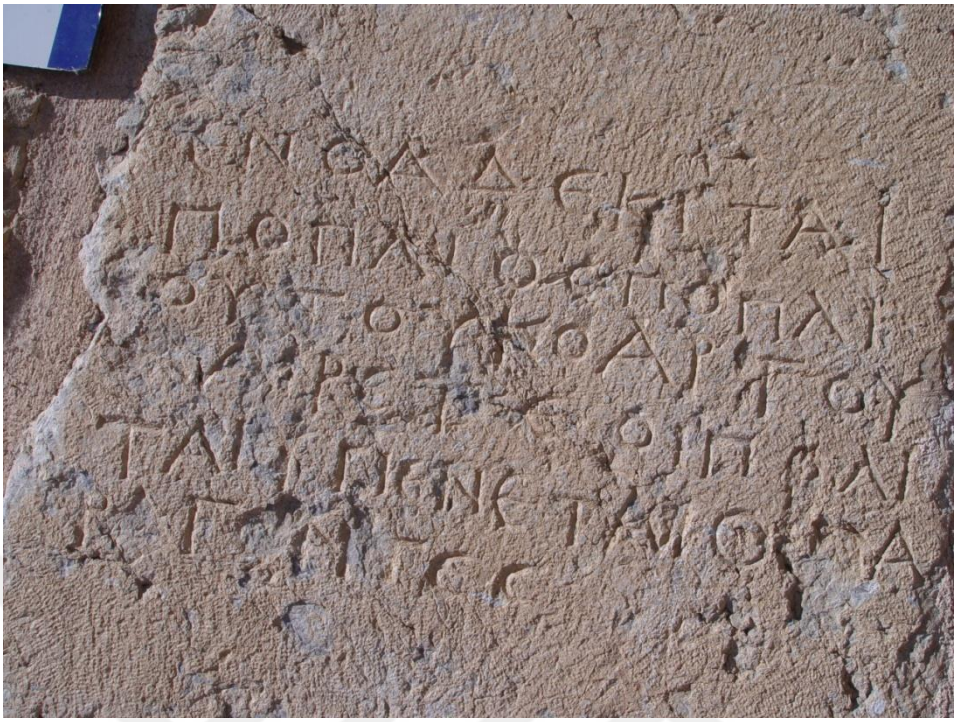
Fotoğraf-719: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Türbe İçerisinde Yer Alan Sandukalar

Fotoğraf-720: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Türbe Üst Örtü sistemi

Fotoğraf-721: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Türbe Güney Duvarı Mazgal Pencere

Fotoğraf-722: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Duvarında Yer Alan Mezar Steli

Fotoğraf-723: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Duvarında Yer Alan Mezar Steli

Fotoğraf-724: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Bahçesinde Yer Alan Sütun

Fotoğraf-725: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-726: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Minber Yanında Yer Alan Pencereler

Fotoğraf-727: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephede Yer Alan Pencere Detay

Fotoğraf-728: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş

Fotoğraf-729: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Bahçede Yer Alan Şadırvan

Fotoğraf-730: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Minare Genel Görünüş

Fotoğraf-731: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Güney Cephe Arşiv Fotoğrafı (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-732: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Doğu ve Kuzey Cephe Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-733: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Doğu Cephe Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-734: Sulusaray Malum Seyyid Türbe ve Zaviyesi Kuzey Cephe Genel Görünüş (V.G.M. Arşivi)

Fotoğraf-735: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Türbe Genel Görünüş

Fotoğraf-736: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-737: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-738: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Arşiv Fotoğrafı (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den

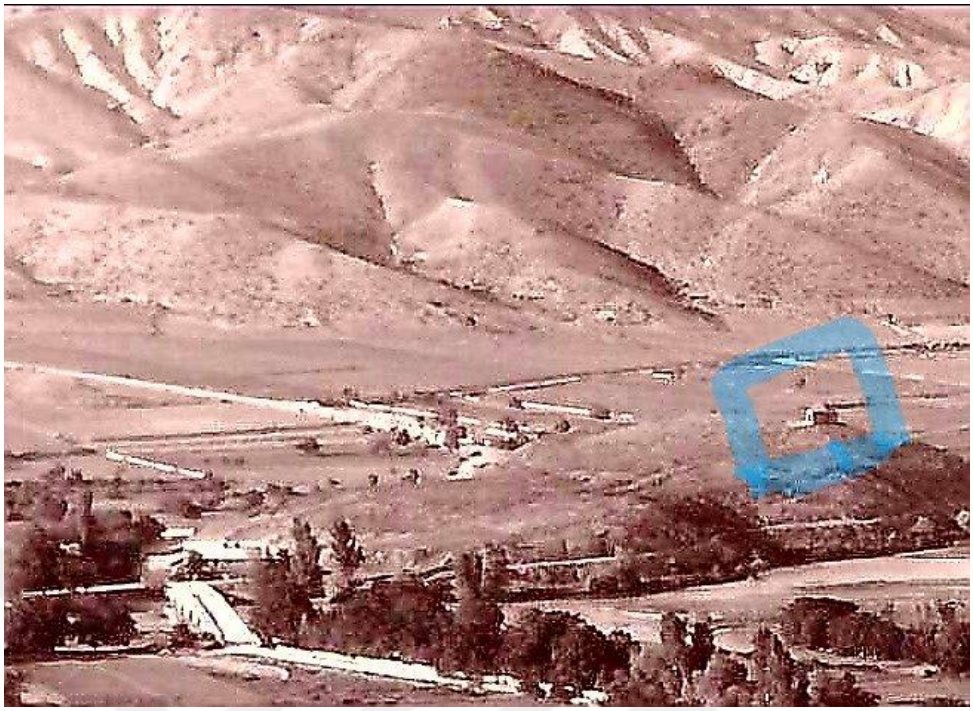
Fotoğraf-739: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Günümüze Ulaşan Tonoz Örtü Sistemi

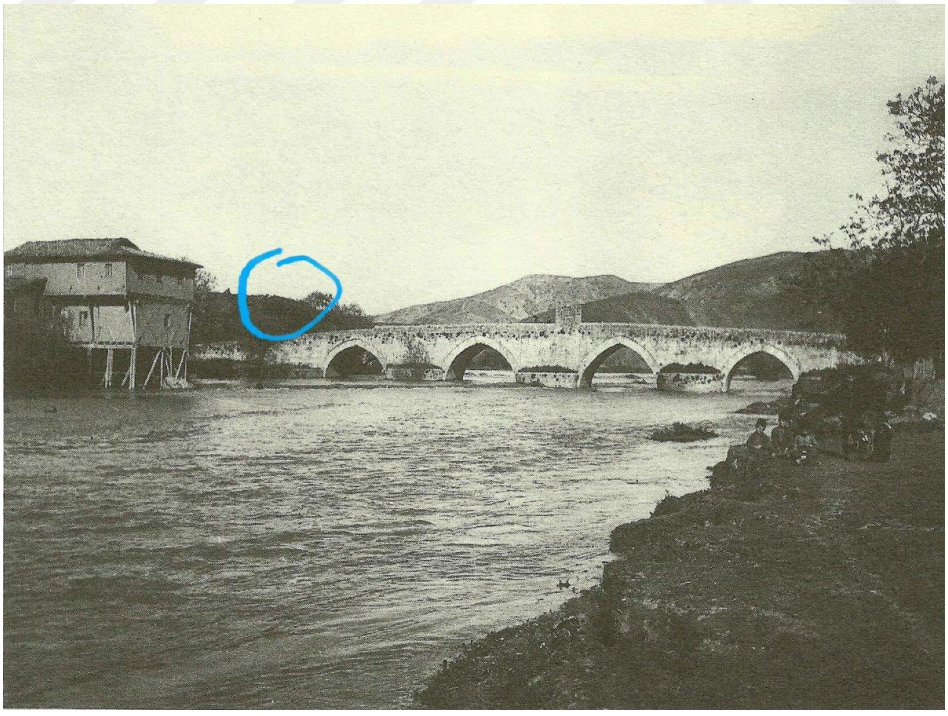
Fotoğraf-740: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Günümüze Ulaşan Kemer Detayı

Fotoğraf-741: İğneci Baba Tekke ve Zaviyesi Günümüze Ulaşan Kemer Genel Görünüş

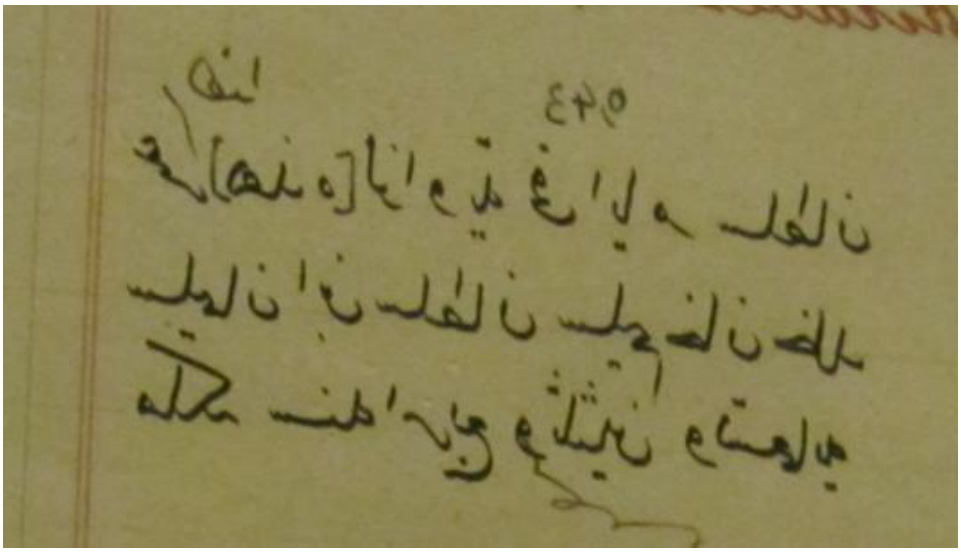
Fotoğraf-742: Tokat Kömsek Baba Tekke ve Zaviyesi Genel Görünüş (Hasan Erdem Arşivi)

Fotoğraf-743: Tokat Kömsek Baba Tekke ve Zaviyesi Genel Görünüş (Hasan Erdem Arşivi)

Fotoğraf-744: Tokat Kömsek Baba Tekke ve Zaviyesi Yapı Genel Görünüş (Hasan Erdem Arşivi)

Fotoğraf-745: Tokat Kâbili Zâde Zaviyesi Kitabe Metni (Tokat Müzesi Arşivi, Karagülle'den)

Fotoğraf-746: Niksar Ahi Pehlivan Türbe ve Zaviyesi Genel Görünüş

Fotoğraf-747: Niksar Ahi Pehlivan Türbe ve Zaviyesi Ahi Pehlivan Türbe Anıt Mezarı

Fotoğraf-748: Niksar Melik Gazi Tekkesi Melikgazi Mezarlık Yolu

Fotoğraf-749: Niksar Melik Gazi Tekkesi Doğan Şah Alp Türbesi

Fotoğraf-750: Niksar Melik Gazi Tekkesi Doğan Şah Alp Türbesi Doğu Cephesi

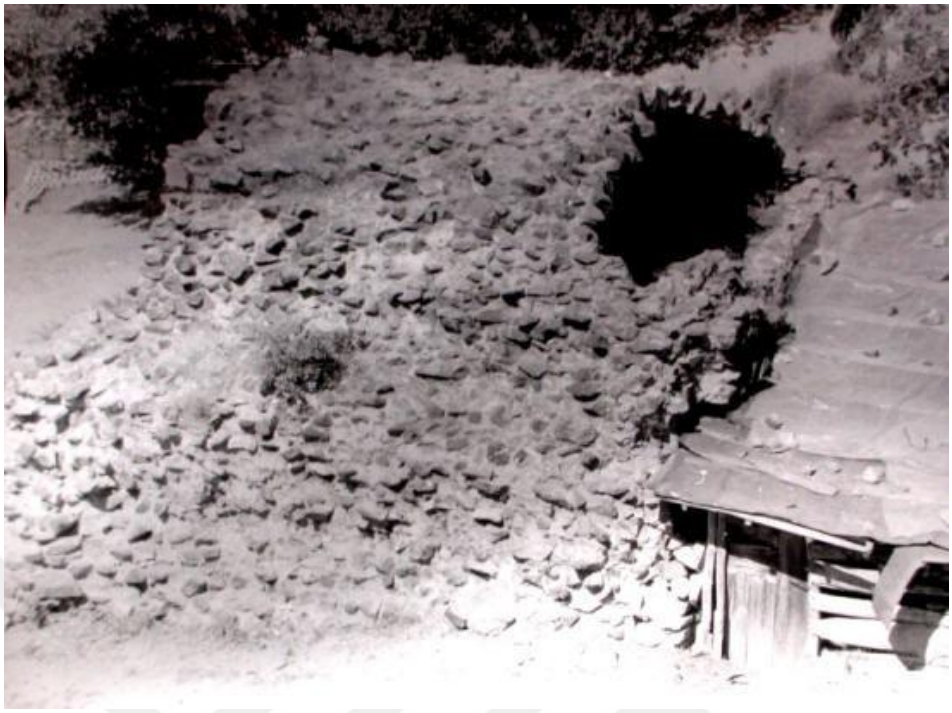
Fotoğraf-751: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Seyyid Nureddin Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-752: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Seyyid Nureddin Türbesi İçerisinde Sergilenen Mezar Taşları

Fotoğraf-753: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Seyyid Nureddin Türbesi Genel Görünüş

Fotoğraf-754: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Doğan Şah AlpTürbesi Arşiv Fotoğrafı (Çal'dan)

Fotoğraf-755: Niksar Melik Gazi Tekkesi Mezarlık Sağında Yer Alan Seyyid Nureddin Türbesi Arşiv Fotoğrafı (Çal'dan)

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Faruk ŞAHİN
Doğum Yeri:	TOKAT / NİKSAR
Doğum Tarihi:	25.02.1991
Medeni Durumu:	Bekar
Öğrenim Durumu	
Derece:	Okulun Adı:
İlköğretim:	**Hüseyingazi İlköğretim Okulu**
Ortaöğretim:	**Kaya-İsmet Özden Pansiyonlu İlköğretim Okulu**
Lise:	**Niksar Danişmend Gazi Lisesi**
Lisans.	**Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü**
Yüksek Lisans.	**Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü**
Becerileri:	
İlgi Alanları:	**Tarih, Siyaset**
Halen Yaptığı İş:	

İş Deneyimi: (Doldurulması isteğe bağlı)	
Aldığı Ödüller: (Doldurulması isteğe bağlı)	
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar: (Doldurulması isteğe bağlı)	
Tel:	**0541 460 91 56**
E-mail:	**sahinfaruk96@gmail.com**
Adres:	**Hüseyingazi Köyü No: 34 NİKSAR /TOKAT**